

Nr. 7 – 2009
Side 981 – 1271

NORSK LOVTIDEND

Avd. I

Lover og sentrale forskrifter mv.

Nr. 7
Utgitt 22. juli 2009

Innhold

Side

Lover og ikrafttredelser. Delegering av myndighet 2009

Juni	19.	Lov nr. 38 om endr. i utlendingsloven 1988 og utlendingsloven 2008 (gjennomføring av forordning nr. 767/2008 og rådsbeslutning nr. 633/2008 vedrørende visuminformasjonssystemet VIS) mv.	981
Juni	19.	Lov nr. 39 om endr. i arbeidsmiljøloven.....	984
Juni	19.	Lov nr. 40 om endr. i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg (økning av stønadssatsene).....	986
Juni	19.	Lov nr. 41 om endr. i utlendingsloven og i enkelte andre lover.....	987
Juni	19.	Lov nr. 42 om endr. i allmenngjøringsloven m.m. (solidaransvar mv.).....	990
Juni	19.	Lov nr. 43 om endr. i diskrimineringsombudsloven, markedsføringsloven og barneombudsloven	993
Juni	19.	Lov nr. 44 om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova).....	993
Juni	19.	Lov nr. 45 om endr. i barnevernloven.....	995
Juni	19.	Lov nr. 46 om endr. i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.).....	998
Juni	19.	Lov nr. 47 om endr. i lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (ny regnskaps- og revisjonsordning mv.).....	1009
Juni	19.	Lov nr. 48 om endr. i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover	1010
Juni	19.	Lov nr. 49 om endr. i ligningsloven mv. (tilleggsskatt).....	1016
Juni	19.	Lov nr. 50 om endr. i lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter	1017
Juni	19.	Lov nr. 51 om endr. i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eieendomsskatt til kommunane	1018
Juni	19.	Lov nr. 52 om endr. i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v.	1018
Juni	19.	Lov nr. 53 om endr. i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift.....	1018
Juni	19.	Lov nr. 54 om endr. i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).	1019
Juni	19.	Lov nr. 55 om endr. i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)	1020
Juni	19.	Lov nr. 56 om endr. i lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).....	1021
Juni	19.	Lov nr. 57 om endr. i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven)	1021
Juni	19.	Lov nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)	1022
Juni	19.	Lov nr. 59 om endr. i finansieringsvirksomhetsloven, børsloven, verdipapirregisterloven, verdipapirhandelloven mv. (eierskap i finansinstitusjoner og i infrastrukturforetak på verdipapirområdet).....	1049
Juni	19.	Lov nr. 60 om endr. i revisorloven og enkelte andre lover (gjennomføring av revisjonsdirektivet)	1053
Juni	19.	Lov nr. 61 om endr. i akvakulturloven.....	1062
Juni	19.	Lov nr. 62 om endr. i lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter	1063
Juni	19.	Lov nr. 63 om endr. i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (videreføring av sesjonsordningen og innføring av sesjonsplikt for kvinner)	1063
Juni	19.	Lov nr. 64 om endr. i lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner)	1065
Juni	19.	Lov nr. 65 om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet	1066
Juni	19.	Lov nr. 66 om endr. i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)	1066
Juni	19.	Lov nr. 67 om endr. i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven).....	1067
Juni	19.	Lov nr. 68 om endr. i helseregisterloven og helsepersonelloven	1068
Juni	19.	Lov nr. 69 om endr. i midlertidig lov 2. juli 2004 nr. 64 om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven) m.m.	1069
Juni	19.	Lov nr. 70 om endr. i helsepersonelloven m.m. (oppfølging av born som pårørende)	1071
Juni	19.	Lov nr. 71 om endr. i apotekloven	1072
Juni	19.	Lov nr. 72 om endr. i folketrygdloven m.m. (etablering av en ordning for refusjon av pasienters utgifter til helsehjelp i andre EØS-land).....	1075

Juni	19.	Lov nr. 73 om utvalg som skal undersøke forhold knyttet til at personer med kjent psykisk lidelse har tatt liv.....	1076
Juni	19.	Lov nr. 74 om endr. i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning).....	1077
Juni	19.	Lov nr. 75 om endr. i straffeloven og straffeprosessloven (elektronisk kontroll ved kontaktforbud, saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.).....	1141
Juni	19.	Lov nr. 76 om endr. i tomtefestelova	1143
Juni	19.	Lov nr. 77 om endr. i aksjeloven og allmennaksjeloven mv. (gjennomføring av aksjonærrettighetsdirektivet i norsk rett mv.)	1143
Juni	19.	Lov nr. 78 om endr. i straffelova 1902 (forelding i saker om kjønnslemlesting).....	1146
Juni	19.	Lov nr. 79 om endr. i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker	1147
Juni	19.	Lov nr. 80 om endr. i menneskerettsloven mv. (inkorporering av kvinnediskrimineringskonvensjonen)	1167
Juni	19.	Lov nr. 81 om endr. i finansavtaleloven mv. (gjennomføring av de privatrettslige bestemmelsene i direktiv 2007/64/EF).....	1168
Juni	19.	Lov nr. 82 om endr. i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen	1180
Juni	19.	Lov nr. 83 om endr. i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret mv. (innføring av kommunal beredskapsplikt).....	1180
Juni	19.	Lov nr. 84 om endr. i brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven	1182
Juni	19.	Lov nr. 85 om endr. i lov om vaktvirksomhet.....	1183
Juni	19.	Lov nr. 86 om endr. i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (elektronisk lagring av biometrisk personinformasjon i form av fingeravtrykk i pass m.m.)	1187
Juni	19.	Lov nr. 87 om endr. i lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	1188
Juni	19.	Lov nr. 88 om endr. i kommuneloven og svalbardloven (om tillitskapende forvaltning mv. i kommuner og fylkeskommuner).....	1188
Juni	19.	Lov nr. 89 om endr. i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).....	1190
Juni	19.	Lov nr. 90 om endr. i forvaltningsloven (habilitet for styremedlemmer mv. i offentlig heleide selskaper).....	1190
Juni	19.	Lov nr. 91 om endr. i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kjønnsbalanse i styrene i aksjeselskaper som er eid av kommuner)	1190
Juni	19.	Lov nr. 92 om endr. i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting	1191
Juni	19.	Lov nr. 93 om endr. i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager).....	1192
Juni	19.	Lov nr. 94 om endr. i opplæringslova og privatskolelova.....	1193
Juni	19.	Lov nr. 95 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven).....	1195
Juni	19.	Lov nr. 96 om endr. i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler	1199
Juni	19.	Lov nr. 97 om dyrevelferd	1201
Juni	19.	Lov nr. 98 om endr. av lov om odelsretten og åsetesretten, lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. og lov om jord mv.	1207
Juni	19.	Lov nr. 99 om endr. i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror	1220
Juni	19.	Lov nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).....	1221
Juni	19.	Lov nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven).....	1238
Juni	19.	Lov nr. 102 om endr. i sjøloven (registrering og rettsvern for pant i skrog m.m.).....	1247
Juni	19.	Lov nr. 103 om tjenestevirksomhet (tjenesteloven)	1248
Juni	19.	Lov nr. 104 om endr. i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet.....	1257
Juni	19.	Lov nr. 105 om endr. i energiloven.....	1258
Juni	19.	Lov nr. 106 om endr. i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og i vannressursloven (utleie av vannkraftproduksjon mv.)	1259
Juni	19.	Lov nr. 107 om endr. i jernbaneloven, jernbaneansvarsloven og COTIF-loven	1261
Juni	19.	Lov nr. 108 om endr. i yrkestransportlova og jernbaneloven.....	1263
Juni	19.	Lov nr. 109 om overføring av rettigheter og forpliktelser ved omklassifisering av veg etter vegloven § 62 tredje ledd i forbindelse med forvaltningsreformen	1264
Juni	19.	Lov nr. 110 om endr. i helsepersonelloven	1266
Juni	19.	Ikrafttr. av lov 19. juni 2009 nr. 105 om endringer i energiloven (Nr. 671).....	1270
Juni	19.	Ikrafttr. av lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet (tjenesteloven) (Nr. 672).....	1270
Juni	19.	Ikrafttr. av lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) (Nr. 673).....	1270

Juni	19.	Ikrafts. av lov 19. juni 2009 nr. 94 om endringer i opplæringslova og privatskolelova (Nr. 675).....	1271
Juni	19.	Ikrafts. av lov 19. juni 2009 nr. 96 om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (Nr. 676).....	1271
Juni	19.	Ikrafts. av lov 19. juni 2009 nr. 46 om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.) (Nr. 677)	1271
Juni	19.	Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov 19. juni 2009 nr. 46 om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.) (Nr. 678).....	1271
Juni	19.	Ikrafts. av lov 19. juni 2009 nr. 65 om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet (Nr. 679).....	1271

Forskrifter

2009

Juni	15.	Forskrift om samvirke mellom bestemmelsen i plan- og bygningsloven 14. juni 1985 nr. 77 og bestemmelsene i plan- og bygningsloven 27. juni 2008 nr. 71 (Nr. 669).....	1266
Juni	19.	Forskrift om unntak frå konkurranselova for samarbeid mv. for einskilde grupper privatpraktiserande legar, psykologar og fysioterapeutar (Nr. 674).....	1270

Endringsforskrifter

2009

Juni	19.	Endr. i forskrift for Norsk kulturråd (Nr. 670).....	1269
		Oversikt over rettelser	3. omslagsside
		Bestillinger, adresseendringer m.v.	4. omslagsside

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Utgitt 22. juli 2009

Nr. 7

19. juni Lov nr. 38 2009

Lov om endringer i utlendingsloven 1988 og utlendingsloven 2008 (gjennomføring av forordning nr. 767/2008 og rådsbeslutning nr. 633/2008 vedrørende visuminformasjonssystemet VIS) mv.

Ot.prp.nr.36 (2008–2009), Innst.O.nr.66 (2008–2009) og Besl.O.nr.98 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 5. og 10. juni 2009. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).
- 2 Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til Norge og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd annet punktum skal lyde:

Det stilles som hovedregel krav om underhold.

Ny § 25 b skal lyde:

§ 25 b. Om visuminformasjonssystemet (VIS)

Innenfor Schengensamarbeidet som Norge er en del av, opprettes det et system for utveksling av visumopplysninger, visuminformasjonssystemet VIS, jf. forordning nr. 767/2008. VIS består av en sentralenhet for visumopplysninger, Central-VIS, nasjonale enheter for hvert land som deltar i Schengensamarbeidet, NORVIS for Norges del, og en kommunikasjonsstruktur mellom disse.

Personopplysningsloven gjelder for behandling av opplysninger i VIS hvis ikke annet er bestemt i lov eller forskrift.

Ny § 25 c skal lyde:

§ 25 c. Formålet med VIS

Formålet med VIS er å forbedre gjennomføringen av Schengenlandenes felles visumpolitikk, konsulært samarbeid og konsultasjoner mellom sentrale konsulære myndigheter ved å forenkle utveksling av opplysninger om visumsøknader og avgjørelser av disse mellom medlemsstatene. Dette gjøres for å:

- a) forenkle visumsøknadsprosedyrene,
- b) unngå omgåelse av kriteriene som ligger til grunn for avgjørelsen av hvilken medlemsstat som er ansvarlig for å behandle søknaden,
- c) forenkle bekjempelsen av forfalskning,
- d) lette kontrollen ved medlemsstatenes yttergrenser og innenfor medlemsstatenes område,
- e) forenkle identifikasjonen av personer som ikke fyller vilkårene for innreise eller opphold på medlemsstatens territorium,
- f) lette anvendelsen av Dublin II-forordningen om fastsettelse av kriterier og prosedyrer for avgjørelse av hvilken medlemsstat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad fremsatt av en tredjelandsborger i en av medlemsstatene, og
- g) bidra til å avverge trusler mot den enkelte medlemsstats indre sikkerhet.

Ny § 25 d skal lyde:

§ 25 d. Opplysninger som skal registreres i VIS

Følgende opplysninger skal registreres i VIS:

- a) alfanumeriske data om søker og om visum som det er søkt om, innvilget, avslått, annullert, tilbakekalt eller forlenget,
- b) fotografi,
- c) fingeravtrykk,
- d) referanse til tidligere søknader og til andre som søker reiser i gruppe sammen med.

Meldinger som sendes gjennom VIS-infrastrukturen for å gi informasjon i forbindelse med konsultasjon, eller om en søkers erverv av et Schengenlands statsborgerskap eller forslag til endring av registrerte opplysninger, skal ikke registreres i VIS.

Ny § 25 e skal lyde:

§ 25 e. Registrering i NORVIS, tilgang til og behandling av opplysninger i VIS

Opplysninger som er nødvendige for å behandle søknad om visum, herunder biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk, samt opplysninger om avgjørelse, annullering, tilbakekall og forlengelse, skal registreres i NORVIS og overføres til sentralenheten, jf. § 34 a.

Myndigheter med ansvar for behandling av søknad om visum kan registrere, endre og slette opplysninger i VIS. Myndigheter med ansvar for grensekontroll, utlendingskontroll og behandling av asylsøknader har lesetilgang til opplysninger i VIS.

Opplysninger som er registrert i medhold av første ledd skal ikke oppbevares lenger enn fem år. Dersom en visumsøker som er registrert i VIS blir statsborger av et medlemsland før femårsperioden er utløpt, skal opplysninger om vedkommende slettes fra VIS. Kun den ansvarlige medlemsstat kan gjøre endringer i innlagte opplysninger.

Ny § 25 f skal lyde:

§ 25 f. Behandlingsansvar for NORVIS

Utlendingsdirektoratet er behandlingsansvarlig for NORVIS. Datatilsynet er nasjonal tilsynsmyndighet.

Ny § 25 g skal lyde:

§ 25 g. Tilgang til VIS for politimyndigheter med ansvar for å forebygge, etterforske eller oppklare terrorhandlinger og annen alvorlig kriminalitet

Politimyndigheter med ansvar for å forebygge, etterforske eller oppklare terrorhandlinger og andre alvorlige straffbare handlinger kan gis tilgang til informasjon om en person er registrert i VIS når slik informasjon i et bestemt tilfelle er nødvendig ved at det er rimelig grunn til å anta at informasjonen i vesentlig grad vil bidra til å forebygge, oppklare eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger.

Søk i VIS skal i disse tilfellene begrenses til en av følgende opplysninger:

- a) navn, kjønn, fødested og fødselsdato,
- b) nasjonalitet,
- c) reisedokument med dato for utstedelse og utløp og utstedende myndighet,
- d) hovedreisemål, reisens varighet og formål,
- e) dato for ankomst og avreise,
- f) planlagt ankomststed eller transitt rute,
- g) oppholdssted,
- h) fingeravtrykk,
- i) visumtype og nummer på visumblanketten, og
- j) identitet på person som har utstedt invitasjon og/eller som garanterer for visumsøkerens opphold.

Dersom søket bekrefter at personen er registrert i VIS, kan det gis tilgang til alle opplysninger som er angitt i annet ledd samt til:

- a) foto og øvrige opplysninger i visumsøknaden, og
- b) merknader som er nedtegnet i forbindelse med visum som er innvilget, avslått, annullert eller tilbakekalt.

Ny § 25 h skal lyde:

§ 25 h. Forskrifter om VIS

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om:

- a) behandling av opplysninger i VIS, herunder registrering, overføring av opplysninger til sentralenheten, lagring, søk, bruk, sikkerhet, innsyn, endring, retting og sletting,
- b) unntak fra kravet om opptak av biometrisk personinformasjon, og
- c) tilgang til bestemte opplysninger for bestemte formål.

§ 45 første ledd bokstav h og bokstav i skal lyde:

- h) at offentlig myndighet etter anmodning skal gi utlendingsmyndighetene opplysninger til bruk i sak etter loven her om utlendingers navn og adresse uten hinder av taushetsplikt etter lov av 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. § 8–8 eller lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester § 6–7,

- i) at offentlig myndighet etter anmodning skal gi utlendingsmyndighetene opplysninger om referansepersonen i en sak om familieinnvandring har mottatt økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven det siste året før opplysningene avgis. Opplysningene gis uten hinder av taushetsplikt i sosialtjenesteloven § 8–8.

§ 45 annet ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om hvilke opplysninger fortegnelsene skal inneholde og om innholdet av opplysningsplikten etter denne paragrafen.

II

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her, gjøres følgende endringer:

§ 92 tredje ledd annet punktum skal lyde:

I sak som nevnt i § 79 annet ledd har utlendingen rett til fri sakførsel.

§ 94 annet, tredje og fjerde ledd skal lyde:

Er en søknad om beskyttelse avslått i første instans, gjelder en tillatelse gitt etter første ledd fortsatt dersom vedtaket er påklaget og gitt utsatt iverksetting. En klager som ikke allerede har tillatelse etter første ledd, kan etter anmodning gis slik tillatelse forutsatt at vilkårene i første ledd er oppfylt, og vedtaket er gitt utsatt iverksetting.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om varigheten av tillatelser til å ta arbeid etter første ledd og om tillatelser etter at det foreligger et avslag på søknaden i første instans.

Tillatelser etter første og annet ledd gis av Utlendingsdirektoratet, som også kan gi politiet myndighet til å gi slike tillatelser. Forvaltningsloven kapittel IV til VI om saksforberedelse, vedtak og klage gjelder ikke for vedtak om slike tillatelser.

§ 102 skal lyde:

§ 102. Om visuminformasjonsystemet (VIS)

Innenfor Schengensamarbeidet som Norge er en del av, opprettes det et system for utveksling av visumopplysninger, visuminformasjonsystemet VIS, jf. forordning nr. 767/2008. VIS består av en sentralenhet for visumopplysninger, Central-VIS, nasjonale enheter for hvert land som deltar i Schengensamarbeidet, NORVIS for Norges del, og en kommunikasjonsstruktur mellom disse.

Personopplysningsloven gjelder for behandling av opplysninger i VIS hvis ikke annet er bestemt i lov eller forskrift.

Ny § 102 a skal lyde:

§ 102 a. Formålet med VIS

Formålet med VIS er å forbedre gjennomføringen av Schengenlandenes felles visumpolitikk, konsulært samarbeid og konsultasjoner mellom sentrale konsulære myndigheter ved å forenkle utveksling av opplysninger om visumsøknader og avgjørelser av disse mellom medlemsstatene. Dette gjøres for å:

- forenkle visumsøknadsprosedyrene,
- unngå omgåelse av kriteriene som ligger til grunn for avgjørelsen av hvilken medlemsstat som er ansvarlig for å behandle søknaden,
- forenkle bekjempelsen av forfalskning,
- lette kontrollen ved medlemsstatenes yttergrenser og innenfor medlemsstatenes område,
- forenkle identifikasjonen av personer som ikke fyller vilkårene for innreise eller opphold på medlemsstatens territorium,
- lette anvendelsen av Dublin II-forordningen om fastsettelse av kriterier og prosedyrer for avgjørelse av hvilken medlemsstat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad fremsatt av en tredjelandsborger i en av medlemsstatene, og
- bidra til å avverge trusler mot den enkelte medlemsstats indre sikkerhet.

Ny § 102 b skal lyde:

§ 102 b. Opplysninger som skal registreres i VIS

Følgende opplysninger skal registreres i VIS:

- alfanumeriske data om søker og om visum som det er søkt om, innvilget, avslått, annullert, tilbakekalt eller forlenget,
- fotografi,
- fingeravtrykk,
- referanse til tidligere søknader, og til andre som søker reiser i gruppe sammen med.

Meldinger som sendes gjennom VIS-infrastrukturen for å gi informasjon i forbindelse med konsultasjon, eller om en søkers erverv av et Schengenlands statsborgerskap eller forslag til endring av registrerte opplysninger, skal ikke registreres i VIS.

Ny § 102 c skal lyde:

§ 102 c. Registrering i NORVIS, tilgang til og behandling av opplysninger i VIS

Opplysninger som er nødvendige for å behandle søknad om visum, herunder biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk, samt opplysninger om avgjørelse, annullering, tilbakekall og forlengelse, skal registreres i NORVIS og overføres til sentralenheten, jf. § 98.

Myndigheter med ansvar for behandling av søknad om visum kan registrere, endre og slette opplysninger i VIS. Myndigheter med ansvar for grensekontroll, utlendingskontroll og behandling av asylsøknader har lesetilgang til opplysninger i VIS.

Opplysninger som er registrert i medhold av første ledd skal ikke oppbevares lenger enn fem år. Dersom en visumsøker som er registrert i VIS blir statsborger av et medlemsland før femårsperioden er utløpt, skal opplysninger om vedkommende slettes fra VIS. Kun den ansvarlige medlemsstat kan gjøre endringer i innlagte opplysninger.

Ny § 102 d skal lyde:

§ 102 d. Behandlingsansvar for NORVIS

Utlendingsdirektoratet er behandlingsansvarlig for NORVIS. Datatilsynet er nasjonal tilsynsmyndighet.

Ny § 102 e skal lyde:

§ 102 e. Tilgang til VIS for politimyndigheter med ansvar for å forebygge, etterforske eller oppklare terrorhandlinger og annen alvorlig kriminalitet

Politimyndigheter med ansvar for å forebygge, etterforske eller oppklare terrorhandlinger og andre alvorlige straffbare handlinger kan gis tilgang til informasjon om en person er registrert i VIS når slik informasjon i et bestemt tilfelle er nødvendig ved at det er rimelig grunn til å anta at informasjonen i vesentlig grad vil bidra til å forebygge, oppklare eller etterforske terrorhandlinger eller andre alvorlige straffbare handlinger.

Søk i VIS skal i disse tilfellene begrenses til en av følgende opplysninger:

- a) navn, kjønn, fødested og fødselsdato,
- b) nasjonalitet,
- c) reisedokument med dato for utstedelse og utløp og utstedende myndighet,
- d) hovedreisemål, reisens varighet og formål,
- e) dato for ankomst og avreise,
- f) planlagt ankomststed eller transitt rute,
- g) oppholdssted,
- h) fingeravtrykk,
- i) visumtype og nummer på visumblanketten, og
- j) identitet på person som har utstedt invitasjon og/eller som garanterer for visumsøkerens opphold.

Dersom søket bekrefter at personen er registrert i VIS, kan det gis tilgang til alle opplysninger som er angitt i annet ledd samt til:

- a) foto og øvrige opplysninger i visumsøknaden, og
- b) merknader som er nedtegnet i forbindelse med visum som er innvilget, avslått, annullert eller tilbakekalt.

Ny § 102 f skal lyde:

§ 102 f. Forskrifter om VIS

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om:

- a) behandling av opplysninger i VIS, herunder registrering, overføring av opplysninger til sentralenheten, lagring, søk, bruk, sikkerhet, innsyn, endring, retting og sletting,
- b) unntak fra kravet om opptak av biometrisk personinformasjon, og
- c) tilgang til bestemte opplysninger for bestemte formål.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

19. juni Lov nr. 39 2009

Lov om endringer i arbeidsmiljøloven

Ot.prp.nr.54 (2008–2009), Innst.O.nr.84 (2008–2009) og Besl.O.nr.99 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 5. og 10. juni 2009. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

I

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endringer:

§ 3–3 første ledd første punktum skal lyde:

Arbeidsgiver plikter å knytte virksomheten til en bedriftshelsetjeneste godkjent av Arbeidstilsynet når risikoforholdene i virksomheten tilsier det.

§ 3–3 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om at bedriftshelsetjeneste etter denne paragraf må godkjennes av Arbeidstilsynet og om det nærmere innholdet i en slik godkjenningsordning.

§ 4–1 annet og tredje ledd skal lyde:

(2) Ved planlegging og utforming av arbeidet skal det legges vekt på å forebygge skader og sykdommer. Arbeidets organisering, tilrettelegging og ledelse, arbeidstidsordninger, lønssystemer, herunder bruk av prestasjonslønn, teknologi mv. skal være slik at arbeidstakerne ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger og slik at sikkerhetshensyn ivaretas.

(3) Det skal vurderes om det er særlig risiko knyttet til alenearbeid i virksomheten. Tiltak som er nødvendig for å forebygge og redusere eventuell risiko ved alenearbeid skal iverksettes, slik at lovens krav til et fullt forsvarlig arbeidsmiljø ivaretas.

Nåværende tredje til sjette ledd blir fjerde til syvende ledd.

§ 6–5 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Verneombud har rett til å ta den nødvendige opplæring ved kurs som arbeidstakernes organisasjoner arrangerer.

Nåværende annet punktum blir tredje punktum.

§ 7–4 skal lyde:

§ 7–4. Utgifter, opplæring mv.

Reglene i § 6–5 gjelder tilsvarende for medlemmer av arbeidsmiljøutvalg.

§ 10–2 fjerde ledd fjerde punktum skal lyde:

Fortrinnsrett etter §§ 14–2 og 14–3 går foran fortrinnsrett etter bestemmelsen her.

§ 10–4 nytt sjette ledd skal lyde:

For tredelt skift- og turnusarbeid som ikke faller inn under fjerde eller femte ledd og som innebærer at den enkelte arbeidstaker må arbeide minst hver tredje søndag, reduseres den alminnelige arbeidstiden etter første ledd ved at hver time arbeidet på søn- og helgedag, jf. § 10–10 første ledd, regnes lik 1 time og 10 minutter, og hver time arbeidet om natten, jf. § 10–11 første ledd, regnes lik 1 time og 15 minutter, ned til 36 timer i løpet av sju dager. Den alminnelige arbeidstid må uansett ikke overstige ni timer i løpet av 24 timer og 38 timer i løpet av sju dager.

§ 10–12 femte ledd skal lyde:

(5) Dersom det er inngått avtale som nevnt i §§ 10–5 andre ledd, 10–6, 10–8 tredje ledd, 10–10, 10–11 eller 10–12 fjerde ledd og et flertall av arbeidstakerne er bundet av avtalen, kan arbeidsgiver gjøre avtalens bestemmelser om arbeidstid gjeldende for alle arbeidstakere som utfører arbeid av den art avtalen omfatter.

Ny § 12–15 skal lyde:

§ 12–15. Religiøse høytider

Rett til permisjon ved religiøse høytider for arbeidstaker som ikke tilhører Den norske kirke, reguleres av lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna § 27 a.

§ 14–9 femte ledd annet punktum skal lyde:

Arbeidstaker som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn fire år etter første ledd bokstav a og b, skal anses som fast ansatt slik at reglene om oppsigelse av arbeidsforhold kommer til anvendelse.

§ 14–12 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved innleie etter denne paragraf gjelder reglene i § 14–9 femte ledd andre punktum tilsvarende.

§ 14–15 annet ledd bokstav b skal lyde:

b) for arbeidstakers egenandel til tjenestepensjonsordninger som er omfattet av foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven eller offentlige tjenestepensjonsordninger.

§ 14–15 tredje ledd skal lyde:

(3) Trekk i lønn eller feriepenger etter andre ledd bokstav c, e og f skal begrenses til den del av kravet som overstiger det arbeidstaker med rimelighet trenger til underhold for seg og sin husstand.

§ 15–1 annet punktum skal lyde:

Både grunnlaget for oppsigelsen og eventuell utvelgelse mellom flere ansatte av hvem som skal sies opp, skal drøftes.

§ 15–7 fjerde ledd oppheves.

§ 15–11 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Dette gjelder også ved hel eller delvis nedleggelse av virksomheten.

Någjeldende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 15–11 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Etter krav fra arbeidstaker kan retten likevel bestemme at arbeidsforholdet skal fortsette inntil saken er rettskraftig avgjort, dersom søksmål reises innen fristene i § 17–4.

Ny § 15–13 a skal lyde:

§ 15–13 a. Opphør av arbeidsforhold grunnet alder

(1) Arbeidsforholdet kan bringes til opphør når arbeidstaker fyller 70 år. Lavere aldersgrense kan følge av annet grunnlag når grensen er saklig begrunnet og ikke uforholdsmessig inngripende, jf. § 13–3 andre ledd.

(2) Arbeidstaker har krav på skriftlig varsel om tidspunktet for fratreden. Fratreden kan tidligst kreves seks måneder etter den første dag i måneden etter at varslet er kommet frem til arbeidstaker.

(3) Før varsel gis skal arbeidsgiver så langt det er mulig innkalle arbeidstaker til en samtale, med mindre arbeidstaker selv ikke ønsker det.

(4) Arbeidstaker som ønsker å fratre, har en tilsvarende varslingsfrist på en måned, likevel slik at kravet til skriftlighet ikke gjelder.

§ 16–3 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Fortrinnsrett etter §§ 10–2 fjerde ledd, 14–2 og 14–3 går foran fortrinnsrett etter paragrafen her.

§ 17–1 tredje ledd skal lyde:

(3) Mekling i forliksråd finner ikke sted for krav som er gjenstand for forhandlinger etter § 17–3, krav som nevnt i § 17–1 andre ledd eller krav som har vært prøvet for tvisteløsningsnemnd etter § 17–2.

§ 17–4 femte ledd skal lyde:

(5) Retten til å fortsette i stillingen etter § 15–11 gjelder dersom søksmål reises innen utløpet av oppsigelsesfristen, og innen åtte uker fra forhandlingenes avslutning eller fra oppsigelsen fant sted. Det samme gjelder hvis arbeidstaker innen utløpet av oppsigelsesfristen skriftlig underretter arbeidsgiver om at søksmål vil bli reist innen åtte-ukersfristen. Fristene gjelder ikke dersom arbeidsgivers oppsigelse ikke oppfyller formkravene i § 15–4 første og andre ledd, jf. tredje ledd i paragrafen her. Retten kan bestemme at arbeidsforholdet skal fortsette, jf. § 15–11 tredje ledd, dersom søksmål med krav om dette reises innen åtte uker fra tidspunktet for arbeidstakers fratreden eller fra forhandlingenes avslutning.

§ 18–6 første ledd skal lyde:

(1) Arbeidstilsynet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak som ellers er nødvendig for gjennomføringen av bestemmelsene i og i medhold av kapittel 2 til 11 samt §§ 14–5 til 14–8, 15–2 og 15–15. Dette gjelder likevel ikke §§ 2–4, 2–5, 10–2 andre til fjerde ledd og § 10–6 tiende ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan tre i kraft til ulik tid.

19. juni Lov nr. 40 2009

Lov om endring i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg (økning av stønadssatsene)

Ot.prp.nr.99 (2008–2009), Innst.O.nr.129 (2008–2009) og Besl.O.nr.147 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg.

I

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg skal § 5 første ledd lyde:

Full supplerande stønad skal vere

- a) 1,97 gonger grunnbeløpet for einslege stønadstakarar
- b) 2,47 gonger grunnbeløpet for personar med ektemake under 67 år
- c) 1,82 gonger grunnbeløpet for kvar av ektemakane når begge har fylt 67 år.

II

Loven trer i kraft straks og gis virkning fra 1. mai 2009.

19. juni Lov nr. 41 2009

Lov om endringer i utlendingsloven og i enkelte andre lover

Ot.prp.nr.97 (2008–2009), Innst.O.nr.119 (2008–2009) og Besl.O.nr.146 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

- 1 Lov 7. mars 1940 nr. 1 om adgangen til visse områder.
- 2 Lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.
- 3 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 4 Lov 27. november 1992 nr. 112 om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalens vedlegg V punkt 2 (rådsforordning (EØF) nr. 1612/68) om fri bevegelighet for arbeidstakere mv innenfor EØS.
- 5 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 6 Lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten (kystvaktloven).
- 7 Lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (passloven).
- 8 Lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS).
- 9 Lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven).
- 10 Lov 3. juni 2005 nr. 37 om utdanningsstøtte.
- 11 Lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven).
- 12 Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven).
- 13 Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

I

1. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 5 annet ledd skal lyde:

Nordiske borgere er unntatt fra kravet om oppholdstillatelse for å ta opphold eller arbeid i riket, jf. § 55 første ledd. Kongen kan også fastsette unntak i forskrift for andre utlendinger.

§ 23 første ledd bokstav c nytt tredje punktum skal lyde:

Unntak gjelder også for utenlandske sjøfolk som arbeider om bord på utenlandsk registrert skip.

§ 23 fjerde og femte ledd skal lyde:

Kongen kan fastsette i forskrift at en arbeidsgiver kan få adgang til å la en arbeidstaker arbeide mens søknaden om oppholdstillatelse er under behandling (ordning med tidlig arbeidsstart), herunder sette vilkår for at en arbeidsgiver kan omfattes av ordningen, pålegge arbeidsgiver plikter for å benytte ordningen og gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av ordningen med tidlig arbeidsstart.

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift, herunder om innholdet av oppholdstillatelsen, retten til permanent oppholdstillatelse, situasjonen ved arbeidsledighet og tilbakekall av oppholdstillatelsen.

§ 24 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan gi utfyllende bestemmelser i forskrift, herunder om innholdet av oppholdstillatelsen og tilbakekall av oppholdstillatelsen.

Ny § 27 a skal lyde:

§ 27 a. Misbruk av ordningen med tidlig arbeidsstart

Kongen kan fastsette forskrift om sanksjoner mot arbeidsgiver som misbruker ordningen med tidlig arbeidsstart.

§ 35 annet ledd skal lyde:

Departementet kan, uavhengig av begrensningen i § 76 annet ledd, instruere i sak om innreisestillatelse etter bestemmelsen her.

§ 38 femte ledd skal lyde:

Når det er tvil om utlendingens identitet, når behovet er midlertidig, eller når andre særlige grunner tilsier det, kan det fastsettes at

- a) tillatelsen ikke skal kunne danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse,
- b) tillatelsen ikke skal kunne danne grunnlag for oppholdstillatelse etter lovens kapittel 6 for utlendingens familiemedlemmer,
- c) tillatelsen ikke skal kunne fornyes, eller
- d) at tillatelsens varighet skal være kortere enn ett år.

§ 44 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det er et vilkår at søkeren ikke er gift med eller skal bo sammen med barnets andre forelder.

§ 60 fjerde ledd skal lyde:

Tillatelse gitt til et familiemedlem i medhold av bestemmelsene i kapittel 6 gjelder med de samme begrensningene som er fastsatt for tillatelsen til referansepersonen, jf. § 39. Begrensninger i referansepersonens tillatelse gitt etter § 23, som går ut på at retten til å ta arbeid er knyttet til en bestemt arbeidsgiver, en bestemt type arbeid eller et bestemt arbeid, gjelder likevel ikke. Kongen kan fastsette unntak fra første punktum i forskrift.

§ 62 femte ledd og sjette ledd skal lyde:

Tillatelsen faller bort når innehaveren har oppholdt seg utenfor riket sammenhengende i mer enn to år. Oppholdet utenfor riket anses å være sammenhengende selv om utlendingen har hatt ett eller flere opphold av en viss varighet i riket, jf. sjette ledd. Vedtak om bortfall treffes av Utlendingsdirektoratet. En utlending kan etter søknad gis adgang til å oppholde seg utenfor riket i mer enn to år uten at tillatelsen faller bort.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, herunder om bortfall av permanent oppholdstillatelse etter femte ledd. Kongen kan også fastsette nærmere regler om hvor langvarig et mellomliggende opphold i Norge må være for at opphold i utlandet ikke skal regnes som sammenhengende etter femte ledd. Kongen kan fastsette i forskrift at permanent oppholdstillatelse kan gis i andre tilfeller enn nevnt i første ledd.

§ 65 annet ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift fastsette at politiet kan avgjøre søknader om midlertidig og permanent oppholdstillatelse og om fornyelse av midlertidig oppholdstillatelse. Kongen kan også fastsette at politiet skal kunne avgjøre førstegangssøknader og søknader om fornyelse av utlendingspass, samt innvilge førstegangssøknader og søknader om fornyelse av reisebevis. Kongen kan også fastsette i forskrift at søknader om midlertidig oppholdstillatelse skal kunne avgjøres ved norsk utenriksstasjon.

§ 66 første ledd innledningen og bokstav a skal lyde:

En utlending uten oppholdstillatelse kan utvises

- a) når utlendingen grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven her, forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven, eller unndrar seg gjennomføringen av et vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket,

§ 79 nytt tredje ledd skal lyde:

Søksmål mot staten om gyldigheten av vedtak truffet av Utlendingsnemnda etter loven her, eller om erstatning som følge av slike vedtak, anlegges ved Oslo tingrett. Tilsvarende gjelder for søksmål om vedtak truffet av Utlendingsdirektoratet og Kongen i statsråd. Tvisteloven § 32–4 annet ledd får ikke anvendelse.

2. I lov 27. november 1992 nr. 112 om gjennomføring i norsk rett av vedlegg V punkt 2 rådsforordning (EØF) nr. 1612/68 i EØS-avtalen om fri bevegelse for arbeidstakere mv. innenfor EØS skal § 1 første punktum lyde:

EØS-avtalens vedlegg V punkt 2 (rådsforordning (EØF) nr. 1612/68 som endret ved rådsforordningene (EØF) nr. 312/76 og nr. 2434/92 og direktiv 2004/38/EF) om fri bevegelighet for arbeidstakere m v innenfor EØS gjelder som lov med de endringer og tillegg som følger av vedlegg V, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

3. I lov om utdanningsstøtte 3. juni 2005 nr. 37 skal § 3 annet ledd første punktum lyde:

Loven gjelder for norske statsborgere og for EØS-borgere eller EFTA-borgere som har arbeidstilknytning, eller EØS-borger som har annen særlig tilknytning til Norge.

4. I lov 7. mars 1940 nr. 1 om adgangen til visse områder skal § 2 tredje ledd lyde:

Utlending som handler mot disse bestemmelser, kan utvises av riket i overensstemmelse med utlendingsloven kapittel 8.

5. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 11 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. for utlending som har rett til fri rettshjelp etter utlendingsloven § 92 første ledd, annet ledd og tredje ledd første punktum, eller for den som har rett til fri rettshjelp etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd første punktum.

§ 16 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. for utlending i tilfeller som nevnt i utlendingsloven § 92 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd eller for den som har rett til fri sakførsel etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd annet punktum.

6. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 67 annet ledd bokstav d lyde:

- d) forbrytelse mot militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, tolloven § 66, merverdiavgiftsloven § 72, ligningsloven § 12–1, utlendingsloven § 108 annet ledd, jf. femte ledd,

regnskapsloven § 8–5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum og bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum.

7. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 1–7 lyde:

§ 1–7. Flyktning

Med flyktning menes i denne loven en person som er innvilget oppholdstillatelse i medhold av utlendingsloven § 28.

8. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om kystvakten skal § 12 første ledd bokstav g lyde:

- g) lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven),

9. I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass skal § 1 tredje ledd lyde:

Kongen kan bestemme at § 6 annet ledd (innhenting og lagring av biometrisk personinformasjon i passet) og § 6 a (innsyn i og sletting av biometrisk personinformasjon innhentet for personalisering av passet og etterfølgende identitetskontroll) også skal omfatte diplomatpass, spesialpass og tjenstepass utstedt etter regler gitt i medhold av lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenrikstjenesten, samt utlendingspass i medhold av utlendingsloven § 64.

10. I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem skal § 7 nr. 2 lyde:

2. opplysninger om personer som ikke skal gis tillatelse til innreise fordi det i forbindelse med utvisning etter utlendingsloven § 66 bokstav a, b, c, e eller f, §§ 67 eller 68 er truffet vedtak om innreiseforbud, og vedtaket fortsatt er gjeldende

11. I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd skal lyde:

Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram gjelder for nyankommet utlending mellom 18 og 55 år som har behov for grunnleggende kvalifisering og som har fått

- a) asyl, jf. utlendingsloven § 28,
- b) oppholdstillatelse etter innreisetillatelse som overføringsflyktning, jf. utlendingsloven § 35 tredje ledd
- c) fornybar oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38 første ledd på grunnlag av søknad om asyl, eller kollektiv beskyttelse i massefluktsituasjon, jf. utlendingsloven § 34, eller
- d) oppholdstillatelse som familiemedlemmer til personer som nevnt i bokstav a, b og c, jf. utlendingsloven kapittel 6. For å være omfattet av denne bestemmelsen er det et vilkår at personer som nevnt i bokstav a, b og c ikke har vært bosatt i en kommune i mer enn fem år før det søkes om familiejenforening.

§ 3 tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan tilby introduksjonsprogram til nyankommet utlending med oppholdstillatelse i henhold til utlendingsloven kapittel 6 som er familiemedlemmer til andre enn personer nevnt i § 2, til nyankommet utlending over 55 år med oppholdsgrunnlag som nevnt i § 2 første ledd, og til nyankommet utlending som nevnt i § 2 som er bosatt i kommunen uten særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen.

§ 17 skal lyde:

§ 17. Rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Rett og plikt til deltakelse i gratis opplæring i norsk og samfunnskunnskap i til sammen 300 timer gjelder for utlending mellom 16 og 55 år som har fått

- a) oppholdstillatelse etter utlendingsloven som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, eller
- b) kollektiv beskyttelse i massefluktsituasjon etter utlendingsloven § 34.

Utlending mellom 55 og 67 år med oppholdsgrunnlag som nevnt i bokstav a eller b har rett, men ikke plikt, til å delta i opplæring som nevnt i første ledd.

Rett til deltakelse etter første og annet ledd gjelder ikke for utlending med oppholdstillatelse etter utlendingsloven §§ 23 og 25 og deres familiemedlemmer med tillatelse etter utlendingsloven kapittel 6. Utlending mellom 16 og 55 år med tillatelse som nevnt i første punktum som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, har plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap i til sammen 300 timer, jf. § 18 første ledd annet punktum.

Rett eller plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap foreligger ikke dersom det dokumenteres at vedkommende har tilstrekkelige kunnskaper i norsk. Plikt til deltakelse foreligger ikke dersom det dokumenteres at vedkommende har tilstrekkelige kunnskaper i samisk. Dersom særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker tilsier det, kan kommunen frita den enkelte fra plikt til deltakelse.

Rett eller plikt til deltakelse etter første til tredje ledd inntreder ved innvilgelse av førstegangss oppholdstillatelse etter utlendingsloven, eller fra ankomst til riket for utlending som har fått slik tillatelse før innreise. For personer som omfattes av første ledd bokstav b, inntreder rett og plikt til deltakelse fra det tidspunkt vedkommende blir bosatt i

kommunen i henhold til særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen. Rett til deltakelse etter første og annet ledd gjelder i tre år. I særlige tilfeller kan rett og plikt til deltakelse inntre fra det tidspunktet krav om opplæring settes fram. Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om hva som her skal være å anse som særlige tilfeller.

12. I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd bokstavene d og e skal lyde:

- d) fyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse i utlendingsloven § 62,
- e) har til sammen syv års opphold i riket i løpet av de siste ti årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet, opphold i en eller flere søknadsperioder medregnet i syvårsperioden, jf. femte ledd,

§ 11 annet punktum skal lyde:

Søkeren må likevel til sammen ha fem års opphold i riket i løpet av de siste syv årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet.

§ 12 første ledd annet punktum skal lyde:

Søkeren må likevel til sammen ha minst tre års opphold i riket i løpet av de siste ti årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet.

§ 14 første ledd skal lyde:

For søker som har tillatelse etter utlendingsloven kapittel 13 om særlige regler for utlendinger som omfattes av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) og Konvensjon om opprettelse av Det europeiske Frihandelsforbund (EFTA-konvensjonen), gjelder ikke vilkåret i § 7 første ledd bokstav d. Søkeren må likevel ha oppholdt seg i riket de siste tre årene med oppholdsrett i medhold av utlendingsloven §§ 112 til 116.

§ 15 annet punktum skal lyde:

Søkeren må likevel ha oppholdt seg i riket med oppholdstillatelser av minst ett års varighet de siste to årene.

§ 16 tredje punktum skal lyde:

Statsløs søker som har fylt 18 år, må likevel ha oppholdt seg i riket med oppholdstillatelser av minst ett års varighet de siste tre årene.

§ 17 annet ledd skal lyde:

Barnet må likevel ha oppholdt seg i riket de siste to årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Opphold i en eller flere søknadsperioder medregnes i toårsperioden. Kravet om oppholdstillatelse gjelder likevel ikke barn som er statsborger av et annet nordisk land.

§ 27 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Utlendingsloven §§ 77 og 78 gjelder tilsvarende ved behandling av saker etter loven her.

13. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav skal § 4–1 annet ledd annet punktum lyde:

Pliktene og ansvaret påhviler også den som oppgir å være arbeidsgiver i saker etter utlendingsloven §§ 23 tredje ledd og 24 annet ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 42 2009

Lov om endringer i allmenngjøringsloven m.m. (solidaransvar mv.)

Ot.prp.nr.88 (2008–2009), Innst.O.nr.131 (2008–2009) og Besl.O.nr.145 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie.
- 2 Lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven).

I

I lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. gjøres følgende endringer:

§ 1–1 oppheves.

Ny § 1 skal lyde:

§ 1. Lovens formål

Lovens formål er å sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har, og å hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet.

Gjeldende § 1–2 blir ny § 2.

Gjeldende § 2 blir ny § 3.

Ny § 4 skal lyde:

§ 4. Krav om allmenngjøring av tariffavtaler mv.

For at Tariffnemnda skal ta et krav om allmenngjøring av en tariffavtale til behandling, er det et vilkår at kravet er fremsatt av en arbeidstaker- eller arbeidsgiverorganisasjon som er part i avtalen og har innstillingsrett etter lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister § 11 nr. 1. Bare slike organisasjoner kan kreve at nemnda realitetsbehandler et krav om allmenngjøring.

Organisasjon som nevnt i første ledd, må fremlegge dokumentasjon som gir grunn til å tro at lovens vilkår for å treffe vedtak om allmenngjøring er oppfylt, jf. § 5.

Tariffnemnda kan av eget tiltak treffe vedtak om allmenngjøring dersom allmenne hensyn krever slik regulering.

Ny § 5 skal lyde:

§ 5. Vedtak om allmenngjøring av tariffavtaler mv.

Tariffnemnda kan treffe vedtak om at en landsomfattende tariffavtale helt eller delvis skal gjelde for alle arbeidstakere som utfører arbeid av den art avtalen omfatter, i en bransje eller en del av en bransje, med de begrensninger som følger av eller i medhold av arbeidsmiljøloven § 1–7.

Tariffnemnda kan treffe slikt vedtak dersom det er dokumentert at utenlandske arbeidstakere utfører eller kan komme til å utføre arbeid på vilkår som samlet sett er dårligere enn det som gjelder etter landsomfattende tariffavtaler for vedkommende fag eller bransje, eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke.

Ny § 6 skal lyde:

§ 6. Vedtakets innhold

Vedtak om allmenngjøring etter § 5 kan bare gjelde de deler av tariffavtalen som regulerer de enkelte arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår. I særlige tilfeller kan Tariffnemnda fastsette andre lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av tariffavtalen.

Dersom Tariffnemnda finner det nødvendig å fastsette lønns- og arbeidsvilkår på områder som også er regulert i annen lovgivning, skal dette begrunnes særskilt.

I tillegg til de opplysninger som er nevnt i forvaltningsloven § 38 første ledd bokstavene a og b, skal nemndas vedtak inneholde:

- a) en nærmere angivelse av de tariffavtalebestemmelser som allmenngjøres og de bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår som fastsettes i medhold av første eller andre ledd foran,
- b) bestemmelser om tidspunktet for vedtakets ikrafttreden.

De lønns- og arbeidsvilkår som er fastsatt i Tariffnemndas vedtak, skal gjelde som ufravikelige minstevilkår i arbeidsforholdet mellom en arbeidstaker som omfattes av vedtaket og dennes arbeidsgiver.

Ny § 7 skal lyde:

§ 7. Vedtakets gyldighetstid

Vedtak etter § 5 gjelder inntil Tariffnemnda treffer nytt vedtak. Vedtaket opphører likevel å gjelde dersom partene i tariffavtalen ikke har krevet nytt vedtak innen en måned etter at tariffavtalen er avløst av en ny avtale.

Ny § 8 skal lyde:

§ 8. Vilkår for å videreføre vedtak om allmenngjøring av tariffavtaler mv.

Dersom en part i en allmenngjort tariffavtale fremmer krav om nytt vedtak om allmenngjøring i samme sak, kan Tariffnemnda treffe slikt vedtak uten at det fremlegges ny dokumentasjon for lønns- og arbeidsvilkårene i bransjen.

Gjeldende § 6 blir ny § 9.

Ny § 10 skal lyde:

§ 10. Opplysningsplikt

Etter pålegg fra Tariffnemnda plikter offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikt å gi alle opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår som nemnda finner det nødvendig å få kjennskap til som ledd i saksforberedelsen. Det samme gjelder arbeidsgiver, den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten, virksomhetens arbeidstakere og enhver annen som er knyttet til virksomheten.

Ny § 11 skal lyde:

§ 11. Tilsyn med lønns- og arbeidsvilkår

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at lønns- og arbeidsvilkår som følger av vedtak om allmenngjøring blir overholdt. Arbeidstilsynet fører også tilsyn med at oppdragsgivers plikter gitt i medhold av § 12 blir overholdt.

Arbeidstilsynet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av vedtak om allmenngjøring og plikter i medhold av § 12. Arbeidsmiljøloven § 18–6 første, andre, sjette, syvende og åttende ledd samt §§ 18–7 og 18–8 får tilsvarende anvendelse ved tilsyn etter loven her. Eventuell oppdragsgiver skal også gjøres kjent med pålegg og andre enkeltvedtak.

Enhver som er underlagt tilsyn etter bestemmelsen skal, når Arbeidstilsynet krever det og uten hinder av taushetsplikt, fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Slike opplysninger kan også kreves fra andre offentlige tilsynsmyndigheter uten hinder av den taushetsplikten som ellers gjelder. Arbeidstilsynet kan anmelde overtredelser til politiet.

Petroleumstilsynet har innenfor sitt myndighetsområde tilsvarende tilsynsansvar og myndighet som nevnt i første, andre og tredje ledd.

Enhver som er underlagt tilsyn etter første ledd, skal når oppdragsgivers tillitsvalgte krever det og uten hinder av taushetsplikt, fremlegge opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår for arbeidstakere i virksomheter som utfører arbeid som er omfattet av vedtak om allmenngjøring. Innsyn kan kreves av tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen.

Den tillitsvalgte har taushetsplikt om opplysningene som vedkommende får etter femte ledd. Taushetsplikten gjelder ikke overfor tilsynsmyndighetene, jf. første og fjerde ledd. Tillitsvalgte kan bare benytte innsynsretten til å undersøke om vedtak om allmenngjøring etterleves.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innsynsretten, taushetsplikten og eventuell bruk av rådgivere.

Gjeldende § 9 blir ny § 12.

Overskrift til § 12 skal lyde:

§ 12. Informasjons- og påseplikt for oppdragsgivere

Ny § 13 skal lyde:

§ 13. Solidaransvar for oppdragsgivere

Leverandører og underleverandører som setter ut arbeid eller leier inn arbeidstakere, hefter på samme måte som en selvskyldnerkausionist for utbetaling av lønn og overtidsbetaling etter allmenngjøringsforskrifter og opptjente feriepengar, jf. lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie, til arbeidstakere ansatt hos virksomhetenes underleverandører.

Arbeidstaker må fremme skriftlig krav overfor solidaransvarlig senest innen tre måneder etter lønnens forfallsdato. Forfallstiden for feriepengar reguleres av lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie. Solidaransvarlig skal betale kravet innen tre uker etter at kravet er kommet frem. Solidaransvarlig skal snarest mulig og senest innen to uker skriftlig varsle øvrige ansvarlige leverandører og underleverandører om kravet.

Solidaransvarlig kan nekte å dekke kravet dersom arbeidstakeren visste at forutsetningen for arbeidsoppdraget var at lønn mv. helt eller delvis skal dekkes av en solidaransvarlig.

Departementet kan gi nærmere regler om utformingen av ansvaret i forskrift. Departementet kan også gi forskrift om at virksomhet som bestiller et produkt eller et resultat, skal omfattes av solidaransvaret dersom særlige hensyn tilsier det. Dette gjelder ikke bestiller som er forbruker.

Ny § 14 skal lyde:

§ 14. Boikott

Organisasjon som nevnt i § 4 kan iverksette boikott som tar sikte på å fremtvinge at en arbeidsgiver oppfyller sine forpliktelser etter vedtak som er truffet i medhold av § 5, uten hinder av de begrensninger som følger av boikottloven § 2 bokstav c andre og tredje alternativ.

For øvrig gjelder bestemmelsene i lov 5. desember 1947 nr. 1 om boikott.

Ny § 15 skal lyde:

§ 15. Straff

Arbeidsgiver som forsettlig eller uaktsomt unnlater å rette seg etter et vedtak av Tariffnemnda, straffes med bøter. Det samme gjelder den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten.

Berørte arbeidstakere eller deres fagforening kan reise privat straffesak etter reglene i straffeprosessloven kap. 28.

Unnlatelse av å følge pålegg som nevnt i § 10 straffes med bøter.

Gjeldende § 11 blir ny § 16.

II

I lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie gjøres følgende endringer:

§ 11 nr. 6 skal lyde:

(6) *(Utbetaling fra solidaransvarlig oppdragsgiver etter allmenngjøringsloven)*

Der solidaransvarlig oppdragsgiver utbetaler arbeidsvederlag til arbeidstaker i medhold av allmenngjøringsloven § 13, utbetales feriepengene av arbeidsvederlaget samtidig.

§ 11 nr. 6 til 8 blir nye nr. 7 til 9.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 43 2009

Lov om endringer i diskrimineringsombudsloven, markedsføringsloven og barneombudsloven

Ot.prp.nr.74 (2008–2009), Innst.O.nr.70 (2008–2009) og Besl.O.nr.85 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 26. mai og 4. juni 2009. Fremmet av Barne- og likestillingsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 6. mars 1981 nr. 5 om barneombud.
- 2 Lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven).
- 3 Lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).

I

I lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) skal § 2 første ledd lyde:

Likestillings- og diskrimineringsombudet åremålsbeskikkes av Kongen i statsråd for en periode på seks år uten adgang til gjenoppnevning.

II

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 17 skal lyde:

§ 17. Levering av uadressert reklame og gratis aviser

I næringsvirksomhet er det forbudt å levere ut eller å gi en formidler i oppdrag å levere ut uadressert reklame eller gratis aviser til forbrukere som klart har tilkjennegitt at de motsetter seg dette. En formidler er likevel ikke ansvarlig for leveringen hvis formidleren har fått opplyst, og har grunn til å anta, at det som leveres ut, ikke er reklame eller gratis avis.

Innstikk i aviser og andre trykksaker, som er omfattet av redaktøransvaret, anses ikke som uadressert reklame eller gratis avis etter denne bestemmelsen.

§ 32 annet ledd skal lyde:

Forbrukerombudet åremålsbeskikkes av Kongen i statsråd for en periode på seks år uten adgang til gjenoppnevning.

III

I lov 6. mars 1981 nr. 5 om barneombud skal § 2 lyde:

Barneombudet åremålsbeskikkes av Kongen i statsråd for en periode på seks år uten adgang til gjenoppnevning.

IV

For den som er beskikket som likestillings- og diskrimineringsombud ved vedtakelsen av denne loven, kan Kongen, etter utlysning og innstilling, forlenge åremålet med to år.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 44 2009

Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova)

Ot.prp.nr.96 (2008–2009), Innst.O.nr.130 (2008–2009) og Besl.O.nr.132 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Barne- og likestillingsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven).

§ 1. Formålet med lova

Formålet med denne lova er å sikre eit godt og heilskapleg krisesentertilbod til kvinner, menn og barn som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar.

§ 2. Krav til krisesentertilbodet

Kommunen skal sørge for eit krisesentertilbod som skal kunne nyttast av personar som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar, og som har behov for rådgjeving eller eit trygt og mellombels butilbod.

Tilbodet skal gi brukarane støtte, rettleiing, hjelp til å ta kontakt med andre delar av tenesteapparatet og skal omfatte:

- a) eit krisesenter eller eit tilsvarande gratis, heilårs, heildøgns, trygt og mellombels butilbod, og
- b) eit gratis dagtilbod, og
- c) eit heilårs og heildøgns tilbod der personar nemnde i første ledd kan få råd og rettleiing per telefon, og
- d) oppfølging i reetableringsfasen, jf. § 4.

Enkeltpersonar kan vende seg direkte til krisesentertilbodet som nemnt i andre ledd, utan tilvising eller timeavtale.

Kommunen skal sørge for god kvalitet på tilbodet, mellom anna ved at dei tilsette har kompetanse til å ta vare på dei særskilte behova til brukarane.

Butilbodet til kvinner og butilbodet til menn skal vere fysisk skilde.

Departementet kan gi forskrift om krav til kompetanse hos dei tilsette og krav til fysisk sikring av lokale.

§ 3. Individuell tilrettelegging av tilbod

Kommunen skal sørge for at tilbodet så langt råd er blir lagt til rette slik at det kjem dei individuelle behova til brukarane i møte.

Kommunen skal sørge for å ta vare på barn på ein god måte som er tilpassa deira særskilte behov, og skal også sørge for at barn får oppfylt dei rettane dei har etter anna regelverk.

Kommunen skal sørge for at brukarar av bu- og dagtilbodet får tilgang til kvalifisert tolk dersom det er nødvendig for at dei skal få eit fullgodt tilbod. Kommunen skal sørge for rutinar for kvalitetssikring, bestilling og betaling av tolketenester.

§ 4. Samordning av tenester

Kommunen skal sørge for at kvinner, menn og barn som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar, får ei heilskapleg oppfølging gjennom samordning av tiltak mellom krisesentertilbodet og andre delar av tenesteapparatet.

Tilbod og tenester etter denne lova kan inngå som ledd i samordninga av ein individuell plan etter anna lovgiving, jf. sosialtjenesteloven § 4–3 a, pasientrettighetsloven § 2–5, psykisk helsevernloven § 4–1 og lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 6–2 a.

§ 5. Teieplikt

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, har teieplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Brot på teieplikta straffast etter straffeloven § 121.

Teieplikta gjeld også fødestad, fødselsdato, personnummer, statsborgarforhold, sivilstand, yrke, bustad, arbeidsstad og andre opplysningar som kan røpe at nokon har vore i kontakt med tilbodet.

Opplysningar til andre forvaltningsorgan, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6, kan berre givast når dette er nødvendig for å fremme oppgåvene til kommunen etter denne lova, eller for å førebyggje vesentleg fare for liv eller alvorleg skade på helse til nokon.

§ 6. Opplysningar til barneverntenesta

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, skal i utføringa av arbeidet vere merksame på forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.

Utan hinder for teieplikta skal alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova av eiga tiltak gi opplysningar til barneverntenesta i kommunen når det er grunn til å tru at eit barn blir mishandla i heimen eller det ligg føre andre former for alvorleg omsorgssvikt, jf. barnevernloven § 4–10, § 4–11 og § 4–12. Det same gjeld når eit barn har vist vedvarande alvorlege åtferdsvanskar, jf. barnevernloven § 4–24.

Barnevernloven § 6–4 andre ledd tredje og fjerde punktum gjeld tilsvarande.

§ 7. Politiattest

Den som blir tilsett eller får tildelt oppgåver som inneber kontakt med brukarar av eit krisesenter eller tilsvarande bu- og dagtilbod, skal leggje fram politiattest.

Politiattesten skal vise om vedkommande er sikta, tiltalt, har vedteke førelegg eller er dømd for brot på straffeloven §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200 andre ledd, 201, 201 a, 203, 204 a, 219, 224, 229 andre og tredje straffealternativ, 231, 233, 267 og 268.

Brot på straffeloven §§ 192 til 197, 199, 200 andre ledd, 201 første ledd bokstav c, 201 a, 203, 204 a og 233 skal det opplysast om utan den tidsavgrensinga som følgjer av lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6 første ledd nr. 4–9. Brot på dei andre føresegnene som er nemnde ovanfor, skal det opplysast om i samsvar med lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6. Attesten skal ikkje vere eldre enn tre månader.

Departementet kan gi nærmere forskrift om krav til politiattest, medrekna retningslinjer om oppbevaring av attestane.

§ 8. Internkontroll

Kommunen skal føre internkontroll for å sikre at dei verksemdene og tenestene som utgjer krisesentertilbodet, utfører oppgåvene sine i samsvar med krav fastsette i lov eller forskrift. Kommunen må kunne gjere greie for korleis ein oppfyller denne plikta.

§ 9. Statleg tilsyn

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller pliktene pålagde etter §§ 2, 3, 4 og 8.

Reglane i kommuneloven kapittel 10 A gjeld for den tilsynsverksemda som er nemnd i første leddet.

§ 10. Bruk av lova på Svalbard

Kongen kan gi forskrifter om bruken av lova på Svalbard og har høve til å fastsetje særlege reglar der det blir teke omsyn til forholda på staden.

§ 11. Ikraftsetjing og overgangsreglar

Lova blir sett i kraft frå den tid Kongen bestemmer. Departementet kan i forskrift gi nærmare overgangsreglar.

§ 12. Endring i anna lovgjeving

Med verknad frå ikraftsetjinga av lova gjer ein denne endringa i anna lovgjeving: Barnevernloven § 6–4 a blir oppheva.

19. juni Lov nr. 45 2009

Lov om endringer i barnevernloven

Ot.prp.nr.69 (2008–2009), Innst.O.nr.121 (2008–2009) og Besl.O.nr.131 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Barne- og likestillingsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven).

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) gjøres følgende endringer:

I § 1–3 annet ledd skal nytt tredje punktum lyde:

Opphør av tiltak ved fylte 18 år og avslag på søknad om tiltak etter fylte 18 år skal regnes som enkeltvedtak og skal begrunnes ut fra hensynet til barnets beste, jf. § 4–1.

§ 2–1 femte ledd skal lyde:

Administrasjonen skal utføre det daglige løpende arbeid, herunder

- a) gi råd og veiledning,
- b) treffe vedtak i henhold til loven, eventuelt innstille til vedtak, jf. tredje ledd,
- c) forberede saker for behandling i fylkesnemnda,
- d) iverksette og følge opp tiltak.

§ 2–1 sjette ledd skal lyde:

De organer som utfører oppgaver på vegne av kommunen, jf. tredje og fjerde ledd, utgjør kommunens barneverntjeneste.

§ 2–3 fjerde ledd bokstav c skal lyde:

- c) føre tilsyn med institusjoner og sentre for foreldre og barn etter kapittel 5 og omsorgssentre for mindreårige etter kapittel 5 A.

§ 2–3 femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi nærmere forskrifter om gjennomføringen av tilsynet, jf. fjerde ledd.

§ 2–3 syvende ledd skal lyde:

Departementet kan kreve at kommunale organer som hører under loven, uten hinder av taushetsplikt, gir de opplysninger og meldinger som er nødvendige for at departementet skal kunne utføre sine oppgaver etter første ledd. Statens helsetilsyn og fylkesmannen kan kreve at kommunale organer som hører under loven, uten hinder av taushetsplikt, gir de opplysninger og meldinger som er nødvendige for at disse myndighetene skal kunne utøve sine tilsynsoppgaver i henhold til loven. Statlige sentrale myndigheter, statlige regionale myndigheter, Statens helsetilsyn og fylkesmannen kan kreve at alle institusjoner og sentre for foreldre og barn som omfattes av kapittel 5 i loven, og omsorgssentre for mindreårige som omfattes av kapittel 5 A i loven, uten hinder av taushetsplikt, gir de opplysninger og meldinger som er nødvendige for at myndighetene skal kunne utføre sine oppgaver etter loven. Disse myndigheter

kan også kreve adgang til alle institusjoner og sentre for foreldre og barn som går inn under kapittel 5, og omsorgssentre for mindreårige som går inn under kapittel 5 A.

§ 2–3 b skal lyde:

§ 2–3 b. Statens helsetilsyns tilsynsvirksomhet

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsyn med barnevernvirksomheten i de enkelte kommuner, og med institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige etter denne loven. Statens helsetilsyn skal utøve myndighet i samsvar med det som er bestemt i barnevernloven og forskrifter til denne.

§ 3–2 a skal lyde:

§ 3–2 a. Plikt til å utarbeide individuell plan

Barneverntjenesten skal utarbeide en individuell plan for barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester dersom det anses nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og det foreligger samtykke. Barneverntjenesten skal samarbeide om planen med andre instanser barnet mottar tiltak fra.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser i forskrift om hvilke grupper av barn plikten omfatter, og om planens innhold.

§ 4 annet ledd første punktum skal lyde:

Barneverntjenesten skal, når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien, f.eks. ved å oppnevne støttekontakt, ved å sørge for at barnet får plass i barnehage, ved besøkshjem, ved avlastningstiltak i hjemmet, ved opphold i senter for foreldre og barn eller andre foreldrestøttende tiltak.

§ 4 femte ledd første punktum skal lyde:

Når vilkårene i annet ledd er til stede, og dersom behovene ikke kan løses ved andre hjelpetiltak, kan barneverntjenesten også formidle plass i fosterhjem, institusjon eller omsorgssenter for mindreårige.

§ 5 første ledd skal lyde:

Når hjelpetiltak vedtas, skal barneverntjenesten utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan. Barneverntjenesten skal følge nøye med på hvordan det går med barnet og foreldrene og vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye tiltak, eller om det er grunnlag for omsorgsovertakelse. Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig.

§ 4–21 første ledd første punktum skal lyde:

Fylkesnemnda skal oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg.

§ 5–7 skal lyde:

§ 5–7. Tilsyn

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at institusjoner som er omfattet av § 5–1, statlige sentre for foreldre og barn og private og kommunale institusjoner og sentre for foreldre og barn som er godkjent etter § 5–8, drives i samsvar med denne loven og forskrifter til loven.

Finner fylkesmannen at institusjonen eller senteret drives uforsvarlig, kan fylkesmannen gi pålegg om å rette på forholdet, eller å nedlegge driften.

Til å føre løpende tilsyn med institusjonene og sentrene kan fylkesmannen oppnevne tilsynsutvalg. Departementet kan gi forskrifter om tilsynsutvalgenes arbeidsområde og sammensetning.

§ 5–8 skal lyde:

§ 5–8. Private og kommunale institusjoner og sentre for foreldre og barn

Private og kommunale institusjoner og private og kommunale sentre for foreldre og barn kan bare benyttes for barn som omfattes av loven dersom institusjonen eller senteret er godkjent av statlig regional barnevernmyndighet. Institusjonen eller senteret kan bare godkjennes dersom det drives i samsvar med denne loven og de forskrifter som gjelder for den, og ellers drives på en forsvarlig måte. Avgjørelser om godkjenning etter denne loven er enkeltvedtak og kan påklages til statlig sentral barnevernmyndighet. Departementet kan gi nærmere forskrifter om godkjenningsordningen, herunder om vilkår for godkjenning, og om klageordningen.

Departementet kan gi forskrifter om regnskapsføring og om innsyn for offentlige myndigheter i regnskapene.

Ny § 5–9 a skal lyde:

§ 5–9 a. Rettigheter under opphold i senter for foreldre og barn

Sentre for foreldre og barn skal drives slik at foreldrenes og barnets rett til privatliv og familieliv og foreldrenes rett til å ta beslutninger i kraft av den daglige omsorg for barnet respekteres, så langt dette er i samsvar med formålet med oppholdet og med senterets ansvar for driften, herunder trygghet og trivsel.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om barns og foreldres rettigheter og plikter i sentre for foreldre og barn.

§ 5–10 skal lyde:

§ 5–10. Generelle krav til institusjoner og sentre for foreldre og barn

For å sikre en forsvarlig standard på de institusjoner som er omfattet av § 5–1 og statlige sentre for foreldre og barn, kan departementet gi forskrifter om hvilke krav som skal stilles til institusjonene og sentrene, herunder faglige krav og krav til bygninger, utstyr og bemanning.

§ 6–1 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om at forvaltningsloven skal gjelde for avgjørelser som blir tatt mens barnet oppholder seg i institusjon eller barnet og foreldrene oppholder seg i senter for foreldre og barn.

§ 6–2 skal lyde:

§ 6–2. Anvendelse av forvaltningsloven på private institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige

For private institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige som er godkjent etter § 5–8, gjelder forvaltningsloven for klientsaker, med de særregler som er fastsatt i denne loven, jf. § 6–1.

§ 6–7 første ledd første punktum skal lyde:

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, en institusjon, et senter for foreldre og barn eller et omsorgssenter for mindreårige etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

§ 6–7 annet ledd annet punktum skal lyde:

Opplysning om en klients oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barneverntjenesten, institusjonen eller senteret for foreldre og barn å gi slik opplysning.

§ 6–7 tredje ledd skal lyde:

Opplysninger til andre forvaltningsorganer, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6, kan bare gis når dette er nødvendig for å fremme barneverntjenestens, institusjonens, senteret for foreldre og barns eller omsorgssenteret for mindreåriges oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse. Også yrkesutøvere i medhold av helsepersonelloven kan gis opplysninger etter denne bestemmelsen. Uten hinder av taushetsplikt skal barneverntjenesten av eget tiltak gi opplysninger til sosialtjenesten når det er grunn til å tro at en gravid kvinne misbruker rusmidler på en slik måte at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, jf. sosialtjenesteloven § 6–2 a. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av sosialtjenesteloven, plikter barneverntjenesten å gi slike opplysninger.

Ny § 6–7 a skal lyde:

§ 6–7 a. Tilbakemelding til melder

Barneverntjenesten skal gi den som har sendt melding til barneverntjenesten, jf. § 4–2, tilbakemelding. Tilbakemeldingen skal sendes innen tre uker etter at meldingen ble mottatt. Tilbakemelding kan unnlates i tilfeller der meldingen er åpenbart grunnløs, eller der andre særlige hensyn taler mot å gi tilbakemelding.

Tilbakemeldingen skal bekrefte at meldingen er mottatt. Dersom meldingen kommer fra melder som omfattes av § 6–4 annet og tredje ledd, skal tilbakemeldingen også opplyse om hvorvidt det er åpnet undersøkelsessak etter § 4–3.

Dersom det er åpnet undersøkelsessak, skal barneverntjenesten gi melder som omfattes av § 6–4 annet og tredje ledd, ny tilbakemelding om at undersøkelsen er gjennomført. Den nye tilbakemeldingen skal sendes innen tre uker etter at undersøkelsen er gjennomført og skal inneholde opplysninger om hvorvidt saken er henlagt, eller om barneverntjenesten følger opp saken videre.

Når barneverntjenesten skal iverksette eller har iverksatt tiltak som det er nødvendig at melder som omfattes av § 6–4 annet og tredje ledd får kjennskap til av hensyn til sin videre oppfølging av barnet, kan barneverntjenesten gi melder en tilbakemelding om tiltakene.

§ 6–10 annet ledd skal lyde:

Den som skal ansettes i en institusjon som er omfattet av § 5–1, eller i et statlig senter for foreldre og barn, i en privat eller kommunal institusjon eller senter for foreldre og barn som er godkjent etter § 5–8, eller et omsorgssenter for mindreårige etter kapittel 5 A, skal legge fram tilfredsstillende politiattest. Det kan kreves politiattest også fra andre som utfører oppgaver for institusjonen, senteret for foreldre og barn eller omsorgssenteret for mindreårige, og som har direkte kontakt med barn og unge eller foreldre som oppholder seg der.

§ 9–4 første ledd skal lyde:

Når det gjelder barn under 20 år som blir plassert i fosterhjem eller institusjon eller får opphold i senter for foreldre og barn, skal statlig regional barnevernmyndighet dekke den del av kommunens utgifter som overstiger det kommunen plikter å betale etter § 9–5.

§ 9–5 første ledd skal lyde:

Den kommune som har søkt om inntak for et barn i institusjon eller for barn og foreldre i senter for foreldre og barn, skal yte delvis refusjon av oppholdsutgifter til statlig regional barnevernmyndighet etter satser fastsatt av departementet. Det kan også fastsettes satser for kommunal refusjon ved inntak i institusjon eller senter for foreldre og barn med tilknyttet spesialisttjeneste etter denne loven. Departementet kan gi forskrifter om refusjonsordningen.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan gi nærmere overgangsbestemmelser i forskrift.

19. juni Lov nr. 46 2009

Lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.)

Ot.prp.nr.75 (2008–2009), Innst.O.nr.102 (2008–2009) og Besl.O.nr.125 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 16. juni 2009. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker.
- 2 Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven).
- 3 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).

I

I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Sparebank som er omdannet etter bestemmelsene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner kapittel 2c avsnitt III, kan fortsette å benytte ordet «sparebank» og ordet «spare» i sitt foretaksnavn. Dette gjelder likevel ikke dersom stiftelsen som er opprettet ved omdanningen, eier mindre enn 10 prosent av aksjene i den omdannede sparebanken eller i tilfelle den omdannede sparebankens morselskap.

§ 2 annet ledd oppheves.

§ 28 oppheves.

§ 47 oppheves.

II

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) gjøres følgende endringer:

Kapittel 2 avsnitt III (§§ 2–18 til 2–24) oppheves.

§ 2a–2 bokstav d annet punktum skal lyde:

Som finansinstitusjon og morselskap i finanskonsern regnes også gjensidig forsikringsselskap, samvirkeforetak av låntakere og sparebank som etter endring av sine vedtekter ikke har adgang til å drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i konsernet, og som har overført virksomheten som forsikringsselskap eller kredittinstitusjon til foretak i konsernet.

Nye kapitler 2b, 2c og 2d skal lyde:

Kapittel 2b. Kapitalforhold. Egenkapitalbevis

I. Egenkapital og annen kapital

§ 2b–1. Aksjekapital, grunnfondskapital og annen egenkapital

(1) Egenkapitalen i en finansinstitusjon omfatter kapital som i samsvar med vedtektene er innbetalt som aksjekapital, grunnfondskapital eller eierandelskapital, samt andre former for opptjent egenkapital. Som egenkapital regnes også medlemsinnskudd innbetalt i kredittforening og gjensidig forsikringsselskap.

(2) Grunnfondskapitalen i finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, omfatter innbetalt egenkapital som ikke er eierandelskapital, samt egenkapital som senere er tilført grunnfondskapitalen som avkastning eller overskudd. Som grunnfondskapital regnes også gavefond og annen egenkapital tilordnet grunnfondskapitalen.

(3) Eierandelskapital i finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, omfatter innbetalt kapital som etter vedtektene er knyttet til egenkapitalbevis som gir eierbeføyelser i institusjonen i samsvar med reglene i dette kapittel. Eierandelskapitalen omfatter også utjevningsfondet og annen kapital tilført eierandelskapitalen som avkastning eller overskudd.

(4) Kompensasjonsfondet og overkursfondet som nevnt i § 2b–14, regnes som henholdsvis grunnfondskapital og eierandelskapital når dette er særskilt fastsatt.

§ 2b–2. Utstedelse av egenkapitalbevis

(1) Sparebank og annen finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, kan med samtykke av Kongen utstede omsettelige egenkapitalbevis. Til egenkapitalbevis skal det knyttes eierbeføyelser i institusjonen etter reglene i §§ 2b–10 til 2b–12. Kongen kan i særlige tilfelle i forskrift gi regler om adgang til å opprette flere klasser av eierandelskapital, og herunder fastsette om det kan eller skal knyttes eierbeføyelser til de ulike klassene.

(2) Egenkapitalbevis kan også utstedes etter konvertering av bokført grunnfondskapital til eierandelskapital for så vidt grunnfondskapitalen fortsatt oppfyller det lovfastsatte minstekrav. Har institusjonen eierandelskapital fra før, fordeles overkurs etter § 2b–14.

(3) Egenkapitalbevis utstedt etter annet ledd skal vederlagsfritt overføres til stiftelse(r) som nevnt i § 2d–1, med mindre egenkapitalbevis blir tegnet eller avhendet mot vederlag som nevnt i § 2b–3 annet ledd. Reglene i §§ 2–2 til 2–6 gjelder ikke ved overføring av egenkapitalbevis som overtas av finansstiftelse.

(4) Eierandelskapital kan ikke kreves tilbakebetalt av eierne av de egenkapitalbevis som er utstedt, med mindre annet følger av reglene i §§ 2b–21 eller 2b–22.

(5) Kongen kan gi nærmere regler om eierandelskapital og egenkapitalbevis.

§ 2b–3. Innbetaling av egenkapital

(1) Aksjekapital, grunnfondskapital, eierandelskapital og medlemsinnskudd som skal være egenkapital i finansinstitusjon, skal innbetales i penger med mindre annet er fastsatt i annet eller tredje ledd.

(2) Aksjer eller egenkapitalbevis som utstedes ved sammenslåing eller deling av finansinstitusjoner eller av virksomheten i finansinstitusjoner, kan likevel helt eller delvis innbetales i annet enn penger. Det samme gjelder aksjer eller egenkapitalbevis som utstedes som vederlag for helt eller delvis erverv av annen finansinstitusjon eller annet foretak som kan inngå i finanskonsern, eller av virksomhet i slikt foretak. Har institusjonen eierandelskapital fra før, fordeles overkurs på egenkapitalbevis etter § 2b–14.

(3) Eierandelskapital kan også innbetales ved konvertering av grunnfondskapital og innbetalt medlemsinnskudd i kredittforening eller gjensidig forsikringsselskap.

(4) Ved utstedelse av egenkapitalbevis som helt eller delvis innbetales i annet enn penger, jf. annet og tredje ledd, gjelder allmennaksjeloven §§ 2–4, 2–6 og 2–7 tilsvarende.

§ 2b–4. Fondsobligasjonskapital

(1) Fondsobligasjonskapital skal stå tilbake for andre fordringer på en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, med unntak av krav på tilbakebetaling av eller utbytte på eierandelskapital og grunnfondskapital. Fondsobligasjonskapitalens prioritet skal fremgå av avtalevilkårene.

(2) Bestemmelsene i første ledd er ikke til hinder for at en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, med samtykke av Kredittilsynet utsteder annen type av kapitalinstrument som Kredittilsynet godkjenner som kjernekapital etter ellers gjeldende regler. Det skal i så fall fremgå av avtalevilkårene i hvilken utstrekning reglene i første ledd skal gjelde for kapitalinstrumentet.

(3) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler for finansinstitusjoner om fondsobligasjonskapital.

§ 2b–5. Ansvarlig lånekapital

(1) Ansvarlig lånekapital skal stå tilbake for andre fordringer på en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, med unntak av krav på tilbakebetaling av eller utbytte på fondsobligasjonskapital, grunnfondskapital og eierandelskapital. Den ansvarlige lånekapitals prioritet skal fremgå av låneavtalen.

(2) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler for finansinstitusjoner om ansvarlig lånekapital.

§ 2b–6. Medlemsansvar i kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskap

(1) Medlemmenes ansvar for en kredittforenings eller et gjensidig forsikringsselskaps forpliktelser kan bare gjøres gjeldende av institusjonen.

(2) Underskudd utlignes på medlemmene i den regnskapstermin det gjelder, med mindre annet er fastsatt i vedtektene. Institusjonens krav på bidrag fra medlemmer ved utligning av underskudd kan ikke overdras, pantsettes eller tas til utlegg for gjeld.

(3) I vedtektene for gjensidige livsforsikringsselskaper kan det bestemmes at medlemmene ikke skal ha ansvar for selskapets forpliktelser, og at underskudd i stedet skal utlignes ved forholdsmessig reduksjon av forsikringskravene.

§ 2b–7. Nedsettelse av finansinstitusjoners egenkapital

(1) En finansinstitusjons vedtektsfastsatte aksjekapital, grunnfondskapital, medlemsinnskudd eller eierandelskapital, kan ikke besluttes nedsatt eller tilbakebetalt uten samtykke av Kredittilsynet. Det kan knyttes slike vilkår til samtykket som er egnet til å ivareta de interesser som skal beskyttes ved finanslovgivningen.

(2) Vedtak om nedsettelse av vedtektsfastsatt aksjekapital, grunnfondskapital, medlemsinnskudd eller eierandelskapital treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, men er ikke gyldig og kan ikke registreres uten samtykke av Kredittilsynet. Institusjonens vedtektsfastsatte egenkapital kan ikke settes ned

under det lovfastsatte minstekrav til egenkapital, med mindre nedsettelsen foretas uten utbetaling til aksjonærer, eiere av egenkapitalbevis eller andre.

(3) Nedsettelse av eierandelskapital skjer i henhold til § 2b–22.

§ 2b–8. Erverv av egne aksjer og egenkapitalbevis

(1) En finansinstitusjon kan erverve egne aksjer for så vidt ervervet er i samsvar med reglene i allmennaksjeloven §§ 9–2 til 9–8.

(2) En finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, kan erverve egne egenkapitalbevis dersom samlet pålydende verdi av egne egenkapitalbevis etter ervervet ikke overstiger 10 prosent av vedtektsfastsatt eierandelskapital. For øvrig gjelder allmennaksjeloven §§ 9–2 annet og tredje ledd og 9–4 til 9–8 tilsvarende.

(3) Fullmakt for styret til å erverve egne aksjer eller egne egenkapitalbevis kan ikke benyttes før den er godkjent av Kredittilsynet. Godkjennelsen gjelder i seks måneder med mindre annet er fastsatt, eller inntil Kredittilsynet ut fra hensynet til institusjonens soliditet tilbakekaller godkjennelsen.

(4) Ved beregningen av en finansinstitusjons kjernekapital, skal det gjøres fradrag for bokført verdi av egne aksjer eller egenkapitalbevis til enhver tid.

II. Egenkapitalbevis

§ 2b–9. Utstedelse

(1) Beslutning om utstedelse av egenkapitalbevis treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Allmennaksjeloven §§ 10–1 til 10–3 og 10–6 gjelder tilsvarende.

(2) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring gi styret fullmakt til å utstede egenkapitalbevis. Vedtaket skal angi størrelsen av den eierandelskapital fullmakten gjelder, og fastsette en periode på inntil to år som fullmakten skal gjelde for. Allmennaksjeloven §§ 10–14 annet og tredje ledd til 10–17 gjelder tilsvarende.

(3) For øvrig gjelder reglene i § 2b–26. Vedtak om utstedelse av egenkapitalbevis kan ikke settes i verk før det er godkjent av Kredittilsynet.

§ 2b–10. Eierbeføyelser

(1) Vedtektene for finansinstitusjon som utsteder egenkapitalbevis, skal inneholde bestemmelser som gir eierne av egenkapitalbevis rett etter reglene i §§ 2b–11 eller 2b–12 til enten selv eller ved valgte representanter å utøve minst en femdel og ikke mer enn to femdel av stemmene i generalforsamlingen.

(2) Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at det i vedtektene for en institusjon fastsettes i samsvar med bestemmelsene i §§ 2b–16, 2b–22 til 2b–25, 2c–3 og 2c–17, at det skal gjelde særskilte flertallskrav for visse beslutninger av vesentlig betydning for eierne av egenkapitalbevis eller rettighetene i henhold til egenkapitalbevis.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i paragrafen her og i §§ 2b–11 og 2b–12.

§ 2b–11. Representasjonsrett i generalforsamlingen

(1) I vedtektene for finansinstitusjon som utsteder egenkapitalbevis, kan det fastsettes at eierne av egenkapitalbevis skal velge et antall medlemmer i generalforsamlingen som ikke er mindre enn en femdel og ikke mer enn to femdel av generalforsamlingens medlemmer. Det kan også velges et antall varamedlemmer.

(2) Nærmere regler om valget, herunder om stemmerett, valgbarhet, funksjonstid og bortfall av verv, valgkår og tvister om valget fastsettes i vedtektene.

§ 2b–12. Møterett i generalforsamlingen mv.

(1) I vedtektene for finansinstitusjon som utsteder egenkapitalbevis, kan det fastsettes at eierne av egenkapitalbevis har rett til å møte i generalforsamlingen og avgi en prosentvis andel av stemmene som er minst en femdel og ikke mer enn to femdel av stemmene i generalforsamlingen.

(2) Hvert egenkapitalbevis gir en stemme. Allmennaksjeloven §§ 5–2, 5–3 og 5–4 første ledd første og annet punktum, og tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(3) Dersom eierne av egenkapitalbevis representerer mer enn den vedtektsfastsatte prosentandel av det antall stemmer som er til stede i generalforsamlingen, skal stemmetyngden for det enkelte egenkapitalbevis nedsettes forholdsmessig.

(4) Har institusjonen representantskap i tillegg til generalforsamling, kan det i vedtektene for institusjonen fastsettes at eierne av egenkapitalbevis skal ha representasjonsrett i representantskapet. I så fall gjelder bestemmelsene i § 2b–11 tilsvarende.

§ 2b–13. Tegning, Registrering

(1) Allmennaksjeloven §§ 10–7 til 10–13 og 10–18 til 10–19 om tegning, tildeling og melding til Foretaksregisteret gjelder tilsvarende ved utstedelsen av egenkapitalbevis.

(2) Foretaket skal sørge for at det uten opphold opprettes et register over egenkapitalbevisene i et verdipapirregister. Allmennaksjeloven §§ 4–1 til 4–11 gjelder tilsvarende.

§ 2b–14. Overkurs

(1) Overkurs ved tegning av egenkapitalbevis skal etter fradrag for kostnader i forbindelse med tegningen fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet.

(2) Den del av overkursen som skal tilføres overkursfondet, beregnes ut fra forholdet mellom bokført eierandelskapital etter nytegningen og summen av bokført grunnfondskapital og eierandelskapital etter nytegningen, med mindre annet er fastsatt i vedtaket om utstedelse av nye egenkapitalbevis. Resten av overkursen tilføres kompensasjonsfondet. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fordeling av overkurs i institusjoner som har eierandelskapital fra før.

(3) Overkursfondet og kompensasjonsfondet kan bare brukes til:

- a) forholdsmessig dekning av kostnadene ved forhøyelse av eierandelskapitalen,
- b) forholdsmessig dekning av underskudd som ikke kan dekkes på annen måte etter § 2b–20,
- c) forholdsmessig dekning av utdeling til eierne av egenkapitalbevis ved nedsettelse av eierandelskapitalen, herunder nedsettelse ved sletting av institusjonens egne egenkapitalbevis,
- d) tilføring til henholdsvis eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen ved avvikling.

(4) Overkursfondet kan også benyttes til fondsemisjon etter § 2b–23 femte ledd, forutsatt at institusjonen ikke har udekket underskudd.

§ 2b–15. Overdragelse. Pantsettelse

(1) Egenkapitalbevis kan skifte eier ved overdragelse eller på annen måte om ikke annet følger av bestemmelse gitt i eller i medhold av lov, eller er fastsatt i vedtektene. Det samme gjelder tegningsrett, jf. §§ 2b–23 tredje ledd og 2b–24, til egenkapitalbevis. Allmennaksjeloven §§ 4–12 til 4–14 gjelder tilsvarende.

(2) I vedtektene kan retten til å overdra eller erverve egenkapitalbevis eller tegningsrett bare innskrenkes ved bestemmelse som nevnt i allmennaksjeloven § 4–15 annet ledd. Reglene i allmennaksjeloven §§ 4–15 tredje ledd og 4–16 til 4–18 gjelder tilsvarende.

(3) Egenkapitalbevis kan pantsettes når annet ikke er fastsatt i vedtektene. Allmennaksjeloven § 4–15a gjelder tilsvarende.

§ 2b–16. Erverv av egne egenkapitalbevis

(1) Forbudet mot tegning av egne aksjer i allmennaksjeloven § 9–1 gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis. Dette er ikke til hinder for at institusjonen overtar egenkapitalbevis som utstedes ved konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital etter reglene i § 2b–2 annet ledd.

(2) En finansinstitusjon kan for øvrig erverve egne egenkapitalbevis etter reglene i § 2b–8. Vedtak som gir styret fullmakt til å erverve egne egenkapitalbevis, treffes med flertall som for vedtektsendringer. Det kan fastsettes i vedtektene at flertallet i generalforsamlingen også må omfatte minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

§ 2b–17. Erverv av kvalifisert eierandel

(1) Bestemmelsene i §§ 2–2 til 2–6 om eierforhold i finansinstitusjoner gjelder tilsvarende ved erverv av egenkapitalbevis, unntatt i tilfelle hvor egenkapitalbevis overføres vederlagsfritt til en finansstiftelse etter reglene i §§ 2b–2 tredje ledd, 2c–4 første eller annet ledd eller § 2c–12.

(2) Som kvalifisert eierandel regnes en eierandel som representerer en tidel eller mer av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen eller av stemmene i generalforsamlingen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dennes virksomhet.

§ 2b–18. Overskudd, utbytte mv.

(1) Med overskudd menes her årets overskudd etter godkjent resultatregnskap for siste regnskapsår etter at det er foretatt korrigering for overføringer til eller fra fond for vurderingsforskjeller, samt for avsetninger til fond for urealiserte gevinster og overføringer fra fond for urealiserte gevinster som tidligere er resultatført. Allmennaksjeloven § 3–3a gjelder tilsvarende.

(2) Årets overskudd tilordnes eierne av egenkapitalbevis og institusjonen etter forholdet mellom eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet og grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet.

(3) Generalforsamlingen fastsetter etter at styret har lagt frem forslag om anvendelse av årets overskudd, hvor stor prosentvis del av årets samlede overskudd som skal disponeres som utbyttmidler for året. I det enkelte år kan det ikke i noe tilfelle benyttes mer til utbyttmidler enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må påregnes å ville inntreffe. Årets utbyttmidler skal fordeles mellom eierandelskapitalen og institusjonen etter forholdet mellom eierandelskapitalen med tillegg av overkursfondet og grunnfondskapitalen med tillegg av kompensasjonsfondet.

(4) Utbyttmidler tilordnet eierandelskapitalen etter tredje ledd, utbetales som utbytte til eierne av egenkapitalbevis. Resten av årets overskudd tilordnet eierandelskapital etter annet ledd, skal tilføres utjevningsfondet eller utgjøre annen eierandelskapital.

(5) Den del av årets overskudd som er tilordnet institusjonen etter annet ledd, tillegges grunnfondskapitalen for så vidt vedtektene ikke inneholder bestemmelser om disponeringen av utbyttmidler tilordnet institusjonen etter tredje ledd. Det kan i vedtektene fastsettes at utbyttmidler kan benyttes til gaver til allmennnyttige formål eller overføres til et fond for slike gaver (gavefondet), overføres til stiftelse med allmennnyttig formål, eller benyttes til

utbytte til forsikringstakere eller andre kunder. Ved disponeringen av utbytte midler bør institusjonen legge vekt på at forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen ikke endres vesentlig. Institusjonen kan treffe særlig tiltak for å motvirke eller rette på slik endring, institusjonen kan herunder fravike vedtektsbestemmelser om disponering av grunnfondskapitalens utbytte midler, og bestemme at disse helt eller delvis skal tillegges grunnfondskapitalen for å motvirke tidligere endringer i eierbrøken.

(6) Kredittilsynet kan, når hensynet til institusjonens soliditet tilsier det, gi pålegg om at årets overskudd i stedet helt eller delvis skal benyttes til å styrke institusjonens soliditet. Styret skal gi melding til Kredittilsynet dersom utbytte og gaver av årets overskudd samlet skal settes høyere enn 30 prosent av overskuddet etter resultatregnskapet. Utbytte og gaver av årets overskudd som samlet overstiger 60 prosent av overskuddet etter resultatregnskapet, kan ikke gis uten godkjenning fra Kredittilsynet.

§ 2b–19. Utjevningsfondet

- (1) Midler i utjevningsfondet kan benyttes for å opprettholde utbytte på eierandelskapitalen.
- (2) Overføringer fra fond for urealiserte gevinster som tidligere er resultatført, kan avsettes i utjevningsfondet.
- (3) Utdeling av utbytte fra utjevningsfondet kan bare foretas når dette er forsvarlig ut fra egenkapitalsituasjonen i institusjonen.

§ 2b–20. Underskudd

(1) Underskudd etter resultatregnskapet for siste regnskapsår skal først søkes dekket ved forholdsmessig overføring fra grunnfondskapitalen, herunder gavefondet, og den eierandelskapitalen som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningsfondet. I kredittforening eller gjensidig forsikringsselskap kan underskudd i stedet utlignes på medlemmene, med mindre annet er fastsatt i vedtektene, jf. § 2b–6 annet eller tredje ledd.

(2) Underskudd som ikke er dekket ved overføring etter første ledd, dekkes ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet, og dernest ved nedsettelse av vedtektsfastsatt eierandelskapital etter § 2b–22, jf. § 2b–7.

§ 2b–21. Avvikling av institusjonen

Ved avvikling av finansinstitusjonen skal den del av eierandelskapitalen og overkursfondet som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør, fordeles forholdsmessig mellom eierne av egenkapitalbevis.

§ 2b–22. Nedsettelse av eierandelskapitalen

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring treffe vedtak om å nedsette vedtektsfastsatt eierandelskapital helt eller delvis. Allmennaksjeloven §§ 12–1 annet ledd til 12–7 gjelder tilsvarende, likevel slik at det beløp nedsettingen gjelder bare kan benyttes til:

- a) dekning av underskudd som ikke kan dekkes på annen måte etter reglene i § 2b–20,
- b) utdeling til eierne av egenkapitalbevis,
- c) sletting av egenkapitalbevis eiet av finansinstitusjonen,
- d) avsetning til overkursfondet og kompensasjonsfondet.

(2) Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om å nedsette eierandelskapitalen helt eller delvis med utdeling til eierne av egenkapitalbevis, krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

(3) Vedtak om nedsettelse av eierandelskapitalen krever godkjenning av Kredittilsynet etter reglene i § 2b–7.

§ 2b–23. Forhøyelse av eierandelskapitalen

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at eierandelskapitalen skal forhøyes ved nytegning eller ved konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital. Allmennaksjeloven §§ 10–1 til 10–3 og 10–6 til 10–13 gjelder tilsvarende.

(2) Generalforsamlingen kan også gi styret fullmakt til å utstede egenkapitalbevis. § 2b–9 annet ledd gjelder tilsvarende.

(3) Ved forhøyelse av eierandelskapitalen har eierne av egenkapitalbevis fortrinnsrett til å tegne de nye egenkapitalbevisene i samme forhold som de fra før eier egenkapitalbevis utstedt av institusjonen. Dette gjelder ikke egenkapitalbevis som utstedes etter § 2b–2 annet ledd, eller egenkapitalbevis som skal tegnes eller avhendes mot vederlag som nevnt i § 2b–3 annet ledd.

(4) Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen ved utstedelse av nye egenkapitalbevis, herunder beslutning om kursforhold eller fravikelse av eller unntak fra fortrinnsrett som nevnt i tredje ledd, og vedtak etter annet ledd om fullmakt til styret til å utstede nye egenkapitalbevis, krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

(5) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring treffe vedtak om at eierandelskapitalen skal forhøyes ved fondsemisjon ved overføring av midler som kan utdeles som utbytte til eierandelskapitalen eller midler i overkursfondet. Allmennaksjeloven §§ 10–20 tredje ledd og 10–21 til 10–23 gjelder tilsvarende.

(6) Vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen skal godkjennes av Kredittilsynet etter § 2b–9 tredje ledd. Kredittilsynet kan i særlige tilfelle nekte å godkjenne gjennomføringen av en kapitalforhøyelse dersom egenkapitalbevis utstedes til en kurs som klart må antas å avvike fra virkelige verdi.

§ 2b–24. Tegningsretter

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring beslutte at institusjonen skal utstede tegningsretter som gir eierne rett til senere å kreve utstedt egenkapitalbevis. Vedtaket skal godkjennes av Kredittilsynet. For institusjon som har eierandelskapital, gjelder § 2b–23 tredje og fjerde ledd tilsvarende. Utøves slike tegningsretter, forhøyes eierandelskapitalen uten ny beslutning fra generalforsamlingen.

(2) § 2b–12 om tegning og registrering av tegningsretter gjelder tilsvarende. Det beløp som betales for tegningsrettene, fordeles etter § 2b–14. For øvrig gjelder allmennaksjeloven §§ 11–12 og 11–13 tilsvarende.

§ 2b–25. Lån med rett til å kreve egenkapitalbevis utstedt

(1) Institusjonen kan ved avtale om lån gi långiver rett til å kreve utstedt egenkapitalbevis mot innskudd i penger eller konvertering av lånekapital. Allmennaksjeloven §§ 11–2 til 11–7 gjelder tilsvarende så langt de passer.

(2) Vedtak eller fullmakt til å oppta lån etter første ledd treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. For institusjon som har eierandelskapital, gjelder § 2b–23 tredje og fjerde ledd tilsvarende. Vedtaket skal godkjennes av Kredittilsynet.

III. Øvrige bestemmelser**§ 2b–26. Generalforsamling**

(1) Som generalforsamling regnes i kapitlet her og i kapittel 2c generalforsamling i gjensidig forsikringsselskap, samt forstanderskap i sparebank og representantskap i kredittforening.

(2) Reglene om innkalling og møter i generalforsamlingen i allmennaksjeloven §§ 5–5 til 5–16 gjelder tilsvarende for institusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

(3) Hvert medlem i generalforsamlingen har en stemme med mindre annet følger av loven eller vedtektene. En beslutning krever flertall av de avgitte stemmer. For øvrig gjelder bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 5–2, 5–3, 5–4 første ledd første og annet punktum, tredje og fjerde ledd, og 5–17 tilsvarende.

(4) Beslutning om å endre vedtektene krever tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmene. Det kan i vedtektene fastsettes strengere flertallskrav.

(5) Allmennaksjeloven §§ 5–21 til 5–27 gjelder tilsvarende. Et medlem av generalforsamlingen kan utøve den rett som tilkommer aksjeeier etter allmennaksjeloven §§ 5–22 og 5–25.

(6) Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved utøvelse av myndighet som nevnt i allmennaksjeloven i §§ 5–8 annet ledd, 5–12 annet ledd, 5–26 og 5–27 annet ledd.

§ 2b–27. Overskudd i finansinstitusjon uten eierandelskapital

(1) Årets overskudd i finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form og som ikke har utstedt egenkapitalbevis, tilordnes institusjonens grunnfondskapital, med mindre det i vedtektene er fastsatt at overskuddsmidler skal kunne disponeres som utbyttedmidler og benyttes til gaver til allmennnyttige formål eller et fond for slike gaver, til gave til en stiftelse med allmennnyttig formål, eller til utbytte til forsikringstakere eller andre kunder. Ved beregningen av årets overskudd gjelder § 2b–18 første ledd tilsvarende.

(2) Generalforsamlingen fastsetter etter at styret har lagt frem forslag om utdeling eller annen anvendelse av årets overskudd, hvor stor del av årets overskudd som skal kunne disponeres som utbyttedmidler i henhold til vedtektsbestemmelser som nevnt i første ledd. I det enkelte år kan det ikke i noe tilfelle disponeres mer av overskuddet til slike formål enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må påregnes å ville inntreffe.

(3) Kredittilsynet kan, når hensynet til institusjonens soliditet tilsier det, gi pålegg om at årets overskudd i stedet helt eller delvis skal benyttes til å styrke institusjonens soliditet.

Kapittel 2c. Struktur- og foretaksendringer i finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form**I. Sammenslåing og deling****§ 2c–1. Virkeområde**

(1) Bestemmelsene i dette avsnitt gjelder sammenslåing og deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Bestemmelsene gjelder også ved sammenslåing av virksomhet i en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, og en finansinstitusjon som er organisert etter aksjelovgivningen.

(2) Likt med sammenslåing og deling regnes avhendelse og overtagelse av en stor og avgrenset del av en finansinstitusjons virksomhet med tilhørende eiendeler og forpliktelser. Kongen avgjør i tvilstilfelle om avhendelsen eller overtagelsen omfatter en stor del av virksomheten og eiendelene.

(3) Kongen kan fastsette nærmere regler om sammenslåing og deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, herunder om:

- a) virksomheten til finansinstitusjon opprettet som følge av sammenslåingen eller delingen,
- b) organisering og virksomhet til finansstiftelse som opprettes ved sammenslåingen eller delingen.

§ 2c-2. Tillatelse. Vedtekter

(1) Sammenslåing og deling av finansinstitusjon og opprettelse av finansstiftelse etter reglene i avsnittet her kan bare gjennomføres i henhold til tillatelse gitt av Kongen. Bestemmelsene i § 3-3 annet til syvende ledd gjelder tilsvarende for søknader om tillatelse. Tillatelse til finansinstitusjon som stiftes i forbindelse med sammenslåingen eller delingen, meddeles etter ellers gjeldende regler.

(2) I tilfelle av sammenslåing som innebærer at virksomheten i en sparebank skal overdras til en bank organisert i aksjeselskaps form, gjelder § 2c-13 tredje ledd tilsvarende.

(3) Vedtektsendringer i forbindelse med sammenslåingen eller delingen skal godkjennes av Kongen. Det samme gjelder vedtekter for finansinstitusjon eller finansstiftelse som opprettes som følge av sammenslåing eller delingen.

§ 2c-3. Vedtak om sammenslåing eller deling

(1) Vedtak om sammenslåing eller deling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om sammenslåing eller deling av finansinstitusjon krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis.

(2) Finansinstitusjoner som skal slås sammen, skal utarbeide en felles plan for sammenslåingen. I det enkelte foretak treffes vedtaket om sammenslåing ved at generalforsamlingen godkjenner planen. Allmennaksjeloven §§ 13-3, 13-4, 13-6 til 13-11 og 13-13 gjelder tilsvarende så langt de passer for institusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form.

(3) Ved deling av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, skal det utarbeides en delingsplan. Allmennaksjeloven §§ 14-3 til 14-5 gjelder tilsvarende så langt de passer. Vedtak om deling treffes ved at generalforsamlingen godkjenner planen.

(4) Utkast til stiftelsesdokument med vedtekter for foretak og finansstiftelse som skal opprettes ved sammenslåingen eller delingen, skal fremlegges for generalforsamlingen ved behandling av plan som nevnt i annet eller tredje ledd. Stiftelsesdokumentene skal angi hvem som skal være styremedlemmer og revisor inntil valg er foretatt av generalforsamlingen, og skal vedlegges åpningsbalanse utarbeidet etter regler som nevnt i allmennaksjeloven § 2-8.

(5) Kundene i finansinstitusjon som skal slås sammen eller deles, skal uten ugrunnet opphold gis informasjon om vedtaket og om hva dette betyr for kundenes rettigheter og sikkerhet. Medfører vedtaket endringer av betydning for kundene, skal det også gis opplysning om kundenes rett til å avslutte kundeforholdet.

§ 2c-4. Opprettelse av finansstiftelse. Disponering av utbyttemidler mv.

(1) Er det i planen for sammenslåing eller deling etter § 2c-3 annet eller tredje ledd fastsatt at en institusjon skal utstede egenkapitalbevis ved konvertering av grunnfondskapital til eierandelskapital etter § 2b-2 annet ledd, skal egenkapitalbevis som ikke skal avhendes som vederlag etter § 2b-3 annet ledd, overføres til en finansstiftelse opprettet av institusjonen. Egenkapitalbevis som en institusjon skal motta etter tegning eller som vederlag ved overdragelse av sin virksomhet helt eller delvis, skal overføres til en finansstiftelse opprettet av institusjonen. Reglene i §§ 2-2 til 2-6 gjelder ikke ved overføring av de egenkapitalbevis som skal overtas av finansstiftelse som nevnt.

(2) Dersom en eller flere av de finansinstitusjoner som deltar ved sammenslåing eller deling har eierandelskapital, skal planen for sammenslåingen eller delingen angi bytteforholdet mellom egenkapitalbevisene og egenkapitalbevis som skal utstedes av den overtagende institusjon.

(3) Når to eller flere sparebanker slås sammen til en sparebank uten utstedelse av egenkapitalbevis, kan det i planen for sammenslåingen i stedet fastsettes at vedtektene for den sammenslåtte banken skal inneholde bestemmelser som angir hvor stor del av utbyttemidlene i et år etter §§ 2b-18 femte ledd eller 2b-27 annet ledd som skal disponeres til allmennyttige formål innenfor de enkelte områder hvor hver av bankene som omfattes av sammenslåingen har drevet det vesentligste av sin virksomhet. Planen for sammenslåing kan også fastsette at den samme fordelingsnøkkel skal legges til grunn ved disponeringen av egenkapitalen i den sammenslåtte banken dersom denne senere besluttet avviklet.

(4) I tilfelle av sammenslåing som innebærer at virksomheten i en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, overdras til en annen finansinstitusjon organisert i aksjeselskaps form, disponeres vederlaget og annen gjenværende kapital etter reglene i §§ 2c-11 eller 2c-12.

§ 2c-5. Meldinger til Foretaksregisteret. Kreditorvarsel

(1) Senest én måned etter at planen for sammenslåing eller deling er godkjent etter § 2c-3, skal Foretaksregisteret gis melding om sammenslåingen eller delingen.

(2) Bestemmelsene om kunngjøring og kreditorvarsel i allmennaksjeloven §§ 13-14 til 13-16 og 14-7 gjelder tilsvarende.

(3) Melding om stiftelsen av foretak eller finansstiftelse som skal opprettes som følge av vedtak etter § 2c-3, skal innen tre måneder sendes til Foretaksregisteret. Registerføreren skal kontrollere at tillatelse er gitt, og at vedtekter er godkjent.

§ 2c-6. Melding om ikrafttreden. Gjennomføring

(1) Når fristen fastsatt i kreditorvarselet er utløpt og forholdet til de kreditorer som i tilfelle har fremsatt innsigelse er avklart, skal det gis melding til Foretaksregisteret om at sammenslåingen eller delingen skal tre i kraft. Registerføreren skal kontrollere at det er gitt tillatelse og godkjenning av vedtekter etter bestemmelsene i § 2c-2.

(2) Når sammenslåingen og delingen er registrert i Foretaksregisteret, trer sammenslåingen eller delingen i kraft og kan gjennomføres. Allmennaksjeloven §§ 13-17 til 13-19, 14-8 og 14-9 gjelder tilsvarende.

§ 2c-7. Ugyldig sammenslåing eller deling

I tilfelle av søksmål med påstand om at en beslutning om sammenslåing eller deling etter reglene i dette avsnitt er ugyldig, gjelder allmennaksjeloven §§ 13-20 til 13-23 og 14-10 tilsvarende. Bestemmelsene i § 2b-26 femte ledd gjelder tilsvarende.

II. Avvikling**§ 2c-8. Vedtak om avvikling**

(1) Vedtak om avvikling av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, med mindre annet følger av lov. Styret skal forelegge generalforsamlingen en avviklingsplan. Forutsetter planen opprettelse av stiftelse som nevnt i § 2c-12, gjelder § 2c-3 fjerde ledd tilsvarende.

(2) Vedtaket kan ikke settes i verk uten etter tillatelse gitt av Kongen, som kan sette vilkår i godkjenningen. Stiftelse som nevnt i § 2c-12 kan bare opprettes i henhold til særskilt tillatelse. Søknad om avvikling etter første ledd skal inneholde de opplysninger som må anses å være av betydning for søknaden.

(3) Treffer Kongen vedtak om å tilbakekalle en finansinstitusjons tillatelse, skal foretakets styre straks iverksette avvikling.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om avvikling etter paragrafen her.

§ 2c-9. Registrering. Kreditorvarsel

(1) Vedtak om avvikling av finansinstitusjonen etter § 2c-8 skal meldes til Foretaksregisteret.

(2) Foretaksregisteret skal kunngjøre vedtaket med kreditorvarsel. Allmennaksjeloven § 16-4 gjelder tilsvarende.

(3) § 2c-3 femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 2c-10. Avviklingsstyre mv.

(1) Skal en finansinstitusjon avvikle sin virksomhet etter § 2c-8, oppnevner Kredittilsynet et avviklingsstyre som trer i stedet for foretakets styre og daglig leder.

(2) For avviklingsstyret gjelder bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 6-12 til 6-34 om foretakets styre og daglig leder tilsvarende.

(3) Allmennaksjeloven §§ 16-5 til 16-8 gjelder tilsvarende. Avviklingsstyret kan i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven § 13-3 inngå avtale med annet forsikringsselskap om overføring av hele forsikringsbestanden. For øvrig gjelder allmennaksjeloven §§ 16-9 til 16-14 tilsvarende så langt de passer ved avvikling av finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Kredittilsynet trer i tingrettens sted ved anvendelsen av aksjeloven § 16-14.

(4) Kredittilsynet kan fastsette nærmere regler for avviklingen.

§ 2c-11. Disponering av egenkapitalen

Ved avvikling av en finansinstitusjon som ikke er organisert i aksjeselskaps form, skal den del av grunnfondskapitalen som er tilbake etter at alle kreditorer har fått fullt oppgjør og eierandelskapitalen er fordelt etter § 2b-21, disponeres som fastsatt i vedtektene, med mindre annet følger av § 2c-12 eller Kongen ut fra allmenne hensyn eller ut fra hensynet til institusjonens kunder fastsetter noe annet.

§ 2c-12. Særlige regler for sparebanker

(1) Skal en sparebank avvikles etter at virksomheten er overdratt til en annen bank, skal egenkapitalen i sparebanken etter at alle forpliktelser er dekket, herunder forpliktelser etter planen for sammenslåingen, overføres til en eller flere stiftelser, i tilfelle i samsvar med bestemmelser i vedtektene. Reglene om finansstiftelser i §§ 2d-1 første og annet ledd, 2d-2, 2d-3, 2d-4, 2d-5 og reglene om sparebankstiftelser i § 2d-8 tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Skal en sparebank avvikles etter at virksomheten er overdratt til en annen bank, og egenkapital overføres til en eller flere stiftelser etter første ledd, gjelder reglene om sparebankstiftelser i §§ 2d-6 til 2d-9 for stiftelse som mottar eller er forpliktet til å erverve aksjer eller egenkapitalbevis i den bank som virksomheten er overdratt til, eller det holdingselskap som er morselskap i det finanskonsern banken inngår i.

(3) Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende dersom en sparebank avvikles i andre tilfeller.

III. Omdanning

§ 2c-13. Tillatelse mv.

(1) Sparebank, gjensidig forsikringsselskap og kredittforening kan omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap etter reglene i avsnitt III.

(2) Omdanning og opprettelse av finansstiftelse etter reglene i avsnitt III kan bare foretas etter tillatelse gitt av Kongen. Bestemmelsene i § 3-3 annet til syvende ledd gjelder tilsvarende for søknader om tillatelse.

(3) Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til omdanning av sparebank, skal det blant annet legges vekt på at sparebanker som hovedregel bør være organisert som vanlig sparebank eller som sparebank med eierandelskapital. Det skal også legges vekt på virksomheten sparebanken har drevet i vedkommende kommune og i tilfelle om eller hvordan virksomheten vil bli videreført.

(4) Kongen kan fastsette nærmere regler om omdanning av finansinstitusjon nevnt i første ledd, herunder om:

- a) virksomheten til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap som stiftes ved omdanningen,
- b) organisering og virksomhet til finansstiftelse som opprettes ved omdanningen.

§ 2c-14. Gjennomføring av omdanningen

(1) Omdanningen gjennomføres ved at finansinstitusjonens konsesjon, samt eiendeler og forpliktelser i sin helhet overføres til et nystiftet aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Kreditorer etter de overførte forpliktelser og eiere av egenkapitalbevis kan ikke kreve utløsning på grunn av omdanningen eller motsette seg omdanningen.

(2) Ved omdanningen skal det opprettes en finansstiftelse etter reglene i kapittel 2d som skal være eier av alle aksjene i det nye selskapet, med unntak av aksjer som tilordnes eiere av egenkapitalbevis etter § 2c-16 første ledd. Har den finansinstitusjon som omdannes tidligere opprettet en finansstiftelse som er undergitt reglene i kapittel 2d, kan Kongen samtykke i at alle aksjene i det nye selskapet, med unntak av aksjer som tilordnes eiere av egenkapitalbevis etter § 2c-16 første ledd, i stedet blir overført til denne finansstiftelsen. Reglene i §§ 2-2 til 2-6 gjelder ikke ved overføringen av de aksjer som etter vedtaket skal overtas av finansstiftelsen og eiere av egenkapitalbevis.

(3) Ved omdanning av gjensidig forsikringsselskap eller kredittforening kan Kongen i særlige tilfelle samtykke i at aksjer som ellers skulle overføres til finansstiftelsen, i stedet skal fordeles blant foretakets kunder ut fra kundeforholdenes art, omfang og varighet. I omdanningsvedtaket kan det fastsettes at kunder med rett til aksjer under en fastsatt grense i stedet skal gis oppgjør i penger. Kongen kan gi nærmere regler om fordelingen av aksjer mellom kundene. Reglene om prospektkrav ved offentlig tilbud i verdipapirhandeloven kapittel 7 gjelder tilsvarende.

(4) Medlemsansvar for tap ved virksomheten i forsikringsselskap eller kredittforening kan også gjøres gjeldende etter omdanningen. Nytt tilleggsansvar kan ikke pålegges etter omdanningen.

§ 2c-15. Omdanning til morselskap i finanskonsern

(1) Omdanning etter § 2c-14 kan også gjennomføres ved at det opprettes et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap i form av et holdingselskap som skal være morselskap i et nytt finanskonsern, jf. § 2a-2 bokstav d. I så fall skal finansinstitusjonens virksomhet videreføres i et nystiftet datterselskap i konsernet.

(2) Ved omdanning etter første ledd kan det foretas deling av aksjene i holdingselskapet etter reglene i §§ 2c-14 annet og tredje ledd og 2c-16.

(3) Reglene i §§ 2a-10 til 2a-15 gjelder for holdingselskapet. Er omdanningen av en sparebank gjennomført etter første ledd, kan holdingselskapet foreta salg av aksjer i den bank som viderefører virksomheten i sparebanken, bare dersom sparebankstiftelsen som er opprettet ved omdanningen, har gitt samtykke etter vedtak i generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

§ 2c-16. Fordeling av aksjekapital og aksjer

(1) Ved omdanning av finansinstitusjon som har eierandelskapital, skal aksjekapitalen i det nye selskapet eller morselskapet fordeles mellom finansstiftelsen og eierne av egenkapitalbevis etter forholdet mellom grunnfondskapitalen etter § 2b-1 annet ledd med tillegg av kompensasjonsfondet, og eierandelskapitalen etter § 2b-1 tredje ledd med tillegg av overkursfondet.

(2) I omdanningsvedtaket kan det fastsettes at eiere av egenkapitalbevis med rett til aksjer under en fastsatt grense i stedet skal gis oppgjør i penger. Ved fordelingen av aksjer etter første ledd skal det i så fall gjøres et fradrag i eierandelskapitalen tilsvarende det beløp som skal utbetales til slike eiere av egenkapitalbevis.

§ 2c-17. Vedtak om omdanning

(1) Vedtak om omdanning av et finansforetak treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, med mindre et særskilt flertallskrav er fastsatt for vedtak om omdanning. Det kan fastsettes i vedtektene at vedtak om omdanning krever at flertallet i generalforsamlingen også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis. For øvrig gjelder bestemmelsene i § 2b-26 tilsvarende.

(2) Styret skal forelegge generalforsamlingen en plan for omdanningen som blant annet redegjør for formålet med omdanningen og angir retningslinjer for virksomheten i den omdannede finansinstitusjonen. Utkast til stiftelsesdokument med vedtekter for selskap og finansstiftelse som skal opprettes ved omdanningen, skal fremlegges for generalforsamlingen ved behandling av spørsmålet om omdanning. Stiftelsesdokumentet for finansstiftelsen skal

angi hvem som skal være styremedlemmer og revisor inntil valg er foretatt av generalforsamlingen. Åpningsbalanse for stiftelsen utarbeidet etter reglene i allmennaksjeloven § 2–8, skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

(3) Generalforsamlingens vedtak skal omfatte fordelingen av aksjer etter reglene i § 2c–16. Det samme gjelder i tilfelle retningslinjer for deling av aksjer mellom finansinstitusjonens kunder etter § 2c–14 tredje ledd.

§ 2c–18. Vedtekter. Registrering

(1) Vedtekter for selskap og finansstiftelse opprettet ved omdanningen skal være godkjent av Kongen.

(2) Melding om omdanningsvedtaket skal innen tre måneder sendes til Foretaksregisteret. Det samme gjelder melding om stiftelsen av selskap og finansstiftelse som opprettes ved omdanningen. Registerføreren skal kontrollere at tillatelse er gitt, og at vedtekter er godkjent.

Kapittel 2d. Finans- og sparebankstiftelser

I. Alminnelige regler for finansstiftelser

§ 2d–1. Opprettelse. Tillatelse mv.

(1) En finansstiftelse anses opprettet når generalforsamlingen har godkjent stiftelsesdokumentet med vedtekter og truffet vedtak som nevnt i § 2b–2 annet og tredje ledd, jf. § 2b–3 annet ledd, og §§ 2c–4 eller 2c–12, eller omdanningsvedtak etter § 2c–17. Styremedlemmene i finansinstitusjonen regnes som opprettere.

(2) For finansstiftelser gjelder reglene om næringsstiftelser i stiftelsesloven tilsvarende så langt de passer såfremt annet ikke er fastsatt i eller i medhold av loven her. Kredittilsynet skal føre tilsyn med finansstiftelser og deres virksomhet etter reglene i kredittilsynsloven. Utgiftene ved tilsynet utlignes etter samme lov.

(3) Reglene om finansstiftelser i avsnitt I gjelder for sparebankstiftelser for så vidt ikke annet følger av reglene i eller i medhold av §§ 2d–6 til 2d–9.

(4) Kongen kan samtykke i at en stiftelse som er opprettet før loven trådte i kraft og som ved opprettelsen vederlagsfritt mottok grunnfondsbevis utstedt ved konvertering av grunnfondskapital, jf. § 2b–2 annet og tredje ledd, omdannes til finansstiftelse undergitt reglene i kapittel 2d.

§ 2d–2. Vedtekter

(1) Vedtektene for en finansstiftelse skal minst inneholde:

- a) stiftelsens foretaksnavn,
 - b) kommunen hvor stiftelsen skal ha sitt forretningskontor,
 - c) stiftelsens formål og den virksomhet den skal drive,
 - d) stiftelsens grunnfondskapital og hvordan stiftelsens midler skal plasseres,
 - e) sammensetningen av generalforsamlingen og valg av medlemmer, samt reglene om stemmerett, inhabilitet og i tilfelle det høyeste antall stemmer som kan avgis av et medlem,
 - f) når generalforsamling skal holdes, hvilke saker som skal behandles, og flertallskrav som skal gjelde for beslutninger,
 - g) antallet eller laveste eller høyeste antall av styremedlemmer, og regler for valg av styremedlemmer,
 - h) hvilke andre organer stiftelsen skal ha og hvilken oppgave og myndighet disse skal ha,
 - i) anvendelsen av årets overskudd og dekning av underskudd,
 - j) om stiftelsen skal ha adgang til å utstede egenkapitalbevis,
 - k) regler om vedtektsendringer,
 - l) avvikling av stiftelsen og disponering av formuen ved avvikling.
- (2) Vedtektene og vedtektsendringer skal godkjennes av Kredittilsynet.

§ 2d–3. Organer

(1) Finansstiftelsen skal ha egen generalforsamling som sammensettes og velges etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Det skal legges vekt på at medlemmene av generalforsamlingen samlet avspeiler kundestrukturen i finansinstitusjon opprettet ved omdanningen, andre interessegrupper og samfunnsmessige interesser knyttet til stiftelsens virksomhet.

(2) Generalforsamlingen innkalles av styret. Et medlem har rett til å få behandlet en sak meldt skriftlig til styret innen én uke før møtet i generalforsamlingen holdes. Bestemmelsene om generalforsamlingen i § 2b–26 gjelder tilsvarende. Generalforsamlingen velger revisor og godkjenner revisors godtgjørelse.

(3) Stiftelsen skal ha eget styre som er valgt av generalforsamlingen i samsvar med de grupper som er representert i generalforsamlingen. Stiftelsen kan ha daglig leder tilsatt av styret. Allmennaksjeloven §§ 6–27 til 6–34 gjelder tilsvarende.

(4) Ansatte og tillitsvalgte i stiftelsen kan ikke være ansatt eller tillitsvalgt i den finansinstitusjon som har etablert stiftelsen etter reglene i § 2d–1, eller annet selskap i samme konsern. Dette er ikke til hinder for at stiftelsen i samsvar med omfanget av sine eierinteresser i finansinstitusjonen foreslår og får valgt personer som skal representere stiftelsen i generalforsamlingen, styret og andre organer i finansinstitusjonen. Personer som er ansatt eller tillitsvalgt i finansstiftelser med eierandel i finansinstitusjonen kan likevel ikke utgjøre mer enn en tredel av medlemmene i generalforsamlingen og styret i finansinstitusjonen. Kredittilsynet kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra dette.

§ 2d-4. Finansstiftelsens virksomhet

(1) Finansstiftelsen forvalter egenkapitalbevis eller aksjer som ble tilført stiftelsen i forbindelse med opprettelsen og midler som mottas som utbetaling på egenkapitalbevis eller aksjer, herunder eierandeler ervervet ved ombytting av slike eierandeler. Stiftelsen kan utøve tegningsrettigheter og tegne, kjøpe eller selge slike egenkapitalbevis eller aksjer. For øvrig skal stiftelsen forvalte sin kapital på forsvarlig måte i samsvar med de plasseringsregler som vedtektene fastsetter.

(2) Bestemmelsene om disponering av overskudd og utdeling av utbytte midler i § 2b-27 gjelder tilsvarende. Har stiftelsen utstedt egne egenkapitalbevis, gjelder dette bare overskudd som er tilordnet grunnfondskapitalen etter § 2b-18.

(3) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring og med samtykke av Kredittilsynet treffe vedtak om nedsetting av grunnfondskapitalen. Bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 12-1 annet ledd til 12-7 gjelder tilsvarende, likevel slik at det beløp nedsettingen gjelder bare kan benyttes til:

- a) dekning av underskudd som ikke kan dekkes på annen måte, eller
- b) utdeling av utbytte midler i samsvar med bestemmelser i vedtektene.

(4) Stiftelsen kan etter vedtak med flertall som for vedtektsendring og med samtykke av Kredittilsynet utstede egenkapitalbevis etter reglene i §§ 2b-2 og 2b-3 for å tegne eller kjøpe egenkapitalbevis eller aksjer som nevnt i første ledd. Bestemmelsene i §§ 2b-7 til 2b-23 gjelder tilsvarende.

(5) Kongen kan gi nærmere regler om finansstiftelser og deres virksomhet.

§ 2d-5. Sammenslåing, avvikling mv.

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring vedta avvikling av finansstiftelsen eller at stiftelsen skal slås sammen med annen finansstiftelse. Vedtaket krever godkjenning av Kongen. Kongen kan beslutte at stiftelsen skal avvikles dersom forutsetningene for dens virksomhet er vesentlig endret.

(2) Ved avvikling skal formuen disponeres som fastsatt i vedtektene, med mindre Kongen ut fra allmenne hensyn eller ut fra hensynet til det omdannede finansforetaket eller dets kunder fastsetter noe annet.

(3) Kredittilsynet treffer vedtak om en finansstiftelse skal være undergitt tilsyn av Stiftelsestilsynet etter reglene i stiftelsesloven dersom:

- a) finansstiftelsens eierandel er mindre enn en tidel av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen eller av aksjene i finansinstitusjonen eller morselskapet i det finanskonsern institusjonen inngår, og
- b) Kredittilsynet finner at størrelsen av finansstiftelsens samlede eierandel ikke vil gi grunnlag for slik innflytelse på virksomheten i finansinstitusjonen eller morselskapet at det, ut fra de hensyn finanslovgivningen skal ivareta, er påkrevd at finansstiftelsen fortsatt er undergitt bestemmelsene i dette kapittel og tilsyn av Kredittilsynet.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om sammenslåing og avvikling av finansstiftelser.

II. Særlige regler for sparebankstiftelser**§ 2d-6. Sparebankstiftelser**

(1) Som sparebankstiftelse regnes finansstiftelse som er opprettet av en sparebank etter reglene i §§ 2b-2 annet og tredje ledd, 2c-4 eller 2c-12, eller ved omdanningsvedtak etter § 2c-17.

(2) Sparebankstiftelser skal benytte ordet «sparebankstiftelse» i sitt foretaksnavn. For sparebankstiftelser gjelder reglene i §§ 2d-1 til 2d-5 for så vidt annet ikke er fastsatt i §§ 2d-7 til 2d-9.

(3) Kongen kan gi nærmere regler om sparebankstiftelser og deres virksomhet.

§ 2d-7. Vedtekter. Generalforsamling

(1) I vedtektene for en sparebankstiftelse skal det fastsettes at stiftelsen skal videreføre sparebanktradisjonene og ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i sparebanken eller den omdannede banken, eller i det holdingselskap som er morselskap i det finanskonsern banken inngår i. Tilsvarende gjelder i forhold til eierandeler ervervet i annen bank ved ombytting av slike eierandeler i tilfelle av sammenslåing av den sparebank som opprettet stiftelsen, og en annen bank.

(2) Vedtektenes bestemmelser om generalforsamlingens sammensetning og valg av medlemmer skal samlet avspeile kundestrukturen i den sparebank som opprettet stiftelsen, andre interessegrupper og samfunnsmessige interesser knyttet til sparebankstiftelsens virksomhet.

(3) Bestemmelsene i § 2b-26 om generalforsamlingen gjelder tilsvarende for sparebankstiftelser. I vedtektene kan det fastsettes strengere flertallskrav for vedtektsendringer og grense for det antall stemmer et medlem kan avgi på generalforsamlingen.

§ 2d-8. Sparebankstiftelsers virksomhet

(1) En sparebankstiftelse kan utstede egenkapitalbevis etter reglene i § 2d-4 fjerde ledd. Stiftelsen kan også ta opp lån tilsvarende inntil 10 prosent av stiftelsens egenkapital. Vedtak om opptak av lån treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

(2) Vedtak om salg av egenkapitalbevis eller aksjer tilført sparebankstiftelsen da den ble opprettet, treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring, med mindre det i vedtektene er fastsatt strengere flertallskrav. Det samme gjelder egenkapitalbevis eller aksjer ervervet ved ombytting av slike aksjer og

egenkapitalbevis i tilfelle av sammenslåing av finansinstitusjoner. Midler som frigjøres ved salget kan etter vedtektsendring om nedsettelse av grunnfondskapitalen disponeres som overskuddsmidler etter tredje ledd.

(3) En sparebankstiftelse kan etter reglene i § 2b–27 benytte årets overskudd til gaver til allmennnyttige formål, særlig for å fremme utviklingen i områder hvor den kapital som er tilført stiftelsen da den ble opprettet er frembrakt, eller til avsetning til et gavefond med samme formål. Har stiftelsen utstedt eierandelskapital, gjelder dette bare overskudd som er tilordnet grunnfondskapitalen etter § 2b–18.

§ 2d–9. Sammenslåing, avvikling mv. av sparebankstiftelser

(1) Bestemmelsene om avvikling og sammenslåing i § 2d–5 første og annet ledd gjelder tilsvarende for sparebankstiftelser.

(2) Bestemmelsene i § 2d–5 tredje ledd gjelder også for sparebankstiftelser, likevel slik at en sparebankstiftelses samlede eierandel i en bank anses også å omfatte aksjer eller egenkapitalbevis som eies av annen sparebankstiftelse som stiftelsen har vedtektsfestet samarbeid med.

(3) Kongen kan gi nærmere regler om sammenslåing og avvikling av sparebankstiftelser.

§ 2d–10. Overgangsregler

(1) Har foretaket overkursfond på det tidspunkt loven trer i kraft, skal midlene i overkursfondet regnes som overkursfond i forhold til § 2b–1 fjerde ledd.

(2) Forskrift 7. februar 2001 nr. 108 om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper § 25 skal fortsatt gjelde for grunnfondsbeviskapital som en finansinstitusjon har på det tidspunkt loven trer i kraft, med mindre vedtak om fusjon er truffet av generalforsamlingen med et flertall som kreves ved vedtektsendring og som også omfatter minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller på vegne av, grunnfondsbeviserne.

§ 3–6 annet ledd første punktum skal lyde:

Er foretaket organisert på annen måte enn som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, gjelder reglene i kapittel 2c.

III

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) gjøres følgende endring:

§ 4–2 oppheves.

IV

Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid. Kongen kan fastsette overgangsregler.

19. juni Lov nr. 47 2009

Lov om endringer i lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (ny regnskaps- og revisjonsordning mv.)

Ot.prp.nr.58 (2008–2009), Innst.O.nr.93 (2008–2009) og Besl.O.nr.123 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 16. juni 2009. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven).

I

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. gjøres følgende endringer:

§ 5 annet ledd nytt tredje, fjerde og femte punktum skal lyde:

Hovedstyret skal sørge for forsvarlig organisering av, og etablere tilfredsstillende rammer, mål og prinsipper for, bankens virksomhet. Hovedstyret skal påse at bankens virksomhet, herunder regnskap og formuesforvaltning, er gjenstand for betryggende styring og kontroll. Hovedstyret skal føre tilsyn med bankens administrasjon og virksomhet for øvrig.

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Representantskapet skal føre tilsyn med bankens drift og med at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Representantskapet skal herunder føre tilsyn med at hovedstyret har tilfredsstillende styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, og med at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig. Tilsynet omfatter ikke hovedstyrets utøvelse av skjønnsmyndighet etter loven. Representantskapet har rett til innsyn i alle bankens anliggender og kan foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for sine oppgaver etter loven. Representantskapet skal ha et sekretariat.

§ 5 fjerde ledd nytt første punktum skal lyde:

Representantskapet skal velge én eller flere revisorer og godkjenne revisors godtgjørelse, jf. § 30 a.

Nåværende § 5 tredje ledd tredje til åttende punktum blir nytt fjerde ledd annet til sjuende punktum. Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 6 annet ledd nytt femte punktum skal lyde:

Dersom et medlem trer ut i løpet av oppnevningstiden, kan nytt medlem oppnevnes for den gjenværende delen av oppnevningsperioden.

Nåværende femte og sjette punktum blir nye sjette og sjuende punktum.

§ 6 femte ledd innledningen i første punktum skal lyde:

Følgende personer kan ikke fungere som medlemmer eller varamedlemmer til hovedstyret:

§ 7 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dersom medlem trer ut i løpet av valgperioden, kan Stortinget velge nytt medlem for gjenværende del av valgperioden.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Personer som nevnt i § 6 femte og sjette ledd kan ikke fungere som medlemmer eller varamedlemmer til representantskapet.

§ 9 skal lyde:

§ 9. Varamedlemmer

Til hovedstyret oppnevner Kongen minst to varamedlemmer.

Til representantskapet velger Stortinget personlige varamedlemmer for de medlemmer som er valgt for fire år. Stortinget kan velge nytt personlig varamedlem dersom et medlem eller varamedlem ikke kan fungere.

Varamedlemmer for de ansattes medlemmer i hovedstyret ved behandlingen av administrative saker velges av og blant de ansatte etter avtalt eller av representantskapet fastsatt valgmåte, jf. § 6 tredje ledd.

Bestemmelsene om oppnevningstid i § 6 og § 7 gjelder tilsvarende for varamedlemmer.

Overskriften til kapittel VII skal lyde:

Kapittel VII. Budsjett, beretning, regnskap og revisjon

§ 30 nytt annet ledd skal lyde:

Norges Bank er regnskapspliktig etter regnskapsloven og bokføringspliktig etter bokføringsloven. Kongen kan i forskrift fastsette særskilte regler om årsregnskap, årsberetning og bokføring for banken som utfyller eller fraviker bestemmelsene i eller i medhold av regnskapsloven og bokføringsloven.

Nåværende annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

Ny § 30 a skal lyde:

§ 30 a. Revisjon

Bankens årsregnskap skal revideres av minst én statsautorisert eller registrert revisor.

Kongen kan i forskrift fastsette særskilte regler om bankens revisor og revisjon av banken som utfyller eller fraviker bestemmelsene i revisorloven.

Banken skal ha en internrevisjon som rapporterer til hovedstyret. Internrevisjonen skal vurdere bankens internkontroll, rutiner og andre forhold av betydning for bankens virksomhet. Kongen kan gi forskrift om bankens internkontroll.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid. Kongen kan gi forskrift om overgangsregler.

19. juni Lov nr. 48 2009

Lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover

Ot.prp.nr.72 (2008–2009), Innst.O.nr.107 (2008–2009) og Besl.O.nr.124 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 16. juni 2009. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag.
- 2 Lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven).
- 3 Lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker.

- 4 Lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker.
- 5 Lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond.
- 6 Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven).
- 7 Lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven).
- 8 Lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven).
- 9 Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven).
- 10 Lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere.
- 11 Lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner.
- 12 Lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven).
- 13 Lov 16. januar 1998 nr. 6 om Stortingets granskningskommisjon for bankkrisen.
- 14 Lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven).
- 15 Lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v.
- 16 Lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven).
- 17 Lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven).
- 18 Lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven).
- 19 Lov 14. desember 2001 nr. 95 om beskyttelse av supplerende pensjonsrettigheter for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende som flytter innenfor EØS-området.
- 20 Lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven).
- 21 Lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak.
- 22 Lov 28. mai 2004 nr. 29 om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (valutaregisterloven).
- 23 Lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling.
- 24 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).
- 25 Lov 21. desember 2005 nr. 124 om obligatorisk tjenstepensjon.
- 26 Lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling.
- 27 Lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven).
- 28 Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven).
- 29 Lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning.
- 30 Lov 27. juni 2008 nr. 63 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (regler om spesialfond).
- 31 Lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven).
- 32 Lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond.

I

I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 1–2 første ledd skal lyde:

I denne lov forstås med:

1. *verdipapirfond*: selvstendig formuesmasse oppstått ved kapitalinnskudd fra en ubestemt krets av personer mot utstedelse av andeler i fondet og som for det vesentlige består av finansielle instrumenter og/eller innskudd i henhold til § 4–5 sjette ledd
2. *forvaltningsselskap*: selskap som driver verdipapirfondsforvaltning
3. *verdipapirfondsforvaltning*: forvaltning av et verdipapirfond herunder salg og innløsning av andeler i fondet og kjøp og salg av finansielle instrumenter for fondet
4. *depotmottaker*: foretak under offentlig tilsyn som oppbevarer verdiene som inngår i et verdipapirfond og mottar innbetalinger og forestår utbetalinger for fondets regning
5. *andelseier*: enhver som eier part i et verdipapirfond
6. *betydelig eierandel*: eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i et forvaltningsselskap, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet. Like med vedkommende aksjeeiers egne aksjer regnes i denne sammenheng aksjer som eies av aksjeeiers nærstående
7. *omsettelige verdipapirer*:
 - a) aksjer og andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer,
 - b) obligasjoner og andre gjeldsinstrumenter og
 - c) alle andre verdipapirer som gir rett til å erverve ethvert slikt omsettelig verdipapir ved tegning eller ombytting.

Teknikker og instrumenter som omhandlet i § 4–5 niende ledd er ikke å anse som omsettelige verdipapirer.

§ 1–2 annet ledd nr. 4 skal lyde

4. selskap hvor vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1, 2 eller 5 har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven eller allmennaksjeloven § 1–3 annet ledd eller selskapsloven § 1–2 annet ledd eller selskap hvor vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1, 2 eller 5 har eller kontrollerer minst 20 prosent av stemmerettighetene eller selskapets kapital, og

§ 4–5 første ledd innledningen og nr. 1 skal lyde:

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan bare plasseres i følgende likvide finansielle instrumenter:

1. omsettelige verdipapirer som angitt i § 1–2 første ledd nr. 7

§ 4–5 sjette ledd innledningen skal lyde:

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan plasseres som likvide innskudd i bank dersom følgende betingelser er oppfylt:

§ 4–5 nytt niende ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om hvilke instrumenter og teknikker som gjelder omsettelige verdipapirer og pengemarkedsinstrumenter og som kan benyttes for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning.

§ 4–6 annet ledd innledningen skal lyde:

Verdipapirfondets eiendeler kan plasseres i pengemarkedsinstrumenter som omsettes på et annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 3 dersom utstedelsen eller utstederen av instrumentet er regulert med det formål å beskytte investorer og sparemidler, og instrumentene er

Ny § 4–14 skal lyde:

§ 4–14. Sammenslåing av verdipapirfond

Beslutning om sammenslåing av verdipapirfond er bare gyldig dersom et flertall av de styremedlemmer som er valgt av andelseierne, har stemt for den.

Sammenslåing av verdipapirfond krever godkjenning fra tilsynsmyndigheten. Godkjenning kan bare gis når

1. vedtektene i de fond som skal slås sammen, i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandat, og
2. sammenslåingen antas å være i andelseiernes interesser, herunder at andelseierne ikke belastes noen kostnader i forbindelse med sammenslåingen.

Tilsynsmyndigheten kan innenfor rammen av annet punktum stille vilkår for godkjenningen.

Når en sammenslåing er godkjent av tilsynsmyndigheten, skal forvaltningsselskapet påse at den enkelte andelseier får betryggende informasjon om sammenslåingen. Det skal gis skriftlig informasjon til den enkelte andelseier om:

1. forskjellene mellom vedtektene i det overdragende fond og vedtektene i det overtakende fond og hva disse forskjellene innebærer,
2. andelseierens rett til å få sine andeler innløst kostnadsfritt, jf. verdipapirfondloven § 6–9,
3. de skattemessige følger av sammenslåingen og av å få andelene innløst, og
4. virkningstidspunkt for sammenslåingen.

En sammenslåing kan ikke gjennomføres før en måned etter at andelseierne har fått informasjon om sammenslåingen etter tredje ledd.

Departementet kan i forskrift fastsette utfyllende regler om sammenslåing av fond.

§ 6–9 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Dersom en andelseier benytter sin rett til å få sin andel innløst i forbindelse med sammenslåing av verdipapirfond, kan andelseieren ikke avkreves innløsningskostnader.

II

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) gjøres følgende endringer:

§ 11–9 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom oppgjørsfristen etter § 11–6 er oversittet, og dette ikke skyldes forhold på forsikringstakers eller den mottakende pensjonsinnretningens side, skal det svares forsinkelsesrente etter lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m., fra utløpet av oppgjørsfristen og frem til den dag midlene blir overført. I tillegg skal det svares avkastning beregnet etter annet ledd.

§ 11–13 første og annet ledd skal lyde:

Den som har rett til pensjonsrettigheter knyttet til fripolise eller pensjonskapitalbevis, kan flytte kontrakten til en annen pensjonsinnretning. Oppsigelsesfristen ved flytting er én måned.

Bestemmelsene om formkrav til oppsigelse i § 11–5 første ledd annet og tredje punktum, risikoovergang i § 11–5 tredje ledd, samt oppgjørsfrist i § 11–6 gjelder tilsvarende.

§ 11–14 første og annet ledd skal lyde:

Den som har en individuell pensjonsavtale, eller en individuell livrenteforsikring, kan flytte kontrakten til en annen pensjonsinnretning. Oppsigelsesfristen ved flytting er én måned.

Bestemmelsene om formkrav til oppsigelse i § 11–5 første ledd annet og tredje punktum, risikoovergang i § 11–5 tredje ledd, samt oppgjørsfrist i § 11–6 gjelder tilsvarende.

III

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3–9 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Regnskapspliktig som omfattes av forordning (EF) nr. 1606/2002 artikkel 4, men som ikke har konsernregnskapsplikt etter IFRS, skal utarbeide årsregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene som er vedtatt etter annet ledd, jf. forordningen artikkel 5 bokstav a.

IV

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) gjøres følgende endringer:

§ 19 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kravet om særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45 gjelder ikke ved overdragelse eller pantsettelse av lånefordringer til Norges Bank ved støttetiltak eller yting av kreditt etter paragrafen her.

§ 22 nytt tredje ledd skal lyde:

Kravet om særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45 gjelder ikke ved overdragelse eller pantsettelse av lånefordringer til Norges Bank ved støttetiltak eller yting av kreditt etter paragrafen her.

V

I lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 2–12 nytt syvende ledd skal lyde:

Kravet om særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45 gjelder ikke ved overdragelse eller pantsettelse av lånefordringer til fondet ved støttetiltak eller yting av kreditt etter paragrafen her.

VI

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2–2 første ledd innledningen skal lyde:

(1) Et foretak kan opprette pensjonsordning i henhold til loven her dersom foretaket har:

§ 2–2 tredje ledd første punktum skal lyde:

(3) Dersom foretaket ved utløpet av et kalenderår ikke oppfyller vilkårene i første ledd, og foretaket heller ikke i løpet av et kalenderår igjen oppfyller vilkårene, skal pensjonsordningen opphøre og avvikles etter reglene i kapittel 15.

VII

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2–3 første ledd innledningen skal lyde:

(1) Et foretak kan opprette pensjonsordning i henhold til loven her dersom foretaket har:

§ 2–3 tredje ledd første punktum skal lyde:

(3) Dersom foretaket ved utløpet av et kalenderår ikke oppfyller vilkårene i første ledd, og foretaket heller ikke i løpet av et kalenderår igjen oppfyller vilkårene, skal pensjonsordningen opphøre og avvikles etter reglene i kapittel 13 eller videreføres etter reglene i annet ledd.

VIII

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven)

§ 2 første ledd første punktum skal lyde:

Tilsynet føres av Finanstilsynet.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «Kredittilsynet» endres til «Finanstilsynet»:

- § 1 første ledd nr. 7 og nr. 8,
- § 2 annet ledd første og fjerde punktum og femte ledd,
- § 3a første og tredje ledd,
- § 4 første ledd nr. 3,
- § 4a første og annet punktum,
- § 4b første og annet punktum,
- § 5 annet ledd,
- § 6 første ledd,

- § 7 første ledd fjerde og sjette punktum, tredje ledd annet punktum og femte ledd tredje punktum,
- § 9 første ledd femte, sjette og syvende punktum og femte ledd,
- § 10 første ledd første punktum.

IX

I følgende bestemmelser skal uttrykket «Kredittilsynet» endres til «Finanstilsynet» og «Kredittilsynets» endres til «Finanstilsynets»:

1. lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag § 1, § 9, § 10 og § 13
2. lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 3, § 8a, § 11, § 12, § 13, § 13a, § 14, § 19, § 22, § 23, § 24, § 28, § 35, § 39, § 47, § 56 og § 57
3. lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 1, § 8, § 10, § 13, § 14, § 16, § 19, § 20, § 21, § 24, § 33 og § 34
4. lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond § 2-1, § 2-4, § 2-8
5. lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) § 85, § 120 og § 122a
6. lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) § 12 og § 27
7. lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven) § 5, § 24 og § 30
8. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) § 1-3, § 2-2, § 2-9a, § 2-9b, § 2-9d, § 2-11, § 2-15, § 2-17, § 2-22, § 2-23, § 2-27, § 2-28, § 2-34, § 2-36, § 2-37, § 2-38, § 2a-7, § 2a-8, § 2a-9, § 2a-10, § 2a-15, § 2a-17, § 3-4, § 3-7, § 3-11, § 3-16, § 4-1 og § 5-3
9. lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere § 1, § 3, § 4, § 5, § 6, § 7, § 9, § 11, § 12 og § 13
10. lov 6. desember 1995 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner § 2-11, § 2-12, § 2-15, § 2A-2, § 2A-4, § 2A-5, § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 4-3, § 4-4, § 4-6, § 4-7, § 4-8, § 4-9, § 4-10, § 4-11, § 4-13 og § 5-3
11. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 2-2, § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-5, § 3-7, § 4-8, § 7-3, § 9-1, § 9-2a, § 10-1, § 10-2 og § 10-3
12. lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. § 3-2, § 3-3, § 4-1, § 4-2 og § 4-5
13. lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) § 1-1, § 2-2, § 2-7, § 3-2, § 4-8, § 9-3, § 9-5, § 12-1, § 12-2, § 13-3, § 13-5, § 14-3, § 15-4 og § 16-2
14. lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) § 2-9, § 4-1, § 10-1, § 10-2, § 12-3 og § 13-3
15. lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 6
16. lov 14. desember 2001 nr. 95 om beskyttelse av supplerende pensjonsrettigheter for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende som flytter innenfor EØS-området § 7
17. lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 1-2, § 3-3, § 3-4, § 4-1, § 4-2, § 4-4, § 5-1, § 6-3, § 6-4, § 8-2, § 9-2, § 10-1, § 10-2, § 10-3 og § 11-2
18. lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak § 1-2, § 2-2, § 2-3, § 2-4, § 2-5, § 3-1, § 3-2, § 5-2, § 6-1, § 7-2, § 8-1 og § 9-2
19. lov 28. mai 2004 nr. 29 om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (valutaregisterloven) § 1, § 6 og § 8
20. lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling § 1-1, § 2-1, § 3-1, § 3-2, § 4-1, § 4-5, § 5-7, § 6-1, § 7-2, § 7-3, § 7-8, § 7-9, § 7-10, § 8-1, § 8-2, § 9-2, § 9-3, § 9-4 og § 10-2
21. lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet (forsikringsvirksomhetsloven) § 1-3, § 2-3, § 5-5, § 5-6, § 5-7, § 5-8, § 5-9, § 6-1, § 6-5, § 6-6, § 6-7, § 9-6, § 9-7, § 9-11, § 9-15, § 9-17, § 9-23, § 9-24, § 9-25, § 10-16, § 12-1, § 13-1, § 13-3, § 13-5, § 14-1, § 14-6, § 14-7, § 14-8, § 15-2, § 15-3, § 15-8
22. lov 21. desember 2005 nr. 124 om obligatorisk tjenestepensjon § 2 og § 8
23. lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling § 2-1, § 2-2, § 2-3, § 2-5, § 2-8, § 2-9, § 4-2, § 4-3, § 8-1, § 8-2, § 8-3, § 8-4, § 8-5, § 8-6, § 8-7 og § 8-8
24. lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) § 10, § 11, § 12, § 16, § 17, § 19, § 22, § 23, § 25, § 26, § 27, § 28, § 29, § 38, § 39, § 44, § 45, § 46 og § 47
25. lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) § 3-2, § 3-5, § 3-8, § 3-11, § 4-2, § 4-3, § 5-5, § 5-8, § 5-12, § 5-13, § 6-4, § 7-8, § 8-2, § 8-3, § 8-5, § 9-1, § 9-4, § 9-7, § 9-9, § 9-10, § 9-11, § 9-13, § 9-15, § 9-16, § 9-18, § 9-22, § 9-23, § 9-24, § 9-26, § 10-1, § 10-2, § 10-3, § 10-16, § 10-18, § 11-1, § 11-2, § 11-3, § 11-4, § 13-1, § 13-3, § 15-1, § 15-2, § 15-3, § 15-5, § 15-6, § 15-7, § 15-8, § 15-9, § 16-1, § 16-2, § 16-3, § 17-2 og § 17-4
26. lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning § 1-9,
27. lov 27. juni 2008 nr. 63 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (regler om spesialfond) til ny § 6-1, § 6-12a, § 9-15 og § 9-21
28. lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) § 35
29. lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond § 8.

X

I følgende bestemmelser skal uttrykket «kredittilsynsloven» endres til «finansstilsynsloven»:

1. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) § 2–9b og § 2–22
2. lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere § 9
3. lov 6. desember 1995 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskaper og garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner § 2A–5 og § 3–2
4. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 9–2a
5. lov 28. mai 2004 nr. 29 om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (valutaregisterloven) § 1
6. lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling § 8–2 og § 9–2
7. lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandeloven) § 9–16, § 15–3, § 15–6, § 15–7 og § 15–8

XI

Uttrykkene

- «lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven)»,
- «lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv. (kredittilsynsloven)»,
- «lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv.»,
- «lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v.» og
- «lov av 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (Kredittilsynet)»

i følgende bestemmelser

1. lov 16. januar 1998 nr. 6 om Stortingets granskingskomisjon for bankkrisen § 1
2. lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) § 1–2
3. lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 6
4. lov 14. desember 2001 nr. 95 om beskyttelse av supplerende pensjonsrettigheter for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende som flytter innenfor EØS-området § 7
5. lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 10–1
6. lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling § 8–1
7. lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) § 6

endres til

«lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finansstilsynsloven)».

XII

Forutsatt at lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer for sparebanker mv.) blir vedtatt, endres uttrykket «Kredittilsynet» til «Finanstilsynet» i følgende bestemmelser:

1. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2b–7, § 2b–8, § 2b–9, § 2b–18, § 2b–22, § 2b–23, § 2b–24, § 2b–25, § 2b–26, § 2b–27, § 2c–10, § 2d–1, § 2d–2, § 2d–3, § 2d–4 og § 2d–5

XIII

Forutsatt at lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven, børsloven, verdipapirregisterloven, verdipapirhandeloven mv. (eierskap i finansinstitusjoner og i infrastrukturforetak på verdipapiriområdet) blir vedtatt, endres uttrykket «Kredittilsynet» til «Finanstilsynet» i følgende bestemmelser:

1. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2–2, § 2–3 og § 2–5
2. lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 5–2

XIV

Forutsatt at lov om endring i lov om revisjon og revisorer (revisorloven) og enkelte andre lover blir vedtatt, endres uttrykket «Kredittilsynet» til «Finanstilsynet» i følgende bestemmelser:

1. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer § 2–1, § 2–2, § 3–1, § 3–3, § 3–7, § 5–7, § 5a–2, § 5a–4, § 5b–2, § 7–1, § 10–1, § 10–2 og § 10–4
2. lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 17 c

XV

1. Lovens del III gjelder for regnskapsår som begynner 1. januar 2011 eller senere. For øvrig gjelder loven fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser i loven til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi overgangsregler.

19. juni Lov nr. 49 2009**Lov om endringer i ligningsloven mv. (tilleggsskatt)**

Ot.prp.nr.82 (2008–2009), Innst.O.nr.118 (2008–2009) og Besl.O.nr.135 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven).
- 2 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 3 Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven).

I

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endring:

§ 10–51 bokstav f skal lyde:

- f) tilleggsskatt etter ligningsloven §§ 10–2 til 10–5, tilleggsavgift etter lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift §§ 64 og 73, lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 44, lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 3 og § 4 første ledd, lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter § 3, og tilleggstoll etter tolloven § 16–10

II

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endring:

§ 2–5 bokstav f skal lyde:

- f) enhver som i løpet av de siste ti år er ilagt skjerpet tilleggsskatt etter § 10–5.

III

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 10–1 skal lyde:

§ 10–1. Forsinkelsesavgift

1. Skattyter som leverer selvangivelse, næringsoppgave eller pliktig selskapsoppgave med vedlegg etter leveringsfristen, men før tidspunktet for utlegg av skattemessige fordeler, skal svare en forsinkelsesavgift. Avgiften fastsettes på grunnlag av den samlede formue og inntekt ved ligningen. Avgiften skal være
 - a) 1 promille av nettoformuen og
 - b) 2 promille av nettoinntekten når forsinkelsen ikke er over én måned,
 - c) 1 prosent av nettoinntekten når forsinkelsen er over én måned eller
 - d) 2 prosent av nettoinntekten når forsinkelsen er over tre måneder regnet fra de leveringsfrister som følger av § 4–7 og svalgskatteloven § 4–4.
2. Avgiften skal ikke settes lavere enn 200 kroner og skal når forsinkelsen ikke er over én måned, begrenses oppad til 10 000 kroner. Er forsinkelsen over én måned, begrenses avgiften oppad til 15 000 kroner.
3. Reglene under nr. 1 og nr. 2 kommer ikke til anvendelse når skattyterens forhold må anses unnskyldelig på grunn av sykdom, alderdom, uerfarenhet eller annen årsak.
4. Avgiften tilfaller statskassen.

§§ 10–2 til 10–5 skal lyde:

§ 10–2. Tilleggsskatt

1. Skattyter som har gitt ligningsmyndighetene uriktige eller ufullstendige opplysninger, eller som har unnlatt pliktig levering av selvangivelse eller næringsoppgave, ilegges tilleggsskatt når opplysningssvikten har ført til eller kunne ha ført til skattemessige fordeler. Som unnlatt levering av selvangivelse eller næringsoppgave, regnes levering etter tidspunktet for utlegg av skattemessige fordeler, jf. § 8–8.
2. Før tilleggsskatt fastsettes, skal skattyter gis et varsel med minst tre ukers frist for å uttale seg.
3. Tilleggsskatt kan fastsettes samtidig med utligningen av den skatt den skal beregnes av, eller ved en senere særskilt fastsetting. Tilleggsskatt kan ikke ilegges utenfor fristene i § 9–6.

§ 10–3. Unntak fra tilleggsskatt

1. Tilleggsskatt fastsettes ikke når skattyters forhold må anses unnskyldelig på grunn av sykdom, alderdom, uerfarenhet eller annen årsak.
2. Tilleggsskatt fastsettes heller ikke
 - a) av riktige og fullstendige opplysninger som er forhåndsutfyllt i selvangivelsen,
 - b) når de uriktige eller ufullstendige opplysningene skyldes åpenbare regne- eller skrivefeil,
 - c) når skattyter frivillig retter eller utfyller opplysninger som er gitt eller lagt til grunn tidligere, slik at det kan beregnes riktig skatt. Dette gjelder ikke hvis rettingen kan anses fremkalt ved kontrolltiltak som er eller vil bli

satt i verk, eller ved opplysninger som ligningsmyndighetene har fått fra andre. Tidligere ilagt tilleggsskatt faller ikke bort.

- d) når tilleggsskatten i alt vil bli under 600 kroner, eller
- e) når skattyter er død.

§ 10-4. Sats og beregningsgrunnlag for tilleggsskatt

1. Tilleggsskatt beregnes med 30 prosent av den skatt som er eller kunne vært unndratt.
2. Formues- og inntektstillegg som gir grunn for å anvende tilleggsskatt, anses å utgjøre den øverste del av skattyters formue og inntekt.
3. Har skattyter et skattemessig underskudd, beregnes tilleggsskatten av den skatt som ville blitt utlignet på grunnlag av den unndratte formue eller inntekt. Det samme gjelder når den utlignede skatt er lavere enn den skatt som ville blitt utlignet på grunnlag av den unndratte formue eller inntekt.
4. Ved tidfestingsfeil beregnes tilleggsskatten av nettofordelen ved den utsatte beskatningen. Tidfestingsfeil foreligger i denne sammenheng når
 - a) de uriktige eller ufullstendige opplysningene har ført til en skattebesparelse som uten at det er nødvendig med nye opplysninger fra skattyter, ville ha ført til en tilsvarende skattebyrde i senere inntektsår,
 - b) skattyter selv har inntektsført inntekten eller unnlatt å fradragføre kostnaden i senere inntektsår, for ligningsmyndighetene har tatt opp forholdet, eller
 - c) ligningsmyndighetene har tatt opp forholdet, men skattyter sannsynliggjør at inntekten uansett ville blitt inntektsført eller kostnaden fradragført i senere inntektsår.

§ 10-5. Skjerpet tilleggsskatt

1. Skattyter som forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt ligningsmyndighetene uriktige eller ufullstendige opplysninger, eller som har unnlatt pliktig levering av selvangivelse eller næringsoppgave, og som forsto eller burde forstått at dette kunne ha ført til skattemessige fordeler, ilegges skjerpet tilleggsskatt. Skjerpet tilleggsskatt kan bare ilegges i tillegg til tilleggsskatt etter § 10-2. § 10-3 nr. 2 gjelder tilsvarende.
2. Skjerpet tilleggsskatt kan fastsettes i eget vedtak samtidig med eller etter fastsetting av tilleggsskatt. § 10-2 nr. 2 og nr. 3 annet punktum gjelder tilsvarende.
3. Skjerpet tilleggsskatt beregnes med 30 eller 15 prosent av den skatt som er eller kunne vært unndratt. § 10-4 nr. 2 til 4 gjelder tilsvarende.
4. Skal skattyter for samme år svare skjerpet tilleggsskatt etter forskjellige satser, fordeles den skatt som skjerpet tilleggsskatt skal beregnes av, forholdsmessig etter størrelsen på den formue eller inntekt som de ulike satser skal anvendes på.

IV

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 24-4 tredje ledd annet punktum skal lyde:

For et slikt vedtak gjelder ligningsloven kapittel 9 om saksbehandling, §§ 10-2 til 10-5 om tilleggsskatt, og § 11-2 om søksmål fra det offentlige.

V

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2010.

Endringene under II trer i kraft 1. januar 2010, men likevel slik at reglene gjelder tilsvarende for enhver som i løpet av de siste ti år er ilagt tilleggsskatt etter § 10-4 nr. 1 annet punktum.

Endringene under III og IV trer i kraft 1. januar 2010 med virkning for saker som er tatt opp ved varsel om tilleggsskatt etter utgangen av 2009. For saker med tidligere varsel gjelder de tidligere regler. Det samme gjelder saker der opplysningssvikten er begått før 2010, for så vidt samlet tilleggsskatt hadde blitt høyere etter de nye reglene.

19. juni Lov nr. 50 2009

Lov om endring i lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter

Ot.prp.nr.95 (2008–2009), Innst.O.nr.125 (2008–2009) og Besl.O.nr.137 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 15. og 18. juni 2009. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter.

I lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter gjer ein følgjande endring:

I

§ 7 skal lyde:

Reglene om taushetsplikt mv. i tolloven § 12–1 gjelder tilsvarende for tollmyndighetenes arbeid knyttet til denne lov.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

19. juni Lov nr. 51 2009

Lov om endring i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eideomsskatt til kommunane

Ot.prp.nr.95 (2008–2009), Innst.O.nr.125 (2008–2009) og Besl.O.nr.138 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 15. og 18. juni 2009. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgjande lov:

Lov 6. juni 1975 nr. 29 om eideomsskatt til kommunane.

I lov 6. juni 1975 nr. 29 om eideomsskatt til kommunane gjer ein følgjande endring:

I

§ 28 skal lyde:

Gjer særlege grunnar at det kom til å verta sær urimeleg om heile eideomsskatten vart innkravd, kan skatten setjast ned eller ettergjevast av formannskapet.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

19. juni Lov nr. 52 2009

Lov om endringar i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.

Ot.prp.nr.95 (2008–2009), Innst.O.nr.125 (2008–2009) og Besl.O.nr.139 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 15. og 18. juni 2009. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringar i følgjande lov:

Lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. gjer ein følgjande endringar:

I

§ 3 ny bokstav j skal lyde:

Det gis ikke fradrag for kostnader til å dekke et økonomisk ansvar etter petroleumsloven § 5–3 tredje ledd. Mottatt oppgjør etter petroleumsloven § 5–3 tredje ledd tas ikke til inntekt.

II

§ 9 blir oppheva.

III

Endringa under I tek til å gjelde frå den tid departementet bestemmer.

Endringa under II tek til å gjelde straks.

19. juni Lov nr. 53 2009

Lov om endring i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift

Ot.prp.nr.95 (2008–2009), Innst.O.nr.125 (2008–2009) og Besl.O.nr.140 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 15. og 18. juni 2009. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgjande lov:

Lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift.

I lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift gjer ein følgjande endring:

I

§ 7 fjerde ledd skal lyde:

Er eiendoms- eller bruksrett til fast eiendom overtatt med hjemmel i lov til pris som er fastsatt med hjemmel i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker, i lov 11. juni 1993 nr. 66 om pristiltak, i lov 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste eller i lov 7. juni 1966 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond skal avgiften beregnes etter denne pris. Er retten overtatt med hjemmel i lov til åsetespris, gjelder bestemmelsene i lov 19. juni 1964 om arveavgift § 14 fjerde ledd tilsvarende.

II

Endringa under I trer i kraft 1. juli 2009.

19. juni Lov nr. 54 2009

Lov om endringar i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

Ot.prp.nr.95 (2008–2009), Innst.O.nr.125 (2008–2009) og Besl.O.nr.141 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 15. og 18. juni 2009. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringar i følgjande lov:

Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjer ein følgjande endringar:

I

§ 5–2 tredje og fjerde ledd blir oppheva.

§ 12–11 annet ledd bokstav b skal lyde:

særskilt fradrag for fiskere og fangstfolk etter § 6–60, særskilt fradrag for sjøfolk etter § 6–61, jordbruksfradrag fastsatt etter § 8–1 femte ledd, reindriftsfradrag fastsatt etter § 8–1 sjette ledd og skiferfradrag fastsatt etter § 8–1 sjuende ledd.

II

§ 2–30 første ledd bokstav g ny nr. 6 skal lyde:

6. Eksportutvalget for fisk AS

III

§ 5–10 bokstav e skal lyde:

e. erstatning for ikke-økonomisk skade ved usaklig oppsigelse eller urettmessig avskjed, jf. arbeidsmiljøloven § 15–12 og § 15–14, så langt erstatningen overstiger 11/2 ganger folketrygdens grunnbeløp.

§ 6–32 første ledd bokstav c blir oppheva.

Noverande bokstav d til e blir bokstav c til d.

§ 6–32 første ledd bokstav d siste punktum skal lyde:

Bokstav c annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 10–3 første ledd skal lyde:

(1) Konsernbidrag regnes som skattepliktig inntekt for mottakeren i samme inntektsår som det er fradragsberettiget for giveren. Den del av konsernbidraget som giveren ikke får fradrag for på grunn av reglene i § 10–2 annet ledd eller fordi det overstiger den ellers skattepliktige alminnelige inntekt, er ikke skattepliktig for mottakeren.

§ 14–41 fjerde ledd skal lyde:

(4) Driftsmidler som inngår i gruppe a, b, c og d avskrives under ett. Grupperingen foretas for hver av skattyterens næringer, jf. § 14–42 første ledd, og for hver kommune når samme næring drives i flere kommuner, jf. § 14–45 første ledd. I gruppene e, f, g, h og i føres hvert enkelt driftsmiddel på egen saldo. Driftsmidler som inngår i gruppe j skal avskrives under ett for hver bygning.

§ 14–44 fjerde ledd skal lyde:

(4) For gevinst på driftsmiddel i saldogruppe e til i realisert ved brann eller annen ulykke eller ved ekspropriasjon m.v. gjelder § 14–70 så langt den passer. For driftsmidler i saldogruppe j gjelder reglene om betinget skattefratak så langt de passer for eventuell negativ saldo som oppstår som følge av nedskrivning av saldo for driftsmidlene. Hvis skattyteren ikke oppfyller vilkårene for gjenanskaffelse, skal 20 prosent av gevinsten (evt. negativ saldo i saldogruppe j), eller en forholdsmessig del av den, skattlegges i det inntektsåret fristen løper ut. Den resterende gevinsten (evt. negativ saldo i saldogruppe j) skal i samme inntektsår føres på gevinst- og tapskontoen, jf. § 14–45.

§ 14–46 skal lyde:

For inntektsår hvor saldo i gruppe a, c, d og j, fastsatt i henhold til § 14–42, er negativ, skal en andel minst tilsvarende gruppens maksimale avskrivningssats inntektsføres.

§ 14–47 andre ledd skal lyde:

(2) Negativ saldo i gruppe a, c, d og j og gevinstsaldo på gevinst- og tapskonto som ved utløpet av inntektsåret, før årets inntektsføring, er mindre enn 15.000 kroner, skal i sin helhet inntektsføres dette året.

§ 14–48 første ledd første og andre punktum skal lyde:

(1) Ved skattyterens død skal negativ saldo i gruppe a, c, d og j, samt gevinstsaldo på gevinst- og tapskonto, føres til inntekt i dødsåret. Tilsvarende skal tapssaldo på gevinst- og tapskonto og positiv saldo i gruppe a, c, d og j hvor tilhørende driftsmidler er realisert, føres til fradrag.

§ 14–70 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

For gevinst på driftsmiddel i saldogruppe e til h og negativ saldo i saldogruppe j gjelder § 14–44 fjerde ledd tredje og fjerde punktum.

§ 17–1 tredje ledd siste punktum blir oppheva.

IV

§ 16–20 første ledd skal lyde:

- (1) Skattyter som nevnt i §§ 2–1 og 2–2 som her i riket må svare skatt av
- inntekt med kilde i fremmed stat, eller
 - formue i fremmed stat,

kan kreve fradrag i norsk skatt for endelig fastsatt inntektsskatt eller formuesskatt eller tilsvarende skatt som godtgjøres å være ilagt skattyteren og betalt i vedkommende fremmede stat hvor inntekten har kilde eller formuen er. I norsk skatt ilagt virksomhet som er skattepliktig etter petroleumsskatteloven §§ 3 og 5, kan det bare kreves fradrag for skatt ilagt og betalt i fremmed stat av inntekt som er skattepliktig i Norge etter de nevnte bestemmelsene. Det gis ikke fradrag for skatt betalt i fremmed stat av inntekt som er skattepliktig etter § 2–38 sjette ledd. Skattyter som etter skatteavtale skal anses som skattemessig bosatt eller hjemmehørende i fremmed stat, kan ikke kreve fradrag i norsk skatt etter bestemmelsene i denne paragraf.

§ 16–30 nytt åttende ledd skal lyde:

(8) Det gis ikke fradrag etter andre ledd bokstav a for skatt betalt til annen stat av inntekt som er skattepliktig etter § 2–38 sjette ledd.

Noverande niende og tiende ledd blir nye tiende og ellefte ledd.

V

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringa under II tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2006.

Endringane under III tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2009.

Endringane under IV tek til å gjelde straks med verknad frå 1. januar 2009.

19. juni Lov nr. 55 2009

Lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)

Ot.prp.nr.95 (2008–2009), Innst.O.nr.125 (2008–2009) og Besl.O.nr.142 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 15. og 18. juni 2009. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven).

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjer ein følgende endringar:

I

§ 1–1 andre ledd bokstav i skal lyde:

Toll omfattet av tolloven.

§ 10–51 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) tilleggsavgift etter ligningsloven § 10–2, tilleggsavgift etter folketrygdloven § 24–4 tredje ledd, lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift §§ 64 og 73, lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 44, lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 3, lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter § 3, og tilleggstoll etter tolloven § 16–10.

Ny § 11–4 femte ledd skal lyde:

(5) Ved utbetaling av for mye betalt petroleumsskatt etter ny avregning, jf. § 7–2, skal det beregnes renter fra 1. januar i året etter inntektsåret frem til forfallstidspunktet i § 10–60.

Ny § 11–7 tredje ledd skal lyde:

(3) Departementet kan i forskrift fastsette regler om renter når det på grunn av endringer i utskrevet terminskatt eller innbetalinger etter lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v. § 7 nr. 4, er forskjell på innbetalingene av de tre første og de tre siste terminene.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

19. juni Lov nr. 56 2009

Lov om endringar i lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

Ot.prp.nr.95 (2008–2009), Innst.O.nr.125 (2008–2009) og Besl.O.nr.143 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 15. og 18. juni 2009. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgjande lov:

Lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).

I lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjer ein følgjande endring:

I

X. Overgangsregler. Ved ikrafttredelse av endringene under V §§ 8–14, 8–15 og 8–17 gjelder følgende overgangsregler:

Tiende ledd skal lyde:

(10) Selskap som har gjenstående ubeskattet gevinst etter annet eller tredje ledd kan ikke yte lån til eller stille sikkerhet til fordel for skattytere utenfor ordningen med direkte eller indirekte eierinteresser i selskapet. Tilsvarende gjelder for lån til eller sikkerhetsstillelse til fordel for selskap som slik skattyter har direkte eller indirekte eierinteresser i, eller til skattyterens nærstående. Som nærstående regnes skattyterens foreldre, ektefelle, ektefelles foreldre, barn, barnebarn, samboer eller samboers foreldre. Første og annet punktum gjelder ikke sikkerhetsstillelse til fordel for selskap utenfor ordningen, når sikkerheten stilles overfor en finansinstitusjon med konsesjon til å yte kreditt etter finansieringsvirksomhetsloven eller tilsvarende finansinstitusjon med konsesjon til å yte kreditt i annen stat.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2009.

19. juni Lov nr. 57 2009

Lov om endringar i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven)

Ot.prp.nr.95 (2008–2009), Innst.O.nr.125 (2008–2009) og Besl.O.nr.144 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 15. og 18. juni 2009. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringar i følgjande lov:

Lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven).

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) gjer ein følgjande endringar:

I

§ 12–12 fjerde ledd skal lyde:

(4) Spørsmål om endring til gunst må tas opp innen tre år etter fortellingen. Tollmyndighetene kan likevel av rimelighetsgrunner treffe vedtak om endring til gunst også i andre tilfeller der det er beregnet for meget toll på grunn av feil som skyldes tollmyndighetene.

§ 12–12 femte ledd blir oppheva.

§ 14–4 første ledd skal lyde:

(1) Tjenestepersonell som utøver annen stats tollmyndighet innen kontrollområder på norsk område, etter overenskomst med vedkommende stat, skal anses som offentlig tjenestepersonell etter straffeloven kapittel 12 og 34.

Straffeloven kapittel 34 gjelder også for handlinger foretatt på annen stats territorium, overfor tjenestepersonell som utfører norsk tolltjeneste etter overenskomst med annen stat.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

19. juni Lov nr. 58 2009

Lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)

Ot.prp.nr.76 (2008–2009), Innst.O.nr.120 (2008–2009) og Besl.O.nr.136 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Følgende lov oppheves:

Lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 4. november 1948 nr. 1 om avgift på omsetning av billedkunst m.m. (kunstavgiftsloven).
- 2 Lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer mv.
- 3 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven).
- 4 Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven).
- 5 Lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak.
- 6 Lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret.
- 7 Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).
- 8 Lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.
- 9 Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven).

Kapittel 1 Lovens virkeområde. Definisjoner

§ 1–1. Saklig virkeområde

- (1) Denne loven gjelder merverdiavgift. Merverdiavgift er en avgift til staten som skal beregnes ved omsetning, uttak og innførsel av varer og tjenester.
- (2) Stortinget pålegger merverdiavgiften og fastsetter de satser som skal gjelde, jf. Grunnloven § 75 bokstav a.

§ 1–2. Geografisk virkeområde

- (1) Denne loven får anvendelse i merverdiavgiftsområdet.
- (2) Med merverdiavgiftsområdet menes det norske fastlandet og alt område innenfor territorialgrensen, men ikke Svalbard, Jan Mayen eller de norske bilandene.

§ 1–3. Definisjoner

- (1) I denne loven menes med
 - a) omsetning: levering av varer og tjenester mot vederlag,
 - b) varer: fysiske gjenstander, herunder fast eiendom, og elektrisk kraft, vann fra vannverk, gass, varme og kulde,
 - c) tjenester: det som kan omsettes og som ikke er varer etter bokstav b, herunder begrensede rettigheter til varer, og utnyttelse av immaterielle verdier,
 - d) avgiftssubjekt: den som er eller skal være registrert i Merverdiavgiftsregisteret,
 - e) utgående merverdiavgift: merverdiavgift som skal beregnes og betales ved omsetning og uttak,
 - f) inngående merverdiavgift: merverdiavgift som er påløpt ved kjøp mv. eller ved innførsel,
 - g) unntak fra loven: omsetning og uttak som ikke er omfattet av loven, likevel slik at § 15–11 gjelder,
 - h) fritak for merverdiavgift: omsetning og uttak som er omfattet av loven, men der det ikke skal beregnes utgående merverdiavgift,
 - i) fjernleverbare tjenester: tjenester der utførelsen eller leveringen etter tjenestens art ikke eller vanskelig kan knyttes til et bestemt fysisk sted,
 - j) offentlig virksomhet: statlig, kommunal og fylkeskommunal virksomhet,
 - k) spesialfartøy til bruk i petroleumsvirksomhet til havs: fartøy som er spesielt bygget eller ombygget til bruk i petroleumsvirksomheten og som har oppdrag i slik virksomhet
- (2) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med
 - a) personkjøretøy
 - b) kunstverk, samleobjekter, antikviteter og brukte varer
 - c) bagatellmessig verdi
 - d) fartøy og luftfartøy i utenriks fart.

Kapittel 2 Registreringsplikt og -rett

§ 2–1. Registreringsplikt

- (1) Næringsdrivende og offentlig virksomhet skal registreres i Merverdiavgiftsregisteret når omsetning og uttak som er omfattet av loven til sammen har oversteget 50 000 kroner i en periode på tolv måneder. For veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner er beløpgrensen 140 000 kroner.

- (2) Tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester skal registreres når leveranser omfattet av § 3–30 fjerde ledd og femte ledd første punktum til sammen har oversteget 50 000 kroner i en periode på tolv måneder.
- (3) Konkursbo skal registreres dersom skyldneren var registrert eller registreringspliktig.
- (4) Dødsbo skal være registrert dersom avdøde var registrert eller registreringspliktig.
- (5) Avgiftssubjekter som ikke har forretningssted eller hjemsted i merverdiavgiftsområdet, skal registreres ved representant. Representanten må ha hjemsted eller forretningssted i merverdiavgiftsområdet.
- (6) Departementet kan gi forskrift om registrerings- og dokumentasjonsplikt mv. av regnskapsopplysninger.

§ 2–2. En registreringsenhet

- (1) Flere virksomheter som drives av samme eier, skal registreres i Merverdiavgiftsregisteret som ett avgiftssubjekt.
- (2) En del av et avgiftssubjekt kan registreres som et eget avgiftssubjekt dersom denne delen fysisk og formelt er skilt ut. Ved vurderingen av om slik registrering skal tillates, skal det blant annet legges vekt på om den delen som ønskes utskilt, har særskilt varekjøp, særskilte varelagre og egne ansatte. Det er et vilkår for slik registrering at det føres særskilt regnskap for den utskilte delen.
- (3) To eller flere samarbeidende selskaper kan registreres som ett avgiftssubjekt dersom minst 85 prosent av kapitalen i hvert selskap eies av ett eller flere av de samarbeidende selskapene. Alle deltakende selskaper i en fellesregistrering er solidarisk ansvarlig for betaling av merverdiavgift.

§ 2–3. Frivillig registrering

- (1) Næringsdrivende og offentlig virksomhet som leier ut bygg eller anlegg, kan frivillig registreres i Merverdiavgiftsregisteret dersom bygget eller anlegget brukes
 - a) i virksomhet som er registrert etter denne loven,
 - b) av offentlig virksomhet der øverste myndighet er kommunestyre, fylkesting eller annet styre eller råd etter kommuneloven eller kommunal særlovgivning,
 - c) av interkommunale og interfylkeskommunale sammenslutninger organisert etter kommuneloven eller kommunal særlovgivning.

Beløpsgrensene i § 2–1 gjelder tilsvarende.

- (2) Bortforpaktere av landbrukseiendom på minst fem dekar og utleiere av jordbruksarealer uten bygninger, kan frivillig registreres.
- (3) Foreninger som har til formål å bygge og vedlikeholde skogsvei, kan frivillig registreres.
- (4) Utbyggere som utenfor næring oppfører vann- og avløpsanlegg i privat regi, kan frivillig registreres. Det er et vilkår at anlegget etter ferdigstillelsen overtas av noen som er registrert etter § 2–1 for virksomhet i vann- eller avløpssektoren.
- (5) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om vilkår for registrering.

§ 2–4. Forhåndsregistrering

- (1) Den som ikke har nådd beløpsgrensen for registrering, kan forhåndsregistreres i Merverdiavgiftsregisteret dersom
 - a) vedkommende har foretatt betydelige anskaffelser som har direkte sammenheng med senere merverdiavgiftspliktig omsetning,
 - b) merverdiavgiftspliktig omsetning hos vedkommende vil overstige beløpsgrensen senest innen tre uker fra det tidspunktet omsetningen igangsettes.
- (2) Departementet kan gi forskrift om vilkår for forhåndsregistrering.

§ 2–5. Lottfiske

Ved lottfiske skal den reder, høvedsmann eller fisker som leverer fisken til kjøperen eller som på fartøyets eller fiskerens vegne mottar oppgjøret for fisken, registreres i Merverdiavgiftsregisteret.

Kapittel 3 Merverdiavgiftspliktig omsetning, uttak og innførsel

I Omsetning

§ 3–1. Varer og tjenester

- (1) Det skal beregnes merverdiavgift ved omsetning av varer og tjenester.
- (2) Omsetning av varer i kommisjon anses både som kommisjonærens og kommittentens omsetning.
- (3) Selv om omsetning av en tjeneste er unntatt fra loven, gjelder loven likevel dersom tjenesten omsettes eller formidles ved elektroniske kommunikasjonstjenester og vederlaget for tjenesten oppkreves av den som yter kommunikasjonstjenesten.

§ 3–2. Helsetjenester mv.

- (1) Omsetning og formidling av helsetjenester er unntatt fra loven, herunder tjenester som
 - a) omfattes av kommunehelsetjenesteloven og spesialisthelsetjenesteloven
 - b) omfattes av tannhelsetjenesteloven, samt tanntekniske tjenester
 - c) omfattes av folketrygdloven kapittel 5 og 10

- d) ytes av yrkesgrupper med autorisasjon eller lisens etter helsepersonelloven
- e) ytes av bedriftshelsetjenesten
- (2) Andre varer og tjenester som omsettes som et naturlig ledd i ytelsen av helsetjenester er omfattet av unntaket i første ledd dersom varen eller tjenesten leveres av den som yter helsetjenesten.
- (3) Formidling og utleie av arbeidskraft der arbeidstakeren skal utøve helsetjenester er unntatt fra loven.
- (4) Utleie av utstyr, tilgang til pasientportefølje og lignende til næringsdrivende som yter helsetjenester er unntatt fra loven dersom
 - a) utleieren er en næringsdrivende som yter helsetjenester,
 - b) utleieren er en virksomhet som er eiet av næringsdrivende som yter helsetjenester,
 - c) utleieren er en offentlig virksomhet som yter helsetjenester.
- (5) Tannteknikeres omsetning av egenproduserte tanntekniske produkter er unntatt fra loven.
- (6) Omsetning og formidling av ambulansetjenester med særskilt innrettet transportmiddel er unntatt fra loven.

§ 3-3. *Alternativ behandling*

- (1) Omsetning og formidling av alternativ behandling er unntatt fra loven dersom tjenestene ytes av yrkesgrupper med autorisasjon eller lisens etter helsepersonelloven eller av utøvere som er registrert i det frivillige registeret for utøvere av alternativ behandling etter lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv.
- § 3. Omsetning av akupunktur, homøopati, osteopati, naprapati, soneterapi, aromaterapi, ernæringsterapi og urtemedisin, kinesiologi og klassisk (svensk) massasje er likevel unntatt fra loven selv om utøveren ikke er registrert i registeret nevnt i første punktum.
- (2) § 3-2 annet, tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 3-4. *Sosiale tjenester mv.*

- (1) Omsetning og formidling av sosiale tjenester er unntatt fra loven, herunder sosiale tjenester
 - a) etter sosialtjenesteloven og barnevernloven
 - b) som ytes i barne- og ungdomsinstitusjoner, fritidsklubber, feriekolonier og lignende
 - c) som gjelder pass av barn
- (2) Andre varer og tjenester som omsettes som et naturlig ledd i ytelsen av sosiale tjenester er omfattet av unntaket i første ledd dersom varen eller tjenesten leveres av den som yter den sosiale tjenesten.
- (3) Utleie av arbeidskraft der arbeidstakeren skal utøve sosiale tjenester er unntatt fra loven.
- (4) Tjenester som gjelder drift av trygghetsalarmer er unntatt fra loven.

§ 3-5. *Undervisningstjenester mv.*

- (1) Omsetning og formidling av undervisningstjenester er unntatt fra loven.
- (2) Unntaket omfatter også andre varer og tjenester som omsettes som et naturlig ledd i ytelsen av undervisningstjenester.
- (3) Utleie av arbeidskraft der arbeidstakeren skal utøve undervisningstjenester er unntatt fra loven.
- (4) Servering fra elev- og studentkantiner er unntatt fra loven.

§ 3-6. *Finansielle tjenester*

Omsetning og formidling av finansielle tjenester er unntatt fra loven, herunder

- a) omsetning av forsikringstjenester
- b) omsetning av finansieringstjenester, likevel ikke finansiell leasing
- c) utføring av betalingsoppdrag
- d) omsetning av gyldige betalingsmidler
- e) omsetning av finansielle instrumenter og lignende
- f) forvaltning av verdipapirfond
- g) forvaltning av investeringsselskap

§ 3-7. *Kunst og kultur mv.*

- (1) Omsetning og formidling av tjenester i form av adgang til teater-, opera- og ballettforestillinger, konserter, utstillinger i gallerier og museer, sirkus, fornøylesparker, opplevelsessentra, dansetilstelninger med levende musikk, samt datatreff og lignende arrangementer som er rettet mot barn og ungdom er unntatt fra loven. Unntaket omfatter ikke striptease. Unntaket omfatter programmer, suvenirer og lignende gjenstander av bagatellmessig verdi som omsettes i forbindelse med slike tjenester.
- (2) Omsetning og formidling av tjenester i form av kunstnerisk framføring av åndsverk er unntatt fra loven. Unntaket omfatter også tjenester som er en integrert og nødvendig del av framføringen.
- (3) Omsetning og formidling av omvisningstjenester er unntatt fra loven.
- (4) Opphavsmannens omsetning av egne kunstverk og opphavsrett til egne litterære og kunstneriske verk er unntatt fra loven. Det samme gjelder slik omsetning ved mellommann i opphavsmannens navn.
- (5) Formidling av kunstverk for opphavsmannen er unntatt fra loven.
- (6) Bytte av kunstverk mellom offentlige museer og kunstsamlinger er unntatt fra loven. Unntaket omfatter også tilfeller der offentlige museer og kunstsamlinger mottar kunstverk fra private i bytte med kopier eller reproduksjoner. Unntaket omfatter ikke bytte som skjer med eller gjennom en som driver omsetning av kunst som næring.

§ 3–8. Idrett

- (1) Omsetning og formidling av tjenester i form av adgang til idrettsarrangementer er unntatt fra loven.
- (2) Omsetning av tjenester i form av rett til å utøve idrettsaktiviteter er unntatt fra loven.

§ 3–9. Offentlig myndighetsutøvelse mv.

- (1) Omsetning av tjenester som ledd i offentlig myndighetsutøvelse er unntatt fra loven.
- (2) Omsetning av tjenester mellom deltagere i offentlige servicekontorer er unntatt fra loven dersom tjenesten gjelder etablering eller drift av servicekontoret.
- (3) Omsetning av tjenester fra medhjelpere til namsmyndighetene i forbindelse med tvangssalg er unntatt fra loven.

§ 3–10. Tjenester innen staten

Omsetning av tjenester fra en statlig enhet til en annen statlig enhet er unntatt fra loven dersom leverandøren ikke driver økonomisk aktivitet. Unntaket omfatter også omsetning av varer som leveres som et naturlig ledd i ytelsen av tjenesten.

§ 3–11. Fast eiendom

- (1) Omsetning og utleie av fast eiendom og rettighet til fast eiendom er unntatt fra loven. Unntaket omfatter også omsetning av varer og tjenester som leveres som ledd i utleien.
- (2) Følgende omsetning er likevel omfattet av loven:
 - a) utleie av rom mv. og lokaler som nevnt i § 5–5 første og annet ledd, samt omsetning av varer og tjenester som nevnt i § 5–5 tredje ledd
 - b) utleie av selskapslokaler i forbindelse med servering
 - c) utleie av parkeringsplasser i parkeringsvirksomhet
 - d) omsetning av rett til å disponere plass for reklame
 - e) utleie av oppbevaringsbokser
 - f) omsetning av trær og avling på rot dersom omsetningen skjer uavhengig av grunnen
 - g) omsetning av rett til å ta ut jord, stein og andre produkter av grunnen
 - h) omsetning av rett til jakt og fiske
 - i) omsetning av rett til å disponere lufthavn for luftfartøy og jernbanenett til transport
 - j) omsetning av rett til å disponere kommunal havn mot havneavgifter eller vederlag i samsvar med havne- og farvannsloven kapittel VI
 - k) utleie av fast eiendom og omsetning av rettighet til fast eiendom som er omfattet av en frivillig registrering etter § 2–3 første, annet og tredje ledd
- (3) Departementet kan gi forskrift om at omsetningen av rett til jakt og fiske likevel skal være unntatt fra loven, herunder fastsette vilkår for unntaket.

§ 3–12. Veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner

- (1) Omsetning fra veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner av følgende varer og tjenester er unntatt fra loven:
 - a) varer av bagatellmessig verdi
 - b) varer til betydelig overpris
 - c) annonser i medlemsblader og lignende
 - d) brukte varer fra butikk dersom varene er mottatt vederlagsfritt og butikken benytter ulønnet arbeidskraft
 - e) varer fra enkeltstående og kortvarige salgsarrangementer
- (2) Unntaket i første ledd bokstav a og b omfatter også omsetning fra kommisjonær.
- (3) Veldedige og allmennyttige institusjoners og organisasjoners omsetning av varer fra kiosk og omsetning av serveringstjenester er unntatt fra loven. Det er et vilkår at omsetningen skjer i forbindelse med arrangementer og at det benyttes ulønnet arbeidskraft.
- (4) Omsetning av tjenester fra veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner til ledd innenfor samme organisasjon er unntatt fra loven. Det er et vilkår at tjenestene er direkte knyttet til organisasjonens ideelle virksomhet.
- (5) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om vilkår for unntak og om registrerings- og dokumentasjonsplikt mv. av regnskapsopplysninger. Skattekontoret kan treffe enkeltvedtak om at en eller flere enheter eller ledd innen en organisasjon ikke omfattes av unntaket i fjerde ledd.

§ 3–13. Ideelle organisasjoner og foreninger

- (1) Omsetning av varer og tjenester fra ideelle organisasjoner og foreninger er unntatt fra loven dersom vederlaget mottas i form av medlemskontingent. Det er et vilkår at omsetningen er ledd i organisasjonens ideelle virksomhet.
- (2) Omsetning av tjenester fra ideelle organisasjoner og foreninger til ledd innenfor samme organisasjon er unntatt fra loven. Det er et vilkår at tjenestene er direkte knyttet til organisasjonens ideelle virksomhet.
- (3) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om vilkår for unntak og registrerings- og dokumentasjonsplikt mv. av regnskapsopplysninger. Departementet kan også gi forskrift om at ideelle organisasjoner og foreninger likevel skal beregne og betale merverdiavgift dersom unntaket i første

ledd medfører vesentlige konkurransevidninger i forhold til avgiftssubjekter som omsetter tilsvarende varer og tjenester. Skattekontoret kan treffe enkeltvedtak om at en eller flere enheter eller ledd innen en organisasjon ikke omfattes av unntaket i annet ledd.

§ 3–14. Lotteritjenester

Omsetning og formidling av lotteritjenester er unntatt fra loven.

§ 3–15. Seremonielle tjenester

Omsetning av seremonielle tjenester i tilknytning til begravelser og bisettelser er unntatt fra loven.

§ 3–16. Forvaltningstjenester fra boligbyggelag til borettslag

Omsetning av forvaltningstjenester fra et boligbyggelag til et tilknyttet borettslag er unntatt fra loven.

§ 3–17. Tjenester som medlem av styre mv.

Omsetning av tjenester i form av å være medlem av styre, representantskap, utvalg, råd og lignende er unntatt fra loven dersom vederlaget for tjenesten inngår i grunnlaget for beregning av arbeidsgiveravgift.

§ 3–18. Frimerker, sedler og mynter

Omsetning av frimerker, sedler og mynter som samleobjekt er unntatt fra loven.

§ 3–19. Varer brukt privat mv.

Omsetning av varer som har vært brukt privat eller til andre formål som ikke har gitt fradragsrett for inngående merverdiavgift er unntatt fra loven.

§ 3–20. Sletting av klimavoter

Omsetning av tjenester i form av sletting av klimavoter er unntatt fra loven.

II Uttak

§ 3–21. Varer

(1) Det skal beregnes merverdiavgift når en vare tas ut fra den registrerte eller registreringspliktige virksomheten. Det skal likevel ikke beregnes merverdiavgift for kapitalvare som nevnt i § 9–1 dersom varen tas ut til formål innenfor den samlede virksomheten.

(2) Det skal beregnes merverdiavgift etter første ledd bare i det omfang avgiftssubjektet har hatt rett til fradrag for inngående merverdiavgift ved anskaffelsen eller framstillingen av varen. Det skal likevel beregnes merverdiavgift dersom den manglende fradragsretten skyldes at varen ved anskaffelsen er fritatt for merverdiavgift.

§ 3–22. Tjenester

(1) Det skal beregnes merverdiavgift når en tjeneste tas ut fra den registrerte eller registreringspliktige virksomheten til privat bruk eller til andre formål utenfor den samlede virksomheten.

(2) For tjenester som nevnt i § 3–23 og tjenester som består i oppføring, oppussing, modernisering mv. av bygg eller anlegg, herunder byggeledelse, byggeadministrasjon og annen administrasjon av slike arbeider, skal det beregnes merverdiavgift også når tjenestene tas ut til formål som er unntatt fra loven.

§ 3–23. Særlige formål

Det skal beregnes merverdiavgift når varer og tjenester fra den registrerte eller registreringspliktige virksomheten brukes i virksomheten til

- kost til eller naturalavlønning av virksomhetens innehaver, ledelse, ansatte og pensjonister
- oppføring, vedlikehold, innleie og drift av fast eiendom som skal dekke bolig- eller velferdsbehov, herunder løsøre og utstyr til slike eiendommer
- representasjon
- gave og utdeling i reklameøyemed og dersom verdien ikke er bagatellmessig

§ 3–24. Motorkjøretøy

Det skal beregnes merverdiavgift når en bilforhandler registrerer et kjøretøy på eget navn i motorvognregisteret selv om kjøretøyet ikke tas i bruk. Dette gjelder likevel ikke dersom kjøretøyet

- tas i bruk som utleiekjøretøy i yrkesmessig utleievirksomhet
- tas i bruk som middel til å transportere personer mot vederlag i persontransportvirksomhet
- ikke er et personkjøretøy og tas i bruk som driftsmiddel i virksomheten

§ 3–25. Varer og tjenester til vedlikehold, bruk og drift av personkjøretøy

Det skal beregnes merverdiavgift når varer og tjenester fra en registrert eller registreringspliktig virksomhet brukes til vedlikehold, bruk og drift av personkjøretøy. Første punktum gjelder ikke dersom kjøretøyet brukes som

- salgsware
- utleiekjøretøy i yrkesmessig utleievirksomhet
- middel til å transportere personer mot vederlag i persontransportvirksomhet

§ 3–26. Oppføring av bygg eller anlegg for egen regning

Det skal beregnes merverdiavgift når næringsdrivende tar i bruk varer og tjenester i virksomhet med oppføring, oppussing, modernisering mv. av bygg eller anlegg for salg eller utleie, herunder byggeledelse, byggeadministrasjon og annen administrasjon av slike arbeider, og det drives slik virksomhet bare for egen regning.

§ 3–27. Tilsvarende unntak som ved omsetning

Uttak av varer og tjenester er unntatt fra loven dersom tilsvarende omsetning er unntatt etter dette kapitlet.

§ 3–28. Offentlig virksomhet

Uttak av varer og tjenester fra offentlige virksomheter som hver for seg eller i fellesskap driver virksomhet som hovedsakelig har til formål å tilgodese egne behov, er unntatt fra loven dersom merverdiavgiftspliktig omsetning av tilsvarende varer og tjenester over en periode på tolv måneder utgjør mindre enn 20 prosent av den totale produksjonen.

III Innførsel**§ 3–29. Varer**

Det skal beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer til merverdiavgiftsområdet.

§ 3–30. Tjenester

(1) Det skal beregnes merverdiavgift av fjernleverbare tjenester som er kjøpt utenfor merverdiavgiftsområdet. Dette gjelder likevel ikke dersom tjenesten inngår i beregningsgrunnlaget etter § 4–11 første ledd.

(2) Merverdiavgiftsplikten etter første ledd oppstår dersom mottakeren er næringsdrivende eller offentlig virksomhet hjemmehørende i merverdiavgiftsområdet og tjenesten er merverdiavgiftspliktig ved omsetning i merverdiavgiftsområdet.

(3) Dersom tjenesten er til bruk i merverdiavgiftsområdet av noen som nevnt i annet ledd, skal det beregnes merverdiavgift selv om tjenesten leveres til mottaker som er hjemmehørende utenfor merverdiavgiftsområdet. Dette gjelder likevel ikke dersom det kan dokumenteres at det er beregnet merverdiavgift av tjenesten utenfor merverdiavgiftsområdet.

(4) For fjernleverbare tjenester i form av elektroniske kommunikasjonstjenester oppstår merverdiavgiftsplikten også når tjenesten leveres til andre mottakere enn nevnt i annet ledd og forutsatt at mottakeren er hjemmehørende i merverdiavgiftsområdet. Det samme gjelder for andre tjenester når disse omsettes eller formidles av en tilbyder av elektroniske kommunikasjonstjenester ved bruk av elektronisk kommunikasjon, og vederlaget oppkreves av denne tilbyderen.

(5) Skjer leveringen av elektroniske kommunikasjonstjenester gjennom en fast terminal i merverdiavgiftsområdet, skal det beregnes merverdiavgift selv om mottakeren ikke er hjemmehørende i merverdiavgiftsområdet. Skjer leveringen gjennom fast terminal utenfor merverdiavgiftsområdet, skal det ikke beregnes merverdiavgift selv om mottakeren er hjemmehørende i merverdiavgiftsområdet.

Kapittel 4 Grunnlaget for beregning av merverdiavgift**I Omsetning****§ 4–1. Hovedregel**

(1) Ved omsetning av varer og tjenester er beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften vederlaget, herunder tilskudd som utgjør en del av prisen på varen eller tjenesten. Selve merverdiavgiften regnes ikke med i beregningsgrunnlaget.

(2) Som en del av vederlaget anses blant annet ikke

- a) godtgjørelse for utlegg pådratt i kjøpers navn og for kjøpers regning
- b) lovbestemt inkasso- og purregebyr
- c) forsinkelsesrente etter forsinkelsesloven

§ 4–2. Hva inngår i beregningsgrunnlaget

(1) I beregningsgrunnlaget inngår alle kostnader ved oppfyllelsen av avtalen, enten de inngår i vederlaget eller det kreves særskilt betaling, herunder

- a) toll og andre avgifter fastsatt med hjemmel i lov eller Stortingets plenarvedtak, unntatt engangsavgift på motorvogner mv.
- b) tilknytningsavgifter, gebyrer og andre beløp som påløper ved levering av varer eller tjenester
- c) auksjonssalær, provisjoner og lignende

(2) Forhåndsavtalte, betingede rabatter gitt direkte i forbindelse med salget, kommer til fradrag i beregningsgrunnlaget i den utstrekning de er blitt effektive.

(3) Departementet kan gi forskrift om at nærmere bestemte kostnader mv. ikke skal inngå i beregningsgrunnlaget.

§ 4-3. Byttehandel mv.

(1) Består vederlaget helt eller delvis av annet enn vanlige betalingsmidler, er beregningsgrunnlaget prisen på den leverte ytelsen. Dersom prisen i slike tilfeller er lavere enn den alminnelige omsetningsverdien for tilsvarende varer eller tjenester som omsettes i virksomheten, er beregningsgrunnlaget den alminnelige omsetningsverdien. Det samme gjelder hvis det ikke er avtalt noen særskilt pris.

(2) Departementet kan gi forskrift om redusert beregningsgrunnlag når varer er mottatt til bearbeiding og tilsvarende mengde av samme slags vare leveres tilbake i bearbeidet stand. Departementet kan også gi forskrift om hva som menes med alminnelig omsetningsverdi ved bytte av motorkjøretøy.

§ 4-4. Interessefellesskap

(1) Består det et interessefellesskap mellom leverandør og mottaker av varer og tjenester, og dette interessefellesskap må antas å kunne føre til en annen fastsettelse av vederlaget enn om det ikke hadde foreligget, kan beregningsgrunnlaget ikke settes lavere enn den alminnelige omsetningsverdien.

(2) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med alminnelig omsetningsverdi ved omsetning av motorkjøretøy i tilfeller der det består et interessefellesskap.

§ 4-5. Videresalg av brukte varer mv. – enkeltstående kjøp og salg

(1) Når brukte varer, kunstverk, samleobjekter eller antikviteter er kjøpt for videresalg, herunder salg i kommisjon eller ved auksjon, kan beregningsgrunnlaget ved videresalget settes til differansen mellom innkjøpsprisen og salgsprisen for den enkelte varen. Det er et vilkår at varen er kjøpt fra en selger som ikke skal beregne merverdiavgift av salget eller som ikke oppgir merverdiavgift i salgsdokumentet etter bestemmelser gitt i eller i medhold av bokføringsloven.

(2) Når kunstverk, samleobjekter eller antikviteter er innført for videresalg, kan beregningsgrunnlaget ved videresalget settes til differansen mellom beregningsgrunnlaget fastsatt etter § 4-11 første ledd og salgsprisen for den enkelte vare.

(3) Dersom innkjøpsprisen etter første eller annet ledd overstiger salgsprisen, kan differansen ikke trekkes fra i beregningsgrunnlaget for andre salg.

§ 4-6. Videresalg av brukte varer mv. – samlet kjøp og salg

Dersom kjøpet eller videresalget som nevnt i § 4-5 skjer samlet og prisen på den enkelte varen ikke er kjent, er beregningsgrunnlaget ved videresalget differansen mellom innkjøpsprisen og salgsprisen for varene samlet for hele terminen. Dersom slike kjøp eller salg utgjør mer enn 80 prosent av kjøp eller salg i terminen, kan avansen for andre brukte varer mv., der salgsprisen overstiger innkjøpsprisen, også regnes samlet og terminvis. Overstiger verdien av kjøp verdien av salg i en termin, kan det overskytende beløpet regnes med i verdien av de samlede kjøpene i etterfølgende terminer.

§ 4-7. Tap på utestående fordringer og heving

(1) Beregningsgrunnlaget kan korrigeres dersom en utestående fordring som det tidligere er beregnet utgående merverdiavgift av, på grunn av skyldnerens manglende betalingsevne anses endelig konstatert tapt.

(2) Beregningsgrunnlaget skal korrigeres dersom kjøpet eller salget blir hevet.

(3) Departementet kan gi forskrift om når en utestående fordring kan anses som endelig konstatert tapt.

§ 4-8. Forenklet beregningsgrunnlag

(1) Registrerte avgiftssubjekter som etter anbud utfører tjenester som nevnt i § 6-7 og § 6-8 der anbudet også omfatter levering av varer, kan sette beregningsgrunnlaget for varene til innkjøpsprisen tillagt ti prosent.

(2) Avgiftssubjekter som velger å benytte det forenklede beregningsgrunnlaget, må bruke det for alle slike anbudsarbeid og kan ikke gå over til et annet beregningsgrunnlag uten avgiftsmyndighetenes samtykke.

(3) Departementet kan gi forskrift om registrering og dokumentasjon mv. av regnskapsopplysninger.

II Uttak**§ 4-9. Hovedregel**

(1) Ved uttak av varer og tjenester er beregningsgrunnlaget den alminnelige omsetningsverdien for tilsvarende varer og tjenester.

(2) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med alminnelig omsetningsverdi ved uttak av varer og tjenester.

§ 4-10. Brukte varer, kunstverk, samleobjekter og antikviteter

Ved uttak av brukte varer, kunstverk, samleobjekter og antikviteter kan beregningsgrunnlaget fastsettes etter § 4-5 eller § 4-6.

III Innførsel**§ 4-11. Varer**

(1) Ved innførsel av varer skal beregningsgrunnlaget fastsettes etter tolloven kapittel 7 om grunnlag for beregning av toll. Toll og andre avgifter som oppkreves ved innførselen inngår i beregningsgrunnlaget.

(2) Ved innførsel av kunstverk, samleobjekter og antikviteter er beregningsgrunnlaget 20 prosent av beregningsgrunnlaget etter første ledd.

(3) Ved innførsel av tanntekniske produkter kan beregningsgrunnlaget settes til verdien av materialer, komponenter og lignende som er brukt til framstillingen av produktene dersom disse omkostningene er særskilt fastsatt.

(4) Ved gjeninnførsel av varer etter foredling, bearbeiding eller reparasjon er beregningsgrunnlaget omkostningene ved arbeidet og ved forsendelsen fram og tilbake. Tolloven § 7–4 første ledd bokstav c gjelder tilsvarende for varer som gjeninnføres etter reparasjon.

§ 4–12. Tjenester

(1) Ved kjøp av tjenester som nevnt i § 3–30 er beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften vederlaget. Bestemmelsene om beregningsgrunnlag ved omsetning gjelder tilsvarende.

(2) Vederlag som er angitt i utenlandsk valuta, omregnes til norske kroner ut fra omregningskursen på leveringstidspunktet fastsatt med hjemmel i tolloven § 7–19.

Kapittel 5 Merverdiavgiftssatsene og områdene for disse

§ 5–1. Alminnelig og redusert sats

(1) Det skal beregnes merverdiavgift med alminnelig sats, med mindre omsetningen eller uttaket er fritatt for merverdiavgift eller det ikke skal beregnes merverdiavgift ved innførselen.

(2) Loven §§ 5–2 til 5–8 gjelder i den utstrekning det følger av Stortingets vedtak om merverdiavgift at det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats.

§ 5–2. Næringsmidler

(1) Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved omsetning, uttak og innførsel av næringsmidler. Det skal likevel beregnes merverdiavgift med alminnelig sats for næringsmidler som omsettes som del av en serveringstjeneste.

(2) Som næringsmiddel anses enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker.

(3) Som næringsmiddel anses ikke legemidler, tobakkvarer, alkoholholdige drikkevarer og vann fra vannverk.

(4) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med næringsmidler, serveringstjenester og omsetning av næringsmidler.

§ 5–3. Persontransport mv.

Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved omsetning og uttak av tjenester som gjelder persontransport og ved formidling av tjenester som gjelder persontransport.

§ 5–4. Transport av kjøretøy på fartøy

(1) Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved omsetning og uttak av tjenester som gjelder transport av kjøretøy på ferge eller annet fartøy på innenlands veisamband. Det er et vilkår at kjøretøyet er i bruk som kjøretøy når det tas om bord og settes i land fra fergen. Den reduserte satsen omfatter også varer under transport på kjøretøyet.

(2) Transport på innenlands veisamband foreligger når fergeforbindelsen er etablert for å tjene som bindeledd mellom deler av det innenlandske veinettet.

(3) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med kjøretøy i denne paragrafen.

§ 5–5. Romutleie i hotellvirksomhet mv.

(1) Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved omsetning og uttak av tjenester som gjelder utleie av

a) rom i hotellvirksomhet og lignende virksomhet

b) fast eiendom til camping

c) hytter, ferieleiligheter og annen fritidseiendom

(2) Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved utleie av lokaler til konferanser og møter mv. fra virksomhet som nevnt i første ledd.

(3) Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved omsetning og uttak av varer og tjenester som etter sin art ikke er omfattet av merverdiavgiftsloven og som utgjør et naturlig ledd i utleie som nevnt i første ledd dersom det ikke kreves særskilt vederlag for varen eller tjenesten.

(4) Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved formidling av tjenester som nevnt i første og annet ledd.

(5) Departementet kan gi forskrift om fordeling av vederlaget mellom alminnelig sats og redusert sats i virksomheter som nevnt i denne paragrafen.

§ 5–6. Kinoforestillinger

Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved omsetning og uttak av tjenester i form av rett til å overvære kinoforestillinger.

§ 5–7. Kringkastingsavgiften

Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved omsetning og uttak av kringkastingstjenester som er finansiert av kringkastingsavgift, jf. kringkastingsloven § 6–4.

§ 5–8. Råfisk

Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved fiskeres omsetning til eller gjennom fiskesalgslag som er opprettet i medhold av råfiskloven. Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved fiskesalgslagets formidling eller godkjenning av slik omsetning.

Kapittel 6 Fritak for merverdiavgift**I Innenlands omsetning****§ 6–1. Aviser**

Omsetning av aviser som er trykt på papir og som utkommer regelmessig med minst ett nummer ukentlig, er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–2. Tidsskrift

(1) Omsetning av tidsskrift som hovedsakelig omsettes til faste abonnenter eller som hovedsakelig deles ut til foreningsmedlemmer, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd.

(2) Omsetning av tidsskrift med overveiende politisk, litterært eller religiøst innhold, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd.

(3) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om hva som menes med tidsskrift og om vilkår for fritak. Departementet kan også gi forskrift om at trykking av tidsskrift skal være fritatt for merverdiavgift.

§ 6–3. Bøker

(1) Omsetning av bøker, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Fritaket gjelder tilsvarende for parallellutgaver av bøker utgitt som lydbøker.

(2) Fritaket gjelder ikke publikasjoner som selges sammen med en vare av annet slag og som inngår som en del av en felles vareenhet.

(3) Trykking av bøker er fritatt for merverdiavgift dersom oppdragsgiveren skal dele ut hele opplaget gratis eller oppdragsgiverens videresalg er av så lite omfang at oppdragsgiveren ikke blir registreringspliktig etter § 2–1 første ledd. Fritaket gjelder tilsvarende for framstilling av parallellutgaver av bøker utgitt som lydbøker.

(4) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med bøker.

§ 6–4. Andre publikasjoner

(1) Trykking av menighetsblad, skoleaviser og gatemagasin, er fritatt for merverdiavgift dersom oppdragsgiveren ikke er et avgiftssubjekt. Med gatemagasin menes et magasin som omsettes av vanskeligstilte.

(2) Utgiveres omsetning av gatemagasin til vanskeligstilte er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–5. Elektrisk kraft mv. til husholdningsbruk i Nord-Norge

(1) Omsetning av elektrisk kraft og energi levert fra alternative energikilder til husholdningsbruk i fylkene Finnmark, Troms og Nordland, er fritatt for merverdiavgift.

(2) Når elektrisk kraft og energi levert fra alternative energikilder omsettes dels til husholdningsbruk og dels til bruk i næringsvirksomhet som helt ut er omfattet av loven, omfatter fritaket også den del av kraften som brukes i næringsvirksomheten. Det er et vilkår for fritak at leveringen skjer etter samme tariff og på samme måler.

(3) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med husholdningsbruk og om hvilke energikilder som omfattes av fritaket.

§ 6–6. Kjøretøy mv.

(1) Omsetning av kjøretøy som bare bruker elektrisitet til framdrift, er fritatt for merverdiavgift. Fritaket gjelder bare kjøretøy som omfattes av Stortingets vedtak om engangsavgift § 5 første ledd bokstav i og som er registreringspliktige etter vegtrafikkloven.

(2) Omsetning av kjøretøy som omfattes av Stortingets vedtak om omregistreringsavgift, er fritatt for merverdiavgift dersom kjøretøyet har vært registrert her i landet. Departementet kan gi forskrift om at fritaket i dette ledd omfatter andre varer enn selve kjøretøyet og arbeid som utføres på kjøretøyet.

§ 6–7. Tjenester som gjelder offentlig vei

(1) Omsetning av tjenester i form av bygging, vedlikehold mv. av offentlig vei, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd.

(2) Departementet kan gi forskrift om hvilke tjenester som omfattes av fritaket og om hva som menes med offentlig vei.

§ 6–8. Tjenester som gjelder baneanlegg

(1) Omsetning av tjenester i form av bygging, vedlikehold mv. av baneanlegg som utelukkende benyttes til skinnegående, kollektiv persontransport, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd.

(2) Departementet kan gi forskrift om hvilke tjenester som omfattes av fritaket og om hva som menes med baneanlegg eller del av baneanlegg.

§ 6–9. Fartøy mv.

(1) Omsetning av følgende fartøy er fritatt for merverdiavgift:

- a) fartøy på minst 15 meter til bruk for persontransport mot vederlag, varetransport, sleping, berging eller redning, isbryting eller fangstvirksomhet
- b) spesialfartøy til bruk i petroleumsvirksomhet til havs
- c) skolefartøy
- d) fartøy på minst ti meter som anskaffes til Forsvaret
- e) fartøy til bruk for forskning og værvarsling
- f) fartøy på minst seks meter til bruk for yrkesmessig fiske

Fritaket omfatter også driftsutstyr som leveres sammen med slike fartøy.

(2) Omsetning av tjenester som står i direkte forbindelse med bygging, ombygging, reparasjon og vedlikehold av fartøy som nevnt i første ledd eller driftsutstyr for slike fartøy, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Fritaket omfatter også varer som leveres i forbindelse med slike tjenester.

(3) Omsetning av tjenester fra fartøy i form av berging av fartøy, er fritatt for merverdiavgift.

(4) Utleie av følgende fartøy, er fritatt for merverdiavgift:

- a) fartøy på minst 15 meter til bruk i utenriks fart
- b) fartøy på minst 15 meter til bruk i innenriks fart dersom fartøyet er bestemt for persontransport mot vederlag
- c) spesialfartøy til bruk i petroleumsvirksomhet til havs
- d) fartøy på minst ti meter som anskaffes til Forsvaret

(5) Departementet kan gi forskrift om hva som menes med fartøy til yrkesmessig fiske etter første ledd bokstav f.

§ 6–10. Luftfartøy mv.

(1) Omsetning og utleie av luftfartøy til yrkesmessig luftfartsvirksomhet og militære luftfartøy, er fritatt for merverdiavgift. Fritaket omfatter også driftsutstyr som leveres sammen med slike luftfartøy.

(2) Omsetning av tjenester som står i direkte forbindelse med bygging, ombygging, reparasjon og vedlikehold av luftfartøy som nevnt i første ledd eller driftsutstyr for slike luftfartøy, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Fritaket omfatter også varer som leveres i forbindelse med slike tjenester.

(3) Omsetning av tjenester fra fartøy i form av berging av luftfartøy, er fritatt for merverdiavgift.

(4) Omsetning av flysimulatorer eller deler og komponenter til disse til bruk i sivil luftfart, er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–11. Plattform, rørledninger mv.

(1) Omsetning og utleie av oljeboringsplattformer og andre flyttbare plattformer til bruk i petroleumsvirksomhet, er fritatt for merverdiavgift. Fritaket omfatter også driftsutstyr som leveres sammen med slike plattformer.

(2) Omsetning av tjenester som står i direkte forbindelse med bygging, ombygging, reparasjon og vedlikehold av plattformer som nevnt i første ledd eller driftsutstyr for slike plattformer, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Fritaket omfatter også varer som leveres i forbindelse med slike tjenester.

(3) Omsetning av tjenester fra fartøy i form av berging av plattformer som nevnt i første ledd, er fritatt for merverdiavgift.

(4) Omsetning av varer og tjenester til bruk i forbindelse med bygging, ombygging, reparasjon og vedlikehold av rørledninger mellom havområder utenfor merverdiavgiftsområdet og land, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Departementet kan treffe enkeltvedtak om at fritaket skal gjelde tilsvarende for tilhørende anlegg på land som er til direkte bruk i forbindelse med gjennomstrømming av gass.

§ 6–12. Oppføring av ambassadebygg

(1) Omsetning av tjenester som står i direkte forbindelse med oppføring av ambassadebygg, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Fritaket omfatter også varer som leveres i forbindelse med slike tjenester.

(2) Med ambassadebygg menes bygg som eies av senderstaten og som er til offisielt bruk som kanselli.

§ 6–13. Internasjonale militære styrker og kommandoenheter

Departementet kan på grunnlag av traktater og andre internasjonale avtaler gi forskrift om at omsetning av varer og tjenester til bestemte internasjonale militære styrker og kommandoenheter, er fritatt for merverdiavgift. Departementet kan videre gi forskrift om at omsetning av varer og tjenester fra internasjonale kommandoenheter til deres personell, er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–14. Overdragelse av virksomhet

Omsetning av varer og tjenester som ledd i overdragelse av en virksomhet eller del av denne til en ny innehaver, er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–15. Biologisk materiale

Omsetning av menneskeorganer, blod og lignende til sykehus eller medisinske laboratorier for bruk, undersøkelse eller kontroll, er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–16. Begravelsestjenester

- (1) Begravelsesbyråers omsetning av tjenester som gjelder transport av avdøde, er fritatt for merverdiavgift.
- (2) Begravelsesbyråers omsetning av tjenester som gjelder pakking og forsendelse av urner etter bisettelser, er fritatt for merverdiavgift.

II Uttak**§ 6–17. Tilsvarende fritak som ved omsetning**

Uttak av varer og tjenester er fritatt for merverdiavgift dersom tilsvarende omsetning er fritatt etter dette kapitlet.

§ 6–18. Bedriftskantiner mv.

Uttak av varer og tjenester for oppføring eller vedlikehold av kantiner til bruk i egen virksomhet, er fritatt for merverdiavgift. Fritaket omfatter også løst inventar til slike kantiner.

§ 6–19. Veldedige formål mv.

- (1) Tjenester som ytes vederlagsfritt på veldedig grunnlag, er fritatt for merverdiavgift.
- (2) Varer og tjenester som leveres vederlagsfritt til frivillige organisasjoner som ledd i en nødhjelpsaksjon i tilknytning til en naturkatastrofe, er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–20. Primærnæringer

- (1) Uttak av produkter fra eget fiske, skogbruk eller jordbruk med binæringer, er fritatt for merverdiavgift dersom produktene skal brukes privat eller til formål innenfor rammen av disse næringene.
- (2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av første ledd. Departementet kan også gi forskrift om at uttak av varer og tjenester til bruk for oppføring eller vedlikehold av fast eiendom i tilknytning til primærnæringene, skal være fritatt for merverdiavgift.

III Utførsel og omsetning med tilknytning utenfor merverdiavgiftsområdet**§ 6–21. Utførsel av varer**

Omsetning av varer ut av merverdiavgiftsområdet, er fritatt for merverdiavgift. Fritaket gjelder likevel ikke dersom varene er tatt med i samlet terminvis oppgjør etter § 4–6.

§ 6–22. Utførsel av tjenester

- (1) Omsetning av tjenester som helt ut er til bruk utenfor merverdiavgiftsområdet, er fritatt for merverdiavgift.
- (2) Omsetning av fjernleverbare tjenester er fritatt for merverdiavgift når mottakeren er næringsdrivende eller offentlig virksomhet hjemmehørende utenfor merverdiavgiftsområdet. For omsetning av fjernleverbare tjenester til andre mottakere hjemmehørende utenfor merverdiavgiftsområdet, gjelder første ledd.
- (3) Omsetning av fjernleverbare tjenester i form av elektroniske kommunikasjonstjenester, er fritatt for merverdiavgift også når tjenesten leveres til andre mottakere hjemmehørende utenfor merverdiavgiftsområdet enn de som er nevnt i annet ledd. Første punktum gjelder likevel ikke dersom leveringen av elektroniske kommunikasjonstjenester skjer gjennom fast terminal i merverdiavgiftsområdet. Skjer leveringen av slike tjenester gjennom fast terminal utenfor merverdiavgiftsområdet, er leveringen fritatt. Første ledd gjelder ikke elektroniske kommunikasjonstjenester.

§ 6–23. Varer som legges inn på tollager

Omsetning av varer som etter tolloven § 4–30 legges inn på kjøpers tollager for utførsel, er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–24. Varer som videreselges ut av merverdiavgiftsområdet

Omsetning av varer til et registrert avgiftssubjekt, er fritatt for merverdiavgift dersom kjøperen videreselger varene ut av merverdiavgiftsområdet før varene er levert. Det er et vilkår for fritak at kjøperen umiddelbart tollekspederer varene for utførsel.

§ 6–25. Varer til turister

- (1) Omsetning av varer til personer som er bosatt utenfor merverdiavgiftsområdet, er fritatt for merverdiavgift dersom varene føres ut av merverdiavgiftsområdet som reisegods. Fritaket gjennomføres ved at selgeren beregner merverdiavgift ved omsetningen, men tilbakefører avgiften når varene utføres.
- (2) Personer bosatt i andre land enn Danmark, Finland og Sverige og personer som oppholder seg på Svalbard eller Jan Mayen, må utføre varene innen en måned fra leveringen. Personer bosatt i Danmark, Finland eller Sverige må i umiddelbar tilknytning til kjøpet innføre varene til hjemlandet, og det må beregnes merverdiavgift eller tilsvarende omsetningsavgift ved innførselen.
- (3) Departementet kan gi forskrift om minstebeløp for fritak.

§ 6–26. Utsalg på lufthavn ved utreise

(1) Omsetning av alkoholholdige drikkevarer, tobakkvarer, sjokolade- og sukkervarer, parfymen, kosmetikk og toalettpreparater fra avgiftsfritt utsalg på lufthavn (tollager C) ved utreise fra merverdiavgiftsområdet, er fritatt for merverdiavgift.

(2) Omsetning av andre varer i transithall på lufthavn ved utreise fra merverdiavgiftsområdet, er fritatt for merverdiavgift dersom varene selges til andre enn personer bosatt i Danmark, Finland, Norge eller Sverige.

§ 6–27. Utsalg på lufthavn ved ankomst

(1) Omsetning av alkoholholdige drikkevarer, tobakkvarer, sjokolade- og sukkervarer, parfymen, kosmetikk og toalettpreparater fra avgiftsfritt utsalg på lufthavn (tollager C) ved ankomst fra andre land, er fritatt for merverdiavgift.

(2) Departementet kan gi forskrift om hvilke varetyper og -mengder den enkelte reisende kan ta med seg.

§ 6–28. Transporttjenester

(1) Omsetning av transporttjenester som finner sted i merverdiavgiftsområdet, er fritatt for merverdiavgift dersom transporten skal skje direkte til eller fra steder utenfor merverdiavgiftsområdet. Transporten anses å skje direkte til eller fra steder utenfor merverdiavgiftsområdet når det er sluttet en avtale om sammenhengende transport fra et sted i merverdiavgiftsområdet til et sted utenfor merverdiavgiftsområdet, eller omvendt.

(2) Fritaket gjelder også tilknytningstransport.

(3) Fritaket gjelder også tjenester som i alminnelighet leveres i forbindelse med transporttjenestene.

(4) Fritaket gjelder ikke for noen del av rundreiser i merverdiavgiftsområdet ut over 24 timer.

(5) For varetransport gjelder fritaket bare for tjenester som ytes før varen stilles til mottakerens disposisjon på avtalt bestemmelsessted.

(6) Fritaket gjelder ikke for Posten Norge AS' transport av brev fra merverdiavgiftsområdet, med mindre det gjelder masseforsendelser av slike brev.

(7) Departementet kan gi forskrift om vilkår for fritak.

§ 6–29. Formidlingstjenester

(1) Formidling av persontransport er fritatt for merverdiavgift dersom transporten skjer utenfor merverdiavgiftsområdet eller direkte til eller fra steder utenfor merverdiavgiftsområdet.

(2) Formidling av følgende tjenester er fritatt for merverdiavgift dersom tjenestene leveres utenfor merverdiavgiftsområdet:

a) tjenester som nevnt i § 3–11 annet ledd bokstav a

b) serveringstjenester

c) utleie av transportmidler

(3) Omsetning av meglertjenester til norske redere eller oppdragsgivere knyttet til fartøy som umiddelbart skal brukes i utenriks fart eller i petroleumsvirksomhet til havs, er fritatt for merverdiavgift. Det samme gjelder slike tjenester knyttet til plattformer som nevnt i § 6–11.

§ 6–30. Varer og tjenester til fartøy

(1) Omsetning av nærmere bestemte varer og tjenester til bruk for utenlandske fartøy som nevnt i § 6–9 første ledd, er fritatt for merverdiavgift.

(2) Omsetning av nærmere bestemte varer og tjenester til bruk for fartøy på minst 15 meter, er fritatt for merverdiavgift dersom fartøyet i utenriks fart frakter varer eller driver persontransport mot vederlag.

(3) Omsetning av nærmere bestemte varer og tjenester til spesialfartøy til bruk i petroleumsvirksomhet til havs, er fritatt for merverdiavgift.

(4) Departementet kan gi forskrift om hvilke varer og tjenester som omfattes av fritakene i denne paragrafen og om vilkår for fritak. Departementet kan gi forskrift om at omsetning av varer og tjenester også til bruk for andre fartøy under opphold utenfor merverdiavgiftsområdet, er fritatt for merverdiavgift.

§ 6–31. Varer og tjenester til luftfartøy

(1) Omsetning av nærmere bestemte varer og tjenester til bruk for luftfartøy til yrkesmessig luftfartsvirksomhet, er fritatt for merverdiavgift når luftfartøyet går i utenriks fart.

(2) Departementet kan gi forskrift om hvilke varer og tjenester som omfattes av fritaket og om vilkår for fritak. Departementet kan gi forskrift om at omsetning av varer og tjenester også til andre luftfartøy enn luftfartøy i utenriks fart er fritatt for merverdiavgift dersom luftfartøyet for den enkelte tur har bestemmelsessted utenfor merverdiavgiftsområdet.

§ 6–32. Varer og tjenester til petroleumsvirksomheten

(1) Omsetning av nærmere bestemte varer og tjenester til bruk i havområder utenfor merverdiavgiftsområdet i forbindelse med utforsking og utnyttning av undersjøiske naturforekomster, er fritatt for merverdiavgift dersom omsetningen skjer til rettighetselskaper, boreselskaper og eiere og leietakere av plattformer. Det samme gjelder omsetning til andre som ikke er avgiftssubjekter og som utenfor merverdiavgiftsområdet utfører tjenester vedrørende anlegg og innretninger som har tilknytning til utforsking og utnyttning av undersjøiske naturforekomster.

(2) Omsetning av nærmere bestemte tjenester fra registreringspliktig baseselskap på baseområdet til personer som nevnt i første ledd, og til eiere eller leietakere av spesialfartøy til bruk i petroleumsvirksomhet til havs, er fritatt for merverdiavgift.

(3) Departementet kan gi forskrift om hvilke varer og tjenester som omfattes av fritakene i denne paragrafen.

§ 6–33. Reklamepublikasjoner på fremmed språk mv.

Omsetning av reklamepublikasjoner på fremmed språk og reklamefilmer med utenlandsk tale, er fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd til oppdragsgiver i merverdiavgiftsområdet dersom publikasjonene og filmene er bestemt til bruk utenfor merverdiavgiftsområdet. Fritaket gjelder tilsvarende for omsetning av tjenester i form av trykking og produksjon av slike publikasjoner og filmer.

IV Forskriftsfullmakt

§ 6–34. Forskriftsfullmakt

Departementet kan gi forskrift om registrerings- og dokumentasjonsplikt mv. av regnskapsopplysninger.

Kapittel 7 Varer som det ikke skal beregnes merverdiavgift av ved innførsel

§ 7–1. Varer som er fritatt eller unntatt ved omsetning i merverdiavgiftsområdet

Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i § 3–6 bokstav d, § 3–7 fjerde ledd, § 3–18, §§ 6–1 til 6–3, § 6–6 første ledd og § 6–15.

§ 7–2. Varer som det ikke skal beregnes toll av ved innførsel

(1) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i tolloven § 5–1, § 5–2 første ledd bokstav b og c, § 5–3, § 5–4 første ledd bokstav a, c, d, f og g, § 5–5, § 5–6, § 5–7 første ledd bokstav e og § 5–9. Det skal heller ikke beregnes merverdiavgift ved gjeninnførsel av varer som nevnt i tolloven § 5–4 første ledd bokstav e dersom den som utfører og innfører varen er samme person. Vilkåret om at den som innfører og utfører varen må være samme person, gjelder likevel ikke dersom varen tidligere er endelig belastet merverdiavgift.

(2) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved midlertidig innførsel av varer som nevnt i tolloven §§ 6–1 til 6–4. Tollregionen kan kreve sikkerhetsstillelse for merverdiavgift av varer som innføres midlertidig etter tolloven §§ 6–2 til 6–4.

§ 7–3. Fartøy og varer til fartøy mv.

(1) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av fartøy og driftsutstyr som nevnt i § 6–9 første ledd eller ved gjeninnførsel av slike varer etter ombygging, reparasjon eller vedlikehold utenfor merverdiavgiftsområdet.

(2) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i tolloven § 5–2 første ledd bokstav a, d og e.

(3) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved midlertidig innførsel av reservedeler og driftsutstyr til bruk for utenlandske fartøy som nevnt i § 6–9 første ledd. Det er et vilkår at varene leveres til det utenlandske fartøyet og gjenutføres sammen med dette.

§ 7–4. Luftfartøy og varer til luftfartøy mv.

(1) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av luftfartøy og driftsutstyr som nevnt i § 6–10 første ledd eller ved gjeninnførsel av slike varer etter ombygging, reparasjon eller vedlikehold utenfor merverdiavgiftsområdet.

(2) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i § 6–10 fjerde ledd.

(3) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som nevnt i tolloven § 5–2 første ledd bokstav a, d og e.

(4) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av nærmere bestemte varer til bruk for luftfartøy som nevnt i § 6–10 første ledd dersom luftfartøyet går i utenriks fart eller for den enkelte tur har bestemmelsessted utenfor merverdiavgiftsområdet. Departementet kan gi forskrift om hvilke varer som omfattes og om vilkår for at det ikke skal beregnes merverdiavgift.

§ 7–5. Plattformar mv.

(1) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av plattformer og driftsutstyr som nevnt i § 6–11 første ledd eller ved gjeninnførsel av slike varer etter ombygging, reparasjon eller vedlikehold utenfor merverdiavgiftsområdet.

(2) Det skal ikke beregnes merverdiavgift når eierselskap innfører varer til bruk i forbindelse med bygging, ombygging, reparasjon og vedlikehold av rørledninger i petroleumsvirksomhet. § 6–11 fjerde ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

(3) Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av deler av plattformer som nevnt i første ledd dersom delene innføres for destruksjon eller til bruk i undervisningsvirksomhet ved skoler og institusjoner.

§ 7–6. Varer som mottas vederlagsfritt

Departementet kan gi forskrift om at det ikke skal beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer som mottas vederlagsfritt.

§ 7-7. Elektrisk kraft

Det skal ikke beregnes merverdiavgift ved innførsel av elektrisk kraft.

§ 7-8. Varer av utdannende, vitenskapelig og kulturell art

Departementet kan gi forskrift om at det ikke skal beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer av utdannende, vitenskapelig og kulturell art.

Kapittel 8 Fradrag for inngående merverdiavgift**§ 8-1. Hovedregel**

Et registrert avgiftssubjekt har rett til fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelser av varer og tjenester som er til bruk i den registrerte virksomheten.

§ 8-2. Fradragsrett for anskaffelser delvis til bruk i registrert virksomhet

(1) Et registrert avgiftssubjekt som anskaffer varer og tjenester som er til bruk både i den registrerte virksomheten og til andre formål, har rett til fradrag for inngående merverdiavgift bare for den del av varen eller tjenesten som er til antatt bruk i den registrerte virksomheten. Dersom den bruk som ikke gir rett til fradrag for inngående merverdiavgift finner sted innenfor avgiftssubjektets samlede virksomhet, gjelder § 8-5 bare for tjenester som nevnt i § 3-23 og § 3-26.

(2) Offentlig virksomhet som etter § 3-28 ikke skal beregne merverdiavgift ved uttak, har rett til fradrag for inngående merverdiavgift bare for anskaffelser av varer og tjenester som omsettes til andre.

(3) For varer og tjenester som er til bruk både i den registrerte virksomheten og til andre formål, er det ingen fradragsrett dersom omsetningen fra den registrerte virksomheten normalt ikke overstiger fem prosent av virksomhetens samlede omsetning i løpet av et regnskapsår. Dette gjelder likevel ikke for virksomheter som hovedsakelig omsetter tjenester som er unntatt etter § 3-6.

(4) For varer og tjenester som er til bruk både i den registrerte virksomheten og til andre formål, er det full fradragsrett dersom den delen av en virksomhets omsetning som er unntatt fra loven, normalt ikke overstiger fem prosent av virksomhetens samlede omsetning i løpet av et regnskapsår.

(5) Departementet kan gi forskrift om fordelingen av inngående merverdiavgift. Departementet kan også gjøre unntak fra første ledd for beltemotorsykel som brukes i reindriftsnæringen.

§ 8-3. Andre begrensninger i fradragsretten

(1) Fradragsretten omfatter ikke inngående merverdiavgift på

- a) servering
- b) kostnader vedrørende leie av selskapslokaler i forbindelse med servering
- c) kunst og antikviteter, med mindre kjøperen omsetter varer av samme slag i sin virksomhet
- d) kost til og naturalavlønning av virksomhetens innehaver, ledelse, ansatte og pensjonister
- e) representasjon
- f) gaver og varer og tjenester til utdeling i reklameøyemed når verdien ikke er bagatellmessig, likevel slik at det er fradragsrett for varer dersom de utføres til bruk utenfor merverdiavgiftsområdet
- g) oppføring, vedlikehold, innleie og drift av fast eiendom som skal dekke bolig- eller velferdsbehov, herunder løsøre og utstyr til slike eiendommer. Det er likevel fradragsrett for inngående merverdiavgift på oppføring og vedlikehold av bedriftskantiner, herunder løst inventar til bedriftskantiner.

(2) Det er likevel fradragsrett for varer som nevnt i første ledd til bruk for luftfartøy i utenriks fart eller fartøy på minst 15 meter når det i utenriks fart frakter varer eller driver persontransport mot vederlag.

(3) Departementet kan gi forskrift om at det også skal være fradragsrett for anskaffelser til bruk for oppføring og vedlikehold av fast eiendom i tilknytning til primærnæringene. Departementet kan gi forskrift om registrerings- og dokumentasjonsplikt mv. av regnskapsopplysninger.

§ 8-4. Personkjøretøy

(1) Fradragsretten omfatter ikke inngående merverdiavgift på anskaffelse, drift og vedlikehold av personkjøretøy. Det er likevel fradragsrett for inngående merverdiavgift på personkjøretøy til bruk som

- a) salgsvare
- b) utleiekjøretøy i yrkesmessig utleievirksomhet
- c) middel til å transportere personer mot vederlag i persontransportvirksomhet

(2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen.

§ 8-5. Varer og tjenester av samme art som omsettes i virksomheten

Selv om fradragsretten er begrenset etter §§ 8-2 til 8-4, skal et registrert avgiftssubjekt fradragsføre inngående merverdiavgift i sin helhet på varer og tjenester som er av samme art som de varer og tjenester som omsettes i den registrerte virksomheten.

§ 8-6. Anskaffelser foretatt før registrering

(1) Et registrert avgiftssubjekt har rett til fradrag for inngående merverdiavgift på varer og tjenester som er anskaffet inntil tre år før registrering i Merverdiavgiftsregisteret (tilbakegående avgiftsoppgjør) i den utstrekning anskaffelsene har direkte sammenheng med omsetningen i den registrerte virksomheten. Dette gjelder likevel ikke

for varer og tjenester som er omsatt før registreringen. Retten til fradrag for inngående merverdiavgift på varer og tjenester som inngår i en kapitalvare som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav b, omfattes ikke av tidsbegrensningen i første punktum.

(2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen.

§ 8-7. Fradragsrett ved konkurs og skifte av insolvent dødsbo

(1) Konkurskyldneren har rett til fradrag for inngående merverdiavgift på levering av varer og tjenester fram til åpning av bobehandling. Etter dette tidspunktet har konkursboet rett til fradrag.

(2) Ved skifte av insolvent dødsbo har boet rett til fradrag for inngående merverdiavgift på varer og tjenester som er levert etter åpningen av bobehandlingen.

Kapittel 9 Justering og tilbakeføring av inngående merverdiavgift

I Justering eller tilbakeføring mv.

§ 9-1. Justering eller tilbakeføring av inngående merverdiavgift

(1) Inngående merverdiavgift på kapitalvarer som er anskaffet, framstilt eller fullført etter 31. desember 2007, skal ved endret bruk mv. justeres etter §§ 9-2 til 9-5 eller tilbakeføres etter § 9-7.

(2) Med kapitalvarer menes

- a) maskiner, inventar og andre driftsmidler der inngående merverdiavgift av kostpris utgjør minst 50 000 kroner, likevel ikke kjøretøyer som er fritatt for merverdiavgift etter § 6-6 annet ledd
- b) fast eiendom som har vært gjenstand for ny-, på- eller ombygging der inngående merverdiavgift på kostnadene ved dette utgjør minst 100 000 kroner

(3) Inngående merverdiavgift på bygg eller anlegg som er fullført før 1. januar 2008, skal ved salg mv. tilbakeføres etter § 9-8.

(4) Departementet kan gi forskrift om hva som skal regnes som inngående merverdiavgift påløpt i forbindelse med byggetiltak som nevnt i annet ledd bokstav b.

II Justering av inngående merverdiavgift

§ 9-2. Når inngående merverdiavgift skal justeres

(1) Registrert avgiftssubjekt skal justere inngående merverdiavgift når bruken av en kapitalvare etter anskaffelsen, framstillingen eller fullføringen endres fra fradragsberettiget formål til ikke-fradragsberettiget formål, eller motsatt. Dersom avgiftssubjektet får rett til fradrag for inngående merverdiavgift som følge av lovendring, har avgiftssubjektet likevel ikke rett til å justere inngående merverdiavgift for anskaffelser mv. foretatt før lovendringens ikrafttredelse.

(2) Registrert avgiftssubjekt skal justere inngående merverdiavgift når kapitalvarer som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav a omsettes, forutsatt at omsetningen er merverdiavgiftspliktig og det ikke er gitt fullt fradrag for inngående merverdiavgift ved anskaffelsen mv. Justeringsbeløpet kan ikke overstige 25 prosent av vederlaget, merverdiavgift ikke medregnet.

(3) Registrert avgiftssubjekt skal justere inngående merverdiavgift når kapitalvarer som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav b overdras.

(4) Registrert avgiftssubjekt skal justere inngående merverdiavgift når kapitalvarer overdras som ledd i overdragelse av virksomhet eller del av denne, og overdragelsen er fritatt for merverdiavgift etter § 6-14.

(5) Inngående merverdiavgift skal likevel ikke justeres dersom det skal beregnes merverdiavgift etter § 3-21 første og annet ledd.

§ 9-3. Overføring av retten og plikten til å justere inngående merverdiavgift

(1) Justering etter § 9-2 tredje og fjerde ledd kan unnlates i det omfang den som overtar kapitalvaren overtar justeringsforpliktelsen.

(2) Den som overdrar kapitalvaren, skal foreta en samlet justering av inngående merverdiavgift for endringer som nevnt i § 9-2 første ledd som skjer i vedkommendes eiertid. Den som overtar kapitalvaren får rett og plikt til å justere for senere endringer.

(3) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen.

§ 9-4. Justeringsperioden

(1) For kapitalvarer som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav a, skal justering foretas for endringer som skjer i løpet av de fem første regnskapsårene etter anskaffelsen eller framstillingen. I justeringsperioden medregnes det regnskapsåret kapitalvarene ble anskaffet eller framstilt.

(2) For kapitalvarer som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav b, er justeringsperioden ti år etter fullføringen. Slike kapitalvarer anses fullført når det er utstedt ferdigattest eller midlertidig brukstillatelse, eller dersom slik attest eller tillatelse ikke er nødvendig, når kapitalvarene er tatt i bruk. I justeringsperioden medregnes det regnskapsåret kapitalvarene ble fullført.

(3) Et avgiftssubjekt som har justert inngående merverdiavgift samlet på grunn av opphør av merverdiavgiftspliktig virksomhet og som beholder kapitalvarene i virksomheten, kan fortsette å justere dersom og fra det tidspunkt vedkommende senere i justeringsperioden blir registrert i Merverdiavgiftsregisteret.

§ 9-5. Beregning av justeringsbeløpet mv.

(1) En femdel av den inngående merverdiavgift som påløp ved anskaffelsen eller framstillingen av kapitalvarer som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav a, skal justeres i det enkelte regnskapsår. For kapitalvarer som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav b, skal en tidel av den inngående merverdiavgift som påløp i forbindelse med ny-, på- eller ombyggingen justeres i det enkelte regnskapsår.

(2) Justeringen foretas på grunnlag av endringen i fradragprosenten som finner sted innenfor det enkelte regnskapsår i forhold til fradragprosenten ved justeringsperiodens begynnelse. Ved justering som følge av opphør av virksomhet eller overdragelse av kapitalvarer, skal justering foretas samlet for den resterende delen av justeringsperioden. I den resterende delen av justeringsperioden regnes også med det regnskapsåret bruken av kapitalvarene endres eller kapitalvarene overdras.

(3) Det skal ikke foretas justering dersom endringen i fradragprosenten er mindre enn ti prosentpoeng i forhold til fradragprosenten ved justeringsperiodens begynnelse.

(4) Dersom endringen i bruken kun gjelder en del av en kapitalvare som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav b, skal justering foretas for inngående merverdiavgift som knytter seg til denne delen. Det samme gjelder ved overdragelse av slik del.

(5) Justeringsbeløpet skal tas med i omsetningsoppgaven som en økning eller reduksjon av inngående merverdiavgift.

(6) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen.

III Tilbakeføring av inngående merverdiavgift

§ 9-6. Salg mv. av personkjøretøy

(1) Denne paragrafen gjelder for personkjøretøy som brukes som utleiekjøretøy i yrkesmessig utleievirksomhet eller som middel til å transportere personer mot vederlag i persontransportvirksomhet. Fradragført inngående merverdiavgift for slike personkjøretøy skal tilbakeføres dersom kjøretøyet i løpet av de tre første årene etter registreringen selges eller omdisponeres til bruk som ikke ville gitt fradragrett. Det samme gjelder dersom virksomheten senere blir unntatt fra loven.

(2) I tilbakeføringsbeløpet skal det gjøres fradrag for 1/36 for hver hele måned regnet fra registreringstidspunktet.

(3) Inngående merverdiavgift skal ikke tilbakeføres dersom salget eller omdisponeringen skyldes at

- a) kjøretøyet blir kondemnert
- b) eierens bo tas under konkursbehandling eller offentlig gjeldsforhandling
- c) eieren dør

(4) Skattekontoret kan treffe enkeltvedtak om at tilbakeføring kan unnlates dersom salget eller omdisponeringen skyldes forhold avgiftssubjektet ikke har hatt kontroll over eller en tilbakeføring av andre grunner vil virke særlig urimelig. Et vedtak om unnlatt tilbakeføring gis virkning fra det tidspunktet personkjøretøyet selges eller på annen måte omdisponeres til bruk som ikke ville gitt fradragrett.

§ 9-7. Salg mv. av fast eiendom før fullføring

(1) Fradragført inngående merverdiavgift skal tilbakeføres dersom kapitalvarer som nevnt i § 9-1 annet ledd bokstav b før fullføringen selges eller omdisponeres til bruk som ikke ville gitt fradragrett.

(2) Tilbakeføring kan unnlates i det omfang den som overtar kapitalvaren overtar plikten til å tilbakeføre den fradragførte inngående merverdiavgiften.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for overføring av tilbakeføringsplikten.

§ 9-8. Salg mv. av bygg og anlegg fullført før 1. januar 2008

(1) Fradragført inngående merverdiavgift på bygg eller anlegg fullført før 1. januar 2008 skal tilbakeføres dersom bygget eller anlegget innen tre år etter fullføringen selges, leies ut eller på annen måte disponeres til ikke-fradagsberettiget formål. § 9-4 annet ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

(2) Plikten til å tilbakeføre gjelder inngående merverdiavgift på anskaffelser i forbindelse med oppføring eller ombygging av bygg eller anlegg, men ikke vedlikehold eller reparasjoner.

(3) Inngående merverdiavgift skal ikke tilbakeføres dersom salget eller omdisponeringen skyldes at

- a) bygget eller anlegget blir ekspropriert
- b) eierens bo tas under konkursbehandling eller offentlig gjeldsforhandling
- c) eieren dør

(4) Skattekontoret kan treffe enkeltvedtak om at tilbakeføring kan unnlates dersom salget eller omdisponeringen skyldes forhold avgiftssubjektet ikke har hatt kontroll over eller en tilbakeføring av andre grunner vil virke særlig urimelig overfor avgiftssubjektet. Vedtaket gis virkning fra bruksendringstidspunktet.

IV Forskriftsfullmakt

§ 9–9. Forskriftsfullmakt

Departementet kan gi forskrift om registrerings- og dokumentasjonsplikt mv. av regnskapsopplysninger.

Kapittel 10 Refusjon av merverdiavgift

I Merverdiavgift påløpt ved innenlands omsetning

§ 10–1. Næringsdrivende uten forretningssted eller hjemsted i merverdiavgiftsområdet

(1) Næringsdrivende i utlandet som ikke har hatt avgiftspliktig omsetning i merverdiavgiftsområdet de siste tolv måneder, har rett til refusjon av inngående merverdiavgift dersom

- a) merverdiavgiften gjelder anskaffelse av varer eller tjenester i merverdiavgiftsområdet eller innførsel av varer til merverdiavgiftsområdet, og varene eller tjenestene er til bruk i virksomheten,
- b) omsetningen utenfor merverdiavgiftsområdet hadde medført registreringsplikt eller rett til frivillig registrering dersom omsetningen hadde skjedd i merverdiavgiftsområdet, og
- c) merverdiavgiften hadde vært fradragsberettiget dersom virksomheten var registrert i merverdiavgiftsområdet.

(2) Inngående merverdiavgift refunderes ikke for varer som anskaffes eller innføres til merverdiavgiftsområdet og deretter omsettes her. Det samme gjelder merverdiavgift for varer som innføres for å leveres til kjøper i merverdiavgiftsområdet.

(3) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om vilkår for refusjon. Departementet kan også gi forskrift om at refusjonen er betinget av at søkerens hjemland yter tilsvarende refusjon av merverdiavgift eller annen omsetningsavgift til næringsdrivende med forretningssted eller hjemsted i merverdiavgiftsområdet. Det samme gjelder for refusjon av merverdiavgift på varer og tjenester til bruk for lastebiler registrert eller hjemmehørende utenfor merverdiavgiftsområdet når lastebilene brukes i transport til eller fra merverdiavgiftsområdet.

§ 10–2. Fremmede lands ambassader og konsulater

(1) Fremmede lands ambassader og konsulater med diplomatiske representanter har rett til refusjon av inngående merverdiavgift påløpt ved kjøp av nærmere bestemte varer og tjenester til

- a) statseide eiendommer
- b) offisielt bruk for diplomatiske misjoner og fagkonsulater
- c) diplomatiske representanters og konsulære fagtjenestemenns personlige bruk

(2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om hvilke varer og tjenester som omfattes av refusjonsordningen og om vilkår for refusjon.

§ 10–3. Internasjonale organisasjoner og samarbeidsprosjekter

Departementet kan på grunnlag av traktater og andre internasjonale avtaler gi forskrift og treffe enkeltvedtak om refusjon av inngående merverdiavgift til bestemte internasjonale organisasjoner og samarbeidsprosjekter, herunder fastsette vilkår for refusjon.

§ 10–4. Nødhjelpsaksjoner

(1) Det gis refusjon av inngående merverdiavgift påløpt ved kjøp av varer som innen to måneder etter levering føres ut av merverdiavgiftsområdet som ledd i en nødhjelpsaksjon.

(2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om vilkår for refusjon.

§ 10–5. Varer til bruk utenfor merverdiavgiftsområdet

Departementet kan gi forskrift om refusjon av eller kompensasjon for inngående merverdiavgift påløpt ved kjøp av varer til bruk på fartøy eller luftfartøy dersom varene er til bruk utenfor merverdiavgiftsområdet, men hvor levering skjer i merverdiavgiftsområdet.

§ 10–6. Lottfiskere

(1) Lottfiskere som selv holder fiskeredskap i vedkommende fiske, har rett til refusjon av inngående merverdiavgift som er betalt ved kjøp av de redskapene lottfiskerne deltar med.

(2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om vilkår for refusjon.

II Merverdiavgift betalt ved innførsel

§ 10–7. Varer som gjenutføres eller er feildeklart

(1) Den som ikke er avgiftssubjekt, har rett til refusjon av merverdiavgift betalt ved innførsel dersom

- a) varen gjenutføres i uforandret stand fordi varen er feilsendt, feilbestilt eller ikke levert som avtalt
- b) varen gjenutføres av andre årsaker enn de som er nevnt i bokstav a og tollene blir eller kunne blitt tilbakebetalt etter tollloven § 11–2 første og annet ledd og § 11–4 første ledd
- c) varen gjenutføres og det ikke skulle ha vært beregnet merverdiavgift ved innførselen etter § 7–2 annet ledd

d) det er gjort feil ved fortellingen av varen

(2) For varer som gjenutføres, jf. første ledd bokstav a til c, er det et vilkår for refusjon at varen gjenutføres innen ett år etter innførselen. Tollregionen kan i særlige tilfeller forlenge fristen. Kravet om gjenutførsel kan frafalles dersom varen blir tilintetgjort under kontroll av eller etter avtale med tollregionen mot at den som var ansvarlig for merverdiavgiften etter § 11–2 bærer kostnadene.

§ 10–8. Varer som innføres midlertidig – delvis refusjon

(1) Etter at varen er gjenutført, har den som ikke er avgiftssubjekt rett til refusjon av merverdiavgift betalt ved innførsel av

- a) varer som er leid eller lånt fra steder utenfor merverdiavgiftsområdet
- b) anleggsmaskiner og anleggs- og transportmateriell som næringsdrivende med forretningssted eller hjemsted utenfor merverdiavgiftsområdet tar med seg for utføring av oppdrag her

(2) I refusjonsbeløpet gjøres fradrag med fem prosent per måned eller del av måned regnet fra innførselen av varen.

§ 10–9. Refusjon til avgiftssubjekter

Avgiftssubjekter kan ikke få refundert merverdiavgift betalt ved innførsel. Refusjon kan likevel gis dersom

- a) varen er deklart på feil mottaker
- b) merverdiavgiften er betalt både av den som innfører varen og av vedkommendes fullmektig. Fullmektigen kan da få refundert merverdiavgiften.

Kapittel 11 Beregning og betaling av merverdiavgift

I Ansvar for beregning og betaling

§ 11–1. Omsetning og uttak

- (1) Avgiftssubjektet skal beregne og betale merverdiavgift av merverdiavgiftspliktig omsetning og uttak.
- (2) Dersom et avgiftssubjekt er registrert ved representant, er representanten sammen med avgiftssubjektet ansvarlig for at merverdiavgiften blir beregnet og betalt.
- (3) Departementet kan gi forskrift om at merverdiavgift skal kunne beregnes og betales på annen måte enn ved representant.

§ 11–2. Innførsel av varer

Ved innførsel av varer skal den som etter tolloven er ansvarlig for toll, beregne og betale merverdiavgift.

§ 11–3. Innførsel av tjenester

- (1) Ved kjøp av fjernleverbare tjenester omfattet av § 3–30 første til tredje ledd, skal mottakeren av tjenestene beregne og betale merverdiavgift. Er mottakeren ikke registrert i Merverdiavgiftsregisteret, skal merverdiavgift først beregnes og betales når de samlede kjøp for en termin overstiger 2 000 kroner, merverdiavgift ikke medregnet.
- (2) Ved kjøp av elektroniske kommunikasjonstjenester omfattet av § 3–30 fjerde og femte ledd, skal tilbyder som nevnt i § 2–1 annet ledd beregne og betale merverdiavgift.

§ 11–4. Beløp uriktig oppgitt som merverdiavgift

- (1) Et avgiftssubjekt skal betale beløp uriktig oppgitt som merverdiavgift i salgsdokumentasjon. Dette gjelder merverdiavgift oppgitt med et for stort beløp og merverdiavgift oppgitt for omsetning som er unntatt fra loven eller fritatt for merverdiavgift.
- (2) Den som ikke er avgiftssubjekt og som i strid med § 15–14 første ledd har oppgitt beløp uriktig betegnet som merverdiavgift i salgsdokumentasjon, skal betale beløpet.
- (3) Betaling kan unnlates dersom feilen rettes overfor kjøperen.

II Utbetaling av inngående merverdiavgift

§ 11–5. Utbetaling av inngående merverdiavgift

- (1) Dersom inngående merverdiavgift overstiger utgående merverdiavgift i en termin, skal overskytende inngående merverdiavgift utbetales. Omsetningsoppgaver må være levert for tidligere terminer.
- (2) Selv om utbetaling av beløpet ikke har funnet sted innen neste avgiftstermin, har avgiftssubjektet ikke rett til å fradragføre beløpet i senere omsetningsoppgave.

§ 11–6. Utbetaling ved forlis mv.

- (1) Fiskere som skal levere omsetningsoppgave en gang i året etter § 15–4 kan etter forlis av fartøy, større redskapstap eller større skade på fartøy, fiskeredskap eller fartøyets varige driftsutstyr få utbetalt overskytende inngående merverdiavgift etter særskilt avregning før utløpet av vedkommende kalenderår.
- (2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om vilkår for utbetaling.

Kapittel 12 Avgiftsmyndighetene

§ 12-1. Avgiftsmyndigheter i første instans

- (1) Skattekontoret er avgiftsmyndighet i første instans.
- (2) Tollregionen er avgiftsmyndighet når merverdiavgift skal beregnes ved innførsel av varer, ved kompensasjon etter § 10-5 og ved refusjon etter §§ 10-7 til 10-9.

§ 12-2. Sentrale avgiftsmyndigheter

- (1) Skattedirektoratet, Toll- og avgiftsdirektoratet og Klagenemnda for merverdiavgift er sentrale avgiftsmyndigheter.
- (2) Departementet kan gi forskrift om organiseringen av og saksbehandlingen i Klagenemnda for merverdiavgift.

Kapittel 13 Generelle saksbehandlingsregler

§ 13-1. Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder hvis ikke annet er bestemt i denne loven.

§ 13-2. Taushetsplikt

- (1) Enhver som har eller har hatt verv, stilling eller oppdrag knyttet til avgiftsforvaltningen, skal hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til det hun eller han i sitt arbeid har fått vite om noens formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold. Den som tiltrer verv, stilling eller oppdrag skal gi skriftlig erklæring om at hun eller han er kjent med og vil overholde taushetsplikten. Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e gjelder ikke for taushetsplikten etter denne paragrafen.
- (2) Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at opplysninger gis
 - a) til offentlig myndighet som kan ha bruk for dem i sitt arbeid med skatt, toll, avgifter, trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler,
 - b) til offentlig myndighet for bruk i forbindelse med håndheving av lovgivningen om arbeidsmiljø, obligatorisk tjenestepensjon, regnskapsplikt og regnskapsførere, revisjonsvesen, valutaregulering eller aksjeselskaper, eller som reviderer offentlig virksomhet,
 - c) til offentlig myndighet for bruk til statistikkformål,
 - d) til offentlig myndighet når det er nødvendig for å innhente ytterligere opplysninger,
 - e) til offentlig oppnevnt granskningskommisjon,
 - f) til politi eller påtalemyndighet til bruk i straffesak. Gjelder straffesaken overtredelse av bestemmelser utenfor avgiftsmyndighetenes forvaltningsområde, kan opplysninger bare gis når det foreligger rimelig grunn til mistanke om overtredelse som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder,
 - g) til Økokrim etter anmodning grunnet i en melding om en mistenkelig transaksjon gitt i medhold av hvitvaskingsloven,
 - h) til andre der det følger av regler gitt i eller i medhold av lov at taushetsplikten ikke skal være til hinder for å gi opplysningene,
 - i) til namsmyndighetene i saker om utlegg eller arrest, eller
 - j) i forbindelse med utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i oppgaveregisterloven.
- (3) Departementet kan uten hinder av første ledd gi opplysninger
 - a) til forskningsformål i samsvar med forvaltningsloven § 13 d, eller
 - b) som vitneprov eller dokumentframlegging under rettergang.
- (4) Hvis opplysninger gis med hjemmel i annet ledd, tredje ledd bokstav a eller forvaltningsloven § 18 til noen som ikke selv har taushetsplikt etter annen lov, gjelder taushetsplikten etter første ledd tilsvarende for den som får opplysningene. Den som gir opplysningene skal samtidig gjøre oppmerksom på dette. Opplysningene kan likevel brukes til det formål som begrunnet at de ble gitt.
- (5) Taushetsplikten omfatter ikke opplysninger om at en næringsdrivende er eller ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret.

§ 13-3. Merverdiavgift påløpt ved innførsel av varer

- (1) § 13-2, kapittel 14, §§ 15-1 til 15-9, § 15-10, § 15-14, kapittel 17, kapittel 18, § 19-1, § 19-2, § 20-2, § 21-2 og § 21-3 gjelder ikke for merverdiavgift som påløper ved innførsel av varer.
- (2) Den som ved innførsel av varer er ansvarlig for merverdiavgiften etter § 11-2, skal tollbehandle varene etter reglene i tolloven. Tolloven § 12-1, §§ 12-10 til 12-12 og § 16-10 gjelder tilsvarende.

Kapittel 14 Registrering i Merverdiavgiftsregisteret mv.

§ 14-1. Søknad om registrering

- (1) Søknad om registrering sendes uten ugrunnet opphold til skattekontoret eller til Enhetsregisteret når vilkårene i kapittel 2 er oppfylt.

(2) Registreringspliktige etter foretaksregisterloven må være registrert i Foretaksregisteret før registrering kan skje. Når særlige forhold foreligger, kan skattekontoret samtykke i at registrering i Merverdiavgiftsregisteret skjer før registrering i Foretaksregisteret.

(3) Frivillig registrering og fellesregistrering kan tidligst skje med virkning fra og med den oppgaveterminen den elektroniske søknaden om registrering blir loggført i mottakssentralen som godkjent. Godkjenning bekreftes ved elektronisk kvittering. Dersom søknaden er levert på papir, kan registreringen tidligst skje med virkning fra og med den oppgaveterminen søknaden ble postlagt.

(4) Departementet kan gi forskrift om hvilke opplysninger søknaden skal inneholde og fastsette skjema for søknad.

§ 14-2. Registrering av konkursbo og dødsbo

(1) Konkursbo registreres på eget nummer med virkning fra åpningen av bobehandlingen. Bostyrer skal gi melding til skattekontoret om åpning og avslutning av behandlingen av et registrert avgiftssubjekts konkursbo.

(2) Dødsbo forblir registrert på avdødes registreringsnummer. Tingretten skal gi melding til skattekontoret om åpning og avslutning av bobehandlingen ved offentlig skifte av et avgiftssubjekts dødsbo hvor avdødes gjeld ikke er overtatt.

§ 14-3. Sletting og fortsatt registrering

(1) Avgiftssubjektet skal melde fra til skattekontoret eller Enhetsregisteret når den registrerte virksomheten opphører.

(2) Den registrerte virksomheten skal slettes i Merverdiavgiftsregisteret dersom virksomheten er opphørt eller skattekontoret av særlige grunner finner å kunne slette registreringen.

(3) Dersom merverdiavgiftspliktig omsetning og uttak er falt under den til enhver tid gjeldende beløpsgrensen i § 2-1 første og annet ledd uten at virksomheten er slettet i medhold av denne paragrafen, skal avgiftssubjektet forbli registrert i minst to hele kalenderår.

(4) Når vilkårene for fellesregistrering etter § 2-2 tredje ledd ikke lengre er til stede, skal de samarbeidende selskapene gi melding til skattekontoret om dette, slik at fellesregistreringen slettes. Solidaransvaret etter § 2-2 tredje ledd består fram til det er gitt slik melding om sletting.

Kapittel 15 Opplysningsplikt om egne forhold mv.

I Omsetningsoppgaven

§ 15-1. Omsetningsoppgave

(1) Avgiftssubjektet skal levere omsetningsoppgave.

(2) Omsetningsoppgaven skal vise

- a) samlet omsetning og uttak
- b) omsetning og uttak som det etter kapittel 6 ikke skal beregnes merverdiavgift av
- c) utgående merverdiavgift, fradragberettiget inngående merverdiavgift, og
- d) avregning av utgående og inngående merverdiavgift

Alle beløp avrundes nedover til nærmeste hele krone.

(3) I omsetningsoppgaven for primærnæringene kan det tas med omsetning fra annen næringsvirksomhet dersom merverdiavgiftspliktig omsetning og uttak i denne virksomheten ikke overstiger 30 000 kroner, merverdiavgift ikke medregnet.

(4) Merverdiavgift som skal beregnes ved kjøp av fjernleverbare tjenester, skal innberettes som utgående merverdiavgift.

(5) Beløpet for utgående merverdiavgift skal også omfatte beløp uriktig betegnet som merverdiavgift som nevnt i § 11-4 første ledd. Dette kan unnlates dersom feilen rettes overfor kjøperen.

(6) Avgiftssubjektet skal levere omsetningsoppgave selv om merverdiavgiftspliktig omsetning og uttak er falt under beløpsgrensen i § 2-1 første og annet ledd.

(7) Departementet kan fastsette skjema for omsetningsoppgave.

(8) Departementet kan treffe enkeltvedtak om at merverdiavgift som beregnes ved omsetning av elektroniske kommunikasjonstjenester i forbindelse med en humanitær innsamlingsaksjon, ikke skal føres i omsetningsoppgaven, eller at beregnet merverdiavgift kan tilbakeføres.

§ 15-2. Alminnelig oppgavetermin

Omsetningsoppgave skal leveres seks ganger i året. Første termin er januar og februar, annen termin er mars og april, tredje termin er mai og juni, fjerde termin er juli og august, femte termin er september og oktober og sjette termin er november og desember.

§ 15-3. Oppgavetermin ved lav omsetning

(1) Dersom merverdiavgiftspliktig omsetning og uttak i løpet av et kalenderår ikke overstiger en million kroner, merverdiavgift ikke medregnet, kan skattekontoret samtykke i at omsetningsoppgave skal leveres en gang i året. Oppgaveterminen er kalenderåret.

(2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen.

§ 15-4. Oppgavetermin for primærnæringer mv.

(1) Avgiftssubjekt innen fiske, skogbruk eller jordbruk med binæringer, skal levere omsetningsoppgave en gang i året. Det samme gjelder avgiftssubjekt som er frivillig registrert etter § 2-3 annet og tredje ledd. Oppgaveterminen er kalenderåret.

(2) Departementet kan gi forskrift om hvem som omfattes av denne paragrafen.

§ 15-5. Kortere oppgaveterminer

(1) Dersom inngående merverdiavgift regelmessig overstiger utgående merverdiavgift med minst 25 prosent, kan skattekontoret samtykke i at omsetningsoppgaven leveres tolv ganger i året.

(2) Dersom inngående merverdiavgift regelmessig overstiger utgående merverdiavgift med minst 50 prosent, kan skattekontoret samtykke i kortere terminer enn det som følger av første ledd. Terminene kan likevel ikke settes kortere enn en uke.

(3) Når særlige forhold foreligger, kan skattekontoret samtykke i at avgiftssubjekt innen primærnæringene følger de alminnelige oppgaveterminene.

(4) Samtykke gis normalt for to år regnet fra første forkortede termin.

§ 15-6. Særskilt omsetningsoppgave mv. for mottakere av fjernleverbare tjenester

(1) Mottakere av fjernleverbare tjenester som plikter å beregne merverdiavgift etter § 11-3 første ledd annet punktum, skal levere særskilt omsetningsoppgave som viser vederlaget for tjenesten, omregnet til norske kroner, og beregnet merverdiavgift. Beløpene avrundes nedover til nærmeste hele krone.

(2) Den særskilte omsetningsoppgaven leveres terminvis. Første termin er januar, februar og mars, annen termin er april, mai og juni, tredje termin er juli, august og september og fjerde termin er oktober, november og desember.

(3) Departementet kan fastsette skjema for omsetningsoppgave.

§ 15-7. Levering og signering

(1) Omsetningsoppgave skal leveres for hver termin selv om det ikke har vært merverdiavgiftspliktig omsetning eller uttak i terminen. Skattekontoret kan i enkelttilfeller fritta fra leveringsplikten for en eller flere terminer. Mottaker av fjernleverbare tjenester omfattet av § 15-6 skal bare levere oppgave for de terminer det oppstår plikt til å beregne merverdiavgift.

(2) Ved lottfiske skal den reder, hovedsmann eller fisker som leverer fisken til kjøperen, eller som på fartøyets eller fiskerens vegne mottar oppgjøret for fisken, levere omsetningsoppgaven.

(3) Omsetningsoppgaven skal leveres elektronisk eller på papir og sendes den mottakssentral Skattedirektoratet bestemmer. Omsetningsoppgave som er levert på papir skal undertegnes.

(4) Departementet kan gi forskrift om elektronisk levering av omsetningsoppgave, herunder fastsette nærmere vilkår for slik levering.

§ 15-8. Oppgavefrister

(1) Oppgavefristen er en måned og ti dager etter utløpet av hver oppgavetermin eller fra tidspunktet for virksomhetens opphør. Fristen for tredje termin etter § 15-2 er likevel 31. august. For avgiftssubjekt innen primærnæringene som har kalenderåret som oppgavetermin, er oppgavefristen tre måneder og ti dager. For avgiftssubjekt med lav omsetning og kalenderåret som oppgavetermin er oppgavefristen to måneder og ti dager.

(2) Oppgave som er levert elektronisk anses kommet fram når den er loggført som godkjent i mottakssentralen. Godkjenningen bekreftes ved elektronisk kvittering. Oppgave som er levert på papir anses kommet fram hvis den er poststempelt innen utløpet av fristen.

§ 15-9. Tidfesting

(1) Beløp som nevnt i § 15-1 og § 15-6 oppgis i omsetningsoppgaven for den terminen dokumentasjonen er utstedt.

(2) Når særlige forhold foreligger, kan departementet treffe enkeltvedtak om at betalingstidspunktet legges til grunn for fordeling av omsetning og merverdiavgift på terminene.

(3) Departementet kan gi forskrift om unntak fra første ledd.

II Dokumentasjons-, opplysnings- og bistandsplikt mv.**§ 15-10. Dokumentasjonsplikt**

(1) Inngående merverdiavgift må dokumenteres med bilag for å være fradragsberettiget.

(2) Avgiftssubjektet skal beregne utgående merverdiavgift, med mindre det ved regnskapsmateriale eller på annen måte som avgiftsmyndighetene godkjenner, kan godtgjøres at det ikke skal beregnes merverdiavgift ved omsetningen eller uttaket.

(3) Salgsdokumentasjon for en merverdiavgiftspliktig omsetning kan ikke utstedes før ved levering av varen eller tjenesten.

(4) Departementet kan gi forskrift om plikt til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Departementet kan også gi forskrift om tidspunktet for utstedelse av salgsdokumentasjon og dokumentasjon av uttak, herunder gjøre unntak fra tredje ledd.

§ 15–11. Opplysnings- og bistandsplikt

(1) Et avgiftssubjekt skal uten opphold legge fram, utlevere eller sende inn registrerte og dokumenterte regnskapsopplysninger, regnskapsmateriale og andre dokumenter av betydning for avgiftskontrollen når avgiftsmyndighetene krever det. Med dokumenter menes også elektronisk lagrede dokumenter. Pliktene gjelder også elektroniske programmer og programsystemer. Avgiftssubjektet plikter å gi fullstendige opplysninger om forhold som myndighetene finner kan ha betydning for kontrollen. Det samme gjelder den som er ansvarlig for merverdiavgift ved innførsel av varer, samt den som er pålagt bokføringsplikt etter bokføringsloven § 2 tredje ledd.

(2) Næringsdrivende, virksomhetens ansatte eller andre tilknyttede personer skal yte nødvendig veiledning og bistand og gi avgiftsmyndighetene adgang til befarings, besiktigelse, gjennomsyn av virksomhetens arkiver, taksering mv. av fast eiendom, anlegg, innretninger med tilbehør og opptelling av besetninger, beholdninger av varer, råstoffer mv. Ved gjennomsyn av virksomhetens arkiver kan avgiftsmyndighetene foreta kopiering til datalagringsmedium for senere gjennomgang hos den opplysningspliktige eller hos avgiftsmyndighetene. Det samme gjelder den som er pålagt bokføringsplikt etter bokføringsloven § 2 tredje ledd.

(3) Næringsdrivende som ikke har plikt til å levere omsetningsoppgave, skal gi de opplysninger om virksomheten som avgiftsmyndighetene krever.

(4) I enkeltpersonforetak påhviler opplysnings- og oppgaveplikten foretakets innehaver. I selskap, forening, institusjon eller innretning påhviler plikten den daglige leder av virksomheten, eller styrelederen dersom virksomheten ikke har daglig leder.

§ 15–12. Bokføringspålegg

(1) Avgiftsmyndighetene kan pålegge bokføringspliktige som plikter å sende oppgave over omsetning mv. etter denne lov eller i henhold til bestemmelser gitt med hjemmel i denne lov, å oppfylle sin plikt til å innrette bokføringen, spesifikasjonen, dokumentasjonen og oppbevaringen av regnskapsopplysninger i samsvar med regler gitt i eller i medhold av bokføringsloven.

(2) Pålegg som nevnt i første ledd (bokføringspålegg) rettes til styret i selskap, samvirkeforetak, forening, innretning eller organisasjon og sendes hvert styremedlem. Det skal fastsettes en frist for oppfyllelse. Fristen skal være minimum fire uker og ikke lengre enn ett år.

(3) Ligningsloven § 3–6 om klage over pålegg skal gjelde tilsvarende for klage over bokføringspålegg.

§ 15–13. Politiets bistandsplikt

Politiet skal på anmodning fra avgiftsmyndighetene yte bistand ved avgiftskontrollen. Politiet kan kreve opplysninger og utlevering av materiale som nevnt i § 15–11.

III Merverdiavgift i salgsdokumentasjon**§ 15–14. Adgang til å oppgi merverdiavgift i salgsdokumentasjon mv.**

(1) Bare den som er registrert avgiftssubjekt kan oppgi merverdiavgiftsbeløp i salgsdokumentasjon og opplyse i prisangivelse at vederlaget omfatter merverdiavgift.

(2) Den som i strid med første ledd har oppgitt beløp betegnet som merverdiavgift i salgsdokumentasjon, skal gi skattekontoret skriftlig melding om dette innen ti dager etter utløpet av den måneden salgsdokumentasjonen ble utstedt. Melding kan unnlates dersom feilen rettes overfor kjøperen.

(3) Departementet kan gi forskrift om at foreninger og samvirkeforetak som hovedsakelig omsetter produkter fra medlemmenes fiske, skogbruk eller jordbruk med binæringer, skal kunne oppgi merverdiavgift i sitt avregningsoppgjør med en leverandør som ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret. Departementet fastsetter nærmere vilkår for gjennomføringen av ordningen og kan bestemme at ordningen skal gjelde tilsvarende for andre avtakere og produsenter. Departementet kan i forskrift bestemme at ordningen etter første punktum også skal gjelde for forhandlere av produkter fra hjemmeprodusenter av håndverks- og husflidsarbeid, selv om omsetningen ikke hovedsakelig gjelder slike produkter.

Kapittel 16 Kontrollopplysninger og -oppgaver fra andre enn avgiftssubjektet**§ 16–1. Plikt til å opplyse om forretningsforbindelser mv.**

(1) Enhver som driver næringsvirksomhet skal når avgiftsmyndighetene krever det, gi opplysninger om ethvert økonomisk mellomværende som vedkommende har eller har hatt med andre navngitte næringsdrivende, når det knytter seg til begge parter virksomhet. Avgiftsmyndighetene kan kreve opplysninger om og spesifiserte kontrolloppgaver over varelevering og -kjøp, tjenester, vederlag og andre forhold som knytter seg til mellomværendet og oppgjøret for dette. Dette gjelder også når omsetning er skjedd gjennom mellommann.

(2) Avgiftsmyndighetene kan kreve oppgave over oppdragsgivere av enhver som driver næringsvirksomhet ved kjøp eller salg etter oppdrag fra andre. Hos oppdragsgiver kan avgiftsmyndighetene kreve oppgave over de mellommenn vedkommende har gitt oppdrag. Oppgave kan også kreves over størrelsen på omsetning som omfattes av oppdraget i et nærmere angitt tidsrom.

(3) Hos produksjons-, omsetnings- og transportorganisasjoner, herunder sammenslutninger og innretninger med virksomhet som gjelder fastsetting og kontroll av kvaliteter, kvoter eller priser, kan avgiftsmyndighetene kreve

kontrolloppgave over mellomværender som er oppstått ved organisasjonens egen virksomhet, eller virksomhet som er foregått under organisasjonens medvirkning eller kontroll.

(4) § 15–11 gjelder tilsvarende for den som har plikt til å gi opplysninger og oppgaver etter første, annet og tredje ledd.

(5) Departementet kan gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om at opplysninger og kontrolloppgaver som nevnt i denne paragraf kan innhentes også for grupper av ikke navngitte næringsdrivende.

§ 16–2. Opplysningsplikt for finansinstitusjoner mv.

(1) Etter krav fra avgiftsmyndighetene plikter

- a) finansinstitusjoner, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 1–3, og andre som driver utlånsvirksomhet eller låneformidling som næring,
- b) verdipapirforetak, jf. verdipapirhandelloven § 1–4, og andre som har penger til forvaltning, og
- c) pensjonskasser

å gi opplysning om navngitt næringsdrivendes midler som forvaltes, og om avkastning av disse, om innskudds- og gjeldskontoer, deposita og andre økonomiske mellomværender med navngitt næringsdrivende. Opplysningsplikten etter første punktum omfatter også opplysninger i underbilag og annen dokumentasjon til transaksjoner, herunder om hvem som er parter i transaksjonene.

(2) Postoperatører plikter etter krav fra avgiftsmyndighetene å gi opplysninger om pengeforsendelse ved verdibrev for navngitt person, bo, selskap eller innretning.

(3) Avgiftsmyndighetene kan hos institusjon som nevnt i første og annet ledd foreta undersøkelser eller kreve opplysninger om et navngitt avgiftssubjekts midler som forvaltes, og om avkastning av midlene, om innskudds- og gjeldskontoer, deposita og andre økonomiske mellomværender med et navngitt avgiftssubjekt som nevnt. Skattedirektoratet, eller den direktoratet har gitt fullmakt, kan hos institusjoner som er nevnt i første ledd kreve opplysninger eller foreta undersøkelser om et ikke navngitt avgiftssubjekt.

(4) Den som undersøkelsen skjer hos, skal yte den bistand som er nødvendig for gjennomføringen av kontrollen, og plikter å legge fram dokumenter, registrerte regnskapsopplysninger og regnskapsmateriale som kan ha betydning for undersøkelsen.

§ 16–3. Opplysninger om abonnent til telefonnummer mv.

Når særlige hensyn gjør det nødvendig, og det foreligger mistanke om overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan Skattedirektoratet eller den direktoratet gir fullmakt pålegge tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller –tjeneste å gi opplysninger om navn og adresse til en abonnent som ikke har offentlig telefonnummer eller telefaksnummer.

§ 16–4. Opplysningsplikt ved bygg- og anleggsarbeid

(1) Enhver som får utført arbeid på bygg eller anlegg plikter etter krav fra avgiftsmyndighetene å navngi entreprenør, håndverker, arkitekt, konsulent og andre som har medvirket i arbeidet for egen regning, samt å gi opplysninger som nevnt i § 16–2 første ledd annet punktum om arbeidet og sitt økonomiske mellomværende med slike personer.

(2) Den som har medvirket i arbeid som nevnt i første ledd, har tilsvarende opplysningsplikt om dette og sitt økonomiske mellomværende med byggherren og oppdragsgiveren.

§ 16–5. Offentlige myndigheters opplysningsplikt

(1) Offentlige myndigheter, innretninger mv. og tjenestemenn plikter etter krav fra avgiftsmyndighetene å gi de opplysninger som de er blitt kjent med i sitt arbeid, og skal i nødvendig utstrekning gi utskrift av protokoll, kopi av dokumenter mv.

(2) Uten hinder av den taushetsplikt som de ellers har, skal

- a) myndigheter som fastsetter eller innkrever skatter, toll, avgifter eller utbetalinger erstatninger, tilskudd, bidrag, trygder, stønader mv., etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger om de fastsatte, innkrevde eller utbetalte beløp og om grunnlaget for dem,
- b) myndigheter som er tillagt kontrollerende funksjoner etter verdipapirhandelloven, etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger som de er blitt kjent med under dette arbeidet, dersom opplysningene er gitt kontrollorganet i medhold av lovbestemt opplysningsplikt,
- c) myndigheter som er tillagt kontrollerende funksjoner etter eiendomsmeglingsloven, etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger som de er blitt kjent med under dette arbeidet.

(3) Departementet kan gi forskrift om at opplysninger etter første og annet ledd også skal gis om ikke navngitt person, bo, selskap eller innretning. Departementet kan også gi forskrift om at opplysninger til bruk for direkte kontroll av oppgaver skal leveres elektronisk, herunder om vilkår for slik levering.

§ 16–6. Opplysningsplikt ved skifte av dødsbo

Utstedes det proklama ved skifte av dødsbo, plikter loddeiere, tingrettsdommer, testamentfullbyrder og andre som yter hjelp ved skifteoppgjøret, å gi de opplysninger som avgiftsmyndighetene finner nødvendig for å avgjøre om boet skylder merverdiavgift.

Kapittel 17 Bindende forhåndsuttalelser

§ 17-1. Bindende forhåndsuttalelser

(1) Skattedirektoratet og skattekontoret kan på anmodning gi forhåndsuttalelse om de avgiftsmessige virkningene av en konkret planlagt disposisjon før den igangsettes. Dette gjelder bare når det er av vesentlig betydning å få klarlagt virkningene før igangsetting eller spørsmålet er av allmenn interesse.

(2) Forhåndsuttalelse gitt etter dette kapitlet skal legges til grunn som bindende ved fastsettingen dersom den uttalelsen gjelder krever det, og den faktiske disposisjonen er gjennomført i samsvar med forutsetningene for uttalelsen.

§ 17-2. Gebyr

Det skal betales et gebyr for en bindende forhåndsuttalelse.

§ 17-3. Klage og domstolsprøving

- (1) Skattedirektoratets og skattekontorets avgjørelse om ikke å gi bindende forhåndsuttalelse kan ikke påklages.
- (2) En bindende forhåndsuttalelse kan ikke påklages eller prøves i egen sak for domstol.
- (3) Avgjørelse hvor bindende forhåndsuttalelse er lagt til grunn, kan påklages eller bringes inn for domstol.

§ 17-4. Forskriftsfullmakt

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette kapitlet, herunder om gebyr.

Kapittel 18 Fastsetting av merverdiavgift ved skjønn, endring av vedtak mv.

§ 18-1. Fastsetting av merverdiavgift ved skjønn

(1) Avgiftsmyndighetene kan fastsette beregningsgrunnlaget for utgående merverdiavgift og beløpet for inngående merverdiavgift ved skjønn, herunder rette feil i et avgiftssubjekts avgiftsoppgjør, når

- a) omsetningsoppgave ikke er kommet inn til avgiftsmyndighetene. Oppgave som kommer inn etter at vedtak om skjønn er truffet, anses ikke som innkommet etter denne bestemmelsen,
- b) mottatt omsetningsoppgave er uriktig eller ufullstendig eller bygger på regnskap som ikke er ført i samsvar med gjeldende regnskapslovgivning, eller
- c) noen er blitt registrert i Merverdiavgiftsregisteret eller blitt stående registrert uten å fylle vilkårene for registrering, og staten på grunn av dette er påført et avgiftstap.

(2) Fastsetting ved skjønn for mer enn en termin kan foretas samlet, men ikke for et lengre tidsrom enn ett kalenderår. Retting av konkrete poster i et avgiftssubjekts avgiftsoppgjør må knyttes til bestemte terminer.

(3) Fastsetting ved skjønn kan foretas inntil ti år etter utløpet av den aktuelle terminen.

§ 18-2. Fastsetting av beløp uriktig oppgitt som merverdiavgift

(1) Dersom beløp uriktig betegnet som merverdiavgift ikke er oppgitt i omsetningsoppgave, jf. § 15-1 femte ledd, eller i melding, jf. § 15-14 annet ledd, kan avgiftsmyndighetene fastsette beløpet.

(2) Fastsetting kan foretas inntil ti år etter utløpet av den aktuelle terminen.

§ 18-3. Endring av vedtak uten klage

(1) Vedtak etter § 18-1, § 21-2 og § 21-3 kan endres av skattekontoret og Skattedirektoratet. Det samme gjelder vedtak om registrering eller sletting i Merverdiavgiftsregisteret når det samtidig er truffet vedtak etter § 18-1 som har direkte sammenheng med registrerings- eller slettingsvedtaket.

(2) Dersom det foreligger nye opplysninger som viser at det tidligere vedtaket er uriktig, kan vedtaket endres til ugunst for den som vedtaket retter seg mot. Slikt vedtak kan treffes inntil ti år etter utløpet av vedkommende termin. Dersom det ikke foreligger nye opplysninger, må varsel om endring til ugunst gis innen to år etter tidspunktet for vedtaket.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende for vedtak om refusjon etter § 10-1 og vedtak fastsatt etter § 18-2.

(4) Skattedirektoratets endringskompetanse etter første ledd er begrenset til vedtak hvor etterberegnet beløp er under 15 000 kroner, renter ikke medregnet.

(5) Avgiftsmyndighetene skal ta opp spørsmål om endring som følger av eller forutsettes i en domstolsavgjørelse. Slik endringssak må tas opp innen ett år etter at avgjørelsen ble rettskraftig.

Kapittel 19 Klage og avgiftslempning

§ 19-1. Klage

(1) Klagenemnda for merverdiavgift avgjør klage over skattekontorets eller Skattedirektoratets vedtak etter § 18-1, § 18-3 første og annet ledd, § 21-2 og § 21-3. Det samme gjelder klage over vedtak om registrering eller sletting i Merverdiavgiftsregisteret når det samtidig klages over vedtak etter § 18-1 som har direkte sammenheng med registrerings- eller slettingsvedtaket.

(2) Er klagegjensstandens verdi under 15 000 kroner, renter ikke medregnet, avgjøres klagen av Skattedirektoratet. Det er ikke klagerett dersom klagegjensstandens verdi er under 4 000 kroner, renter ikke medregnet. Skattedirektoratet kan likevel samtykke i at saker som nevnt i første og annet punktum som har

prinsipiell interesse, bringes inn for Klagenemnda for merverdiavgift. Skattedirektoratets avgjørelse kan ikke påklages.

(3) Klage over vedtak etter § 18–1 første ledd bokstav a behandles bare når klageren samtidig med klagen sender inn omsetningsoppgave for den eller de terminer vedtaket gjelder.

§ 19–2. Sakskostnader

(1) Dersom Klagenemnda for merverdiavgift endrer et vedtak til gunst for klager, avgjør skattekontoret om det skal tilkjennes sakskostnader etter forvaltningsloven § 36.

(2) Skattekontorets vedtak etter første ledd kan påklages til Klagenemnda for merverdiavgift.

§ 19–3. Avgiftslempning

(1) Dersom det foreligger særlige forhold, kan departementet treffe enkeltvedtak om helt eller delvis unntak fra loven, fritak for merverdiavgift eller om at det ikke skal beregnes merverdiavgift ved innførselen.

(2) Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet kan sette ned eller ettergi fastsatt merverdiavgift dersom det av særlige grunner knyttet til fastsettingen virker særlig urimelig å fastholde hele kravet. Det samme gjelder tilleggsavgift ilagt etter § 21–3 og tolloven § 16–10.

Kapittel 20 Søksmål

§ 20–1. Søksmål mot staten

(1) Søksmål mot staten anlegges etter vernetingsreglene i tvisteloven. Når skattekontoret er avgiftsmyndighet, utøves statens partsstilling av det skattekontoret som har truffet vedtak i første instans. Departementet kan gi instruks om utøvelsen av statens partsstilling generelt og i enkeltsaker. Departementet kan i enkeltsak eller i grupper av saker overta utøvelsen av partsstillingen eller overføre den til annen avgiftsmyndighet.

(2) Når domstolen i søksmål mot staten som gjelder rettigheter og plikter etter denne lov kommer til at et avgiftssubjekt bare skal betale en del av et omtvistet avgiftsbeløp eller bare skal ha tilbake en del av et tilbakebetalingskrav, og det ikke foreligger tilstrekkelige opplysninger til å fastslå det riktige beløpet, skal det i domsslutningen angis hvordan ny fastsetting skal utføres. Kommer domstolen til at et vedtak om grunnlaget for et merverdiavgiftskrav ikke kan opprettholdes på grunn av formelle mangler, skal den henwise vedtaket til ny behandling av vedkommende avgiftsmyndighet.

§ 20–2. Søksmål fra staten

(1) Staten kan ved søksmål få prøvet om et vedtak fattet av Klagenemnda for merverdiavgift skal oppheves helt eller delvis fordi det bygger på feilaktig faktisk grunnlag eller uriktig oppfatning av et rettssspørsmål. Dette gjelder likevel ikke vedtak truffet på grunnlag av en bindende forhåndsuttalelse etter kapittel 17.

(2) Søksmål rettes mot Klagenemnda for merverdiavgift ved lederen.

(3) Søksmål må være reist innen fire måneder etter at klagenemndas vedtak ble truffet. Avgiftssubjektet skal varsles om søksmålet.

Kapittel 21 Administrative reaksjoner og straff

§ 21–1. Tvangsmulkt

(1) Avgiftsmyndighetene kan pålegge den som ikke har etterkommet plikten til å gi opplysninger eller kontrolloppgaver etter §§ 16–1 til 16–6, å gi opplysningene under en daglig løpende tvangsmulkt.

(2) Avgiftsmyndighetene kan ilegge den som ikke har etterkommet bokføringspålegg etter § 15–12 innen den fastsatte fristen, en daglig løpende tvangsmulkt fram til utbedring skjer. Tvangsmulkten skal normalt utgjøre ett rettsgebyr per dag, jf. rettsgebyrloven § 1 annet ledd. I særlige tilfeller kan tvangsmulkten settes lavere eller høyere, men oppad begrenset til ti rettsgebyr per dag. Samlet tvangsmulkt kan ikke overstige en million kroner.

(3) Vedtak om tvangsmulkt rettes til styret i selskap, samvirkeforetak, forening, innretning eller organisasjon og sendes hvert styremedlem i rekommandert brev. Tvangsmulkten kan inndrives så vel hos medlemmene av styret som hos selskapet, samvirkeforetaket, foreningen, innretningen eller organisasjonen.

§ 21–2. Forhøyet utgående merverdiavgift

(1) Når omsetningsoppgave ikke er kommet inn i rett tid eller ikke er utfylt på riktig måte, kan avgiftsmyndighetene forhøye utgående merverdiavgift for vedkommende termin med minst 250 kroner eller med inntil tre prosent av avgiftsbeløpet. Avgiften kan ikke forhøyes med mer enn 5 000 kroner. Forhøyelsen kan foretas inntil tre år etter utløpet av vedkommende termin.

(2) Forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsling gjelder ikke for vedtak om forhøyet utgående merverdiavgift.

§ 21–3. Tilleggsavgift

(1) Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven eller forskrifter gitt i medhold av loven, og ved det har eller kunne ha påført staten tap, kan ilegges inntil 100 prosent avgift i tillegg til merverdiavgift fastsatt etter § 18–1 og § 18–3 første og annet ledd. Tilleggsavgift kan ilegges inntil ti år etter utløpet av den aktuelle terminen.

(2) For så vidt gjelder ansvar etter denne paragraf svarer et avgiftssubjekt også for medhjelperes, ektefelles og barns handlinger.

§ 21–4. Straff

(1) Den som forsettlig gir uriktig eller ufullstendig opplysning i omsetningsoppgave eller i annen oppgave eller forklaring til avgiftsmyndighetene, og ved det unndrar merverdiavgift eller oppnår uberettiget tilbakebetaling av merverdiavgift, straffes som for bedrageri etter straffeloven § 270 og § 271.

(2) Den som forsettlig unnlater å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret etter kapittel 2 og 14, eller overtrer reglene om omsetningsoppgave og dokumentasjons- og bistandsplikt i kapittel 15 eller reglene om opplysningsplikt i kapittel 16, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder. Det samme gjelder ved overtredelse av forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene eller forskrifter om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger gitt i medhold av denne loven. Har hensikten vært å unndra merverdiavgift eller å oppnå uberettiget tilbakebetaling av merverdiavgift, kan fengsel inntil tre år idømmes, og bot kan anvendes sammen med fengselsstraffen.

(3) Medvirkning straffes på samme måte som overtredelse.

(4) Er en overtredelse som nevnt i denne paragrafen skjedd ved uaktsomhet, er straffen bøter.

(5) Denne paragrafen gjelder for så vidt overtredelsen ikke rammes av strengere straffebestemmelser.

Kapittel 22 Sluttbestemmelser**§ 22–1. Endringer i merverdiavgiftsregelverket**

(1) Ved omsetning og uttak skal merverdiavgiften beregnes etter de regler og satser som gjelder på tidspunktet for leveringen og for uttaket. Ved innførsel av varer skal merverdiavgiften beregnes etter de regler som gjelder på fortollingstidspunktet.

(2) Er det inngått kontrakt om levering før en omsetning ble merverdiavgiftspliktig eller før en økning av merverdiavgiftssatsen, plikter mottakeren å betale et tillegg motsvarende merverdiavgiften eller den forhøyede satsen. Dette gjelder ikke dersom det kan godtgjøres at det ved prisansettelsen har vært tatt hensyn til merverdiavgiften.

(3) Departementet kan gi forskrift om overgangsbestemmelser ved ikrafttreden av denne loven og ved endringer av denne loven eller av merverdiavgiftsvedtaket.

§ 22–2. Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser

(1) Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

(2) Fra samme tidspunkt oppheves lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift. Enkeltvedtak truffet med hjemmel i § 70 bortfaller seks måneder etter at denne loven trer i kraft. Dersom parten innen disse seks månedene har søkt om en tilsvarende avgiftslempling med hjemmel i § 19–3 første ledd, gjelder enkeltvedtaket fram til avgiftsmyndighetene har truffet vedtak i saken.

(3) Denne loven § 3–3 første ledd annet punktum, § 9–1 tredje ledd og § 9–4 oppheves med virkning fra 1. januar 2011.

§ 22–3. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 4. november 1948 nr. 1 om avgift på omsetning av billedkunst m.m. (kunstavgiftsloven) skal § 6 lyde:

Den avgift som i henhold til merverdiavgiftsloven i tilfelle skal innbetales til statskassen, berøres ikke av denne lov.

2. I lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer mv. skal § 7 lyde:

Ved overtredelse av denne lov eller av forskrifter gitt i medhold av loven gjelder straffebestemmelsene i merverdiavgiftsloven § 21–4 tilsvarende.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven, og statskassen derved er eller kunne ha vært unndratt avgift, kan ilegges tilleggsavgift som bestemt i merverdiavgiftsloven § 21–3.

Grunnlaget for beregning av avgift etter denne lov kan fastsettes ved skjønn i samsvar med bestemmelsene i merverdiavgiftsloven § 18–1 og § 18–3.

For så vidt angår proklama som utstedes i bo, får bestemmelsen i skattebetalingsloven § 10–3 tilsvarende anvendelse.

Ved gjennomføringen av denne lov får for øvrig bestemmelsene i merverdiavgiftsloven anvendelse så langt de passer.

3. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) skal § 67 annet ledd bokstav d lyde:

forbrytelse mot militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, lov om toll og vareførsel § 16–7, merverdiavgiftsloven § 21–4, ligningsloven § 12–1, utlendingsloven § 47 annet ledd, jf. femte ledd, regnskapsloven § 8–5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum og bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum.

4. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) gjøres følgende endringer:

§ 79 tredje ledd skal lyde:

Føreren av Konkursregisteret skal sende melding om konkursåpningen i samsvar med merverdiavgiftsloven § 14–2 første ledd annet punktum.

§ 138 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Videre skal føreren av Konkursregisteret gi melding i samsvar med merverdiavgiftsloven § 14–2 første ledd annet punktum.

5. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal § 10–2 første ledd annet punktum lyde:

For foretak som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, skal salgsdokumenter i tillegg inneholde bokstavene MVA plassert bak organisasjonsnummeret.

6. I lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd bokstav b nr. 4 skal lyde:

Merverdiavgiftsregisteret (merverdiavgiftsloven kapittel 14).

§ 23 tredje punktum skal lyde:

For enheter registrert i Merverdiavgiftsregisteret skal salgsdokumenter i tillegg inneholde bokstavene MVA plassert bak organisasjonsnummeret.

7. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) skal § 14–3 annet ledd lyde:

Første ledd gjelder tilsvarende for inntekt ved salg av egenproduserte kunstverk som nevnt i merverdiavgiftsloven § 3–7 fjerde ledd.

8. I lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. gjøres følgende endringer:

§ 4 annet ledd nr. 1 og 2 skal lyde:

1. Når det foreligger rett til fradrag for inngående merverdiavgift etter bestemmelsene i merverdiavgiftsloven kapittel 8.
2. For merverdiavgift på anskaffelser som nevnt i merverdiavgiftsloven § 8–3.

§ 19 skal lyde:

Ved overtredelse av denne loven eller forskrift gitt i medhold av denne loven gjelder straffebestemmelsene i merverdiavgiftsloven § 21–4 tilsvarende.

9. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1–1 annet ledd bokstav f skal lyde:

merverdiavgift etter merverdiavgiftsloven

§ 10–30 skal lyde:

(1) Innenlands merverdiavgift for en periode forfaller til betaling samme dag som det skal leveres omsetningsoppgave til avgiftsmyndighetene etter merverdiavgiftsloven § 15–8.

(2) Beløp som nevnt i merverdiavgiftsloven § 11–4 annet ledd forfaller til betaling samme dag som det skal leveres melding etter merverdiavgiftsloven § 15–14 annet ledd.

§ 10–51 bokstav f skal lyde:

tilleggsskatt etter ligningsloven § 10–2, tilleggsavgift etter merverdiavgiftsloven § 21–3, lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 44 og lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 3 og § 4 første ledd, lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter § 3, og tilleggstill etter tolloven § 16–10.

§ 10–51 bokstav g skal lyde:

tvangsmulkt etter merverdiavgiftsloven § 21–1.

§ 10–60 fjerde ledd skal lyde:

For krav på tilbakebetaling av merverdiavgift til registrerte næringsdrivende etter merverdiavgiftsloven § 11–5 regnes fristen fra omsetningsoppgaven er mottatt av avgiftsmyndigheten.

§ 11–2 femte ledd skal lyde:

Av for mye utbetalt refusjon etter merverdiavgiftsloven § 10–1 og for mye utbetalt avgift etter merverdiavgiftsloven § 11–5, beregnes renten fra beløpet ble utbetalt og fram til det treffes vedtak om endring mv.

§ 16–30 skal lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme at den som har mottatt varen eller tjenesten, er ansvarlig for merverdiavgift av varer og tjenester fra utenlandsk næringsdrivende som ikke er registrert ved representant etter reglene i merverdiavgiftsloven § 2–1 femte ledd.

19. juni Lov nr. 59 2009

Lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven, børsloven, verdipapirregisterloven, verdipapirhandelloven mv. (eierskap i finansinstitusjoner og i infrastrukturforetak på verdipapirområdet)

Ot.prp.nr.80 (2008–2009), Innst.O.nr.108 (2008–2009) og Besl.O.nr.134 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Finansdepartementet. Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 7a (direktiv 92/49/EØF sist endret ved direktiv 2007/44/EF), nr. 7b (direktiv 2005/68/EF sist endret ved direktiv 2007/44/EF), nr. 11 (direktiv 2002/83/EF sist endret ved direktiv 2007/44/EF), nr. 14 (direktiv 2006/48/EF endret ved direktiv 2007/44/EF) og nr. 31ba (direktiv 2004/39/EF sist endret ved direktiv 2007/44/EF). Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker.
- 2 Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven).
- 3 Lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven).
- 4 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).
- 5 Lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven).
- 6 Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven).

I

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2–2 skal lyde:

§ 2–2. Erverv av eierandeler i finansforetak mv.

(1) Erverv som vil medføre at erververen blir eier av en kvalifisert eierandel i en finansinstitusjon, kan ikke gjennomføres uten at det på forhånd er sendt melding etter § 2–3 til Kredittilsynet. Det samme gjelder erverv som vil medføre at en kvalifisert eierandel økes slik at den vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 30 eller 50 prosent av kapitalen eller stemmene i finansinstitusjonen, eller slik at eierandelen gir bestemmende innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1–3 og allmennaksjeloven § 1–3 i finansinstitusjonen. Som kvalifisert eierandel regnes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i finansinstitusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet.

(2) Erverv av eierandel i finansinstitusjon som omfattes av første ledd, kan bare gjennomføres i henhold til tillatelse gitt av departementet etter reglene i §§ 2–4 og 2–5. Erverv som foretas av to eller flere erververe etter samråd, regnes som ett erverv.

(3) Enhver som vil avhende en kvalifisert eierandel, eller redusere den så meget at eierandelen deretter er mindre enn en prosentvis grense som er nevnt i første ledd, skal gi melding om dette til Kredittilsynet.

(4) En eiers samlede eierandel beregnes ut fra de eierandeler denne direkte eller indirekte eier og vil bli eier av ved ervervet, samt i tillegg:

- a) eierandeler som denne etter avtale har rett til å erverve på eget initiativ,
- b) eierandeler som denne etter avtale har rett til å utøve stemmerett for, unntatt stemmerettsfullmakt som nevnt i aksjeloven § 5–2 og allmennaksjeloven § 5–2 når det ikke er gitt vederlag for fullmakten, og
- c) eierandeler som en person som omfattes av § 2–6, eier eller har rett til å erverve eller utøve stemmeretten for.

(5) Ved beregning av eierandeler omfattes ikke eierandeler eller stemmeretter som er overtatt av en kredittinstitusjon eller et verdipapirforetak som følge av fulltegningsgaranti, forutsatt at disse ikke brukes til å utøve innflytelse i institusjonen og blir avhendet innen ett år etter overtakelsen. Heller ikke eierandeler eller stemmeretter ervervet ved avtale som er betinget av tillatelse etter finanslovgivningen omfattes, med mindre avtalen innebærer at:

- a) eierne gis rett til vederlag på mer enn 5 prosent av markedsverdien av eierandelene på tilbudstidspunktet,
- b) eierne gis rett til lån fra tilbyderer, eller
- c) eiernes rett til å utøve stemmerettigheter knyttet til aksjene begrenses.

(6) Departementet kan gi forskrift til utfylling, gjennomføring og avgrensning av bestemmelsene i §§ 2–2 til 2–6, herunder regler med retningslinjer for egnethetsvurderingen etter § 2–4. Departementet kan også gi forskrift om plikt for finansinstitusjoner til å gi melding om eiere som har kvalifiserte eierandeler i institusjonen, og om plikt for juridiske personer som har kvalifiserte eierandeler i en finansinstitusjon til å gi melding om hvem som inngår i styret og ledelsen.

§ 2–3 skal lyde:

§ 2-3. Saksbehandlingsregler

(1) Melding etter § 2-2 første ledd skal angi størrelsen på den eierandel det tas sikte på å erverve, og størrelsen av den samlede eierandel i finansinstitusjonen etter ervervet. Meldingen skal opplyse om de forhold som vil være av betydning ved beregningen av eierens samlede eierandel etter reglene i § 2-2.

(2) Meldingen skal også inneholde de opplysninger som vil være av betydning ved vurderingen av om tillatelse skal gis. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet av meldingen.

(3) Spørsmålet om det skal gis tillatelse etter § 2-2 annet ledd, skal avgjøres innen en periode på 60 arbeidsdager, regnet fra det tidspunktet Kredittilsynet har bekreftet å ha mottatt meldingen (vurderingsperioden). Har departementet eller Kredittilsynet før det er gått 50 arbeidsdager fremsatt skriftlig krav om ytterligere opplysninger, avbryter kravet vurderingsperioden i tiden inntil svaret fra erververen er mottatt, men ikke i mer enn 20 arbeidsdager, eller i mer enn 30 arbeidsdager hvis erververen ikke er undergitt tilsyn eller er hjemmehørende utenfor EØS-området. Andre krav om ytterligere opplysninger er uten virkning for lengden av vurderingsperioden.

(4) Har to eller flere erververe gitt melding etter § 2-2 første ledd om erverv av eierandeler i samme finansinstitusjon, skal det ikke skje ugrunnet forskjellsbehandling.

§ 2-4 skal lyde:

§ 2-4. Egnethetsvurdering mv.

(1) Ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis etter § 2-2 annet ledd, skal departementet ut fra behovet for å sikre forsvarlig og betryggende ledelse av finansinstitusjonen og dennes virksomhet og i betraktning av den grad av innflytelse som erververen som eier vil kunne utøve i institusjonen etter ervervet, foreta en vurdering av erververens egnethet som innehaver av sin samlede eierandel etter ervervet, og av om ervervet av eierandelen er finansielt betryggende for institusjonens nåværende og fremtidige virksomhet.

(2) Ved vurdering etter første ledd skal departementet særlig ta i betraktning:

- a) erververens alminnelige omdømme, faglige kompetanse, erfaring og tidligere handlemåte i forretningsforhold,
- b) alminnelig omdømme, faglig kompetanse, erfaring og tidligere handlemåte i forretningsforhold hos personer som etter ervervet vil inngå i styret eller ledelsen av institusjonens virksomhet,
- c) ved anvendelsen av bokstav a og b skal det tas i betraktning om erververen vil kunne bruke den innflytelse eierandelen gir, til å oppnå fordeler for egen eller tilknyttet virksomhet, eller indirekte øve innflytelse på annen næringsvirksomhet, samt om ervervet vil kunne føre til at institusjonens uavhengighet i forhold til andre næringslivsinteresser blir svekket,
- d) om erververens økonomiske situasjon og tilgjengelige økonomiske ressurser er betryggende, særlig sett i forhold til de former for virksomhet som institusjonen driver eller må antas å engasjere seg i etter ervervet, samt om erververen og dennes virksomhet er undergitt finansielt tilsyn,
- e) om finansinstitusjonen er og fortsatt vil være i stand til å oppfylle soliditets- og sikkerhetskrav og andre tilsynskrav som følger av finanslovgivningen,
- f) om eierforholdene i institusjonen etter ervervet eller særlige bindinger mellom erververen og en tredjeperson vil vanskeliggjøre effektivt tilsyn med institusjonen, særlig om den gruppe institusjonen vil inngå i etter ervervet, er organisert på en slik måte at det ikke vanskeliggjør forsvarlig tilsyn, herunder effektiv utveksling av informasjon og fordeling av tilsynsoppgaver mellom berørte tilsynsmyndigheter,
- g) om det er grunn til å anta at det i forbindelse med ervervet foregår eller blir gjort forsøk på hvitvasking av penger eller finansiering av terrorvirksomhet, eller at ervervet vil øke risikoen for dette.

§ 2-5 skal lyde:

§ 2-5. Tillatelsen

(1) Departementet gir tillatelse etter § 2-2 annet ledd i den utstrekning departementet finner at erververen tilfredsstiller kriteriene som nevnt i § 2-4. Tillatelsen skal angi størrelsen av den eierandelen som kan erverves i henhold til tillatelsen.

(2) Departementet skal ikke gi tillatelse til ervervet dersom departementet finner at det er rimelig grunnlag for tvil om erververens egnethet som innehaver av den samlede eierandelen etter ervervet, eller at det er grunnlag for tvil om de finansielle forhold etter ervervet vil være betryggende for institusjonens nåværende og fremtidige virksomhet. Departementet skal heller ikke gi tillatelse til ervervet dersom plikten til å gi melding etter § 2-2 første ledd, jf. § 2-3 første ledd, ikke er oppfylt, eller dersom opplysninger fremlagt av erververen er ufullstendige eller viser seg å være uriktige. Erververen skal i tilfelle gis skriftlig underretning med begrunnelsen for vedtaket.

(3) Det kan settes vilkår for tillatelsen, herunder tidsfrist for gjennomføringen av ervervet. Det kan ikke settes som vilkår at en eierandel av en fastsatt minste størrelse må være ervervet før fristens utløp.

(4) Er spørsmålet om tillatelse ikke avgjort innen utløpet av vurderingsperioden etter § 2-3 tredje ledd, skal tillatelse anses gitt til erverv av den eierandelen som er angitt i meldingen til Kredittilsynet etter § 2-2 første ledd.

(5) Departementet kan tilbakekalle en tillatelse dersom det er grunn til å anta at innehaveren utviser slik handlemåte at forutsetningene for tillatelse ikke lenger er til stede. For øvrig kan tillatelse tilbakekalles etter alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

§ 2-6 skal lyde:

§ 2–6. Konsolidering av eierandeler

(1) Like med en eiers egne eierandeler regnes eierandeler som nevnt i § 2–2 fjerde og femte ledd og som direkte eller indirekte eies eller overtas av:

- a) eierens ektefelle eller person som eieren har felles husholdning med,
- b) eierens mindreårige barn, samt mindreårige barn til person omfattet av bokstav a som eieren bor sammen med,
- c) selskap innen samme konsern som eieren,
- d) selskap hvor eieren alene eller sammen med personer som nevnt i bokstav a, b og e har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1–3 og allmennaksjeloven § 1–3, og
- e) noen som det må antas eieren har forpliktende samarbeid med, når det gjelder å gjøre bruk av rettighetene som aksjeeier.

(2) Departementet avgjør i tvilstilfelle om eierandeler som eieren ikke selv eier, skal likestilles med egne eierandeler etter reglene i første ledd.

§ 3–3 sjette ledd skal lyde:

Søknad om tillatelse etter første ledd skal nektes med mindre Kongen er overbevist om at eiere av kvalifiserte eierandeler er egnet til å inneha slike eierandeler og utøve slik innflytelse i foretaket som eierandelene gir grunnlag for. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som beregnet etter reglene i § 2–2, representerer 10 prosent eller mer av kapitalen og stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

§ 5–2 tredje ledd skal lyde:

(3) Eierandel ervervet i strid med reglene om eierkontroll skal umiddelbart tvangsselges. Det samme gjelder dersom en tillatelse er tilbakekalt etter § 2–5 femte ledd. Tvangsfullbyrdsloven § 10–6, jf. § 8–16 kommer ikke til anvendelse. Stemmerett knyttet til slike eierandeler kan ikke anvendes. Dersom departementet har grunn til å anta at en eier av en kvalifisert eierandel i en finansinstitusjon utviser eller vil utvise handlemåte som vil være i strid med forsvarlig og betryggende forvaltning av institusjonen, kan departementet treffe vedtak om pålegg eller forbud etter reglene i første og annet ledd, herunder at stemmerett knyttet til eierandelene ikke kan anvendes.

II

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 8a tredje ledd lyde:

Søknad om tillatelse etter § 8 første og annet ledd skal nektes med mindre Kongen er overbevist om at eiere av kvalifiserte eierandeler er egnet til å inneha slike eierandeler og utøve slik innflytelse i banken som eierandelene gir grunnlag for. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som beregnet etter reglene i finansieringsvirksomhetsloven § 2–2, representerer 10 prosent eller mer av kapitalen og stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

III

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) skal § 2–1 første ledd tredje og fjerde punktum lyde:

Tillatelse skal nektes med mindre Kongen er overbevist om at eiere av kvalifiserte eierandeler er egnet til å inneha slike eierandeler og utøve slik innflytelse i foretaket som eierandelene gir grunnlag for. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som beregnet etter reglene i finansieringsvirksomhetsloven § 2–2, representerer 10 prosent eller mer av kapitalen og stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

IV

I lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) gjøres følgende endringer:

§ 17 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder ikke for erverv som utløser plikt til å søke om tillatelse i medhold av § 35 tredje ledd. Det samme gjelder når det ved reduksjon av eierandel oppstår meldeplikt som nevnt i § 35 tredje ledd.

§ 35 skal lyde:

§ 35. Eierbegrensninger

(1) Ingen kan eie aksjer som representerer mer enn 20 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i en børs. Likestilt med aksjeeier regnes erverv av rett til å bli eier av aksjer når dette må anses som reelt erverv av aksjene. Departementet kan i særlige tilfelle gjøre tidsbegrenset unntak fra reglene i leddet her.

(2) Begrensningene i første ledd er ikke til hinder for at en børs eies 100 prosent av et foretak med hovedkontor i en EØS-stat når foretaket ikke driver annen virksomhet enn å forvalte eierinteresser i datterselskaper, og datterselskapene i det vesentlige driver eller eier regulert marked, liknende markeds plass eller tilknyttet infrastrukturvirksomhet. Første ledd gjelder tilsvarende for slike foretak.

(3) Departementet kan etter søknad gi foretak som i det vesentlige driver eller eier regulert marked, liknende markedsplass eller tilknyttet infrastrukturvirksomhet, tillatelse til å eie aksjer som representerer mer enn 20 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i en børs eller i et holdingselskap som nevnt i andre ledd. Slik tillatelse kan bare gis dersom departementet finner eieren egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av børsen. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på:

- a) eierens tidligere handlemåte,
- b) eierens tilgjengelige økonomiske ressurser og hensynet til forsvarlig virksomhet,
- c) om eierskapet vil kunne føre til uønskede virkninger for finansmarkedenes virkemåte,
- d) konkurransemessige forhold på det relevante markedet,
- e) muligheten for å utøve et effektivt tilsyn, herunder om det er etablert samarbeid med tilsynsmyndighetene i eierens hjemland,
- f) om eierskapet vil kunne påvirke rettigheter og plikter for aktørene på vedkommende børs, og
- g) om den bakenforliggende eierstruktur hos eieren er i samsvar med de hensyn som ivaretas i denne bestemmelse.

Eier som gis tillatelse etter dette ledd, plikter å søke departementet om slik tillatelse også ved endringer som medfører at vedkommende får kontroll med eierandel til eller stemmerett for mer enn 1/3, 1/2, 2/3 eller 9/10 av aksjene. Ved reduksjon av eierandel eller stemmerett som nevnt i foregående punktum samt i første ledd skal det gis melding til departementet.

(4) Dersom en aksjeeier besitter aksjer i strid med reglene i paragrafen her, kan departementet fastsette en frist for å bringe eierforholdet i overensstemmelse med loven. Dersom denne fristen overskrides, kan departementet selge aksjene etter reglene om tvangssalg av omsettelige verdipapirer så langt de passer. Tvangsfullbyrdelsesloven § 10–6, jf. § 8–16, kommer ikke til anvendelse. Vedkommende aksjeeier skal varsles om at tvangssalg vil bli foretatt to uker før salg foretas.

(5) Inntil nedsalg eller tvangssalg har funnet sted kan aksjeeieren for den del av aksjene som overstiger tillatt nivå, ikke utøve andre rettigheter i selskapet enn retten til å heve utbytte og til å utøve fortrinnsrett ved kapitalforhøyelse.

(6) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling av bestemmelsen her.

§ 36 skal lyde:

§ 36. Stemmerettsbegrensninger

(1) På generalforsamling i børs kan ingen stemme for mer enn 20 prosent av stemmene i foretaket eller for mer enn 30 prosent av de stemmene som er representert på generalforsamlingen.

(2) Reglene i denne paragraf gjelder ikke på generalforsamling i børs som omfattes av bestemmelsene i § 35 første ledd tredje punktum og § 35 annet og tredje ledd.

V

I lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) gjøres følgende endringer:

§ 5–2 skal lyde:

§ 5–2. Eierkontroll

(1) Erverv av betydelig eierandel i verdipapirregister kan bare gjennomføres etter at melding om dette på forhånd er sendt til Kredittilsynet.

(2) Med betydelig eierandel menes direkte eller indirekte eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet. Likt med vedkommende aksjeeiers egne aksjer regnes i denne sammenheng aksjer som eies av aksjeeiere som nevnt i § 5–5.

(3) Kredittilsynet skal innen tre måneder fra den dagen melding som nevnt i første ledd er mottatt, nekte slikt erverv dersom vedkommende aksjeeier ikke anses egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av foretaket.

(4) Ved avhendelse av eierandel som medfører at eierandelens størrelse kommer under grensen som nevnt i annet ledd, skal det gis melding til Kredittilsynet.

(5) Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder ikke for erverv hvor det skal søkes om tillatelse i medhold av § 5–3 tredje ledd. Det samme gjelder når det ved reduksjon av eierandel oppstår meldeplikt som nevnt i § 5–3 tredje ledd.

§ 5–3 skal lyde:

§ 5–3. Eierbegrensninger

(1) Ingen kan eie aksjer som representerer mer enn 20 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i et verdipapirregister. Likestilt med aksjeeier regnes erverv av rett til å bli eier av aksjer når dette må anses som reelt erverv av aksjene. Departementet kan i særlige tilfelle gjøre tidsbegrenset unntak fra reglene i leddet her.

(2) Begrensningene i første ledd er ikke til hinder for at et verdipapirregister eies 100 prosent av et foretak med hovedkontor i en EØS-stat når foretaket ikke driver annen virksomhet enn å forvalte eierinteresser i datterselskaper,

og datterselskapene i det vesentlige driver eller eier verdipapirregister, liknende registerfunksjoner eller tilknyttet infrastrukturvirksomhet. Første ledd gjelder tilsvarende for slike foretak.

(3) Departementet kan etter søknad fra foretak som i det vesentlige driver eller eier verdipapirregister, liknende registerfunksjoner eller tilknyttet infrastrukturvirksomhet, gi tillatelse til å eie aksjer som representerer mer enn 20 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i et verdipapirregister eller i et holdingselskap som nevnt i andre ledd. Slik tillatelse kan bare gis dersom departementet finner eieren egnet til å sikre en god og fornuftig forvaltning av verdipapirregisteret. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på:

- a) eierens tidligere handlemåte,
- b) eierens tilgjengelige økonomiske ressurser og hensynet til forsvarlig virksomhet,
- c) om eierskapet vil kunne føre til uønskede virkninger for finansmarkedenes virkemåte,
- d) konkurransemessige forhold på det relevante markedet,
- e) muligheten for å utøve et effektivt tilsyn, herunder om det er etablert samarbeid med tilsynsmyndighetene i eierens hjemland,
- f) om eierskapet vil kunne påvirke rettigheter og plikter for brukerne av vedkommende verdipapirregister, og
- g) om den bakenforliggende eierstruktur hos eieren er i samsvar med de hensyn som ivaretas i denne bestemmelse.

Eier som gis tillatelse etter dette ledd, plikter å søke departementet om slik tillatelse også ved endringer som medfører at vedkommende får kontroll med eierandel til eller stemmerett for mer enn 1/3, 1/2, 2/3 eller 9/10 av aksjene. Ved reduksjon av eierandel eller stemmerett som nevnt i foregående punktum samt i første ledd skal det gis melding til departementet.

(4) Dersom en aksjeeier besitter aksjer i strid med reglene i paragrafen her, kan departementet fastsette en frist for å bringe eierforholdet i overensstemmelse med loven. Dersom denne fristen overskrides, kan departementet selge aksjene etter reglene om tvangssalg av omsettelige verdipapirer så langt de passer. Tvangsfullbyrdsloven § 10–6, jf. § 8–16, kommer ikke til anvendelse. Vedkommende aksjeeier skal varsles om at tvangssalg vil bli foretatt to uker før salg foretas.

(5) Inntil nedslag eller tvangssalg har funnet sted kan aksjeeieren for den del av aksjene som overstiger tillatt nivå, ikke utøve andre rettigheter i selskapet enn retten til å heve utbytte og til å utøve fortrinnsrett ved kapitalforhøyelse.

(6) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling av bestemmelsen her.

§ 5–4 skal lyde:

§ 5–4. Stemmerettsbegrensninger

(1) På generalforsamlingen i et verdipapirregister kan ingen stemme for mer enn 20 prosent av stemmene i foretaket eller for mer enn 30 prosent av de stemmene som er representert på generalforsamlingen.

(2) Reglene i denne paragrafen gjelder ikke på generalforsamling i verdipapirregister som omfattes av bestemmelsene i § 5–3 første ledd tredje punktum og § 5–3 annet og tredje ledd.

§ 5–5 skal lyde:

§ 5–5. Konsolidering av eierandeler

(1) Likt med aksjeeierens egne aksjer regnes ved anvendelsen av reglene i §§ 5–2, 5–3 og 5–4 de aksjer som eies eller overtas av aksjeeierens nærstående, jf. verdipapirhandelloven § 2–5.

(2) Departementet avgjør i tvilstilfelle om aksjer som aksjeeieren ikke eier, skal likestilles med egne aksjer etter reglene i første ledd.

VI

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) gjøres følgende endringer:

§ 13–1 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling av første punktum.

§ 13–1 syvende ledd oppheves.

VII

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelser skal tre i kraft til ulik tid.

Kongen kan gi overgangsregler.

19. juni Lov nr. 60 2009

Lov om endringer i revisorloven og enkelte andre lover (gjennomføring av revisjonsdirektivet)

Ot.prp.nr.78 (2008–2009), Innst.O.nr.101 (2008–2009) og Besl.O.nr.133 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Finansdepartementet. Jf. EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10f (direktiv 2006/43/EF). Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven).
- 2 Lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker.
- 3 Lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker.
- 4 Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven).
- 5 Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven).
- 6 Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven).
- 7 Lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven).
- 8 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).

I

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel 1 skal lyde:

Kapittel 1 Virkeområde mv.

Ny § 1–2 skal lyde:

§ 1–2. Revisors rolle

Revisor er allmennhetens tillitsperson ved utøvelse av virksomhet som nevnt i § 1–1 annet ledd. Revisor skal utøve sin virksomhet med integritet, objektivitet og aktsomhet.

Overskriften til § 2–1 skal lyde:

§ 2–1. Revisjonsplikt og adgangen til å si opp revisor

§ 2–1 nytt femte ledd skal lyde:

Den revisjonspliktige kan ikke avsette revisor uten saklig grunn. Uenighet vedrørende regnskapsmessig behandling eller revisjonshandlinger anses ikke som saklig grunn for avsettelse. Den revisjonspliktige skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at revisors oppdrag er avsluttet. Dersom et revisjonsoppdrag avsluttes før utløpet av tjenestetiden, skal den revisjonspliktige dessuten sende begrunnelse for dette til Kredittilsynet.

§ 2–2 første ledd skal lyde:

Årsregnskapet til revisjonspliktige etter § 2–1 skal revideres av minst én ansvarlig revisor, jf. § 3–7.

§ 2–2 annet ledd skal lyde:

Revisjon som nevnt i første ledd kan utføres av revisjonsselskap som er godkjent av Kredittilsynet, jf. § 3–1 annet ledd. Revisjonsselskapet skal utpeke én ansvarlig revisor for hvert oppdrag, jf. § 3–7 (oppdragsansvarlig revisor).

§ 2–2 annet ledd tredje punktum oppheves.

Overskriften til kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3 Godkjenning av revisorer m.m.

§ 3–1 annet ledd første punktum skal lyde:

Revisjonsselskap som reviderer årsregnskap for revisjonspliktige må være godkjent av Kredittilsynet og tildelt revisorregisternummer.

§ 3–1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved søknad om godkjenning som revisor eller revisjonsselskap, skal det gis opplysninger som nevnt i § 10–2 og § 10–3. Kredittilsynet kan registrere fødselsnummer for revisorer, styremedlemmer, varamedlemmer til styret, daglig leder og aksjeeiere eller deltakere i revisjonsselskap.

§ 3–2 første og annet ledd skal lyde:

Registrert revisor skal ha oppnådd bachelorgrad i revisjon i samsvar med fastsatt rammeplan for revisorutdanning.

Statsautorisert revisor skal ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon.

§ 3–3 annet og tredje ledd skal lyde:

Minst to år av praksistiden skal gjennomføres etter bestått utdanning som nevnt i § 3–2.

Minst to år av praksistiden skal fullføres hos en godkjent statsautorisert eller registrert revisor eller et godkjent revisjonsselskap, som foretar revisjon av årsregnskap for revisjonspliktige.

§ 3–5 første ledd nr. 2 til 4 skal lyde:

2. i henhold til selskapsavtale eller vedtekter skal revisorer eller revisjonsselskap som oppfyller kravene i nr. 1, inneha mer enn halvparten av stemmene i selskapets øverste organ,

3. selskapet skal ha fast kontorsted i Norge. Kravet til fast kontorsted i Norge gjelder ikke dersom selskapet har fast kontorsted i en annen EØS-stat hvor det har godkjenning og er underlagt hjemlandstilsyn.
4. selskapet skal være istand til å oppfylle sine forpliktelser etterhvert som de forfaller.

§ 3–5 første ledd nr. 5 oppheves.

§ 3–6 skal lyde:

§ 3–6. Godkjenning av revisorer fra andre land m.m.

Departementet kan fastsette forskrift om godkjenning av og tilsyn med revisor og revisjonsselskap fra andre land.

Overskriften til § 3–7 skal lyde:

§ 3–7. Ansvarlig revisor

§ 3–7 første ledd skal lyde:

Med ansvarlig revisor menes i denne lov godkjent registrert eller statsautorisert revisor som i tillegg:

1. tilfredsstiller krav til etterutdanning i samsvar med regler fastsatt av departementet,
2. oppfyller krav til fast kontorsted etter § 3–5 første ledd nr. 3,
3. er bosatt i EØS-stat,
4. har nødvendig sikkerhet for mulig ansvar etter kapittel 8 i samsvar med regler fastsatt av departementet, og
5. er tildelt revisorregisternummer fra Kredittilsynet etter å ha dokumentert at vilkårene i nr. 1 til 4 er oppfylt.

Overskriften til kapittel 4 skal lyde:

Kapittel 4 Uavhengighet, objektivitet og etikk

Overskriften til § 4–1 skal lyde:

§ 4–1. Generelle krav til uavhengighet, objektivitet og etikk

§ 4–1 nytt sjette ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette yrkesetiske regler og regler om uavhengighet og objektivitet dersom det er nødvendig for gjennomføringen av internasjonale forpliktelser.

§ 4–2 første ledd skal lyde:

Ingen kan være oppdragsansvarlig revisor, jf. § 2–2, når andre revisorer eller ledende ansatte i revisjonsselskapet eller medlemmer eller varamedlemmer i revisjonsselskapets styrende organer har et forhold til den revisjonspliktige som nevnt i § 4–1 første eller annet ledd.

§ 4–2 nytt femte ledd skal lyde:

Eiere, styremedlemmer og ledende ansatte i et revisjonsselskap eller tilknyttede selskaper skal ikke søke å påvirke utførelsen av et revisjonsoppdrag på en slik måte at det kan svekke revisors eller revisjonsmedarbeideres uavhengighet og objektivitet.

§ 4–3 nytt annet punktum skal lyde:

§ 4–1 annet ledd nr. 3 er likevel ikke til hinder for at det benyttes medarbeidere som har fordring eller gjeld til den revisjonspliktige på markedsmessige vilkår og som er tilbudt en ubestemt krets av personer.

§ 4–6 nytt annet ledd skal lyde:

En revisor kan ikke avtale betinget honorar. Honoraret kan heller ikke være helt eller delvis bestemt eller påvirket av levering av andre tjenester enn revisjon.

§ 5–2 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette krav til revisjonsutøvelsen dersom det er nødvendig for gjennomføringen av internasjonale forpliktelser.

§ 5–6 første ledd femte punktum skal lyde:

Revisjonsberetningen skal dateres og underskrives av oppdragsansvarlig revisor.

§ 5–6 åttende ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette regler om revisjonsberetningen dersom det er nødvendig for gjennomføringen av internasjonale forpliktelser.

Ny § 5–7 skal lyde:

§ 5–7. Særlige krav ved revisjon av konsernregnskaper

Revisor som er utpekt av revisjonsselskapet i samsvar med § 2–2 skal ved revisjon av årsregnskap for et morselskap avgi en felles revisjonsberetning for morselskapet og konsernet. § 5–6 første til åttende ledd gjelder tilsvarende.

Med sikte på konsernrevisjonen, skal revisor som nevnt i første ledd gjennomgå revisjonsarbeid utført av revisor i datterselskap av betydning for konsernregnskapet. Gjennomgangen skal dokumenteres på en måte som er tilstrekkelig til å kunne etterprøve arbeidet.

Ved revisjon av konsern hvor datterselskap revideres av revisor eller revisjonsselskap fra land utenfor EØS-området som ikke har gjensidig samarbeidsavtale om tilsyn med revisorer og revisjonsselskaper, skal revisor som nevnt i første ledd oppbevare kopi av dokumentasjon av revisjonsarbeid utført av datterselskapets revisor. Oppbevaringsplikt som nevnt gjelder ikke dersom betryggende tilgang til dokumentasjonen er sikret gjennom avtale revisor har inngått med datterselskapets revisor eller på annet vis. Dersom det er nødvendig for å sikre offentlige myndigheters tilgang til dokumentasjon, kan Kredittilsynet pålegge revisor å treffe andre hensiktsmessige foranstaltninger.

Revisor som nevnt i første ledd skal på forespørsel fremlegge dokumentasjon som nevnt i annet og tredje ledd, herunder dokumentasjon utarbeidet for konsernrevisjonen, for Kredittilsynet. Dette gjelder likevel ikke dokumentasjon som nevnt i tredje ledd dersom revisor hadde truffet betryggende foranstaltninger som der nevnt, og forhold utenfor revisors kontroll likevel gjør det umulig å fremlegge slik dokumentasjon.

Nytt kapittel 5a skal lyde:

Kapittel 5a Særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse

§ 5a-1. Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for revisorer som reviderer årsregnskap for følgende revisjonspliktige foretak:

1. foretak som har utstedt omsettelige verdipapirer som er opptatt til handel på et regulert marked i EØS-land,
2. bank eller annen kredittinstitusjon,
3. forsikringsselskap.

Kredittilsynet kan gjøre unntak fra kravet i dette kapittel dersom revisor er underlagt krav etter andre lands lovgivning.

§ 5a-2. Åpenhetsrapport

Revisorer omfattet av § 5a-1 skal årlig avgi en rapport som minst beskriver:

1. organisasjonsform og eierskap,
2. eventuelt samarbeid som nevnt i § 4-7 første ledd, herunder grunnlaget for samarbeidet,
3. styringsstrukturen,
4. interne kvalitetskontrollsystemer og retningslinjer for uavhengighet sammen med en erklæring fra styret om hvordan kvalitetskontrollsystemene har fungert og at retningslinjene har blitt overholdt,
5. tidspunktet for siste periodiske kvalitetskontroll etter § 5b-2,
6. hvilke foretak eller konsern som nevnt i § 5a-1 som er blitt revidert av revisor siste regnskapsår,
7. revisjonsselskapets etterutdanningspolitikk,
8. regnskapsopplysninger som viser omfanget av revisjonsvirksomheten, herunder samlet omsetning fordelt på honorar for revisjon og andre tjenester,
9. godtgjørelser til eierne.

Rapporten skal være underskrevet og gjøres tilgjengelig på revisors nettsted senest tre måneder etter regnskapsårets slutt. Kredittilsynet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra første ledd.

§ 5a-3. Kontakt med revisjonsutvalget

Har den revisjonspliktige revisjonsutvalg, skal revisor gi revisjonsutvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder særlig om vesentlige svakheter som er avdekket ved den interne kontroll knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen. Revisor skal dessuten overfor revisjonsutvalget:

1. hvert år skriftlig bekrefte sin uavhengighet,
2. opplyse om hvilke andre tjenester enn lovpliktig revisjon som er levert til foretaket i løpet av regnskapsåret,
3. opplyse om eventuelle trusler mot uavhengigheten og dokumentere tiltak som er iverksatt for å redusere disse.

Opplysninger som nevnt i første ledd skal gis til styret dersom det samlede styret ivaretar revisjonsutvalgets oppgaver i henhold til særskilt hjemmel.

§ 5a-4. Rotasjon

Revisor kan ikke revidere årsregnskap for den samme revisjonspliktige i mer enn syv år sammenhengende. Revisor som omfattes av første punktum kan ikke på nytt påta seg revisjonsoppdrag for den samme revisjonspliktige før det har gått minst to år. For revisjonsselskap gjelder dette for den som er utpekt som ansvarlig revisor. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om rotasjon.

I tilfeller der revisjonsplikten gjelder konsernregnskap, kan det ikke avgis revisjonsberetning for konsernet dersom ett eller flere vesentlige datterselskap har revisor som etter bestemmelsens første ledd ikke kunne ha påtatt seg revisjonsoppdrag for et konsernselskap.

Kredittilsynet kan i særlige tilfeller samtykke til at revisjonsselskapet ikke utpeker ny ansvarlig revisor selv om det har gått syv år.

§ 5a–5. Forbud mot å tiltre i ledende stilling hos den revisjonspliktige

Revisor kan ikke tiltre ledende stilling i det foretaket som revideres innen en periode på minst to år fra revisjonsoppdraget ble avsluttet. For revisjonsselskap gjelder dette for den som er utpekt som ansvarlig revisor.

Nytt kapittel 5b skal lyde:

Kapittel 5b Kvalitetskontroll mv.**§ 5b–1. Intern kvalitetskontroll i revisjonsselskap**

Revisjonsselskap skal etablere forsvarlige systemer for intern kvalitetskontroll av revisjonsvirksomheten.

§ 5b–2. Periodisk kvalitetskontroll

Revisor som reviderer revisjonspliktiges årsregnskap skal underlegges kvalitetskontroll minst hvert sjette år. Revisor som omfattes av § 5a–1 skal likevel kontrolleres minst hvert tredje år.

Kvalitetskontrollen skal minst omfatte en vurdering av uavhengighet, ressursanvendelse, revisjonshonorarer og revisjonsutførelsen. For revisjonsselskaper skal kvalitetskontrollen dessuten omfatte en vurdering av selskapets interne systemer for kvalitetskontroll, jf. § 5b–1. Resultatene av kvalitetskontrollen skal beskrives i en skriftlig rapport.

Merknader på grunnlag av kvalitetskontrollen skal følges opp av revisor uten ugrunnet opphold.

Kvalitetskontrollen utføres av den Kredittilsynet utpeker. Departementet kan fastsette forskrift om gjennomføring av kvalitetskontroll som utføres av andre enn Kredittilsynet. Departementet kan videre fastsette forskrift om kvalitetskontroll av revisorer som omfattes av § 5a–1.

§ 6–1 nytt sjette ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om unntak fra taushetsplikten overfor revisortilsyn i annen stat når den revisjonspliktige har utstedt omsettelige verdipapirer som er opptatt til handel på et regulert marked i vedkommende stat eller inngår i konsern som utarbeider konsernregnskap som er underlagt revisjonsplikt i vedkommende stat.

§ 7–1 tredje ledd siste punktum oppheves.

§ 7–1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved opphør av revisors oppdrag skal revisor uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at oppdraget er avsluttet. Dersom et revisjonsoppdrag avsluttes før utløpet av tjenestetiden skal revisor sende begrunnelse for dette til Kredittilsynet.

§ 10–1 skal lyde:

§ 10–1. Revisorregisteret

Kredittilsynet skal føre et register over revisorer og revisjonsselskaper som er godkjent etter denne lov. Registeret skal være offentlig tilgjengelig i elektronisk form.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om føring og vedlikehold av Revisorregisteret og om registerets innhold.

§ 10–2 skal lyde:

§ 10–2. Opplysninger om registrerte og statsautoriserte revisorer

Revisorregisteret skal inneholde følgende opplysninger om revisorer:

1. navn og eventuelt foretaksnavn for enkeltpersonforetak,
2. bostedsadresse og eventuelt kontoradresse eller annen adresse for oppbevaring av dokumentasjon som gjelder klienter i Norge i henhold til § 3– 5 annet ledd og § 3–7 annet ledd,
3. dato for godkjenning og angivelse av godkjent tittel,
4. om godkjenningen er tilbakekalt eller suspendert etter kapittel 9,
5. navn, adresse og organisasjonsnummer på revisjonsselskap dersom revisor er ansatt, partner eller på annen måte er tilknyttet et revisjonsselskap.

For ansvarlig revisor skal registeret i tillegg inneholde følgende opplysninger:

1. revisorregisternummer tildelt av Kredittilsynet,
2. om registrering i annet land, eventuelt navn på tilsynsmyndighet og revisorregisternummer tildelt i annet land, og
3. om det foretas revisjon av foretak som er revisjonspliktig i land utenfor EØS.

§ 10–3 skal lyde:

§ 10–3. Opplysninger om revisjonsselskaper

Revisorregisteret skal inneholde følgende opplysninger om revisjonsselskap:

1. foretaksnavn,
2. kontoradresse og postadresse,
3. organisasjonsnummer,

4. dato for godkjenning,
5. revisorregisternummer tildelt av Kredittilsynet,
6. navn og revisorregisternummer på ansvarlige revisorer, jf. § 3–7, som er ansatt eller partner eller på annen måte tilknyttet revisjonsselskapet,
7. navn på kontaktperson og eventuelt revisjonsselskapets nettstedsadresse,
8. navn og adresse til hvert avdelingskontor i Norge,
9. eventuell deltakelse i samarbeid som nevnt i § 4–7 første ledd, samt navn og adresser på andre selskaper som deltar eller på annen måte inngår i samarbeidet,
10. om selskapets godkjenning er tilbakekalt eller suspendert etter kapittel 9,
11. om revisjonsselskapet er registrert i annet land, eventuelt navn på tilsynsmyndighet og eventuelt revisorregisternummer og organisasjonsnummer tildelt i annet land,
12. om det foretar revisjon av foretak som er revisjonspliktig i land utenfor EØS,
13. navn og bostedsadresse for revisjonsselskapets styremedlemmer, varamedlemmer, daglig leder og aksjeeiere eller deltakere.

For revisjonsselskaper som ikke reviderer årsregnskap for revisjonspliktige skal det ikke registreres revisorregisternummer etter første ledd nr. 5 eller opplysninger som nevnt i nr. 13.

§ 10–4 skal lyde:

§ 10–4. Oppdateringsplikt

Revisor og revisjonsselskap skal gi melding til Kredittilsynet når det skjer endringer i det som er registrert. Opplysninger om revisjonsselskap skal gis av daglig leder eller signaturberettiget. Opplysninger som nevnt kan oversendes elektronisk når det er benyttet en betryggende metode som autentiserer avsender og sikrer dokumentets innhold. Kredittilsynet kan kreve at endringer oppdateres elektronisk.

Gjeldende § 10–4 om sletting av opplysninger blir § 10–5.

Gjeldende § 10–5 blir ny § 10–6.

Annet ledd i ny § 10–6 skal lyde:

Departementet kan fastsette bestemmelser om registrering og tilsyn med revisor og revisjonsselskap som foretar lovpliktig revisjon av årsregnskap for selskap registrert utenfor EØS-området og som utsteder omsettelige verdipapirer notert på regulert marked i Norge.

II

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd tredje punktum skal lyde:

Taushetsplikten etter denne bestemmelse og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor Norges Bank, andre EØS-staters sentralbanker eller tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1 første ledd nr. 1–6, nr. 9, 10 eller nr. 14, eller tilsyn med forvaltningsselskap for verdipapirfond.

§ 8 nytt tredje ledd skal lyde:

Tilsynet offentliggjør hvert år en oversikt over gjennomføringen og resultatet av den periodiske kvalitetskontrollen, jf. revisorloven § 5b–2.

III

I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

Ny § 17 c skal lyde:

§ 17 c. Revisjonsutvalg

I sparebanker skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra sparebankers plikt til å ha revisjonsutvalg, og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

Ny § 17 d skal lyde:

§ 17 d. Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens internrevisjon om slik funksjon er etablert,
- c) ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,

- d) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten.

Ny § 17 e skal lyde:

§ 17 e. Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i sparebanken kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra bankens organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, kan det i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som bankens revisjonsutvalg, dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter annet ledd.

§ 34 annet ledd skal lyde:

Forstanderskapet velger revisor og fastsetter hans godtgjørelse, jf. § 12 annet ledd. Dersom foretaket plikter å ha revisjonsutvalg etter § 17 c, skal revisjonsutvalgets uttalelse om forslaget til revisor forelegges forstanderskapet før valget.

IV

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker gjøres følgende endringer:

§ 14 første ledd skal lyde:

Representantskapet skal velge revisor til å utføre revisjonsarbeidet i banken og i tilfelle til å kontrollere utførelsen av den daglige revisjon. Revisor skal være registrert eller statsautorisert. Dersom foretaket plikter å ha revisjonsutvalg etter § 16 a, skal revisjonsutvalgets uttalelse om forslaget til revisor forelegges representantskapet før valget.

Ny § 16 a skal lyde:

§ 16 a. Revisjonsutvalg

I forretningsbanker skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, gjelder første ledd ikke for forretningsbank som er heleid datterselskap i finanskonsern, dersom morselskapet har revisjonsutvalg som oppfyller kravene i loven her. Eierforetak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a–2 bokstav e regnes ikke som morselskap i denne sammenheng.

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra forretningsbankers plikt til ha revisjonsutvalg, og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

Ny § 16 b skal lyde:

§ 16 b. Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens internrevisjon om slik funksjon er etablert,
- c) ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,
- d) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor utgjør en trussel mot uavhengigheten.

Ny § 16 c skal lyde:

§ 16 c. Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i banken, kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra bankens organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, kan det i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som bankens revisjonsutvalg, dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter annet ledd.

V

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 2a–11 tredje ledd skal lyde:

Foretakene i konsernet skal ha samme revisor når ikke annet følger av lov eller forskrift. Kredittilsynet kan samtykke i at datterforetak har egen revisor.

Ny § 3–11 a skal lyde:

§ 3–11 a. Revisjonsutvalg

I finansieringsforetak med verdipapirer notert på regulert marked skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, gjelder første ledd ikke for:

- a) finansieringsforetak som er heleid datterforetak i finanskonsern, dersom morselskapet har revisjonsutvalg som oppfyller kravene i loven her. Eierforetak som nevnt i § 2a–2 bokstav e regnes ikke som morselskap i denne sammenheng,
- b) kredittforetak som utsteder fortrinnsberettigede obligasjoner etter bestemmelsene i denne lov kapittel 2 IV,
- c) finansieringsforetak som ikke har utstedt aksjer eller grunnfondsbevis som omsettes på regulert marked, men som løpende eller gjentatte ganger bare har utstedt obligasjoner med samlet utestående pålydende på mindre enn 100 millioner euro og det ikke er offentliggjort prospekt.

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra finansieringsforetaks plikt til ha revisjonsutvalg, og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

Ny § 3–11 b skal lyde:

§ 3–11 b. Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt foretakets internrevisjon om slik funksjon er etablert,
- c) ha løpende kontakt med foretakets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,
- d) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten.

Ny § 3–11 c skal lyde:

§ 3–11 c. Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i foretaket kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra foretakets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, kan det i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som foretakets revisjonsutvalg dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter annet ledd.

§ 3–13 første ledd skal lyde:

Revisor velges av representantskapet. Hvis foretaket ikke har representantskap, velges revisor av kontrollkomiteen. Dersom foretaket plikter å ha revisjonsutvalg etter § 3–11 a, skal revisjonsutvalgets uttalelse innhentes før valget av revisor.

VI

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 7–2 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Selskapet kan ikke avsette revisor før utløpet av tjenestetiden uten saklig grunn. Uenighet vedrørende regnskapsmessig behandling eller revisjonshandlinger anses ikke som saklig grunn for avsettelse.

§ 7–2 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 7–2 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Selskapet skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at revisors oppdrag er avsluttet. Hvis oppdraget opphørte før utløpet av tjenestetiden, skal selskapet sende begrunnelse for dette til Kredittilsynet.

VII

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

I kapittel 6 ny del V skal overskriften lyde:

V Revisjonsutvalg

Ny § 6–41 skal lyde:

§ 6–41. Revisjonsutvalg

(1) I selskaper med verdipapirer notert på regulert marked skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

(2) Første ledd gjelder ikke selskaper som siste regnskapsår oppfyller minst to av følgende tre kriterier:

1. gjennomsnittlig antall ansatte på under 250,
2. balansesum på mindre enn 300 millioner kroner ved utgangen av regnskapsåret,
3. nettoomsetning på mindre enn 350 millioner kroner.

I selskaper som er unntatt fra kravet om revisjonsutvalg etter første punktum, skal styret utføre oppgavene som nevnt i § 6–43. Når styret utfører slike oppgaver, kan styreleder som er ledende ansatt i selskapet ikke delta i møtet.

(3) Første ledd gjelder ikke for heleid datterselskap dersom det i morselskapet er etablert et revisjonsutvalg som oppfyller de kravene som stilles til revisjonsutvalg i datterselskapet.

Ny § 6–42 skal lyde:

§ 6–42. Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

(1) Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i selskapet kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

(2) Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra selskapets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

(3) Det kan i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som selskapets revisjonsutvalg dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter første ledd annet punktum og annet ledd.

Ny § 6–43 skal lyde:

§ 6–43. Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt selskapets internrevisjon om slik funksjon er etablert,
- c) ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,
- d) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot revisors uavhengighet.

§ 7–1 første ledd skal lyde:

(1) Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer, og kan velge en eller flere vararevisorer. Bedriftsforsamlingen skal fremsette forslag. Dersom foretaket plikter å ha revisjonsutvalg etter § 6–41, skal revisjonsutvalgets uttalelse om forslaget til revisor forelegges generalforsamlingen før valget.

§ 7–2 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Selskapet kan ikke avsette revisor før utløpet av tjenestetiden uten saklig grunn. Uenighet vedrørende regnskapsmessig behandling eller revisjonshandlinger anses ikke som saklig grunn for avsettelse.

§ 7–2 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 7–2 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Selskapet skal uten ugrunnet opphold gi melding til Foretaksregisteret om at revisors oppdrag er avsluttet. Hvis oppdraget opphørte før utløpet av tjenestetiden skal selskapet sende begrunnelse for dette til Kredittilsynet.

VIII

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. gjøres følgende endringer

§ 5–9 første ledd skal lyde:

Representantskapet velger en eller flere registrerte eller statsautoriserte revisorer og godkjenner revisors godtgjørelse. Dersom selskapet plikter å ha revisjonsutvalg etter § 5–10, skal revisjonsutvalgets uttalelse om forslaget til revisor forelegges representantskapet før valget.

Ny § 5–10 skal lyde:

§ 5–10. Revisjonsutvalg

I forsikringsselskaper skal det velges et revisjonsutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, gjelder første ledd ikke for forsikringsselskap som er heleid datterselskap i finanskonsern, dersom morselskapet har revisjonsutvalg som oppfyller kravene i loven her.

Eierforetak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a–2 bokstav e regnes ikke som morselskap i denne sammenheng.

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra forsikringsselskapers plikt til ha revisjonsutvalg, og kan gi utfyllende regler om revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver.

Ny § 5–11 skal lyde:

§ 5–11. Revisjonsutvalgets oppgaver

Revisjonsutvalget skal:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen,
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt selskapets internrevisjon om slik funksjon er etablert,
- c) ha løpende kontakt med selskapets valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet,
- d) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten.

Ny § 5–12 skal lyde:

§ 5–12. Valg av revisjonsutvalg og dets sammensetning

Revisjonsutvalgets medlemmer velges av og blant styrets medlemmer. Styremedlemmer som er ledende ansatte i selskapet kan ikke velges til medlemmer av revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra selskapets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap eller revisjon.

Med mindre Kredittilsynet bestemmer noe annet, kan det i vedtektene fastsettes at det samlede styret skal fungere som selskapets revisjonsutvalg dersom styret til enhver tid oppfyller kravene etter annet ledd.

IX

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Kongen kan fastsette nærmere overgangsregler.

Den som er godkjent registrert eller statsautorisert revisor og som er innført i Revisorregisteret, anses godkjent etter kapittel 3 også etter endring i § 3–2 om utdanning og § 3–3 om praksis.

Den som har bestått treårig revisorutdanning etter fastsatt rammeplan eller høyere revisorutdanning med normert varighet på minst ett og et halvt år før loven trer i kraft, kan godkjennes som henholdsvis registrert- eller statsautorisert revisor etter de tidligere utdanningskrav.

Praksis som er opparbeidet etter bestått revisorutdanning, siviløkonomeksamen, juridisk eller sosialøkonomisk profesjonsutdanning eller annen utdanning godkjent av Kredittilsynet i samsvar med tidligere annet ledd i § 3–3, kan godkjennes som praksis etter nytt annet ledd i revisorloven § 3–3.

19. juni Lov nr. 61 2009

Lov om endringer i akvakulturloven

Ot.prp.nr.77 (2008–2009), Innst.O.nr.88 (2008–2009) og Besl.O.nr.128 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 16. juni 2009. Fremmet av Fiskeri- og kystdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven).

I

Lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur blir endret slik:

§ 6 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hel eller delvis stans i tildeling for bestemte arter i bestemte tidsperioder eller geografiske områder, herunder om at søknader skal behandles i tildelingsrunder på bestemte tidspunkt.

§ 16 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om pålegg om flytting av akvakulturanlegg innenfor et nærmere definert geografisk område dersom overordnede samfunns- og næringsmessige hensyn, herunder hensynet til fiskehelse og miljø tilsier dette. Departementet kan også i forskrift gi nærmere bestemmelser om prosedyrer for initiering og gjennomføring av prosesser med sikte på flytting, herunder prinsipper for dekning av kostnader.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen fastsetter.

19. juni Lov nr. 62 2009**Lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter**

Innst.O.nr.128 (2008–2009) og Besl.O.nr.155 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

I

I lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter gjøres følgende endringer:

§ 6 første ledd skal lyde:

For rett til etterlattepensjon, barnepensjon og barnetillegg etter denne lov, og for behandling av saker om uførepensjoner, gjelder bestemmelsene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse kap. 6 og 7 §§ 27 til 38 og § 44 tiende ledd på tilsvarende måte.

§ 10 nye tredje og fjerde ledd skal lyde:

Ved behandling av krav om ytelser, eller ved kontroll av løpende og tidligere utbetalte ytelser etter loven, kan den som administrerer ordningen innhente nødvendige opplysninger fra medlemmet selv, nåværende og tidligere arbeidsgivere, folketrygdens organer samt skatteetaten uten hinder av eventuell taushetsplikt disse måtte være pålagt.

Om tilbakebetaling av ytelse etter loven gjelder lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse § 44 sjette til niende ledd tilsvarende.

§ 12 nytt annet ledd skal lyde:

For dem som ikke har opparbeidet rettigheter etter denne lov før 1. oktober 2009, skal ny lov om pensjonsrettigheter for stortingsrepresentanter kunne gjøres gjeldende fra nevnte dato.

II

Loven trer i kraft straks.

19. juni Lov nr. 63 2009**Lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (videreføring av sesjonsordningen og innføring av sesjonsplikt for kvinner)**

Ot.prp.nr.41 (2008–2009), Innst.O.nr.81 (2008–2009) og Besl.O.nr.101 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 8. og 16. juni 2009. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt.

I

I lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt gjøres følgende endringer:

§ 4 annet ledd skal lyde:

Kongen treffer nærmere bestemmelser om fra hvilket tidspunkt verneplikten inntreffer for yngreårige som etter eget ønske utskrives i henhold til § 20 fjerde ledd.

§ 9 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. Ordinær tjeneste: Førstegangstjeneste og repetisjonstjeneste, eventuelt med befals- og annen særopplæring.

§ 20 skal lyde:

Menn og kvinner som oppholder seg her i riket, og som ikke åpenbart er helt udyktig til militærtjeneste, er utskrivningspliktig fra 1. januar i det år han eller hun fyller 18 år. De som da er utenfor riket blir utskrivningspliktige straks de kommer hit.

Utskrivningsplikten for menn opphører når verneplikten inntreffer eller når han blir kjent fri for verneplikt. Utskrivningsplikten for kvinner opphører etter endt klassifisering. Utskrivningsplikten bortfaller for menn og kvinner dersom man ikke blir innkalt til sesjonens del II innen utløpet av det år man fyller 28 år.

Utskrivningen omfatter:

1. Innrullering av de utskrivningspliktige i Vernepliktsverkets hovedrulle.
2. Klassifisering av de utskrivningspliktige for å fastslå deres tjenestedyktighet og øvrige forutsetninger for tjeneste.

Menn og kvinner som ennå ikke er blitt utskrivningspliktig, kan etter nærmere bestemmelser av Kongen likevel tillates å bli utskrevet, dog ikke tidligere enn fra 1. januar i det år han eller hun fyller 17 år. Vedkommende er i så fall utskrivningspliktig så snart tillatelsen er meddelt ham eller henne.

I krig eller når krig truer kan Kongen gi nærmere regler om utskrivningsplikten for menn. Kongen kan under slike forhold bestemme at utskrivningsplikten skal omfatte også menn utenfor riket og gi nærmere regler om fremgangsmåten ved utskrivningen. Reglene kan fravike denne lov.

§ 23 skal lyde:

Vernepliktsverket er utøvende ledd for den felles vernepliktsforvaltning og ledes av Sjefen for Vernepliktsverket. Sjefen for Vernepliktsverket er direkte underlagt Forsvarssjefen.

Kongen gir nærmere regler om Vernepliktsverkets organisasjon og gjøremål, herunder behandlingen av spørsmål som vedrører verneplikten og dens avtjening.

§ 24 oppheves.

§ 25 skal lyde:

Innrulleringen foretas ikke tidligere enn i året forut for utskrivningsåret, med mindre Kongen på grunn av særlige forhold bestemmer noe annet. Den som ifølge § 20 blir utskrivningspliktig utenfor normalalderen, skal innrulleres så snart som mulig.

De nærmere bestemmelser om innrulleringen fastsettes av Kongen.

§ 27 skal lyde:

Sesjon holdes etter innrulling av ny årsklasse, og gjennomføres i to deler. Dersom frammøte til sesjonens andre del ikke har latt seg gjennomføre innen rimelig tid og klassifisering etter §§ 26 og 29 ikke har vært mulig, kan allikevel personell som ikke åpenbart er helt udyktige utskrives, og deres tjenestedyktighet avgjøres ved frammøte til tjeneste.

Sesjonens første del innebærer at alle utskrivningspliktige avgir en egenerklæring uten at personlig frammøte kreves. Dette gjelder også utskrivningspliktige som ikke er blitt klassifisert tidligere og som ikke har fått utsettelse med utskrivning i henhold til § 21.

Sesjonens andre del innebærer personlig frammøte for klassifisering. Til sesjonens andre del kan innkalles utskrivningspliktige som på bakgrunn av sesjonens første del anses egnet for tjeneste i Forsvaret, og utskrivningspliktige som ikke besvarer egenerklæringen i sesjonens første del. Også andre utskrivningspliktige og vernepliktige som skal undersøkes på ny, kan innkalles til sesjonens andre del.

Kongen gir nærmere regler om gjennomføring av todelt sesjon.

Sesjonsstedet velges med sikte på å spare reiser og tid for de møtepliktige.

Kongen med Stortingets samtykke gir regler om godtgjørelse for frammøte til sesjon.

§ 28 oppheves.

§ 31 første ledd skal lyde:

Legekjennerer som er avgitt før den vernepliktiges første frammøte til tjeneste, og som ikke går ut på at han er udyktig til enhver militærtjeneste, kan tas opp til ny avgjørelse ved fremmøtet. Avgjørelsen treffes av en nemnd som skal bestå av minst to leger, hvorav den ene fortrinnsvis skal være sanitetsoffiser. I krig kan Kongen bestemme at nemnda skal bestå av minst en lege og en offiser. Når forholdene tillater det, kan nemnda tilkalle ytterligere ekspertise etter behov.

§ 34 første ledd skal lyde:

Kongen gir nærmere regler til utfylling av bestemmelsene i § 33, herunder hvordan vernepliktige og frivillige etter sesjon skal fordeles til tjeneste i Forsvaret.

§ 35 skal lyde:

Resultatet av utskrivningen meddeles den enkelte mann eller kvinne på den måte Kongen bestemmer.

§ 36 skal lyde:

Vernepliktsverket fører en hovedrulle over alle utskrivningspliktige og vernepliktige.

Kongen gir nærmere bestemmelser om innhold og oppbevaring av hovedrullen.

§ 37 skal lyde:

Er noen forbigått ved utskrivningen og feilen blir oppdaget eller årsaken til forbigåelsen bortfaller, skal han eller hun utskrives så snart som mulig.

Blir det brakt på det rene at noen er feilaktig utskrevet, skal han eller hun straks slettes av rullene og betraktes som ikke utskrevet.

§ 38 skal lyde:

Enhver vernepliktig kan uten hensyn til eget ønske omdisponeres til annen enhet i eller utenfor den forsvarsgren han opprinnelig er disponert til. Etter søknad kan han omdisponeres når vektige velferdsgrunner foreligger og tjenstlige hensyn ikke er til hinder for det.

Regler for godkjenning av omdisponeringer som ikke er bestemt av departementet, fastsettes av Forsvarssjefen.

§ 39 annet ledd skal lyde:

Den som på grunn av opphold utenfor riket ikke er utskrevet, skal melde seg for politiet straks han eller hun kommer til riket.

§ 40 første ledd skal lyde:

Menn og kvinner i utskrivnings- og vernepliktig alder plikter på oppfordring ved personlig frammøte eller skriftlig å gi opplysninger om forhold som har betydning for deres utskrivning og verneplikt og herunder å skaffe til veie attester og andre dokumenter som kreves framlagt. I rimelig utstrekning plikter de også på annen måte å godtgjøre riktigheten av sine opplysninger.

§ 43 skal lyde:

Enhver mann og kvinne plikter selv å påse at sitt utskrivnings- og vernepliktsforhold i rett tid kommer under behandling.

Den som ikke får slike meddelelser eller ordrer med hensyn til forhold som nevnt i første ledd og som han eller hun etter sin alder og sine øvrige forutsetninger skal ha, plikter å melde fra om dette til politiet eller Vernepliktsverket.

§ 46 første ledd skal lyde:

Til bruk for utskrivning, rulleføring og innkalling til tjeneste plikter offentlige myndigheter og tjenestemenn, arbeidsgivere og fartøysførere, bestyrere og private lærestalter, ungdomshjem og sykehus, prester og forstandere i trossamfunn uten betaling å gi opplysninger, oppgaver og attestasjoner angående menn og kvinner mellom 17 og 45 år som er knyttet til dem eller registrert hos dem.

§ 48 skal lyde:

Med bøter straffes den som forsettlig eller uaktsomt

1. unnlater å oppfylle meldeplikt etter §§ 39 eller 43, unnlater å innhente tillatelse som nevnt i § 39 annet punktum eller overtrer reiseforbud gitt i medhold av § 39 tredje punktum;
2. uten gyldig forfall uteblir fra eller kommer for sent til møte som han eller hun er innkalt til i medhold av denne lov, møter i ikke edru tilstand, forlater møtet uten tillatelse eller ved sin opptreden hindrer eller forstyrrer møtets gang;
3. unnlater eller nekter å oppfylle noen av de plikter som han eller hun er pålagt etter §§ 40, 41 eller 42, gir uriktige opplysninger om forhold som nevnt i § 40 eller ved sin atferd eller på annen måte søker å villedde vernepliktsmyndighetene ved bedømmelsen av hans eller hennes utskrivnings- eller vernepliktsforhold; eller
4. overtrer eller forsømmer sine plikter han eller hun er pålagt å ta vare på i henhold til § 44.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 64 2009

Lov om endringer i lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner)

Ot.prp.nr.67 (2008–2009), Innst.O.nr.113 (2008–2009) og Besl.O.nr.102 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 8. og 16. juni 2009. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (forsvarspersonelloven).

I

I lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (forsvarspersonelloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt annet ledd skal lyde:

Forsvaret har et særlig ansvar for at personell som deltar i internasjonale operasjoner og deres pårørende blir godt ivaretatt før, under og etter endt tjeneste.

Ny § 12 a skal lyde:

§ 12 a. Rett til oppfølging

Personell som tjenestegjør og har tjenestegjort i internasjonale operasjoner har, ved behov, rett til psykiatrisk og psykologisk oppfølging fra Forsvaret i ett år etter endt tjeneste. Forsvaret har plikt til å tilby slik oppfølging og til å sørge for at overgangen til det sivile helsevesenet skjer på en for personellet tryggende måte.

Forsvaret har plikt til å tilby annen oppfølging i ett år etter endt tjeneste i den grad det er rimelig ut fra personellens helsetilstand og økonomiske stilling, tjenesteforholdets varighet og forholdene ellers.

Departementet kan gi forskrift med utfyllende regler om innholdet i og omfanget av oppfølging etter første og annet ledd.

Ny § 12 b skal lyde:

§ 12 b. *Objektivt erstatningsansvar ved personskade i internasjonale operasjoner*

Staten skal uavhengig av skyld erstatte tap påført sivilt eller militært personell på grunn av skade eller sykdom oppstått som følge av tjeneste i en internasjonal operasjon, herunder psykiske belastningsskader.

Staten hefter ikke på annet grunnlag for skade eller sykdom, herunder psykiske belastningsskader, som etter sin art faller inn under denne bestemmelsen.

Yrkesskadeforsikringsloven 16. juni 1989 nr. 65 §§ 12, 13 første ledd, 14 og 15 gjelder så langt ikke annet er bestemt i eller i medhold av denne lov.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om ordningens innhold og gjennomføring, herunder regler om utmåling av erstatningen.

Ny § 12 c skal lyde:

§ 12 c. *Billighetserstatning*

Departementet kan gi forskrift om billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner. Utbetaling etter forskriften skal samordnes med erstatningsutbetalinger på annet grunnlag fra staten til personell som deltar i internasjonale operasjoner.

§ 19 nytt tredje ledd skal lyde:

§ 12 a omfatter rett til oppfølging for personell som tjenestegjør i internasjonale operasjoner etter at bestemmelsen trådte i kraft. § 12 b omfatter skader og sykdom som er påført etter at bestemmelsen trådte i kraft.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 65 2009

Lov om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet

Ot.prp.nr.73 (2008–2009), Innst.O.nr.112 (2008–2009) og Besl.O.nr.122 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

§ 1. *Fylkeskommunens ansvar i folkehelsearbeidet*

Fylkeskommunen skal fremme folkehelse herunder trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge sykdom, skade eller lidelse, samt bidra til en jevnere sosial fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

§ 2. *Virkeområde*

Loven gjelder for fylkeskommuner. Det som er fastsatt for fylkeskommuner i denne loven, gjelder også for Oslo kommune.

§ 3. *Fylkeskommunens oppgaver med å fremme folkehelse*

Fylkeskommunen skal fremme folkehelse jf. § 1 innen de oppgaver som fylkeskommunen er tillagt, herunder regional utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.

Fylkeskommunen skal være pådriver for, og samordne folkehelsearbeidet i fylket, bl.a. gjennom alliansebygging og partnerskap og ved å understøtte kommunenes folkehelsearbeid.

To eller flere fylkeskommuner kan samarbeide om å utføre oppgaver etter loven når det er hensiktsmessig for å samordne arbeidet over fylkesgrenser.

§ 4. *Oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer i fylket*

Som grunnlag for folkehelsearbeidet i fylket, jf. § 3, skal fylkeskommunen ha den nødvendige oversikt over helsetilstanden i fylket og de faktorer som kan virke inn på denne, herunder trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale helseforskjeller.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om krav til fylkeskommunens oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i fylket, herunder om plikt til å gjennomføre befolkningsundersøkelser, og om innholdet i og gjennomføringen av slike undersøkelser i fylket.

§ 5. *Ikrafttreden*

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 66 2009

Lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)

Ot.prp.nr.39 (2008–2009), Innst.O.nr.75 (2008–2009) og Besl.O.nr.92 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 10. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 21–11a andre ledd skal lyde:

Vedtak om ytelser etter kapittel 5 fattes av Helsedirektoratet. Helsedirektoratet kan delegere vedtakskompetansen til underliggende organer eller, etter godkjenning fra departementet, til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Helsedirektoratet kan i forbindelse med vedtak om delegasjon fastsette særskilte bestemmelser om klageinstans.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 67 2009

Lov om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven)

Ot.prp.nr.53 (2008–2009), Innst.O.nr.111 (2008–2009) og Besl.O.nr.120 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven).

I

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1–5 tredje ledd første punktum skal lyde:

Den som selger, utleverer eller skjenker alkoholholdig drikk med 22 volumprosent alkohol eller mer, må ha fylt 20 år, og den som selger, utleverer eller skjenker annen alkoholholdig drikk, må ha fylt 18 år.

§ 1–14 første ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om plikt for bevillingshaver, den som utleverer alkoholholdig drikk ved privat innførsel og den som driver engrossalg til å avgi opplysninger til statistiske formål.

§ 2–1 annet ledd og nytt tredje ledd skal lyde:

Etter forskrifter gitt av departementet kan alkoholholdig drikk likevel innføres av AS Vinmonopolet uten bevilling som nevnt i første ledd. Uten slik bevilling kan alkoholholdig drikk også innføres av fremmede makters representasjoner i Norge for tjenestebruk, når det skjer avgiftsfritt eller etter forskrifter gitt av departementet.

Alkoholholdig drikk kan innføres fra utlandet av privatpersoner til personlig bruk (privat innførsel) uten bevilling som nevnt i første ledd. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav som må være oppfylt for at innførselen skal anses å være privat innførsel.

Ny § 2–4 skal lyde:

§ 2–4. *Krav til den som utleverer alkoholholdig drikk ved privat innførsel*

Virksomheter kan bare utlevere alkoholholdig drikk til privatpersoner som innfører alkoholholdig drikk til personlig bruk dersom virksomheten er registrert som utleverer av alkoholholdig drikk ved privat innførsel hos Helsedirektoratet.

Departementet kan i forskrift fastsette ytterligere krav for å sikre en forsvarlig utlevering av alkoholholdig drikk ved privat innførsel og for å sikre at virksomheter som foretar slik utlevering opptrer i samsvar med bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven her eller annen lovgivning som har sammenheng med formålene bak loven her.

Helsedirektoratet kan vedta å nekte eller trekke tilbake en registrering dersom virksomheten ikke oppfyller sine forpliktelser etter denne loven eller bestemmelser gitt i medhold av den. Det samme gjelder ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av annen lovgivning når bestemmelsene har sammenheng med denne lovs formål.

Ved vurderingen av om en registrering bør nektes eller trekkes tilbake, og for hvor lenge, kan det blant annet legges vekt på type overtredelse, overtredelsens grovhet, om virksomheten kan klandres for overtredelsen og hva som er gjort for å rette opp forholdet. Det kan også legges vekt på hvordan virksomheten tidligere har praktisert slik utlevering.

Ny § 2–5 skal lyde:

§ 2–5. *Tidsinnskrenkninger ved utlevering av alkoholholdig drikk*

Utlevering av alkoholholdig drikk ved privat innførsel kan skje fra kl. 08.30 til kl. 18.00. På dagen før søn- og helligdager skal utleveringen opphøre kl. 15.00. Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag.

Utlevering av alkoholholdig drikk ved privat innførsel er forbudt på søn- og helligdager, 1. og 17. mai, jul-, nyttårs-, påske- og pinseaften og på stemmedagene for stortingsvalg, fylkestingsvalg, kommunestyrevalg og på folkeavstemning vedtatt ved lov.

Ny § 2–6 skal lyde:

§ 2–6. Tilsyn med privat innførsel av alkoholholdig drikk

Helsedirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene om privat innførsel av alkoholholdig drikk fastsatt i eller i medhold av denne lov overholdes.

Enhver plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av tilsynet med privat innførsel av alkoholholdig drikk.

§ 8–11 skal lyde:

§ 8–11. Forbud mot salg, utlevering og skjenking til rusmiddelpåvirkede personer

Det er forbudt å selge, utlevere eller skjenke alkoholholdig drikk til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler, eller skjenke alkoholholdig drikk på en slik måte at vedkommende må antas å bli åpenbart påvirket.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2009.

19. juni Lov nr. 68 2009

Lov om endringer i helseregisterloven og helsepersonelloven

Ot.prp.nr.51 (2008–2009), Innst.O.nr.110 (2008–2009) og Besl.O.nr.119 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- 2 Lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven).

I

I lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a. Virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre

Det kan bare etableres virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre som fremgår av loven her eller annen lov.

Virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre kan bare inneholde nærmere bestemte helseopplysninger i et begrenset omfang som er nødvendige og relevante for samarbeid mellom virksomheter om forsvarlig helsehjelp til pasienten. Slike registre kan bare etableres i tillegg til de behandlingsrettede helseregistrene virksomheten etablerer internt i virksomheten, jf. lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 3–2 og lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 1–3a, jf. helsepersonelloven §§ 39 og 40. Virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre skal føres elektronisk.

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om etablering, drift og behandling av helseopplysninger i virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre. Virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre kan bare etableres uten samtykke fra pasienten dersom dette er nødvendig for å ivareta formålet med registeret. Det kan ikke etableres sentrale behandlingsrettede helseregistre etter denne bestemmelsen.

Forskrift etter tredje ledd skal nærmere angi formålet med behandlingen av helseopplysningene og hvilke opplysninger som skal behandles. Forskriften skal videre gi nærmere regler om databehandlingsansvaret for opplysningene, herunder om plassering, tilgang, tilgangskontroll, samt gi pasienten rett til å motsette seg behandling av opplysninger i registeret eller stille krav om samtykke.

Ny § 6 b skal lyde:

§ 6 b. Virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede helseregistre – helsepersonell med formalisert arbeidsfellesskap

Kongen i statsråd kan i forskrift gi bestemmelser om etablering av virksomhetsovergrepene behandlingsrettede helseregistre for bruk av helsepersonell med formalisert arbeidsfellesskap.

Forskriften etter første ledd skal sikre plassering av databehandlingsansvaret, samt angi regler om tilgang og tilgangskontroll. Den databehandlingsansvarlige skal sørge for at journal- og informasjonssystemene i det formaliserte arbeidsfellesskapet er forsvarlige.

Der slike registre opprettes, skal det virksomhetsovergrepene, behandlingsrettede registeret føres elektronisk og erstatte det virksomhetsinterne behandlingsrettede registeret. Plikten til å føre journal, jf. helsepersonelloven §§ 39 og 40, gjelder tilsvarende.

§ 9 skal lyde:

§ 9. Særlig om innsamling av helseopplysninger til sentrale, regionale, lokale og behandlingsrettede helseregistre, meldingsplikt m.v.

Virksomheter og helsepersonell som tilbyr eller yter tjenester i henhold til apotekloven, kommunehelsetjenesteloven, sosialtjenesteloven, smittevernloven, spesialisthelsetjenesteloven eller tannhelsetjenesteloven, plikter å utlevere eller overføre opplysninger som bestemt i forskrifter etter §§ 6 a, 7 og 8 samt etter paragrafen her.

Kongen kan gi forskrifter om innsamling av helseopplysninger etter §§ 6 a, 7 og 8, herunder bestemmelser om hvem som skal gi og motta opplysningene og om frister, formkrav og meldingsskjemaer. Den som mottar opplysningene, skal varsle avsenderen av opplysningene dersom opplysningene er mangelfulle.

§ 13 nye andre til sjette ledd skal lyde:

Kongen i Statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tilgang til helseopplysninger. Forskriften kan for tilgang til helseopplysninger i behandlingsrettede helseregistre gjøre unntak fra første ledd første punktum.

Tilgang til helseopplysninger i behandlingsrettet helseregister på tvers av virksomheter kan bare gis etter uttrykkelig samtykke fra den registrerte.

Kongen i Statsråd kan i forskrift gjøre unntak fra kravet om uttrykkelig samtykke i tredje ledd, jf. § 2 nr. 11.

En forespørsel om og tilgang til helseopplysninger i annen virksomhet kan bare omfatte én pasient om gangen.

Den registrerte har rett til innsyn i logg fra behandlingsrettet helseregister om hvem som har hatt tilgang til helseopplysninger om ham eller henne.

II

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) gjøres følgende endringer:

§ 25 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

For elektronisk tilgang til helseopplysninger på tvers av virksomheter gjelder helseregisterloven § 13 tredje og fjerde ledd.

§ 45 skal lyde:

§ 45. Utlevering av og tilgang til journal og journalopplysninger

Med mindre pasienten motsetter seg det, skal helsepersonell som skal yte eller yter helsehjelp til pasient etter denne lov, gis nødvendige og relevante helseopplysninger i den grad dette er nødvendig for å kunne gi helsehjelp til pasienten på forsvarlig måte. For elektronisk tilgang til helseopplysninger på tvers av virksomheter gjelder helseregisterloven § 13 tredje og fjerde ledd. Det skal fremgå av journalen at annet helsepersonell er gitt helseopplysninger.

Helseopplysninger som nevnt i første ledd kan gis av den databehandlingsansvarlige for opplysningene eller det helsepersonell som har dokumentert opplysningene, jf. § 39.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser til utfylling av første ledd, og kan herunder bestemme at annet helsepersonell kan gis tilgang til journalen også i de tilfeller som faller utenfor første ledd.

III

Loven trer i kraft straks.

19. juni Lov nr. 69 2009

Lov om endringer i midlertidig lov 2. juli 2004 nr. 64 om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven) m.m.

Ot.prp.nr.59 (2008–2009), Innst.O.nr.109 (2008–2009) og Besl.O.nr.121 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene.
- 2 Midlertidig lov 2. juli 2004 nr. 64 om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven).

I

I midlertidig lov 2. juli 2004 nr. 64 om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven) gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 2. juli 2004 nr. 64 om ordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven)

Ny § 1 skal lyde:

§ 1. Formål

Lovens formål er å legge til rette for etablering av ordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsordning).

Sprøyteromsordningen skal bidra til økt verdighet for mennesker med langvarig narkotikaavhengighet ved å tilby hygieniske rammer for injisering. Videre skal sprøyteromsordningen bidra til økt helsemessig trygghet, herunder forebygge infeksjoner og smitte og gi raskere hjelp ved overdoser, gjennom tilstedeværelse og tilsyn av helsepersonell. Formålet er også å bidra til økt mulighet for kontakt og samtaler mellom den enkelte bruker og hjelpeapparatet med sikte på tverrfaglig oppfølging og behandling.

Ny § 2 skal lyde:

§ 2. Sprøyteromsordningen

En sprøyteromsordning som er etablert i medhold av denne loven er å anse som en kommunehelsetjeneste, jf. kommunehelsetjenesteloven § 1–3 fjerde ledd annet punktum.

En sprøyteromsordning skal inneholde et sprøyterom (injiseringsrom), fremmøterom og samtalerom. I tillegg skal sprøyteromsordningen ha tilgang til et behandlingsrom.

Ny § 3 skal lyde:

§ 3. Etablering av sprøyteromsordning og krav om godkjenning

Etter godkjenning fra departementet kan kommunen etablere en sprøyteromsordning.

For brukere av sprøyteromsordningen skal sprøyteromsordningen være et supplement til kommunens øvrige helse- og sosialtjenestetilbud.

Ny § 4 skal lyde:

§ 4. Bruk av sprøyteromsordningen

Den som med lovlig adgang til sprøyterommet

- a) injiserer narkotika i et godkjent sprøyterom, eller
- b) besitter en brukerdose narkotika til eget bruk i et godkjent sprøyterom eller tilstøtende fremmøterom, samtalerom eller behandlingsrom, kan ikke straffes for dette etter legemiddeloven § 31, jf. § 24 første ledd.

Det er tillatt for personalet i sprøyteromsordningen å gi brukerne individuell og konkret rådgivning i forbindelse med injisering av narkotika i sprøyterommet.

Ny § 5 skal lyde:

§ 5. Behandling av helseopplysninger

En kommune som etablerer en godkjent sprøyteromsordning, kan føre helseregister og behandle helseopplysninger som nevnt i helseregisterloven § 2 nr. 1 i den grad det er nødvendig for å oppfylle reglene gitt i eller i medhold av loven her.

Ny § 6 skal lyde:

§ 6. Avgjørelse om adgang til sprøyterommet

En avgjørelse om adgang til sprøyterommet er ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Har politiet mistanke om straffbar besittelse eller bruk av narkotika i sprøyteromsordningens lokaler eller tilstøtende behandlingsrom, skal personalet uten hinder av taushetsplikten i helsepersonelloven § 21 og forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og på begjæring gi politiet opplysning om hvorvidt en identifisert person er registrert bruker av sprøyterommet eller ikke.

Adgang til sprøyterommet er ikke nødvendig helsehjelp etter kommunehelsetjenesteloven § 2–1 første ledd og pasientrettighetsloven § 2–1 første ledd annet punktum. Avgjørelse om adgang til sprøyterommet kan ikke påklages etter kommunehelsetjenesteloven § 2–4 eller pasientrettighetsloven § 7–2.

Ny § 7 skal lyde:

§ 7. Forholdet til helsepersonelloven

Helsepersonelloven gjelder for personalets yrkesutøvelse i sprøyteromsordningen.

Helsepersonelloven § 4 er ikke til hinder for at helsepersonell kan utføre de oppgaver som etter regler gitt i eller i medhold av loven her er lagt til personalet i sprøyteromsordningen.

Ny § 8 skal lyde:

§ 8. Forskrift

Kongen kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av sprøyteromsordningen, og kan blant annet bestemme:

- a) hvem sprøyteromsordningen skal gjelde for,
- b) ordninger for adgangsregulering,
- c) type og mengde narkotika som straffriheten skal omfatte,
- d) ordninger for kontroll av type og mengde narkotika en person har med seg inn i sprøyteromsordningens lokaler eller tilstøtende behandlingsrom,
- e) hvilken adgang politiet skal ha til sprøyteromsordningens lokaler eller tilstøtende behandlingsrom,
- f) hvilke krav til bemanning av sprøyteromsordningen som skal gjelde,
- g) hvordan helseopplysninger i helseregisteret kan behandles, herunder hvilke, opplysninger som kan behandles og formålet med behandlingen,
- h) at reglene i helsepersonelloven §§ 39 og 40 helt eller delvis ikke skal gjelde for helsepersonell som yter helsehjelp i sprøyteromsordningen.

Ny § 9 skal lyde:

§ 9. Ikrafttredelse

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

II

I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene gjøres følgende endring:

§ 1–3 fjerde ledd annet, tredje og nytt fjerde punktum skal lyde:

Sprøyteromsordninger som er etablert i medhold av lov 2. juli 2004 nr. 64 om ordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven) er å anse som en kommunehelsetjeneste. Det er opp til den enkelte kommune å avgjøre om den ønsker å etablere en sprøyteromsordning. Kommunen kan ikke inngå avtale med private om drift av sprøyteromsordning.

III

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

19. juni Lov nr. 70 2009

Lov om endringer i helsepersonelloven m.m. (oppfølging av born som pårørende)

Ot.prp.nr.84 (2008–2009), Innst.O.nr.123 (2008–2009) og Besl.O.nr.150 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m.
- 2 Lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven).
- 3 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).

I

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 10 a skal lyde:

§ 10 a. Helsepersonells plikt til å bidra til å ivareta mindreårige barn som pårørende

Helsepersonell skal bidra til å ivareta det behovet for informasjon og nødvendig oppfølging som mindreårige barn av pasient med psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade kan ha som følge av forelderens tilstand.

Helsepersonell som yter helsehjelp til pasient som nevnt i første ledd, skal søke å avklare om pasienten har mindreårige barn.

Når det er nødvendig for å ivareta barnets behov, skal helsepersonellet blant annet

- a) samtale med pasienten om barnets informasjons- eller oppfølgingsbehov og tilby informasjon og veiledning om aktuelle tiltak. Innenfor rammene av taushetsplikten skal helsepersonellet også tilby barnet og andre som har omsorg for barnet, å ta del i en slik samtale
- b) innhente samtykke til å foreta oppfølging som helsepersonellet anser som hensiktsmessig
- c) bidra til at barnet og personer som har omsorg for barnet, i overensstemmelse med reglene om taushetsplikt, gis informasjon om pasientens sykdomstilstand, behandling og mulighet for samvær. Informasjonen skal gis i en form som er tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger.

Departementet kan gi forskrifter som utdyper innholdet i helsepersonellens plikter etter denne bestemmelsen.

§ 25 nytt tredje ledd skal lyde:

Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å ivareta behovene til pasientens barn, jf. helsepersonelloven § 10 a.

Nåværende § 25 tredje ledd blir nytt fjerde ledd og skal lyde:

Personell som nevnt i første, andre og tredje ledd har samme taushetsplikt som helsepersonell.

II

I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. gjøres følgende endring:

Ny § 3–7 a skal lyde:

§ 3–7a. Om barneansvarlig personell mv.

Helseinstitusjoner som omfattes av denne loven, skal i nødvendig utstrekning ha barneansvarlig personell med ansvar for å fremme og koordinere helsepersonells oppfølging av mindreårige barn av psykisk syke, rusmiddelavhengige og alvorlig somatisk syke eller skadde pasienter.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om barneansvarlig personell i forskrift.

III

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven) gjøres følgende endring:

§ 2–6 femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om dekning av reise- og oppholdsutgifter for pasienter og utgifter til nødvendig ledsager, herunder dekning av utgifter ved fritt sykehusvalg, om utbetaling av refusjon og om frister for fremsetting av krav.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

19. juni Lov nr. 71 2009

Lov om endringer i apotekloven

Ot.prp.nr.91 (2008–2009), Innst.O.nr.133 (2008–2009) og Besl.O.nr.151 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek (apotekloven).

I

I lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek gjøres følgende endringer:

§ 1–3 første ledd bokstav a, b og c skal lyde:

- apotek: salgssted for legemidler til sluttbruker hvor det gis legemiddelfaglig veiledning, som er fysisk tilgjengelig for publikum;
- hovedapotek: det apotek hvor apotekeren har den stedlige ledelsen når driftskonsesjonen også omfatter filialapotek;
- filialapotek: apotek under samme apotekkonsesjon og driftskonsesjon som et hovedapotek;

§ 1–3 første ledd bokstav g oppheves. Nåværende bokstav h, i, j, k og l blir g, h, i, j og k.

§ 1–5 tredje ledd skal lyde:

Tittelen apoteker må ikke brukes av noen som ikke er apoteker etter denne loven. Kommersiell bruk av ordsammensetninger som inneholder denne tittelen, er ikke tillatt.

§ 1–6 skal lyde:

§ 1–6. Erstatningsansvar

For pasientskader gjelder reglene i pasientskadeloven.

Apotekenes ansvar ved tilvirkning av legemidler reguleres i produktansvarsloven kapittel 3.

For øvrig gjelder alminnelige erstatningsregler.

I § 2–2 skal overskriften lyde:

Apotekkonsesjon

§ 2–2 første ledd første punktum skal lyde:

Med de begrensninger som følger av § 2–3, har en søker rett til apotekkonsesjon hvis følgende krav er oppfylt:

§ 2–2 første ledd bokstav a og c oppheves. Nåværende bokstav b og d blir ny bokstav a og b.

I § 2–3 skal overskriften lyde:

Søkere som ikke kan gis apotekkonsesjon

§ 2–5 skal lyde:

§ 2–5. Apotekkonsesjon til sykehusapotek

Apotekkonsesjon til sykehusapotek kan gis til staten, kommuner, fylkeskommuner og til foretak som eies helt av stat, kommune eller fylkeskommune. Konsesjon til sykehusapotek kan også gis til privat søker.

Søkere må oppfylle kravene i § 2–2 jf. § 2–3 første ledd bokstav a, b og d.

§ 2–6 oppheves.

§ 2–7 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) Tillatelse til etablering av medisinutsalg i områder uten apotek. Tillatelse til å ha medisinutsalg kan kalles tilbake med 6 måneders varsel, og skal kalles tilbake hvis det etableres et apotek på stedet.

§ 2–8 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) utføring av farmasøytisk kvalitetskontroll i den lokale helsetjenesten

§ 2–8 første ledd bokstav e skal lyde:

- e) sikring av legemiddelforsyningen gjennom opprettelse og drift av apotek eller medisinutsalg i område uten apotektilbud, eller gjennom overtakelse av apotek eller medisinutsalg i område som står i fare for å miste apotektilbudet

§ 2–8 første ledd ny bokstav f og g skal lyde:

- f) medvirkning til forsvarlig legemiddelberedskap
- g) tilvirkning og leveringsplikt av viktige legemidler av hensyn til den nasjonale legemiddelforsyningen.

§ 2–10 skal lyde:

§ 2–10. Opplysningsplikt og særlige meldeplikter

Apotekkonsesjonæren skal gi departementet melding om vesentlige endringer av de opplysningene som ligger til grunn for konsesjonsvedtaket.

§ 3–2 første ledd bokstav a og b skal lyde:

- a) Søker har norsk eksamen cand.pharm., master i farmasi eller utenlandsk utdannelse som anerkjennes som jevn god med norsk eksamen, jf. lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 48 tredje ledd bokstav a.
- b) Søker har minst 2 års farmasøytisk praksis etter eksamen, hvorav minst 12 måneder ved apotek fra EØS-området. Apotekpraksis fra land utenfor EØS-området kan legges til grunn dersom den vurderes som relevant for norske forhold.

§ 3–2 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

I særlige tilfeller kan det tillates at samme person kan opprettholde en driftskonsesjon i inntil 6 måneder etter at personen har begynt å fungere som apoteker på grunnlag av ny driftskonsesjon.

§ 3–3 skal lyde:

§ 3–3. Krav til apotekvirksomheten

Før driftskonsesjonen gis må apotekkonsesjonæren godtgjøre at apoteket fyller de kravene som gjelder for apotekvirksomheten, herunder at det kan dokumenteres tilfredsstillende leveringsevne av apotekfremstilte legemidler.

§ 3–4 skal lyde:

§ 3–4. Filialapotek

I tillegg til hovedapoteket kan det gis tillatelse til drift av inntil tre filialapotek, som hver skal være under stedlig ledelse av en person med autorisasjon som provisorfarmasøyt eller reseptarfarmasøyt, hvis apotekkonsesjonæren godtgjør at:

- a) Person med kvalifikasjoner som nevnt i § 3–2 første ledd ikke lar seg ansette som apoteker av årsaker som ikke kan lastes apotekkonsesjonæren.
- b) Apoteket tilbyr apotektenester som stedets befolkning ikke kan skaffe seg på annen måte uten urimelig kostnad eller ulempe. I særlige tilfeller kan dette kravet fravikes.

Kravene i første ledd bokstav a og b gjelder ikke hvis apoteket på søknadstidspunktet er i drift som filialapotek. I dette tilfellet bør tillatelsen tidsbegrenses til varigheten av arbeidsforholdet til filialapotekets stedlige leder.

§ 3–7 skal lyde:

§ 3–7. Driftskonsesjonsansvaret ved apotekers fravær

Ved sykdom, permisjon og annet midlertidig fravær over 1 måned skal virksomhetens daglige ledelse overlates til en person med rett til å utøve yrke som provisorfarmasøyt eller med autorisasjon som reseptarfarmasøyt.

Vedkommende skal ha tilstrekkelig apotekpraksis til å overta driftsansvaret. Ved sammenhengende fravær over 3 måneder skal det sendes melding til departementet. Perioden kan normalt ikke overstige 12 måneder, men departementet kan i særlige tilfeller godkjenne at den forlenges.

§ 3–8 annet ledd skal lyde:

Konsesjonen faller bort når apotekers arbeidsforhold avsluttes. Rettighetene og pliktene etter konsesjonen kan ved melding til departementet likevel overføres for en periode på inntil 6 måneder til en annen person som fyller vilkårene i § 3–2 eller til en person som fyller kravene til å overta driftsansvaret etter § 3–7.

§ 3–9 tredje ledd skal lyde:

Hvis tilbakekallsgrunnen bare gjelder filialapotek eller medisinsutvalg, kan tilbakekallet begrenses til å gjelde denne delen av driftskonsesjonen.

§ 4–1 skal lyde:

§ 4–1. Apotekets faglige personale

Apotekets farmasøytiske personale er de ansatte med rett til å utøve yrke som provisorfarmasøyt eller reseptarfarmasøyt.

Apotekets tekniske personale er de ansatte med rett til å utøve yrke som apotekteknikere.

§ 4–2 oppheves.

§ 5–2 skal lyde:

§ 5–2. Åpnings- og lukningstider

Apoteket skal være åpent for ekspedisjon og utlevering av legemidler til publikum innenfor sine åpningstider. Dersom ikke annet er fastsatt i medhold av annet ledd, står apoteket fritt til å bestemme sine åpnings- og lukningstider.

Departementet kan ved forskrift bestemme minste åpningstider for apotek, og kan også fastsette lukningstider på søndager. I forskrift kan det også gis bestemmelser om plikt til rapportering og kunngjøring av åpningstidene.

Ny § 5–5 a skal lyde:

§ 5–5 a. Dokumentasjon av reseptekspedisjon

Apoteket skal oppbevare opplysninger om ekspedisjon og utlevering av legemidler og handelsvarer etter resept og rekvisisjon. Departementet gir nærmere bestemmelser om slik registrering, herunder krav til oppbevaringsperioder og hva som skal registreres.

For pasienters innsynsrett i lagrede opplysninger gjelder pasientrettighetsloven.

Ny § 5–8 skal lyde:

§ 5–8. Nedlegging av apotek

Ved nedlegging skal apotekets eier sikre forsvarlig behandling av legemidler, relevant dokumentasjon og personopplysninger som oppbevares eller lagres i apoteket. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om krav i forbindelse med nedlegging.

§ 6–1 annet ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift som begrenser apotekets adgang til forsendelse av legemidler.

§ 6–9 nytt annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder tilsvarende dersom feil eller kvalitetsmangler på legemidler avdekkes i apoteket før utlevering.

§ 6–11 skal lyde:

§ 6–11. Markedsføring

Apotekets eksponering av varer overfor publikum skal domineres av varer som hører inn under apotekets forhandlingsplikt.

Apoteket kan med de begrensninger som er gitt i lov og forskrifter, markedsføre sine varer, tjenester, priser, rabatter og leveringsbetingelser.

Bare varer som omfattes av forhandlingsplikten, kan markedsføres generelt som varer som fås på apotek. Andre varer kan bare knyttes til apotek sammen med angivelse av hvilket eller hvilke apotek som forhandler varen.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om markedsføring av apoteks varer og tjenester, herunder bestemmelser som innskrenker adgangen til markedsføring etter denne paragrafen.

§ 6–12 oppheves.

§ 7–1 skal lyde:

§ 7–1. Rett til tilvirkning

Departementet kan gi apotekkonsesjonær tilvirkertillatelse for apotek som oppfyller vilkårene for slik tillatelse. For tilvirkning utenfor apotek kan det gis tillatelse til andre enn apotekkonsesjonær dersom tilvirkningen skjer på oppdrag fra apoteket. Departementet gir forskrift med nærmere bestemmelser om hvilke krav som må være oppfylt for å få tilvirkertillatelse, og om tilbakekall av tillatelsen.

Departementet kan forby tilvirkning eller lagring av visse legemidler og varer i apotek.

§ 7–2 skal lyde:

§ 7–2. Tilvirkningsstandard

Tilvirkning av legemidler etter dette kapitlet skal være forsvarlig og i samsvar med god tilvirkningspraksis. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om kvalitets- og sikkerhetskrav.

§ 7–3 første til tredje ledd skal lyde:

Apotek har rett til å selge egentilvirkede legemidler til sluttbruker i apotek som omfattes av driftskonsesjon.

Legemidler som er tilvirket etter den enkelte resepten, kan selges til eller gjennom apotek av virksomhet med tilvirkertillatelse som leieprodusent for resepturproduksjon. Hvis ikke annet følger av avtale, svarer leieprodusenten for legemidlets sammensetning, holdbarhet, emballasje og for leveringen til mottagende apotek.

Legemidler som er tilvirket til lager, kan bare selges til apotek og til grossist på grunnlag av særskilt tillatelse fra departementet. Tillatelsen kan gis for et begrenset tidsrom og på nærmere vilkår, som kan endres etter at tillatelse er gitt. Apotek med tillatelse til salg av lagerproduksjon etter dette ledd kan pålegges leveringsplikt til apotek og grossist for legemidler som omfattes av tillatelsen.

§ 8–2 første og annet ledd skal lyde:

Den som er gjenstand for tilsyn, plikter å sørge for at tilsynsmyndigheten har uhindret tilgang til apotek. Tilsynsmyndigheten skal videre gis nødvendig tilgang til den delen av apotekkonsesjonærens virksomhet som er knyttet til drift av apotek.

Tilsynsmyndigheten kan pålegge apotekkonsesjonæren, apotekeren og apotekets stedlige leder, eller representanter for disse, å være tilstede under tilsynet.

§ 8–3 skal lyde:

§ 8–3. Pålegg om retting

Hvis apoteket eller apotekkonsesjonæren ikke oppfyller krav til virksomheten fastsatt i lov og forskrifter, kan tilsynsmyndigheten gi pålegg om retting innen en fastsatt frist.

§ 8–4 annet ledd skal lyde:

Beslutning om advarsel regnes som enkeltvedtak og rettes både til apotekkonsesjonæren og til apotekeren. Når særlige grunner foreligger, kan advarselen rettes kun til apotekkonsesjonæren.

§ 9–1 første ledd skal lyde:

Kongen kan fastsette at Statens helsepersonellnemnd skal være klageinstans for vedtak etter kap. 3 til 9 som er fattet av underordnet organ i kraft av loven eller etter delegasjon fra departementet.

§ 10–3 annet ledd annet punktum skal lyde:

Den tilsatte bestyreren skal anses som apoteker for filialapoteket og ha tittelen apoteker, dersom vilkårene i § 3–2 første ledd er oppfylt.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 72 2009

Lov om endringer i folketrygdloven m.m. (etablering av en ordning for refusjon av pasienters utgifter til helsehjelp i andre EØS-land)

Ot.prp.nr.92 (2008–2009), Innst.O.nr.134 (2008–2009) og Besl.O.nr.152 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene.
- 2 Lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten.
- 3 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 4 Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m.
- 5 Lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) skal ny § 5–24 a lyde:

§ 5–24 a. Stønad til helsetjenester i et annet EØS-land

Det ytes stønad til dekning av utgifter til helsetjenester som medlemmet har hatt i et annet EØS-land etter regler fastsatt av departementet i forskrift.

Forskriften kan ha nærmere bestemmelser om blant annet:

- a) hvilke helsetjenester og varer det ytes stønad til
- b) hvem som har rett til stønad
- c) vilkår for stønad, herunder krav til tjenesteyteren
- d) beregning av stønaden
- e) dekning av reise- og oppholdsutgifter
- f) krav til dokumentasjon og oversettelse av dokumenter
- g) forholdet til andre regler om stønad til helsehjelp mottatt i annet land.

II

I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene skal § 5–1 nytt sjette ledd lyde:

I den utstrekning helsetjenester som omhandlet i § 1–3 gir rett til stønad etter regler fastsatt i forskrift i medhold av folketrygdloven § 5–24 a, skal kommunen dekke utgifter til helsetjenester som personer bosatt i kommunen har mottatt i et annet EØS-land. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utgiftsdekningen.

III

I lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten skal § 5–1 nytt fjerde ledd lyde:

I den utstrekning tannhelsetjenester som omhandlet i § 1–3 gir rett til stønad etter regler fastsatt i forskrift i medhold av folketrygdloven § 5–24 a, skal fylkeskommunen dekke utgifter til tannhelsetjenester som bosatte i fylkeskommunen har mottatt i et annet EØS-land. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utgiftsdekningen.

IV

I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. gjøres følgende endringer:

§ 5–2 nytt fjerde ledd skal lyde:

Det regionale helseforetaket i pasientens bostedsregion skal dekke utgifter til spesialisthelsetjenester mottatt i et annet EØS-land i den utstrekning helsehjelpen gir rett til stønad etter regler fastsatt i forskrift i medhold av folketrygdloven § 5–24 a. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utgiftsdekningen.

§ 5–2 nåværende fjerde og femte ledd blir nytt femte og sjette ledd.

V

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) skal § 19 annet punktum lyde:

Loven gjelder også skade ved helsetjenester som mottas i utlandet i medhold av pasientrettighetsloven § 2–1 fjerde eller femte ledd eller etter annet oppdrag fra norske myndigheter, og som det offentlige helt eller delvis bekoster, herunder behandlingsreiser.

VI

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette de enkelte bestemmelsene i kraft til ulik tid.
2. Refusjon kan gis for helsehjelp mottatt inntil tre år før ikrafttredelsestidspunktet. Krav som gjelder helsehjelp mottatt før ikrafttredelsen, må være fremsatt innen seks måneder etter ikrafttredelsestidspunktet.

19. juni Lov nr. 73 2009**Lov om utvalg som skal undersøke forhold knyttet til at personer med kjent psykisk lidelse har tatt liv**

Ot.prp.nr.90 (2008–2009), Innst.O.nr.132 (2008–2009) og Besl.O.nr.153 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- 2 Lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven).

§ 1. Formål

Formålet med loven er å gi utvalg oppnevnt av Kongen i statsråd 24. april 2009 som skal undersøke mulig svikt i systemer og forløp knyttet til mennesker med psykisk lidelse og som har tatt liv, tilgang på opplysninger som er nødvendige for å få utført sitt arbeid i henhold til mandatet.

§ 2. Opplysninger til utvalget

Uten hinder av taushetsplikt kan utvalget gis de opplysninger som er nødvendige for utvalgets arbeid.

§ 3. Behandling av sensitive personopplysninger

Utvalget kan behandle sensitive personopplysninger som er nødvendige og relevante for formålet med utvalgets arbeid uten at det foreligger samtykke fra de personer opplysningene gjelder.

Utvalget trenger ikke konsesjon etter personopplysningsloven kapittel VI.

§ 4. Taushetsplikt

Medlemmene av utvalget og enhver som utfører tjeneste eller arbeid for utvalget har taushetsplikt etter reglene i forvaltningsloven av 10. februar 1967 §§ 13 til 13 f.

Når personer som nevnt i første ledd mottar opplysninger som er undergitt strengere taushetsplikt enn det som følger av forvaltningsloven, skal tilsvarende strenge taushetsplikt gjelde.

Personer som nevnt i første ledd har taushetsplikt om opplysninger som er fremkommet under forklaring for utvalget etter § 2.

Taushetsplikt som nevnt i andre og tredje ledd er ikke til hinder for at opplysningene bringes videre i den grad den som har krav på taushet samtykker, dersom opplysningene gis i statistisk form, eller dersom de er alminnelig tilgjengelig andre steder.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet og etter at utvalget har avsluttet sin virksomhet.

§ 5. Forbud mot bruk som bevis i senere straffesak eller sivil sak

Opplysninger som utvalget mottar i medhold av § 2 kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak eller sivil sak mot den som har gitt opplysningene.

§ 6. Ikrafttredelse mv.

§§ 1 til 6 trer i kraft straks. § 7 trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer, og de enkelte endringene i andre lover kan settes i kraft til forskjellig tid.

§§ 1 til 3 gjelder til og med 30. juni 2012.

§ 7. Endringer i andre lover

1. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. skal § 29 lyde:

§ 29. Opplysninger til forskning mv.

Departementet kan bestemme at opplysninger kan eller skal gis til bruk i forskning, og at det kan skje uten hinder av taushetsplikt etter § 21. Til slikt vedtak kan knyttes vilkår. Reglene om taushetsplikt etter denne lov gjelder tilsvarende for den som mottar opplysningene.

Departementet kan delegere myndigheten etter første ledd til den regionale komiteen for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av taushetsbelagte opplysninger i forskning.

Departementet kan i forskrift regulere helsepersonells rett til utlevering og bruk av taushetsbelagte opplysninger til andre formål enn helsehjelp, når pasienten har gitt samtykke. Det gjelder formål som forsikring, kredittinstitusjoner o.l.

2. I lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning skal § 53 første ledd første punktum lyde:

Statens helsetilsyn og Datatilsynet kan fastsette en løpende tvangsmulkt for hver dag, uke eller måned som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfyllding av pålegget etter §§ 51 eller 52, inntil pålegget er oppfylt.

19. juni Lov nr. 74 2009**Lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning)**

Ot.prp.nr.22 (2008–2009), Innst.O.nr.73 (2008–2009) og Besl.O.nr.88 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 28. mai og 4. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Følgende lover oppheves:

- 1 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) 22. mai 1902 nr. 10.
- 2 Lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter.
- 3 Lov 25. juni 1926 nr. 4 om straff for å delta i og medvirke til smugling på andre land.
- 4 Lov 17. juni 1932 nr. 2 om enkelte bestemmelser om fremmede konsulers rettsstilling.
- 5 Lov 19. mars 1937 nr. 1 angående forholdsregler for å hindre deltagelse i krig i fremmed land.
- 6 Lov 13. mai 1937 nr. 1 om forbud mot å bære uniform m.v.
- 7 Lov 13. desember 1946 nr. 14 om straff for utlendske krigsbrottsmenn.
- 8 Lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 2. oktober 1751 Første Codicill og Tillæg til Grendse-Tractaten imellem Kongerigerne Norge og Sverrig Lapperne betreffende (Lappekodisillen).
- 2 Lov 6. juni 1891 nr. 2 om Guld-, Sølv- og Platinavarers Finhed og Stempling m.v.
- 3 Lov 3. august 1897 nr. 2 om særlige Straffebestemmelser m.v. for Personer, som i Henhold til Grundloven § 75 h indkaldes til at møde for Storthinget.
- 4 Lov 19. desember 1898 nr. 3 om Tilvirkning af Æthylæther.
- 5 Lov 22. mai 1902 nr. 11 om den almindelige borgerlige Straffelovs Ikrafttræden.
- 6 Militær Straffelov 22. mai 1902 nr. 13.
- 7 Lov 24. juni 1915 nr. 5 om kontroll med post- og telegrafførsendelser og med telefonsamtaler.
- 8 Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven).
- 9 Lov 17. mars 1916 om straffebestemmelser for utenlandske militærpersoner som er internert her i riket under krig mellom fremmede magter.
- 10 Lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v.
- 11 Lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer.
- 12 Lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard.
- 13 Lov 29. mai 1928 nr. 7 om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard.
- 14 Lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).
- 15 Lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. (bilandsloven).
- 16 Lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker.
- 17 Lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v.
- 18 Lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter.
- 19 Lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunenes offentlige bygninger.
- 20 Lov 16. juli 1936 nr. 2 om pliktmessig avhold for personer i visse stillinger fra nytelse av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel.
- 21 Lov 7. mars 1940 nr. 1 om adgangen til visse områder.
- 22 Lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner.
- 23 Lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner.
- 24 Lov 5. desember 1947 nr. 1 om boikott.
- 25 Lov 31. mars 1949 nr. 3 om bygging og sikring av drivstoffanlegg.
- 26 Lov 8. juli 1949 nr. 13 om produksjon, transport og omsetning av agn.
- 27 Lov 14. juli 1950 nr. 2 om forskjellige tiltak til gjennomføring av oppmerking og overvåking av riksgrensen.
- 28 Lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering.
- 29 Lov 15. desember 1950 nr. 3 om forbod mot samkvem med personar som har tilhald på fiendegrad o.a.
- 30 Lov 15. desember 1950 nr. 4 om fiendegods.
- 31 Lov 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerd under krig, krigsfare og liknende forhold.
- 32 Lov 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner.
- 33 Lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk.
- 34 Lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster.
- 35 Lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt.
- 36 Lov 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet.
- 37 Lov 19. desember 1952 nr. 2 om adgang til rekvisisjon av skip m.v. under krig eller krigsforhold.
- 38 Lov 26. juni 1953 nr. 8 om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar.
- 39 Lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret.
- 40 Lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet.
- 41 Lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt.
- 42 Lov 26. november 1954 nr. 3 om stønad ved krigsskade på person.
- 43 Lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven).
- 44 Lov 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak.
- 45 Lov 22. mars 1957 nr. 4 om fredning og fangst av isbjørn.
- 46 Lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet.
- 47 Lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser.
- 48 Lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter.
- 49 Lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogner gjer (bilansvarsloven).
- 50 Lov 3. mars 1961 nr. 4 om varemerker.
- 51 Lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven).
- 52 Lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker.
- 53 Lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker.
- 54 Lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v.
- 55 Lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål.
- 56 Lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumsforekomster.
- 57 Veglov 21. juni 1963 nr. 23.
- 58 Lov 15. november 1963 om fullbyrding av nordiske dommer på straff m.v.
- 59 Lov 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner.
- 60 Lov 9. april 1965 nr. 1 om avgift til Det norske komponistfond.
- 61 Vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4.
- 62 Lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene.
- 63 Lov 10. juni 1966 nr. 3 om avgift til statskassen på inngangspenger til forestillinger og framvisninger m.v.
- 64 Lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven).
- 65 Lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann.
- 66 Lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.
- 67 Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).
- 68 Lov 16. juni 1967 nr. 3 om fullmakt for Kongen til å forby redere å gi opplysninger m.m. til utenlandske myndigheter.
- 69 Lov 7. juli 1967 nr. 1 om tiltak mot diskriminering i internasjonal skipsfart.
- 70 Lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger.
- 71 Lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter.
- 72 Lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd.

- 73 Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning.
74 Lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.
75 Lov 17. april 1970 nr. 21 om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere.
76 Lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern.
77 Lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på landbruksprodukter.
78 Lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk (gjelder bare for Svalbard).
79 Lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering.
80 Lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m.
81 Lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet.
82 Lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige.
83 Lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven).
84 Lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk.
85 Lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m.
86 Lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader.
87 Lov 7. juni 1974 nr. 22 om prisregler for jern og stål.
88 Lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard).
89 Lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnyttning av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova).
90 Sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18.
91 Lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbyrtere mv.
92 Lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd.
93 Lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven).
94 Lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone.
95 Lov 3. juni 1977 nr. 57 om sterilisering.
96 Lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag.
97 Lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven).
98 Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.
99 Lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifte).
100 Lov 6. juni 1980 nr. 18 om gjennomføring av sanksjoner mot Iran.
101 Lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven).
102 Lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.
103 Lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven).
104 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
105 Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet.
106 Lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond.
107 Lov 12. juni 1981 nr. 68 om forbud mot profesjonell boksing.
108 Lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v.
109 Lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene.
110 Lov 17. desember 1982 nr. 84 om sikre containere.
111 Lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.
112 Lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v.
113 Lov 8. juni 1984 nr. 55 om linjekonferanser m.v.
114 Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven).
115 Plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77.
116 Lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak.
117 Lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv. (foretaksnavneloven).
118 Lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m.
119 Lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon.
120 Lov 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring.
121 Lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram.
122 Lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister.
123 Lov 12. juni 1987 nr. 57 om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder.
124 Lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v.
125 Lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven).
126 Lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet.
127 Lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven).
128 Lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).
129 Lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven).
130 Lov 16. juni 1989 nr. 53 om eiendomsmegling.
131 Lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå (statistikkloven).
132 Lov 16. juni 1989 nr. 59 om lostjenesten m.v.
133 Lov 27. april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer.
134 Lov 15. juni 1990 nr. 27 om vern av kretsmønstre for integrerte kretser.
135 Lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven).
136 Lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen.
137 Lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd (konfliktrådsloven).
138 Lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte.
139 Lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak.
140 Lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. (sosialtjenesteloven).
141 Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v.
142 Lov 29. mai 1992 nr. 50 om inspeksjoner i samsvar med Avtalen om konvensjonelle styrker i Europa (CFE-avtalen) og om immunitet og privilegier for inspektørene m.fl.
143 Lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger.
144 Lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene.
145 Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven).
146 Lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v.
147 Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
148 Lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv.
149 Lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting.

- 150 Lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl.
151 Lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven).
152 Lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett.
153 Lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m. (genteknologiloven).
154 Lov 11. juni 1993 nr. 66 om pristiltak.
155 Lov 11. juni 1993 nr. 73 om prisregulering ved import av fisk og fiskevarer m.v.
156 Lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven).
157 Lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven).
158 Lov 25. mars 1994 nr. 6 om granskingskommisjonen for granskning av påstander om ulovlig overvåking av norske borgere.
159 Lov 6. mai 1994 nr. 10 om gjennomføring av Konvensjonen om forbod mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt øydelegging av dei.
160 Lov 24. juni 1994 nr. 34 om registrering som kjøper i første hånd av råfisk m.v.
161 Lov 24. juni 1994 nr. 38 om gjennomføring i norsk rett av De forente nasjoners sikkerhetsråds vedtak om å opprette internasjonale domstoler for forbrytelser i det tidligere Jugoslavia og Rwanda.
162 Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven).
163 Lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer.
164 Lov 12. januar 1995 nr. 6 om medisinsk utstyr.
165 Lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (lotteriloven).
166 Lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred.
167 Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova).
168 Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).
169 Lov 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser og reisegaranti (pakkereiseloven).
170 Lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) (EØFG-loven).
171 Lov 22. mars 1996 nr. 16 om regulering av bygge- og anleggsverksemd.
172 Lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeoven).
173 Lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet.
174 Lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven).
175 Lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner.
176 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
177 Lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsle- og utførslereregulering.
178 Lov 13. juni 1997 nr. 37 om salg av tidsparter i fritidsbolig (tidspartloven).
179 Lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten (kystvaktloven).
180 Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven).
181 Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven).
182 Lov 13. juni 1997 nr. 47 om gjennomføring av europarådsavtale 31. januar 1995 om ulovlig håndtering av og handel med narkotika og psykotrope stoffer til sjøs.
183 Lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier (medieeierskapsloven).
184 Lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet (serveringsloven).
185 Lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer.
186 Lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (passloven).
187 Lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven).
188 Lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter.
189 Lov 17. juli 1998 nr. 54 om gjennomføring av Konvensjonen om forbud mot bruk, lagring, produksjon og overføring av antipersonellminer og om ødeleggelse av slike miner.
190 Lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven).
191 Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
192 Lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven).
193 Lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven).
194 Lov 4. juni 1999 nr. 37 om endringer i rettergangslovene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien).
195 Lov 18. juni 1999 nr. 40 om gjennomføring av Traktat om totalforbod mot kjernefysiske prøvesprengingar.
196 Lov 25. juni 1999 nr. 43 om særlige tiltak mot Den føderale republikken Jugoslavia.
197 Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven).
198 Lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven).
199 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
200 Lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v.
201 Lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellova).
202 Lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v.
203 Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven).
204 Lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling.
205 Lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek (apotekloven).
206 Lov 16. juni 2000 nr. 42 om granskingskommisjonen som skal foreta en bred gjennomgang av utredning, planlegging, prosjektering og utbygging av ny hovedflyplass for Østlandet og Gardermobanen.
207 Lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap.
208 Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).
209 Lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet.
210 Lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatsningsloven).
211 Lov 27. april 2001 nr. 14 om iverksettning av internasjonale, ikkje-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensning av økonomisk eller anna samkvem med tredjestatar eller rørsler.
212 Lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven).
213 Lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven).
214 Lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven).
215 Lov 15. juni 2001 nr. 65 om gjennomføring i norsk rett av Den internasjonale straffedomstols vedtekter 17. juli 1998 (Roma-vedtektene).
216 Lov 15. juni 2001 nr. 73 om organisert kampaktivitet som tillater knockout.
217 Lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.
218 Lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven).
219 Lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur (esignaturloven).

- 220 Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- 221 Lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova).
- 222 Lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven).
- 223 Lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak.
- 224 Lov 21. februar 2003 nr. 12 om biobanker (biobankloven).
- 225 Lov 14. mars 2003 nr. 15 om beskyttelse av design (designloven).
- 226 Lov 11. april 2003 nr. 20 om granskingskommisjonen for Mehamn-ulykken 11. mars 1982 med et Twin Otter passasjerfly.
- 227 Lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag (bustadbyggjelagslova).
- 228 Lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag (burettslagslova).
- 229 Lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven).
- 230 Lov 27. juni 2003 nr. 58 om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe.
- 231 Lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv.
- 232 Lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven).
- 233 Lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven).
- 234 Lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv.
- 235 Lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven).
- 236 Lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven).
- 237 Lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).
- 238 Lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven).
- 239 Lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven).
- 240 Lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteloven).
- 241 Lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. (bidragsinnkrevingsloven).
- 242 Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).
- 243 Lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk (skogbrukslova).
- 244 Lov 3. juni 2005 nr. 33 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven).
- 245 Lov 3. juni 2005 nr. 34 om varsling, rapportering og undersøkelse av jernbaneulykker og jernbanehendelser m.m. (jernbaneundersøkelsesloven).
- 246 Lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven).
- 247 Lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling.
- 248 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven).
- 249 Lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven).
- 250 Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).
- 251 Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven).
- 252 Lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven).
- 253 Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven).
- 254 Midlertidig lov 17. juni 2005 nr. 95 om arbeids- og oppholdstillatelse for vietnamesere på Filippinene med nære slektninger i Norge.
- 255 Lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppssleieprodukt m.m. (kosmetikklova).
- 256 Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven).
- 257 Lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindriftsloven).
- 258 Lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling.
- 259 Lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven).
- 260 Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven).
- 261 Lov 29. juni 2007 nr. 78 om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) m.m.
- 262 Lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven).
- 263 Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).
- 264 Lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven).

I

Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff endres slik:

I § 5 første ledd føyes til nr. 8, 9 og 10, som lyder slik:

8. anses som omsorgsunndragelse,
9. rammes av §§ 257, 291–296, 299–306 eller §§ 309–316, eller
10. anses som påvirkningshandel.

I § 5 første ledd nr. 6 utgår «eller» etter komma, og i nr. 7 erstattes punktum etter «fengsel» med komma.

I § 5 tredje ledd føyes nr. 8 til i oppregningen.

§ 5 nytt femte ledd skal lyde:

Straffelovgivningen gjelder også for handlinger som er foretatt i utlandet av andre personer enn dem som omfattes av første til fjerde ledd, dersom handlingen har en lengstestraff på fengsel i 6 år eller mer og er rettet mot noen som er norsk statsborger eller er bosatt i Norge.

Nåværende femte til sjette ledd blir sjette til syvende ledd.

§ 6 annet ledd skal lyde:

§ 5 syvende ledd gjelder tilsvarende.

I §§ 11, 101, 102, 103, 107, 138, 140, 141, 142, 143, 144 og 194 erstattes «legeme» med «kropp» og «legemet» med kroppen.

I § 11 første ledd erstattes «legemsdel» med «kroppsdelt».

I § 138 skal det fortsatt stå «sprenglegeme».

I § 11 første ledd føyes «vesentlig» til foran «vansirethet».

§ 15 skal lyde:

§ 15. Medvirkning

Et straffebud rammer også den som medvirker til overtredelsen, når ikke annet er bestemt.

I § 16 første ledd erstattes «og som foretar noe som er ment å lede direkte til utføringen» med «og som foretar noe som leder direkte mot utføringen».

§ 22 første ledd skal lyde:

Forsett foreligger når noen begår en handling som dekker gjerningsbeskrivelsen i et straffebud

- a) med hensikt,
- b) med bevissthet om at handlingen sikkert eller mest sannsynlig dekker gjerningsbeskrivelsen, eller
- c) holder det for mulig at handlingen dekker gjerningsbeskrivelsen, og velger å handle selv om det skulle være tilfellet.

§ 24 skal lyde:

§ 24. Uforsettlig følge

En uforsettlig følge inngår i vurderingen av om et lovbrudd er grovt dersom lovbryteren har opptrådt uaktsomt med hensyn til følgen eller unnlatt etter evne å avverge følgen etter å ha blitt oppmerksom på at den kunne inntre.

§ 28 bokstav b skal lyde:

- b) lovbruddets grovhet, og om noen som handler på vegne av foretaket, har utvist skyld,

I § 37 bokstav i erstattes «samtykket til» med «samtykket i».

I § 44 annet ledd annet punktum utgår ordet «likevel».

§ 49 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) en samfunnsstraff fra 30 til 420 timer,

§ 63 første ledd erstattes «er straffri» med «ikke kan straffes».

§ 68 første ledd annet punktum skal lyde:

Forhøyelse av strafferammen etter § 79 bokstav b og c kommer ikke i betraktning.

§ 74 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder når det kreves inndragning av verdien av en ting som er beslaglagt, eller som mot sikkerhetsstillelse er fritatt for beslag.

Det gjeldende annet ledd annet punktum blir annet ledd tredje punktum.

§ 76 annet ledd annet punktum skal lyde:

Den som må tåle inndragningen, kan mot å dekke utgiftene kreve å få en kopi av den del av innholdet som ikke omfattes av inndragningen.

§ 76 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom lovbryteren ikke er rettighetshaver til en informasjonsbærer på et datasystem som kreves inndratt, rettes kravet mot tilbyderer av datasystemet. Tilbyderen kan pålegges å stenge lovbyters tilgang til informasjonsbæreren og slette innhold som tilhører lovbyteren. Er lovbyteren rettighetshaver til informasjonsbæreren, kan tilbyderer pålegges å stenge tilgangen til informasjonsbæreren og slette innholdet.

I § 77 føyes det til en bokstav l, som skal lyde:

- l) er begått i nærvær av barn under 15 år.

Punktumet i bokstav k erstattes av et komma.

§ 78 bokstav h skal lyde:

- h) det er gode utsikter til rehabilitering.

§ 80 bokstav j skal lyde:

- j) har handlet i uaktsom rettsuvidenhet ved overtredelser av straffebud som krever forsett eller grov uaktsomhet.

§ 87 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved overtredelse av §§ 257, 284, 299 og 302 skal fristen likevel regnes fra den dag den fornærmede fyller 18 år.

§ 90 første punktum skal lyde:

Foreldelsesfristen for overtredelse av §§ 392 til 394 og kapittel 31 om kreditorvern løper ikke under konkurs eller gjeldsforhandling etter loven.

§ 131 første ledd skal lyde:

En straffbar handling som nevnt i §§ 138 til 141, § 142 første ledd, §§ 143–144, 192, 239, 240, 255, 257, 274, 275 og 355, anses som terrorhandling og straffes med fengsel inntil 21 år dersom den er begått med terrorhensikt som nevnt i annet ledd.

§ 155 annet ledd skal lyde:

Med offentlig tjenestemann menes enhver som utøver offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune, eller som har slik kompetanse i kraft av sin stilling. Som offentlig tjenestemann anses også militære vakter, enhver som pliktmessig eller etter oppfordring yter bistand til offentlig tjenestemann, eller sikrer dennes arbeidsplass.

§ 156 annet ledd skal lyde:

Den som ved skjellsord eller annen utilbørlig atferd forulemper en offentlig tjenestemann under eller på grunn av utføringen av tjenesten, straffes med bot.

I § 158 erstattes «helbred» med «helse».

§ 185 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Den som i andres nærvær forsettlig eller grovt uaktsomt fremsetter en slik ytring overfor en som rammes av denne, jf. annet ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

I oppregningen i § 196 første ledd bokstav a føyes det til et komma etter § 194, og hakeparentesen erstattes av en oppregning av følgende bestemmelser: 223, 239, 255, 256, 259, 274, 275, 280, 283, 289, 291, 299, 312, 327, 329, 355 og 357.

I § 196 annet ledd erstattes hakeparentesen med 312–314.

Nye kapitler 21 til 31 plasseres i annen del, og skal lyde:

Kapittel 21. Vern av informasjon og informasjonsutveksling

§ 201. Uberettiget befatning med tilgangsdata, dataprogram mv.

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som med forsett om å begå en straffbar handling uberettiget fremstiller, anskaffer, besitter eller gjør tilgjengelig for en annen

- a) passord eller andre opplysninger som kan gi tilgang til databasert informasjon eller datasystem, eller
- b) dataprogram eller annet som er særlig egnet som middel til å begå straffbare handlinger som retter seg mot databasert informasjon eller datasystem. På samme måte straffes den som uten forsett om å begå en straffbar handling besitter et selvspredende dataprogram, og besittelsen skyldes uberettiget fremstilling eller anskaffelse av programmet.

§ 202. Identitetskrenkelse

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget setter seg i besittelse av en annens identitetsbevis, eller opptrer med en annens identitet eller med en identitet som er lett å forveksle med en annens identitet, med forsett om å

- a) oppnå en uberettiget vinning for seg eller en annen, eller
- b) påføre en annen tap eller ulempe.

§ 203. Uberettiget tilgang til fjernsynssignaler mv.

Den som med forsett om tap for den berettigete eller vinning for seg selv eller en annen fremstiller, innfører, distribuerer, selger, markedsfører, leier ut eller på annen måte utbrer, besitter, installerer, bruker, vedlikeholder eller skifter ut dekodingsinnretning, og ved det skaffer seg selv eller en annen uberettiget tilgang til en vernet formidlingstjeneste, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Med dekodingsinnretning menes teknisk utstyr eller programvare som er utformet eller tilpasset, alene eller sammen med andre hjelpemidler, for å gi tilgang til en vernet formidlingstjeneste.

Med vernet formidlingstjeneste menes

- a) fjernsyns- og radiosignaler, og tjenester som teleformidles elektronisk på forespørsel fra den enkelte tjenestemottaker, når tilgang er avhengig av tillatelse fra tjenesteyter og ytes mot betaling, eller
- b) selve tilgangskontrollen til tjenestene nevnt i bokstav a, når den må regnes som en egen tjeneste.

§ 204. Innbrudd i datasystem

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved å bryte en beskyttelse eller ved annen uberettiget fremgangsmåte skaffer seg tilgang til datasystem eller del av det.

§ 205. Krenkelse av retten til privat kommunikasjon

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget

- a) og ved bruk av teknisk hjelpemiddel hemmelig avlytter eller gjør hemmelig opptak av telefonsamtale eller annen kommunikasjon mellom andre, eller av forhandlinger i lukket møte som han ikke selv deltar i, eller som han uberettiget har skaffet seg tilgang til,
- b) bryter en beskyttelse eller på annen uberettiget måte skaffer seg tilgang til informasjon som overføres ved elektroniske eller andre tekniske hjelpemidler,
- c) åpner brev eller annen lukket skriftlig meddelelse som er adressert til en annen, eller på annen måte skaffer seg uberettiget tilgang til innholdet, eller
- d) hindrer eller forsinker adressatens mottak av en meddelelse ved å skjule, endre, forvanske, ødelegge eller holde meddelelsen tilbake.

§ 206. Fare for driftshindring

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved å overføre, skade, slette, forringe, endre, tilføye eller fjerne informasjon uberettiget volder fare for avbrudd eller vesentlig hindring av driften av et datasystem.

§ 207. Krenkelse av forretningshemmelighet

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som har oppnådd kunnskap om eller rådighet over en forretningshemmelighet i anledning av et oppdrag, tillitsverv, eierforhold, tjenesteforhold eller forretningsforhold, og som uberettiget

- a) gjør bruk av den, for eksempel ved å utnytte den i næringsvirksomhet som konkurrerer med bedriftens egen bruk av hemmeligheten, eller
- b) gjør den kjent for en annen, med forsett om å sette noen i stand til å dra nytte av den.

På samme måte straffes den som i anledning av et oppdrag, tillitsverv, eierforhold, tjenesteforhold eller forretningsforhold er betrodd tekniske tegninger, beskrivelser, oppskrifter, modeller eller liknende tekniske hjelpemidler og som rettsstridig utnytter disse i næringsvirksomhet.

§ 208. Rettsstridig tilegnelse av forretningshemmelighet

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som rettsstridig har oppnådd kunnskap om eller rådighet over en forretningshemmelighet eller tekniske tegninger, beskrivelser, oppskrifter, modeller eller lignende tekniske hjelpemidler.

§ 209. Brudd på taushetsplikt

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som røper opplysning som han har taushetsplikt om i henhold til lovbestemmelse eller forskrift, eller utnytter en slik opplysning med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning.

Første ledd gjelder tilsvarende ved brudd på taushetsplikt som følger av gyldig instruks for tjeneste eller arbeid for statlig eller kommunalt organ.

For den som arbeider eller utfører tjeneste for et statlig eller kommunalt organ, rammer første og annet ledd også brudd på taushetsplikt etter at tjenesten eller arbeidet er avsluttet.

Grovt uaktsom overtredelse straffes på samme måte.

Medvirkning er ikke straffbar.

§ 210. Grovt brudd på taushetsplikt

Grovt brudd på taushetsplikt straffes med fengsel inntil 3 år.

Ved avgjørelsen av om taushetsbruddet er grovt skal det særlig legges vekt på om gjerningspersonen har hatt forsett om uberettiget vinning og om handlingen har ført til tap eller fare for tap for noen.

§ 211. Brudd på taushetsplikt for enkelte yrkesgrupper

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes prester i statskirken, prester eller forstandere i registrerte trossamfunn, advokater, forsvarere i straffesaker, meklingsmenn i ekteskapsaker, og disses hjelpere, som uberettiget røper hemmeligheter som er betrodd dem eller deres foresatte i anledning av stillingen eller oppdraget.

Kapittel 22. Uriktig forklaring og anklage

§ 221. Uriktig forklaring

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som skriftlig eller muntlig gir uriktig opplysning til

- a) retten,
- b) notarius publicus, jf. lov 26. april 2002 nr. 12,
- c) offentlig myndighet under forklaringsplikt,
- d) offentlig myndighet når forklaringen er bestemt til å avgi bevis,
- e) EFTA-domstolen, eller
- f) Den internasjonale straffedomstolen.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse mot en mistenkt som forklarer seg uriktig om det forhold mistanken mot ham gjelder. Det samme gjelder den som ikke kunne fortelle sannheten uten å utsette seg selv eller noen av sine nærmeste for straff eller fare for vesentlig tap av sosialt omdømme eller vesentlig velferdstap av annen art, med mindre vedkommende hadde plikt til å forklare seg.

§ 222. Uriktig anklage

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som ved å gi uriktig opplysning til retten, politiet eller annen offentlig myndighet, ved å fabrikere bevis eller ved annen atferd skaper et uriktig grunnlag for straffansvar, og derved pådrar noen en siktelse eller domfellelse.

§ 223. Grov uriktig anklage

Grov uriktig anklage straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om anklagen er grov skal det legges vekt på

- a) hvilke følger anklagen har eller kunne ha fått,
- b) anklagens art og innhold, og
- c) de øvrige omstendighetene ved overtredelsen.

§ 224. Vilkårlig anklage

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som ved å gi uriktig opplysning til retten, påtalemyndigheten eller annen offentlig myndighet anklager noen for en straffbar handling uten at det er rimelig grunn til mistanke.

§ 225. Anklage om oppdiktet straffbar handling

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som

- a) for retten, påtalemyndigheten eller en annen offentlig myndighet anmelder en straffbar handling som ikke er begått, eller
- b) foretar noe for å vekke mistanke om at en straffbar handling er begått, uten at den er det.

§ 226. Plikt til å opplyse om uriktig tiltale eller domfellelse

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater å opplyse om omstendigheter som godtgjør at en som er tiltalt eller domfelt for en straffbar handling som kan medføre fengsel i mer enn 1 år, er uskyldig.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som ikke kunne fortelle sannheten uten å utsette seg selv eller noen av sine nærmeste eller noen uskyldige for straff, fare for vesentlig tap av sosialt omdømme eller vesentlig velferdstap av annen art.

Kapittel 23. Vern av folkehelsen og det ytre miljø**§ 231. Narkotikaovertrødelse**

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ulovlig tilvirker, innfører, utfører, erverver, oppbevarer, sender eller overdrar stoff som etter regler med hjemmel i legemiddeloven § 22 er å anse som narkotika.

Uaktsom narkotikaovertrødelse straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 232. Grov narkotikaovertrødelse

Grov narkotikaovertrødelse straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om overtrødelsen er grov skal det særlig legges vekt på

- a) hva slags stoff den gjelder,
- b) mengden, og
- c) overtrødelsens karakter.

Overtrødelse som omfatter en meget betydelig mengde, straffes med fengsel fra 3 år inntil 15 år. Under særdeles skjerpande omstendigheter kan fengsel inntil 21 år idømmes.

Uaktsom grov narkotikaovertrødelse straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 233. Grov overtrødelse av alkoholoven

Med fengsel inntil 6 år straffes overtrødelse av alkoholoven §§ 2–1, 3–1, 8–1, 8–2 og 8–3 som gjelder en meget betydelig mengde.

Uaktsom grov overtrødelse av alkoholoven straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 234. Dopingovertrødelse

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ulovlig tilvirker, innfører, utfører, oppbevarer, sender eller overdrar stoff som etter regler fastsatt av Kongen er å anse som dopingmiddel.

Medvirkning til bruk av dopingmiddel som nevnt i første ledd, straffes tilsvarende.

Uaktsom dopingovertrødelse straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 235. Grov dopingovertrødelse

Grov dopingovertrødelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om overtrødelsen er grov skal det særlig legges vekt på

- a) hva slags stoff den gjelder,
- b) mengden, og
- c) overtrødelsens karakter.

Uaktsom grov dopingovertrødelse straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 236. Ulovlig utbredelse mv. av grove voldsskildringer

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt utgir eller frembyr til salg eller leie eller på annen måte søker å utbre film, videogram eller lignende, der grove voldsskildringer på utilbørlig måte er brukt som underholdning.

På samme måte straffes den som gjør bruk av grove voldsskildringer ved offentlig fremvisning, herunder i fjernsynssending eller i formidling av slik sending her i riket. Straffansvaret omfatter likevel ikke den som bare har deltatt i den tekniske virksomhet i tilknytning til sendingen eller formidlingen.

Bestemmelsen gjelder ikke for film og videogram som Medietilsynet ved forhåndskontroll har godkjent til fremvisning eller omsetning i næring. Paragrafen gjelder heller ikke for fremvisning av film eller videogram til personer over 18 år

- a) i regi av en ikke-kommersiell filmklubb, eller
- b) når fremvisningen skjer utenfor næring og etter tillatelse fra stedlig politi.

§ 237. Smitteoverføring

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som overfører smitte eller utsetter en annen person for fare for å bli smittet av en allmennfarlig smittsom sykdom.

Straff kommer ikke til anvendelse når den som er blitt smittet av en seksuelt overførbart sykdom eller utsatt for slik smittefare er ektefelle eller samboer med den som har overført smitte eller utsatt vedkommende for smittefare, og ektefellen eller samboeren på forhånd har samtykket i å bli utsatt for slik fare.

Uaktsom smitteoverføring straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 238. Grov smitteoverføring

Grov smitteoverføring straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om smitteoverføringen er grov skal det særlig legges vekt på om den har medført

- a) allmenn utbredelse av sykdommen eller fare for slik utbredelse, eller
- b) tap av liv eller betydelig skade på kropp eller helse.

Uaktsom grov smitteoverføring straffes med fengsel inntil 3 år.

§ 239. Allmennfarlig forgiftning

Med fengsel inntil 15 år straffes den som tilsetter gift eller stoffer med tilsvarende virkning i næringsmidler eller andre gjenstander bestemt for alminnelig bruk eller salg, eller ved salg eller annen utbredelse av slike gjenstander volder allmenn fare for liv eller helse. På samme måte straffes den som ellers forårsaker forgiftning som medfører fare som nevnt.

Uaktsom overtredelse straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 240. Alvorlig miljøkriminalitet

Med fengsel inntil 15 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a) forurensar luft, vann eller grunn slik at livsmiljøet i et område blir betydelig skadet eller trues av slik skade, eller
- b) lagrer, etterlater eller tømmer avfall eller andre stoffer med nærliggende fare for følge som nevnt i bokstav a.

Med fengsel inntil 6 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a) minsker en naturlig bestand av fredede organismer som nasjonalt eller internasjonalt er truet av utryddelse, eller
- b) påfører betydelig skade på område som er fredet ved vedtak med hjemmel i naturvernloven kapittel II, viltloven § 7, svalbardmiljøloven kapittel III, lov om Jan Mayen § 2 eller lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. § 2.

§ 241. Forbund om allmennfarlig forgiftning eller alvorlig miljøkriminalitet

Med fengsel inntil 6 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå en straffbar handling som nevnt i § 239 første ledd eller § 240 første ledd.

§ 242. Kulturminnekriminalitet

Med fengsel inntil 6 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt volder betydelig skade på kulturminner eller kulturmiljøer av særlig nasjonal eller internasjonal betydning.

Med fengsel inntil 2 år straffes den som i en væpnet konflikt forsettlig eller grovt uaktsomt bruker et kulturminne eller et kulturmiljø av særlig nasjonal eller internasjonal betydning til støtte for militære handlinger og ved det skaper fare for at kulturminnet eller kulturmiljøet skades. Straff kommer likevel ikke til anvendelse dersom det var tvingende militært nødvendig å handle på denne måten.

Kapittel 24. Vern av den personlige frihet og fred**§ 251. Tvang**

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved straffbar eller annen urettmessig atferd eller ved å true med slik atferd tvinger noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe.

Den som ved å true med anklage eller anmeldelse for en straffbar handling eller med å sette frem en skadelig opplysning eller krenkende beskyldning rettsstridig tvinger noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 252. Grov tvang

Grov tvang straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om tvangen er grov skal det særlig legges vekt på om den er begått mot en forsvarsløs person, om den er utøvd av flere i fellesskap, og om den har karakter av mishandling.

§ 253. Tvangsekteskap

Den som ved vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press tvinger noen til å inngå ekteskap, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 254. Frihetsberøvelse

Den som ved innesperring, bortføring eller på annen måte rettsstridig fratar noen friheten, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 255. Grov frihetsberøvelse

Grov frihetsberøvelse straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om frihetsberøvelsen er grov skal det særlig legges vekt på dens varighet, om den har voldt ualminnelige lidelser, død eller hatt betydelig skade på kropp eller helse til følge.

§ 256. Forbund om grov frihetsberøvelse

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som nevnt i § 255 straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 257. Menneskehandel

Den som ved vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd tvinger, utnytter eller forleder en person til

- a) prostitusjon eller andre seksuelle ytelser,
- b) arbeid eller tjenester, herunder tigging,
- c) krigstjeneste i fremmed land, eller
- d) å samtykke i fjerning av et av vedkommendes indre organer,

straffes for menneskehandel med fengsel inntil 6 år.

På samme måte straffes den som

- a) legger forholdene til rette for slik tvang, utnyttelse eller forledelse som nevnt i første ledd ved å anskaffe, transportere eller motta personen,
- b) på annen måte medvirker til tvangen, utnyttelsen eller forledelsen, eller
- c) gir betaling eller annen fordel for å få samtykke til en slik handlemåte fra en person som har myndighet over den fornærmede, eller som mottar slik betaling eller fordel.

Den som begår en handling som nevnt i første eller annet ledd mot en person som er under 18 år, straffes uavhengig av om vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd er anvendt. Den som var uvitende om at fornærmede var under 18 år, straffes hvis han på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet.

§ 258. Grov menneskehandel

Grov menneskehandel straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den som ble utsatt for handlingen var under 18 år, om det ble brukt grov vold eller tvang og om handlingen har medført betydelig utbytte. Den som var uvitende om at fornærmede var under 18 år, straffes hvis han på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet.

§ 259. Slaveri

Den som bringer en annen inn i slaveri, straffes med fengsel inntil 21 år. På samme måte straffes den som driver med slavehandel eller transport av slaver eller personer bestemt for slavehandel.

§ 260. Forbund om slaveri

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som nevnt i § 259, straffes med fengsel inntil 10 år.

§ 261. Omsorgsunndragelse

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en umyndig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den umyndige boende fast hos seg, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som urettmessig unndrar den umyndige fra noen som har fått omsorgen etter vedtak om omsorgsovertakelse.

Grov omsorgsunndragelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om omsorgsunndragelsen er grov skal det særlig legges vekt på hvilken belastning den har påført barnet.

§ 262. Brudd på ekteskapsloven

Den som inngår et ekteskap til tross for at han allerede er gift, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Den som inngår ekteskap med noen som er under 16 år, straffes med fengsel inntil 3 år. Den som var uvitende om at fornærmede var under 16 år, kan likevel straffes hvis han på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet.

Straff kan bortfalle dersom ektefellene er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

§ 263. Trusler

Den som i ord eller handling truer med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 264. Grove trusler

Grove trusler straffes med fengsel inntil 3 år. Ved avgjørelsen av om trusselen er grov skal det særlig legges vekt på om den er rettet mot en forsvarsløs person, om den er fremsatt uprovosert eller av flere i fellesskap, og om den er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne.

§ 265. Særskilt vern for enkelte yrkesgrupper

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved trusler søker å påvirke yrkesutøvelsen til en person fra en særlig utsatt yrkesgruppe.

Som særskilt utsatt yrkesgruppe forstås

- a) helsepersonell som yter medisinsk begrunnet helsehjelp,
- b) personer som forestår allment tilgjengelig persontransport, som for eksempel jernbane, tunnelbane, trikk, buss, fly, drosje eller ferge, og
- c) personer som har ansvar for opplæring i grunnskole eller videregående skole.

Den som hindrer yrkesutøvelsen til en person som nevnt i annet ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Med bot straffes den som ved skjellsord eller annen grovt krenkende ordbruk eller atferd forulemper en person som nevnt i annet ledd under dennes yrkesutøvelse.

§ 266. Hensynsløs atferd

Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 267. Krenkelse av privatlivets fred

Den som gjennom offentlig meddelelse krenker privatlivets fred, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som bare har deltatt ved teknisk bistand eller distribusjon av et blad eller tidsskrift produsert i riket. Tilsvarende gjelder for kringkastingssendinger.

Straff etter første ledd kan bortfalle dersom meddelelsen var fremkalt av den fornærmede selv ved utilbørlig atferd, eller meddelelsen er blitt gjengjeldt ved en krenkelse av privatlivets fred eller en kroppskrenkelse.

§ 268. Uberettiget adgang eller opphold

Den som uberettiget skaffer seg adgang til en annens hus eller et annet sted som ikke er fritt tilgjengelig, eller som uberettiget forblir på et slikt sted, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

Den som uberettiget oppholder seg på fremmed grunn til tross for oppfordring om å forlate stedet, straffes med bot.

§ 269. Redaktørens ansvar for innholdet i trykt skrift eller kringkastingssending

Den som treffer avgjørelse om innholdet i et trykt skrift eller en kringkastingssending, er strafferettslig ansvarlig dersom det der offentliggjøres noe som ville ha pådratt redaktøren ansvar etter noen annen lovbestemmelse om han hadde kjent til innholdet.

Straffen etter første ledd er bot eller fengsel inntil 6 måneder. Det kan ikke idømmes strengere straff enn etter den lovbestemmelse som ville ha vært anvendelig om den ansvarlige hadde kjent til innholdet.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som godtgjør at det ikke kan legges ham noe til last med hensyn til kontroll med innholdet eller tilsyn eller rettledning eller instruks for hans stedfortreder, medarbeidere eller underordnede.

Medvirkning straffes ikke.

§ 270. Andre forpliktelser ved utgivelse av trykt skrift

Den som står for trykkingen av et skrift, og som unnlater å oppgi foretaksnavn og trykkested, straffes med bot. På samme måte straffes en trykker som gir uriktig informasjon som nevnt i første punktum. Straff kommer ikke til anvendelse ved trykking av stemmesedler, prisangivelser, formularer og lignende.

Er det i et blad eller tidsskrift ikke angitt hvem som er redaktør, straffes redaktøren og utgiveren med bot. På samme måte straffes redaktøren og utgiveren dersom feil person er oppgitt å være redaktør. Den som har samtykket i uriktig å oppgis som redaktør, straffes med bot.

Den som er redaktør for et blad eller tidsskrift, og som ikke inntar en imøtegåelse av en anførsel som der er fremsatt i første eller annet nummer av bladet, på like iøynefallende sted som det imøtegåtte, straffes med bot. Redaktøren kan også ilegges løpende mulkt frem til imøtegåelsen trykkes. Kravet om imøtegåelse må fremsettes av den som anførselene direkte angår senest innen ett år etter utgivelsen, begrense seg til anførsler av faktisk art og ikke inneholde noe straffbart.

Med redaktør forstås den som treffer avgjørelse om innholdet i et trykt skrift.

Medvirkning straffes ikke.

Kapittel 25. Voldslovbrudd mv.

§ 271. Kroppskrenkelse

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som øver vold mot en annen person eller på annen måte krenker ham fysisk.

En kroppskrenkelse kan gjøres straffri dersom

- a) den er gjengjeldt med en kroppskrenkelse eller kroppsskade, eller
- b) den gjengjelder en forutgående kroppskrenkelse, kroppsskade eller særlig provoserende ytring.

§ 272. Grov kroppskrenkelse

Grov kroppskrenkelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om kroppskrenkelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den har hatt til følge sterk smerte, betydelig skade eller død, og for øvrig om den

- a) har skjedd uten foranledning og har karakter av overfall,
- b) er begått mot en forsvarsløs person,
- c) har karakter av mishandling,
- d) er begått av flere i fellesskap, eller
- e) er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne.

§ 271 annet ledd gjelder på tilsvarende måte.

§ 273. Kroppsskade

Med fengsel inntil 6 år straffes den som skader en annens kropp eller helse, gjør en annen fysisk maktesløs eller fremkaller bevisstløshet eller liknende tilstand hos en annen.

§ 274. Grov kroppsskade

Grov kroppsskade straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om kroppsskaden er grov skal det særlig legges vekt på om den har hatt til følge uheldelig lyte eller skade, sykdom eller arbeidsudyktighet av noen varighet eller sterk smerte, betydelig skade eller død, og for øvrig om den

- a) har skjedd uten foranledning og har karakter av overfall,
- b) er begått mot en forsvarsløs person,
- c) har karakter av mishandling,
- d) er begått av flere i fellesskap, eller
- e) er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne.

Den som volder betydelig skade på en annens kropp eller helse, straffes med fengsel inntil 15 år.

§ 275. Drap

Den som dreper en annen, straffes med fengsel fra 8 inntil 21 år.

§ 276. Samtykke fra den fornærmede

Straff etter §§ 271, 272, 273 og 274 første ledd kommer ikke til anvendelse når den handlingen er rettet mot, har samtykket.

Dersom noen med eget samtykke er drept eller påført betydelig skade på kropp eller helse, kan straffen for gjerningspersonen settes under minstestrafen eller til en mildere straffart enn den som følger av §§ 275 eller 274 annet ledd.

§ 277. Medvirkning til selvmord og til selvpåført betydelig skade på kropp eller helse

Den som medvirker til at noen påfører seg selv betydelig skade på kropp eller helse, straffes med fengsel inntil 15 år, jf. § 274 annet ledd.

Den som medvirker til at noen tar sitt eget liv, straffes med fengsel fra 8 inntil 21 år, jf. § 275.

Straffen etter første og annet ledd kan, dersom særlige grunner gjør seg gjeldende, likevel settes under minstestrafen eller til en mildere straffart enn det som følger av § 274 annet ledd og § 275.

Straff kommer ikke til anvendelse når døden eller betydelig skade på kropp eller helse ikke er inntrådt.

§ 278. Medlidenhetsdrap

Dersom noen av medlidenhet dreper en person som er dødssyk, eller som av andre grunner er nær ved å dø, kan straffen settes under minstestrafen eller til en mildere straffart enn det som følger av § 275.

§ 279. Forbund om drap eller å volde betydelig skade på kropp og helse

Med fengsel inntil 10 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå et lovbrudd som nevnt i § 274 annet ledd eller § 275.

§ 280. Uaktsom forvoldelse av betydelig skade på kropp eller helse

Med fengsel inntil 3 år straffes den som uaktsomt volder betydelig skade på en annens kropp eller helse.

§ 281. Uaktsom forvoldelse av død

Med fengsel inntil 6 år straffes den som uaktsomt forvolder en annens død.

§ 282. Mishandling i nære relasjoner

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser, alvorlig eller gjentatt mishandler

- a) sin ektefelle,
- b) sin ektefelles slektning i rett nedstigende linje,
- c) sin slektning i rett oppstigende linje,
- d) noen i sin husstand, eller
- e) noen i sin omsorg.

§ 283. Grov mishandling i nære relasjoner

Grov mishandling i nære relasjoner straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om mishandlingen er grov skal det særlig legges vekt på om den har hatt til følge betydelig skade eller død, og for øvrig

- a) dens varighet,
- b) om den er utført på en særlig smertefull måte, eller har hatt til følge betydelig smerte, eller
- c) om den er begått mot en forsvarsløs person.

§ 284. Kjønnsslemlestelse

Med fengsel inntil 6 år straffes den som utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer. Rekonstruksjon av kjønnsslemlestelse straffes på samme måte.

Samtykke fritar ikke for straff.

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes yrkesutøvere og ansatte i barnehager, barnevernet, helse- og sosialtjenesten, skoler, skolefritidsordninger og trossamfunn, som ved anmeldelse eller på annen måte unnlater å søke å avverge en kjønnsslemlestelse. Tilsvarende gjelder for forstandere og religiøse ledere i trossamfunn. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt. Unnlatelsen er ikke straffbar hvis kjønnsslemlestelsen ikke kommer til fullbyrdelse eller til straffbart forsøk.

§ 285. Grov kjønnsslemlestelse

Grov kjønnsslemlestelse straffes med fengsel inntil 15 år.

Ved avgjørelsen av om kjønnsslemlestelsen er grov skal det særlig legges vekt på om inngrepet har hatt til følge

- a) sykdom eller arbeidsudyktighet av noen varighet, jf. § 274,
- b) en uheldelig lyte, feil eller skade, eller
- c) død eller betydelig skade på kropp eller helse.

§ 286. Vold mot særskilt utsatte yrkesgrupper

Den som ved vold søker å påvirke yrkesutøvelsen til en person fra en særskilt utsatt yrkesgruppe, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

Med særskilt utsatt yrkesgruppe forstås

- a) helsepersonell som yter medisinsk begrunnet helsehjelp,
- b) personer som forestår allment tilgjengelig persontransport, som for eksempel jernbane, tunnelbane, trikk, buss, fly, drosje eller ferge, og
- c) personer som har ansvar for opplæring i grunnskole eller videregående skole.

§ 287. Forsømmelse av hjelpeplikt

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som unnlater

- a) etter evne å hjelpe en person som er i åpenbar fare for å miste livet eller bli påført betydelig skade på kropp eller helse, eller
- b) ved anmeldelse eller på annen måte etter evne å avverge brann, oversvømmelse, sprengning eller lignende ulykke som medfører fare for menneskeliv eller betydelig skade på kropp og helse.

Brudd på hjelpeplikten etter første ledd straffes ikke når plikten ikke kunne oppfylles uten å utsette seg selv eller andre for særlig fare eller oppofrelse.

§ 288. Hensettelse i hjelpeløs tilstand mv.

Med fengsel inntil 3 år straffes den som hensetter en annen i hjelpeløs tilstand med fare for liv, kropp eller helse. På samme måte straffes den som unnlater å gi hjelp til noen i hjelpeløs tilstand som vedkommende har en plikt til å dra omsorg for.

Kapittel 26. Seksuallovbrudd**§ 291. Voldtekt**

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

- a) skaffer seg seksuell omgang ved vold eller truende atferd,
- b) har seksuell omgang med noen som er bevisstløs eller av andre grunner ute av stand til å motsette seg handlingen, eller
- c) ved vold eller truende atferd får noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 292. Minstestraff for voldtekt til samleie mv.

Straffen er fengsel fra 3 inntil 15 år dersom voldtekten som nevnt i § 291 omfattet:

- a) innføring av penis i skjede- eller endetarmsåpning,
- b) innføring av penis i fornærmedes munn, eller
- c) innføring av gjenstand i skjede- eller endetarmsåpning, eller
- d) dersom lovbrøteren har fremkalt en tilstand som nevnt i § 291 bokstav b for å oppnå seksuell omgang.

§ 293. Grov voldtekt

Grov voldtekt straffes med fengsel inntil 21 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291 eller 299.

Ved avgjørelsen av om voldtekten er grov skal det særlig legges vekt på om

- a) den er begått av flere i fellesskap,
- b) den er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte, eller
- c) den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbart sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.

§ 294. Grovt uaktsom voldtekt

Grovt uaktsom voldtekt straffes med fengsel inntil 6 år. Foreligger omstendigheter som nevnt i § 293, er straffen fengsel inntil 10 år.

§ 295. Misbruk av overmaktsforhold og lignende

Med fengsel inntil 6 år straffes den som skaffer seg eller en annen seksuell omgang, eller får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv ved

- a) misbruk av stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, eller
- b) å utnytte noens psykiske lidelse eller psykiske utviklingshemming dersom forholdet ikke rammes av § 291, eller
- c) å utnytte en person under 18 år i en særlig sårbar livssituasjon.

§ 296. Seksuell omgang med innsatte mv. i institusjon

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) har seksuell omgang med noen som er innsatt eller plassert i anstalt eller institusjon under kriminalomsorgen eller politiet eller i institusjon under barnevernet, og som der står under vedkommendes myndighet eller oppsikt,
- b) får noen som han står i et forhold til som nevnt i bokstav a til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv,
- c) skaffer en annen seksuell omgang med noen som han står i et forhold til som nevnt i bokstav a.

§ 297. Seksuell handling uten samtykke

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som foretar seksuell handling med noen som ikke har samtykket i det.

§ 298. Seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd

- a) på offentlig sted, eller
- b) i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket i det.

§ 299. Voldtekt av barn under 14 år

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

- a) har seksuell omgang med barn under 14 år,
- b) får et barn under 14 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv, eller
- c) foretar kvalifisert seksuell handling med barn under 14 år.

§ 300. Minstestraff for voldtekt til samleie av barn under 14 år

Straffen er fengsel fra 3 inntil 15 år dersom voldtekten som nevnt i § 299 omfattet:

- a) innføring av penis i skjede- eller endetarmsåpning,
- b) innføring av penis i fornærmedes munn,
- c) innføring av gjenstander i skjede- eller endetarmsåpning, eller
- d) innføring av penis inn i og mellom de store og små kjønnslepper.

§ 301. Grov voldtekt av barn under 14 år

Grov voldtekt av barn under 14 år straffes med fengsel inntil 21 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291 eller 299.

Ved avgjørelsen av om voldtekten er grov skal det særlig legges vekt på

- a) om den er begått av flere i fellesskap,
- b) om den er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte,
- c) den fornærmedes alder på handlingstidspunktet,

- d) om det har skjedd gjentatte overgrep, eller
- e) om den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbart sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.

§ 302. Seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år

Den som har seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år, straffes med fengsel inntil 6 år, hvis ikke forholdet også rammes av andre bestemmelser. På samme måte straffes den som får et barn mellom 14 og 16 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 303. Grov seksuell omgang mv. med barn mellom 14 og 16 år

Grov overtredelse av § 302 straffes med fengsel inntil 15 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291, 299 eller 302.

Ved avgjørelsen av om overtredelsen av § 302 er grov skal det særlig legges vekt på om

- a) handlingen er begått av flere i fellesskap,
- b) handlingen er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte, eller
- c) den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbart sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.

§ 304. Seksuell handling med barn under 16 år

Den som foretar seksuell handling med barn under 16 år, straffes med fengsel inntil 3 år, hvis forholdet ikke rammes av § 299.

§ 305. Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som

- a) i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor barn under 16 år.
- b) tvinger eller forleder et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, med mindre forholdet rammes av strengere bestemmelser.

§ 306. Avtale om møte for å begå seksuelt overgrep

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som har avtalt et møte med et barn under 16 år, og som med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299–304, § 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a, har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas.

§ 307. Krav til aktsomhet om barnets alder

For bestemmelsene i §§ 299–306 fører uvitenhet om barnets riktige alder ikke til straffrihet hvis tiltalte på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet. For bestemmelsene i § 295 bokstav c og §§ 309 og 310 fører uvitenhet om barnets riktige alder ikke til straffrihet hvis tiltalte kan klandres for sin uvitenhet.

§ 308. Mulighet for straffbortfall

Straff etter bestemmelsene i §§ 299–304, § 305 bokstav b annet alternativ og § 306 kan falle bort eller settes under minstestrafen i § 300 dersom de involverte er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

§ 309. Kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige

Med fengsel inntil 2 år straffes den som

- a) skaffer seg eller en annen seksuell omgang eller handling med en person under 18 år ved å yte eller avtale vederlag,
- b) oppnår seksuell omgang eller handling med en person under 18 år ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller
- c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får en person under 18 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

Er den seksuelle omgang eller handling skjedd på en særlig krenkende måte, uten at forholdet straffes etter strengere bestemmelser, er straffen fengsel inntil 3 år.

§ 310. Fremvisning av seksuelle overgrep mot barn eller fremvisning som seksualiserer barn

Med fengsel inntil 3 år straffes den som overværer en fremvisning av seksuelle overgrep mot barn eller fremvisning som seksualiserer barn. Med barn menes person under 18 år.

§ 311. Fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) produserer fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn,
- b) utgir, tilbyr, selger, overlater til en annen, gjør tilgjengelig eller på annen måte søker å utbre fremstillinger som nevnt i bokstav a,
- c) anskaffer, innfører eller besitter fremstillinger som nevnt i bokstav a, eller forsettlig skaffer seg tilgang til slikt materiale,
- d) holder offentlig foredrag eller istandbringer offentlig forestilling eller utstilling av fremstillinger som nevnt i bokstav a, eller

- e) forleder noen under 18 år til å la seg avbilde som ledd i kommersiell fremstilling av rørlige eller urørlige bilder med seksuelt innhold.

Med barn menes i denne paragrafen personer som er eller fremstår som under 18 år.

Den som uaktsomt foretar handling som nevnt i første ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den innehaver eller overordnede som forsettlig eller uaktsomt unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i første ledd.

Straffen kan falle bort for den som tar og besitter et bilde av en person mellom 16 og 18 år, dersom denne har gitt sitt samtykke og de to er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

Bestemmelsen rammer ikke fremstillinger som må anses forsvarlige ut fra et kunstnerisk, vitenskapelig, informativt eller lignende formål. Bestemmelsen gjelder heller ikke for film eller videogram som Medietilsynet ved forhåndskontroll har godkjent til ervervsmessig fremvisning eller omsetning.

§ 312. Incest

Med fengsel inntil 6 år straffes den som har seksuell omgang med slektning i nedstigende linje eller får vedkommende til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv. Som slektning i nedstigende linje regnes biologiske og adopterte etterkommere.

§ 313. Søskenincest

Med fengsel inntil 1 år straffes den som har seksuell omgang med bror eller søster eller får vedkommende til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 314. Seksuell omgang mellom andre nærstående

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) har seksuell omgang med fosterbarn eller stebarn, eller en person under 18 år som står under hans omsorg, myndighet eller oppsikt, eller
- b) får en person nevnt i bokstav a til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 315. Hallikvirksomhet og formidling av prostitusjon

Med bot eller fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) fremmer andres prostitusjon, eller
- b) leier ut lokaler og forstår at lokalene skal brukes til prostitusjon eller utviser grov uaktsomhet i så måte.

Den som i offentlig kunngjøring utvetydig tilbyr, formidler eller etterspør prostitusjon straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Med prostitusjon menes i denne paragraf at en person mottar vederlag for å ha seksuell omgang eller foreta seksuell handling med en annen eller for å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 316. Kjøp av seksuelle tjenester fra voksne

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som

- a) skaffer seg eller en annen seksuell omgang eller handling ved å yte eller avtale vederlag,
- b) oppnår seksuell omgang eller handling ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller
- c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

Er den seksuelle omgang eller handling skjedd på en særlig krenkende måte, uten at forholdet straffes etter strengere bestemmelser, er straffen bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 317. Pornografi

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) utgir, selger eller på annen måte søker å utbre pornografi,
- b) innfører pornografi med sikte på utbredelse,
- c) overlater pornografi til personer under 18 år, eller
- d) holder offentlig foredrag eller istandbringer offentlig forestilling eller utstilling med pornografisk innhold.

Med pornografi menes i denne paragrafen kjønnslige skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller forrående, herunder kjønnslige skildringer hvor det gjøres bruk av lik, dyr, vold og tvang. Som pornografi regnes ikke kjønnslige skildringer som må anses forsvarlige ut fra et kunstnerisk, vitenskapelig, informativt eller lignende formål.

Den som uaktsomt foretar handling som nevnt i første ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den innehaver eller overordnede som forsettlig eller uaktsomt unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i første ledd.

Paragrafen gjelder ikke for film eller videogram som Medietilsynet ved forhåndskontroll har godkjent til ervervsmessig fremvisning eller omsetning.

§ 318. Utstillingsforbud

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som i ervervssøyemed stiller ut bilder av eksplisitt seksualisert karakter, herunder bilder av kjønnsorganer, på en lett synlig måte på

- a) offentlig sted,
- b) et sted som lett kan iakttas fra offentlig sted, eller

c) utsalgssted.

Bokstav c gjelder ikke for spesialforretninger.

Den som uaktsomt foretar slik handling som nevnt i første ledd, straffes med bot.

Straffansvaret omfatter ikke ekspeditør, betjent eller annen lignende underordnet når overtredelsen vesentlig har vært foranlediget av dennes avhengige stilling til den ervervsdrivende.

§ 319. Plikt til å vurdere rettighetstap

Når noen kjennes skyldig i en straffbar handling etter §§ 299, 302, 304 eller 305, skal retten vurdere om rettighetstap etter § 56 skal idømmes.

§ 320. Forholdet til erstatningsansvar for ærekrenkelser

Den som beskylder noen for å ha overtrådt bestemmelser i dette kapitlet kan ikke gjøres rettslig ansvarlig for beskyldningen etter skadeserstatningsloven § 3–6 dersom beskyldningene er fremsatt

- a) i en anmeldelse, eller
- b) av den som hevder å være fornærmet i en fortrolig samtale med en person som det er naturlig å betro seg til, for å bearbeide konsekvensene av handlingen.

Anmelderen eller den som hevder å være fornærmet, kan likevel gjøres rettslig ansvarlig dersom det var grovt uaktsomt å legge til grunn at opplysningene var sanne.

Kapittel 27. Vinningslovbrudd og liknende krenkelser av eiendomsretten

§ 321. Tyveri

For tyveri straffes den som tar en gjenstand som tilhører en annen, med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å selge, forbruke eller på annen måte tilegne seg den.

Straffen for tyveri er bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 322. Grovt tyveri

Grovt tyveri straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om tyveriet er grovt skal det særlig legges vekt på om

- a) det gjaldt en betydelig verdi,
- b) gjerningspersonen har tatt seg inn i bolig eller fritidshus,
- c) det har et profesjonelt preg, eller
- d) det av andre grunner er av en særlig farlig eller samfunnsskadelig art.

§ 323. Mindre tyveri

Med bot straffes den som gjør seg skyldig i tyveri når straffskylden er liten fordi det gjelder en ubetydelig verdi og forholdene for øvrig tilsier det.

Tilegnelse av naturprodukter, herunder stein, kvister, vekster mv., av liten eller ingen økonomisk verdi under utøvelse av lovlig allemannsrett, straffes likevel ikke.

§ 324. Underslag

For underslag straffes den som med forsett om en uberettiget vinning for seg selv eller andre rettsstridig

- a) selger, forbraker eller på annen måte tilegner seg en løsøre-gjenstand eller pengefordring som han besitter, men som tilhører en annen, eller
- b) forfører over penger han har innfordret for en annen, eller som på annen måte er betrodd ham.

En handling som går inn under §§ 385 eller 386, straffes ikke etter paragrafen her.

Straffen for underslag er bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 325. Grovt underslag

Grovt underslag straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om underslaget er grovt skal det særlig legges vekt på om

- a) verdien av det underslåtte er betydelig,
- b) underslaget har pågått over lengre tid,
- c) det er begått ved brudd på en særlig tillit som følger med en stilling, et verv eller oppdrag, eller
- d) det er ført eller utarbeidet uriktige regnskaper eller uriktig regnskapsdokumentasjon.

§ 326. Mindre underslag

Med bot straffes den som gjør seg skyldig i underslag når straffskylden er liten fordi det gjaldt en ubetydelig verdi og omstendighetene for øvrig tilsier det.

§ 327. Ran

For ran straffes den som med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning over vold mot en person, setter ham ute av stand til forsvar eller ved trusler fremkaller alvorlig frykt for vold mot noen, og derved

- a) bemektiger seg en gjenstand som tilhører en annen, eller
- b) tvinger noen til å handle slik at det medfører tap eller fare for tap for ham eller den han handler for.

Straffen for ran er fengsel inntil 6 år.

§ 328. Grovt ran

Grovt ran straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om ranet er grovt skal det særlig legges vekt på om

- a) det er brukt grov vold,
- b) det er truet med skytevåpen eller annet særlig farlig redskap,
- c) ranet er nøye planlagt, foretatt overfor en forsvarsløs person, eller
- d) det gjaldt en betydelig verdi.

Straffen for grovt ran er fengsel inntil 21 år dersom ranet har hatt til følge død eller betydelig skade på kropp eller helse, og lovbrøteren har utvist uaktsomhet med hensyn til følgen eller kunne ha innsett muligheten for den.

§ 329. Forbund om ran

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå ran.

§ 330. Utpressing

For utpressing straffes den som med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning tvinger noen til å handle slik at det medfører tap eller fare for tap for ham eller den han handler for, ved

- a) annen ulovlig atferd enn den som rammes av § 327 første ledd, eller
- b) utilbørlig å true med anklage eller anmeldelse for noe straffbart, eller med å sette frem en skadelig opplysning.

Straffen for utpressing er bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 331. Grov utpressing

Grov utpressing straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om utpressingen er grov skal det særlig legges vekt på om den

- a) gjaldt en betydelig verdi,
- b) var nøye planlagt,
- c) var foretatt overfor en forsvarsløs person,
- d) har medført særlig store påkjenninger,
- e) har pågått over lengre tid, eller
- f) av andre grunner er av en særlig farlig eller samfunnsskadelig art.

§ 332. Heleri

For heleri straffes den som mottar eller skaffer seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling. Likestilt med utbytte er en gjenstand, fordring eller tjeneste som trer istedenfor det. Heleri straffes selv om ingen kan straffes for handlingen som utbyttet stammer fra på grunn av utilregnelighet, jf. § 20.

Første ledd anvendes ikke på den som mottar utbyttet til vanlig underhold av seg eller andre fra en som plikter å yte slikt underhold, eller den som mottar utbytte som normalt vederlag for vanlige forbruksvarer, bruksting eller tjenester.

Straffen for heleri er bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 333. Grovt heleri

Grovt heleri straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om heleriet er grovt skal det særlig legges vekt på hva slags handling utbyttet stammer fra, om fordelen gjerningspersonen har skaffet seg er betydelig, og om den skyldige har drevet heleri regelmessig. Gjelder heleriet utbytte av narkotikalovbrudd, skal det også legges vekt på arten og mengden av det stoffet utbyttet knytter seg til.

Dersom utbyttet stammer fra grovt ran, grov menneskehandel eller særlig grov narkotikaovertrødelse, er straffen fengsel inntil 15 år.

§ 334. Mindre heleri

Med bot straffes den som gjør seg skyldig i heleri når straffskylden er liten fordi handlingen som utbyttet stammer fra, størrelsen på utbyttet eller omstendighetene for øvrig tilsier det.

§ 335. Uaktsomt heleri

Uaktsomt heleri som nevnt i §§ 332 og 333 straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 336. Forbund om heleri

Den som inngår forbund med noen om å begå heleri som nevnt i § 332, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 337. Hvitvasking

For hvitvasking straffes den som

- a) yter bistand til å sikre utbyttet av en straffbar handling for en annen ved for eksempel å innkreve, oppbevare, skjule, transportere, sende, overføre, konvertere, avhende, pantsette eller investere det, eller
- b) gjennom konvertering eller overføring av formuesgoder eller på annen måte skjuler eller tilslører hvor utbyttet av en straffbar handling han selv har begått, befinner seg, stammer fra, hvem som har rådigheten over det, dets bevegelser, eller rettigheter som er knyttet til det.

Likestilt med utbyttet er gjenstand, fordring eller tjeneste som trer i stedet for det.

Hvitvasking straffes selv om ingen kan straffes for handlingen som utbyttet stammer fra på grunn av utilregnelighet, jf. § 20.

Straffen for hvitvasking er bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 338. Grov hvitvasking

Grov hvitvasking straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om hvitvaskingen er grov skal det særlig legges vekt på hva slags handling utbyttet stammer fra, om utbyttet hvitvaskeren har hatt befatning med er av betydelig verdi, og om lovbrøteren har drevet hvitvasking regelmessig. Gjelder det utbytte av narkotikalovbrudd, skal det også legges vekt på art og mengde av det stoffet utbyttet knytter seg til.

Dersom utbyttet stammer fra grovt ran, grov menneskehandel eller særlig grov narkotikaovertrødelse, er straffen fengsel inntil 15 år.

§ 339. Mindre hvitvasking

Med bot straffes den som gjør seg skyldig i hvitvasking når straffskylden er liten fordi handlingen som utbyttet stammer fra, verdien av det utbyttet hvitvaskeren har hatt befatning med og omstendighetene for øvrig tilsier det.

§ 340. Uaktsom hvitvasking

Uaktsom hvitvasking som nevnt i §§ 337 og 338 straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 341. Forbund om hvitvasking

Den som inngår forbund med noen om å begå hvitvasking som nevnt i § 337 eller § 338, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 342. Brukstyveri av motorvogn mv.

For brukstyveri av motorvogn straffes den som uten å ha rett til det tar en motorvogn og bruker eller forføyer over den. Den som tilhører husstanden til eller er i tjeneste hos den som har rett til bilen, straffes likevel ikke for slikt brukstyveri.

Med motorvogn menes kjøretøy som blir drevet frem med motor.

Straffen for brukstyveri av motorvogn er bot eller fengsel inntil 2 år.

På samme måte straffes brukstyveri av fartøy som har motor til fremdrift, og av luftfartøy.

§ 343. Ulovlig bruk av løsøre mv.

Med bot straffes den som ulovlig bruker eller forføyer over en løsøregenstand som tilhører en annen, slik at den berettigede påføres tap eller ulempe.

§ 344. Grov ulovlig bruk av løsøre

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ulovlig bruker eller forføyer over en løsøregenstand som tilhører en annen, og ved det skaffer seg eller andre en betydelig vinning eller påfører den berettigede et betydelig tap.

§ 345. Besittelseskrenkelse

Den som utetømmessig setter seg eller andre i besittelse av en løsøregenstand, straffes med bot.

§ 346. Ulovlig bruk mv. av fast eiendom

Med bot straffes den som bruker eller rår over fast eiendom i strid med rettighetene til eieren eller en annen som rettmessig rår over eiendommen, slik at den berettigede påføres tap eller ulempe, eller i strid med dennes uttrykkelige forbud.

Straff etter første ledd anvendes likevel ikke på den som er part i en avtale med den berettigede om bruken av eller rådigheten over eiendommen.

Kapittel 28. Skadeverk og fremkalling av fare for allmennheten

§ 351. Skadeverk

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som skader, ødelegger, gjør ubrukelig eller forspiller en gjenstand som helt eller delvis tilhører en annen.

For skadeverk straffes også den som uberettiget endrer, gjør tilføyelser til, ødelegger, sletter eller skjuler andres data.

§ 352. Grovt skadeverk

Grovt skadeverk straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om skadeverket er grovt skal det særlig legges vekt på

- a) skadeverkets art og objekt, for eksempel om det er rettet mot gjenstander til alminnelig nytte eller prydnad, eller som har historisk, nasjonal eller religiøs verdi,
- b) om skaden er av et stort omfang,
- c) om det var motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne, og
- d) om det er begått ved flere anledninger, av flere i fellesskap eller har et systematisk eller organisert preg.

Skadeverk som innebærer ødeleggelse av gjenstand som har en betydelig historisk, nasjonal eller religiøs verdi, eller som innebærer en svært omfattende ødeleggelse av eiendom, regnes som særlig grovt skadeverk. Det samme

gjelder skadeverk som har til følge slik ødeleggelse, tap av menneskeliv eller betydelig skade på kropp eller helse, eller nærliggende fare for slike følger. Særlig grovt skadeverk straffes med fengsel inntil 15 år.

Skadeverk som nevnt i første ledd og som er forøvd ved grov uaktsomhet, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år. Grovt uaktsomt skadeverk som nevnt i annet ledd straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 353. Mindre skadeverk

Mindre skadeverk straffes med bot. Ved avgjørelsen av om skadeverket er mindre, skal det særlig legges vekt på dets art og objekt, skadeomfanget og hvilke følger det har hatt eller lovbrøteren burde ha skjønnet at det kunne ha fått.

For mindre skadeverk straffes også den som tilsmusser en gjenstand som tilhører en annen.

§ 354. Forledelse til formuestap

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som ved å fremkalle eller styrke en villfarelse forleder noen til å gjøre eller unnlate noe som fører til formuestap for noen.

§ 355. Fremkalling av fare for allmennheten

Med fengsel fra 2 år inntil 21 år straffes den som forårsaker brann, oversvømmelse, sprengning, sammenstøtning, sjøskade, jernbaneulykke, luftfartsulykke eller lignende ulykke, som lett kan medføre tap av menneskeliv.

§ 356. Uaktsom fremkalling av fare for allmennheten

Uaktsom fremkalling av fare for allmennheten straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 357. Forbund om fremkalling av fare for allmennheten

Den som inngår forbund om å begå en handling som nevnt i § 355, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 358. Straff for å hindre forebygging av allmennfarlig ulykke eller avverging av følgerne av den

Den som ved å skade eller fjerne redskaper eller på annen måte søker å hindre noen i å forebygge eller avverge en ulykke som nevnt i § 355 eller følgerne av den, straffes med fengsel inntil 6 år.

Kapittel 29. Vern av tilliten til penger og visse dokumenter

§ 361. Dokumentfalsk

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- a) ettergjør eller forfalsker et dokument, eller anskaffer et ettergjort eller forfalsket dokument med forsett om bruke det eller la det fremstå som ekte eller uforfalsket,
- b) rettsstridig bruker et dokument som nevnt i bokstav a og lar det fremstå som ekte eller uforfalsket, eller
- c) utsteder et dokument og uriktig tillegger seg en stilling som er av vesentlig betydning for dokumentets bevisverdi, og lar dokumentet fremstå som riktig.

Med dokument menes i dette kapittel en informasjonsbærer som gjelder et rettsforhold eller ellers egner seg som bevis for et rettsforhold.

§ 362. Mindre dokumentfalsk

Når straffverdigheten er liten, straffes dokumentfalsk med bot. Ved denne avgjørelsen skal det særlig legges vekt på

- a) hvilken verdi handlingen gjelder,
- b) om den har hatt til følge skade eller uleilighet for noen,
- c) i hvilken utstrekning den er resultat av planlegging.

§ 363. Dokumentødeleggelse mv.

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget ødelegger eller unndrar et dokument eller en del av det.

§ 364. Borttaking av grensemerke mv.

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som uberettiget

- a) fjerner, flytter eller ødelegger grensemerke eller merke for grunneiendom eller grunnrettighet, eller
- b) setter opp slike falske merker.

§ 365. Uriktig erklæring bestemt til bruk som bevis

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- a) i et dokument utstedt som ledd i forvaltningens virksomhet, i rettspleie eller i en helseattest gir en uriktig erklæring som er bestemt til å brukes som bevis,
- b) bruker som riktig en slik erklæring, eller
- c) forsettlig eller grovt uaktsomt utferdiger uriktig dokument som er egnet som bevis for å oppnå skatte- eller avgiftsmessige fordeler.

Adgangen til å reise straffesak eller avsi straffedom etter første ledd bokstav c faller bort etter 10 år.

§ 366. Misbruk av identifikasjonsbevis

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som overlater et vitnemål, pass eller liknende identifikasjonsbevis som er utferdiget til ham, til en annen, selv om han vet eller bør forstå at det vil bli brukt ulovlig.

§ 367. Pengefalsk

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som forfalsker eller ettergjør penger eller innfører, anskaffer eller mottar slike penger med forsett om utgivelse.

På samme måte straffes den som utgir forfalskede eller ettergjorte penger som ekte eller uforfalsket. Den som uaktsomt medvirker til slik utgivelse, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 368. Grov pengefalsk

Grov pengefalsk straffes med bot eller fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om pengefalsken er grov skal det særlig legges vekt på om den gjelder et betydelig beløp, og om den er systematisk utført.

§ 369. Forberedelse til pengefalsk

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som til forberedelse av pengefalsk fremstiller eller skaffer til veie utstyr og annet som er bestemt for forfalsking av penger.

Kapittel 30. Bedrageri, skattesvik og liknende økonomisk kriminalitet**§ 371. Bedrageri**

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning

- fremkaller, styrker eller utnytter en villfarelse og derved rettsstridig forleder noen til å gjøre eller unnlate noe som volder tap eller fare for tap for noen, eller
- bruker uriktig eller ufullstendig opplysning, endrer data eller datasystem, disponerer over et kredittkort eller debetkort som tilhører en annen, eller på annen måte uberettiget påvirker resultatet av en automatisert databehandling, og derved volder tap eller fare for tap for noen.

§ 372. Grovt bedrageri

Grovt bedrageri straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om bedrageriet er grovt skal det særlig legges vekt på om

- det har hatt til følge en betydelig økonomisk skade,
- det er voldt velferdstap eller fare for liv eller helse,
- det er begått ved flere anledninger eller over lengre tid,
- det er begått av flere i fellesskap eller har et systematisk eller organisert preg,
- lovbryteren har foregitt eller misbrukt stilling, verv eller oppdrag,
- det er ført eller utarbeidet uriktige regnskaper eller uriktig regnskapsdokumentasjon, eller
- lovbryteren har forledet allmennheten eller en større krets av personer.

§ 373. Mindre bedrageri

Bedrageri straffes med bot når straffskylden er liten fordi det gjaldt en ubetydelig verdi og forholdene for øvrig tilsier det.

§ 374. Grovt uaktsomt bedrageri

Grovt uaktsomt bedrageri straffes med bot eller fengsel inntil 1 år. Dersom et grovt uaktsomt bedrageri må anses som grovt, jf. § 372 annet punktum, kan fengsel inntil 2 år anvendes.

§ 375. Forsikringsbedrageri

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- ved inngåelsen av en forsikringsavtale fortier eller gir uriktig opplysning om en omstendighet som er av betydning for forsikringsgiveren, eller utviser grov uaktsomhet med hensyn til denne betydningen, eller
- i den hensikt å få utbetalt en forsikringssum til seg eller andre, skader eller ødelegger en forsikret gjenstand eller på annen måte fremkaller et forsikringstilfelle.

På samme måte straffes den som med forsett om å få utbetalt en forsikringssum til seg eller andre

- uriktig oppgir eller gir det utseendet av at et forsikringstilfelle er inntrådt,
- gir en skadeoppgave som står i påtakelig misforhold til skaden, eller på annen måte gir uriktig eller ufullstendig opplysning, eller
- oppgir til erstatning en gjenstand som ikke er forsikret, ikke er til eller ikke er skadet.

§ 376. Grovt forsikringsbedrageri

Grovt forsikringsbedrageri straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om forsikringsbedrageriet er grovt skal det særlig legges vekt på om det

- har hatt til følge en betydelig økonomisk skade,
- har voldt fare for liv eller helse,
- er begått ved flere anledninger eller over lengre tid, eller
- er begått av flere i fellesskap eller har et planlagt eller organisert preg.

§ 377. Bedrageriliknende handlinger

Med bot straffes den som uten å oppgi navn og adresse forlater et overnattingssted, serveringssted eller annet sted der en ytelse er mottatt, uten å betale på stedet som forutsatt. Straff etter paragrafen her kommer ikke til anvendelse dersom forholdet går inn under § 373.

§ 378. Skattesvik

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som gir uriktig eller ufullstendig opplysning til en offentlig myndighet, eller unnlater å gi pliktig opplysning, når han forstår eller bør forstå at det kan føre til skattemessige fordeler.

§ 379. Grovt skattesvik

Grovt skattesvik straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om skattesviket er grovt skal det særlig legges vekt på om det

- a) har ledet til eller kunne ha ledet til unndragelse av et betydelig beløp,
- b) er utført på en måte som i særlig grad har gjort det vanskelig å oppdage,
- c) er begått ved flere anledninger eller over lengre tid,
- d) er begått av flere i fellesskap eller har et planmessig eller organisert preg,
- e) er utført ved å misbruke stilling eller tillitsforhold, eller
- f) foreligger medvirkning under utøvelse av næring.

Ved avgjørelsen av om skattesviket er grovt kan flere overtredelser ses i sammenheng.

Denne paragrafen kommer til anvendelse også om det foreligger uvitenhet med hensyn til de momenter som gjør handlingen grov, når uvitenheten er grovt uaktsom.

§ 380. Grovt uaktsomt skattesvik

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som grovt uaktsomt gir uriktig eller ufullstendig opplysning til en offentlig myndighet, eller unnlater å gi pliktig opplysning, når han bør forstå at det kan føre til skattemessige fordeler. Dersom et grovt uaktsomt skattesvik må anses som grovt, jf. § 379 første ledd, kan fengsel inntil 6 år anvendes.

§ 381. Foreldelse av skattesvik

Fristen for foreldelse av straffansvar etter §§ 378 til 380 er 10 år.

§ 382. Villedende og uriktig selskapsinformasjon

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som i oppfordring til å delta i stiftelse eller utvidelse av aksjeselskap, allmennaksjeselskap eller annet selskap med økonomisk formål, eller i oppfordring til å overta lån til slikt selskap, gir villedende eller uriktig opplysning av betydning for bedømmelsen av selskapet.

På samme måte som etter første ledd straffes tillitsmann eller funksjonær i selskap som nevnt, såfremt han offentliggjør villedende eller uriktig opplysning av betydning for bedømmelsen av selskapet, eller gir slik opplysning til en selskapsdeltaker eller selskapets fordringshaver, noen av dets organer eller til en offentlig myndighet. Likestilt med tillitsmann og funksjonær etter første punktum, er andre som på grunn av oppdrag for selskapet har kjennskap til dets forhold.

§ 383. Grov villedende og uriktig selskapsinformasjon

Grove overtredelser av § 382 straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om lovbruddet er grovt skal det særlig legges vekt på

- a) lovbruddets omfang,
- b) hvilke følger lovbruddet har hatt,
- c) om lovbruddet/handlingen retter seg mot allmennheten eller en større krets av personer,
- d) om lovbruddet er begått ved flere anledninger eller over lengre tid,
- e) om lovbruddet er begått av flere i fellesskap eller har et systematisk preg,
- f) om lovbruderen har foregitt eller misbrukt stilling, verv eller oppdrag, eller
- g) om det er ført eller utarbeidet uriktige regnskaper eller uriktig regnskapsdokumentasjon.

§ 384. Grovt uaktsom villedende og uriktig selskapsinformasjon

Grovt uaktsom villedende eller uriktig selskapsinformasjon straffes med bot eller fengsel inntil ett år. Er det grovt uaktsomme lovbruddet grovt, jf. § 383 annet punktum, kan fengsel inntil 2 år anvendes.

§ 385. Svikaktig dobbeltsalg mv.

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som påfører eller utsetter den berettigede for tap ved å disponere over et

- a) formuesgode som en annen har fått, eller mot helt eller delvis betalt vederlag er tilsagt, eiendomsrett eller bruksrett til, eller
- b) gjeldsbrev som helt eller delvis er innfridd.

§ 386. Krenkelse av sikkerhetsrett

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget disponerer over et formuesgode som han eier eller besitter, og som en annen har sikkerhet i, og ved det påfører eller utsetter den sikrede for tap.

§ 387. Korrupsjon

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag, eller

- b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag.
Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

§ 388. Grov korrupsjon

Grov korrupsjon straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om korrupsjonen er grov skal det særlig legges vekt på om handlingen

- a) er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag,
- b) om den har eller kunne ha hatt til følge betydelig økonomisk fordel,
- c) om det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, og
- d) om det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap.

§ 389. Påvirkningshandel

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel for å påvirke utøvelsen av en annens stilling, verv eller utføring av oppdrag, eller
- b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel for å påvirke utøvelsen av en annens stilling, verv eller utføring av oppdrag.

Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

§ 390. Økonomisk utroskap

Den som handler mot en annens interesser som han styrer eller har tilsyn med, med forsett om å oppnå en uberettiget vinning for seg eller andre eller om å skade, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

Straff for utroskap anvendes ikke på handling som faller inn under § 324, jf. § 325, eller § 387, jf. § 388.

§ 391. Grov økonomisk utroskap

Grov økonomisk utroskap straffes med fengsel inntil 6 år.

Ved avgjørelsen av om den økonomiske utroskapen er grov skal det særlig legges vekt på momentene som er nevnt i § 388 annet punktum.

§ 392. Regnskapsovertredelse

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som overtrer bestemmelser om bokføring og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, årsregnskap, årsberetning eller regnskapsoppbevaring som er fastsatt i lov eller forskrift i medhold av lov.

§ 393. Grov regnskapsovertredelse

Grov regnskapsovertredelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om regnskapsovertredelsen er grov skal det særlig legges vekt på om

- a) det er brukt uriktig eller villedende informasjon eller et uriktig dokument,
- b) den er begått over lang tid,
- c) den er begått av noen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling eller virksomhet,
- d) den har gitt betydelig økonomisk fordel,
- e) det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, eller
- f) den har gjort det vanskelig å kontrollere virksomheten.

§ 394. Uaktsom regnskapsovertredelse

Uaktsom regnskapsovertredelse straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Kapittel 31. Kreditorvern**§ 401. Uforsvarlige økonomiske disposisjoner**

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som forsettlig eller grovt uaktsomt påfører fordringshaverne betydelig tap ved

- a) pengespill eller annen risikopreget aktivitet,
- b) annen lettsindig atferd,
- c) overdrevent forbruk, eller
- d) grovt uordentlig forretningsførsel.

§ 402. Kreditorbegunstigelse

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som forsettlig eller grovt uaktsomt gir en fordringshaver oppgjør eller sikkerhet, når skyldneren er eller blir eller står i påtakelig fare for å bli insolvent og av den grunn forringer fordringshavernes dekningsutsikt i betydelig grad.

§ 403. Hindring av dekning til en enkeltfølgende kreditor

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som under en tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring forsettlig eller grovt uaktsomt foretar en handling som er egnet til å hindre at et formuesgode tjener til dekning for en eller flere fordringshavere.

§ 404. Formuesforringelse ved insolvensfare

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som foretar en uforsvarlig handling som

- a) er egnet til å hindre at et formuesgode tjener til dekning for en eller flere fordringshavere, og
- b) gjør at skyldneren er, blir, eller står i påtakelig fare for å bli insolvent.

Det fritar ikke for straff at insolvens etter første ledd bokstav b ikke lar seg fastslå, dersom årsaken er at skyldneren forsettlig eller grovt uaktsomt har overtrådt regnskapsbestemmelser i lov eller forskrift.

§ 405. Grov formuesforringelse

Grov formuesforringelse straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om formuesforringelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den innebærer en betydelig svekkelse av fordringshavernes utsikt til å få dekning, om den var planlagt og om den gjaldt et betydelig beløp.

§ 406. Grovt uaktsom formuesforringelse ved insolvens mv.

Grovt uaktsom formuesforringelse straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 407. Unnlatelse av å begjære gjeldsforhandling eller oppbud

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en insolvent skyldner som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å begjære åpning av gjeldsforhandling etter konkursloven eller konkurs, dersom

- a) unnlatelsen medfører at en disposisjon eller et utlegg ikke kan omstøtes, og dette forringer fordringshavernes dekningsutsikt betydelig, eller
- b) skyldnerens næringsvirksomhet klart går med tap, og skyldneren må innse at han ikke vil kunne gi fordringshaverne oppgjør innen rimelig tid.

Unnlatelse av å begjære gjeldsforhandling eller konkurs er likevel straffri dersom skyldneren har opptrådt i forståelse med fordringshavere som representerer en vesentlig del av fordringsmassen med hensyn til beløp og antall.

§ 408. Boforringelse under fellesforfølgning

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som under konkurs eller gjeldsforhandling etter loven

- a) opptrer på en måte som er egnet til å hindre at et formuesgode tjener til dekning eller utnyttelse for fordringshaverne, eller
- b) uriktig oppgir eller vedkjenner seg forpliktelser.

§ 409. Grov boforringelse under fellesforfølgning

Grov boforringelse straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om boforringelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den betydelig svekker fordringshavernes utsikt til å få dekning.

Grovt uaktsom boforringelse straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 410. Straffansvar for andre enn skyldneren. Medvirkning

Den som til fordel for eller på vegne av skyldneren foretar en handling som nevnt i §§ 401 til 409, straffes som der bestemt.

En fordringshaver som har medvirket til overtredelse av en bestemmelse i dette kapitlet ved å motta eller kreve oppfyllelse av skyldneren, straffes bare når fordringshaveren har brukt utilbørlige midler for å oppnå dette.

Nåværende § 401 blir § 411 som innleder tredje del og som skal lyde:

§ 411. Ikraftsetting

Ikraftsetting av straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 fastsettes ved lov. Fra tidspunktet for ikraftsetting oppheves straffeloven 22. mai 1902 nr. 10.

Kapittel 16 kan settes i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid som kapittel 16 settes i kraft, gjelder første del i straffeloven 2005 for bestemmelsene i kapittel 16. Alminnelig del i straffeloven 1902 gjelder ikke for kapittel 16. Fra den tid kapittel 16 tar til å gjelde, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Militær straffelov 22. mai 1902 nr. 13 § 107 oppheves.

2. Lov 13. desember 1946 nr. 14 om straff for utlendske krigsbrotsmenn oppheves.

3. I lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrøtere mv. skal § 9 annet punktum lyde:

Utlevering kan likevel skje dersom siktelsen, tiltalen eller domfellelsen gjelder folkemord, forbrytelse mot menneskeheten, og har en strafferamme på fengsel i 15 år eller mer.

Nåværende § 402 blir § 412 og skal lyde:

§ 412. Endringer i andre lover

Med virkning fra den tid hele straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 settes i kraft, gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

1. I lov 2. oktober 1751 Første Codicill og Tillæg til Grendse-Tractaten imellem Kongerigerne Norge og Sverrig Lapperne betreffende (Lappekodisillen) skal § 19 siste punktum lyde:

For hver Gang saadan lovbrud skeer, fordobles Straffen; forgriber Lappen sig paa bemelte Personer videre, end det til simpel Opsetsighet kand regnes, Straffes han desuden derfor efter Loven.

1 a. I lov 6. juni 1891 nr. 2 om Guld-, Sølv- og Platinavarers Finhed og Stempling m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 9 skal lyde:

Overtredelse av bestemmelsene i denne lov straffes med bot eller fængsel inntil 6 måneder.

Nåværende § 9 blir ny § 10.

2. I lov 3. august 1897 nr. 2 om særlige Straffebestemmelser m.v. for Personer, som i Henhold til Grundloven § 75 h indkaldes til at møde for Stortinget skal § 2 lyde:

Den som gir en uriktig forklaring til Stortinget etter innkalling i henhold til Grunnloven § 75, straffes som bestemt i straffeloven § 221.

3. I lov 19. desember 1898 nr. 3 om tilvirkning af Æthylæther skal § 7 lyde:

Med Hensyn til den Straf eller Erstatning, der paadrages ved Tilvirkning i Strid med Bestemmelserne i denne Lov eller de i Henhold til denne givne Kontrolregler, ved Besvigelse af Afgift, ved at skjænke eller tilbyde Gaver til Kontrolbetjeningen eller ved andre Lovbrud finder de til enhver Tid gjældende Bestemmelser om Lovbrud mod Lovgivningen om Brændevins Tilvirkning tilsvarende Anvendelse.

4. I lov 22. mai 1902 nr. 11 om den almindelige borgerlige Straffelovs Ikrafttræden gjøres følgende endringer:

§§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17 og 18 oppheves.

5. I lov 22. mai 1902 nr. 13 militær straffelov gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Straffelovens første Del finder Anvendelse paa de strafbare Handlinger, som omhandles i nærværende Lov, forsaavidt denne intet modsat bestemmer.

§ 2 skal lyde:

Militære Lovbrud er alene de strafbare Handlinger, som omhandles i denne Lov.

§ 2 annet ledd oppheves.

§ 12 skal lyde:

1. De straffer, som anvendes efter denne lov, er fængsel, arrest og bøter. Forvaring kan idømmes efter reglene i straffeloven § 40. I særlige tilfelle anvendes rettighetstap som nevnt i straffeloven § 56.
2. Med ovennævnte Straffe kan som Tillægsstraffe forbindes:
 - f) Kunngjøring av dommen, hvorved lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning § 3–6, jfr. nærværende lov §§ 40, 41, 59 og 60, får tilsvarende anvendelse;
 - g) Forvisning fra bestemte Steder overensstemmende med Straffeloven § 57.

§ 12 nr. 2 bokstav a oppheves.

§ 13 første ledd skal lyde:

De i Straffeloven og i Lov om Fængselsvæsenet givne Regler om Fængsel og Bøder kommer, forsaavidt intet modsat er bestemt, til Anvendelse paa de militære Fængsels- og Bødestraffe.

§ 13 annet og tredje ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir nytt annet ledd.

§ 15 skal lyde:

Arrest anvendes kun paa militære og civilmilitære Personer samt Krigsfanger og medfarende paa Skib og idømmes som Husarrest fra 1 til 30 Dage eller som Vagtarrest fra 1 til 60 Dage, men i de i § 27, jf. Straffeloven § 79 bokstav a, omhandlede Tilfælde henholdsvis indtil 45 og 90 Dage.

1 dags Arrest svarer til 1 Dags Fængsel.

§ 16 tredje ledd skal lyde:

Hvor Benyttelse af militært Arrestlokale vilde volde uforholdsmæssig Ulempe eller Bekostning, kan Arresten udholdes i Kreds fængsel eller Hjelpe fængsel. Uden eget Samtykke maa Arrestanten ikke sættes sammen med nogen, der udstaar Straf af Fængsel eller med Varetægtsfange.

§ 20 skal lyde:

Den som dømmes for overtredelse av krigsartiklene, kan idømmes tap av stemmerett i offentlige anliggender for en tid av inntil 10 år. For øvrig får reglene om rettighetstap i Straffeloven § 56 tilsvarende anvendelse.

§ 23 skal lyde:

Med hensyn til inndragning finner Straffeloven §§ 67–75 tilsvarende anvendelse.

§ 25 skal lyde:

Paa Handling, der under paatrængende Fare eller Nød foretages for at faa givne Befalinger adlygte, finder Straffeloven §§ 17, 18 og 80 tilsvarende Anvendelse.

§ 27 skal lyde:

Bestemmelserne i Straffeloven §§ 34–39 kan bringes i Anvendelse, ogsaa hvor der idømmes Arrest. Samme Lovs § 79 bokstav a finder tilsvarende Anvendelse, hvor nogen af de strafbare Handlinger skulde have medført nævnte Straf.

§ 30 første ledd skal lyde:

Med hensyn til foreldelse gjelder for arrest de samme regler som i Straffelovens 15de kapitel bestemt.

§ 32 skal lyde:

Lovbrud ved trykt Skrift, hvis Forfatter ikke har navngivet sig eller paa anden Maade betegnet sig som hørende til den væbnede Magt, er ikke at anse som militære Lovbrud uden i de i §§ 47, 49, 69 og 86 nævnte Tilfælde.

§ 33 skal lyde:

Alle militære Lovbrud er offentlig Paatale undergivet.

Overskriften til annen del skal lyde:

Militære Lovbrud.

§ 34 tredje ledd skal lyde:

Paa samme Maade straffes den, som retsstridig bevirker at en anden forlader eller bliver borte fra det Sted, hvor det paaligger ham som militær Pligt at være tilstede.

§ 36 skal lyde:

Den, som i Hensigt at unddrage sig sin militære Tjeneste ved Lemlæstelse eller paa anden Maade gjør sig helt eller delvis ubrugbar dertil, at nogen anden i saadan Hensigt gjøres ubrugbar til Krigstjeneste, straffes med Fængsel indtil 2 Aar.

Paa samme Maade straffes den, som ved at foregive Sygdom eller Legemsfeil søger at unddrage sig fra militær Tjeneste.

Overskriften til femte kapittel skal lyde:

Lovbrud med Hensyn til den militære Underordning.

§ 40 oppheves.

§ 41 skal lyde:

Den, som ved falsk anklage for militært Lovbrud mot nogen foresatt eller overordnet forgår sig på sådan måte som i Straffeloven §§ 222–225 omhandlet, straffes med de der bestemte straffer, dog så, at arrest trer istedenfor bøter.

Den, som ellers mot bedre vitende inngir nogen ubeføiet besværing eller klage over foresatte eller overordnede i anledning av tjenesteforhold, straffes med arrest eller fengsel inntil 6 måneder. Skjer det ikke mot bedre vitende, men dog uten rimelig grunn og besværingen eller klagen viser sig å være aldeles ubeføiet, straffes den skyldige med arrest.

§ 42 skal lyde:

Den, som mod en foresatt eller overordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i noget Lovbrud mod den personlige Frihed, straffes med de i Straffeloven bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Er Lovbruddet forøvet i Nærvær af samlet Trop eller Skibsmandskab eller nogen betydelig Del deraf, straffes den skyldige med Fængsel i mindst 1 Aar.

§ 43 skal lyde:

Den, som ved Vold eller Trusel søger at formaa en foresatt eller overordnet til at foretage eller undlade en Tjenestehandling eller at hindre ham under en saadan, straffes med Fængsel indtil 6 Aar.

Med Fængsel indtil 3 Aar straffes den, som ved Vold eller Trusel søger at hindre en anden Krigsmand fra at udføre en ham af foresatte given Befaling i Tjenesteanliggende.

§ 44 skal lyde:

Den, som mod en foresat eller overordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i noget Lovbrud mod Liv og Kropp, straffes med de i Straffeloven bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Er Lovbruddet forsætlig og forøvet i Nærvær af samlet Trop eller Skibsmandskab eller nogen betydelig Del deraf, straffes den skyldige med Fængsel i mindst 1 Aar.

§ 46 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Voldes derved saadant Tab eller saadan Skade, kan Straffetiden forlænges til 10 Aar.

§ 47 skal lyde:

Den, som søger at ophidse Krigsmand til Uvilje mod Tjenesten eller til Had mod foresatte eller overordnede, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar. Dersom Lovbruddet er forøvet ved trykt Skrift, skal dette utgjøre et skjerpene Moment ved utmålingen av Straff.

§ 49 bokstav c skal lyde:

- c) at negte Lydighed mod en foresats Befaling i Tjenesteanliggende, straffes for Opvigleri med Fængsel indtil 6 Aar.

§ 50 skal lyde:

Aftaler flere Krigsmænd at ville i Fællesskab øve saadan Vold, Tvang eller Ulydighed som i § 49 omhandlet, straffes de for Mytteri med Fængsel indtil 3 Aar, men med Fængsel indtil 6 Maaneder, hvis de alle opgiver den straffbare Plan, før nogen militær Myndighed er kommen til Kundskab om samme; under særdeles formildende Omstændigheder kan i saa Fald Straf helt bortfalde.

§ 51 første ledd skal lyde:

Med Fængsel indtil 2 Aar straffes den Krigsmand, som undlader gjennom betimelig Anmeldelse for vedkommende Myndighed eller paa anden Maade at søge afverget et Mytteri eller et Lovbrud mod §§ 42 eller 44 af nogen i Straffeloven §§ 254, 272, 275 eller 287 omhandlet Slags eller sammes Følger, uagtet han til en Tid, da Lovbruddet eller dets Følger endnu kunde forebygges, har erholdt paalidelig Kundskab om, at den er igjære eller er forøvet.

§ 52 skal lyde:

Søger flere Krigsmænd i Fællesskab retsstridig

- a) at øve Vold mod en foresat eller overordnet, eller
- b) at tvinge en saadan til at foretage eller undlade en tjenestehandling, eller
- c) at negte Lydighed mod en foresats Befaling i Tjenesteanliggende,

bliver de deri skyldige at straffe for Oprør, Anstiftere og Hovedmænd saavelsom de, der øver Vold mod foresatte eller overordnede, med Fængsel indtil 10 Aar og de øvrige medvirkende med Fængsel indtil 6 Aar.

Voldes ved Oprøret Tab af Menneskeliv eller betydelig Skade for Krigsvæsenet, eller foregaar Lovbruddet i Havsnød, eller medfører den Fare for Skibets Sikkerhed, kan Straffen for Anstiftere og Hovedmænd forlænges til Fængsel paa Livstid og for de øvrige medvirkende til Fængsel indtil 10 Aar.

§ 53 annet punktum skal lyde:

For Anstiftere og Hovedmænd nedsættes den til Fængsel indtil 6 Aar, saafremt alle Deltagere vender tilbake til Lydighed, inden det er kommet til saadan Forøvelse af Vold eller Tvang.

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Den, som ved at misbruge sin Myndighed eller ved uretmæssig at tiltage sig saadan retsstridig søker at formaa en undergiven eller underordnet til at gjøre, taale eller undlade noget, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 2 Aar, men i Gjentakelsestilfælde indtil 3 Aar.

§ 58 skal lyde:

Den som uberettiget udøver Disciplinærmyndighed, eller som overskrider sin Disciplinærmyndighed, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 6 Aar.

§ 59 første ledd skal lyde:

Den, som mod en undergiven eller underordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i nogen Ærekrænkelse eller Lovbrud mod Liv, Legeme eller Helbred, straffes med de i Straffeloven bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at der for de i § 271 første ledd omhandlede Lovbrud kan anvendes Fængsel indtil 1 Aar.

§ 60 skal lyde:

Den, som ved falsk anklage for militært lovbrudd mot nogen undergiven eller underordnet forgår sig på sådan måde som i straffeloven §§ 222– 225 omhandlet, straffes med de der bestemte straffer, dog så at arrest trer istedenfor bøter.

§ 61 første ledd skal lyde:

En foresat eller overordnet, som forleder eller tilskynder nogen ham i Tjenesten undergiven Befalingsmand til at forøve nogen i dette Kapitel omhandlet Lovbrud eller bistaar ham dermed eller vidende lader ham forøve den, eller som misbruger sin Stilling til at tilskynde en anden Befalingsmand til at forøve en saadan eller til at bistaar ham dermed, straffes efter de samme Straffebud som denne, dog saa, at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Overskriften til syvende kapittel skal lyde:

Lovbrud med Hensyn til særegne Tjenestepligter og den militære Orden.

§ 63 skal lyde:

Krigsmand, som forbryder sig paa saadan Maade som i Straffeloven § 387, jf. 388 omhandlet, straffes saaledes som der bestemt, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder.

§ 65 skal lyde:

Krigsmand, som pligtstridig undlader at anmelde sine undergivnes strafbare Handlinger eller at udøve sin Disciplinærmyndighed, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar, men med Arrest indtil 3 Maaneder, saafremt Undladelsen er skeet af Uagtsomhed.

§ 66 skal lyde:

Krigsmand, som bevirker, at en Fange, der staar under militær bevogtning, undviger, eller som undlader at udføre en Paagribelse, der paaligger ham ifølge Tjenestepligt eller særlig Befaling, straffes med Fængsel indtil 5 Aar, men, hvis det er skeet af Uagtsomhed, med Arrest indtil 6 Maaneder.

§ 67 første ledd skal lyde:

Den, som afgiver urigtige tjenestlige Attester, Meddelelser eller Erklæringer, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar.

§ 68 skal lyde:

Den, som bevirker at der i nogen Tjenesten vedkommende Protokol anføres Usandhed eller lægges Skjul paa Sandheden, eller at der ved Udferdigelsen af Protokoludskrift, Telegram eller Telefonmeddelelse eller anden tjenestlig Erklæring, der er afgiven for at tjene som Bevis, anføres eller bevidnes Usandhed eller lægges Skjul paa Sandheden, straffes med Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 3 Aar, men indtil 6 Aar, saafremt den skyldige har handlet i Hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding eller at skade nogen.

§ 69 første ledd skal lyde:

Den, som uden skjellig Grund aabenbarer, hvad der i den militære Tjenestes Medfør er blevet ham betroet eller ved Lov eller anden gyldig Bestemmelse er betegnet som Tjenestehemmelighed, straffes med Arrest eller Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 6 Aar.

§ 70 skal lyde:

Den, som ulovlig aabner eller tilsteder nogen at aabne et ham i Tjenestens Medfør betroet Brev, eller som medvirker hertil, straffes med Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 3 Aar, men indtil 6 Aar, saafremt han forøver Lovbruddet for at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding.

§ 71 annet ledd skal lyde:

Er ved Lovbruddet voldt betydelig Skade, eller er noget Skib derved blevet udsat for Fare, kan Fængsel indtil 3 Aar anvendes, men indtil 10 Aar, saafremt Lovbruddet er forøvet ombord i Havsnød.

§ 74 første punktum skal lyde:

Krigsmand, som udfordrer en anden Krigsmand til Tvekamp, eller som modtager Udfordringen, eller som deltager i eller medvirker ved Tvekamp, straffes med Arrest eller Tjenestens Tab.

§ 76 annet ledd skal lyde:

Har han handlet for at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding, eller er ved Lovbruddet betydelig Skade eller Retskrænkelse voldt, kan Fængsel indtil 6 Aar anvendes.

§ 77 annet ledd skal lyde:

Er betydelig Skade voldt, kan Fængsel indtil 2 Aar eller for Befalingsmænd indtil 3 Aar anvendes. Er nogens Død voldt, kan Fængsel indtil 6 Aar anvendes.

§ 78 første ledd skal lyde:

Befalingsmand, som gjør sig skyldig i Forsømmelighed eller Skjødesløshed ved Udførelsen af sine Tjenesteplichter, straffes med Arrest eller Tjenestens Tab.

§ 78 tredje ledd skal lyde:

Er ved Befalingsmandens Forsømmelighed, Skjødesløshed eller Uforstand betydelig Skade voldt, kan Fængsel indtil 2 Aar anvendes, men Fængsel indtil 6 Aar, saafremt nogens Død derved er voldt.

§§ 80–86 og §§ 90–94 a oppheves.

§ 87 innledningsvis skal lyde:

Med fengsel inntil på livstid straffes

§ 88 skal lyde:

Krigsmand, som under Fegtning selv griber Flugten og ved Ord eller Tegn søger at forlede sine Vaabenfæller til Flugt, straffes med Fængsel indtil paa Livstid.

§ 95 skal lyde:

For ulovligt Fravær (§ 34) kan den skyldige straffes med Fængsel indtil 3 Aar.

§ 96 skal lyde:

For de i § 35 og § 36 omhandlede lovbrudd straffes den skyldige med fengsel inntil 6 år.

Har flere i forening avtalt og utført lovbrudd, som omhandles i § 35, straffes anstifteren og anføreren med fengsel inntil på livstid, de øvrige deltagere med inntil 10 år.

§ 97 skal lyde:

Den, som gjør sig skyldig i nedennævnte Lovbrud, kan straffes

1. For Lovbrud af den i §§ 42 og 44 omhandlede Art med Fængsel indtil paa Livstid;
2. for Lovbrud af den i § 43 omhandlede Art med Fængsel indtil 10 Aar;
3. for Lovbrud af den i § 46, 1ste Led omhandlede Art med Fængsel indtil 1 Aar og for Lovbrud af den i 2det Led omhandlede Art med Fængsel indtil 10 Aar;
4. for Lovbrud af den i § 47 omhandlede Art med Fængsel indtil 5 Aar;
5. for Lovbrud af den i §§ 49 og 50 omhandlede Art med Fængsel indtil 15 Aar;
6. For Lovbrud af den i § 51 omhandlede Art med Fængsel indtil 3 Aar;
7. for Lovbrud mod § 52 med Fængsel indtil paa Livstid.

§ 99 annet til femte ledd skal lyde:

Straffen for Lovbrud mod § 77, 1ste Led kan skjærpes til Fængsel indtil 2 Aar, men for Befalingsmænd indtil 3 Aar.

Straffen for Lovbrud mod § 77, 2det Punktum kan skjærpes til Fængsel indtil 3 Aar, men for Befalingsmænd indtil 6 Aar.

Straffen for Lovbrud mod § 78 kan skjærpes til Fængsel indtil 2 Aar, men indtil 3 Aar, saafremt betydelig Skade er voldt.

Er i de i §§ 77 eller 78 omhandlede Tilfælde nogens Død voldt, kan Straffen skjærpes til Fængsel indtil 10 Aar.

Overskriften til tiende kapittel skal lyde:

Plyndring og andre Lovbrud mod Person eller Gods

§ 100 skal lyde:

Med Fængsel indtil 6 Aar straffes den Krigsmand, som i Hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding retsstridig

1. udskriver Krigsskat eller Tvangsydelse eller
2. forhøier retmessige Rekvisitioner eller
3. negter at udstede Modtagelsesbevis for borttagen eller rekvireret Eiendom.

§ 101 innledningsvis skal lyde:

Med Fængsel indtil 6 Aar straffes den, som forøver et i Straffeloven §§ 321, 324 eller 330 omhandlet Lovbrud

§ 101 annet ledd skal lyde:

Forøves saadant Lovbrud efter Aftale af flere i Fællesskab, straffes Anstiftere og Anførere med Fængsel indtil paa Livstid og de øvrige Deltagere med Fængsel indtil 10 Aar.

§ 102 innledningsvis skal lyde:

Med Fængsel indtil paa Livstid straffes den, som forøver et i Straffeloven § 327 omhandlet Lovbrud

§ 103 skal lyde:

Den, som uden Nødvendighed ødelegger eller beskadiger fremmed Eiendom, straffes med Fængsel indtil 6 Aar, men med Fængsel indtil paa Livstid, hvis det sker ved Forvoldelse af Ildebrand, Sammenstyrtniing, Sprengning, Oversvømmelse, Sjøskade eller Jernbaneulykke.

§ 104 skal lyde:

Den, som forøver en etter straffeloven kapittel 27, eller §§ 332, 337, 343, 351, 352 annet ledd eller 390 straffbar handling med hensyn til noen krigsvesenets øyemed tjenende gjenstand, straffes med de i nevnte lov bestemte straffer, dog så at arrest trer istedenfor bøter, og at straffen innen de for vedkommende straffart fastsatte grenser kan forhøyes med inntil en halvdel.

§ 105 skal lyde:

Den, som forøver nogen i § 104 nævnt straffbar Handling med Hensyn til Krigsbytte, straffes som i Straffeloven bestemt, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder.

§ 106 skal lyde:

Krigsmand, som egenmægtig søger at gjøre Krigsbytte, straffes med Fængsel indtil 1 Aar.

§ 107 skal lyde:

Med fengsel straffes den som mot fienden bruker våpen eller stridsmidler som er forbudt ved noen av Norge tiltrådt internasjonal overenskomst.

§ 108 innledningsvis skal lyde:

Med fengsel inntil 3 år straffes den som overtrer bestemmelse som er gitt til beskyttelse for personer eller eiendom

Slutningsbestemmelsen oppheves.

5 a. Lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter oppheves.

6. I lov 24. juni 1915 nr. 5 om kontroll med post- og telegrafførsendelser og med telefonsamtaler skal § 1 annet ledd lyde:

Utenfor krigstid kan kontrollen bare settes i verk overfor personer som mistenkes for noen overtredelse av straffeloven kapittel 17, 19, 20 og 23 eller lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon § 12–4.

7. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 63a annet ledd skal lyde:

Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og straffeloven § 209 får tilsvarende anvendelse.

§ 72 første ledd nr. 2 skal lyde:

den som er idømt forvaring eller særreaksjoner etter straffeloven §§ 62–65

§ 132 første ledd skal lyde:

Under offentlig retsmøte kan adgang negtes folk under 18 aar og enhver, som fremstiller sig i en saadan tilstand, at hans nærvær vil stride mot rettens værdighet eller god orden. Det samme gjelder i straffesaker enhver som er fradømt stemmerett i offentlige anliggender, eller som i løpet av de siste fem år er idømt frihetstraff for en straffbar handling.

§ 199 skal lyde:

Med bøter straffes den som bevirker at noe som er forhandlet i rettsmøte for lukkede dører, og som skal holdes hemmelig, blir kjent for uvedkommende, eller at noe blir gjengitt offentlig i strid med § 129 eller § 130.

§ 206 første ledd skal lyde:

Straffes med bøter kan dessuten den som i en sak om utlegg eller arrest unnlater å gi namsmyndigheten opplysninger som vedkommende er pålagt å gi etter tvangsfullbyrdsloven § 7–12.

§ 213 tredje ledd skal lyde:

Hvis de lovbrudd, som er nævnt i § 200 og §§ 205–212, er begaaet ved en anden ret end den, som har hovedsaken til behandling, kan det overlates til den at ilægge erstatningsansvar.

§ 223 første ledd skal lyde:

Enhver advokat har rett til å ha en autorisert fullmektig til å opptre for seg i rettergang. Fullmektigen kan ikke opptre for Høyesterett, ved hovedforhandling for lagmannsrett eller ved hovedforhandling for tingrett i saker om straff for lovbrudd som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, med mindre vedkommende har tillatelse etter § 221 eller § 220 til å være advokat ved vedkommende rett. Lagmannsretten kan for den enkelte sak tillate at en advokat opptre ved autorisert fullmektig ved hovedforhandling i andre saker enn saker om straff for lovbrudd som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år.

§ 228 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. advokaten dør eller blir fradømt retten til å utøve advokatvirksomhet etter straffeloven § 56 eller vedkommendes advokatbevilling blir tilbakekalt eller frakjent etter domstoloven § 230.

§ 230 femte ledd skal lyde:

Blir en advokat siktet for et lovbrudd som kan medføre tap av advokatbevilling, kan Advokatbevillingsnemnden bestemme at bevillingen skal tre ut av kraft inntil saken er endelig avgjort.

§ 234 skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler straffes den som yter rettshjelp uten å ha rett til dette.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler straffes den som overtrer

- a) taushetsplikt etter § 218 tredje ledd, bestemmelse om sikkerhetsstillelse i medhold av § 219 første ledd første punktum eller § 222, eller vilkår eller begrensninger som nevnt i § 219 første ledd fjerde punktum, eller
- b) reglene om organisering av advokatvirksomhet i § 231 til § 233, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.
- c) reglene om organisering av rettshjelpsvirksomhet i §§ 219 a og 219 b, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelsene som nevnt i første eller annet ledd straffes med bøter.

§ 234 fjerde ledd oppheves.

8. I lov 17. mars 1916 om straffebestemmelser for utenlandske militærpersoner som er internert her i riket under krig mellom fremmede magter gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Paa samme maate straffes en utenlandsk militærperson, som er internert her i riket og medvirker til et saadant lovbrud.

§ 2 skal lyde:

En utenlandsk militærperson, som under internering her i riket overtrer noen forskrift, som er git av en offentlig myndighet angaaende interneringen, straffes med arrest eller fængsel indtil 6 maaneder.

§ 3 første ledd skal lyde:

De strafbare handlinger, som omhandles i §§ 1 og 2, er militære lovbrud.

§ 4 skal lyde:

En utenlandsk militærperson, som under internering her i riket gjør sig skyldig i noget lovbrud mot militær tugt og orden, som ikke er straffbart efter § 1 eller § 2, kan straffes disciplinært med revselse.

9. I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. gjøres følgende endringer:

§ 18 nytt femte punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 24 tredje ledd skal lyde:

Hvis de omhandlede erklæringer er uriktige, kommer straffelovens § 221 til anvendelse.

§ 39 b første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning er ikke straffbar.

10. I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer gjøres følgende endring:

§ 24 første ledd annet punktum oppheves.

11. I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endring:

§ 4 annet ledd annet punktum oppheves.

12. Lov 25. juni 1926 nr. 4 om straff for å delta i og medvirke til smugling på andre land oppheves.

13. I lov 29. mai 1928 nr. 7 om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard skal § 2 annet ledd lyde:

Overtredelsene er straffbare, også om de er begått ved uaktsomhet. Forsøk straffes som fullbyrdet overtredelse. Medvirkning straffes ikke.

14. I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endring:

§ 14 første ledd annet punktum oppheves.

15. I lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. gjøres følgende endring:

§ 4 annet punktum oppheves.

16. I lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker gjøres følgende endring:

§ 66 annet ledd oppheves.

17. Lov 17. juni 1932 nr. 2 om enkelte bestemmelser om fremmede konsulers rettsstilling oppheves.

18. I lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v. skal § 4 annet ledd lyde:

Den som bruker en beskyttet betegnelse i strid med forskrifter gitt i medhold av § 2 a straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

§ 4 annet ledd annet punktum oppheves.

19. I lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter skal § 2 første ledd lyde:

Overtredelse av forskrifter som utferdiges i henhold til denne lov, straffes også når overtredelsen er skjedd ved uaktsomhet, med bøter, for så vidt det ikke for overtredelsen er fastsatt særskilt straff i straffeloven.

20. I lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunenes offentlige bygninger skal I tredje ledd lyde:

Overtredelse av denne lov straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

21. I lov 16. juli 1936 nr. 2 om pliktmessig avhold for personer i visse stillinger fra nytelse av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd siste punktum oppheves.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

I gjentakelsestilfelle kan den skyldige fradømmes retten til for en viss tid eller for bestandig å inneha sådan stilling som han hadde da lovbruddet ble begått, eller annen stilling som omhandlet i § 1 bokstav – – – d.

22. Lov 19. mars 1937 nr. 1 angående forholdsregler for å hindre deltagelse i krig i fremmed land oppheves.

23. Lov 13. mai 1937 nr. 1 om forbud mot å bære uniform m.v. oppheves.

24. I lov 7. mars 1940 nr. 1 om adgangen til visse områder skal § 2 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller av grov uaktsomhet overtrer forbud som er gitt i medhold av § 1 eller bestemmelser som er gitt til gjennomføring herav, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

25. I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner skal § 2 første ledd lyde:

Den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av bestemmelsene i straffeloven kapittel 17, § 184 eller av krigsartiklene i den militære straffelov, skal nektes ytelser etter denne lov for seg og sine etterlatte. Det samme gjelder den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av de gjeldende straffebestemmelser for landssvik.

26. I lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner skal § 1 tredje ledd lyde:

Den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av bestemmelsene i straffeloven kapittel 17, § 184 eller av krigsartiklene i den militære straffelov, skal nektes ytelser etter denne lov for seg og sine etterlatte. Det samme gjelder den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av de gjeldende straffebestemmelser for landssvik.

27. I lov 5. desember 1947 nr. 1 om boikott skal § 5 lyde:

Den som setter i verk boikott som er rettsstridig etter denne lov, straffes med bøter eller med fengsel opp til 3 måneder. Straffeloven § 263 gjelder ikke forhold som rammes av loven.

28. I lov 31. mars 1949 nr. 3 om bygging og sikring av drivstoffanlegg gjøres følgende endring:

§ 11 annet og tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt annet ledd.

29. I lov 8. juli 1949 nr. 13 om produksjon, transport og omsetning av agn skal § 6 lyde:

Overtredelse av denne lov eller av bestemmelser som er gitt i medhold av loven, straffes med bøter.

30. I lov 14. juli 1950 nr. 2 om forskjellige tiltak til gjennomføring av oppmerking og overvåking av riksgrensen skal § 4 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebud. Forsøk straffes på samme måte.

31. Utgår.

32. I lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering gjøres følgende endring:

§ 10 annet og fjerde ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

33. I lov 15. desember 1950 nr. 3 om forbod mot samkvem med personar som har tilhald på fiendekområda o.a. gjøres følgende endring:

§ 4 første ledd siste punktum og annet ledd oppheves.

34. I lov 15. desember 1950 nr. 4 om fiendegods gjøres følgende endring:

§ 11 første ledd tredje punktum og annet ledd oppheves. Nåværende tredje og fjerde ledd blir nytt annet og tredje ledd.

35. I lov 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerd under krig, krigsfare og liknende forhold skal § 19 annet og tredje ledd lyde:

På samme måte straffes den som overtrer bestemmelser som er utferdiget med hjemmel i denne lovs §§ 3 og 5 og inneholder trussel om straff, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud. Er handlingen forøvet av uaktsomhet er straffen bøter eller fengsel inntil 1 år.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser utferdiget med hjemmel i denne lovs § 18 første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

36. I lov 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner gjøres følgende endringer:

§ 20 første ledd siste punktum oppheves.

§ 20 annet ledd skal lyde:

Den som ellers overtrer noen bestemmelse utferdiget med hjemmel i lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

37. I lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter.

§ 9 annet ledd oppheves.

38. I lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster skal § 13 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

39. I lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt gjøres følgende endringer:

§ 51 nr. 1 annet ledd oppheves.

§ 52 siste punktum oppheves.

§ 53 første ledd oppheves. Nåværende annet ledd blir eneste ledd.

40. I lov 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet skal § 7 lyde:

Den som rettsstridig søker å unndra seg oppøving eller tjenestegjøring etter denne lov straffes med fengsel inntil 2 år. Er overtredelsen begått av uaktsomhet, er straffen bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

Overtredelse av forskrifter gitt i medhold av denne lov straffes med bøter.

41. I lov 19. desember 1952 nr. 2 om adgang til rekvisisjon av skip m.v. under krig eller kriseforhold skal § 7 første ledd lyde:

Den som rettsstridig unnlater å etterkomme rekvisisjon etter denne lov eller motsetter seg eller søker å hindre at slik rekvisisjon blir gjennomført, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år, hvis ikke forholdet rammes av et

strengere straffebud. Den som ellers forsettlig eller uaktsomt overtrer noen bestemmelse gitt med hjemmel i denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

42. I lov 26. juni 1953 nr. 8 om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar skal § 10 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

43. I lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret gjøres følgende endringer:

§ 62 første ledd annet punktum og annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

44. I lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet gjøres følgende endringer:

§ 32 nytt annet ledd skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 33 skal lyde:

Den som ved forgåelse som nevnt i § 32 nr. 1 eller 2, søker å unndra seg tjeneste i Heimevernet, straffes med fengsel inntil 2 år.

§ 33 annet punktum oppheves.

§ 34 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

45. I lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt gjøres følgende endringer:

§ 48 nytt annet ledd skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 49 skal lyde:

Den som ved forgåelse som nevnt i § 48 nr. 1–3 søker å unndra seg utskrivning eller tjeneste i Forsvaret eller å oppnå uberettiget fordel ved utskrivningen, straffes med fengsel inntil 2 år.

§ 50 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

46. I lov 26. november 1954 nr. 3 om stønad ved krigsskade på person skal § 29 første ledd første punktum lyde:

Den som har gjort seg skyldig i forhold som rammes av straffebestemmelsene for landssvik, eller av bestemmelsene i straffeloven kapittel 17 eller § 184 eller av krigsartiklene i den militære straffelov, har ikke rett til stønad.

47. I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Når Tilsynet i sitt tilsynsarbeide får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven kapittel 18, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, ØKOKRIM.

§ 10 første ledd første punktum skal lyde:

Tillits- eller tjenestemenn i institusjoner som er under tilsyn fra Kredittilsynet og som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, for så vidt forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

48. I lov 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd første punktum skal lyde:

Med bøter eller med fengsel inntil 1 år eller med begge deler straffes den som overtrer bestemmelser som er gitt i medhold av denne lov eller oppretholdt ved den.

§ 18 første ledd annet punktum oppheves.

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd straffes med bøter.

§ 21 skal lyde:

Deltakelse i iverksettelsen av forsynings- eller beredskapstiltak etter denne lov regnes som offentlig tjeneste i forhold til reglene i straffeloven kapittel 19.

§ 23 oppheves.

§ 32 nytt annet punktum skal lyde:
Medvirkning straffes ikke.

49. I lov 22. mars 1957 nr. 4 om fredning og fangst av isbjørn skal § 3 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser fastsatt i eller i medhold av § 2, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år, om ikke straffeloven § 240 annet ledd bokstav a får anvendelse.

50. I lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet gjøres følgende endringer:

Ny § 10 a skal lyde:

Enhver kan på uinnhugnet sted plukke ville nøtter som skal spises på stedet, ville bær, sopp eller blomster, og ta opp røtter av ville urter. For multer på multebærland i Nordland, Troms og Finnmark gjelder første punktum bare når eieren (brukeren) ikke har nedlagt forbud mot plukking, og bare plukking av multer som skal spises på stedet.

§ 39 skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer regler gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

51. I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser skal § 24 tredje ledd første punktum lyde:

Den som unnlater å gi opplysninger etter første og andre ledd, eller som gir uriktige opplysninger, straffes med bøter.

52. I lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter gjøres følgende endring:

§ 2 annet ledd oppheves.

53. I lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogner gjer gjøres følgende endring:

§ 20 annet ledd oppheves.

54. I lov 3. mars 1961 nr. 4 om varemerker skal § 3 første punktum lyde:

Den som bruker varekjennetegn i strid med denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

55. I lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 54 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til åttende ledd blir nye tredje til syvende ledd.

56. I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 58 annet punktum oppheves.

§ 59 første ledd første punktum skal lyde:

Sparebankens tillits- og tjenestemenn og revisorer som overtrer bestemmelsene i denne lov eller forskrifter gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder hvis handlingen ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

57. I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 43 første ledd lyde:

Stiftere, innbydere, tillits- og tjenestemenn og revisorer som overtrer bestemmelsene i denne lov eller forskrifter gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder hvis handlingen ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

58. I lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v. gjøres følgende endringer:

§ 27 b annet og tredje ledd oppheves.

§ 33 første ledd annet punktum og annet ledd oppheves.

§ 33 tredje ledd blir nytt annet ledd.

59. I lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål skal § 16 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

60. I lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumsforekomster skal § 4 annet punktum lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

61. I vegloven 21. juni 1963 nr. 23 gjøres følgende endring:

§ 61 annet ledd oppheves.

62. I lov 15. november 1963 om fullbyrding av nordiske dommer på straff m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder også avgjørelse om inndragning, om sakskostnader i straffesaker og om beslag av den siktedes gods til sikring av bøter, inndragning, erstatning, oppreisning eller sakskostnader.

§ 5 første ledd første punktum skal lyde:

Straff av fengsel som er fastsatt her i riket, kan søkes fullbyrdet i Danmark, Finland, Island eller Sverige, dersom domfelte har statsborgerrett eller fast bopel i vedkommende land på det tidspunkt da straffen skal fullbyrdes.

§ 8 første ledd første punktum skal lyde:

Blir det satt i verk tilsyn etter § 7 bokstav a, gjelder reglene om meldeplikt i straffeloven § 36.

§ 8 tredje ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffeloven §§ 39 og 52 gjelder tilsvarende. Treffer retten avgjørelse om fullbyrding av en betinget frihetsstraff eller subsidiær frihetsstraff, skal denne fullbyrdes som fengselsstraff, jf. § 4.

§ 9 skal lyde:

Når en person som i Danmark, Finland, Island eller Sverige har fått en betinget dom eller dom på samfunnsstraff eller en liknende reaksjon, her i riket blir funnet skyldig i en straffbar handling, kan retten, selv om det ikke er satt i verk tilsyn etter § 7, fastsette en samlet straff for begge handlinger i samsvar med reglene om dette i straffeloven §§ 39 tredje ledd eller 52 tredje ledd.

§ 11 første ledd skal lyde:

Treffes det i Danmark, Finland, Island eller Sverige beslutning om fullbyrding av straff for en handling som det her i riket er gitt betinget dom eller samfunnsstraff for, har denne beslutning samme virkning som en avgjørelse truffet etter reglene i straffeloven § 39 eller § 52.

63. I lov 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner gjøres følgende endringer:

§ 19 første ledd nr. 2 skal lyde:

ikke etterkommer pålegg som er gitt ham i tjenesten, eller på annen måte krenker sine tjenesteplikter

§ 19 tredje ledd oppheves.

64. I lov 9. april 1965 nr. 1 om avgift til Det norske komponistfond skal § 5 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelser gitt i henhold til den, straffes med bøter.

65. I lov 18. juni 1965 nr. 4 vegtrafikkloven gjøres følgende endringer:

§ 22 første ledd første punktum skal lyde:

Ingen må føre motorvogn når han er påvirket av alkohol (ikke edru) eller annet berusende eller bedøvende middel.

§ 22 annet ledd skal lyde:

Fører av motorvogn må ikke nyte alkohol eller ta annet berusende eller bedøvende middel i de første seks timer etter at han er ferdig med kjøringen, når han forstår at det kan bli politietterforskning på grunn av kjøringen eller utviser grov uaktsomhet i så måte. Dette forbudet gjelder likevel ikke etter at blodprøve eller utåndingsprøve er tatt, eller politiet har avgjort at slik prøve ikke skal tas. Forsøk straffes ikke.

§ 31 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Forsøk straffes ikke, med unntak for § 22 første ledd.

Nåværende § 31 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Den som ved bruk av motorvogn uaktsomt volder betydelig legemsskade eller en annens død, straffes etter straffeloven § 280 eller § 281.

§ 31 annet ledd bokstav d skal lyde:

- d) med bot og ubetinget fengsel ved alkoholkonsentrasjon i blodet over 1,5 promille eller alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften over 0,75 milligram per liter luft. I stedet for bot og ubetinget fengsel med vilkår som nevnt i straffeloven § 37 bokstav f.

§ 31 tredje ledd siste punktum skal lyde:

I stedet for bot og ubetinget fengsel kan det idømmes bot og betinget fengsel med vilkår som nevnt i straffeloven

§ 37 bokstav f.

§ 36 nr. 2 bokstav c skal lyde:

har brukt kjøretøyet til kjøring ellers i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne lov, og han tidligere er ilagt straff eller domfelt for overtredelser av slik bestemmelse eller for overtredelse av straffeloven kapittel 25 under bruk av motorvogn eller tilhenger til motorvogn, eller

66. I lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene skal § 18 lyde:

Den som forsettlig eller aktløst overtrer bestemmelser som er gitt i medhold av §§ 11 og 13–15, straffes med bøter.

67. I lov 10. juni 1966 nr. 3 om avgift til statskassen på inngangspenger til forestillinger og framvisninger m.v. skal § 4 annet ledd lyde:

Den som i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning unnlater å betale avgift av avgiftspliktige inngangspenger, straffes som bestemt for underslag i straffeloven kap. 27.

68. I lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll gjøres følgende endringer:

§ 60 annet, tredje og fjerde ledd oppheves.

§ 77 første og annet ledd skal lyde:

Tjenestemenn som utfører annen stats tolltjeneste innen kontrollsoner på norsk område i samsvar med overenskomst med annen stat, er å anse som offentlige tjenestemenn i forhold til straffelovens kapittel 19. Straffelovens kapittel 19 får anvendelse også på handlinger foretatt på annen stats territorium overfor tjenestemenn som utfører norsk tolltjeneste i samsvar med overenskomst med annen stat.

Norske tjenestemenn som utfører annen stats tolltjeneste i samsvar med overenskomst om tollsamarbeid med annet stat, er også under slik tjeneste å anse som offentlige tjenestemenn i forhold til straffeloven §§ 171–174 og likeså i forhold til lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.

§ 79 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i denne lovs § 65 og straffelovens § 169 får tilsvarende anvendelse når annen stats tollsegl er nyttet i henhold til første ledd, og overtrederen visste eller måtte forstå at dette var tilfellet.

69. I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd annet punktum oppheves.

§ 11 annet ledd skal lyde:

Når det kreves inndragning etter annet ledd, får bestemmelsene i straffelovens § 74 tredje til femte ledd tilsvarende anvendelse.

70. I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten skal § 17 nr. 5 siste punktum lyde:

Overtreding av taushetsplikt etter dette ledd kan straffes etter straffelovens § 209, dersom vedkommende er gjort merksam på at overtreding kan få slik følge.

71. I lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker gjøres følgende endringer:

§ 13 b annet ledd siste punktum skal lyde:

Overtreding av taushetsplikt etter dette ledd kan straffes etter straffelovens § 209, dersom vedkommende er gjort merksam på at overtreding kan få slik følge.

§ 13 e tredje ledd første punktum skal lyde:

Brudd på taushetsplikten eller på vilkår etter § 13 d annet ledd, straffes etter straffelovens § 209.

72. I lov 16. juni 1967 nr. 3 om fullmakt for Kongen til å forby redere å gi opplysninger m.m. til utenlandske myndigheter skal § 2 lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

73. I lov 7. juli 1967 nr. 1 om tiltak mot diskriminering i internasjonal skipsfart skal § 2 lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder eller med begge deler.

74. I lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger gjøres følgende endringer:

§ 26 første ledd skal lyde:

Med bøter eller med fengsel inntil 1 år eller med begge deler, straffes den som overtrer bestemmelser som er fastsatt i eller i medhold av denne lov, eller opprettholdt ved den, og som ikke angår reguleringsorganenes organisasjon og virksomhet.

§ 26 tredje ledd skal lyde:

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd, straffes med bøter.

75. I lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter gjøres følgende endringer:

§ 8 b fjerde ledd første punktum skal lyde:

Brudd på opplysningsplikten er straffbart så langt det følger av straffeloven § 221.

§ 8 c annet ledd første punktum skal lyde:

Brudd på opplysningsplikten er straffbart så langt det følger av straffeloven § 221.

§ 57 første ledd skal lyde:

Den som gjør inngrep i den enerett patent medfører (patentinngrep), straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

76. I lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd skal § 2 lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år eller begge deler.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelser som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller begge deler.

Straffelovens § 8 kommer ikke til anvendelse.

77. I lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning gjøres følgende endringer:

§ 3–3 skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 3–1 og 3–2 gjelder tilsvarende ved erstatning for krenking eller mislig atferd som nevnt i straffeloven §§ 168, 169, 192–199, 200 tredje ledd, 217–221, kap. 24, § 271 eller §§ 327–331. § 3–2a anvendes ikke.

§ 3–5 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved krenking eller mislig atferd som nevnt i straffeloven §§ 299 eller 302, skal det ved utmålingen av oppreisning særlig legges vekt på handlingens art, hvor lang tid forholdet har pågått, om handlingen er et misbruk av slektskapsforhold, omsorgsforhold, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, og om handlingen er begått på en særlig smertefull eller krenkende måte.

§ 3–6 og ny § 3–6 a skal lyde:

§ 3–6. (erstatning for krenking av privatlivets fred)

Den som har krenket privatlivets fred, skal, såfremt han har utvist uaktsomhet eller vilkårene for straff er oppfylt, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under henvisning til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art som retten finner rimelig. I dom som går ut på straff, kan retten pålegge domfelte å betale til fornærmede et beløp til kunngjøring av dommen.

Ansaret etter første ledd omfatter ikke den som bare har deltatt ved teknisk fremstilling eller formidling av ytringen.

Er noen som har handlet i tjenesten til en eier eller utgiver av et massemedium ansvarlig etter første ledd, hefter også eieren eller utgiveren for erstatningen. Det samme gjelder oppreisning, med mindre retten av særlige grunner fritar dem. Eieren eller utgiveren kan også pålegges slik ytterligere oppreisning som retten i forhold til dem finner rimelig.

§ 3–6 a. (erstatning for ærekrenkelser)

Den som uaktsomt har satt frem en ytring som er egnet til å krenke en annens ærefølelse eller omdømme, skal yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten ut fra den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art som retten finner rimelig. Dersom den krenkede døde mindre enn 15 år før krenkelsen etter første ledd fant sted, kan krav om oppreisning settes frem av hans nærmeste.

En ærekrenkende ytring medfører ikke ansvar etter første ledd dersom den anses berettiget etter en avveining av de hensyn som begrunner ytringsfrihet. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på om ytringen hviler på et fyldestgjørende faktisk grunnlag, på ytringens grad av krenkelse, og om hensynet til den krenkede er tilfredsstillende ivaretatt ved for eksempel adgang til imøtegåelse, om allmenne interesser eller andre gode grunner

tilsa at den ble satt frem, og om ytreren har vært i aktsom god tro med hensyn til de momenter som kan gjøre ytringen berettiget.

Reglene i § 3–6 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

78. I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 72 nr. 1 første punktum og nr. 2 første punktum skal lyde:

1. Den som gir uriktig eller ufullstendig opplysning i omsetningsoppgave eller i annen oppgave eller forklaring til avgiftsmyndighetene, og derved unndrar avgift eller oppnår uberettiget tilbakebetaling av avgift, straffes som for bedrageri etter straffeloven §§ 371 og 372.
2. Den som unnlater å la seg registrere etter bestemmelsene i kap. VII eller å sende omsetningsoppgave etter bestemmelsen i kap. VIII eller kap. X, eller overtrer regnskaps- eller dokumentasjonsbestemmelsene i kap. XI eller bestemmelsene om opplysningsplikt i kap. XII, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

Nr. 3 oppheves. Nåværende nr. 4 og 5 blir ny nr. 3 og 4.

79. I lov 17. april 1970 nr. 21 om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere gjøres følgende endringer:

§ 11 første ledd skal lyde:

Den som på urettmessig måte utnytter eller åpenbarer opplysning som han som følge av denne lovs bestemmelser får vedrørende andres oppfinnelser, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

§ 11 annet ledd oppheves.

80. I lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern gjøres følgende endringer:

§ 24 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer forbudsbestemmelser gitt i medhold av denne lov, eller § 15 straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år.

§ 24 annet og tredje ledd oppheves.

81. I lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på landbruksprodukter gjøres følgende endring:

§ 6 annet punktum oppheves.

82. I lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk skal § 44 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller aktløst overtrer denne lov eller forskrifter, pålegg, forbud eller andre bestemmelser som er gitt eller opprettholdt i medhold av loven, straffes med bøter eller med fengsel inntil tre måneder, for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

83. I lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd nr. 2, 3 og 4 og annet ledd skal lyde:

2. Bot for en straffbar handling med en strafferamme på fengsel i minst 1 år.
3. Overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller tvungen omsorg etter straffeloven § 63, eller anbringelse i arbeidshus.
4. Betinget påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 69 i sak med en strafferamme på fengsel i minst 1 år. Gjelder avgjørelsen et foretak, jf straffeloven § 27, skal det opplyses om det i registeret.

§ 6 første ledd nr. 1, 3, 4, 5, 6 og 11 skal lyde:

1. Påtaleunntatelse for straffbar handling med strafferamme på fengsel inntil 6 måneder, ubetinget påtaleunntatelse for straffbar handling med strafferamme på fengsel i minst 1 år eller overføring av straffesak til megling i konfliktråd.
3. Bot for straffbar handling med strafferamme på fengsel inntil 6 måneder, med mindre den etter politiets skjønn kan være av betydning for formålet med attesten og ikke er eldre enn 2 år regnet fra dommen eller vedtagelsen av forelegget.
4. Bot for straffbar handling med strafferamme på fengsel i minst 1 år etter dom som er avsagt eller forelegg som er vedtatt mer enn 2 år før attesten blir utstedt.
5. Betinget påtaleunntatelse for straffbar handling med strafferamme på fengsel i minst 1 år når påtaleunntatelsen er meddelt eller dommen er avsagt mer enn 2 år før attesten blir utstedt.
6. Betinget dom når dommen er avsagt mer enn 5 år før attesten blir utstedt. Det samme gjelder dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 når det ikke har skjedd overføring til anstalt under kriminalomsorgen etter psykisk helsevernloven § 5–6 eller tvungen omsorg etter straffeloven § 63, og reaksjonen har opphørt, samt dom på bemyndigelse til anbringelse i tvangsarbeid eller kursted når bemyndigelsen ikke har vært brukt.
11. Strafferettslige reaksjoner ilagt foretak, jf straffeloven § 27.

§ 6 annet ledd skal lyde:

Har en person flere dommer på ubetinget fengsel i 6 måneder eller mer, ungdomsfengsel (arbeidsskole), tvangsarbeid, overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62, tvungen omsorg etter straffeloven § 63 eller forvaring, tas alle disse dommer med i attesten selv om bare en av dem skal tas med etter reglene i første ledd. Når en dom er avsagt på et tidspunkt da ingen tidligere dom av denne art skulle tas med etter reglene i første ledd, tas dog den eller de tidligere dommer ikke med i attesten.

84. I lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. skal § 4 annet ledd første punktum lyde:

Faren og farsslekta tar ikkje arv etter barnet dersom det er avla med ei handling som er brotsverk mot noka føresegn i straffelovas §§ 291, 295, 296, 299 og 302 og som faren er dømd til fengselsstraff for utan vilkår.

85. I lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet gjøres følgende endring:

§ 55 nr. 2 oppheves.

86. I lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige gjøres følgende endring:

§ 55 oppheves.

87. I lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår gjøres følgende endringer:

§§ 7 og 8 oppheves.

§ 17 første og annet ledd skal lyde:

Den som overtrer §§ 2–9 i denne lov eller vedtak som er gjort i medhold av denne lov, straffes med bøter, fengsel i inntil 6 måneder eller begge deler dersom ikke strengere straffebestemmelse kommer til anvendelse.

Uaktsom overtredelse av §§ 2, 2a første ledd og 3 eller vedtak som er gjort i medhold av denne lov straffes med bøter, fengsel i inntil 6 måneder eller begge deler dersom ikke strengere straffebestemmelse kommer til anvendelse.

§ 17 tredje ledd og siste ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

88. I lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 64 skal lyde:

Forskjellige lovbrudd.

§ 64 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

89. I lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m. skal § 14 lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt treffer beslutning om uttak av organ eller annet biologisk materiale uten at lovens vilkår foreligger, straffes med bøter, om ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

På samme måte straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt treffer beslutning om bruk av fostervev, overføring av levende biologisk materiale fra dyr til mennesker eller kommersiell utnytting i strid med lovens bestemmelser.

90. I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd annet punktum skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

§ 10 første ledd tredje punktum oppheves.

91. I lov 7. juni 1974 nr. 22 om prisregler for jern og stål gjøres følgende endring:

§ 3 annet ledd oppheves.

92. I lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) gjøres følgende endring:

§ 41 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller aktløst overtrer denne lov eller forskrifter, pålegg, forbud eller andre bestemmelser som er gitt eller opprettholdt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

93. I lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova) skal § 37 første ledd nytt siste punktum lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

93 a. I lov 30. mai 1975 nr. 18 sjømannsloven skal ny § 54 C lyde:

§ 54 C. Straff

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt lar en sjømann være ansatt på vesentlig andre vilkår enn de som fremgår av loven, forskrifter gitt i medhold av loven eller tariffavtale som gjelder for sjømannen.

Ved vurderingen av om en overtredelse av første ledd er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang, virkninger og graden av utvist skyld.

94. I lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd bokstav d skal lyde:

- d) hun ble gravid under forhold som nevnt i straffeloven §§ 312, 313 og 314, eller svangerskapet er et resultat av omstendigheter som omtalt i straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302 og 314 eller

§ 13 skal lyde:

Den som avbryter svangerskap i strid med denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

På samme måte straffes den som muntlig eller skriftlig gir uriktige opplysninger i begjæring om svangerskapsavbrudd eller til bruk ved avgjørelsen av begjæringen, eller som rettsstridig bryter taushetsplikt etter § 11. Bestemmelsene om straff i første ledd gjelder ikke for kvinne som selv avbryter sitt svangerskap.

95. I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd siste punktum oppheves.

§ 12 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte. Medvirkning straffes ikke.

96. I lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter.

§ 9 siste punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffelovens § 74 får tilsvarende anvendelse.

97. I lov 3. juni 1977 nr. 57 om sterilisering skal § 11 tredje ledd lyde:

Overtredelse av taushetsplikten straffes etter straffelovens § 209 selv om vedkommende ikke er offentlig tjenestemann.

98. I lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag skal § 12 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller forskrifter, regler eller vilkår fastsatt i medhold av loven, straffes med bøter.

99. I lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene gjøres følgende endring:

§ 3 siste ledd oppheves.

100. I lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner gjøres følgende endring:

§ 27 tredje og fjerde punktum oppheves.

101. I lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. skal § 95 nytt tredje punktum lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

102. I lov 6. juni 1980 nr. 18 om gjennomføring av sanksjoner mot Iran skal § 2 lyde:

Ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av denne lov gjelder §§ 2 og 3 i lov av 7. juni 1968 nr. 4 om gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd tilsvarende.

103. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 12–1 nr. 2 siste punktum og § 12–2 nr. 1 siste punktum oppheves.

104. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp skal § 11 første ledd nr. 7 lyde:

til den som er utsatt for tvangsekteskap eller forsøk på sådan som nevnt i straffeloven § 253, jf. straffeloven § 16, men hvor saken ikke er anmeldt og den nødvendige bistand er av samme art som nevnt i straffeprosessloven § 107c eller annen relevant bistand.

105. I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall gjøres følgende endringer:

§ 78 første ledd bokstav e oppheves.

§ 79 første ledd bokstav c oppheves.

106. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 40 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Det skal opplyses i domsgrunnene om hvorvidt straffeloven § 78 bokstav f er anvendt, og det bør angis hvilken betydning tilståelsen har hatt for straffutmålingen.

Ny § 43 a skal lyde:

Når en dom blir lest opp eller forkynt, skal den domfelte gjøres kjent med

- a) hva dommen går ut på,
- b) eventuelle vilkår for dommen, og
- c) mulige følger av brudd på vilkårene, herunder følger av at den domfelte begår en ny straffbar handling før utløpet av en prøve- eller gjennomføringstid.

Dommeren kan gi advarsel og formaning, eventuelt i et særskilt rettsmøte.

Hvis den domfelte skal følges opp av kriminalomsorgen, og kriminalomsorgen ikke var til stede da dommen ble avsagt, underretter påtalemyndigheten straks kriminalomsorgen om dommen.

§ 51 første ledd nytt annet punktum:

Reises ny sak om et krav som er avgjort ved rettskraftig dom, skal retten avvise saken av eget tiltak. Det samme gjelder i tilfeller som nevnt i straffeloven § 8.

§ 51 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Inndragningssak etter dette ledd kan bare fremmes dersom tiltalte varsles om at slik sak vil bli fremmet senest når hovedforhandlingen i straffesaken starter, før tilståelsesdom avsies eller før forelegg vedtas. Straffedommens avgjørelse av skyldspørsmålet legges uprøvd til grunn i den senere inndragningssaken i den utstrekning den er avgjørende for spørsmålet om inndragning.

Ny § 62 a skal lyde:

Den offentlige påtalemyndighet skal påtale straffbare handlinger når ikke annet er bestemt ved lov.

For overtredelse av straffebud med en strafferamme på 2 år eller lavere kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale. Ved vurderingen av om allmenne hensyn foreligger, legges det blant annet vekt på overtredelsens grovhet, hensynet til den alminnelig lovlydighet og om den fornærmede, en annen som har lidt skade ved overtredelsen, eller vedkommende berørte myndighet ønsker påtale.

§ 65 nytt nr. 4 skal lyde:

sak mot utlending som ikke er bosatt i Norge, jf. straffeloven § 5 tredje ledd. Dette gjelder likevel ikke når strafforfølgning her i landet finner sted i samsvar med overenskomst med fremmed stat om overføring av straffesaker.

§ 68 sjette ledd skal lyde:

Anke over tingrettens avgjørelse i sak etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a, treffes av myndighet som nevnt i lov om straffegjennomføring § 58 annet ledd. Anke over lagmannsrettens dom i sak som nevnt i første punktum, beslutes av statsadvokaten. § 310 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 69 skal lyde:

Selv om straffskyld anses bevist, kan påtalemyndigheten når helt særlige grunner tilsier det, unnlate å påtale handlingen.

Påtaleunnlatelse kan gis på vilkår av at siktede i prøvetiden ikke gjør seg skyldig i noen ny straffbar handling. Prøvetiden er 2 år fra den dag det blir besluttet å unnlate påtale, men ikke lenger enn foreldelsesfristen for adgangen til å reise straffesak for handlingen.

Påtaleunnlatelse kan også gis på vilkår som nevnt i straffeloven §§ 35, 36 og 37 bokstavene a til i. Gir siktedes forhold grunn til det, kan påtalemyndigheten i prøvetiden oppheve eller endre fastsatte vilkår og sette nye vilkår. Den siktede skal så vidt mulig få uttale seg om vilkårene før de fastsettes.

§ 76 femte ledd skal lyde:

Ved rettsmøter i tingretten og lagmannsretten om fullbyrding av subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a eller av reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd, kan tilsatte i kriminalomsorgen møte. Bestemmelser om påtalemyndighetens rettigheter og plikter gjelder tilsvarende.

§ 98 nytt fjerde ledd skal lyde:

Bestemmelsene om rett til forsvarer i paragrafen her gjelder tilsvarende i saker om pågripelse eller varetektsfengsling etter § 173 a, jf. § 184 annet ledd.

§ 100 b nytt annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder tilsvarende når en sak om kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten.

Ny § 100 c skal lyde:

Med mindre retten på grunnlag av sakens art og forholdene ellers finner det ubetenkelig at den domfelte er uten forsvarer, skal den oppnevne offentlig forsvarer når det er spørsmål om å fastsette eller fullbyrde ubetinget frihetsstraff i mer enn 6 måneder etter brudd på vilkårene for

- a) straffutmålingsutsettelse, jf. straffeloven § 60 tredje ledd, jf. § 39 annet ledd,
- b) fullbyrdingsutsettelse, jf. straffeloven § 39 annet ledd,
- c) løslatelse på prøve fra fengselsstraff, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd,
- d) løslatelse på prøve fra forvaring, jf. straffeloven § 46 første ledd, eller
- e) samfunnsstraff, jf. straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

Er det aktuelt å fastsette eller fullbyrde en mildere straff, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

Den domfelte skal ha offentlig forsvarer i saker om opphevelse eller endring av vilkår for prøveløslatelse fra forvaring etter straffeloven § 45 femte ledd. I andre saker om endring av vilkår eller forlengelse av prøvetid, jf. straffeloven §§ 39 første ledd, 45 fjerde ledd og 60 tredje ledd, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

§ 107 a første og annet ledd skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven §§ 192–197, 199, 200 tredje ledd, § 342 første ledd bokstav b, jf. § 57, og § 342 første ledd bokstav c, jf. straffeprosessloven § 222 a, har fornærmede rett til hjelp fra advokat dersom fornærmede ønsker det. I andre saker kan retten på begjæring oppnevne advokat for fornærmede hvis det er grunn til å tro at fornærmede som følge av handlingen får betydelig skade på legeme eller helbred og det anses å være behov for advokat.

Når en sak om besøksforbud i eget hjem, jf. § 222 a annet ledd annet punktum, eller kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten, har den som forbudet skal beskytte, rett til advokat. Reglene i kapitlet her gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 173 a skal lyde:

Den som med skjellig grunn mistenkes for vilkårsbrudd som nevnt i straffeloven §§ 39 annet ledd, 46 første ledd eller 52 første ledd bokstav a, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd annet punktum, kan pågripes når:

- a) det er grunn til å frykte for at han vil unndra seg fullbyrdingen av straff eller andre forholdsregler,
- b) det antas påkrevd for å hindre nye vilkårsbrudd, eller
- c) han selv begjærer det av grunner som finnes fyldestgjørende.

§ 184 annet ledd skal lyde:

Fengsling kan besluttes dersom vilkårene etter §§ 171, 172, 173 annet ledd eller 173 a er oppfylt og formålet ikke kan oppnås ved tiltak etter § 188. Reglene i § 174 gjelder tilsvarende. Kjennelsen skal angi lovhjemmelen, kortfattet nevne hvorfor det antas å foreligge skjellig grunn til mistanke, og for øvrig gjøre rede for grunnen til fengslingen. Det skal også gå frem av kjennelsen at fengslingen ikke er et uforholdsmessig inngrep.

Ny § 214 a skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndratt beslaglagte gjenstander som er egnet til bruk ved legemskrenkelse, og beslaglagte etterlikninger av våpen dersom gjenstandene kan inndras etter straffeloven §§ 69 første ledd bokstav c eller 70 første ledd annet punktum. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Når påtalemyndigheten utferdiger forelegg, begjærer saken pådømt ved tilståelsesdom eller reiser tiltale med påstand om straff, skal inndragningskravet likevel tas med i saken.

Eieren eller besitteren av en beslaglagt ting skal så vidt mulig gis skriftlig underretning om påtalemyndighetens beslutning om inndragning ved kopi av beslutningen, med mindre tingen er av ubetydelig verdi. Saken kan kreves forelagt for retten innen 1 måned etter at underretningen er kommet frem. Har underretning ikke vært gitt, er fristen for å kreve saken inn for retten 6 måneder fra beslaget ble foretatt. Et krav som er fremsatt etter at fristen er utløpt, kan likevel tas til følge når oversittelsen ikke bør legges den til last som har fremsatt kravet, eller når særlige omstendigheter ellers tilsier det.

Ny § 214 b skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndragning av en beslaglagt ting dersom inndragning kan skje etter straffeloven § 74 og verken eieren, lovbryteren eller besitteren er kjent. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren kan kreve saken forelagt for retten innen 6 måneder etter at vedtak om inndragning er fattet.

§ 216 b første ledd skal lyde:

Retten kan ved kjennelse gi politiet tillatelse til å foreta annen kontroll av kommunikasjonsanlegg når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på en handling

a) som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller som rammes av straffeloven kapittel 21.

§ 255 skal lyde:

Finner påtalemyndigheten at en sak bør avgjøres med bot, inndragning eller rettighetstap, kan den utferdige forelegg i stedet for å reise tiltale. Reaksjoner som nevnt i § 2 nr. 4 kan også avgjøres ved forelegg og kan også ilegges sammen med reaksjoner som nevnt i første punktum.

Rettighetstap som avgjøres ved forelegg, kan bare gjelde for inntil 3 år og kan ikke gjelde tap av stilling, retten til å inneha stilling eller tap av retten til å utøve næringsvirksomhet, med unntak for binæring.

§ 256 første ledd nr. 4 og nytt annet ledd skal lyde:

4. fastsetting av den bot og i tilfelle den inndragning og det rettighetstap som kreves,

Dersom den siktede har vært berøvet friheten i anledning av saken, og det ved fastsettingen av boten ikke er gitt fullt fradrag for frihetsberøvelsen, jf. straffeloven § 83 annet ledd, skal det anmerkes i forelegget hvor mange dager som har kommet til fradrag.

Nåværende annet ledd i § 256 blir nytt tredje ledd.

§ 332 tredje ledd skal lyde:

Paragrafen her gjelder ikke for saker som etter kapittel 24 skal behandles med lagrette, og heller ikke for anke over saker som nevnt i straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 333 sjette ledd skal lyde:

Paragrafen her gjelder ikke for anke over saker som nevnt i straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 455 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a, treffes vedtak om fullbyrding av myndighet som nevnt i lov om straffegjennomføring § 58 annet ledd.

§ 456 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Bot som ikke betales eller lar seg inndrive ved lønnstrekk eller annen tvangsfullbyrding, skal fullbyrdes ved soning av den subsidiære fengselsstraffen når den botlagte har evne til å betale boten eller allmenne hensyn tilsier det.

107. I lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet gjøres følgende endringer:

§ 56 annet ledd første og annet punktum oppheves.

§ 56 annet ledd skal lyde:

Uaktsom overtredelse er straffbar.

108. I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endring:

§ 8–3 tredje ledd oppheves.

109. I lov 12. juni 1981 nr. 68 om forbud mot profesjonell boksing gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Den som deltar i konkurranse, oppvisning eller treningskamp i profesjonell boksing her i riket, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

§ 2 skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes også den som

1. arrangerer, gir økonomisk støtte til eller stiller lokale til rådighet for boksekamp som nevnt i § 1.
2. i egenskap av manager inngår avtale om boksekamp som nevnt i § 1.
3. gjør tjeneste som dommer eller sekundant ved boksekamp som nevnt i § 1.

110. I lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v. skal § 7 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

111. I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene gjøres følgende endringer:

§ 4a–11 annet ledd oppheves.

§ 6–6 annet punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

112. I lov 17. desember 1982 nr. 84 om sikre containere skal § 9 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

113. I lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 15 a skal lyde:

§ 15 a. Avskjed av embetsmann.

En embetsmann kan avskjediges ved dom når vedkommende viser seg å være varig uskikket til forsvarlig å utføre sin tjeneste eller når vedkommende ikke har de nødvendige eller gyldig foreskrevne betingelser for å inneha embetet.

Krav om avskjed etter denne paragraf gjøres gjeldende ved søksmål, jf. likevel regelen i straffeprosessloven § 3 annet ledd.

Påstand om avskjed etter denne bestemmelsen og om tjenestens tap som straff, kan avgjøres i samme sak.

§ 16 nr. 2 annet punktum skal lyde:

Men er det reist tiltale for atferd som kan begrunne avskjed etter § 15, eller kan medføre tjenestens tap som straff, eller er det reist sivilt søksmål til fradømmelse av embetet etter § 15 a, kan suspensjonen forlenges med inntil seks måneder om gangen til saken er endelig avgjort.

114. I lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. gjøres følgende endringer:

§ 53 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov straffes med bøter eller fengsel i inntil 6 måneder dersom forholdet ikke rammes av et strengere straffebud.

§ 53 tredje ledd første punktum oppheves.

§ 54 fjerde punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffelovens § 74 får tilsvarende anvendelse.

115. I lov 8. juni 1984 nr. 55 om linjekonferanser m.v. gjøres følgende endring:

§ 9 første ledd annet punktum oppheves.

116. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

§ 143 første ledd annet punktum oppheves.

§ 143 annet ledd annet punktum skal lyde:

Etter begjæring fra påtalemyndigheten kan retten bestemme at virkningene av kjennelsen skal forlenges inntil rettskraftig dom foreligger i straffesak hvor påtalemyndigheten har nedlagt eller overveier å nedlegge påstand om rettighetstap etter straffeloven § 56.

§ 143 a første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt opptrer i strid med kjennelse etter § 143, straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder.

§ 160 annet ledd skal lyde:

Overtredelse av taushetsplikten straffes som bestemt i straffeloven § 209.

117. I lov 14. juni 1985 nr. 77 Plan- og bygningslov gjøres følgende endring:

§ 111 nr. 2 annet punktum oppheves.

118. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal § 10–4 nytt tredje punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

119. I lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv. gjøres følgende endringer:

§ 6–1 første og nytt annet punktum skal lyde:

Den som bruker foretaksnavn i strid med denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder, for så vidt ikke strengere straffebestemmelse kommer til anvendelse. Medvirkning straffes ikke.

Nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

120. I lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. skal § 31 lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 7, § 9, jf § 27 a, eller § 29 bokstav c, straffes med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder, eventuelt sammen med bøter. På samme måte straffes den som unnlater å gi opplysninger som nevnt i §§ 4, 5, 6, jf § 27 a, § 29 bokstav b eller § 30 annet ledd, eller gir misvisende opplysninger som der nevnt. På samme måte straffes også en kredittyter som overtrer § 5 a første eller tredje ledd, jf § 27 a, eller unnlater å oppfylle sin plikt etter § 5 b, jf § 27 a.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd straffes med bøter.

121. I lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon skal § 16 b annet ledd første punktum lyde:

Den som overtrer forbudet i første ledd straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

122. I lov 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring skal § 1 fjerde ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

123. I lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd annet punktum skal lyde:

Løyvet kan nektast eller trekkjast attende dersom løyvehavaren bryt reglar i denne lova eller i forskrifter til denne lova, straffelova § 317 eller § 318 eller bryt vilkår som er sette ved tildeling av løyvet.

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Medietilsynet må ikkje godkjenne for framsyning i næring bilete som tilsynet meiner strir mot § 13a eller straffelova § 317 eller 318.

§ 7 annet ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Eit videogram som Medietilsynet meiner er i strid med reglane i straffelova § 317 eller § 318 kan ikkje registrerast. Det same gjeld videogram som er funne rettsstridig ved dom, vedteke førelegg eller som etter avgjerd av påtalemakta eller tingretten skal inndragast eller sperrast fordi det er eller kan vere i strid med reglane i straffelova § 317 eller § 318.

§ 13 nytt annet punktum skal lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

§ 13 a nytt siste punktum skal lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

Ansvarleg leiar for eit distributørfirma kan straffast med bot eller fengsel opptil tre månader om han i næring omset videogram som han kunne straffast for etter § 317 eller § 318 i straffelova om han hadde kjent til innhaldet.

§ 14 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

§ 15 første ledd skal lyde:

Den som driv omsetning av film eller videogram som er sperra eller inndrege som stridande mot § 317 eller § 318 i straffelova for mindre enn 15 år sidan, kan straffast med bot eller fengsel opptil tre månader. Medverknad blir ikkje straffa.

§ 15 annet ledd oppheves.

§ 16 første ledd skal lyde:

Ein film eller eit videogram som heilt eller delvis er i strid med § 317 eller § 318 i straffelova, kan ved dom inndragast utan omsyn til om nokon kan straffast.

124. I lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister skal § 11 lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt vesentlig overtrer bestemmelsene i § 4 eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsene, eller plikten til å framlegge dokumentasjon som nevnt i § 9 annet ledd straffes med bøter. Medvirkning straffes ikke.

Ved vurderingen av om en overtredelse av første ledd er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger og graden av utvist skyld.

125. I lov 12. juni 1987 nr. 57 om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder skal § 3 lyde:

Den som overtrer forskrifter gitt i medhold av § 2, straffes med bøter.

126. I lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd nr. 1, 2 og 4 skal lyde:

Dersom forholdet ikke rammes av strengere straffebud, straffes med bøter eller med fengsel inntil fem år eller med begge deler den som:

1. utfører varer, teknologi eller tjenester i strid med denne lov eller forskrift som er gitt i medhold av den, eller
2. overtrer noe vilkår som er satt i medhold av denne lov, eller
4. på annen måte overtrer bestemmelser som er gitt i eller i medhold av denne lov.

§ 5 annet ledd oppheves.

Nåværende § 5 tredje ledd blir nytt annet ledd og skal lyde:

Uaktsom overtredelse som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil to år.

127. I lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndriving av forfalte pengekrav gjøres følgende endringer:

§ 5 sjettede ledd første punktum skal lyde:

Politiattest etter paragrafen her som utstedes etter lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering, skal bare vise merknader om strafferettslige reaksjoner for overtredelse av straffeloven kapittel 22, 25, 27, 29, 30 og 32, inkassoloven, konkurranse- og handelsloven, konkurslovgivningen, regnskapslovgivningen, selskapslovgivningen, skatte- og avgiftslovgivningen og verdipapirlovgivningen.

§ 32 første ledd innledningsvis skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder, eller begge deler, straffes den som overtrer

§ 32 annet ledd skal lyde:

Den som uaktsomt overtrer første ledd, straffes med bøter.

128. I lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet skal § 10 første ledd lyde:

Er et anmeldt forhold straffbart etter borgerlig lov og undergitt offentlig påtale, eller begjæres påtale av allmenne hensyn, eller er det annen grunn til å regne med at straffesak vil bli reist, bør refselse bare brukes dersom spesielle forhold gjør en forføyning nødvendig.

129. I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner skal § 5–1 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter, eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel i inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

130. I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd bokstav e skal lyde:

når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 131–136, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse,

§ 29 tredje ledd skal lyde:

Utlending som har arbeidstillatelse eller oppholdstillatelse kan bare utvises dersom det straffbare forholdet kan føre til fengselsstraff i mer enn ett år, eller dersom straffeloven §§ 167, 168, 189 eller 271, er overtrådt.

§ 30 annet ledd bokstav c skal lyde:

når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 131–136, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse, jf § 29 første ledd bokstav e.

§ 38a femte ledd annet punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

§ 41c annet ledd skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 309, 311, 312 og 314 der den fornærmede er under 18 år. Attesten skal ikke være eldre enn tre måneder.

§ 47 femte, sjette og åttende ledd oppheves.

Nåværende sjuende ledd blir nytt femte ledd.

§ 58 tredje ledd skal lyde:

Utlending som omfattes av EØS-avtalen, kan utvises når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 131–136, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse.

131. I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1–8 tredje ledd skal lyde:

En bevilling kan også inndras dersom det skjer gjentatt narkotikaomsetning på skjenkestedet, eller dersom det ved skjenkestedet skjer gjentatt diskriminering av grunner som nevnt i straffeloven § 186.

§ 10–1 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

§ 10–1 tredje ledd skal lyde:

Overtredelse av §§ 2–1, 3–1, 8–1, 8–2 og 8–3 som gjelder et meget betydelig kvantum alkoholholdig drikk, straffes etter straffeloven § 233.

§ 10–1 femte ledd skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

§ 10–3 skal lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at brennevin og gjærende eller gjæret udestillert væske tilintetgjøres. Det samme gjelder annen alkoholholdig drikk når den er skjenket i glass eller finnes i opptrukket flaske. Beslutning om inndragning av lovlig tilvirket brennevin skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning ved kopi av beslutningen og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.

132. I lov 16. juni 1989 nr. 53 om eiendomsmegling gjøres følgende endring:

§ 5–2 siste punktum oppheves.

133. I lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå skal § 5–1 lyde:

(1) Overtredelse av § 2–2 eller vedtak med hjemmel i § 2–2 om oppgaveplikt, av § 2–5 om bruk av opplysninger eller av § 2–6 om offentliggjøring av opplysninger, kan straffes med bøter, med mindre overtredelsen faller inn under strengere straffebestemmelser.

(2) Brudd på taushetsplikt eller på vilkår etter § 2–5 kan straffes etter straffeloven § 209.

134. I lov 16. juni 1989 nr. 59 om lostjenesten m.v. skal § 22 første ledd lyde:

Med bøter straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av lovens kapittel III.

135. I lov 27. april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer skal § 9 annet punktum lyde:

På samme måte straffes forsøk.

136. I lov 15. juni 1990 nr. 27 om vern av kretsmønstre for integrerte kretser gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt krenker en annens rett etter denne loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

§ 9 tredje ledd oppheves.

137. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. skal § 7–5 første og annet ledd lyde:

Den som overtrer denne lov eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler. Forsøk straffes på samme måte.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler.

138. I lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen gjøres følgende endring:

§ 7 annet punktum oppheves.

139. I lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd skal § 10 første ledd siste punktum lyde:

Brudd på taushetsplikten straffes etter straffeloven § 209.

140. I lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte skal § 5 annet ledd lyde:

Fullbyrding i Norge av en utenlandsk straffereaksjon mot en utilregnelig person kan bare skje etter dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller til tvungen omsorg etter straffeloven § 63.

141. I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak skal § 58 lyde:

Styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen eller administrerende direktør som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller under skjerpene forhold med fengsel inntil tre måneder.

142. I lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. gjøres følgende endringer:

§ 8–8 første ledd annet punktum skal lyde:

Overtrjedelse straffes etter straffeloven § 209.

§ 8–10 annet ledd første punktum skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 309, 311, 312 og 314.

143. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 49 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller opprettholdt ved loven eller vilkår fastsatt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år dersom forholdet ikke rammes av et strengere straffebud.

§ 49 tredje og fjerde ledd oppheves.

144. I lov 29. mai 1992 nr. 50 om inspeksjoner i samsvar med Avtalen om konvensjonelle styrker i Europa (CFE-avtalen) og om immunitet og privilegier for inspektørene m.fl. gjøres følgende endring:

§ 4 annet punktum oppheves.

145. I lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger skal § 9–3 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

146. I lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene skal § 4–9 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

147. I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 4–23 annet ledd første punktum skal lyde:

Den som overtrer forbudet i første ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

§ 6–4 a annet ledd skal lyde:

Overtrjedelse av taushetsplikt etter denne bestemmelsen kan straffes etter straffeloven § 210 dersom vedkommende er gjort oppmerksom på at overtrjedelsen kan få slik følge.

§ 6–7 første ledd annet punktum skal lyde:

Overtrjedelse straffes etter straffeloven § 210.

§ 6–10 femte ledd skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 311, 312 og 314.

148. I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. skal § 15 første og annet ledd lyde:

Brudd på bestemmelsene i denne loven blir straffet med bøter eller med fengsel inntil tre måneder.

På samme måten blir den straffet som bryter bestemmelser som er gitt med hjemmel i loven.

149. I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner skal § 15 nr. 3 lyde:

Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot en folkevalgt for et straffbart forhold som nevnt i straffeloven §§ 170 bokstav b og 171–174 og kapittel 27, 32 og kapittel 40, og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen

knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen, kan kommunestyret eller fylkestinget selv vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort.

150. I lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv skal § 22 lyde:

Den som handlar i strid med føresegner gjevne i eller i medhald av denne lova, kan straffast med bøter.

151. I lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting gjøres følgende endringer:

§ 4–5 første ledd bokstav d skal lyde:

sender program som norsk rett har funnet stridende mot straffeloven § 185.

§ 10–1 første ledd siste punktum oppheves.

§ 10–1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av kapittel 9, jf. § 10–1 første ledd, kan straffes uten hinder av de begrensninger som følger av straffeloven §§ 4–8 og straffeprosessloven § 65 nr. 4.

§ 10–1 fjerde ledd oppheves.

152. I lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl skal § 7 lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil tre måneder.

153. I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. gjøres følgende endringer:

§ 31 fjerde ledd første punktum oppheves.

§ 32 nytt første ledd skal lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at beslaglagte stoffer som er oppført på narkotikalist, inndras. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eier eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.

Nåværende første og annet ledd blir nye annet og tredje ledd.

154. I lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett skal § 22 lyde:

Den som gjør inngrep i den enerett en planteforedlerrett medfører, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer reglene om anvendelse av sortsnavn i § 20, straffes med bøter.

155. I lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m. gjøres følgende endring:

§ 25 tredje ledd oppheves.

156. I lov 11. juni 1993 nr. 66 om pristiltak gjøres følgende endring:

§ 4 første ledd bokstav d oppheves.

157. I lov 11. juni 1993 nr. 73 om prisregulering ved import av fisk og fiskevarer m.v. skal § 4 annet punktum lyde:

På samme måte straffes forsøk.

158. I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. gjøres følgende endringer:

§ 22 første ledd skal lyde:

Den som uaktsomt eller forsettlig overtrer bestemmelse eller vilkår som er gitt i eller med hjemmel i loven, straffes med bøter dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebestemmelse.

§ 22 annet ledd annet punktum oppheves.

159. I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart gjøres følgende endringer:

§ 1–2 fjerde ledd skal lyde:

Med hensyn til straffebestemmelsenes anvendelse på handlinger foretatt utenfor norsk område gjelder reglene i straffeloven §§ 5–8, jf. nærværende lovs § 15–2 annet ledd.

§ 14–12 første punktum skal lyde:

Den som gjør tjeneste ombord i strid med bestemmelsene i § 6–11 første ledd, straffes med bøter eller med fengsel inntil 2 år.

§ 14–12 nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 14–22 annet punktum oppheves.

§ 14–25 annet ledd oppheves

§ 14–32 oppheves.

§ 15–2 annet ledd skal lyde:

For så vidt angår overtredelser av vedkommende bestemmelser, regnes et slikt fartøy som norsk etter straffelovens § 4.

160. I lov 25. mars 1994 nr. 6 om granskingskommisjonen for gransking av påstander om ulovlig overvåking av norske borgere gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Om straffansvar for falsk forklaring for kommisjonen eller for den som opptar forklaring for kommisjonen, gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 5 oppheves.

161. I lov 6. mai 1994 nr. 10 om gjennomføring av Konvensjonen om forbod mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt øydelegging av dei gjøres følgende endringer:

§ 5 første punktum skal lyde:

Den som bryt denne lova eller føresegner som er gjevne med heimel i lova, vert straffa med bot eller fengsel i opptil fem år dersom handlinga ikkje vert ramma av strengare strafføresegner som til dømes straffelova §§ 107 og 142.

§ 5 tredje punktum oppheves.

162. I lov 24. juni 1994 nr. 34 om registrering som kjøper i første hånd av råfisk m.v. skal § 6 annet punktum lyde:

På samme måte straffes forsøk.

163. I lov 24. juni 1994 nr. 38 om gjennomføring i norsk rett av De forente nasjoners sikkerhetsråds vedtak om å opprette internasjonale domstoler for forbrytelser i det tidligere Jugoslavia og Rwanda gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Straffeprosessloven § 65 nr. 4 gjelder ikke for strafforfølgning av handlinger som er omfattet av Domstolens myndighetsområde.

§ 7 skal lyde:

Om straffansvar for falsk forklaring for Domstolen gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

164. I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten gjøres følgende endringer:

§ 143 fjerde ledd annet punktum oppheves.

§ 144 tredje ledd annet punktum oppheves.

Nytt avsnitt II skal lyde:

Avsnitt II Straff

§ 506 skal lyde:

§ 506. Straff

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt på vesentlig måte

- a) overtrer § 9 om kjenningssignal og merking eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen
- b) overtrer bestemmelser i kapittel 2 om registrering eller forskrifter gitt i medhold av kapitlet
- c) uberettiget fører et norsk flagg eller på annen måte utgir skipet for å være norsk, eller i norsk farvann uberettiget fører noe flagg eller på annen måte utgir skipet for å ha en annen enn sin virkelige nasjonalitet.

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes en skipsfører eller vakthavende styrmann som overtrer plikten i § 135 første eller annet ledd om å iverksette alle nødvendige tiltak ved havsnød eller annen fare og ikke uten særlig grunn forlate eller oppgi skipet så lenge det er rimelige utsikter til berging, med mindre det er betydelig fare for vedkommendes eget liv.

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes andre som har sitt arbeid om bord såfremt de uten særlig grunn og uten tillatelse av skipsføreren forlater skipet i havsnød eller annen fare så lenge skipsføreren er ombord.

Med bøter eller fengsel inntil 3 år straffes en skipsfører eller vakthavende styrmann som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrerplikten i § 164 første punktum til å yte nødvendig hjelp når det kan skje uten særlig fare for eget skip eller personer om bord der, men inntil 6 år såfremt unnlatelsen har hatt døden eller betydelig skade på legeme eller helse til følge.

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrerplikten i §§ 186 eller 197 eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsene, om å ha forsikring eller annen sikkerhet samt gyldige sertifikater.

Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som unnlater å oppfylle meldeplikten i § 475 første ledd eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen. På samme måte straffes den som på vesentlig måte unnlater å fremlegge dokumentasjon i samsvar med § 477 annet ledd, eller å etterkomme krav fra undersøkelsesmyndigheten etter § 479 første ledd, eller som fjerner gjenstander i strid med § 478.

Ved vurderingen av om en overtredelse av første ledd er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger og graden av utvist skyld.

165. I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer skal § 8–1 lyde:

Med unntak av overtredelse av plikter etter § 5–1 eller plikter som omfattes av helsepersonellovgivningen, straffes forsettlig eller uaktsom overtredelse av loven her eller vedtak gitt med hjemmel i loven med bot eller fengsel inntil 2 år. Dersom overtredelsen har tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme eller helse som følge, er straffen bot eller fengsel inntil 4 år.

166. I lov 12. januar 1995 nr. 6 om medisinsk utstyr skal § 12 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller pålegg gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, eller under særlig skjerpene omstendigheter med bøter eller fengsel inntil 2 år.

167. I lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd annet og tredje punktum oppheves.

§ 17 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

168. I lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred gjøres følgende endring:

§ 6 annet ledd oppheves.

169. I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord skal § 6 nytt annet punktum lyde:

Medverknad blir ikke straffa.

170. I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Med våpen menes i denne paragrafen våpen og andre gjenstander som omfattes av våpenlovgivningen, kniv eller lignende skarpt redskap som det er forbudt å bære på offentlig sted, jf. straffeloven § 389, og andre farlige gjenstander som kan tas i forvaring etter politiloven § 7.

§ 17 b nr. 1 skal lyde:

1. overtredelser av straffeloven kapittel 17 og § 184 og sikkerhetsloven,

§ 17 b nr. 5 skal lyde:

5. sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, eller overtredelser av straffeloven kapittel 18. Åpen etterforskning i slike saker foretas likevel av det øvrige politi, med mindre annet bestemmes av overordnet påtalemyndighet.

§ 17 d første ledd bokstav a til c skal lyde:

- a) straffeloven §§ 131, 133 og 134,
- b) straffeloven §§ 121–126 eller
- c) straffeloven §§ 251, 254, 273, 274 og 275 og som retter seg mot medlemmer av Kongehuset, Stortinget, regjeringen, Høyesterett eller representanter for tilsvarende organer i andre stater.

§ 17 f annet ledd bokstav c skal lyde:

som bevis for en terrorhandling, jf. straffeloven §§ 131, 133 og 134,

§ 30 avslutningsvis skal lyde:

hvis ikke forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse.

171. I lov 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser og reisegaranti skal § 11–7 lyde:

Med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer § 3–1 og bestemmelsene i dette kapittel eller bestemmelser gitt i medhold av § 11–6.

172. Lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse oppheves.

173. I lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) (EØFG-loven) § 4 første ledd nr. 2 og 3 skal lyde:

2. når forretningsfører ikke lenger oppfyller vilkårene i § 3 eller vedkommende er ilagt dom på rettighetstap, jf. straffeloven § 56 første ledd bokstav b,
3. når det inntreffer slik hindring som nevnt i konkursloven § 142 for en deltaker, eller en deltaker blir ilagt dom på rettighetstap, jf. straffeloven § 56 første ledd bokstav b, og vedkommende ikke trer ut av foretaksgruppen.

174. I lov 22. mars 1996 nr. 16 om regulering av bygge- og anleggsverksemd skal § 4 lyde:

Den som bryt lova her eller forskrift med heimel i lova, vert straffa med bøter.

175. I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke skal § 7 tredje ledd første punktum lyde:

Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot et menighetsrådsmedlem for et straffbart forhold, som nevnt i straffeloven kapittel 19, 27, 28 og 30 og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for menighetsråd eller kirkelig fellesråd, kan menighetsrådet vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort.

176. I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 10–17 tredje punktum oppheves. Nåværende fjerde punktum blir nytt tredje punktum.

177. I lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger skal § 24 første punktum lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i § 4, § 6 og § 7 eller forskrifter gitt med hjemmel i disse, straffes med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

178. I lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 5–1 annet ledd oppheves.

179. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 13–12 første ledd bokstav e skal lyde:

medlemmer som utfører samfunnsstraff etter straffeloven § 48,

§ 24 femte ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt gir uriktige eller ufullstendige opplysninger, eller unnlater å sende inn pliktig oppgave til skatteoppkreveren eller ligningsmyndighetene i forbindelse med beregning, fastsetting eller endring av arbeidsgiveravgiften, straffes etter bestemmelsene i ligningsloven kapittel 12.

180. Utgår.

181. I lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsle- og utførslereregulering gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd nr. 1 skal lyde:

Har nokon

1. ført inn eller ut, eller freista føre inn eller ut varer, medreikna levande planter og dyr, i strid med denne lova eller føresegner gjevne med heimel i lova, eller

§ 4 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd og skal lyde:

Har nokon av aktløyse gjort slike brot som nemnt i første leden, vert han straffa med bot eller fengsel i opp til 3 månader.

§ 4 fjerde ledd oppheves.

182. I lov 13. juni 1997 nr. 37 om salg av tidsparter i fritidsbolig (tidspartloven) gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd første punktum skal lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 11, 12 eller 13, straffes med bøter.

§ 18 annet ledd skal lyde:

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd, straffes med bøter.

183. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten gjøres følgende endringer:

§ 36 tredje ledd skal lyde:

Uaktsom overtredelse av første ledd bokstav a til c er også straffbar.

§ 36 femte ledd første punktum oppheves.

184. I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 19–1 første ledd annet punktum oppheves.

§ 19–1 tredje ledd første punktum oppheves.

§ 19–2 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 19–2 annet ledd første punktum oppheves.

185. I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 19–1 første ledd annet punktum oppheves.

§ 19–1 tredje ledd første punktum oppheves.

§ 19–2 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 19–2 annet ledd første punktum oppheves.

186. I lov 13. juni 1997 nr. 47 om gjennomføring av europarådsavtale 31. januar 1995 om ulovlig håndtering av og handel med narkotika og psykotrope stoffer til sjøs gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Norsk straffelov får anvendelse på handlinger som nevnt i europarådsavtalen art. 1 bokstav c, begått ombord på et fartøy som har nasjonaliteten til en annen av partene i europarådsavtalen eller på et statsløst fartøy, dersom handlingen hører til dem som omfattes av straffeloven § 231 eller 232, straffeloven § 332 om heleri i den grad utbyttet har tilknytning til narkotikavirksomhet, eller lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. § 31, jf. §§ 22–24.

§ 7 oppheves.

187. I lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier gjøres følgende endring:

§ 16 bokstav d oppheves.

188. I lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 18 skal lyde:

Kommunen kan straks sette en serveringsbevilling ut av kraft inntil videre dersom dette er nødvendig for å avverge eller stanse lovbrudd, og det er skjellig grunn til å tro at bevillingen vil bli kalt tilbake etter § 19, eller at bevillingshaveren vil bli fradømt retten til å drive serveringsstedet etter straffelovens § 56 første ledd bokstav b.

§ 21 annet ledd oppheves.

189. I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer skal § 5 annet ledd lyde:

Overtredelse av taushetsplikt etter denne bestemmelsen kan straffes etter straffeloven § 209.

190. I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass skal § 5 annet ledd bokstav b lyde:

- b) innskrenkninger pålagt i henhold til straffeloven §§ 18, 20 annet ledd, 62, 71 annet til fjerde ledd, 73, 79 bokstav a (jf. lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern § 5–3), straffegjennomføringsloven § 43 eller straffeprosessloven § 69 tredje ledd.

191. Utgår.

192. I lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel 5 skal lyde:

Kapittel 5. Objektsikkerhet mv.

Ny § 18 a skal lyde:

Kongen kan av forsvarshensyn forby uvedkommende adgang til

- a) forsvarsbygg og -anlegg hvor gjenstander av interesse for rikets forsvar fremstilles, istandsettes eller oppbevares,
- b) bestemt angivne områder, og
- c) å overvære militære øvelser eller forsøk.

§ 31 første ledd annet punktum oppheves.

§ 31 nytt fjerde ledd skal lyde:

Den som forsettlig overtrer forbud med hjemmel i § 18 a straffes med bot eller fengsel inntil 1 år, hvis ikke forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse.

§ 31 nytt femte ledd skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

193. I lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter gjøres følgende endringer:

§ 37 nytt annet ledd skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 40 a skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsen i § 40 tredje ledd eller bestemmelser i forskrift fastslått med hjemmel i § 40 tredje ledd, straffes med bøter.

§ 41 a nytt femte ledd skal lyde:

Når Statens innkrevingssentral er pålagt å inndrive tvangsmulkt som nevnt i annet ledd, kan den inndrive det ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2–7. Innkrevingssentralen kan også inndrive tvangsmulkt ved å stifte utleggs pant for kravet dersom panteretten får rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på innkrevingssentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7–9 første ledd.

Nåværende femte og sjette ledd blir nytt sjette og syvende ledd.

194. I lov 17. juli 1998 nr. 54 om gjennomføring av Konvensjonen om forbud mot bruk, lagring, produksjon og overføring av antipersonellminer og om ødeleggelse av slike miner gjøres følgende endring:

§ 5 første ledd tredje punktum oppheves.

195. I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) skal § 8–5 lyde:

Den som betydelig overtrer bestemmelser om bokføring eller regnskap, straffes etter straffeloven §§ 392–394.

196. I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa gjøres følgende endring:

§ 9–7 a annet ledd oppheves.

197. I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 9–3 tredje og fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir nytt tredje ledd.

198. I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) skal § 31 annet ledd lyde:

På samme måte straffes forsøk.

199. I lov 4. juni 1999 nr. 37 om endringer i rettergangslovene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien) gjøres følgende endringer:

Ny § 131 i domstolloven og endringene i denne lovs §§ 131 a og 198 tredje ledd oppheves.

200. I lov 18. juni 1999 nr. 40 om gjennomføring av Traktat om totalforbud mot kjernefysiske prøvesprengingar gjøres følgende endringer:

§ 5 første punktum skal lyde:

Den som bryt denne lova eller føresegner eller påbod som er gjeve med heimel i lova, vert straffa med bøter eller fengsel i opptil fem år.

§ 5 tredje punktum oppheves.

201. I lov 25. juni 1999 nr. 43 om særlige tiltak mot Den føderale republikken Jugoslavia skal § 7 første til fjerde ledd lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år, eller begge deler.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelser som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller begge deler.

Straff etter bestemmelser gitt i medhold av denne lov vedrørende befordring kommer ikke til anvendelse på skipsfører, offiserer eller mannskap med mindre de har tatt beslutning om befordring som nevnt i slike bestemmelser.

Straffeloven § 8 kommer ikke til anvendelse.

202. I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) gjøres følgende endringer:

§ 91 første ledd skal lyde:

(1) Den som overtrer § 14 eller § 55 annet ledd, straffes med bøter eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel inntil tre måneder. På samme måte straffes den som unnlater å gi opplysninger som nevnt i §§ 15, 46, 59, 81 og 86, eller i bestemmelser gitt i medhold av disse paragrafene.

§ 91 tredje ledd oppheves.

203. I lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern gjøres følgende endringer:

§ 5–1 skal lyde:

Ved dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 gjelder bestemmelsene i loven her så langt de passer, med unntak av §§ 3–1 til 3–4 og §§ 3–7 til 3–9.

Straffeloven § 65 gir regler om opphør av reaksjonen.

§ 5–6 første ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Overføring kan bare skje når den domfeltes sinnstilstand ikke lenger er som beskrevet i straffeloven § 20 første ledd bokstav b og d. Vilkåret om gjentakelsesfare i straffeloven § 62 annet og tredje ledd må fortsatt være oppfylt.

§ 5–6 tredje ledd skal lyde:

Finner retten at vilkåret om gjentakelsesfare i straffeloven § 62 annet og tredje ledd ikke er oppfylt, skal reaksjonen opphøre, jf. straffeloven § 65.

§ 5–7 skal lyde:

Er den domfelte overført til anstalt under kriminalomsorgen i medhold av § 5–6, gjelder reglene i straffeloven § 65 om opphør av reaksjonen så langt de passer. I stedet for opphør kan retten i slike tilfeller beslutte prøveløslatelse etter reglene i straffeloven §§ 44 og 45.

§ 5–8 første ledd skal lyde:

Dersom den domfeltes sinnstilstand etter overføring til kriminalomsorgen igjen blir som beskrevet i straffeloven § 20 første ledd bokstav b og d, skal den domfelte tilbakeføres til tvungent psykisk helsevern.

204. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. gjøres følgende endringer:

§ 20 a annet ledd første punktum skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 309, 311, 312 og 314.

§ 67 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser i loven eller i medhold av den, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

205. I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. gjøres følgende endringer:

§ 5–3 første ledd siste punktum og annet ledd første punktum oppheves.

206. I lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting skal § 5 lyde:

Den som forsettlig eller aktaust bryt føresegner gitt i eller i medhold av denne lova, vert straffa med bøter eller under skjerpande forhold med fengsel i inntil tre månader.

207. I lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v. gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd annet og tredje punktum oppheves.

208. I lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger gjøres følgende endring:

§ 48 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

209. I lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling skal § 23 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller pålegg gitt i eller i medhold av denne loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

210. I lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek skal § 9–5 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 1–4, 1–5, 2–10, 3–7, 5–5, 6–5 annet punktum, 6–9, 6–11, 6–12, 7–2 første ledd og 8–2, straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

211. I lov 16. juni 2000 nr. 42 om granskningskommisjonen som skal foreta en bred gjennomgang av utredning, planlegging, prosjektering og utbygging av ny hovedflyplass for Østlandet og Gardermobanen gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Om straffansvar for falsk forklaring for kommisjonen eller den som opptar forklaring for kommisjonen, gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 5 oppheves.

212. I lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap gjøres følgende endring:

§ 6–5 annet punktum oppheves.

213. I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) skal § 63 annet ledd lyde:

På samme måte straffes den som overtrer bestemmelsen i § 44 annet ledd annet punktum.

214. I lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet skal § 16 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

215. I lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatsningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd siste punktum skal lyde:

Voldsoffererstatning selv om gjerningspersonen ikke kan straffes fordi vedkommende var utilregnelig som nevnt i straffeloven § 20 første ledd bokstav b eller c eller under 15 år.

§ 6 annet punktum skal lyde:

Ved krenking eller mislig adferd som nevnt i straffeloven §§ 299, 302 og 304 skal det ved utmålingen av oppreisningen særlig legges vekt på handlingens art, hvor lang tid forholdet har pågått, om handlingen er misbruk av slektskapsforhold, omsorgsforhold, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, og om handlingen er begått på en særlig smertefull eller krenkende måte.

216. I lov 27. april 2001 nr. 14 om iverksetjing av internasjonale, ikke-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensing av økonomisk eller annen samkvem med tredjestatar eller rørsler skal § 3 lyde:

Den som bryt føresegner som er gjevne i medhold av denne lova, kan straffast med bøter eller fengsel inntil tre år, eller begge delar. Den som aktaust bryt føresegner som nemnt i første ledd, kan straffast med bøter eller fengsel seks månader, eller begge delar.

§ 8 i straffelova gjeld ikkje.

217. I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 24 tredje ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte. Medvirkning straffes ikke.

§ 40 sjuende ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å etterkomme pålegg som nevnt i straffeprosessloven § 461 første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. Fengselsstraff under 14 dager kan idømmes.

§ 44 annet ledd skal lyde:

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkår, kan regionalt nivå bringe saken inn for tingretten med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen. Bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a gis tilsvarende anvendelse på saker om gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraff etter prøveløslatelse.

§ 45 skal lyde:

Begår den prøveløslatte en ny straffbar handling i prøvetiden, gjelder bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b tilsvarende. Det er likevel tilstrekkelig om tiltale blir reist eller saken blir begjært pådømt innen 6 måneder etter at prøvetiden gikk ut.

Dersom den prøveløslatte er siktet for en straffbar handling som kan føre til gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraffen etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes.

§ 53 første ledd skal lyde:

De idømte timene samfunnsstraff etter straffeloven § 49 første ledd bokstav a skal gå ut på

- a) samfunnsnyttig tjeneste,
- b) program, eller
- c) andre tiltak som er egnet til å motvirke ny kriminalitet.

§ 54 første ledd bokstav d skal lyde:

overholde vilkårene som domstolen har fastsatt etter straffeloven § 50, og

§ 54 tredje ledd skal lyde:

Den domfelte skal ikke begå en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis retten har satt vilkår etter straffeloven § 50 eller kriminalomsorgen etter § 55 eller § 58 første ledd har forbudt den domfelte å bruke berusende eller bedøvende midler, skal kriminalomsorgen undersøke om vilkåret eller forbudet blir overholdt.

§ 58 annet ledd skal lyde:

Hvis den domfelte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter første ledd bokstav a til d, bør regionalt nivå bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 59 skal lyde:

Begår den domfelte en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav b.

Dersom den domfelte er siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes. Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunkt begjæringen er oversendt retten.

218. I lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven) gjøres følgende endring:

§ 34 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

219. I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) gjøres følgende endringer:

§ 58 første ledd annet punktum og tredje ledd første punktum oppheves.

220. I lov 15. juni 2001 nr. 65 om gjennomføring i norsk rett av Den internasjonale straffedomstols vedtekter 17. juli 1998 (Roma-vedtektene) gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd skal lyde:

For straffansvar for falsk forklaring for Domstolen gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 12 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 13 skal lyde:

Straffeprosessen § 65 nr. 4 gjelder ikke for strafforfølgning her i riket av handlinger som omfattes av Domstolens myndighetsområde.

221. I lov 15. juni 2001 nr. 73 om organisert kampaktivitet som tillater knockout gjøres følgende endringer:

§ 2 innledningsvis skal lyde:

Med bøter eller fengsel i inntil tre måneder straffes den som uten å ha innhentet godkjenning:

§ 2 nr. 2 skal lyde:

- 2. inngår avtale om kampaktivitet som nevnt i § 1 første ledd, eller

222. I lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell gjøres følgende endring:

§ 37 annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum.

223. I lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven) skal § 99 annet ledd lyde:

Den offentlige påtalemyndighet skal påtale overtredelse av denne bestemmelsen, jf. straffeprosessloven § 62 a.

224. I lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur (esignaturloven) gjøres følgende endring:

§ 21 annet ledd oppheves.

225. I lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) skal § 42 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven, sentrale eller lokale forskrifter eller enkeltvedtak fastsatt i medhold av denne loven, straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder.

226. I lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova) skal § 41 første punktum lyde:

Om nokon med vilje eller aktløyse bryt denne lova, forskrifter eller vilkår som er fastsette med heimel i lova, vert han straffa med bot.

227. I lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) skal § 10–4 lyde:

Tillitsvalgte, ansatte og revisor i foretak som driver verdipapirregister og som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i denne lov eller i forskrifter gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter og under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder, hvis handlingen ikke går under noen strengere straffebestemmelse.

228. I lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak skal § 8–3 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lovs §§ 1–1, 1–2, 1–3, 1–4, 1–5, 1–6, 1–8, 2–1, 2–2, 2–5, 3–1, 4–2, 5–1, 6–2, 7–1, 7–2, 8–2 eller bestemmelser gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

229. I lov 21. februar 2003 nr. 12 om biobanker (biobankloven) gjøres følgende endring:

§ 18 annet ledd annet punktum oppheves.

230. I lov 14. mars 2003 nr. 15 om beskyttelse av design (designloven) gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. uten tillatelse inneholder et våpen eller annet tegn som er omfattet av straffeloven § 165 bokstav b og § 166, et statsflagg eller et offentlig kontroll- eller garantimerke for produkter av samme eller liknende slag som produktene designen gjelder, eller noe som er egnet til å oppfattes som et slikt tegn, flagg eller merke.

§ 44 skal lyde:

Den som forsettlig utnytter en design i strid med loven her, straffes med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder.

§ 44 annet ledd og § 45 annet ledd oppheves.

231. I lov 11. april 2003 nr. 20 om granskingskommisjonen for Mehamn-ulykken 11. mars 1982 med et Twin Otter passasjerfly gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Om straffansvar for falsk forklaring for kommisjonen eller den som opptar forklaring for kommisjonen, gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 5 oppheves.

232. I lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag (bustadbyggjelagslova) skal § 12–1 annet ledd lyde:

Brot på teieplikta kan straffast med bøter. Medverknad blir ikkje straffa.

233. I lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag (burettslagslova) skal § 13–1 annet ledd lyde:

Brot på teieplikta kan straffast med bøter. Medverknad blir ikkje straffa.

234. I lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Den rapporteringspliktige skal i alle tilfeller kreve legitimasjon som nevnt i første ledd, dersom den har mistanke om at transaksjonen har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven §§ 131–136.

§ 7 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom rapporteringspliktige har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven §§ 131–136, skal det foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken.

§ 11 annet og tredje ledd skal lyde:

Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd nr. 1, kan uten hinder av taushetsplikt utveksle nødvendige kundeopplysninger seg imellom når det anses nødvendig som ledd i undersøkelser av mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven §§ 131–136.

ØKOKRIM kan gi opplysninger som ØKOKRIM mottar etter bestemmelsene i § 7 til andre offentlige myndigheter enn politiet som har oppgaver knyttet til forebygging av forhold som rammes av straffeloven §§ 131–136.

§ 16 første ledd skal lyde:

Med bøter straffes den som overtrer denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven.

235. I lov 27. juni 2003 nr. 58 om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe skal § 3 lyde:

Ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av denne lov gjelder §§ 2 og 3 i lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av bindende vedtak av De forente nasjoners sikkerhetsråd tilsvarende.

236. I lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv. gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser i loven eller i medhold av den, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

§ 9 annet ledd annet punktum oppheves.

237. I lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav d skal lyde:

vesentlig skade på person: skader som anses som legemsbeskadigelse etter straffeloven § 273.

§ 22 tredje ledd skal lyde:

En person som dømmes til straff av fengsel for et lovbrudd som innbefatter bruk av vold eller truende atferd, kan ved dommen forbys å ha med hunder å gjøre. Forbud skal bli satt dersom en hund er brukt til lovbruddet.

§ 28 tredje ledd siste punktum skal lyde:

På samme måte straffes forsøk.

238. I lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) gjøres følgende endring:

§ 12–4 tredje ledd oppheves.

239. I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. gjøres følgende endringer:

§ 20 annet ledd første punktum skal lyde:

Overtredelse av forbudet i første ledd straffes med bøter.

§ 20 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

240. I lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven) gjøres følgende endringer:

§ 4–6 skal lyde:

Fosterdiagnostikk med sikte på å fastsette farskap og farskapstesting på fosterstadiet er forbudt. Dette gjelder ikke når svangerskapet kan være et resultat av omstendigheter som omtalt i straffeloven §§ 291, 295, 296, 299 og 304.

§ 7–5 skal lyde:

Den som overtrer loven eller bestemmelser gitt i medhold av loven straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

241. I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) gjøres følgende endring:

§ 28 første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum.

242. I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd bokstav g oppheves.

§ 30 tredje ledd oppheves.

243. I lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven) skal § 15 lyde:

§ 15 skal lyde:

Den som betydelig overtrer bestemmelser om bokføring eller regnskap, straffes etter straffeloven §§ 392–394.

244. I lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) gjøres følgende endring:

§ 30 annet ledd oppheves.

245. I lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteloven) skal § 22 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

246. I lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. (bidragsinnkrevingssloven) gjøres følgende endring:

§ 33 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir nytt fjerde ledd.

247. I lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk (skogbrukslova) skal § 22 annet og tredje ledd lyde:

Den som forsettlig eller aktlaust bryt føresegnene i §§ 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14 eller 15, forskrifter gitt med heimel i disse paragrafene eller vedtak i medhald av disse føresegnene eller forskriftene, blir straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år.

Den som forsettlig eller aktlaust bryt forskrifter gitt med heimel i §§ 4 tredje ledd eller 17 eller vedtak i medhald av disse forskriftene, blir straffa på same måte.

248. I lov 3. juni 2005 nr. 33 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 4 femte ledd, § 5 annet ledd og § 6 annet ledd oppheves. § 5 tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 15 første ledd første punktum skal lyde:

Den som i fellesskap med minst to andre personer grovt overtrer §§ 4, 5 eller 6, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år.

§ 15 femte ledd skal lyde:

Dersom overtredelsen er ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, gjelder straffeloven §§ 79 bokstav c og 198.

249. I lov 3. juni 2005 nr. 34 om varsling, rapportering og undersøkelse av jernbaneulykker og jernbanehendelser m.m. (jernbaneundersøkelsesloven) skal § 27 lyde:

Den som uaktsomt eller forsettlig overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 6, 7, 8, 12 første ledd, 14, 17, 23, 25 og 26 i loven, straffes med bøter dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebestemmelse.

250. I lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) skal § 13 første ledd første punktum lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt unnlater å etterkomme pålegg gitt med hjemmel i §§ 4 eller 7, straffes med bøter.

251. I lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling gjøres følgende endring:

§ 9–5 tredje ledd oppheves.

252. I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) skal § 16–1 første ledd lyde:

Tillits- eller tjenestemenn i institusjoner som er underlagt denne lov og som forsettlig eller uaktsomt overtrer loven eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven eller som overtrer ellers gjeldende regelverk for virksomheten, straffes med bøter, eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

253. I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) skal § 33 lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt gir vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven her, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler.

Overtredelse påtales bare når allmenne hensyn krever det.

254. I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endringer:

§ 19–2 første ledd annet punktum oppheves.

§ 19–4 nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 19–5 skal lyde:

Enhver som er knyttet til Arbeidstilsynet er i forhold til straffeloven å regne som offentlig tjenestemann.

§ 19–7 oppheves.

255. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 18–1 tredje ledd oppheves.

§ 18–2 annet ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum.

§ 18–3 annet ledd oppheves.

256. I lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) gjøres følgende endring:

§ 31 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

257. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) skal § 17 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

258. I midlertidig lov 17. juni 2005 nr. 95 om arbeids- og oppholdstillatelse for vietnamesere på Filippinene med nære slektninger i Norge skal § 4 bokstav f lyde:

- f) når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 131–136, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse eller

259. I lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspfleieprodukt m.m. (kosmetikklova) gjøres følgende endring:

§ 21 annet punktum oppheves.

260. I lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) gjøres følgende endringer:

§ 50 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved inndrivelse av tvangsmulkt gjelder bestemmelsen i § 48 annet ledd tilsvarende.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 55 annet og tredje ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til en skipsfører som, i strid med sine plikter etter §§ 19, 29 og 37, forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 12, § 14, § 15 annet ledd, § 16, § 22, § 24 eller §§ 32 til 35.

Tilsynsmyndigheten kan dessuten ilegge overtredelsesgebyr til andre som har sitt arbeid om bord som, i strid med sine plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av § 20 første ledd bokstav c, d og e samt § 38, forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 14, § 15 annet ledd, § 16 eller § 33.

§ 59 bokstav e skal lyde:

- e) vesentlig overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 16, jf. § 6 med krav om å påse og sørge for at de som har sitt arbeid om bord har de nødvendige kvalifikasjoner og sertifikater.

§ 68 skal lyde:

§ 68. *Straffansvar for den som ikke er offentlig tjenestemann*

Benyttes under utøvelsen av tilsynet personer som ikke er offentlige tjenestemenn, gjelder for disse samme strafferettslige ansvar som for offentlige tjenestemenn i henhold til straffeloven.

§ 70 første ledd skal lyde:

For å sikre betaling av bot etter dette kapitlet eller foretaksstraff etter straffeloven § 27 som rederiet, skipsføreren eller andre som har sitt arbeid om bord er eller antas å ville bli ilagt, kan retten etter begjæring fra påtalemyndigheten beslutte å forby skipet å forlate havn, pålegge det å gå til havn eller fastsette andre nødvendige tiltak, inntil boten eller foretaksstraffen er betalt eller det er stilt tilstrekkelig sikkerhet for beløpet.

261. I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindriftsloven) gjøres følgende endringer:

§ 35 annet ledd skal lyde:

Ommerking straffes etter reglene i straffeloven kapittel 29.

§ 80 annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum og skal lyde:

Også uaktsom overtredelse er straffbar.

262. I lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling gjøres følgende endring:

§ 8–9 tredje punktum oppheves.

263. I lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) gjøres følgende endring:

§ 48 fjerde ledd oppheves.

264. I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) gjøres følgende endringer:

§ 17–2 sjette ledd skal lyde:

Dersom overtredelsen behandles av påtalemyndigheten eller retten etter lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker, skal eventuelt krav om vinningsavståelse tas med som inndragningskrav etter straffeloven § 67.

§ 17–3 fjerde ledd oppheves.

§ 17–4 første ledd tredje punktum skal lyde:

Det samme gjelder forsøkshandlinger, jf. straffeloven § 16.

265. I lov 29. juni 2007 nr. 78 om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) m.m. gjøres følgende endringer:

§ 8 tredje ledd første punktum skal lyde:

Den som unnlater å oppfylle plikten til å melde fra eller plikten til å betale tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

§ 8 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 8 a tredje ledd skal lyde:

Den som unnlater å oppfylle forsikringsplikt fastsatt i medhold av første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. Medvirkning straffes ikke.

266. I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) gjøres følgende endringer:

§ 16–1 tredje ledd skal lyde:

(3) Politiet avgjør spørsmålet om tiltale i saker etter § 16–7.

§ 16–1 fjerde ledd oppheves.

267. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 66 bokstav e skal lyde:

- e) når utlendingen har overtrådt straffeloven kapittel 20, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse,

§ 67 første ledd bokstav c og d skal lyde:

- c) når utlendingen har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for brudd på straffeloven §§ 271, 272, 273 og 274,
d) når utlendingen har overtrådt straffeloven kapittel 18, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse, eller

§ 68 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) når utlendingen har overtrådt straffeloven kapittel 18, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse, eller

§ 77 femte ledd siste punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 210.

§ 97 annet ledd første punktum skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 309, 311, 312 og 314 der den fornærmede er under 18 år.

§ 108 annet ledd bokstav c og d skal lyde:

- c) ved falske forespeilinger eller liknende utilbørlig atferd forleder en utlending til å reise inn i riket med sikte på å bosette seg her,
d) overlater til en annen pass, reisebevis for flyktninger, annet reisedokument eller liknende dokument som kan bli brukt som reisedokument, når vedkommende vet eller bør vite at det kan bli brukt av en utlending til å reise inn i riket eller til en annen stat.

§ 108 tredje ledd bokstav a og b skal lyde:

- a) hjelper en utlending til ulovlig opphold i riket eller et annet land som deltar i Schengensamarbeidet, eller
b) hjelper en utlending til ulovlig å reise inn i riket eller til et annet land. Dette gjelder likevel ikke dersom hensikten er å hjelpe en utlending som omfattes av § 28 til å reise inn i trygge land.

§ 108 nytt femte ledd skal lyde:

Den som yter humanitær bistand til utlending som oppholder seg ulovlig i riket, skal ikke kunne straffes for medvirkning til ulovlig opphold med mindre

- a) vedkommende har hatt til hensikt å hjelpe utlendingen til å unndra seg plikten til å forlate riket, og
b) hjelpen har vanskeliggjort myndighetenes mulighet til å få til en utsendelse.

§ 108 sjetten ledd oppheves. Nåværende syvende, åttende og niende ledd blir nytt sjetten, syvende og åttende ledd.

268. I lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven) skal § 54 første ledd lyde:

Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser i loven eller bestemmelser gitt i medhold av den.

II

Loven trer i kraft straks. Ikraftsetting av straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 reguleres av § 411 i lovvedtaket del I.

19. juni Lov nr. 75 2009

Lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (elektronisk kontroll ved kontaktforbud, saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.)

Ot.prp.nr.25 (2008–2009), Innst.O.nr.68 (2008–2009) og Besl.O.nr.89 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 28. mai og 4. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) 22. mai 1902 nr. 10.
- 2 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) gjøres følgende endringer:

§ 33 femte ledd skal lyde:

Dersom det anses nødvendig for at kontaktforbudet skal bli overholdt, kan retten bestemme at den kontaktforbudet retter seg mot, skal ilegges elektronisk kontroll i hele eller deler av perioden kontaktforbudet gjelder

for. Slik kontroll kan bare omfatte registrering av opplysninger om at den domfelte beveger seg innenfor områder omfattet av kontaktforbudet, opplysninger om at den domfelte beveger seg i nærheten av fornærmede, og opplysninger om uteblitte signaler fra kontrollutstyret. Domfelte plikter å yte den bistand og å følge de instruksjoner som gis av politiet og som er nødvendig for gjennomføring av kontrollen. Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av elektronisk kontroll, herunder om behandling av personopplysninger i forbindelse med slik kontroll.

Nåværende femte ledd blir nytt sjette ledd.

§ 33 a annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Elektronisk kontroll kan likevel ikke ilegges på ubestemt tid.

Nåværende annet og tredje punktum blir nytt tredje og fjerde punktum.

§ 33 a tredje ledd skal lyde:

Rettighetstap som nevnt i annet ledd, kan etter 3 år prøves på ny av tingretten. Påbud om elektronisk kontroll kan etter 6 måneder prøves på ny av tingretten. Begjæringen fremsettes for påtalemyndigheten, som forbereder saken for retten. Straffeprosessloven § 222 a åttende ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende ved fornyet prøving av kontaktforbud og påbud om elektronisk kontroll. Rettens avgjørelse treffes ved kjennelse. Opprettholdes rettighetstapet helt eller delvis, kan saken ikke prøves på ny før etter 3 år. Opprettholdes et påbud om elektronisk kontroll, kan påbudet ikke prøves på ny før etter 6 måneder.

§ 342 første ledd bokstav b, c og ny bokstav d skal lyde:

- b) ved dom er forvist til eller fra bestemte deler av riket og som rettsstridig igjen oppholder seg på et sted der dette er forbudt for vedkommende, eller som på annen måte bryter kontaktforbud i medhold av straffeloven § 33,
- c) krenker forbud etter straffeprosessloven §§ 222 a eller 222 b, eller
- d) forsettlig eller grovt uaktsomt hindrer at elektronisk kontroll i medhold av straffeloven § 33 kan iverksettes eller hindrer pågående kontroll.

§ 342 første ledd siste punktum skal lyde:

Overtredelse av bokstav a, b eller c kan straffes med fengsel inntil 2 år dersom han tidligere er straffet for en slik forseelse.

II

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) gjøres følgende endringer:

§ 183 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om bruken av og forholdene i politiarrest, herunder regler om elektronisk overvåking.

Nytt kapittel 16 c skal lyde:

Kap 16 c. Sletting av opplysninger registrert i forbindelse med elektronisk kontroll

§ 216 n. Påtalemyndigheten skal sørge for at opptak, opplysninger eller notater som er foretatt, registrert eller nedtegnet i forbindelse med elektronisk kontroll av domfelte, jf. straffeloven § 33 femte ledd, snarest mulig blir tilintetgjort i den utstrekning de er uten betydning for forebyggelsen eller etterforskningen av straffbare forhold.

§ 222 a annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) å forfølge, besøke eller på annet vis kontakte en annen person.

§ 222 a femte ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

En beslutning om å illegge et besøksforbud skal likevel forkynnes for den som forbudet er rettet mot.

Nåværende fjerde til sjette punktum blir nytt femte til syvende punktum.

§ 222 a nytt sjette, syvende og åttende ledd skal lyde:

Den som forbudet er rettet mot, kan straks eller senere kreve beslutningen brakt inn for retten. Påtalemyndigheten sørger for at han blir gjort kjent med denne rett. Dersom beslutningen kreves brakt inn for retten, skal påtalemyndigheten snarest råd og så vidt mulig innen 5 dager etter at kravet ble fremsatt, oversende saken til retten. Oversittes fristen, skal grunnen opplyses i rettsboken. Dersom den som forbudet er rettet mot ikke er avhørt av politiet, skal det opplyses om grunnen i påtegningen til retten.

Påtalemyndigheten skal snarest råd og så vidt mulig innen 5 dager etter at en beslutning om å illegge en person besøksforbud i eget hjem er forkynt, bringe beslutningen inn for retten. Sjette ledd fjerde og femte punktum gjelder tilsvarende.

En beslutning om ikke å ilegge besøksforbud kan bringes inn for retten av den et forbud skal beskytte. Den et besøksforbud er rettet mot, og den det skal beskytte, skal varsles om rettsmøter. Begge parter har rett til å være til stede og til å uttale seg. Bistandsadvokat oppnevnt etter § 107 a første og fjerde ledd kan også uttale seg selv om den forbudet skal beskytte, ikke møter. Rettens avgjørelser treffes ved kjennelse. Reglene i §§ 184 og 243 gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 222 a nåværende sjette ledd utgår.

III

1. Avsnitt I og nytt kapittel 16 c i straffeprosessloven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Loven for øvrig trer i kraft straks.
2. Kontaktforbud med elektronisk kontroll etter straffeloven § 33 kan bare idømmes for straffbar handling som er foretatt etter at loven trådte i kraft. Endringene i straffeprosessloven § 222 a gjelder for besøksforbud som er ilagt etter at loven trådte i kraft.

19. juni Lov nr. 76 2009

Lov om endring i tomtefestelova

Ot.prp.nr.42 (2008–2009), Innst.O.nr.97 (2008–2009) og Besl.O.nr.110 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 10. og 16. juni 2009. Fremja av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Lov 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste.

I

I lov 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste skal § 37 første ledd lyde:

Ved innløyning av tomt som er festa bort til bustadhus eller fritidshus, skal innløyningssummen vere 25 gonger årleg festeavgift etter regulering på innløyningstida, om ikkje ein mindre innløyningssum er avtalt. Om ikkje anna er avtalt, kan bortfestaren likevel krevje at innløyningssummen for andre tomter enn dei som er festa bort på uavgrensa tid utan oppseiingsrett for bortfestaren, skal vere 40 prosent av tomteverdet på innløyningstida med frådrag for verdauke som festaren har tilført tomte med eigne tiltak eller tilskott til tiltak som er gjort av andre. Tomteverdet må ikkje setjast høgare enn det tomte kan seljast for om det berre er tillate å setje opp det eller dei husa som er på tomte.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Kongen kan gi overgangsreglar.

19. juni Lov nr. 77 2009

Lov om endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven mv. (gjennomføring av aksjonærrettighetsdirektivet i norsk rett mv.)

Ot.prp.nr.46 (2008–2009), Innst.O.nr.96 (2008–2009) og Besl.O.nr.111 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Jf. EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10g (direktiv 2007/36/EF). Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler (forsikringsavtaler).
- 2 Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven).
- 3 Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven).
- 4 Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven).

I

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 5–2 annet ledd nytt femte punktum skal lyde:

Første og annet punktum gjelder tilsvarende for tilbakekall av fullmakten.

I kapittel 5 skal overskriften til avsnitt II lyde:

II. Generalforsamlingens møter mv.

Nåværende § 5–9 blir ny § 5–7 i kapittel 5 avsnitt II.

Nåværende § 5–7 blir ny § 5–8 i kapittel 5 avsnitt II.

I kapittel 5 skal overskriften til avsnitt III lyde:

III. Innkalling til og informasjon til aksjeeierne i forbindelse med generalforsamling

Nåværende § 5–8 blir ny § 5–9 i kapittel 5 avsnitt III.

§ 5–10 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for utsendelsen av innkallingen.

§ 5–10 tredje ledd første punktum skal lyde:

Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen.

§ 5–10 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) I selskaper med vedtektsbestemmelse som nevnt i § 5–11 a skal innkallingen opplyse om internettadressen og annen informasjon aksjeeierne må ha for å få tilgang til dokumentene på selskapets internettsider, samt informasjon om hvor aksjeeierne kan henvende seg for å få tilsendt dokumentene.

§ 5–11 skal lyde:

§ 5–11. Aksjeeiernes rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen

En aksjeeier har rett til å få behandlet spørsmål på generalforsamlingen. Spørsmålet skal meldes skriftlig til styret innen syv dager før fristen for innkalling til generalforsamling sammen med et forslag til beslutning eller en begrunnelse for at spørsmålet settes på dagsordenen. Har innkallingen allerede funnet sted, skal det foretas en ny innkalling dersom fristen for innkalling til generalforsamling ikke er ute. En aksjeeier har også rett til å fremsette forslag til beslutning.

I kapittel 5 avsnitt III skal ny § 5–11 a lyde:

§ 5–11 a. Unntak fra krav om utsendelse for dokumenter som er lagt ut på selskapets internettsider

Det kan fastsettes i vedtektene at når dokumenter som gjelder saker som skal behandles på generalforsamlingen, er gjort tilgjengelige for aksjeeierne på selskapets internettsider, gjelder ikke lovens krav om at dokumentene skal sendes til aksjeeierne. Dette gjelder også dokumenter som etter lov skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. En aksjeeier kan likevel kreve å få tilsendt dokumenter som gjelder saker som skal behandles på generalforsamlingen. Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for å sende dokumentene til aksjeeierne.

§ 5–16 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Protokollen skal angi antallet avgitte stemmer, og hvor mange aksjer og hvilken andel av aksjekapitalen de avgitte stemmene representerer, samlet og for og mot den enkelte beslutningen, i den utstrekning dette er relevant for utfallet av avstemningen.

Nåværende annet punktum blir tredje punktum.

§ 13–12 annet ledd skal lyde:

(2) Skal beslutningen i det overtakende selskapet treffes av styret etter § 13–5, skal dokumentene sendes til aksjeeierne senest to uker før generalforsamlingen i hvert av de overdragende selskapene. Har selskapet vedtektsbestemmelse som nevnt i § 5–11 a, kan dokumentene i stedet gjøres tilgjengelige for aksjeeierne på det overtakende selskapets internettsider og på selskapets forretningskontor. I så fall skal aksjeeierne innen fristen etter første punktum underrettes om at dokumentene er tilgjengelige på denne måten ved skriftlig henvendelse til hver enkelt aksjeeier. I underretningen skal aksjeeierne gjøres oppmerksom på at de kan kreve å få tilsendt dokumentene vederlagsfritt.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 4–2 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) I vedtektene kan det fastsettes at retten til å delta og stemme på generalforsamlingen bare kan utøves når ervervet er innført i aksjeeierregisteret den femte virkedagen før generalforsamlingen (registreringsdatoen).

§ 4–15 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Det kan ikke vedtektsfestes andre begrensninger i aksjeeiernes rett til å overdra aksjer i perioden fra registreringsdatoen etter § 4–2 tredje ledd og frem til generalforsamlingen enn det som gjelder ellers.

§ 5–2 annet ledd nytt femte punktum skal lyde:

Første og annet punktum gjelder tilsvarende for tilbakekall av fullmakten.

I kapittel 5 skal overskriften til avsnitt II lyde:

II. Generalforsamlingens møter mv.

Nåværende § 5–9 blir ny § 5–8 i kapittel 5 avsnitt II.

I kapittel 5 avsnitt II skal ny § 5–8 a lyde:

§ 5–8 a. Elektronisk deltakelse på generalforsamlingen

(1) Med mindre noe annet følger av selskapets vedtekter, kan styret beslutte at aksjeeierne skal kunne delta på generalforsamlingen ved bruk av elektroniske hjelpemidler, herunder at de kan utøve sine rettigheter som aksjeeiere elektronisk.

(2) Styret kan bare treffe beslutning om adgang til elektronisk deltakelse på generalforsamlingen etter første ledd dersom det sørger for en forsvarlig avholdelse av generalforsamlingen og at det foreligger systemer som sikrer at lovens krav til generalforsamling er oppfylt. Systemene må sikre at deltakelsen og stemmegivningen kan kontrolleres på en betryggende måte, og det må benyttes en betryggende metode for å autentisere avsenderen.

(3) Vedtektene kan fastsette nærmere krav til elektronisk deltakelse på generalforsamlingen.

I kapittel 5 avsnitt II skal ny § 5–8 b lyde:

§ 5–8 b. Skriftlig stemmegivning før generalforsamlingen

Det kan fastsettes i vedtektene at aksjeeierne skal kunne avgi sin stemme skriftlig, herunder ved bruk av elektronisk kommunikasjon, i en periode før generalforsamlingen. For slik stemmegivning skal det benyttes en betryggende metode for å autentisere avsenderen. Vedtektene kan fastsette nærmere krav til slik stemmegivning.

I kapittel 5 skal overskriften til avsnitt III lyde:

III. Innkalling til og informasjon til aksjeeierne i forbindelse med generalforsamling

Nåværende § 5–8 blir ny § 5–9 i kapittel 5 avsnitt III.

§ 5–10 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for utsendelsen av innkallingen.

§ 5–10 tredje ledd første punktum skal lyde:

Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen.

§ 5–10 fjerde ledd skal lyde:

(4) I selskaper som åpner for elektronisk deltakelse på generalforsamlingen etter § 5–8 a eller for stemmegivning før generalforsamlingen etter § 5–8 b, skal innkallingen opplyse om fremgangsmåten for dette. I selskaper med vedtektsbestemmelse som nevnt i § 5–11 a skal innkallingen opplyse om internettsiden og annen informasjon aksjeeierne må ha for å få tilgang til dokumentene på selskapets internettsider, samt informasjon om hvor aksjeeierne kan henvende seg for å få tilsendt dokumentene. I selskaper med vedtektsbestemmelser som nevnt i § 4–2 tredje ledd skal innkallingen opplyse om registreringsdatoen og om at det bare er de som er innført i aksjeeierregisteret som aksjeeiere på registreringsdatoen, som har rett til å delta og stemme på generalforsamlingen.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 5–11 skal lyde:

§ 5–11. Aksjeeieres rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen

En aksjeeier har rett til å få behandlet spørsmål på generalforsamlingen. Spørsmålet skal meldes skriftlig til styret innen syv dager før fristen for innkalling til generalforsamling sammen med et forslag til beslutning eller en begrunnelse for at spørsmålet settes på dagsordenen. Har innkallingen allerede funnet sted, skal det foretas en ny innkalling dersom fristen for innkalling til generalforsamling ikke er ute. En aksjeeier har også rett til å fremsette forslag til beslutning.

I kapittel 5 avsnitt III skal ny § 5–11 a lyde:

§ 5–11 a. Unntak fra krav om utsendelse for dokumenter som er lagt ut på selskapets internettsider

Det kan fastsettes i vedtektene at når dokumenter som gjelder saker som skal behandles på generalforsamlingen, er gjort tilgjengelige for aksjeeierne på selskapets internettsider, gjelder ikke lovens krav om at dokumentene skal sendes til aksjeeierne. Dette gjelder også dokumenter som etter lov skal inntas i eller vedlegges innkallingen til generalforsamlingen. En aksjeeier kan likevel kreve å få tilsendt dokumenter som gjelder saker som skal behandles på generalforsamlingen. Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for å sende dokumentene til aksjeeierne.

I kapittel 5 avsnitt III skal ny § 5–11 b lyde:

§ 5–11 b. Særregler om innkalling og informasjon til aksjeeierne om generalforsamlingen for selskaper med aksjer som er opptatt til notering på regulert marked

For selskaper med aksjer som er opptatt til notering på regulert marked, jf. lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder § 3, som ligger i eller har virksomhet i EØS-området, gjelder følgende særregler:

1. Innkallingsfristen etter § 5–10 annet ledd første punktum er 21 dager, om ikke vedtektene setter en lengre frist, jf. likevel verdipapirhandelloven § 6–17 sjette ledd. I selskaper der aksjeeierne kan stemme på generalforsamlingen elektronisk, jf. § 5–8 a, kan generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring og

med virkning frem til den neste ordinære generalforsamlingen beslutte at innkalling til ekstraordinær generalforsamling skal være sendt senest to uker før møtet skal holdes.

2. Innkallingen skal i tillegg til kravene etter § 5–10 oppfylle kravene etter forskrift fastsatt av Kongen til gjennomføring av direktiv 2007/36/EF artikkel 5 nr. 3.
3. Informasjon og skjemaer som gjelder generalforsamlingen, skal være tilgjengelig for aksjeeierne på selskapets internettsider etter regler i forskrift fastsatt av Kongen til gjennomføring av direktiv 2007/36/EF artikkel 5 nr. 4 og artikkel 14 nr. 2.

§ 5–16 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Protokollen skal angi antallet avgitte stemmer, og hvor mange aksjer og hvilken andel av aksjekapitalen de avgitte stemmene representerer, samlet og for og mot den enkelte beslutningen, i den utstrekning dette er relevant for utfallet av avstemningen.

Nåværende annet punktum blir tredje punktum.

§ 7–4 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

I selskaper som nevnt i § 5–11 b skal revisjonsberetningen være styret i hende senest 22 dager før generalforsamlingen.

§ 13–12 annet ledd skal lyde:

(2) Skal beslutningen i det overtakende selskapet treffes av styret etter § 13–5, skal dokumentene sendes til aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen i hvert av de overdragende selskapene. Har selskapet vedtektsbestemmelse som nevnt i § 5–11 a, kan dokumentene i stedet gjøres tilgjengelige for aksjeeierne på det overtakende selskapets internettsider og på selskapets forretningskontor. I så fall skal aksjeeierne innen fristen etter første punktum underrettes om at dokumentene er tilgjengelige på denne måten ved skriftlig henvendelse til hver enkelt aksjeeier. I underretningen skal aksjeeierne gjøres oppmerksom på at de kan kreve å få tilsendt dokumentene vederlagsfritt.

III

I lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler gjøres følgende endringer:

§ 8–1 femte ledd skal lyde:

I tilfeller som nevnt i fjerde ledd kan selskapet si opp enhver forsikringsavtale det har med sikrede med en ukes varsel. § 3–7 annet ledd første, annet og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

§ 18–1 femte ledd skal lyde:

I tilfeller som nevnt i fjerde ledd kan selskapet si opp enhver forsikringsavtale det har med vedkommende med en ukes varsel. § 12–4 tredje ledd første, annet og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

IV

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer.

§ 5–9 tredje ledd skal lyde:

(3) Aksjeutsteder skal i innkallingen vedlegge et skjema for fullmakt til å stemme, med mindre et slikt skjema er tilgjengelig for aksjeeierne på selskapets internettsider og innkallingen inneholder den informasjonen aksjeeierne trenger for å få tilgang til dokumentene, herunder internetadressen.

§ 6–17 nytt sjette ledd skal lyde:

(6) Innkalling til generalforsamling for beslutning av vedtektsfestede tiltak som nevnt i tredje og fjerde ledd kan, uten hensyn til fristen for innkalling til generalforsamling etter allmennaksjeloven § 5–11 b nr. 1, sendes aksjeeierne senest to uker før møtet skal holdes. Vedtektene kan sette en lengre frist for innkalling til generalforsamling for beslutning av vedtak som nevnt i fjerde ledd.

VI

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Lovens del III trer likevel i kraft straks.
2. Kongen kan gi forskrift om overgangsregler.

19. juni Lov nr. 78 2009

Lov om endringer i straffelova 1902 (foreldning i saker om kjønnslemlesting)

Ot.prp.nr.86 (2008–2009), Innst.O.nr.117 (2008–2009) og Besl.O.nr.114 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 10. og 16. juni 2009. Fremja av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 (Straffeloven).

I

I Almindelig borgerlig Straffelov 22. Mai 1902 nr. 10 skal § 68 første ledd anna punktum lyde:

Ved overtredelse av §§ 195, 196 eller lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse §§ 1 eller 2 skal fristen likevel regnes fra den dag fornærmede fyller 18 år.

II

Lova tek til å gjelde straks. Lova gjeld for alle lovbrøt som ikkje er forelda når lova tek til å gjelde.

19. juni Lov nr. 79 2009

Lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Ot.prp.nr.89 (2008–2009), Innst.O.nr.94 (2008–2009) og Besl.O.nr.115 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Følgende lov oppheves:

Lov 8. januar 1993 nr. 21 om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker.

Endringer i følgende lover:

- 1 Sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18.
- 2 Lov 10. juni 1977 nr. 71 om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område.
- 3 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 4 Lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister.
- 5 Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven).
- 6 Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven).
- 7 Lov 19. september 2008 nr. 77 om pågrepelse og overlevering mellom de nordiske stater på grunn av straffbare forhold.

I

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister gjøres følgende endringer:

Ny § 4–8 skal lyde:

§ 4–8. Luganokonvensjonen 2007

Konvensjonen om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker med protokoller og vedlegg, vedtatt i Lugano 30. oktober 2007 (Luganokonvensjonen 2007), gjelder som lov. Vedleggene gjelder slik de til enhver tid er bindende for Norge.

§ 19–16 første ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Luganokonvensjonen 2007 gjelder som lov, jf. § 4–8. Dommer som ikke behøver å anerkjennes eller fullbyrdes etter Luganokonvensjonen 2007 artikkel 61, har ikke rettskraft og tvangskraft her i riket.

II

I sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 skal § 50 første ledd nytt fjerde punktum lyde:

Regler om domsmyndighet i tvister mellom skipsfører og mannskap i utlandet er ikke til hinder for at sak reises i en annen stat når det følger av Luganokonvensjonen 2007 at det skal være adgang til det.

III

Lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrøtere m.v. § 24 nytt fjerde ledd, vedtatt ved lov 19. september 2008 nr. 77 om pågrepelse og overlevering mellom de nordiske stater på grunn av straffbare forhold, oppheves.

IV

I lov 10. juni 1977 nr. 71 om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område skal § 7 nr. 2 lyde:

2. Loven gjelder heller ikke for nordiske dommer m.v. som anerkjennes og fullbyrdes her i riket etter Luganokonvensjonen 2007 og heller ikke for så vidt annet følger av regler om anerkjennelse og fullbyrding i særlige forhold.

V

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 158 annet ledd nytt tredje punktum lyde:

Analyseinstitusjonen kan likevel oppbevare profilene utelukkende for det formål å dokumentere sin virksomhet.

VI

I lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister skal § 6 fjerde ledd annet punktum lyde:

Avtale som nevnt i første punktum er ikke til hinder for at sak reises i et annet land når det følger av Luganokonvensjonen 2007 at det skal være adgang til det.

VII

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten skal § 310 femte ledd lyde:

Bestemmelsene i første og fjerde ledd gjelder ikke dersom verken det avtalte leveringssted eller det avtalte eller faktiske utleveringssted etter § 252 tredje ledd ligger i Norge, Danmark, Finland eller Sverige, eller dersom annet følger av Luganokonvensjonen 2007.

VIII

Stortinget samtykker i ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007.

IX

1. Loven avsnitt I, II, IV, VI og VII trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Loven avsnitt III, V og VIII trer i kraft straks.
2. Fra den tid loven avsnitt I, II, IV, VI og VII trer i kraft, oppheves lov 8. januar 1993 nr. 21 om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker.
3. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Konvensjon om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

Fortale

DE KONTRAHERENDE PARTER I KONVENSJONEN HER,

ER FAST BESTEMT PÅ å styrke rettsvernet i sine territorier for personer med tilhold der,

MENER at det for dette formål er nødvendig å fastlegge domstolenes internasjonale domsmyndighet, å gjøre anerkjennelse lettere samt å innføre en hurtig prosedyre for fullbyrdelse av dommer, autentiske offentlig bekreftede dokumenter og rettsforlik,

ER KLAR OVER de bånd som forener dem og som på det økonomiske område er befestet gjennom frihandelsavtalene mellom Det europeiske fellesskap og visse medlemsstater i Det europeiske frihandelsforbund,

TAR HENSYN TIL:

- Brusselkonvensjonen av 27. september 1968 om domsmyndighet og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, slik denne konvensjon er blitt endret gjennom tiltredelseskonsensjonene ved de forskjellige utvidelser av Den europeiske union,
- Luganokonvensjonen av 16. september 1988 om domsmyndighet og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, som utvider anvendelsen av reglene i Brusselkonvensjonen av 1968 til å omfatte visse medlemsstater i Det europeiske frihandelsforbund,
- Rådsforordning (EF) nr. 44/2001 av 22. desember 2000 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, som har erstattet den ovennevnte Brusselkonvensjonen,
- avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005,

ER OVERBEVIST OM at en utvidelse av prinsippene i forordning (EF) nr. 44/2001 til å omfatte partene i konvensjonen her, vil styrke det juridiske og økonomiske samarbeidet,

ØNSKER å oppnå en så ensartet tolkning som mulig av konvensjonen her,

HAR i denne ånd BESLUTTET å inngå konvensjonen her, og

ER BLITT ENIGE OM FØLGENDE:

Kapittel I. Virkeområde

Artikkel 1.

1. Konvensjonen her gjelder i sivile og kommersielle saker uansett hva slags domstol saken bringes inn for. Den omfatter således blant annet ikke skattesaker, tollsaker eller forvaltningsrettslige saker.

2. Konvensjonen gjelder ikke:

- a) fysiske personers rettslige status, rettsevne og rettslige handleevne, formuerettigheter som følge av ekteskap, testament og arv;
- b) konkurs, avvikling av insolvente selskaper, foreninger og stiftelser, offentlige gjeldsforhandlinger (akkord) og liknende ordninger;
- c) sosiale trykdesaker;

d) voldgift.

3. I konvensjonen her menes med uttrykket «konvensjonsstat», enhver stat som er part i konvensjonen her, eller som er en medlemsstat i Det europeiske fellesskap. Det kan også bety Det europeiske fellesskap.

Kapittel II. Domsmyndighet

Avsnitt 1. Alminnelige bestemmelser

Artikkel 2.

1. Med forbehold for hva som ellers måtte følge av reglene i konvensjonen her, skal personer med bosted i en konvensjonsstat uansett statsborgerskap saksøkes ved domstolene i bostedstaten.

2. Personer som ikke er statsborgere i den konvensjonsstat der de har sitt bosted, skal være underlagt de samme vernetingsreglene som denne statens egne statsborgere.

Artikkel 3.

1. Personer med bosted i en konvensjonsstat kan bare saksøkes ved domstolene i en annen konvensjonsstat når dette følger av reglene i avsnitt 2 til 7 i dette kapittel.

2. Særlig skal de nasjonale vernetingsregler oppført i vedlegg I ikke kunne gjøres gjeldende mot dem.

Artikkel 4.

1. Har saksøkte ikke bosted i en konvensjonsstat, avgjøres domsmyndigheten i hver konvensjonsstat av rettsreglene i denne staten, likevel slik at bestemmelsene i artiklene 22 og 23 skal gjelde også her.

2. Mot en slik saksøkt kan enhver med bosted i en konvensjonsstat, uansett sitt statsborgerskap, benytte de vernetingsregler som denne stat har, herunder dem som er nevnt i vedlegg I, på samme måte som statens egne statsborgere.

Avsnitt 2. Særlige vernetingsregler

Artikkel 5.

En person som har bosted i en konvensjonsstat, kan i en annen konvensjonsstat saksøkes:

1.
 - a) i saker om kontraktforhold, ved domstolen for det sted hvor den forpliktelse tvisten gjelder, skal oppfylles;
 - b) ved anvendelsen av denne bestemmelse skal, med mindre noe annet er avtalt, oppfyllelsesstedet for den forpliktelse tvisten gjelder, være:
 - ved kjøp av løsøre, det sted i en konvensjonsstat der varene er levert, eller skulle vært levert, i henhold til avtalen,
 - ved utførelse av tjenester, det sted i en konvensjonsstat der tjenestene er utført, eller skulle vært utført, i henhold til avtalen;
 - c) dersom bokstav b) ikke får anvendelse, skal bokstav a) gjelde;
2. i saker om underholdsplikt,
 - a) ved domstolen for det sted der den bidragsberettigede har sitt bosted eller faste opphold, eller
 - b) ved den domstolen som ifølge sine egne rettsregler har kompetanse i en sak om en persons rettslige status, dersom spørsmålet om underholdsplikt avgjøres i en slik sak, unntatt når kompetansen bare grunner seg på statsborgerskapet til en av partene, eller
 - c) ved den domstol som ifølge sine egne rettsregler har kompetanse i en sak om foreldreansvar, dersom spørsmålet om underholdsplikt avgjøres i en slik sak, unntatt når kompetansen bare grunner seg på statsborgerskapet til en av partene;
3. i saker om erstatning utenfor kontraktforhold, ved domstolen for det sted der skaden ble voldt eller oppsto, eller der dette kan komme til å skje;
4. når det gjelder sivile krav som følge av en straffbar handling, ved den domstol som avgjør straffesaken, forutsatt at den domstolen ifølge sine egne rettsregler er kompetent til å behandle sivile krav;
5. i saker som gjelder tvist vedrørende virksomheten til en filial, agentur eller liknende forretningskontor, ved domstolen for det sted hvor filialen, agenturet eller forretningskontoret ligger;
6. i egenskap av stifter, styrer («trustee») eller begunstiget av en «trust» opprettet i medhold av lov eller skriftlig, eller muntlig med skriftlig bekreftelse, ved domstolene i den konvensjonsstat hvor trusten har sitt bosted;
7. i saker om bergelønn for berging av skipslast eller frakt, ved den domstol som:
 - a) har besluttet arrest i vedkommende last eller frakt til sikkerhet for kravet, eller
 - b) kunne ha besluttet en slik arrest om det ikke var blitt stilt kausjon eller annen sikkerhet, men bare når det hevdes at saksøkte har en interesse i lasten eller frakten eller hadde en slik interesse på bergingstidspunktet.

Artikkel 6.

En person som har bosted i en konvensjonsstat kan også saksøkes:

1. om han er en av flere saksøkte, ved domstolene for det sted hvor en av de saksøkte har bosted, forutsatt at kravene er så nært forbundet at det er ønskelig å forene dem til felles behandling og til felles avgjørelse for å unngå risiko for uforenlige avgjørelser som en følge av separat behandling;
2. når han på grunn av regressplikt eller av andre grunner innstevnes som tredjemann i en sak av noen av de opprinnelige parter, ved den domstol som behandler det opprinnelige søksmål – forutsatt at dette ikke ble reist utelukkende for å unndra saken fra den domstol som ellers ville ha vært kompetent i hans sak;
3. når det gjelder et motkrav vedrørende det samme kontraktforhold eller saksforhold som det opprinnelige krav var basert på, ved den domstol som behandler det opprinnelige krav;
4. i saker om kontraktforhold, når søksmålet kan forenes med et søksmål vedrørende tinglige rettigheter i fast eiendom og er rettet mot samme saksøkte, ved domstolen i den konvensjonsstat der den faste eiendom ligger.

Artikkel 7.

Når en domstol i en konvensjonsstat ifølge konvensjonen her er kompetent i saker om ansvar på grunn av bruken eller driften av et skip, er denne domstol, eller enhver annen domstol som etter statens interne rett trer i stedet for denne domstol, også kompetent til å behandle krav om begrensning av dette ansvar.

Avsnitt 3. Vernetting i forsikringssaker**Artikkel 8.**

I forsikringssaker bestemmes vernettinget av reglene i avsnittet her, men likevel slik at artikkel 4 og artikkel 5 nr. 5 får anvendelse.

Artikkel 9.

1. En forsikringsgiver med bosted i en konvensjonsstat kan saksøkes:
 - a) ved domstolene i bostedsstaten, eller
 - b) i en annen konvensjonsstat, i tilfeller der søksmålet anlegges av forsikringstakeren, den forsikrede eller en begunstiget, ved domstolene der saksøkeren har sitt bosted, eller
 - c) om han er en koassurandør, ved domstolene i en konvensjonsstat der det reises søksmål mot den ledende assurandør.
2. En forsikringsgiver uten bosted i noen konvensjonsstat, men med en filial, agentur eller liknende forretningskontor i en konvensjonsstat, skal regnes å ha bosted i den sistnevnte stat når det gjelder tvister oppstått som følge av driften av filialen, agenturet eller forretningskontoret.

Artikkel 10.

Gjelder saken ansvarsforsikring eller forsikring av fast eiendom, kan forsikringsgiveren dessuten saksøkes ved domstolene for skadestedet. Det samme gjelder om forsikringen dekker både fast eiendom og løsøre, og begge deler er berørt av samme skadetilfelle.

Artikkel 11.

1. Ved ansvarsforsikring kan forsikringsgiveren også innstevnes i sak som skadelidte har anlagt mot skadevolderen, dersom de rettsregler som gjelder for vedkommende domstol tillater det.
2. Artiklene 8, 9 og 10 gjelder for søksmål som skadelidte reiser direkte mot forsikringsgiveren, når slike direkte søksmål er tillatt.
3. Dersom de rettsregler som regulerer slike direkte søksmål, tillater at forsikringstakeren eller den forsikrede innstevnes som part i saken, skal samme domstol være kompetent også i forhold til dem.

Artikkel 12.

1. Med unntak for det som følger av artikkel 11 nr. 3, kan en forsikringsgiver bare anlegge søksmål ved domstolene i den konvensjonsstat der saksøkte har sitt bosted, uansett om denne er forsikringstaker, den forsikrede eller en begunstiget.
2. Reglene i avsnittet her hindrer ikke at motkrav reises ved den domstol som i samsvar med avsnittet her behandler det opprinnelige krav.

Artikkel 13.

Reglene i avsnittet her kan bare fravikes i en avtale:

1. som er inngått etter at tvisten oppsto, eller
2. som tillater forsikringstakeren, den forsikrede eller en begunstiget å reise søksmål ved andre domstoler enn dem som er nevnt i avsnittet her, eller
3. som er inngått mellom en forsikringstaker og en forsikringsgiver som begge på avtaletiden har bosted eller fast opphold i den samme konvensjonsstat, når avtalen går ut på at domstolene i denne stat skal være kompetente selv om skaden skulle oppstå i utlandet, forutsatt at en slik avtale ikke er i strid med rettsreglene i denne staten, eller
4. som er inngått med en forsikringstaker som ikke har bosted i noen konvensjonsstat, unntatt når forsikringen er tvungen eller gjelder fast eiendom i en konvensjonsstat, eller

5. som gjelder en forsikringsavtale som dekker en eller flere av de risikoer som er nevnt i artikkel 14.

Artikkel 14.

Artikkel 13 nr. 5 viser til følgende risikoer:

1. ethvert tap av eller skade på:
 - a) sjøgående skip, installasjoner offshore eller på det åpne hav, eller luftfartøyer, når tapet eller skaden har sammenheng med fare ved deres bruk for kommersielle formål;
 - b) gods under forsendelse, unntatt passasjerers bagasje, når forsendelsen helt eller delvis skjer med slikt skip eller luftfartøy;
2. ethvert ansvar, unntatt personskade på passasjer eller tap av eller skade på passasjerbagasje:
 - a) som oppstår ved bruken eller driften av skip, installasjoner eller luftfartøy som nevnt i nr. 1 bokstav a) såfram, hva angår sistnevnte, rettsreglene i den konvensjonsstat hvor luftfartøyet er registrert ikke forbyr vernetingsavtaler i forbindelse med forsikring mot slike skaderisikoer;
 - b) for tap eller skade forårsaket av gods under forsendelse som nevnt i nr. 1 bokstav b);
3. ethvert økonomisk tap i forbindelse med bruk eller drift av skip, installasjoner eller luftfartøy som nevnt i nr. 1 bokstav a), herunder særlig tap av frakt eller befraktningsinntekter;
4. enhver risiko eller interesse i forbindelse med dem som er nevnt i nr. 1 til 3;
5. uansett nr. 1 til 4, alle store risikoer.

Avsnitt 4. Vernetiing i saker om forbrukerkontrakter**Artikkel 15.**

1. I saker om kontrakt sluttet av en person, forbrukeren, for formål som må anses å ligge utenfor hans yrke eller ervervsmessige virksomhet, bestemmes vernetiinget av reglene i avsnittet her, med forbehold for artikkel 4 og artikkel 5 nr. 5, dersom:

- a) det gjelder en kontrakt om kjøp av løsøre hvor kjøpesummen skal betales i rater, eller
- b) det gjelder en kontrakt om lån som skal betales tilbake i rater, eller om noen annen form for kreditt, gitt for å finansiere løsørekjøp, eller
- c) i alle andre tilfeller, når kontrakten er inngått med en person som utøver kommersiell eller ervervsmessig virksomhet i den konvensjonsstat der forbrukeren har bosted, eller på en hvilken som helst annen måte retter slik virksomhet mot denne stat eller mot flere stater inklusive denne stat, og kontrakten er omfattet av denne virksomhet.

2. Har forbrukerens medkontrahent ikke bosted i noen konvensjonsstat, men har en filial, et agentur eller liknende forretningskontor i en konvensjonsstat, skal medkontrahenten anses å ha bosted i den sistnevnte stat i forhold til tvister som springer ut av driften av filialen, agenturet eller forretningskontoret.

3. Avsnittet her gjelder ikke for transportkontrakter, bortsett fra kontrakter som har bestemmelser om en kombinasjon av reise og opphold til en samlet pris.

Artikkel 16.

1. En forbruker kan reise søksmål mot den andre kontraktpart enten ved domstolene i den konvensjonsstat der denne part har bosted eller ved domstolene i den konvensjonsstat der forbrukeren har sitt bosted.

2. Den andre kontraktpart kan reise søksmål mot forbrukeren bare ved domstolene i den konvensjonsstat der forbrukeren har sitt bosted.

3. Denne artikkel er ikke til hinder for å reise motkrav ved den domstol hvor det opprinnelige krav er innbrakt i samsvar med avsnittet her.

Artikkel 17.

Reglene i avsnittet her kan bare fravikes i en avtale:

1. som er inngått etter at tvisten oppsto, eller
2. som tillater forbrukeren å reise søksmål ved andre domstoler enn dem som er nevnt i avsnittet her, eller
3. som er inngått mellom en forbruker og en kontraktpart som begge på avtaletiden har sitt bosted eller faste opphold i den samme konvensjonsstat, når avtalen går ut på at domstolene i denne stat skal være kompetente, forutsatt at en slik avtale ikke er i strid med rettsreglene i denne staten.

Avsnitt 5. Vernetiing i saker om individuelle arbeidsavtaler**Artikkel 18.**

1. I saker om individuelle arbeidsavtaler bestemmes vernetiinget av reglene i avsnittet her, med forbehold for artikkel 4 og artikkel 5 nr. 5.

2. Når en arbeidstaker inngår en individuell arbeidsavtale med en arbeidsgiver som ikke har bosted i noen konvensjonsstat, men har en filial, et agentur eller liknende forretningskontor i en konvensjonsstat, skal arbeidsgiveren, i tvister som springer ut av driften av denne virksomhet, anses å ha bosted i sistnevnte stat.

Artikkel 19.

En arbeidsgiver med bosted i en konvensjonsstat kan saksøkes:

1. ved domstolene i bostedstaten, eller

2. i en annen konvensjonsstat:
 - a) ved domstolene for det sted hvor arbeidstakeren til vanlig utfører sitt arbeid, eller ved domstolene for det siste sted han gjorde det, eller
 - b) dersom arbeidstakeren til vanlig ikke utfører eller har utført sitt arbeid i et bestemt land, ved domstolene for det sted hvor virksomheten som ansatte arbeidstakeren, ligger eller har ligget.

Artikkel 20.

1. En arbeidsgiver kan kun anlegge søksmål ved domstolene i konvensjonsstaten der arbeidstakeren har sitt bosted.
2. Reglene i avsnittet her er ikke til hinder for å reise motkrav ved den domstol hvor det opprinnelige krav er innbrakt i samsvar med avsnittet her.

Artikkel 21.

Reglene i avsnittet her kan bare fravikes i en vernetingsavtale:

1. som er inngått etter at tvisten oppsto, eller
2. som tillater arbeidstakeren å reise søksmål ved andre domstoler enn dem som er nevnt i avsnittet her.

Avsnitt 6. Eksklusivt vernetting**Artikkel 22.**

Følgende domstoler skal være enekompetente, uten hensyn til bosted:

1. i saker om tinglige rettigheter i fast eiendom eller om leie av fast eiendom, domstolene i den konvensjonsstat der eiendommen ligger.

Men i saker om midlertidig leie av fast eiendom til privat bruk for høyst seks på hverandre følgende måneder er også domstolene i den konvensjonsstat der saksøkte har sitt bosted kompetente, forutsatt at leietakeren er en fysisk person og at utleier og leietaker har bosted i samme konvensjonsstat;
2. i saker om gyldigheten, ugyldigheten eller oppløsningen av selskaper eller andre juridiske personer eller sammenslutninger av fysiske eller juridiske personer eller om gyldigheten av vedtak i deres styrende organer, domstolene i den konvensjonsstat der selskapet, foreningen eller den juridiske person eller sammenslutningen har sitt sete. For å avgjøre hvor setet er, skal domstolen anvende sin egen internasjonale privatrett;
3. i saker om gyldigheten av en innføring i et offentlig register, domstolene i den konvensjonsstat der registeret føres;
4. i saker om registrering eller gyldigheten av patenter, varemerker, design eller liknende rettigheter som forutsetter deponering eller registrering, uansett om spørsmålet reises som søksmål eller forsvar, domstolene i den konvensjonsstat der det søkes om deponering eller registrering, eller der deponering eller registrering er skjedd eller ifølge en fellesskapsrettsakt eller en internasjonal konvensjon skal anses å ha skjedd.

Med forbehold for den kompetanse som Det europeiske patentverket er tillagt i konvensjonen om meddelelse av europeiske patenter undertegnet i München 5. oktober 1973, skal domstolene i den enkelte konvensjonsstat ha eksklusiv kompetanse, uansett bosted, i saker som gjelder registrering eller gyldighet av et europeisk patent som er meddelt i denne stat, og uansett om spørsmålet reises som søksmål eller forsvar.
5. i saker om fullbyrdelse av dommer, domstolene i den konvensjonsstat der dommen skal fullbyrdes eller er blitt fullbyrdet.

Avsnitt 7. Vernetingsavtaler**Artikkel 23.**

1. Har partene, når minst en av dem har bosted i en konvensjonsstat, avtalt at en domstol eller domstolene i en konvensjonsstat skal være kompetente til å avgjøre noen tvist som har oppstått eller måtte oppstå i et bestemt rettsforhold, er den eller disse domstolene kompetente. En slik kompetanse skal være eksklusiv, med mindre partene har avtalt noe annet. En slik vernetingsavtale skal være enten:
 - a) skriftlig eller muntlig og bekreftet skriftlig, eller
 - b) inngått i en form som er i samsvar med en praksis som disse parter har etablert seg imellom, eller
 - c) i internasjonal handel, i en form som er i samsvar med en handelsbruk som partene kjente eller burde ha kjent, og som i slik handel er allment kjent blant og regelmessig fulgt av dem som inngår slike kontrakter i tilsvarende type handelsforhold.
2. Enhver elektronisk meddelelse som gir en varig dokumentasjon av avtalen om vernetting, skal sidestilles med «skriftlig».
3. Har ingen av partene i en slik avtale bosted i en konvensjonsstat, skal domstolene i andre konvensjonsstater ikke ha kompetanse i saken, med mindre den eller de domstoler som er valgt, har avvist saken.
4. Den eller de domstoler i en konvensjonsstat som er tillagt kompetanse i et «trust instrument», er enekompetente i søksmål reist mot stifteren, en styrer («trustee») eller en begunstiget, dersom saken gjelder forholdet mellom disse personer eller deres rettigheter eller plikter i henhold til trusten.

5. Vernetingsavtaler eller vernetingsklausuler i et «trust instrument» er ugyldige dersom de strider mot reglene i artiklene 13, 17 eller 21, eller dersom de tar sikte på å utelukke domstoler som har eksklusiv kompetanse i henhold til artikkel 22.

Artikkel 24.

Dersom domstolen i en konvensjonsstat ikke allerede er kompetent etter andre bestemmelser i konvensjonen her, blir den kompetent når saksøkte møter fram for den. Dette gjelder likevel ikke når saksøkte møtte fram for å bestride domstolens kompetanse, eller når en annen domstol har eksklusiv kompetanse i medhold av artikkel 22.

Avsnitt 8. Prøving av domsmyndighet og mottakelighet

Artikkel 25.

Reises søksmål ved en domstol i en konvensjonsstat og søksmålets gjenstand hovedsakelig er et saksforhold som domstolene i en annen konvensjonsstat har eksklusiv kompetanse over i medhold av artikkel 22, skal førstnevnte domstol av eget tiltak avvise saken.

Artikkel 26.

1. Blir en saksøkt med bosted i en konvensjonsstat stevnet for retten i en annen konvensjonsstat og vedkommende uteblir, skal retten av eget tiltak erklære seg inkompetent, med mindre dens kompetanse følger av bestemmelsene i konvensjonen her.

2. Domstolen skal utsette forhandlingene til det er fastslått at saksøkte er blitt satt i stand til å motta det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument, i tilstrekkelig tid for å forberede sitt forsvar, eller at alle nødvendige skritt i så måte er blitt tatt.

3. I stedet for bestemmelsene i nr. 2 skal artikkel 15 i Haagkonvensjonen 15. november 1965 om forkynnelse i utlandet av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile og kommersielle saker gjelde såfram det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument, skulle oversendes i samsvar med den konvensjonen.

4. Medlemsstater i Det europeiske fellesskap som er bundet av rådsforordning (EF) nr. 1348/2000 av 29. mai 2000 eller av avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om forkynnelse av rettslige og utenrettslige dokumenter i sivile eller kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005, skal i forbindelsene seg imellom anvende bestemmelsen i forordningens artikkel 19 såfram det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument, skulle oversendes i samsvar med den forordningen eller den avtalen.

Avsnitt 9. Litispendens – konnekse krav

Artikkel 27.

1. Dersom søksmål som har samme tvistegjenstand, hviler på samme grunnlag, og som reises mellom de samme parter, anlegges ved domstoler i ulike konvensjonsstater, skal alle andre domstoler enn den som saken først er reist ved, av eget tiltak utsette forhandlingene til det er avgjort om den første domstol er kompetent.

2. Når det er avgjort at den første domstol er kompetent, skal alle andre domstoler erklære seg inkompetente til fordel for denne domstol.

Artikkel 28.

1. Er konnekse krav til behandling ved domstoler i ulike konvensjonsstater, kan enhver annen domstol enn den som søksmål først ble reist ved, utsette behandlingen.

2. Så lenge sakene behandles i første instans, kan etter begjæring fra en av partene enhver annen domstol enn den som søksmål først er reist ved, også erklære seg inkompetent dersom den første domstolen er kompetent til å behandle de aktuelle krav og dens rettsregler tillater forening av kravene.

3. Med konnekse krav forstås i artikkelen her krav som er så nært beslektete at det vil være ønskelig med felles behandling og avgjørelse for å unngå motstridende avgjørelser som kunne bli resultatet av atskilt behandling ved forskjellige domstoler.

Artikkel 29.

Hører kravene inn under flere domstolars eksklusive kompetanse, skal alle andre domstoler enn den som søksmål først er reist ved, erklære seg inkompetente til fordel for den første domstol.

Artikkel 30.

I avsnittet her anses en sak som reist ved en domstol:

1. på det tidspunktet da det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument inngis til domstolen, forutsatt at saksøker ikke deretter har unnlatt å treffe de tiltak som krevdes av ham for å få dokumentet forkynt for saksøkte, eller
2. dersom det innledende prosesskriv i saken, eller et tilsvarende dokument, skal forkynnes før det inngis til domstolen, på det tidspunktet da det mottas av den myndighet som har ansvaret for forkynnelsen, forutsatt at saksøker ikke deretter har unnlatt å treffe de tiltak som krevdes av ham for å få dokumentet inngitt til domstolen.

Avsnitt 10. Midlertidig sikring m.m.

Artikkel 31.

Det kan for domstolene i en konvensjonsstat begjæres slike bevarende og andre midlertidige sikringstiltak som er tilgjengelige etter rettsreglene i denne staten, selv om en annen konvensjonsstats domstoler er kompetente etter konvensjonen her til å avgjøre det materielle rettsforhold.

Kapittel III. Anerkjennelse og fullbyrdelse

Artikkel 32.

I konvensjonen her menes med «dom» enhver avgjørelse truffet av en domstol i en konvensjonsstat, uten hensyn til hva den kalles, herunder kjennelse, fullbyrdesordre eller avgjørelse om sakskostnader truffet av en tjenestemann ved domstolen.

Avsnitt 1. Anerkjennelse

Artikkel 33.

1. En dom avsagt i en konvensjonsstat (opphavsstaten) skal anerkjennes i de andre konvensjonsstater (mottakerstater) uten noen særskilt prosedyre.

2. Bestrides et krav, kan enhver med rettslig interesse og som prinsipalt krever dommens anerkjennelse, begjære å få avgjort etter framgangsmåten i kapitlet her avsnitt 2 og 3 om dommen skal anerkjennes.

3. Har anerkjennelsen betydning for utfallet av en sak som verserer for en domstol i en konvensjonsstat, er denne domstol kompetent til å avgjøre spørsmålet om anerkjennelse.

Artikkel 34.

En dom skal ikke anerkjennes dersom:

1. anerkjennelse åpenbart vil virke støtende på rettsordenen («ordre public») i mottakerstaten;
2. den er en fraværdom og saksøkte ikke fikk forkynt det innledende prosesskriv, eller et tilsvarende dokument i tilstrekkelig tid og på en slik måte at han har kunnet forberede sitt forsvar, med mindre saksøkte unnlot å påklage dommen mens han hadde mulighet til det;
3. den er uforenlig med en dom avsagt i en tvist mellom de samme parter i mottakerstaten;
4. den er uforenlig med en tidligere dom som har den samme tvistegenstand, hviler på det samme grunnlag og er avsagt i en annen konvensjonsstat eller i en tredjestat mellom de samme parter, såfram den tidligere dommen fyller vilkårene for anerkjennelse i mottakerstaten.

Artikkel 35.

1. En dom skal videre ikke anerkjennes dersom den strider mot reglene i kapittel II avsnitt 3, 4 eller 6, eller i tilfelle som nevnt i artikkel 68. En dom kan dessuten nektes anerkjent i tilfelle som nevnt i artikkel 64 nr. 3 eller artikkel 67 nr. 4.

2. Ved prøvingen av de kompetanseregler som er nevnt i foregående ledd, er den domstol eller annen myndighet som begjæringen om anerkjennelse er rettet til, bundet av det faktiske forhold som domstolen i opphavsstaten har lagt til grunn.

3. Med unntak av de tilfelle som er nevnt i nr. 1, kan ikke den stedlige kompetanse til domstolen i opphavsstaten etterprøves. Det forbehold om mottakerstatens rettsorden («ordre public») som er nevnt i artikkel 34 nr. 1, kan ikke gjøres gjeldende mot regler om domstolens stedlige kompetanse.

Artikkel 36.

Ikke i noe tilfelle kan den utenlandske dommen etterprøves når det gjelder realiteten.

Artikkel 37.

1. Den domstol i en konvensjonsstat som behandler spørsmålet om anerkjennelse av en dom avsagt i en annen konvensjonsstat, kan utsette behandlingen dersom en ordinær innsigelse (appell) mot dommen er inngitt.

2. Den domstol i en konvensjonsstat som behandler spørsmålet om anerkjennelse av en dom avsagt i Irland eller Storbritannia, kan utsette behandlingen dersom tvangskraften er utsatt i opphavsstaten fordi det er anvendt rettsmidler mot dommen.

Avsnitt 2. Fullbyrdelse

Artikkel 38.

1. En dom som er avsagt i en konvensjonsstat og som er tvangskraftig der, skal fullbyrdes i en annen konvensjonsstat (mottakerstaten) når den er blitt erklært tvangskraftig i denne staten etter begjæring fra en part med rettslig interesse.

2. Men i Storbritannia skal en dom fullbyrdes i England og Wales, i Skottland eller i Nord-Irland når den er blitt registrert som tvangskraftig i den delen av Storbritannia etter begjæring fra en part med rettslig interesse.

Artikkel 39.

1. Begjæringen skal rettes til den domstol eller kompetente myndighet som er oppført i listen i vedlegg II.
2. Den stedlige kompetanse bestemmes av bostedet til den part det begjæres fullbyrdelse overfor, eller av det sted der fullbyrdelsen skal skje.

Artikkel 40.

1. Framgangsmåten ved begjæring om fullbyrdelse bestemmes av rettsreglene i den stat der fullbyrdelse begjæres.
2. Den som fremmer begjæringen må oppgi en prosessuell adresse i distriktet til den domstol begjæringen fremmes for. Dersom mottakerstaten ikke har rettsregler om en slik adresse, skal den som fremmer begjæringen isteden utpeke en prosessfullmektig.
3. De dokumenter som er nevnt i artikkel 53 skal vedlegges begjæringen.

Artikkel 41.

Dommen skal erklæres tvangskraftig så snart formalitetene omhandlet i artikkel 53 er oppfylt, uten prøving etter artiklene 34 og 35. Den part som fullbyrdelse begjæres overfor har ikke rett til å sette fram merknader på dette stadium.

Artikkel 42.

1. Etter rettsreglene om framgangsmåten i mottakerstaten, skal avgjørelsen om en begjæring om en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, straks meddeles den som har framsatt begjæringen.
2. Avgjørelsen som erklærer en dom for tvangskraftig skal forkynnes for den part det er begjært fullbyrdelse overfor, sammen med dommen dersom vedkommende ikke allerede har fått den forkynt.

Artikkel 43.

1. Begge parter kan reise innsigelse (appell) mot avgjørelsen om en begjæring om en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig.
2. Innsigelsen (appellen) inngis til den domstol som er oppført i listen i vedlegg III.
3. Innsigelsen (appellen) behandles i samsvar med reglene om kontradiktorisk saksbehandling.
4. Dersom den part som fullbyrdelse begjæres overfor, unnlater å møte for domstolen som behandler innsigelsen (appellen), får reglene i artikkel 26 nr. 2 til 4 anvendelse selv om den som fullbyrdelsen begjæres overfor, ikke har bosted i noen av konvensjonsstatene.
5. Innsigelse (appell) mot avgjørelsen som erklærer en dom for tvangskraftig skal inngis innen en måned etter at den er blitt forkynt. Har den part som fullbyrdelse begjæres overfor bosted i en annen konvensjonsstat enn den hvor avgjørelsen som erklærer en dom for tvangskraftig ble avsagt, skal fristen for å reise innsigelse (appell) være to måneder og løpe fra den dag avgjørelsen ble forkynt for ham personlig eller på hans faste oppholdssted. Det kan ikke gis fristutsettelse på grunn av avstanden.

Artikkel 44.

Appellinstansens avgjørelse kan bare overprøves på den måte som er omhandlet i vedlegg IV.

Artikkel 45.

1. Den domstol som en innsigelse (appell) er inngitt til etter artikkel 43 eller artikkel 44 skal avvise eller oppheve en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig utelukkende av en av de grunnene som er angitt i artiklene 34 og 35. Avgjørelsen skal treffes uten opphold.
2. Ikke i noe tilfelle kan den utenlandske dom etterprøves når det gjelder realiteten.

Artikkel 46.

1. Den domstol som en innsigelse (appell) er inngitt til etter artikkel 43 eller artikkel 44 kan på begjæring fra den part som fullbyrdelse begjæres overfor utsette behandlingen dersom det er inngitt en ordinær innsigelse (appell) mot dommen i opphavsstaten, eller dersom fristen for en slik innsigelse (appell) ennå ikke er ute; i sistnevnte fall kan domstolen sette en frist for å inngi slik innsigelse (appell).
2. Er dommen avsagt i Irland eller Storbritannia, skal ethvert tilgjengelig rettsmiddel i opphavsstaten anses som et ordinært rettsmiddel ved anvendelsen av nr. 1.
3. Domstolen kan også sette som vilkår for fullbyrdelse at det stilles slik sikkerhet som domstolen bestemmer.

Artikkel 47.

1. Når en dom må anerkjennes etter konvensjonen her, skal intet være til hinder for at den som fremmer begjæringen, kan benytte seg av bevarende og andre midlertidige sikringstiltak i samsvar med rettsreglene i mottakerstaten uten at det kreves en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig etter artikkel 41.
2. Avgjørelsen som erklærer en dom for tvangskraftig skal innebære rett til å beslutte midlertidig sikring.
3. Så lenge fristen løper etter artikkel 43 nr. 5 for innsigelse (appell) mot en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, og inntil innsigelsen (appellen) som der er nevnt er avgjort, kan annen fullbyrdelse enn midlertidig sikring mot formuesgoder til den part som fullbyrdelse kreves overfor, ikke foretas.

Artikkel 48.

1. Når en utenlandsk dom avgjør flere krav, og en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig ikke kan gis for dem alle, skal domstolen eller kompetent myndighet gi slik erklæring for ett eller flere av kravene.
2. Den som fremmer krav om en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, kan begrense kravet til deler av dommen.

Artikkel 49.

En utenlandsk dom på tvangsmulkt kan bare fullbyrdes i mottakerstaten hvis mulktens størrelse er endelig avgjort av domstolene i opphavsstaten.

Artikkel 50.

1. Har den som begjærer fullbyrdelse, helt eller delvis nytt godt av fri sakførsel eller rettshjelp, herunder eventuelt også helt eller delvis gebyrfritak i opphavsstaten, skal han ved saksbehandlingen etter reglene i avsnittet her nyte godt av friest mulig sakførsel eller rettshjelp, eller i tilfelle også videst mulig gebyrfritak, etter rettsreglene i mottakerstaten.
2. Den som begjærer fullbyrdelse av en avgjørelse om underholdsplikt truffet av et forvaltningsorgan i Danmark, Island eller Norge skal i mottakerstaten nyte godt av den støtte og de fritak som er nevnt i første ledd dersom han legger fram en erklæring fra henholdsvis det danske, det islandske eller det norske justisministerium om at han oppfyller vilkårene for helt eller delvis fri sakførsel eller rettshjelp, herunder eventuelt gebyrfritak.

Artikkel 51.

En part som begjærer fullbyrdelse i en konvensjonsstat av en dom avsagt i en annen konvensjonsstat, kan ikke pålegges noen form for sikkerhetsstillelse, depositum eller liknende, bare fordi han er utenlandsk statsborger eller ikke har bosted eller opphold i mottakerstaten.

Artikkel 52.

Det må i fullbyrdesstaten ikke pålegges gebyr, avgift eller liknende betaling beregnet ut fra tvistegjenstandens verdi for behandling av en begjæring om en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig.

Avsnitt 3. Alminnelige bestemmelser**Artikkel 53.**

1. En part som begjærer anerkjennelse eller avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, skal legge fram en bekreftet kopi av dommen.
2. Den part som begjærer avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig, skal også legge fram den bekreftelse som er nevnt i artikkel 54, med forbehold for artikkel 55.

Artikkel 54.

Domstolen eller kompetent myndighet i en konvensjonsstat der en dom er avsagt, skal på anmodning fra enhver med rettslig interesse utstede en bekreftelse som utferdiges på standardskjemaet i vedlegg V til konvensjonen her.

Artikkel 55.

1. Dersom det ikke utstedes bekreftelse som nevnt i artikkel 54, kan retten eller kompetent myndighet sette en frist for framleggelse eller godta tilsvarende dokumenter eller frita fra kravet om framleggelse når den mener den alt har tilstrekkelige opplysninger.
2. Retten eller kompetent myndighet kan kreve at det legges fram en oversettelse av dokumentene. Oversettelsen skal bekreftes av en person med myndighet til dette i en av konvensjonsstatene.

Artikkel 56.

Det skal ikke kreves legalisering eller tilsvarende formalitet med hensyn til de dokumenter som er nevnt i artikkel 53 eller artikkel 55 nr. 2, eller med hensyn til prosessfullmakt.

Kapittel IV. Autentiske offentlig bekreftede dokumenter og rettsforlik**Artikkel 57.**

1. Et offentlig bekreftet dokument som er utstedt som autentisk og er tvangskraftig i en konvensjonsstat, skal på begjæring erklæres tvangskraftig i en annen konvensjonsstat etter reglene i artikkel 38 følgende. Den domstol som en innsigelse (appell) er inngitt til etter artikkel 43 eller artikkel 44 kan bare avvise eller oppheve en avgjørelse som erklærer en dom for tvangskraftig dersom fullbyrdelse på grunnlag av dokumentet åpenbart vil virke støtende på rettsordenen («ordre public») i mottakerstaten.
2. Avtaler om underholdsplikt inngått overfor en forvaltningsmyndighet eller bekreftet av en slik myndighet skal også betraktes som autentiske offentlig bekreftede dokumenter i henhold til nr. 1.
3. Dokumentet må oppfylle de vilkår som er satt for å kunne fastslå at det er autentisk etter reglene i utstedelsesstaten.
4. Bestemmelsene i kapittel III avsnitt 3 får anvendelse så langt de passer. Kompetent myndighet i den konvensjonsstat der et autentisk offentlig bekreftet dokument ble utarbeidet eller registrert, skal på begjæring fra

enhver med rettslig interesse, utstede en bekreftelse utferdiget på standardskjemaet i vedlegg VI til konvensjonen her.

Artikkel 58.

Et forlik som er inngått for retten under behandlingen av tvistemålet og som har tvangskraft i den konvensjonsstat hvor det ble inngått, har tvangskraft i mottakerstaten på samme vilkår som et autentisk offentlig bekreftet dokument. Domstolen eller kompetent myndighet i den konvensjonsstat der det ble inngått rettsforlik, skal på begjæring fra enhver med rettslig interesse, utstede en bekreftelse utferdiget på standardskjemaet i vedlegg V til konvensjonen her.

Kapittel V. Alminnelige bestemmelser

Artikkel 59.

1. Ved avgjørelsen av om en part har bosted i den konvensjonsstat hvor søksmål er reist for domstolene, skal retten anvende sin egen interne rett.
2. Har en part ikke bosted i den stat hvor søksmål er reist for domstolene, skal retten ved avgjørelsen av om han har bosted i en annen konvensjonsstat, anvende rettsreglene i denne staten.

Artikkel 60.

1. I konvensjonen her har et selskap eller annen juridisk person eller sammenslutning av fysiske eller juridiske personer bosted der hvor det har sitt:
 - a) vedtektsbestemte sete, eller
 - b) hovedadministrasjon, eller
 - c) hovedforretningssted.
2. For Storbritannia og Irland menes med «vedtektsbestemt sete» registrert forretningskontor eller, dersom det ikke finnes, stedet der selskapet er registrert eller, dersom det ikke finnes, stedet i henhold til hvis rettsregler stiftelsen fant sted.
3. For å avgjøre om en «trust» har bosted i den konvensjonsstat hvor saken er reist, skal retten anvende sin egen internasjonale privatrett.

Artikkel 61.

Med forbehold for gunstigere regler i nasjonal rett kan personer med bosted i en konvensjonsstat og som blir straffeforfulgt for en ikke-forsettlig overtredelse ved straffdomstolene i en annen konvensjonsstat hvor de ikke er statsborgere, la seg forsvare av personer med myndighet til dette, selv om de ikke møter personlig. Domstolen som behandler saken kan imidlertid påby personlig frammøte; ved fravær behøver ikke en dom avsagt om borgerlige krav uten at vedkommende hadde høve til å forsvare seg, å anerkjennes eller fullbyrdes i andre konvensjonsstater.

Artikkel 62.

I konvensjonen her omfatter uttrykket «domstol» enhver myndighet som en konvensjonsstat har utpekt til å ha domsmyndighet i saker som hører under virkeområdet for konvensjonen her.

Kapittel VI. Overgangsbestemmelser

Artikkel 63.

1. Konvensjonen her får bare anvendelse på søksmål som er reist og offentlig bekreftede dokumenter som er utstedt som autentiske etter at konvensjonen har trådt i kraft i opphavsstaten, og ved anerkjennelse eller fullbyrdelse av en dom eller et autentisk offentlig bekreftet dokument, i mottakerstaten.
2. Om saken ble reist i opphavsstaten før konvensjonen her trådte i kraft, skal dommer avsagt etter det tidspunkt anerkjennes og fullbyrdes i samsvar med reglene i kapittel III:
 - a) dersom saken ble reist i opphavsstaten etter at Luganokonvensjonen av 16. september 1988 trådte i kraft både i opphavsstaten og i mottakerstaten;
 - b) i alle andre tilfeller, dersom domstolenes kompetanse bygde på regler som er i samsvar med reglene i enten kapittel II eller i en konvensjon som var i kraft mellom opphavsstaten og mottakerstaten da saken ble reist.

Kapittel VII. Forholdet til rådsforordning (EF) nr. 44/2001 og andre instrumenter

Artikkel 64.

1. Konvensjonen her er ikke til hinder for at medlemsstatene i Det europeiske fellesskap anvender rådsforordning (EF) nr. 44/2001 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, med eventuelle endringer, konvensjonen om jurisdiksjon og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, inngått i Brussel 27. september 1968, samt protokollen om tolking av den konvensjonen ved De europeiske fellesskaps domstol, inngått i Luxembourg 3. juni 1971, som endret ved konvensjoner om tilslutning til nevnte konvensjon og protokoll inngått mellom medlemsstatene i De europeiske fellesskap, så vel som avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005.
2. Konvensjonen her skal likevel alltid anvendes:

- a) i spørsmål om domstolenes kompetanse, når saksøkte har bosted i en stat der konvensjonen her får anvendelse, men ikke et instrument nevnt i nr. 1, eller der artiklene 22 eller 23 i konvensjonen her overfører kompetansen til domstolene i en slik stat;
- b) i spørsmål om litispens eller konnekse krav som nevnt i artiklene 27 og 28, når sak reises i en stat der konvensjonen her får anvendelse, men ikke et instrument nevnt i nr. 1, og i en stat der konvensjonen her får anvendelse, så vel som et instrument nevnt i nr. 1;
- c) i spørsmål om anerkjennelse og fullbyrdelse, når enten opphavsstaten eller mottakerstaten ikke anvender et instrument nevnt i nr. 1.

3. Foruten av de grunner som er nevnt i kapittel III kan anerkjennelse eller fullbyrdelse nektes når det kompetansegrunnlag dommen bygger på, avviker fra det som ville følge av konvensjonen her, og anerkjennelse eller fullbyrdelse begjæres overfor en part som har bosted i en stat der konvensjonen her, men ikke et instrument nevnt i nr. 1 får anvendelse, med mindre dommen etter de rettsregler som ellers måtte gjelde i mottakerstaten likevel kan anerkjennes eller fullbyrdes.

Artikkel 65.

Når ikke annet følger av artiklene 63 nr. 2, 66 og 67, skal konvensjonen her erstatte de konvensjoner som er inngått mellom to eller flere konvensjonsstater, og som dekker de samme saker som konvensjonen her. Særlig skal konvensjonene nevnt i vedlegg VII erstattes.

Artikkel 66.

1. Konvensjonene nevnt i artikkel 65 skal fortsatt gjelde i saker som konvensjonen her ikke omfatter.
2. De skal fortsatt gjelde for dommer avsagt og offentlig bekreftede dokumenter som er utstedt som autentiske før konvensjonen her trer i kraft.

Artikkel 67.

1. Konvensjonen her berører ikke konvensjoner som konvensjonspartene og/eller konvensjonsstatene er bundet av, og som regulerer domsmyndighet eller anerkjennelse eller fullbyrdelse av dommer på særskilt avgrenset saksfelter. Med forbehold for de forpliktelser som følger av andre avtaler mellom visse konvensjonsparter, skal konvensjonen her ikke være til hinder for at konvensjonspartene inngår slike konvensjoner.

2. Konvensjonen her hindrer ikke en domstol i en stat bundet av konvensjonen her, og av en konvensjon om et særskilt avgrenset saksfelt, i å ta domsmyndighet i henhold til sistnevnte konvensjon, selv om saksøkte har bosted i en annen konvensjonsstat som ikke har sluttet seg til den konvensjonen. Den domstol som behandler saken, skal likevel alltid anvende artikkel 26 i konvensjonen her.

3. Dommer avsagt i en konvensjonsstat av en domstol som var kompetent i kraft av en konvensjon om et særskilt avgrenset saksfelt skal anerkjennes og fullbyrdes i de andre konvensjonsstatene etter reglene i kapittel III i konvensjonen her.

4. Foruten av de grunner som er nevnt i kapittel III kan anerkjennelse eller fullbyrdelse nektes dersom mottakerstaten ikke er bundet av konvensjonen på et særskilt avgrenset saksfelt og den person som anerkjennelse eller fullbyrdelse begjæres overfor, har bosted i den staten eller, dersom mottakerstaten er en medlemsstat i Det europeiske fellesskap og med hensyn til konvensjoner som vil måtte inngås av Det europeiske fellesskap, i en av dets medlemsstater, med mindre dommen likevel kan anerkjennes eller fullbyrdes etter de rettsregler som ellers måtte gjelde i mottakerstaten.

5. Har både opphavsstaten og mottakerstaten sluttet seg til en konvensjon om et særskilt avgrenset saksfelt og den konvensjonen inneholder egne vilkår for anerkjennelse eller fullbyrdelse av dommer, skal disse vilkår anvendes. I alle tilfelle kan bestemmelsene i konvensjonen her om framgangsmåten ved anerkjennelse og fullbyrdelse anvendes.

Artikkel 68.

1. Konvensjonen her skal ikke berøre avtaler der konvensjonsstatene, før konvensjonen trer i kraft, har forpliktet seg til ikke å anerkjenne dommer avsagt i en annen konvensjonsstat mot saksøkte med bosted eller fast opphold i en tredjestat, når det gjelder tilfelle som nevnt i artikkel 4 og dommen bare kunne avsies på grunnlag av en kompetanseregel som angitt i artikkel 3 nr. 2. Med forbehold for de forpliktelser som følger av andre avtaler mellom visse konvensjonsparter, skal konvensjonen her ikke være til hinder for at konvensjonspartene inngår slike konvensjoner.

2. En konvensjonspart kan likevel ikke forplikte seg overfor en tredje stat til ikke å anerkjenne en dom avsagt i en annen konvensjonsstat av en domstol som har bygd sin domskompetanse på at saksøkte har et formuesgode i den staten, eller på at saksøker har fått utlegg eller arrest i et formuesgode som befant seg der:

- a) dersom søksmålet gjaldt eiendomsretten eller besittelsesretten til formuesgodet, råderetten over det eller en annen tvist vedrørende formuesgodet, eller
- b) dersom formuesgodet er stilt til sikkerhet for en gjeld som er sakens gjenstand.

Kapittel VIII. Sluttbestemmelser

Artikkel 69.

1. Konvensjonen skal være åpen for undertegning av Det europeiske fellesskap, Danmark og stater som når konvensjonen åpnes for undertegning, er medlemmer av Det europeiske frihandelsforbund.

2. Konvensjonen skal undergis ratifikasjon av de undertegnende stater. Ratifikasjonsdokumentene skal deponeres hos Forbundsrådet i Sveits, som skal være depositar for konvensjonen.

3. På tidspunktet for ratifikasjon kan konvensjonspartene avgi erklæringer i samsvar med artikkel I, II og III i protokoll 1.

4. Konvensjonen trer i kraft den første dag i den sjette måned som følger etter den dag da Det europeiske fellesskap og et medlem av Det europeiske frihandelsforbund har deponert sine ratifikasjonsdokumenter.

5. Konvensjonen skal tre i kraft i forhold til enhver annen part den første dag i den tredje måned som følger etter deponeringen av dens ratifikasjonsdokument.

6. Med forbehold for artikkel 3 nr. 3 i protokoll 2 skal konvensjonen her erstatte konvensjonen om domsmyndighet og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker vedtatt i Lugano 16. september 1988, fra sin ikrafttredelse i samsvar med nr. 4 og 5 ovenfor. Enhver henvisning til Luganokonvensjonen av 1988 i andre instrumenter, skal forstås som en henvisning til konvensjonen her.

7. Hva angår forholdet mellom medlemsstatene i Det europeiske fellesskap og territorier utenfor Europa omhandlet i artikkel 70 nr. 1 bokstav b), skal konvensjonen erstatte konvensjonen om jurisdiksjon og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, inngått i Brussel 27. september 1968, samt protokollen om tolking av den konvensjonen ved De europeiske fellesskaps domstol, inngått i Luxembourg 3. juni 1971, endret ved konvensjoner om tiltredelse til nevnte konvensjon og protokoll av de stater som har tiltrådt De europeiske fellesskap, fra den dag konvensjonen her trer i kraft for disse territorier i samsvar med artikkel 73 nr. 2.

Artikkel 70.

1. Etter at konvensjonen har trådt i kraft, er den åpen for tiltredelse av:

- a) De stater som etter at konvensjonen er åpnet for undertegning, blir medlemmer av Det europeiske frihandelsforbund, på de vilkår som er fastlagt i artikkel 71;
- b) Medlemsstater i Det europeiske fellesskap som handler på vegne av visse territorier utenfor Europa som er en del av vedkommende medlemsstats territorium, eller for hvis internasjonale forbindelser vedkommende medlemsstat er ansvarlig, på de vilkår som er fastlagt i artikkel 71;
- c) enhver annen stat, på de vilkår som er fastlagt i artikkel 72.

2. Stater nevnt i nr. 1 som ønsker å bli part i konvensjonen her, skal rette søknaden til depositaren. Med søknaden, herunder informasjon som er nevnt i artiklene 71 og 72, skal det følge en oversettelse til engelsk og fransk.

Artikkel 71.

1. Enhver stat som er nevnt i artikkel 70 nr. 1 bokstav a) og b), og som ønsker å bli part i konvensjonen her,

- a) skal sende inn de opplysninger som kreves i henhold til konvensjonen her;
- b) kan avgi erklæringer i samsvar med artiklene I og III i protokoll 1.

2. Depositaren skal oversende all informasjon mottatt i henhold til nr. 1, til de øvrige konvensjonsparter før vedkommende stat deponerer tiltredelsesdokumentet.

Artikkel 72.

1. Enhver stat som er nevnt i artikkel 70 nr. 1 bokstav c), og som ønsker å bli part i konvensjonen her,

- a) skal sende inn den informasjonen som kreves for å anvende konvensjonen her;
- b) kan avgi erklæringer i samsvar med artiklene I og III i protokoll 1; og
- c) skal især gi depositaren informasjon om:

- (1) sitt rettssystem, herunder informasjon om utnevning av dommere og om deres uavhengighet;
- (2) sin interne rett hva angår sivil rettergang og fullbyrdelse av dommer; og
- (3) sin internasjonale privatrett hva angår sivil rettergang.

2. Depositaren skal oversende all informasjon mottatt i henhold til nr. 1, til de øvrige konvensjonsparter før vedkommende stat innbys til å tiltre i samsvar med nr. 3.

3. Med forbehold for nr. 4 skal depositaren bare innby vedkommende stat til å tiltre dersom den har fått enstemmig samtykke av konvensjonspartene. Konvensjonspartene skal bestrebe seg på å gi sitt samtykke innen ett år etter depositarens innbydelse.

4. Konvensjonen skal tre i kraft bare i forholdet mellom den tiltredende staten og de konvensjonsparter som ikke har reist noen innvendinger mot tiltredelsen før den første dag i den tredje måned som følger etter at tiltredelsesdokumentet er deponert.

Artikkel 73.

1. Tiltredelsesdokumentene skal deponeres hos depositaren.

2. For en tiltredende stat nevnt i artikkel 70 skal konvensjonen tre i kraft den første dag i den tredje måned som følger etter at dens tiltredelsesdokument er deponert. Deretter skal den tiltredende stat anses som en part i konvensjonen.

3. Enhver konvensjonspart kan oversende depositaren en tekst til konvensjonen her på sitt eller sine språk, som skal ha gyldighet dersom konvensjonspartene samtykker, i samsvar med protokoll 2 artikkel 4.

Artikkel 74.

1. Konvensjonen her er inngått for et ubegrenset tidsrom.
2. Enhver konvensjonspart kan når som helst si opp konvensjonen her ved å sende en meddelelse til depositaren.
3. Oppsigelsen får virkning ved utløpet av det kalenderår som følger etter at det er gått seks måneder fra den dag da depositaren mottok meddelelsen om oppsigelse.

Artikkel 75.

Med konvensjonen her følger:

- en protokoll 1, om visse spørsmål om domsmyndighet, saksbehandling og fullbyrdelse;
- en protokoll 2, om domstolenes ensartete tolking av konvensjonen her og om den permanente komité;
- en protokoll 3, om anvendelsen av artikkel 67 i konvensjonen her;
- vedlegg I til IV og vedlegg VII, med informasjon om anvendelsen av konvensjonen her;
- vedlegg V og VI, som inneholder de bekreftelser som er nevnt i artiklene 54, 58 og 57 i konvensjonen her;
- vedlegg VIII, som angir gyldige språk som nevnt i artikkel 79 i konvensjonen her; og
- vedlegg IX, om anvendelsen av artikkel II i protokoll 1.

Disse protokoller og vedlegg skal utgjøre en integrert del av konvensjonen her.

Artikkel 76.

Med forbehold for artikkel 77 kan enhver konvensjonspart be om revisjon av konvensjonen her.

For det formål skal depositaren sammenkalle den permanente komité som fastsatt i protokoll 2 artikkel 4.

Artikkel 77.

1. Konvensjonspartene skal oversende depositaren teksten til enhver bestemmelse i sin lovgivning som endrer listene i vedlegg I til IV, samt enhver sletting eller tilføyelse i listen i vedlegg VII, med ikrafttredelsesdato. Oversendelsen skal finne sted i rimelig tid før ikrafttredelsen og være ledsaget av en oversettelse til engelsk og fransk. Depositaren skal endre de berørte vedlegg i samsvar med dette, etter å ha rådført seg med den permanente komité i samsvar med protokoll 2 artikkel 4. For dette formål skal konvensjonspartene sørge for en oversettelse av endringene til sine språk.

2. Enhver endring av vedlegg V til VI og vedlegg VIII til IX til konvensjonen her skal vedtas av den permanente komité i samsvar med protokoll 2 artikkel 4.

Artikkel 78.

1. Depositaren skal underrette konvensjonspartene om:

- a) deponeringen av ethvert ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument;
- b) datoene for ikrafttredelsen av konvensjonen her i forhold til konvensjonspartene;
- c) enhver erklæring mottatt i henhold til artiklene I til IV i protokoll 1;
- d) enhver meddelelse etter artikkel 74 nr. 2, artikkel 77 nr. 1 og punkt 4 i protokoll 3.

2. Meddelelsene skal ledsages av oversettelser til engelsk og fransk.

Artikkel 79.

Konvensjonen her, utferdiget i ett enkelt originaleksemplar på de språk som er oppført i vedlegg VIII, med samme gyldighet for alle tekster, skal deponeres i arkivene til Forbundsrådet i Sveits. Forbundsrådet i Sveits skal sende en bekreftet kopi til hver konvensjonspart.

TIL VITTERLIGHET DERAU har de befullmektigede undertegnet denne konvensjonen.

Protokoll 1 om visse spørsmål om domsmyndighet, saksbehandling og fullbyrdelse

KONVENsjONSPARTENE ER ENIGE OM FØLGENDE:

Artikkel I.

1. Rettslige og utenrettslige dokumenter som er satt opp i en konvensjonsstat og som skal forkynnes for personer i en annen konvensjonsstat, skal formidles i samsvar med framgangsmåten fastsatt i konvensjoner og avtaler inngått mellom disse stater.

2. Med mindre den konvensjonspart på hvis territorium forkynnelsen skal skje reserverer seg ved en erklæring til depositaren, kan slike dokumenter også sendes fra vedkommende offentlige tjenestemann i den stat hvor dokumentet er satt opp, direkte til vedkommende offentlige tjenestemann i den stat der adressaten befinner seg. Tjenestemannen i opphavsstaten skal i så fall sende en kopi av dokumentet til den tjenestemann i mottakerstaten som har kompetanse til å presentere det for adressaten. Dokumentet skal sendes i samsvar med rettsreglene i mottakerstaten. Sendingen skal fastslås ved en bekreftelse som sendes direkte til tjenestemannen i opphavsstaten.

3. Medlemsstater i Det europeiske fellesskap som er bundet av rådsforordning (EF) nr. 1348/2000 av 29. mai 2000 eller av avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om forkynnelse av rettslige og

utenrettslige dokumenter i sivile eller kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005, skal i forbindelsene seg imellom anvende den forordningen og den avtalen.

Artikkel II.

1. Den kompetanse som er fastsatt i artiklene 6 nr. 2 og 11 for søksmål om regressplikt og andre saker hvor tredjemann trekkes inn, kan ikke gjøres fullt ut gjeldende i konvensjonsstater nevnt i vedlegg IX. Enhver person med bosted i en annen konvensjonsstat kan saksøkes for domstolene i disse statene i henhold til reglene nevnt i vedlegg IX.

2. Det europeiske fellesskap kan på ratifikasjonstidspunktet erklære at framgangsmåtene nevnt i artiklene 6 nr. 2 og 11 ikke kan gjøres gjeldende i enkelte andre medlemsstater, og opplyse om hvilke regler som skal gjelde.

3. Dommer avsagt i de øvrige konvensjonsstater i henhold til artiklene 6 nr. 2 eller 11, skal anerkjennes og fullbyrdes i de stater som er nevnt i nr. 1 og 2, i samsvar med kapittel III. De rettsvirkninger som dommer avsagt i disse stater måtte ha overfor tredjeperson ved anvendelse av bestemmelsene i nr. 1 og 2, skal også anerkjennes i de øvrige konvensjonsstater.

Artikkel III.

1. Sveits forbeholder seg rett til å erklære på ratifikasjonstidspunktet at det ikke vil anvende følgende del av bestemmelsen i artikkel 34 nr. 2:

«med mindre saksøkte unnlot å påklage dommen mens han hadde mulighet til det».

Dersom Sveits avgir en slik erklæring, skal de øvrige konvensjonsparter ta det samme forbeholdet med hensyn til dommer avsagt ved domstolene i Sveits.

2. Konvensjonspartene kan, med hensyn til dommer avsagt i en tiltredende stat som nevnt i artikkel 70 nr. 1 bokstav c), ved erklæring forbeholde seg:

- a) den rett som er nevnt i nr. 1, og
- b) retten for en myndighet som nevnt i artikkel 39, uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 41, til å undersøke av eget tiltak om noen av grunnene til å nekte anerkjennelse og fullbyrdelse av en dom er til stede eller ikke.

3. Dersom en konvensjonspart har tatt et slikt forbehold overfor en tiltredende stat som nevnt i nr. 2, kan denne tiltredende stat ved erklæring forbeholde seg den samme retten med hensyn til dommer avsagt ved vedkommende konvensjonsparts domstoler.

4. Med unntak av det forbehold som er nevnt i nr. 1, gjelder erklæringene for en femårsperiode og kan fornyes ved utløpet av en slik periode. Konvensjonsparten skal melde fra om en fornyelse av en erklæring som nevnt i nr. 2 senest seks måneder før utløpet av perioden. En tiltredende stat kan bare fornye en erklæring avgitt i henhold til nr. 3 etter at vedkommende erklæring som nevnt i nr. 2 er fornyet.

Artikkel IV.

De erklæringer som er nevnt i denne protokoll, kan på ethvert tidspunkt trekkes tilbake ved meddelelse til depositaren. Med meddelelsen skal det følge en oversettelse til engelsk og fransk. Konvensjonspartene sørger for oversettelser til sine språk. En tilbaketrekking skal få virkning fra den første dag i den tredje måned som følger etter meddelelsen.

Protokoll 2 om ensartet tolking av konvensjonen og om den permanente komité

Fortale

KONVENSJONSPARTENE,

SOM VISER TIL konvensjonen artikkel 75,

SOM TAR I BETRAKTNING den viktige sammenhengen mellom konvensjonen her, Luganokonvensjonen av 1988 og de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her,

SOM TAR I BETRAKTNING at De europeiske fellesskaps domstol har kompetanse til å avgjøre spørsmål om tolkingen av de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her,

SOM TAR I BETRAKTNING at konvensjonen her blir en del av fellesskapsreglene, og at De europeiske fellesskaps domstol derfor har kompetanse til å avgjøre spørsmål om tolkingen av bestemmelsene i konvensjonen her med hensyn til anvendelsen ved domstolene i Det europeiske fellesskaps medlemsstater,

SOM KJENNER TIL de avgjørelser De europeiske fellesskaps domstol har truffet om tolkingen av de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her fram til undertegningen av konvensjonen her, og til de avgjørelser som domstolene hos partene i Luganokonvensjonen av 1988 har truffet om sistnevnte konvensjon fram til tiden for undertegningen av konvensjonen her,

SOM TAR I BETRAKTNING at den parallelle revisjonen av både Luganokonvensjonen av 1988 og Brusselkonvensjonen, som førte til inngåelsen av en revidert tekst til disse konvensjonene, i det vesentlige var basert på ovennevnte avgjørelser om Brusselkonvensjonen av 1968 og Luganokonvensjonen av 1988,

SOM TAR I BETRAKTNING at den reviderte teksten til Brusselkonvensjonen er blitt innarbeidet i forordning (EF) nr. 44/2001 etter Amsterdamtraktatens ikrafttredelse,

SOM TAR I BETRAKTNING at denne reviderte teksten også utgjorde grunnlaget for teksten til konvensjonen her,

SOM ØNSKER å unngå, under full aktelse for domstolenes uavhengighet, motstridende tolkinger, og å oppnå en så ensartet tolking som mulig av bestemmelsene i konvensjonen her, og av bestemmelsene i forordning (EF) nr. 44/2001 som i det alt vesentlige er gjengitt i konvensjonen her, og av andre instrumenter som nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her,

ER BLITT ENIGE OM FØLGENDE:

Artikkel 1.

1. Enhver domstol som anvender og tolker konvensjonen her, skal ta tilbørlig hensyn til de prinsipper som følger av enhver relevant avgjørelse om vedkommende bestemmelse(r) eller liknende bestemmelse(r) i Luganokonvensjonen av 1988 og de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her, truffet av domstolene i konvensjonsstatene og De europeiske fellesskaps domstol.

2. For domstolene i medlemsstatene i Det europeiske fellesskap skal forpliktelsen i nr. 1 gjelde med forbehold for deres forpliktelser i forhold til De europeiske fellesskaps domstol, som følger av traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap eller avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Kongeriket Danmark om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker, undertegnet i Brussel 19. oktober 2005 .

Artikkel 2.

Enhver konvensjonsstat som ikke er en medlemsstat i Det europeiske fellesskap, har rett til å komme med innlegg eller skriftlig uttalelse, i samsvar med artikkel 23 i protokollen om vedtektene for De europeiske fellesskaps domstol, når en domstol eller en særdomstol i en medlemsstat i Det europeiske fellesskap henviser en sak til De europeiske fellesskaps domstol for prejudisiell avgjørelse om fortolkningen av konvensjonen her eller de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her.

Artikkel 3.

1. Kommisjonen for De europeiske fellesskap skal etablere et system for utveksling av informasjon om relevante dommer avsagt etter konvensjonen her, så vel som relevante dommer avsagt etter Luganokonvensjonen av 1988 og de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her. Systemet skal være åpent for allmennheten og inneholde dommer avsagt av domstoler i siste instans og av De europeiske fellesskaps domstol så vel som dommer av særlig betydning som er blitt endelige og er avsagt i henhold konvensjonen her, Luganokonvensjonen av 1988 og de instrumenter som er nevnt i artikkel 64 nr. 1 i konvensjonen her. Dommene skal klassifiseres og være forsynt med et sammendrag.

Systemet skal bestå av dommer som omhandlet ovenfor som Kommisjonen mottar fra de kompetente myndigheter i konvensjonsstatene og som er avsagt av domstolene i disse stater.

2. Rettsskriveren ved De europeiske fellesskaps domstol vil foreta et utvalg av saker av særlig interesse for at konvensjonen skal virke på en tilfredsstillende måte, og presentere denne rettspraksis på ekspertmøter i samsvar med artikkel 5 i denne protokoll.

3. Fram til De europeiske fellesskap har innført systemet omhandlet i nr. 1, skal De europeiske fellesskaps domstol fortsatt anvende det system for informasjonsutveksling som er etablert ved protokoll 2 i Luganokonvensjonen av 1988, for dommer avsagt etter konvensjonen her og Luganokonvensjonen av 1988.

Artikkel 4.

1. En permanent komité skal opprettes, sammensatt av representanter for konvensjonspartene.

2. På begjæring fra en konvensjonspart skal depositaren for konvensjonen sammenkalle til møter i komiteen for å:

- drøfte forholdet mellom konvensjonen her og andre internasjonale instrumenter;
- drøfte anvendelsen av artikkel 67, herunder tilsiktede tiltredelser til instrumenter om særskilt avgrensede saksfelter i samsvar med artikkel 67 nr. 1 og lovforslag i samsvar med protokoll 3;
- vurdere tiltredelse av nye stater. Komiteen kan særlig stille tiltredende stater som omhandlet i artikkel 70 nr. 1 bokstav c) spørsmål om deres rettssystem og gjennomføringen av konvensjonen. Komiteen kan også vurdere mulige endringer av konvensjonen som eventuelt må til for at den skal kunne anvendes i de tiltredende stater;
- godkjenne nye, gyldige språkversjoner i henhold til artikkel 73 nr. 3 i konvensjonen her og de nødvendige endringer av vedlegg VIII;
- drøfte revisjon av konvensjonen etter artikkel 76;
- drøfte endringer av vedlegg I til IV og vedlegg VII etter artikkel 77 nr. 1;
- vedta endringer av vedlegg V og VI etter artikkel 77 nr. 2;
- trekke tilbake forbehold og erklæringer fra konvensjonspartene etter protokoll 1 og nødvendige endringer av vedlegg IX.

3. Komiteen skal fastsette en forretningsorden for sin virksomhet og beslutningstaking. Disse reglene skal åpne for muligheten for å drøfte og treffe beslutninger ved skriftlig prosedyre.

Artikkel 5.

1. Depositaren kan etter behov sammenkalle et ekspertmøte som skal utveksle synspunkter på hvordan konvensjonen virker, og særlig om utviklingen av rettspraksis og nytt lovverk som kan få innvirkning på konvensjonens anvendelse.

2. Møtet skal være sammensatt av eksperter fra konvensjonspartene, konvensjonsstatene, De europeiske fellesskaps domstol og Det europeiske frihandelsforbund. Det skal være åpent for andre eksperter når det anses som hensiktsmessig.

3. Ethvert spørsmål som oppstår med hensyn til anvendelsen av konvensjonen, kan henvises til videre behandling i Den permanente komité nevnt i artikkel 4.

Protokoll 3 om anvendelsen av artikkel 67 i konvensjonen

KONVENSJONSPARTENE ER ENIGE OM FØLGENDE:

1. I konvensjonen her skal bestemmelser som på særskilt avgrensede områder regulerer domsmyndighet eller anerkjennelse eller fullbyrdelse av dommer og som inngår eller vil inngå i rettsakter fra De europeiske fellesskaps organer, behandles på samme måte som konvensjoner nevnt i artikkel 67 nr. 1.
2. Dersom en av konvensjonspartene mener at en bestemmelse i et forslag til rettsakt fra De europeiske fellesskaps organer er uforenlig med konvensjonen, skal konvensjonspartene uten opphold overveie å endre konvensjonen etter artikkel 76, men uten fortrensel for den prosedyre som er fastsatt i protokoll 2.
3. Når en konvensjonspart eller flere parter sammen innarbeider enkelte eller samtlige bestemmelser som inngår i rettsakter fra Det europeiske fellesskaps organer som nevnt i nr. 1 i sin nasjonale rett, skal disse nasjonale rettsreglene behandles på samme måte som de konvensjoner som er nevnt i artikkel 67 nr. 1.
4. Konvensjonspartene skal oversende depositaren teksten til de bestemmelser som er nevnt i nr. 3. Med oversendelsen skal det følge en oversettelse til engelsk og fransk.

Vedlegg I

Vernetingsreglene nevnt i konvensjonen artikkel 3 nr. 2 og artikkel 4 nr. 2 er som følger:

- i Belgia: artikkel 5 til 14 i lov 16. juli 2004 om internasjonal privatrett,
- i Bulgaria: artikkel 4 nr. 1 i lov om internasjonal privatrett,
- i Danmark: artikkel 246 nr. 2 og 3 i lov om rettspleie (Lov om rettens pleje),
- i Estland: Nr. 86 i sivilprosessloven (tsiviilkohtumenetluse seadustik),
- i Finland: kapittel 10 paragraf 1 første ledd annet, tredje og fjerde punktum i lov om rettspleie (oikeudenkäymiskaari/rättegångsbalken),
- i Frankrike: artiklene 14 og 15 i sivillovboken (Code civil),
- i Hellas: artikkel 40 i sivilprosessloven (ΚΩΔΙΚΑΣ Πολιτικός Δικονομίας)
- i Irland: reglene om vernetting basert på at stevning ble forkynt for eller meddelt saksøkte under hans midlertidige opphold i Irland,
- i Island: artikkel 32 nr. 4 i sivilprosessloven (Lög um meðferð einkamála nr. 91/1991),
- i Italia: artiklene 3 og 4 i lov 218 av 31. mai 1995,
- i Kypros: paragraf 21 nr. 2 i domstoloven nr. 14 av 1960, med endringer,
- i Latvia: paragraf 27 og paragraf 28 nr. 3, 5, 6 og 9 i sivilprosessloven (Civilprocesa likums),
- i Litauen: artikkel 31 i sivilprosessloven (Civilinio proceso kodeksas),
- i Luxembourg: artiklene 14 og 15 i sivillovboken (Code civil),
- i Malta: artiklene 742, 743 og 744 i organisasjons- og sivilprosessloven – kap. 12 (Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili – Kap. 12) og artikkel 549 i handelsloven – kap. 13 (Kodiċi tal-kummerċ – kap. 13),
- i Norge: Paragraf 4–3 nr. 2 annet punktum i tvisteloven,
- i Polen: artikkel 1103 og 1110 i sivilprosessloven (Kodeks postępowania cywilnego), for så vidt som de fastsetter vernettinget på grunnlag av saksøktes faste oppholdssted i Polen, saksøktes eiendeler i Polen eller krav på eiendomsrett i Polen, det faktum at tvistens gjenstand befinner seg i Polen og det faktum at en av partene er polsk statsborger,
- i Portugal: artikkel 65 og artikkel 65A i sivilprosessloven (Código de Processo Civil) og artikkel 11 i arbeidsprosessloven (Código de Processo de Trabalho),
- i Romania: artiklene 148 til 157 i lov nr. 105/1992 om internasjonal privatrettslige forhold,
- i Slovakia: artiklene 37 til 37e i lov 97/1963 om internasjonal privatrett og tilknyttede prosedyreregler,
- i Slovenia: artikkel 48 nr. 2 i lov om internasjonal privatrett og rettergang (Zakon o mednarodnem zasebnem pravu i postopku) sammenholdt med artikkel 47 nr. 2 i sivilprosessloven (Zakon o pravdnem postopku) og artikkel 58 i lov om internasjonal privatrett og rettergang (Zakon o mednarodnem zasebnem pravu i postopku) sammenholdt med artikkel 59 i sivilprosessloven (Zakon o pravdnem postopku),
- i Storbritannia: reglene om vernetting basert på:
 - a) at stevning ble forkynt for eller meddelt saksøkte under hans midlertidige opphold i Storbritannia, eller
 - b) at saksøkte har eiendeler i Storbritannia; eller
 - c) at namsmyndigheten har tatt beslag i eiendeler i Storbritannia,
- i Sveits: le for du lieu du séquestre/Gerichtsstand des Arrestortes/foro del luogo del sequestro som det henvises til i artikkel 4 i loi fédérale sur le droit international privé/Bundesgesetz über das internationale Privatrecht/legge federale sul diritto internazionale privato,
- i Sverige: kapittel 10 paragraf 3 første ledd første punktum i lov om rettspleie (rättegångsbalken),
- i Tsjekkia: artikkel 86 i lov 99/1963 Coll., sivilprosessloven (občanský soudní řád), med endringer,

- i Tyskland: artikkel 23 i sivilprosessloven (Zivilprozessordnung),
- i Ungarn: artikkel 57 i lovdekret nr. 13 av 1979 om internasjonal privatrett (a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet),
- i Østerrike: artikkel 99 i lov om domsmyndighet (Jurisdiktionsnorm).

Vedlegg II

Domstol eller kompetent myndighet som mottar begjæring som nevnt i konvensjonen artikkel 39, er som følger:

- i Belgia: «tribunal de première instance» eller «rechtbank van eerste aanleg» eller «erstinstanzliches Gericht»,
- i Bulgaria: «Софийски градски съд»,
- i Danmark: «byret»,
- i Estland: «maakohus» (fylkesretten),
- i Finland: «käräjäoikeus/tingsrätt»,
- i Frankrike:
 - a) «greffier en chef du tribunal de grande instance»,
 - b) «président de la chambre départementale des notaires» med hensyn til en begjæring om en avgjørelse som erklærer et autentisk offentlig bekreftet dokument for tvangskraftig,
- i Hellas: «Μονομελές Πρωτοδικείο»,
- i Irland: «the High Court»,
- i Island: «héraðsdómur»,
- i Italia: «corte d'appello»,
- i Kypros: «Επαρχιακό Δικαστήριο» eller, for dom på underholdsbidrag, «Οικογενειακό Δικαστήριο»,
- i Latvia: «rajona (pilsētas) tiesa»,
- i Litauen: «Lietuvos apeliacinis teismas»,
- i Luxembourg: rettsformannen i «tribunal d'arrondissement»,
- i Malta: «Prim' Awla tal-Qorti Ċivili» eller «Qorti tal-Magistrati ta' Ghawdex fil-gurisdizzjoni superjuri taghha», eller, for dom på underholdsbidrag, «Registatur tal-Qorti» ved framsending gjennom «Ministru responsabbli għall-Gustizzja»,
- i Nederland: «voorzieningenrechter van de rechtbank»,
- i Norge: «tingretten»,
- i Polen: «sąd okręgowy»,
- i Portugal: «Tribunal de Comarca»,
- i Romania: «Tribunal»,
- i Slovakia: «okresný súd»,
- i Slovenia: «okrožno sodišče»,
- i Spania: «Juzgado de Primera Instancia»,
- i Storbritannia:
 - a) i England og Wales, «the High Court of Justice» eller, for dom på underholdsbidrag, «the Magistrates' Court» ved framsending gjennom «the Secretary of State»,
 - b) i Skottland, «the Court of Session» eller, for dom på underholdsbidrag, «the Sheriff Court» ved framsending gjennom «the Secretary of State»,
 - c) i Nord-Irland, «the High Court of Justice» eller, for dom på underholdsbidrag, «the Magistrates' Court» ved framsending gjennom «the Secretary of State»,
 - d) i Gibraltar, «the Supreme Court of Gibraltar» eller, for dom på underholdsbidrag, «the Magistrates' Court» ved framsending gjennom «Attorney General of Gibraltar»,
- i Sveits:
 - a) for dommer på betaling av penger, «juge de la mainlevée»/«Rechtsöffnungsrichter»/«giudice competente a pronunciare sul rigetto dell'opposizione», etter reglene i artiklene 80 og 81 i loi fédérale sur la poursuite pour dettes et la faillite/Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs/legge federale sulla esecuzione e sul fallimento,
 - b) for dommer på annet enn betaling av penger, «juge cantonal d'exequatur» compétent/zuständiger «kantonaler Vollstreckungsrichter»/«giudice cantonale» competente a pronunciare l'exequatur,
- i Sverige: «Svea hovrätt»,
- i Tsjekkia: «okresní soud» eller «soudní exekutor»,
- i Tyskland:
 - a) en kammerpresident i «Landgericht»,
 - b) en notarius publicus med hensyn til å erklære et autentisk offentlig bekreftet dokument for tvangskraftig,
- i Ungarn: «megyei bíróság székhelyén működő helyi bíróság», og i Budapest «Budai Központi Kerületi Bíróság»,
- i Østerrike: «Bezirksgericht».

Vedlegg III

Domstoler som innsigelser (appeller) som nevnt i konvensjonens artikkel 43 nr. 2 skal inngis til, er som følger:

- i Belgia:
 - a) med hensyn til innsigelse (appell) reist av saksøkte, «tribunal de première instance» eller «rechtbank van eerste aanleg» eller «erstinstanzliche Gericht»,
 - b) med hensyn til innsigelse (appell) reist av saksøker: the «cour d'appel» eller «hof van beroep»,
- i Bulgaria: «Апелативен съд - София»,
- i Danmark: «landsret»,
- i Estland: «ringkonnakohus»,
- i Finland: «hovioikeus/hovrätt»,
- i Frankrike:
 - a) «cour d'appel» for avgjørelser der begjæringen tas til følge,
 - b) rettsformannen i «tribunal de grande instance», for avgjørelser der begjæringen avvises,
- i Hellas: «Εφετείο»,
- i Irland: «the High Court»,
- i Island: «héraðsdómur»,
- i Italia: «corte d'appello»,
- i Kypros: «Επαρχιακό Δικαστήριο» eller, for dom på underholdsbidrag, «Οικογενειακό Δικαστήριο»,
- i Latvia: «Apgabaltiesa» via «rajona (pilsētas) tiesa»,
- i Litauen: «Lietuvos apeliacinis teismas»,
- i Luxembourg: «Cour supérieure de justice» som appellinstans i sivile saker,
- i Malta: «Qorti ta' l-Appell» i samsvar med framgangsmåten fastsatt for innsigelser (appeller) i Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili - kap. 12 eller, for dom på underholdsbidrag, av «ċitazzjoni» for «Prim' Awla tal-Qorti ivili jew il-Qorti tal-Maġistrati ta' Ghawdex fil-gurisdizzjoni superjuri tagħha»,
- i Nederland: «rechtbank»,
- i Norge: «lagmannsretten»,
- i Polen: «sąd apelacyjny» via «sąd okręgowy»,
- i Portugal: «Tribunal da Relação», er kompetent domstol. Innsigelsen (appellen) framsettes i samsvar med gjeldende nasjonal rett ved anmodning til den domstol som avsa den bestridte avgjørelsen,
- i Romania: «Curte de Apel»,
- i Slovakia: Ankedomstolen via distriktsdomstolen som avsa den påankede avgjørelsen,
- i Slovenia: «okrožno sodišče»,
- i Spania: den «Juzgado de Primera Instancia» som avsa kjennelsen det er reist innsigelse (appell) mot, til videre behandling i «Audiencia Provincial»,
- i Storbritannia:
 - a) i England og Wales, «the High Court of Justice» eller, for dom på underholdsbidrag, «the Magistrates' Court»,
 - b) i Skottland, «the Court of Session» eller, for dom på underholdsbidrag, «the Sheriff Court»,
 - c) i Nord-Irland, «the High Court of Justice» eller, for dom på underholdsbidrag, «the Magistrates' Court»,
 - d) i Gibraltar, «the Supreme Court of Gibraltar» eller, for dom på underholdsbidrag, «the Magistrates' Court»,
- i Sveits: «tribunal cantonal/Kantonsgericht/tribunale cantonale»,
- i Sverige: «Svea hovrätt»,
- i Tsjekkia: ankedomstolen via distriktsdomstolen,
- i Tyskland: «Oberlandesgericht»,
- i Ungarn: den lokale domstolen ved fylkesretten (i Budapest, Buda sentrale distriktsdomstol); innsigelsen (appellen) avgjøres av fylkesretten (i Budapest, Hovedretten),
- i Østerrike: «Landesgericht» via «Bezirksgericht».

Vedlegg IV

Innsigelser (appeller) som kan reises i henhold til konvensjonens artikkel 44, er som følger:

- i Belgia: Hellas, Spania, Frankrike, Italia, Luxembourg og i Nederland, ved en kassasjonsappell,
- i Bulgaria: «обжалване пред Върховния касационен съд»
- i Danmark: ved en innsigelse (appell) til «højesteret», med tillatelse fra «Procesbevillingsnævnet»,
- i Estland: en «kassatsioonikaebus»,
- i Finland: ved innsigelse (appell) til «korkein oikeus/högsta domstolen»,
- i Irland: ved en appell om et rettsspørsmål til høyesterett,
- i Island: ved innsigelse (appell) til «Hæstiréttur»,
- i Kypros: ved innsigelse (appell) til høyesterett,
- i Latvia: ved innsigelse (appell) til «Augstākās tiesas Senāts» via «Apgabaltiesa»,
- i Litauen: ved innsigelse (appell) til «Lietuvos Aukščiausiasis Teismas»,
- i Malta: ingen videre innsigelse (appell) kan fremmes for en annen domstol; for dom på underholdsbidrag, «Qorti ta' l-Appell» i samsvar med framgangsmåten fastsatt for innsigelser (appeller) i «kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili - kap. 12»,

- i Norge: ved anke til «Høyesteretts ankeutvalg» ved «Høyesterett»,
- i Polen: «skarga kasacyjna»,
- i Portugal: ved en innsigelse (appell) om et rettsspørsmål,
- i Romania: en «contestatie i anulare» eller en «revizuire»,
- i Slovakia: «dovolanie»,
- i Slovenia: ved innsigelse (appell) til «Vrhovno sodišče Republike Slovenije»,
- i Storbritannia: ved en enkelt videre innsigelse (appell) om et rettsspørsmål,
- i Sveits: en «recours devant le Tribunal fédéral»/«Beschwerde beim Bundesgericht»/«ricorso davanti al Tribunale federale»,
- i Sverige: ved innsigelse (appell) til «Högsta domstolen»,
- i Tsjekkia: en «dovolání» og en «žaloba pro zmatečnost»,
- i Tyskland: en «Rechtsbeschwerde»,
- i Ungarn: «felülvizsgálati kérelem»,
- i Østerrike: en «Revisionsrekurs».

Vedlegg V

Bekreftelse på dom og rettsforlik som omhandlet i artiklene 54 og 58 i konvensjonen om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

1. Opphavsstat

2. Domstol eller kompetent myndighet som utsteder bekreftelsen

2.1. Navn

2.2. Adresse

2.3. Tlf/Faks/E-post

3. Domstol som har avsagt dommen/godkjent rettsforliket*

3.1. Type domstol

3.2. Rettssted

4. Dom/rettsforlik*

4.1. Dato

4.2. Referansenummer

4.3. Partene i dommen/rettsforliket*

4.3.1. Navn på saksøker(e)

4.3.2. Navn på saksøkte

4.3.3. Navn på eventuelle andre parter

4.4. Dato for forkynnelse av det innledende prosesskrift i saken, dersom det er en fraværdom

4.5. Dommen/rettsforliket* er vedlagt denne bekreftelse

5. Navn på parter som har fått fri rettshjelp

Dommen/rettsforliket* er tvangskraftig i opphavsstaten (konvensjonen artikkel 38/58) mot:

Navn:

Utferdiget i, dato

Underskrift og/eller stempel

* Stryk det som ikke passer.

Vedlegg VI

Bekreftelse på autentiske offentlig bekreftede dokumenter som omhandlet i artikkel 57 nr. 4 i konvensjonen om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker

1. Opphavsstat

2. Domstol eller kompetent myndighet som utsteder bekreftelsen

2.1. Navn

2.2. Adresse

2.3. Tlf/Faks/E-post

3. Myndighet som har bekreftet dokumentet

3.1. Myndighet som har vært involvert i utstedelsen av det offentlig bekreftede dokumentet (hvis aktuelt)

3.1.1. Myndighetens navn og betegnelse

3.1.2. Sted for myndigheten

3.2. Myndighet som har registrert det offentlig bekreftede dokumentet (hvis aktuelt)

3.2.1. Type myndighet

3.2.2. Sted for myndigheten

4. Det offentlig bekreftede dokumentet

4.1. Beskrivelse av dokumentet

4.2. Dato

4.2.1. for utstedelse av dokumentet.

4.2.2. for registrering av dokumentet (om det er en annen dato)

4.3. Referansenummer

4.4. Dokumentets parter

4.4.1. Kreditors navn

4.4.2. Debitors navn

5. Den tvangskraftige forpliktelsen er vedlagt denne bekreftelse.

Det autentiske offentlig bekreftede dokumentet er tvangskraftig overfor debitor i opphavsstaten (konvensjonen artikkel 57 nr. 1.

Utferdiget i, dato

Underskrift og/eller stempel

Vedlegg VII

Konvensjoner som erstattes i henhold til konvensjonen artikkel 65, er særlig følgende:

- Traktaten mellom Spania og Sveits om gjensidig fullbyrdelse av dommer på sivil- og handelsrettens område, undertegnet i Madrid 19. november 1896,
- Konvensjonen mellom Den tsjekkoslaviske republikken og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer med tilleggsprotokoll, undertegnet i Bern 21. desember 1926,
- Konvensjonen mellom Sveits og Det tyske rike om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer og voldgiftsavgjørrelser, undertegnet i Bern 2. november 1929,
- Konvensjon mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, undertegnet i København 16. mars 1932,
- Konvensjonen mellom Italia og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, undertegnet i Roma 3. januar 1933,
- Konvensjonen mellom Sverige og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer og voldgiftsavgjørrelser, undertegnet i Stockholm 15. januar 1936,
- Konvensjonen mellom Belgia og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer og voldgiftsavgjørrelser, undertegnet i Bern 29. april 1959,
- Konvensjonen mellom Østerrike og Sveits om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer, undertegnet i Bern 16. desember 1960,
- Overenskomst mellom Norge og Storbritannia om gjensidig anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile saker, undertegnet i London 12. juni 1961,
- Overenskomst mellom Norge og Forbundsrepublikken Tyskland om anerkjennelse og fullbyrding av rettsavgjørrelser og andre tvangsgrunnlag i sivile saker og handelssaker undertegnet i Oslo 17. juni 1977,
- Konvensjonen mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om anerkjennelse og fullbyrding av avgjørrelser på privatrettens område, undertegnet i København 11. oktober 1977, og
- Overenskomst mellom Norge og Østerrike om anerkjennelse og fullbyrding av rettsavgjørrelser i sivile saker, undertegnet i Wien 21. mai 1984.

Vedlegg VIII

Språkene omhandlet i konvensjonens artikkel 79 er bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, gresk, irsk, islandsk, italiensk, latvisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, norsk, polsk, portugisisk, rumensk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tsjekkisk, tysk og ungarsk.

Vedlegg IX

De stater og regler som er nevnt i protokoll 1 artikkel II, er som følger:

- Sveits, med hensyn til kantonen der gjeldende sivilprosesslov ikke har bestemmelser om verneting som omhandlet i konvensjonen artiklene 6 nr. 2 og 11: de relevante bestemmelser om prosessunderretninger (litis denuntiatio) i gjeldende sivilprosesslov,
- Tyskland: artikkel 68, 72, 73 og 74 i sivilprosessloven (Zivilprozessordnung) om prosessunderretning,
- Ungarn: artikkel 58 til 60 i sivilprosessloven (Polgári perrendtartás) om prosessunderretning,
- Østerrike: artikkel 21 i sivilprosessloven (Zivilprozessordnung) om prosessunderretning.

19. juni Lov nr. 80 2009

Lov om endringer i menneskerettsloven mv. (inkorporering av kvinnekrimineringskonvensjonen)

Ot.prp.nr.93 (2008–2009), Innst.O.nr.115 (2008–2009) og Besl.O.nr.116 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 10. og 16. juni 2009. Fremja av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven).

- 2 Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven).

I

I lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett skal § 2 nytt nr. 5 lyde:

5. De forente nasjoners internasjonale konvensjon 18. desember 1979 om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner med tilleggsprotokoll 6. oktober 1999.

II

I lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene blir § 1 b oppheva.

III

Loven gjelder frå den tid Kongen fastset.

19. juni Lov nr. 81 2009

Lov om endringer i finansavtaleloven mv. (gjennomføring av de privatrettslige bestemmelsene i direktiv 2007/64/EF)

Ot.prp.nr.94 (2008–2009), Innst.O.nr.124 (2008–2009) og Besl.O.nr.130 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Jf. EØS-avtalen vedlegg IX (direktiv 2007/64/EF). Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m.
- 2 Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven).
- 3 Lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett m.v. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerettloven).

I

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

- (2) Med lignende institusjoner menes i denne loven
- a) statsbank
 - b) finansmeglerforetak
 - c) finansagent eller finansrådgiver
 - d) samvirkeforetak
 - e) pensjonsinnretning som omfattes av forsikringsloven
 - f) institusjon som loven gjelder for etter forskrift med hjemmel i femte ledd bokstav a
 - g) betalingsforetak
 - h) e-pengeforetak
 - i) postgirokontor
 - j) den europeiske sentralbank og nasjonal sentralbank, når disse ikke handler i egenskap av offentlig myndighet
 - k) stat, lokal eller regional myndighet, når disse ikke handler i egenskap av offentlig myndighet.

§ 2 annet ledd annet punktum skal lyde:

Bestemmelsene i § 14, § 16 første til tredje ledd og fjerde ledd første punktum, § 19 første ledd første punktum, § 20 tredje ledd, § 24 annet til fjerde ledd, § 24 a, § 26 a, § 26 b, § 27, § 29 annet ledd annet til femte punktum, § 34, § 37 første ledd første og annet punktum med unntak av reklamasjonsfristen på 13 måneder, § 39 b første ledd annet punktum, § 39 c, § 43, § 48 og § 61 samt kapitlene 5 og 6 kan likevel ikke fravikes til skade for kunden.

Overskriften til kapittel 2 skal lyde:

Kapittel 2. Innskudd og betalingstjenester

§ 9 første og annet ledd skal lyde:

(1) Dette kapitlet gjelder for rammeavtaler om innskudd og betalingstjenester, jf. § 11, med finansinstitusjoner eller lignende institusjoner som nevnt i § 1 annet ledd. Dersom det er knyttet en kredittordning til en rammeavtale, gjelder også reglene i kapittel 3.

(2) Bestemmelsene i avsnitt VI gjelder forholdet mellom betaleren og mottakeren ved betalingsoverføringer mv.

§ 9 tredje ledd første punktum oppheves. Nåværende annet og tredje punktum blir nytt første og annet punktum.

§ 9 fjerde til sjette ledd skal lyde:

(4) Bestemmelsene i § 29 annet ledd annet til femte punktum, § 39 c og § 42 annet ledd gjelder bare for betalingstransaksjoner der både betalerens og betalingsmottakerens institusjon er etablert innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, og dersom tjenesten ytes i euro eller i valutaen i en stat innenfor Det europeiske

økonomiske samarbeidsområdet som ikke er euro. Bestemmelsene i § 27 gjelder bare for betalingstransaksjoner i euro eller i valutaen i en stat innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet som ikke er euro. Bestemmelsene i § 29 annet ledd første punktum, § 38 og § 39 gjelder ikke for betalingstransaksjoner til og fra utlandet.

(5) Kongen kan i forskrift fastsette særlige regler om betalingstransaksjoner til og fra land utenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet og for innenlandske valutatransaksjoner i andre valutaer enn euro eller valutaen i en stat innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet som ikke er euro.

(6) Bestemmelsene i § 23 gjelder betalingstjenester som består i enkeltstående betalingstransaksjoner som ikke er omfattet av en rammeavtale. § 11, § 12, § 13, § 14, § 14 a, § 24 annet til fjerde ledd, § 24 a, § 26 a, § 26 c, § 28, § 29 annet ledd, § 33 a og avsnitt V, VI og VII gjelder tilsvarende for slike betalingstransaksjoner.

§ 11 skal lyde:

§ 11. Betalingstjenester

(1) Med betalingstjenester menes i kapitlet her

- a) tjenester som gjør det mulig å sette inn på og ta kontanter ut av en konto og alle transaksjoner som er nødvendige for forvaltning av kontoen
- b) gjennomføring av betalingstransaksjoner, herunder overføring av midler som står på en konto eller er dekket av en kredittlinje, ved direkte debiteringer, herunder direkte engangsdebiteringer, betalingstransaksjoner ved betalingskort eller annet betalingsinstrument eller kreditoverføringer, herunder faste betalingsordre
- c) utstedelse av betalingsinstrument og innløsning av transaksjoner hvor slike instrumenter er benyttet
- d) pengeoverføringer, jf. § 12 bokstav k
- e) gjennomføring av betalingstransaksjoner hvor betalerens samtykke til transaksjonen er meddelt ved hjelp av telekommunikasjons-, digital- eller IT-utstyr, og betalingen skjer til operatøren av nettverket eller kommunikasjons- eller IT-systemet som bare opptrer som et mellomledd mellom kunden og leverandøren av varer eller tjenester.

(2) Kapitlet gjelder likevel ikke for

- a) kontante betalinger direkte fra betaleren til betalingsmottakeren uten mellomledd, jf. likevel §§ 38 og 39
- b) betalingstransaksjoner fra betaleren til betalingsmottakeren gjennom en handelsagent som har fullmakt til å forhandle eller inngå avtale om salg eller kjøp av varer eller tjenester på vegne av betaleren eller betalingsmottakeren
- c) yrkesmessig fysisk pengetransport
- d) betalingstransaksjoner som består i innsamling og utlevering av kontanter i forbindelse med ideell virksomhet eller veldedighet utenfor næringsvirksomhet
- e) kontantuttak ved varekjøp
- f) veksling av kontanter uten at midlene står på en konto
- g) betalingstransaksjoner basert på papirbaserte reisesjekker, sjekker, vekslere, verdikuponger eller postanvisninger
- h) betalingstransaksjoner som gjennomføres i et system for oppgjør av betalinger eller verdipapirer mellom oppgjørsagenter, sentrale motparter, oppgjørssentraler og/eller sentralbanker samt andre deltakere i systemet og ytere av betalingstjenester
- i) betalingstransaksjoner knyttet til forvaltning av verdipapirer, herunder utbytte, inntekter og andre utdelinger, eller innløsning eller salg, som foretas av deltakere i system for oppgjør som nevnt i bokstav h eller av investeringsforetak, kredittinstitusjoner, foretak for kollektiv investering i verdipapirer, eller kapitalforvaltningsforetak som utfører investeringstjenester, og alle andre foretak som har tillatelse til å ha finansielle instrumenter i depot
- j) tjenester levert av ytere av tekniske tjenester som støtter tilbudet av betalingstjenester uten på noe tidspunkt å komme i besittelse av midlene som overføres
- k) betalingstransaksjoner mellom et morforetak og dets datterforetak eller mellom datterforetak av samme morforetak, uten at noen annen yter av betalingstjenester enn et foretak i samme konsern medvirker som mellomledd
- l) tjenester som gjelder uttak av kontanter i kontantautomater på vegne av én eller flere kortutstedere, der den som yter uttakstjenesten, ikke deltar i rammeavtalen med kunden som tar ut penger fra en konto, og ikke yter andre betalingstjenester
- m) betalingstransaksjoner som gjennomføres ved hjelp av telekommunikasjons-, digital- eller IT-utstyr, hvor de ervervede varer eller tjenester leveres til og skal anvendes ved hjelp av telekommunikasjons-, digital- eller IT-utstyr, forutsatt at telekommunikasjons-, digital- eller IT-operatøren ikke utelukkende opptrer som mellomledd mellom kunden og leverandøren av varer og tjenester
- n) tjenester basert på betalingsinstrument som bare kan benyttes til å kjøpe varer eller tjenester hos en leverandør i dennes forretningslokaler eller innenfor et begrenset nettverk av leverandører eller for et begrenset utvalg av varer eller tjenester. §§ 34 til 37 skal likevel gjelde for slike betalingsinstrumenter.

§ 12 skal lyde:

§ 12. Definisjoner

I dette kapitlet betyr

- a) *betalingstransaksjon*: handling som iverksettes av en betaler eller betalingsmottaker for å innbetale, overføre eller ta ut midler, uten hensyn til eventuelle underliggende forpliktelser mellom betaleren og betalingsmottakeren
- b) *betalingsordre*: anmodning fra en betaler eller betalingsmottaker til en institusjon om å foreta en betalingstransaksjon
- c) *betalingsinstrument*: personlig instrument eller sett av prosedyrer som er avtalt mellom kunden og institusjonen, og som kunden benytter for å iverksette en betalingsordre
- d) *betalingmidler*: pengesedler og mynter samt innskudd og kreditt på konto og elektroniske penger som definert i lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak § 1–1 annet ledd
- e) *betaler*: fysisk eller juridisk person som er innehaver av en konto og tillater en betalingsordre fra denne kontoen, eller, dersom vedkommende ikke har noen konto, som gir en betalingsordre
- f) *betalingsmottaker*: fysisk eller juridisk person som er den tiltenkte mottakeren av midlene som inngår i en betalingstransaksjon
- g) *rammeavtale*: avtale om betalingstjenester som regulerer den fremtidige gjennomføringen av enkeltstående og gjentatte betalingstransaksjoner, og som kan inneholde forpliktelser og vilkår for oppretting av en konto
- h) *konto*: en betalingskonto i navnet på én eller flere kunder som benyttes for å gjennomføre betalingstransaksjoner
- i) *unik identifikasjonskode*: kombinasjon av bokstaver, tall eller symboler oppgitt av institusjonen til kunden, og som kunden skal benytte for utvetydig å identifisere en annen kunde og/eller dennes konto i forbindelse med en betalingstransaksjon
- j) *direkte debitering*: betalingstjeneste for belastning av betalerens konto der betalingstransaksjonen iverksettes av betalingsmottakeren på grunnlag av betalerens samtykke meddelt til betalerens egen institusjon, betalingsmottakerens institusjon eller betalingsmottakeren
- k) *pengeoverføring*: betalingstjeneste hvor det mottas midler fra en betaler uten at det opprettes en konto i betalingsmottakerens eller betalerens navn, utelukkende med sikte på å overføre et tilsvarende beløp til en betalingsmottaker eller til en institusjon på vegne av en betalingsmottaker og/eller der midlene tas imot på mottakerens vegne og stilles til mottakerens rådighet
- l) *referansevekslingskurs*: vekslingskurs som benyttes til å beregne en valutaveksling, og som stilles til rådighet av institusjonen eller stammer fra en offentlig tilgjengelig kilde
- m) *referanserentesats*: rentesats som benyttes ved beregningen av renten som skal benyttes, og som stammer fra en offentlig tilgjengelig kilde som begge partene i en avtale om betalingstjenester kan kontrollere
- n) *varig medium*: enhver innretning som gjør det mulig for kunden å lagre informasjon som er rettet personlig til kunden på en måte som tillater fremtidig søking i et tidsrom tilpasset formålet med informasjonen, og som gir mulighet til uendret gjengivelse av den lagrede informasjonen
- o) *virkedag*: dag hvor den relevante institusjonen til betaleren eller betalingsmottakeren som er involvert i gjennomføringen av en betalingstransaksjon, holder åpent som påkrevd for slik gjennomføring
- p) *valuteringsdag*: referansetidspunkt som benyttes av en institusjon for å beregne rente på midlene som belastes eller godskrives en konto
- q) *autentisering*: en prosedyre som gjør det mulig for institusjonen å verifisere bruken av et bestemt betalingsinstrument, herunder dets personlige sikkerhetsanordninger
- r) *småpengeinstrument*: betalingsinstrument som i henhold til rammeavtalen utelukkende gjelder individuelle betalingstransaksjoner på høyst 30 euro, eller som har en beløpsgrense på 150 euro, eller som ikke på noe tidspunkt lagrer mer enn 150 euro. Kongen kan gi forskrift om at beløpsgrensene reduseres eller dobles når det gjelder nasjonale betalingstransaksjoner, og om at de økes til 500 euro for forhåndsbetalte instrumenter.

§ 13 skal lyde:

§ 13. Alminnelige vilkår

- (1) De alminnelige vilkår for innskudd og betalingstjenester som en institusjon benytter, skal holdes tilgjengelig for kundene på ekspedisjonsstedene.
- (2) Alminnelige vilkår for betalingstransaksjoner skal opplyse om høyeste antall virkedager for å gjennomføre betalingstransaksjoner, jf. § 26 c.

§ 14 første ledd skal lyde:

- (1) Institusjonen kan ikke uten saklig grunn avslå å ta imot innskudd eller utføre betalingstjenester på vanlige vilkår.

I avsnitt I skal ny § 14 a lyde:

§ 14 a. Forbud mot gebyr for oppfyllelse av opplysningsplikt mv.

- (1) Institusjonen kan ikke kreve gebyr av kunden for opplysninger som skal gis etter §§ 15, 18, 21, 23 eller 30. Institusjonen og kunden kan imidlertid avtale gebyrer for at det på kundens forespørsel gis ytterligere eller hyppigere

informasjon enn de nevnte bestemmelsene krever, eller for at informasjonen stilles til rådighet ved hjelp av andre kommunikasjonsmetoder enn de som følger av rammeavtalen. Dersom gebyr kan kreves i samsvar med annet punktum, skal gebyret være passende og stå i forhold til institusjonens faktiske kostnader.

(2) Institusjonen kan ikke kreve gebyr av kunden for oppfyllelse av sine plikter til å gi informasjon eller utføre korrigerende eller forebyggende tiltak etter §§ 14, 24 a, 28, 33 a, 34, 35, 37, 40 eller 43 med mindre noe annet er uttrykkelig bestemt i de nevnte bestemmelsene. Slike gebyrer skal være avtalt mellom kunden og institusjonen, være passende og stå i forhold til institusjonens faktiske kostnader.

§ 15 skal lyde:

§ 15. Opplysningsplikt mv.

(1) Institusjonen skal veilede kunden i valget mellom de ulike typer av kontoer og betalingstjenester som den tilbyr. På forespørsel fra en betaler skal institusjonen opplyse om det høyeste antall virkedager for å gjennomføre en bestemt betalingstransaksjon og om gebyrer som må betales. Dersom det er relevant, skal enkeltelementer i gebyrene spesifiseres.

(2) I rimelig tid før kunden blir bundet av en rammeavtale skal institusjonen gi kunden følgende opplysninger:

a) om institusjonen:

1. institusjonens navn og adresse, samt adressen til en filial eller agent etablert her i landet dersom dette er relevant, og enhver annen adresse, herunder e-postadresse, som er relevant for å kommunisere med institusjonen
2. relevant tilsynsmyndighet, det offentlige register hvor institusjonens tillatelse er registrert, og registreringsnummeret eller tilsvarende identifikasjonsopplysninger

b) om tjenesten:

1. tjenestens viktigste egenskaper
2. de opplysningene eller den unike identifikasjonskode som kunden må oppgi for at en betalingsordre skal kunne gjennomføres korrekt
3. form og prosedyre for å gi og tilbakekalle samtykke til å gjennomføre en betalingstransaksjon, jf. § 24 tredje ledd
4. tidspunktet for når en betalingsordre anses mottatt, og eventuelle avskjæringstidspunkter fastsatt av institusjonen, jf. § 26 a
5. det høyeste antall virkedager for å gjennomføre en betalingstransaksjon, jf. § 26 c
6. om det er mulig å avtale belastningsgrenser for bruk av betalingsinstrument, jf. § 24 a første ledd

c) om gebyrer, renter og vekslingskurser:

1. alle gebyrer som kunden skal betale til institusjonen, eventuelt med en spesifisering av enkeltelementene
2. når det er relevant, rentesatsene og vekslingskursene som skal benyttes, eller, dersom det benyttes en referanserentesats eller referansevekslingskurs, beregningsmetoden for den faktiske renten og den relevante dato og indeks eller grunnlag for fastsetting av slik referanserentesats eller referansevekslingskurs
3. dersom dette er avtalt, om den umiddelbare anvendelse av endringer i referanserentesatsen eller referansevekslingskursen og om hvordan det opplyses om disse endringene, jf. § 18 fjerde ledd

d) om kommunikasjon:

1. når det er relevant, om kommunikasjonsmetode partene har avtalt å benytte for opplysninger og meldinger, herunder om de tekniske kravene til kundens utstyr
2. måten opplysninger etter kapitlet her skal meddeles på og hvor ofte dette skal skje
3. hvilket eller hvilke språk rammeavtalen vil bli inngått på og som det vil kommuniseres på under avtaleforholdet
4. kundens rett til å motta avtalevilkårene og andre opplysninger etter § 16 fjerde ledd

e) om beskyttelsesmekanismer og korrigerende tiltak:

1. når det er relevant, om de forholdsregler kunden må iakttas for å beskytte et betalingsinstrument og om hvordan underretning til institusjonen etter § 34 første ledd annet punktum skal foretas
2. vilkårene for en eventuell avtalt rett for institusjonen til å sperre et betalingsinstrument, jf. § 24 a annet ledd
3. institusjonens og kundens ansvar for uautoriserte betalingstransaksjoner etter § 35, herunder om de relevante beløp
4. institusjonens ansvar for gjennomføring av betalingstransaksjoner etter § 40, jf. § 41
5. hvordan og innen hvilken frist kunden skal underrette institusjonen om en urettmessig betalingstransaksjon eller en betalingstransaksjon som ikke er korrekt gjennomført, jf. § 37 første ledd, jf. § 40 fjerde ledd
6. vilkårene for tilbakebetaling etter § 33 a

f) om endringer i og opphør av avtalen:

1. dersom det er avtalt, om at avtalevilkårene kan endres med mindre kunden innen den foreslåtte ikrafttredelsesdatoen gir institusjonen melding om at endringene ikke aksepteres
2. avtalens varighet

3. kundens rett til å si opp avtalen, jf. § 20 første ledd, og eventuelle avtaler om oppsigelse, samt eventuelt om begrensninger i kundens oppsigelsesrett etter § 20 annet ledd

g) om tvisteløsning:

1. eventuelle bestemmelser om lovvalg og verneting i avtalen
2. utenrettslige tvisteløsningsordninger, jf. § 4, og muligheten for å klage til tilsynsmyndigheten

h) om hvilke regler som gjelder for innskuddsgaranti.

(3) Opplysningene nevnt i annet ledd skal gis på en klar og forståelig måte på papir eller annet varig medium på norsk eller et annet språk partene avtaler. Opplysningsplikten kan oppfylles ved å gi kunden en kopi av utkast til rammeavtale inneholdende opplysningene nevnt i annet ledd.

(4) For småpengeinstrumenter må institusjonen bare opplyse kunden om de viktigste egenskapene ved tjenesten, herunder om hvordan betalingsinstrumentet benyttes og om ansvar, priser og annen vesentlig informasjon som er nødvendig for at kunden skal kunne ta en informert beslutning. Institusjonen skal også gi kunden en angivelse av hvor opplysningene nevnt i annet ledd er stilt til rådighet på en lett tilgjengelig måte.

(5) Skriftlig informasjon med opplysninger som nevnt i annet ledd skal være tilgjengelig for alle kunder. Brosjyrer og lignende markedsføringsmateriell om innskudd og betalingstjenester skal alltid inneholde opplysninger som nevnt i annet ledd bokstav c og opplysninger om eventuelle begrensninger i oppsigelsesrett som nevnt i annet ledd bokstav f nr. 3. I annet markedsføringsmateriell der det gis opplysninger om nominell rente knyttet til en konto, skal det opplyses om kostnader ved å etablere, ha eller avvikle kontoen, og det skal gis representative eksempler på effektiv rente.

§ 16 skal lyde:

§ 16. Rammeavtalen

(1) Rammeavtalen skal være skriftlig. Den skal inneholde navn og adresse samt fødselsnummer eller organisasjonsnummer på kunden og enhver som skal disponere en eventuell konto. Dersom slikt nummer ikke eksisterer, skal fødselsdato eller annen entydig identifikasjon benyttes.

(2) Rammeavtalen skal inneholde opplysninger som nevnt i § 15 annet ledd. Opplysninger som nevnt i § 15 annet ledd som institusjonen har gitt før avtalen ble inngått, skal i alle tilfeller regnes som en del av rammeavtalen.

(3) Et vilkår som ikke er tatt inn i rammeavtalen, er ikke bindende for kunden med mindre institusjonen godtgjør at vilkåret er vedtatt av kunden.

(4) Institusjonen skal gi kunden et eksemplar av avtalen eller på annen måte gjøre avtalen tilgjengelig for kunden. Kunden har til enhver tid under avtaleforholdet rett til å motta avtalevilkårene samt vilkårene og opplysningene nevnt i § 15 annet ledd på papir eller annet varig medium.

§ 18 skal lyde:

§ 18. Endring av rammeavtalen

(1) Er partene enige om å endre rammeavtalen, gjelder §§ 15 og 16 tilsvarende så langt de passer.

(2) Endring av vilkårene i rammeavtalen til kundens skade kan tidligst settes i verk to måneder etter at institusjonen har sendt varsel til kunden om endringen. Varselet skal gis på samme måte som nevnt i § 15 tredje ledd, med mindre det gjelder et småpengeinstrument, og det fremgår av rammeavtalen at endringer kan varsles på annen måte.

(3) Dersom det er avtalt at kunden skal anses for å ha akseptert en endring hvis kunden ikke varsler institusjonen om det motsatte før iverksettelsesdatoen, jf. § 15 annet ledd bokstav f nr. 1, skal institusjonen opplyse om dette og om at kunden har rett til å si opp avtalen straks og vederlagsfritt innen iverksettelsesdatoen.

(4) Endring i rentesats eller vekslingskurs kan anvendes straks og uten varsel dersom dette er avtalt i rammeavtalen og endringen bygger på referanserentesatsen eller referansevekslingskursen som er avtalt etter § 15 annet ledd bokstav c nr. 2 og 3. Kunden skal informeres om enhver endring i rentesatsen så snart som mulig i samsvar med § 15 tredje ledd, med mindre det er avtalt at opplysningene skal stilles til rådighet med en bestemt hyppighet eller på en bestemt måte. Endringer i rentesatser eller vekslingskurser som benyttes i betalingstransaksjoner, skal beregnes og gjennomføres på en nøytral måte uten forskjellsbehandling mellom kundene.

§ 19 skal lyde:

§ 19. Vederlag ved avvikling

(1) Institusjonen kan bare kreve vederlag (gebyr) for avvikling av rammeavtalen eller deler av den i den utstrekning dette følger av rammeavtalen. Vederlaget skal være passende og stå i forhold til institusjonens kostnader. Institusjonen kan uansett ikke kreve vederlag for oppsigelse av en rammeavtale inngått på ubestemt tid eller for en bestemt periode på mer enn tolv måneder hvis kunden sier opp avtalen etter utløpet av tolv måneder, bortsett fra i tilfeller av bindingstid som nevnt i § 20 annet ledd første punktum.

(2) Dersom det kreves løpende gebyr, kan institusjonen bare kreve gebyr for perioden frem til oppsigelsestidspunktet. Forhåndsbetalte gebyrer skal tilbakebetales forholdsmessig. Kunden skal få utbetalt pengene på kontoen med påløpte renter frem til oppsigelsestidspunktet, eller saldoen hvis rammeavtalen gjelder et forhåndsbetalt betalingsinstrument.

§ 20 skal lyde:

§ 20. Kundens oppsigelse og heving

(1) Kunden kan til enhver tid si opp rammeavtalen med mindre det er avtalt en oppsigelsesfrist, som ikke kan overstige én måned.

(2) Rammeavtalen kan likevel fastsette at en konto ikke kan sies opp i en bestemt tidsperiode der det ikke kan foretas betalingstransaksjoner til eller fra kontoen. En slik betingelse kan ikke gjøres gjeldende dersom institusjonen endrer avtalevilkår til kundens skade, jf. § 18 annet ledd, og kunden sier opp rammeavtalen innen fire uker etter at varsel etter § 18 annet ledd er sendt til kunden.

(3) Uten hensyn til hva som er avtalt i rammeavtalen, kan kunden heve avtalen dersom det fra institusjonens side foreligger vesentlig brudd på opplysningsplikten eller rammeavtalen. Krav om heving må fremsettes innen rimelig tid etter at kunden ble eller burde ha blitt klar over hevingsgrunnen.

(4) Avsluttes en rammeavtale etter tredje ledd eller annet ledd annet punktum, har kunden rett til å få utbetalt pengene på kontoen med påløpte renter, eller saldoen hvis rammeavtalen gjelder et forhåndsbetalt betalingsinstrument, og uten fradrag for vederlag som nevnt i § 19 første ledd. Kunden har i disse tilfeller også rett til å få tilbakebetalt en forholdsmessig del av forhåndsbetalt periodeavgift.

§ 21 skal lyde:

§ 21. Institusjonens oppsigelse og heving

(1) Dersom det er avtalt i rammeavtalen, kan institusjonen si opp rammeavtale inngått på ubestemt tid med minst to måneders varsel på samme måte som nevnt i § 15 tredje ledd dersom det foreligger saklig grunn og det ikke er avtalt bindingstid i samsvar med § 20 annet ledd. Grunnen til oppsigelsen skal opplyses. § 20 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(2) Institusjonen kan skriftlig heve avtalen ved vesentlig mislighold fra kundens side. Grunnen til hevingen skal opplyses.

Nåværende § 22 oppheves.

Nåværende § 23 blir ny § 22.

Ny § 23 skal lyde:

§ 23. Enkeltstående betalingstransaksjoner

(1) Før kunden blir bundet av en avtale om en enkeltstående betalingstransaksjon som ikke omfattes av en rammeavtale, skal institusjonen på en lett tilgjengelig måte gi kunden opplysninger som nevnt i § 15 annet ledd bokstav b nr. 2 og 5 og bokstav c nr. 1. I tillegg skal institusjonen, når det er relevant, opplyse om den faktiske vekslingskursen eller referansevekslingskursen som skal anvendes ved transaksjonen. Når det er relevant, skal institusjonen også på en lett tilgjengelig måte gi andre relevante opplysninger som nevnt i § 15 annet ledd. Opplysningene skal gis på en klar og forståelig måte, på norsk eller et annet språk avtalt mellom partene. Dersom kunden ber om det, skal institusjonen gi opplysningene på papir eller annet varig medium. Opplysningsplikten kan oppfylles ved å gi kunden en kopi av avtaleutkast eller utkast til betalingsordre inneholdende opplysningene nevnt i første til tredje punktum.

(2) Umiddelbart etter mottak av en betalingsordre skal betalerens institusjon gi eller stille til rådighet for betaleren opplysninger som nevnt i § 30 annet ledd.

(3) Umiddelbart etter at betalingstransaksjonen er gjennomført, skal betalingsmottakerens institusjon uten ugrunnet opphold gi betalingsmottakeren opplysninger som nevnt i § 30 tredje ledd bokstav a, c og e. I tillegg skal institusjonen opplyse om beløpet for betalingstransaksjonen i den valuta midlene er stilt til rådighet for betalingsmottakeren, og om vekslingskursen benyttet av betalingsmottakerens institusjon og det mottatte beløp for valutaomregningen.

(4) Dersom betalingsordren for en enkeltstående betalingstransaksjon gis ved bruk av et betalingsinstrument som omfattes av en rammeavtale med en annen institusjon, skal institusjonen som utfører transaksjonen, ikke gi opplysninger som allerede er gitt eller vil bli gitt kunden etter rammeavtalen med den andre institusjonen.

Overskriften til avsnitt III i kapittel 2 skal lyde:

III. Bruk av konto, betalingstransaksjoner mv.

§ 24 skal lyde:

§ 24. Disponering av konto. Samtykke til betalingstransaksjoner

(1) Kunden kan bruke konto og betalingsinstrument til innskudd, uttak og andre betalingstransaksjoner i samsvar med rammeavtalen.

(2) En betalingstransaksjon anses bare som autorisert dersom betaleren har gitt samtykke til transaksjonen. Samtykket kan gis før betalingstransaksjonen gjennomføres, eller, dersom det er avtalt mellom betaleren og dennes institusjon, etter gjennomføringen.

(3) Samtykke til å gjennomføre en betalingstransaksjon eller gjentatte betalingstransaksjoner gis i den form og på den måte som er avtalt mellom betaleren og dennes institusjon.

(4) Samtykket kan tilbakekalles, men ikke senere enn tidspunktene angitt i § 28. Et samtykke til å gjennomføre gjentatte betalingstransaksjoner kan tilbakekalles slik at fremtidige transaksjoner anses som uautoriserte, jf. også § 26 femte ledd.

Ny § 24 a skal lyde:

§ 24 a. Belastningsgrenser for betalingsinstrument. Sperring

(1) Det kan avtales belastningsgrenser for et betalingsinstrument som benyttes til å samtykke til en betalingstransaksjon.

(2) Institusjonen kan i rammeavtalen forbeholde seg rett til å sperre et betalingsinstrument av saklige grunner knyttet til betalingsinstrumentets sikkerhet eller mistanke om uautorisert eller svikaktig bruk. For betalingsinstrumentet det er knyttet kreditt til, kan institusjonen også forbeholde seg rett til å sperre instrumentet ved vesentlig forhøyet risiko for at betaleren ikke kan oppfylle sin betalingsforpliktelse.

(3) Institusjonen skal på avtalt måte varsle kunden om sperring etter annet ledd og om årsaken til sperringen. Varsel skal gis før betalingsinstrumentet sperres, eller, dersom dette er umulig, umiddelbart etter sperringen, med mindre varsel ville skade saklig begrunnede sikkerhetshensyn eller stride mot lov eller bestemmelser fastsatt i medhold av lov.

(4) Når årsaken til sperring er bortfalt, skal institusjonen oppheve sperringen av betalingsinstrumentet eller erstatte det med et nytt.

§ 26 første og annet ledd skal lyde:

(1) Denne bestemmelsen gjelder for avtale om gjentatte direkte debiteringer eller fast betalingsordre der belastning skal kunne foretas av institusjonen av eget tiltak.

(2) Kunden skal gi institusjonen skriftlig melding om avtale om gjentatt direkte debitering inngått med betalingsmottakeren eller betalingsmottakerens institusjon.

§ 26 femte ledd skal lyde:

(5) Kunden kan endre eller tilbakekalle fullmakten ved melding til institusjonen, jf. § 24 fjerde ledd annet punktum. Institusjonen skal gjennomføre endringen eller tilbakekallet senest første virkedag etter at meldingen er kommet fram.

§ 26 sjette ledd skal lyde:

(6) Bestemmelsene i annet til femte ledd kan fravikes ved avtale om innenlandske direkte debiteringer i euro og ved avtaler om direkte debitering til eller fra utlandet.

Ny § 26 a skal lyde:

§ 26 a. Mottak av betalingsordre

(1) En betalingsordre, enten denne er gitt direkte av betaleren eller av eller via betalingsmottakeren, anses mottatt på det tidspunktet betalerens institusjon mottar betalingsordren. Institusjonen kan fastsette at betalingsordre som mottas på et tidspunkt nær slutten av en virkedag, skal anses mottatt først den påfølgende virkedagen.

(2) Dersom kunden som iverksetter en betalingsordre, og dennes institusjon har avtalt at betalingsordren først skal gjennomføres på en bestemt dag eller ved utløpet av en bestemt periode eller på den dagen da betaleren har stilt midler til rådighet for sin institusjon, skal betalingsordren ved anvendelsen av § 26 c anses mottatt den avtalte dagen hvis dette er en virkedag, og ellers den påfølgende virkedagen.

Ny § 26 b skal lyde:

§ 26 b. Avvisning av betalingsordre

(1) Ved avvisning av betalingsordre skal kunden underrettes om avvisningen og, om mulig, om grunnen til den og om fremgangsmåten for å rette eventuelle faktiske feil som ledet til avvisning, med mindre noe annet er bestemt i lov eller i medhold av lov.

(2) Underretningen skal gis eller gjøres tilgjengelig snarest mulig på avtalt måte og innenfor fristene etter § 26 c. Institusjonen kan kreve gebyr for underretning hvis dette følger av rammeavtalen og avvisningen er objektivt begrunnet.

(3) For småpengeinstrumenter kan det avtales at institusjonen ikke må underrette kunden om avvisning av betalingsordre hvis avvisningen fremgår tydelig av sammenhengen.

(4) Institusjonen kan ikke nekte å gjennomføre en autorisert betalingsordre hvis alle vilkårene i betalerens rammeavtale er oppfylt, med mindre noe annet er fastsatt i lov eller i medhold av lov.

(5) En betalingsordre som er avvist, regnes ikke som mottatt etter bestemmelsene i § 26 c, jf. § 40.

Ny § 26 c skal lyde:

§ 26 c. Overføringstid

(1) Betalerens institusjon skal sørge for at beløpet overføres til betalingsmottakerens institusjon senest innen utløpet av virkedagen etter at betalingsordren ble mottatt. Overføringstiden kan forlenges med én virkedag for papirbaserte betalingstransaksjoner. For innenlandske betalingstransaksjoner i norske kroner skal beløpet dessuten godskrives betalingsmottakerens institusjon samme dag som betalerens konto belastes.

(2) Når en betalingsordre er iverksatt av eller via betalingsmottakeren, skal betalingsmottakerens institusjon oversende betalingsordren til betalerens institusjon innen fristen avtalt med betalingsmottakeren, ved direkte debiteringer slik at oppgjør kan skje på avtalt forfallsdag.

(3) Dersom betalingsmottakeren ikke har konto hos institusjonen som mottar beløpet på dennes vegne, skal institusjonen stille de overførte midlene til rådighet innen fristen etter første ledd. Dersom betalingsmottakeren har konto, skal midlene stilles til rådighet i samsvar med § 27 annet ledd.

(4) For småpengeinstrumenter kan det avtales andre overføringstider enn dem som er fastsatt i første til tredje ledd.

(5) Reglene i første til tredje ledd kan ikke fravikes ved avtale for innenlandske betalingstransaksjoner i norske kroner, betalingstransaksjoner i euro der både betalerens og mottakerens institusjon er etablert innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, eller for betalingstransaksjoner innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet som bare omfatter en valutaomregning mellom euro og norske kroner der valutaomregningen foretas i Norge og en eventuell grensekryssende overføring skjer i euro. For andre betalingstransaksjoner kan det avtales lengre overføringstid, men likevel ikke mer enn fire virkedager fra mottak av betalingsordren for betalingstransaksjoner innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet. Ved betalingstransaksjoner til land utenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet skal overføringstiden være høyst åtte virkedager fra mottak av betalingsordren dersom det ikke er avtalt en annen tidsramme.

§ 27 skal lyde:

§ 27. Renteberegning ved godskriving og belastning av konto (valutering) mv.

(1) Ved innbetaling i kontanter på konto tilhørende en forbruker skal institusjonen stille beløpet til rådighet for kunden med valuteringsdag umiddelbart etter at institusjonen har mottatt midlene. Dersom kunden ikke er forbruker, skal beløpet stilles til rådighet med valuteringsdag senest virkedagen etter at beløpet er mottatt.

(2) Ved annen godskriving av konto skal valuteringsdagen for godskrivingen ikke være senere enn virkedagen når beløpet blir godskrevet institusjonens konto, og beløpet skal stilles til rådighet umiddelbart etter at det er godskrevet institusjonens konto.

(3) Valuteringsdagen for belastning av konto skal ikke være tidligere enn tidspunktet når beløpet belastes kontoen.

§ 28 skal lyde:

§ 28. Tilbakekall

(1) Kunden kan ikke tilbakekalle en betalingsordre etter at ordren er mottatt av betalerens institusjon, med mindre noe annet følger av annet til fjerde ledd.

(2) Når en betalingstransaksjon iverksettes av eller via betalingsmottakeren, kan betaleren ikke tilbakekalle betalingsordren etter at betaleren har gitt sin betalingsordre eller meddelt sitt samtykke til transaksjonen til betalingsmottakeren. Ved direkte debitering kan betaleren likevel tilbakekalle betalingsordren senest innen utgangen av virkedagen før den avtalte belastningsdagen.

(3) I tilfeller som nevnt i § 26 a annet ledd kan kunden tilbakekalle betalingsordren senest innen utgangen av virkedagen før den avtalte dagen.

(4) Etter utløpet av fristene etter første til tredje ledd kan en betalingsordre bare tilbakekalles hvis det er avtalt mellom kunden og dennes institusjon. I tilfeller som nevnt i annet ledd kreves i tillegg samtykke fra betalingsmottakeren. Institusjonen kan kreve gebyr for tilbakekallet hvis det er avtalt i rammeavtalen.

(5) For småpengeinstrumenter kan det avtales at en betalingsordre ikke kan tilbakekalles etter at ordren er avgitt, eller etter at betaleren har gitt samtykke til gjennomføring av betalingstransaksjonen til betalingsmottakeren.

§ 29 annet ledd skal lyde:

(2) Institusjonen kan ikke utøve tilbakeholdsrett eller foreta motregning i betalingsmidler som institusjonen har til disposisjon for å utføre en betalingsordre. Institusjoner og andre involvert i betalingstransaksjoner skal overføre hele beløpet for transaksjonen uten å trekke fra gebyrer. Betalingsmottakeren kan likevel avtale med sin institusjon at institusjonen skal trekke fra sine gebyrer fra det overførte beløpet før det godskrives betalingsmottakeren. I så fall skal beløpet for transaksjonen og gebyrene skilles fra hverandre i opplysningene som gis betalingsmottakeren. Dersom gebyrer trekkes fra det overførte beløpet i andre tilfeller enn nevnt i tredje punktum, skal betalerens institusjon dersom betalingstransaksjonen er iverksatt av betaleren, eller betalingsmottakerens institusjon dersom betalingstransaksjonen er iverksatt av eller via betalingsmottakeren, sørge for at betalingsmottakeren mottar det fulle beløpet for transaksjonen.

Overskriften til avsnitt IV i kapittel 2 skal lyde:

IV. Føring av konto mv.

§ 30 skal lyde:

§ 30. Informasjon om konto og betalingstransaksjoner

(1) Institusjonen skal jevnlig, og minst én gang i året, skriftlig informere kunden om rente- og gebyrsatser for alternative typer kontoer som institusjonen tilbyr.

(2) Etter at et beløp er belastet betalerens konto, eller, dersom betaleren ikke har konto, etter mottak av betalingsordren, skal institusjonen på måten fastsatt i § 15 tredje ledd uten ugrunnet opphold opplyse betaleren om

- a) en referanse så betaleren kan identifisere hver betalingstransaksjon, og, når det er relevant, informasjon om betalingsmottakeren
- b) beløpet for betalingstransaksjonen i den valuta det har blitt overført fra betalerens konto eller i valutaen anvendt i betalingsordren
- c) eventuelle gebyrer for betalingstransaksjonen eller renten som betaleren skal betale, og, når det er relevant, med en spesifisering av enkeltelementene i gebyrene
- d) når det er relevant, vekslingskursen betalerens institusjon har benyttet i betalingstransaksjonen og det overførte beløp etter valutaomregningen
- e) valuteringsdatoen, jf. § 27 tredje ledd, eller datoen da betalingsordren ble mottatt.

(3) Etter at en betalingstransaksjon er gjennomført, skal betalingsmottakerens institusjon på måten fastsatt i § 15 tredje ledd uten ugrunnet opphold opplyse betalingsmottakeren om

- a) en referanse så betalingsmottakeren kan identifisere betalingstransaksjonen, og, når det er relevant, informasjon om betaleren, samt eventuelle ytterligere opplysninger som fulgte transaksjonen
- b) beløpet for betalingstransaksjonen i den valutaen betalingsmottakerens konto ble godskrevet
- c) eventuelle gebyrer for betalingstransaksjonen eller renten som betalingsmottakeren skal betale, og, når det er relevant, med en spesifisering av enkeltelementene i gebyrene
- d) når det er relevant, vekslingskursen benyttet av betalingsmottakerens institusjon og det mottatte beløp før valutaomregningen
- e) valuteringsdatoen, jf. § 27 annet ledd tredje punktum.

(4) For småpengeinstrumenter kan det avtales at institusjonen bare skal opplyse om eller stille til rådighet en referanse som gjør det mulig for kunden å identifisere betalingstransaksjonen, det overførte beløp og gebyrene. Dersom det er tale om flere betalingstransaksjoner av samme art til samme betalingsmottaker, skal det bare opplyses om det samlede beløp og de samlede gebyrer. Det er ikke nødvendig å gi opplysninger som nevnt i første og annet punktum dersom småpengeinstrumentet brukes anonymt eller det ikke er teknisk mulig for institusjonen å gi opplysningene. Institusjonen må likevel gi kunden mulighet til å kontrollere instrumentets saldo.

(5) Rammeavtalen kan fastsette at opplysninger som nevnt i annet til fjerde ledd skal gis eller stilles til rådighet periodisk minst hver måned på en avtalt måte som gjør det mulig for kunden å lagre og reproducere informasjonen uendret.

(6) Dersom kunden har fått uriktige opplysninger om disponibelt beløp på kontoen og i god tro har belastet kontoen for større beløp enn disponibelt, kan institusjonen ikke kreve overtrekksrente av kunden før kunden har fått rimelig tid til å rette på forholdet.

I avsnitt IV skal ny § 33 a lyde:

§ 33 a. Tilbakebetaling der eksakt beløp ikke ble godkjent

(1) Betaleren har rett til tilbakebetaling fra sin institusjon av det fulle beløpet for en betalingstransaksjon iverksatt av eller via betalingsmottakeren hvis betaleren kan påvise at

- a) betaleren ikke har autorisert det eksakte beløpet for betalingstransaksjonen, jf. § 24 annet ledd første punktum, og
- b) beløpet oversteg hva betaleren med rimelighet kunne ha forventet ut fra sitt tidligere bruksmønster, vilkårene i rammeavtalen og omstendighetene for øvrig.

(2) Endringer i valutakursen kan ikke påberopes etter første ledd bokstav b dersom kursen ble beregnet på grunnlag av en avtalt referansevekslingskurs.

(3) Det kan avtales i rammeavtalen mellom betaleren og betalerens institusjon at betaleren ikke har rett til tilbakebetaling etter første ledd dersom samtykket til å gjennomføre betalingstransaksjonen ble gitt direkte til betalerens institusjon og, når det er relevant, opplysning om den fremtidige betalingstransaksjonen ble gitt eller stilt til rådighet for betaleren minst fire uker før forfallsdagen av institusjonen eller betalingsmottakeren.

(4) For direkte debiteringer kan betaleren i rammeavtalen gis rett til tilbakebetaling også der vilkårene i første ledd ikke er oppfylt.

(5) Betaleren må overfor institusjonen fremsette krav om tilbakebetaling senest åtte uker etter belastningsdagen.

(6) Innen ti dager etter å ha mottatt et krav om tilbakebetaling skal institusjonen enten tilbakeføre det fulle beløpet for betalingstransaksjonen eller gi et begrunnet avslag på kravet med opplysning om tvisteordning som er etablert etter § 4. Institusjonen kan ikke avslå et krav om tilbakebetaling i tilfeller som nevnt i fjerde ledd.

§ 34 skal lyde:

§ 34. Plikter ved bruk av betalingsinstrument

(1) En kunde som har rett til å bruke et betalingsinstrument, skal bruke det i samsvar med vilkårene for utstedelse og bruk, og skal herunder ta alle rimelige forholdsregler for å beskytte de personlige sikkerhetsanordningene knyttet til betalingsinstrumentet så snart instrumentet er mottatt. I tillegg skal kunden uten ugrunnet opphold underrette institusjonen, eller den institusjonen har oppgitt, dersom kunden blir oppmerksom på tap, tyveri eller uberettiget tilegnelse av betalingsinstrumentet, eller på uautorisert bruk.

(2) Institusjonen som utsteder et betalingsinstrument, skal, uten at det har betydning for kundens plikter etter første ledd, sørge for at de personlige sikkerhetsanordningene knyttet til et betalingsinstrument ikke er tilgjengelige for andre enn den kunden som har rett til å bruke betalingsinstrumentet. I tillegg skal institusjonen sørge for at kunden til enhver tid kan foreta underretning som nevnt i første ledd annet punktum eller be om at eventuell sperring av betalingsinstrumentet oppheves, jf. § 24a fjerde ledd. Institusjonen skal også sørge for at kunden i 18 måneder fra underretning som nevnt i forrige punktum kan dokumentere å ha foretatt slik underretning, og skal dessuten hindre enhver bruk av et betalingsinstrument etter at underretning etter første ledd annet punktum er foretatt.

(3) Det kan avtales at første ledd annet punktum og annet ledd tredje punktum ikke skal gjelde for småpengeinstrumenter hvis det ikke er mulig å sperre instrumentet for bruk.

(4) Institusjonen skal ikke sende betalingsinstrument uoppfordret, bortsett fra til utskiftning av betalingsinstrument som tidligere er utlevert til kunden. Institusjonen har risikoen for sending av betalingsinstrument til kunden og personlige sikkerhetsanordninger knyttet til instrumentet.

§ 35 skal lyde:

§ 35. Misbruk av konto og betalingsinstrument

(1) Institusjonen er ansvarlig for tap som skyldes uautoriserte betalingstransaksjoner, med mindre noe annet følger av paragrafen her. En betalingstransaksjon er uautorisert dersom kunden ikke har gitt samtykke til transaksjonen, jf. § 24.

(2) Kunden svarer med inntil kr 1 200 for tap ved uautoriserte betalingstransaksjoner som skyldes bruk av et tapt eller stjålet betalingsinstrument dersom personlig sikkerhetsanordning er brukt, eller som skyldes uberettiget tilegnelse av et betalingsinstrument dersom kunden har mislyktes i å beskytte de personlige sikkerhetsanordningene og personlig sikkerhetsanordning er brukt.

(3) Kunden svarer for hele tapet ved uautoriserte betalingstransaksjoner dersom tapet skyldes at kunden ved grov uaktsomhet har unnlatt å oppfylle en eller flere av sine forpliktelser etter § 34 første ledd. Dersom betalingstransaksjonen har skjedd ved bruk av et elektronisk betalingsinstrument, svarer kunden likevel bare med inntil kr 12 000. Dersom tapet skyldes at kunden forsettlig har unnlatt å oppfylle forpliktelsene etter § 34 første ledd, skal kunden bære hele tapet. Det samme gjelder dersom tapet skyldes at kunden har opptrådt svikaktig.

(4) Kunden svarer ikke for tap som skyldes bruk av tapt, stjålet eller uberettiget tilegnet betalingsinstrument etter at kunden har underrettet institusjonen i samsvar med § 34 første ledd annet punktum, med mindre kunden har opptrådt svikaktig. Kunden svarer heller ikke for tap som nevnt i første punktum hvis institusjonen ikke har sørget for at kunden kan foreta slik underretning, jf. § 34 annet ledd annet punktum.

(5) Dersom kunden nekter for å ha autorisert en betalingstransaksjon, jf. § 24 annet ledd, skal bruken av et betalingsinstrument ikke i seg selv anses som tilstrekkelig bevis for at kunden har samtykket til transaksjonen, eller for at kunden har opptrådt svikaktig eller forsettlig eller grovt uaktsomt unnlatt å oppfylle en eller flere av sine forpliktelser etter § 34 første ledd. Det påhviler institusjonen å bevise at transaksjonen er autentisert, korrekt registrert og bokført og ikke rammet av teknisk svikt eller annen feil.

(6) Det kan avtales at bestemmelsene i første til tredje ledd samt femte ledd ikke skal gjelde for småpengeinstrumenter som anvendes anonymt, eller dersom institusjonen av andre grunner knyttet til betalingsinstrumentets karakter ikke vil kunne bevise at en betalingstransaksjon ble autorisert. Det kan avtales at fjerde ledd ikke skal gjelde for småpengeinstrumenter som ikke kan sperres for bruk. For elektroniske penger som definert i lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak § 1–1 annet ledd gjelder likevel første til fjerde ledd med mindre institusjonen ikke kan sperre kontoen eller betalingsinstrumentet.

§ 36 skal lyde:

§ 36. Lemping av kundens ansvar

(1) Kundens ansvar etter § 35 kan lempes dersom måten kontoen kan disponeres på ikke er betryggende, eller dersom betalings- eller kontokortsystemet ikke oppfyller forsvarlige standarder for identifikasjons-, kontroll- og varslingsrutiner, og den uautoriserte betalingstransaksjonen har sammenheng med dette. Det kan også tas hensyn til arten av de personlige sikkerhetsanordningene knyttet til betalingsinstrumentet som ble benyttet ved den uautoriserte transaksjonen, og omstendighetene knyttet til hvordan instrumentet ble tapt, stjålet eller uberettiget tilegnet, samt til manglende aktsomhet eller andre forhold på institusjonens side som har medvirket til at den uautoriserte transaksjonen kunne skje. Lemping kan ikke skje hvis tapet ved den uautoriserte betalingstransaksjonen skyldes at kunden har opptrådt svikaktig eller forsettlig unnlatt å oppfylle sine forpliktelser etter § 34 første ledd.

(2) Kundens ansvar kan også nedsettes dersom en leverandør av varer eller tjenester som har mottatt betalingen, forsto eller burde forstå at bruken av betalingsinstrumentet var urettmessig. Første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende.

§ 37 første og annet ledd skal lyde:

(1) I den utstrekning kunden ut fra reglene i § 35 bestrider å ha ansvar for en uautorisert betalingstransaksjon, skal institusjonen tilbakeføre beløpet og erstatte rentetap fra belastningstidspunktet, forutsatt at kunden setter frem krav om tilbakeføring uten ugrunnet opphold etter at denne ble eller burde ha blitt kjent med forholdet, og senest 13 måneder etter belastningstidspunktet. Fristen på 13 måneder gjelder ikke der institusjonen ikke har gitt kunden de opplysninger om betalingstransaksjonen som kreves etter loven her. Plikten til tilbakeføring etter første punktum gjelder ikke for egenandel etter § 35 annet ledd.

(2) Første ledd gjelder ikke dersom

- a) kunden skriftlig har erkjent ansvar for betalingstransaksjonen, eller
- b) institusjonen innen fire uker fra mottakelse av skriftlig innsigelse fra kunden har anlagt søksmål eller brakt saken inn for en nemnd som nevnt i § 4 første ledd.

§ 37 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Institusjonen kan kreve at en tredjeperson tilbakebetaler betalingsmidler som vedkommende urettmessig har mottatt som følge av en uautorisert betalingstransaksjon. Tilbakebetalt beløp som overstiger institusjonens tap, skal benyttes til å dekke kundens andel av tapet.

§ 39 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) ved betaling fra forbruker når betalerens betalingsordre er mottatt av en finansinstitusjon

§ 39 tredje ledd skal lyde:

(3) Dersom en mottatt betalingsordre ikke skal utføres straks, regnes avbruddet av betalingsfristen fra den avtalte betalingsdagen.

§ 39 fjerde ledd skal lyde:

(4) Betalingsfristen avbrytes ikke dersom betalingstransaksjonen ikke blir gjennomført og dette skyldes betalerens eget forhold. Institusjonen skal i så fall varsle betaleren om dette i samsvar med § 26 b.

I avsnitt VI skal ny § 39 a, ny § 39 b og ny § 39 c lyde:

§ 39 a. Veksling

- (1) Betalinger skal foretas i den valutaen som er avtalt.
- (2) En betalingsmottaker eller en annen som på salgsstedet tilbyr en valutaomregning til betaleren før en betalingstransaksjon iverksettes, skal opplyse betaleren om gebyrer og om vekslingskursen som vil bli benyttet ved vekslingen. Betaleren skal samtykke til vekslingen på dette grunnlaget.

§ 39 b. Gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument

- (1) Dersom en betalingsmottaker krever gebyr eller gir rabatt for bruk av et bestemt betalingsinstrument, skal betaleren opplyses om dette før en betalingstransaksjon iverksettes. Institusjonen kan ikke hindre betalingsmottakeren i å kreve gebyr eller gi rabatt som nevnt. Kongen kan i forskrift forby eller begrense retten til å kreve slike gebyrer for å fremme konkurranse og bruk av effektive betalingsinstrumenter.
- (2) Dersom institusjonen eller noen annen krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument, skal kunden opplyses om dette før en betalingstransaksjon iverksettes.

§ 39 c. Fordeling av gebyrer

Dersom en betalingstransaksjon ikke omfatter en valutaveksling, skal betaleren betale sin institusjon gebyrene denne krever, og betalingsmottakeren skal betale sin institusjon gebyrene denne krever.

§ 40 skal lyde:

§ 40. Ansvar for betalingstransaksjoner som ikke gjennomføres korrekt

(1) Ved betalingstransaksjoner som er iverksatt av betaleren, er betalerens institusjon ansvarlig overfor betaleren for korrekt gjennomføring av betalingstransaksjonen, med mindre institusjonen kan bevise at mottakerens institusjon har mottatt beløpet for transaksjonen innen utløpet av overføringstiden, jf. § 26 c første ledd. Er institusjonen ansvarlig etter første punktum, skal den uten ugrunnet opphold overføre beløpet for betalingstransaksjonen til betaleren og eventuelt gjenopprette tilstanden på betalerens konto slik den ville vært om den mangelfullt gjennomførte betalingstransaksjonen ikke hadde funnet sted. Etter at betalingsmottakerens institusjon har mottatt beløpet, er denne institusjonen ansvarlig overfor mottakeren for korrekt gjennomføring av transaksjonen, og skal i tilfelle umiddelbart sørge for at beløpet for transaksjonen gjøres disponibelt for betalingsmottakeren, eventuelt godskrives dennes konto.

(2) Ved betalingstransaksjoner som er iverksatt av eller via betalingsmottakeren, er mottakerens institusjon overfor mottakeren ansvarlig for korrekt oversending av betalingsordren til betalerens institusjon, jf. § 26 c annet ledd, og skal i tilfelle umiddelbart oversende betalingsordren til betalerens institusjon på nytt. Betalingsmottakerens

institusjon er også ansvarlig overfor betalingsmottakeren for oppfyllelse av sine forpliktelser etter § 27 annet ledd, og skal sørge for at beløpet for betalingstransaksjonen gjøres disponibelt for betalingsmottakeren umiddelbart etter at det er godskrevet institusjonens konto. Dersom betalingsmottakerens institusjon ikke er ansvarlig etter første og annet punktum, er betalerens institusjon ansvarlig overfor betaleren og skal i så fall overføre beløpet for betalingstransaksjonen til denne uten ugrunnet opphold og gjenopprette tilstanden på betalerens konto til slik den ville vært om den mangelfullt gjennomførte betalingstransaksjonen ikke hadde funnet sted.

(3) Ansvar etter første og annet ledd omfatter i tillegg til det overførte beløp gebyrer og renter som må betales, og rentetap som skyldes at en betalingstransaksjon ikke er blitt korrekt gjennomført.

(4) § 37 første ledd om reklamasjon fra kunden gjelder tilsvarende.

(5) Ved betalingstransaksjoner som er iverksatt av betaleren, skal betalerens institusjon på forespørsel umiddelbart forsøke å spore betalingstransaksjonen og melde fra til betaleren om utfallet. Ved betalingstransaksjoner som er iverksatt av eller via betalingsmottakeren, skal mottakerens institusjon på forespørsel umiddelbart forsøke å spore betalingstransaksjonen og melde fra til mottakeren om utfallet.

(6) Dersom kunden hevder at en betalingstransaksjon ikke er korrekt gjennomført, påhviler det institusjonen å bevise at transaksjonen er korrekt registrert og bokført og ikke rammet av teknisk svikt eller andre feil.

§ 41 skal lyde:

§ 41. Annet tap

(1) De institusjonene som forestår betalingstransaksjonen, er i samsvar med ansvarsfordelingen fastsatt i § 40, ansvarlige for annet direkte tap, herunder kurstap, inkassogebyrer o.l., som betaleren eller mottakeren er påført som følge av at en betalingstransaksjon ikke er blitt korrekt gjennomført.

(2) For indirekte tap som betaleren eller mottakeren har lidt, er institusjonen ansvarlig dersom tapet er voldt ved grov uaktsomhet eller forsett fra institusjonens side. Ved betalingstransaksjoner til og fra utlandet gjelder første punktum bare dersom tapet er voldt ved grov uaktsomhet eller forsett fra institusjonen selv.

(3) Dersom institusjonen særskilt har påtatt seg ubetinget ansvar for at betaling skal være kommet fram til mottakeren innen en bestemt frist, kan kunden uten hensyn til reglene i paragrafen her kreve tapet erstattet av institusjonen.

§ 42 skal lyde:

§ 42. Omstendigheter utenfor kontroll. Regress

(1) Institusjonen kan ikke gjøres ansvarlig etter §§ 40 og 41 for tap som skyldes usedvanlige omstendigheter utenfor institusjonens kontroll som institusjonen ikke kunne forutse eller unngå følgene av, selv med enhver anstrengelse for å unngå dem, eller som skyldes plikter pålagt institusjonen etter annen lov eller i medhold av lov.

(2) En institusjon som har erstattet tap etter §§ 40 eller 41 som skyldes forhold hos en annen institusjon eller mellomledd, kan kreve tilbakeføring hos denne.

§ 43 skal lyde:

§ 43. Feil unik identifikasjonskode mv.

(1) En betalingsordre som er gjennomført i samsvar med den unike identifikasjonskoden, skal anses som korrekt gjennomført når det gjelder betalingsmottakeren den unike identifikasjonskoden utpeker.

(2) Institusjonen kan ikke gjøres ansvarlig etter §§ 40 til 41 dersom den unike identifikasjonskoden kunden har oppgitt, ikke er korrekt. Dersom kunden i tillegg til identifikasjonskoden har oppgitt ytterligere informasjon, skal institusjonen likevel bare være ansvarlig for gjennomføring av betalingsordren i samsvar med den unike identifikasjonskoden kunden har oppgitt.

(3) Selv om institusjonen ikke kan gjøres ansvarlig for at betalingstransaksjonen ikke gjennomføres korrekt, skal institusjonen likevel treffe rimelige tiltak for å få beløpet tilbakeført. Det kan kreves gebyr for dette hvis det er avtalt i rammeavtalen. § 37 fjerde ledd første punktum gjelder tilsvarende overfor en tredjeperson som urettmessig har mottatt betalingsmidler som følge av at kunden har oppgitt uriktig informasjon i betalingsordren.

Ny § 43 a skal lyde:

§ 43 a. Erstatningsansvar for manglende sikkerhet i nettbaserte betalingstjenester

(1) Har kunden ved bruk av personlig kode eller annen lignende sikkerhetsanordning knyttet til en nettbasert betalingstjeneste gitt en betalingsordre som ved en feil har fått et annet innhold enn tilsiktet, kan kunden kreve at institusjonen erstatter tap som følge av at betalingsordren blir gjennomført dersom institusjonens nettbaserte betalingstjeneste ikke gir den sikkerhet mot slik feilbruk som en kunde eller allmennheten med rimelighet kunne vente.

(2) Institusjonen er ikke ansvarlig etter første ledd for tap som skyldes at kunden da betalingsordren ble gitt, bevisst har oversett en særskilt varslingsordning etablert for å hindre slik feilbruk. Det samme gjelder tap som skyldes forsettlig eller grovt uaktsom feilbruk fra kundens side.

(3) Ved avgjørelsen av om tapet skyldes grov uaktsomhet fra kundens side, skal det blant annet legges vekt på om slike krav til forsiktighet og egenkontroll som med rimelighet kan stilles til brukere av nettbaserte

betalingstjenester er blitt klart tilsidesatt, og i hvilken utstrekning den nettbaserte betalingstjenesten gir slik sikkerhet mot feilbruk som en kunde eller allmennheten med rimelighet kunne vente.

§ 45 første ledd skal lyde:

(1) Uten særskilt samtykke fra låntakeren kan långiverens fordring bare overdras til en finansinstitusjon eller til en lignende institusjon som nevnt i § 1 annet ledd bokstav a, d, e eller f.

II

I lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett m.v. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrertloven) gjøres følgende endringer:

§ 7 a annet ledd skal lyde:

Hvis fjernsalgsavtalen gjelder betalingstjenester som definert i finansavtaleloven § 11, skal tjenesteyteren istedenfor opplysninger som nevnt i første ledd bokstav a, b, c, e, l, m, o, p og q gi opplysningene nevnt i finansavtaleloven § 15 annet ledd, eventuelt opplysningene nevnt i finansavtaleloven § 23 første ledd hvis det gjelder en enkeltstående betalingstransaksjon som ikke er omfattet av en rammeavtale.

Nåværende annet til femte ledd blir nytt tredje til sjette ledd. I sjette ledd skal nytt annet punktum lyde:

Dette gjelder ikke ved fjernsalg av betalingstjenester som definert i finansavtaleloven § 11.

III

I lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. oppheves § 13.

IV

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Frem til 1. januar 2012 kan betaleren og dennes institusjon ved unntak fra § 26 c første ledd første punktum avtale en overføringstid på høyst tre virkedager. Dette kan forlenges med en virkedag for papirbaserte betalingstransaksjoner. Bestemmelsene her gjelder ikke for innenlandske betalingstransaksjoner i norske kroner. Frem til 1. januar 2012 gjelder § 26 c første ledd tredje punktum ikke for papirbaserte betalingstransaksjoner.
3. I inntil seks måneder fra ikrafttreddelsen av loven kan endringer i eksisterende avtalevilkår til ugunst for kunden med sikte på å bringe avtalevilkårene i overensstemmelse med lovens krav til rammeavtaler, jf. § 16, iverksettes én måned etter at institusjonen har sendt varsel til kunden om endringene. Institusjonen skal i varselet opplyse om at dersom kunden ikke motsetter seg endringene innen iverksettelsesdatoen, anses kunden å ha akseptert endringene i avtalevilkårene. I varselet skal kunden videre opplyses om retten til å si opp avtalen straks og vederlagsfritt innen iverksettelsesdatoen. For øvrig gjelder § 18 tilsvarende så langt den passer.

19. juni Lov nr. 82 2009

Lov om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen

Innst.O.nr.127 (2008–2009) og Besl.O.nr.154 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen.

I

I lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 14 annet ledd første punktum blir tredje punktum i første ledd.

§ 14 annet ledd skal lyde:

Tjenestemennenes lønn, pensjon og arbeidsvilkår fastsettes i henhold til de avtaler og bestemmelser som gjelder for arbeidstakere i statsstilling.

II

Endringene under I trer i kraft straks.

19. juni Lov nr. 83 2009

Lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret mv. (innføring av kommunal beredskapsplikt)

Ot.prp.nr.61 (2008–2009), Innst.O.nr.80 (2008–2009) og Besl.O.nr.117 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret.
- 2 Lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).
- 3 Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

I

I lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 17. juli 1953 nr. 9 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret.

§ 15 nytt nummer 14 skal lyde:

14. Ivareta kommunale beredskapsplikter etter §§ 15 a og 15 b.

Ny § 15 a skal lyde:

Kommunen plikter å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurdere sannsynligheten for at disse hendelsene inntreffer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen. Resultatet av dette arbeidet skal vurderes og sammenstilles i en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse.

Risiko- og sårbarhetsanalysen skal legges til grunn for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder ved utarbeiding av planer etter lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)(plandelen).

Risiko- og sårbarhetsanalysen skal oppdateres i takt med revisjon av kommunedelplaner, jf. lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 11–4 første ledd, og for øvrig ved endringer i risiko- og sårbarhetsbildet.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalysen.

Ny § 15 b skal lyde:

Med utgangspunkt i risiko- og sårbarhetsanalysen etter § 15 a skal kommunen utarbeide en beredskapsplan.

Beredskapsplanen skal inneholde en oversikt over hvilke tiltak kommunen har forberedt for å håndtere uønskede hendelser. Som et minimum skal beredskapsplanen inneholde en plan for kommunens kriseledelse, varslingslister, ressursoversikt, evakueringsplan og plan for informasjon til befolkningen og media.

Beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum én gang per år. Kommunen skal sørge for at planen blir jevnlig øvet.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om beredskapsplanens innhold og øvrige krav etter denne bestemmelsen.

Ny § 15 c skal lyde:

Fylkesmannen fører tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter pålagt i §§ 15 a og 15 b.

Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 10 A gjelder for tilsynsvirksomheten etter første ledd.

Ny § 15 d skal lyde:

For Svalbard gjelder bestemmelsene i §§ 15 a, 15 b og 15 c i det omfang og med de stedlige tilpasninger Kongen bestemmer.

§ 62 nytt fjerde ledd skal lyde:

For håndheving og sanksjoner overfor kommunen gjelder bestemmelsene i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 10 A.

II

I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 26 skal lyde:

Forholdet til offentleglova og innsyn i dokumenter i avsluttede overtredelsessaker

§ 26 nytt annet ledd skal lyde:

Enhver med rettslig interesse i en avsluttet sak om overtredelse av §§ 10, 11 eller pålegg etter § 12, skal også gis innsyn i opplysninger som er undergitt lovbestemt taushetsplikt, med mindre innsyn vil virke urimelig overfor den opplysningene gjelder. Blir det begjært innsyn i taushetsbelagte opplysninger etter denne bestemmelse, skal de som har krav på taushet varsles og gis en frist til å uttale seg om spørsmålet. Avslag på begjæring om innsyn kan påklages til departementet. Reglene i forvaltningsloven kapittel VI gjelder tilsvarende.

III

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) skal § 1–6 første ledd bokstav c lyde:

- c) sivile tjenestepliktige og tjenestepliktige i sivilforsvaret,

IV

Ikraftsettings- og overgangsbestemmelser

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

19. juni Lov nr. 84 2009

Lov om endringer i brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven

Ot.prp.nr.65 (2008–2009), Innst.O.nr.99 (2008–2009) og Besl.O.nr.118 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).
- 2 Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).

I

I lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Loven har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser.

§ 4 bokstav c tredje og nytt fjerde strekpunkt skal lyde:

Med farlig stoff menes i denne lov:

- trykksatt stoff: annet fast, flytende eller gassformig stoff eller stoffblanding enn brann-, reaksjons- og eksplosjonsfarlig stoff, som er under trykk, og som derved kan representere en fare ved ukontrollert utslipp,
- reaksjonsfarlig stoff: fast, flytende eller gassformig stoff, stoffblanding, samt stoff som forekommer i kombinasjoner av slike tilstander, som ved kontakt med vann, ved sitt trykk, temperatur eller andre kjemiske forhold, representerer en fare for farlig reaksjon, eksplosjon eller utslipp av farlig gass, damp, støv eller tåke.

§ 19 første ledd skal lyde:

Virksomheter skal sørge for at sikkerheten i forhold til brann, eksplosjon, håndtering av farlig stoff og transport av farlig gods på veg og jernbane blir ivaretatt på en forsvarlig måte. Sikkerhetshensyn skal være integrert i alle virksomhetens faser, herunder planlegging, prosjektering, etablering, drift og avvikling.

I kapittel 4 skal ny § 19 a lyde:

§ 19 a. *Politiattest ved håndtering av eksplosjonsfarlig stoff*

Virksomheter skal sørge for at arbeidstakere som håndterer eksplosjonsfarlig stoff av slik mengde eller type som departementet bestemmer i forskrift, legger frem ordinær politiattest. Attesten skal vise om arbeidstakeren har slik vandel at vedkommende kan finnes skikket i henhold til brann- og eksplosjonsvernlovgivningens formål.

Sentral tilsynsmyndighet kan kreve fremlagt ordinær politiattest før utstedelse av bestemte sertifikater eller tillatelser til personer eller virksomheter som håndterer eksplosiv vare.

Departementet kan gi utfyllende forskrifter om politiattester etter denne bestemmelsen, herunder om oppbevaring, tidspunkt for utstedelse og hvilke virksomheter som omfattes.

§ 26 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om krav til produkter og krav til den som prosjekterer, produserer, leverer, importerer eller markedsfører produkter, herunder krav om kvalitet og godkjenning av de stoffer som omfattes av loven, forbud mot eller påbud om bruk av produkter.

§ 28 skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om avgifter og gebyr til dekning av utgiftene forbundet med gjennomføringen av tilsynsmyndighetenes oppgaver etter denne loven.

Kommunestyret selv kan fastsette lokal forskrift om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Om renteplikt ved for sen betaling av avgift eller gebyr ilagt i medhold av forskrift etter første og annet ledd gjelder lov 6. juni 1975 nr. 29 om egedomsskatt til kommunane § 26 tilsvarende.

Krav på avgift eller gebyr etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg, og kan innkreves av skatteoppkreveren etter reglene for innkreving av skatt.

Når Statens innkrevingssentral er pålagt å innkreve avgifter og gebyr som nevnt i første ledd, kan den inndrive avgiftene og gebyrene ved trekk i lønn og andre lignende ytelser som nevnt i lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett § 2–7.

Innkrevningssentralen kan også inndrive avgiftene og gebyrene ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant kapittel 5, og utleggsforetning kan holdes på Innkrevingssentralens kontor etter lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse § 7–9 første ledd.

Overskriften i kapittel 7 skal lyde:

Tilsyn, håndheving, sanksjoner, opplysningsplikt m.m.

I kapittel 7 skal ny § 31 a lyde:

§ 31 a. Særlig om tilsyn med kommunenes oppfyllelse av plikter

Departementet bestemmer hvem som skal føre tilsyn med kommunenes gjennomføring av plikter pålagt etter §§ 9 til 16.

For tilsyn med lovligheten av kommunenes gjennomføring av plikter etter §§ 9 til 16 gjelder kapittel 10A i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner.

§ 33 nytt tredje ledd skal lyde:

Opplysninger om branner, ulykker og uhell som har skjedd på områder som omfattes av loven kan kreves fra politi og forsikringsselskaper uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opplysningsplikten gjelder bare opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne sammenstille nasjonale statistiske oversikter til bruk i samfunnssikkerhetsarbeidet. Departementet kan gi forskrifter om opplysningsplikt etter dette ledd.

§ 43 ny bokstav e skal lyde:

- e) kommunestyrets fullmakter til å gi lokale forskrifter om bruk eller forbud mot bruk av fyrverkeri.

II

I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endringer:

§ 2 første og annet ledd første punktum skal lyde:

Elektriske anlegg skal prosjekteres, utføres, drives, vedlikeholdes og kontrolleres slik at de ikke frembyr fare for liv, helse og materielle verdier.

Kongen utferdiger tekniske forskrifter for hvordan elektriske anlegg skal prosjekteres, utføres, vedlikeholdes, drives og kontrolleres.

§ 5 nytt sjette ledd skal lyde:

Opplysninger om ulykker, uhell og branner som har skjedd på områder som omfattes av loven kan kreves fra politi og forsikringsselskaper uten hinder av den taushetsplikt som ellers gjelder. Opplysningsplikten gjelder bare opplysninger som er nødvendige for at tilsynsmyndigheten skal kunne sammenstille nasjonale statistiske oversikter til bruk i samfunnssikkerhetsarbeidet. Departementet kan gi forskrifter om opplysningsplikt etter dette ledd.

§ 5 nåværende sjette ledd blir nytt syvende ledd.

§ 12 første ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrifter om krav til kvalifikasjoner for den som skal være faglig ansvarlig for eller selvstendig utføre arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr.

§ 12 annet ledd oppheves.

III

Denne lov trer i kraft straks.

19. juni Lov nr. 85 2009

Lov om endringer i lov om vaktvirksomhet

Ot.prp.nr.49 (2008–2009), Innst.O.nr.116 (2008–2009) og Besl.O.nr.112 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet (serveringsloven).
- 2 Lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet.

I

I lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet skal følgende bestemmelser lyde:

Lovens tittel:

Lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet (vaktvirksomhetsloven)

§ 1. Formål

Formålet med denne loven er å

- a) ivareta rettssikkerheten for dem som kommer i kontakt med vektere,
- b) sikre god kvalitet på vaktjenester,
- c) legge forholdene til rette for en effektiv offentlig kontroll av virksomheten, og
- d) hindre vaktvirksomhet som på grunn av sin militære eller annen sikkerhetsmessige karakter er uforenlig med vaktvirksomhet etter denne loven, eller for øvrig er ulovlig eller i strid med internasjonal rett.

§ 2. Virkeområde

Loven gjelder for ervervsmessig vaktvirksomhet og egenvakthold. Med ervervsmessig vaktvirksomhet forstås i loven her virksomhet som går ut på å utføre vaktjenester mot vederlag. Med egenvakthold menes vaktjenester av egen privat eiendom og egne statlige og kommunale eiendommer, med tilliggende bygninger og ansatte, så lenge vaktholdet utføres av virksomhetens egne ansatte. Med vaktjenester forstås tjenester der det ved bruk av personer, TV-overvåking, elektronisk overvåking eller på annen måte:

- a) utføres tilsyn med privat område eller offentlig område,
- b) utføres kontrolltjenester,
- c) utføres verditransporter,
- d) utføres ledsagertjenester,
- e) mottas og behandles alarmsignaler fra overfalls- eller innbruddsalarmanlegg eller utrykning etter slike signaler etter avtale, eller
- f) opplæring i vaktjenester.

Loven gjelder ervervsmessig vaktvirksomhet og egenvakthold som drives av private eller forvaltningsorgan. Med forvaltningsorgan forstås i loven her ethvert organ for stat eller kommune.

Loven gjelder ikke for vaktoppdrag som utøves sporadisk og har lite omfang, med mindre politiet setter som vilkår at vaktjenestene av sikkerhetsmessige grunner skal utføres av godkjente vektere. Loven gjelder ikke for vaktvirksomhet som Forsvaret utfører ved bruk av eget personell, vaktvirksomhet på skip eller godsterminaler på havner eller havneterminaler som omfattes av ISPS-regelverket, eller vaktstyrken ved Norges Bank.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 3. Tillatelse

For å utøve ervervsmessig vaktvirksomhet eller egenvakthold i henhold til § 2 kreves tillatelse. Slik tillatelse kan kun gis til foretak, enpersonsforetak eller forvaltningsorgan. Det skal ikke gis tillatelse til foretak som driver virksomhet i strid med formålet med loven, eller i strid med øvrige krav til å drive næringsvirksomhet.

Foretaket må være registrert i Foretaksregisteret før tillatelse gis. Foretaket må ha fast forretningssted i riket. Tillatelsen kan gis til selskap, stiftelse eller annen sammenslutning når samtlige medlemmer av styret i et aksjeselskap eller annen sammenslutning med begrenset ansvar oppfyller kravene i tredje ledd bokstav a til d, og samtlige fullt ansvarlige deltakere i ansvarlig selskap eller kommandittselskap oppfyller kravene i tredje ledd bokstav a til d.

Enpersonsforetak må være registrert i Enhetsregisteret før innehaveren kan gis tillatelse. Organisasjonsnummer må oppgis i søknaden. Innehaveren må dessuten:

- a) være fylt 21 år,
- b) ha tilfredsstillende vandel,
- c) være statsborger i stat som er part i EØS-avtalen, og
- d) for øvrig inneha nødvendig tillit og ikke anses uskikket til å utøve vaktvirksomhet på forsvarlig måte.

Dersom foretaket eller enpersonsforetaket har daglig leder, må også denne fylle vilkårene i tredje ledd bokstav a til d.

Personer som har vesentlig innflytelse på virksomheten, må fylle kravet til tilfredsstillende vandel. Personer som eier en vesentlig del av virksomheten eller av foretak som driver virksomheten eller som oppebærer en vesentlig del av dens avkastning eller innehar en lederfunksjon i den, vil alltid anses å ha vesentlig innflytelse på virksomheten. I vurderingen av om en person har vesentlig innflytelse på virksomheten, regnes vedkommendes eierandeler eller stemmer sammen med eierandeler eller stemmer som tilhører følgende personer:

- a) ektefelle eller person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold,
- b) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje samt søsken,
- c) ektefelle til person som nevnt i punkt b eller personer som bor i ekteskapslignende forhold sammen med person som nevnt i punkt b.

Det kan i særlige tilfeller gjøres unntak fra kravet til alder i tredje ledd bokstav a.

Dersom det skjer endringer i sammensetningen av virksomhetens eierskap, styre eller deltakere, skal dette meddeles den myndighet som har gitt tillatelsen innen 1 måned etter endringen. Det samme gjelder dersom det er utpekt ny daglig leder.

Del av forvaltningsorgan som utøver ervervsmessig vaktvirksomhet, må være utskilt som en egen juridisk enhet. Del av forvaltningsorgan som utøver egenvakthold må være etablert som en egen avdeling innenfor virksomheten.

§ 4. Tillatelses- og kontrollmyndighet

Politiet er tillatelses- og kontrollmyndighet. Det skal foretas årlig kontroll med vaktforetakene på bakgrunn av selskapenes rapporteringsplikt etter § 16.

§ 5. Tillatelsens innhold

Tillatelsen gis for bestemte former for vaktvirksomhet etter § 2 første ledd bokstav a til f.

§ 6. Bortfall av tillatelse

Tillatelsen bortfaller dersom foretaket som tillatelsen er gitt til tas under konkursbehandling, eller dersom innehaveren av enpersonsforetaket dør. Et konkursbo eller dødsbo har rett til å fortsette virksomheten i den utstrekning det finnes hensiktsmessig med sikte på avvikling eller overføring av virksomheten til ny eier, likevel ikke utover 6 måneder uten tillatelse fra tillatelses- og kontrollmyndigheten.

§ 7. Tilbakekall av tillatelse

En tillatelse kan tilbakekalles dersom innehaveren, ledelsen, eieren eller annen person som har vesentlig innflytelse på virksomheten i foretaket som har tillatelsen, eller noen ansatte i foretaket, har gjort seg skyldig i grov eller gjentatt overtredelse av særskilte vilkår for tillatelsen eller av bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven. Det samme gjelder dersom vilkårene for tillatelse ikke lenger er oppfylt.

Tillatelsen kan også tilbakekalles dersom det ikke har vært virksomhet i foretaket på to år, eller virksomheten ikke er startet opp innen ett år etter at tillatelse er gitt.

§ 8. Krav til ansatte

Den som skal tilsettes i foretak som omfattes av loven og som skal utføre vaktjeneste eller har oppgaver direkte knyttet til vaktjeneste, må ha tilfredsstillende vandel. Det kan kreves uttømmende og utvidet politiattest. Personen må dessuten være fylt 18 år.

Foretakets ledelse har plikt til å sørge for at ansatte i foretaket som skal utføre vaktjeneste eller har oppgaver direkte knyttet til vaktjeneste, oppfyller kravene i lov og forskrift.

Politiet har plikt til å varsle vaktforetaket om ansatte, som skal utføre vaktjeneste eller har oppgaver direkte knyttet til vaktjeneste, som er under etterforskning for straffbare forhold av alvorlig karakter eller forhold som har betydning for tilliten i vedkommendes arbeid. Plikten gjelder såfremt opplysningene kan gis uten å skade etterforskningen.

§ 9. Krav til utdanning

Den som skal utføre ansvarlig vaktjeneste, må ha gjennomført godkjent utdanning for vektere. Slik utdanning skal bestå av

- a) en teoretisk del gjennomført før ansettelse,
- b) praksisopplæring i vaktjeneste, herunder objektopplæring,
- c) oppsummerende teorikurs og avsluttende eksamen,
- d) eventuell tilleggsgutdannelse for utførelse av spesialtjeneste og
- e) bestått regodkjenning hvert 4 år.

§ 10. Uniformering

Den som utfører vaktjeneste skal bære uniform. Uniformen skal kun bæres i aktiv tjeneste. Tillatelses- og kontrollmyndigheten kan gjøre unntak fra kravet om bruk av uniform under utførelse av spesielle vaktoppdrag når særlige grunner tilsier det. Det skal fremgå av uniformen om personen er godkjent vekter eller under opplæring.

Uniformen skal være godkjent av tillatelses- og kontrollmyndigheten. Det samme gjelder uniformering av materiell. Uniformeringen skal utformes slik at den ikke kan forveksles med politiets, Forsvarets eller tollvesenets uniformering.

§ 11. Legitimasjon

Den som utfører vaktjeneste skal bære synlig ID-kort for vektere. Vekteren plikter å oppgi tjenestenummer og foretak når dette forlanges av den som tjenestehandlingen direkte angår eller av politiet.

§ 12. Bruk av makt

Den som utfører vaktjeneste, har ingen adgang til bruk av fysisk makt utover den enhver har adgang til, jf. straffeloven § 48 og straffeprosessloven § 176 første ledd, jf. § 170 a.

Vaktjeneste skal utføres ubevæpnet.

§ 13. Bruk av hund

Hund kan bare benyttes til egenbeskyttelse under utførelse av vaktjeneste. Hunden skal føres i kort line.

Bruk av hund under utførelse av vaktjeneste skal være godkjent av vaktforetaket.

Nåværende § 12 blir § 14.

Nåværende § 13 blir § 15.

§ 16. Opplysnings- og rapporteringsplikt

Foretak som utøver vaktvirksomhet plikter å gi tillatelses- og kontrollmyndigheten de opplysninger og den dokumentasjon som er nødvendig for myndighetens kontroll med at virksomheten drives i samsvar med bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven her og på en måte som er forenlig med å utøve næringsvirksomhet.

Foretak som utøver vaktvirksomhet skal hvert år innen utløpet av mars måned sende en rapport til tillatelses- og kontrollmyndigheten. I rapporten skal det redegjøres for foretakets virksomhet i foregående år og gis en liste over ansatte i foretaket som skal utføre vaktjeneste eller har oppgaver direkte knyttet til vaktjeneste.

§ 17. Andres meldeplikt

Dersom skatte- og avgiftsmyndighetene, tollmyndighetene eller Arbeidstilsynet avdekker forhold som de har grunn til å anta har vesentlig betydning for vurderingen av om en tillatelse skal trekkes tilbake etter § 7, plikter de av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikt å informere politiet om dette.

§ 18. Vaktvirksomhetsregister

Til bruk for tillatelses- og kontrollmyndigheten skal det opprettes et sentralt elektronisk register over godkjente vaktforetak. Registeret skal kun inneholde opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av tillatelses- og kontrollmyndigheten.

Registeret kan blant annet inneholde opplysninger om de enkelte vaktforetak og gjennomførte kontroller av disse, og opplysninger om ansatte som utfører vaktjeneste eller har oppgaver direkte knyttet til vaktjeneste og de personer som omhandles i § 3.

Registeret kan kobles mot andre registre i politiet som er relevante og nødvendige for gjennomføringen av meldeplikten i § 8 tredje ledd.

Fortegnelsen over godkjente vaktforetak skal være offentlig.

Ny § 19 skal lyde:

§ 19. Forskrift

Departementet skal gi forskrifter om egenvakthold (§ 2), om den nærmere gjennomføringen av § 4 første ledd annet punktum (årlig kontroll), § 8 første ledd første og annet punktum (kravet om tilfredsstillende vandel og om politiattest), § 9 (krav til utdanning, herunder om dispensasjon fra utdanningskravet og om godkjenning av utenlandske utdanninger), § 10 (uniformering), § 11 (legitimasjon), § 13 (bruk av hund) og § 16 (opplysnings- og rapporteringsplikt)

Før en behandling etter § 18 kan iverksettes, skal departementet i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om

1. formålet med behandlingen,
2. hvem som er behandlingsansvarlig,
3. hvilke opplysningskategorier som skal registreres,
4. hvem i politiet som har tilgang til opplysningene,
5. og adgangen til å utlevere opplysningene, og
6. de nærmere regler for retting, sperring og sletting av opplysninger.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av § 14 (plikt til å tegne forsikring), herunder frita forvaltningsorganer som driver vaktvirksomhet fra plikten til å tegne ansvarsforsikring.

Departementet kan i forskrift bestemme at det skal betales gebyr ved etablering, drift og kontroll av vaktvirksomhet, og gi nærmere bestemmelser om dette.

Departementet kan gi nærmere forskrifter til øvrig gjennomføring av loven.

Nåværende § 16 blir ny § 20.

Nåværende § 17 blir ny § 21.

Nåværende § 18 blir ny § 22.

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Nye regler som følge av denne lov vil fra ikrafttredelsestidspunktet også gjelde fullt ut for regodkjenninger og nye tillatelser, samt årlige kontroller.

III

I lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 16 første ledd skal lyde:

Når politiet finner det påkrevet, skal det ved serveringssteder holdes ordensvakter i henhold til lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet.

Annet ledd oppheves.

Tredje ledd blir nytt annet ledd.

19. juni Lov nr. 86 2009

Lov om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (elektronisk lagring av biometrisk personinformasjon i form av fingeravtrykk i pass m.m.)

Ot.prp.nr.64 (2008–2009), Innst.O.nr.95 (2008–2009) og Besl.O.nr.113 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass.

I

Lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass endres slik:

§ 1 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan bestemme at § 6 annet ledd (innhenting og lagring av biometrisk personinformasjon i passet) og § 6a (innsyn i og sletting av biometrisk personinformasjon for personalisering av passet og etterfølgende identitetskontroll) også skal omfatte diplomatpass, spesialpass og tjenestepass utstedt etter regler gitt i medhold av lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenrikstjenesten, samt utlendingspass og reisebevis for flyktninger i medhold av lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her, jf. § 19.

§ 6 skal lyde:

Passets innhold, gyldighetstid og oppbevaring

Pass skal bare inneholde opplysninger om en enkelt person. Departementet kan likevel gi forskrifter om utstedelse av pass til organisert gruppe av reisende med felles reiseleder (fellespass).

Til bruk for senere verifisering eller kontroll av passinnehaverens identitet, kan det innhentes og lagres i passet biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk (to fingre). Informasjonen lagres elektronisk eller på annen måte i passet slik at hensynet til informasjonens ekthet, integritet og konfidensialitet blir ivarettatt.

Passet er gyldig i ti år etter utstedelsesdagen. Departementet kan gi forskrifter om begrenset eller forlenget gyldighetstid. Passet gjelder for alle stater. Gyldighetsområdet kan likevel begrenses for fellespass og i særlige tilfeller hvor vilkårene for passhindring er til stede.

Passinnehaveren må ikke endre passets utseende eller innhold. Det skal oppbevares på en betryggende måte. Dersom det kommer bort, skal passinnehaver straks gi melding til passmyndigheten. Pass som er meldt tapt må ikke på ny tas i bruk.

§ 6a skal lyde:

Rett til innsyn i og retting av biometrisk informasjon om seg selv og sletting av biometrisk informasjon innhentet for utstedelse av pass og til gjennomføring av passkontroll (verifikasjon) mv.

Vedkommende som passet er utstedt til har rett til innsyn i personopplysninger som er innført i passet eller i passregisteret, herunder den biometriske informasjonen, og kan kreve uriktig informasjon rettet eller slettet.

Biometrisk personinformasjon som er innhentet til bruk ved personalisering av passet, skal slettes så snart passet er oversendt eller utlevert til passinnehaver.

Biometrisk personinformasjon (ansiktsfoto og fingeravtrykk) kan innhentes elektronisk av alle som passerer grensekontroll eller annet kontrollsted for kontroll av reisedokumenter.

Biometrisk personinformasjon innhentet i henhold til tredje ledd skal slettes så snart som mulig etter at vedkommendes identitet er verifisert mot gyldig reisedokument, eller når vedkommendes identitet er fastslått på annen måte.

Bestemmelsene om kassasjon og retting i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 9 bokstav c og d berøres ikke av bestemmelsene i denne paragraf.

§ 8 skal lyde:

Passregister

Det kan opprettes et sentralt passregister. Også utlendingspass og reisebevis for flyktninger kan registreres i registeret.

Registeret kan inneholde passinnehavers navn, fødselsnummer, høyde, øyenfarge, hårfarge, fødested, utsendelsesadresse, samt passnummer, utstedende myndighet, utstedelsesdato og utløpsdato. Ved endring av navn eller lignende, og ved utstedelse av nytt pass, kan også tidligere data beholdes i registeret.

I registeret kan også inntas passinnehavers signatur og ansiktsfoto.

Bare passmyndigheten, Kripos og norsk grensekontrollmyndighet skal ha tilgang til passregisteret.

I registeret inntas for øvrig slike opplysninger som er nødvendig for forvaltning av registeret og utstedelse av pass.

Behandlingsansvarlig for passregisteret er Politidirektoratet.

Ved passmyndighet som ikke er tilknyttet det sentrale passregister, kan det føres midlertidig passregister etter regler gitt av Politidirektoratet.

For diplomatpass, spesialpass og tjenestepass utstedt etter regler gitt i medhold av lov om utenrikstjenesten § 1 kan det også inntas andre opplysninger etter forskrift fastsatt av Utenriksdepartementet.

II

Endringene trer i kraft straks.

19. juni Lov nr. 87 2009

Lov om endringer i lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste

Innst.O.nr.72 (2008–2009) og Besl.O.nr.109 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 16. juni 2009. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

I

I lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (kontrollloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt femte ledd skal lyde:

Innenfor rammen av lov og instruks utfører utvalget sitt verv selvstendig og uavhengig av Stortinget. Stortinget kan likevel ved vanlig plenarvedtak (stortingsvedtak) pålegge utvalget å foreta nærmere definerte undersøkelser innenfor utvalgets kontrollmandat, og under iakttagelse av de regler og innen de rammer som for øvrig ligger til grunn for utvalgets virksomhet.

§ 2 første ledd punkt 1 skal lyde:

Formålet med kontrollen er:

- 1) å klarlegge om og forebygge at det øves urett mot noen, herunder påse at det ikke nyttes mer inngripende midler enn det som er nødvendig etter forholdene, og at tjenestene respekterer menneskerettighetene,

§ 9 annet ledd skal lyde:

Utvalgets medlemmer og sekretariat er bundet av regler om behandling av dokumenter m.v. som må beskyttes av sikkerhetsmessige grunner. De skal være sikkerhetsklart for høyeste beskyttelsesgrader nasjonalt og etter traktat Norge er tilsluttet. Stortingets presidentskap er klareringsmyndighet for utvalgets medlemmer. Personkontroll utføres av Nasjonal sikkerhetsmyndighet.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2009.

19. juni Lov nr. 88 2009

Lov om endringer i kommuneloven og svalbardloven (om tillitskapende forvaltning mv. i kommuner og fylkeskommuner)

Ot.prp.nr.17 (2008–2009), Innst.O.nr.62 (2008–2009) og Besl.O.nr.83 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 19. og 28. mai 2009. Fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard.
- 2 Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

I

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd annet punktum skal lyde:

Loven skal også legge til rette for en tillitskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.

§ 8 nr. 2 annet punktum skal lyde:

Valget holdes som forholdsvalg når minst ett medlem krever det, og ellers som avtalevalg.

§ 14 nr. 1 bokstav a første ledd første punktum skal lyde:

Valgbar og pliktig til å ta imot valg er den som har stemmerett ved valg til kommunestyre og fylkesting, og som når valget finner sted står innført i folkeregisteret som bosatt i vedkommende kommune eller i en av kommunene i fylket.

§ 15 nr. 3 skal lyde:

3. Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot en folkevalgt for et straffbart forhold som nevnt i straffeloven kapittel 10, 11, 24, 25, 26, 33 eller 40, og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen, kan kommunestyret eller fylkestinget selv vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort. For forhold som nevnt i straffeloven kapittel 10 gjelder ikke vilkåret om at siktelsen eller tiltalen skal knytte seg til utøving av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen.

§ 16 nr. 2 tredje punktum oppheves.

§ 19 nr. 4 nytt andre punktum skal lyde:

Bestemmelsene om kjønnsmessig balanse i § 38 a nr. 3 første og andre punktum gjelder tilsvarende.

§ 19 nr. 4 nåværende andre til sjette punktum blir tredje til sjuende punktum.

Overskriften i § 30 skal lyde:

§ 30. Møteprinsippet. Møtebok

§ 30 nytt nr. 4 skal lyde:

4. Dersom det treffes avgjørelse om at et møte skal holdes for lukkede dører, skal avgjørelsen føres i møteboken og hjemmelen for avgjørelsen skal framgå. Det samme gjelder for avgjørelse om at et medlem av organet er inhabilt.

§ 37 nr. 1 første punktum skal lyde:

Ved valgoppgjøret fordeles medlemsplassene på listene i forhold til det antall stemmesedler hver liste har fått, ved bruk av delingstall 1, 2, 3, 4 osv.

§ 48 nr. 5 nytt annet punktum skal lyde:

Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten.

Nåværende andre og tredje punktum blir tredje og fjerde punktum.

§ 59 nr. 1 og 3 skal lyde:

1. Tre eller flere medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget kan sammen bringe avgjørelser truffet av folkevalgt organ eller den kommunale eller fylkeskommunale administrasjon inn for departementet til kontroll av avgjørelsens lovlighet. Det samme gjelder avgjørelser om møter skal holdes for åpne eller lukkede dører, jf. § 31, og avgjørelser om habilitet. Avgjørelser om ansettelse, oppsigelse eller avskjed er ikke gjenstand for lovlighetskontroll.
3. Krav om lovlighetskontroll medfører ikke at iverksettelsen av den påklagede avgjørelsen utsettes med mindre det organ som har truffet avgjørelsen, kommunalt eller fylkeskommunalt organ overordnet dette eller departementet fatter slikt vedtak.

§ 65 nr. 2 skal lyde:

2. Daglig leder, medlem av kommuneråd, medlem av fylkesråd eller administrasjonssjef eller dennes stedfortreder kan ikke være medlem av styret.

II

I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard skal § 29 første ledd nytt annet punktum lyde:

Bestemmelsene i dette kapitlet skal også legge til rette for en tillitskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

19. juni Lov nr. 89 2009**Lov om endring i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)**

Ot.prp.nr.100 (2008–2009), Innst.O.nr.126 (2008–2009) og Besl.O.nr.148 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

I

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) skal § 35 nr. 1 lyde:

Vedtak treffes med alminnelig flertall av de stemmer som avgis, hvis ikke annet følger av denne lov eller av valgloven § 9–2 annet ledd eller § 9–3 annet ledd. Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er møteleders stemme avgjørende.

II

Loven trer i kraft straks.

19. juni Lov nr. 90 2009**Lov om endring i forvaltningsloven (habilitet for styremedlemmer mv. i offentlig heleide selskaper)**

Ot.prp.nr.50 (2008–2009), Innst.O.nr.92 (2008–2009) og Besl.O.nr.97 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 5. og 10. juni 2009. Fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

I

I lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) skal § 6 første ledd bokstav e lyde:

- e) når han leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for
 1. et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken, eller
 2. et selskap som er part i saken. Dette gjelder likevel ikke for person som utfører tjeneste eller arbeid for et selskap som er fullt ut offentlig eid og dette selskapet, alene eller sammen med andre tilsvarende selskaper eller det offentlige, fullt ut eier selskapet som er part i saken.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 91 2009**Lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kjønnsbalanse i styrene i aksjeselskaper som er eid av kommuner)**

Ot.prp.nr.57 (2008–2009), Innst.O.nr.76 (2008–2009) og Besl.O.nr.90 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 29. mai og 4. juni 2009. Fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

I

Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner blir endret slik:

§ 36 nr. 2 skal lyde:

Skal det velges to eller tre medlemmer, skal hvert kjønn være representert på den enkelte liste. Skal det velges fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to. Skal det velges seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre. Skal det velges ni medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst fire, og skal det velges flere medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst 40 prosent. Ved valg til folkevalgte organer som etter lov bare består av medlemmer av kommunestyre eller fylkesting, og ved valg av arbeidsutvalg for folkevalgte organer, skal disse reglene følges så langt det er mulig. Når det gjelder representasjon av begge kjønn i styret i selskaper som er eid av kommuner og fylkeskommuner i fellesskap, vises til kapittel 12 A.

§ 37 nr. 3 skal lyde:

Viser det seg at et kjønn etter denne fremgangsmåte vil bli representert med færre medlemmer fra en liste enn det som følger av kravene i § 36 nr. 2, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn så langt mulig opp på listen i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.

§ 38 a nr. 3 skal lyde:

Kravene til kjønnsbalanse i § 36 nr. 2 gjelder tilsvarende. Viser det seg at et kjønn vil få færre medlemmer enn det som følger av første punktum, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn settes inn i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse. Ved valg til folkevalgte organer som etter lov bare består av medlemmer av kommunestyre eller fylkesting, og ved valg til arbeidsutvalg for folkevalgte organer, skal disse regler følges så langt det er mulig.

Nytt kapittel 12 A skal lyde:

Kapittel 12 A. Aksjeselskaper der kommuner eller fylkeskommuner eier minst to tredeler av selskapet. Representasjon av begge kjønn i styret.

§ 80 a. Representasjon av begge kjønn i styret

1. Reglene i aksjeloven § 20–6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Departementet kan gi forskrifter om at reglene i første punktum også skal gjelde for aksjeselskaper som eies av kommuner eller fylkeskommuner med under to tredeler, når resten av selskapet er eid av staten eller selskaper som direkte eller indirekte, er heleid av staten.
2. For å legge til rette for at valget oppfyller kravene i nr. 1 kan departementet gi forskrift om den nærmere gjennomføringen av valget av styremedlemmer som velges av og blant de ansatte, jf. aksjeloven § 6–4, herunder også eventuelt i selskaper som nevnt i nr. 1 annet punktum.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. For selskaper som er stiftet og registrert i Foretaksregisteret før loven settes i kraft, skal styret være sammensatt i samsvar med loven her innen to år etter ikraftsettsdatoen.

19. juni Lov nr. 92 2009

Lov om endringer i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting

Ot.prp.nr.81 (2008–2009), Innst.O.nr.77 (2008–2009) og Besl.O.nr.93 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 10. juni 2009. Fremmet av Kultur- og kirke departementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting.

I

I lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting gjøres følgende endringer:

§ 2–3 andre ledd skal lyde:

Første ledd begrenser ikke adgangen til å gi pålegg eller å beslutte og iverksette tvangstiltak etter tvisteloven.

Ny § 2–13 skal lyde:

§ 2–13. Allmennkringkastingsrapport

Medietilsynet skal utarbeide en årlig rapport om kringkasteres oppfyllelse av allmennkringkastingsforpliktelser. Medietilsynet kan ikke instrueres av Kongen eller departementet ved utarbeidelsen av slik allmennkringkastingsrapport.

§ 4–2 skal lyde:

§ 4–2. Rett til formidling

Formidling av lovlig kringkasting i kringkastingsnett kan skje uten særskilt konsesjon.

Avtaler om videresending av kringkasting fra satellitt skal inneholde en klausul om at norske kabelnett kan slutte seg til avtalen på like vilkår.

Den som eier eller disponerer nett som kan formidle kringkasting, kan formidle informasjon om driften av anlegget eller programtilbud.

Ny § 6–1 a skal lyde:

§ 6–1 a. Forhåndsgodkjenning av nye tjenester i allmennkringkastingsoppdraget

Kongen i statsråd avgjør om det skal gis tillatelse til å innlemme nye tjenester i Norsk rikskringkasting AS' allmennkringkastingsoppdrag. Medietilsynet er ansvarlig for gjennomføringen av godkjenningsordningen og avgir rådgivende uttalelse til departementet. Medietilsynet kan ikke instrueres av Kongen eller departementet ved utarbeidelsen av sin uttalelse.

Kun tjenester som oppfyller demokratiske, sosiale og kulturelle behov i samfunnet kan godkjennes.

Kongen kan gi nærmere regler om ordningen, herunder i hvilke tilfeller kravet om tillatelse gjelder.

§ 6–4 skal lyde:

§ 6–4. Finansiering m.v.

Virksomheten i Norsk rikskringkasting AS finansieres ved kringkastingsavgift, salgsinntekter m.v. Virksomheten kan ikke finansieres ved reklame i NRKs allmennkanaler eller tekstfjernsyn. Kringkastingsavgift fastsettes av Stortinget.

Ny § 8–5 skal lyde:

§ 8–5. Opplysninger om kundeforhold

Den som mot vederlag tilbyr fjernsynssendinger ved kringkasting eller formidling av kringkasting, plikter å gi Norsk rikskringkasting AS opplysninger om sine kunders navn og adresse.

Norsk rikskringkasting AS kan kun bruke opplysningene til kontroll mot sitt eget register over dem som betaler kringkastingsavgift. Norsk rikskringkasting skal sikre at tilgang til opplysningene begrenses til ansatte med tjenstlig behov for slik tilgang.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om opplysningsplikten etter denne paragraf og om Norsk rikskringkasting AS' bruk av opplysningene.

§ 10–4 første ledd skal lyde:

For å sikre at plikter etter bestemmelsene i kapittel 2, 3 og 4 og § 6–4, § 8–1, § 8–2 og § 8–5 eller forskrift eller enkeltvedtak fastsatt i medhold av disse bestemmelsene blir oppfylt, kan Medietilsynet ilegge den ansvarlige for oppfyllelsen tvangsmulkt.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 93 2009

Lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager)

Ot.prp.nr.57 (2007–2008), Innst.O.nr.103 (2008–2009) og Besl.O.nr.103 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 8. og 16. juni 2009. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven).

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager blir det gjort følgende endringer:

§ 8 sjettede ledd skal lyde:

Kommunen forvalter de statlige øremerkede tilskuddene til ikke-kommunale barnehager i kommunen. Kommunen kan ikke avkorte det kommunale tilskuddet etter § 14 som følge av et slikt statlig tilskudd.

§ 14 skal lyde:

§ 14. Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Kommunen skal yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen, forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren er blitt rammefinansiert.

Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren er rammefinansiert.

Godkjente ikke-kommunale barnehager, jf. første og andre ledd, skal behandles likeverdig med kommunale barnehager i forhold til offentlig tilskudd. Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som menes med likeverdig behandling.

Kommunen skal utbetale tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager som skal motta tilskudd etter første eller annet ledd forskuddsvis hvert kvartal inntil kommunen fatter endelig vedtak om tilskudd.

Kommunens vedtak etter annet ledd kan påklages til fylkesmannen.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 94 2009**Lov om endringer i opplæringslova og privatskolelova**

Ot.prp.nr.55 (2008–2009), Innst.O.nr.86 (2008–2009) og Besl.O.nr.104 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 8. og 16. juni 2009. Fremja av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgjande lover:

- 1 Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- 2 Lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).
- 3 Lov 9. januar 2009 nr. 4 om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen).

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa blir det gjort følgjande endringer:

§ 1–3 skal lyde:

§ 1–3. Tilpassa opplæring og tidleg innsats

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lærekandidaten.

På 1. til 4. årstrinn skal kommunen sørgje for at den tilpassa opplæringa i norsk eller samisk og matematikk mellom anna inneber særleg høg lærartettleik, og er særleg retta mot elevar med svak dugleik i lesing og rekning.

§ 2–3 tredje ledd skal lyde:

Departementet gir forskrifter om fag, om mål for opplæringa, om omfanget av opplæringa i faga og om gjennomføringa av opplæringa. Departementet gir forskrifter om aktivitetar som ikkje er opplæring i fag. Departementet gir forskrifter om vurdering av elevar og privatistar og om klage på vurderinga, om eksamen og om dokumentasjon.

§ 2–3 fjerde ledd skal lyde:

Elevane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med første leddet og forskrifter etter tredje leddet og i samsvar med § 1–1 og forskrifter etter § 1–5.

§ 2–8 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

§ 3–1 femte ledd skal lyde:

Elev som etter reglane i kapittel 5 har rett til spesialundervisning, har rett til vidaregåande opplæring i inntil to år ekstra når eleven treng det i forhold til opplæringsmåla for den enkelte. Før fylkeskommunen gjer vedtak om utvida opplæringstid, skal det liggje føre sakkunnig vurdering av dei særlege behova eleven har. Retten gjeld også for elevar som har rett til opplæring i og på teiknspråk etter § 3–9, rett til opplæring i punktskrift etter § 3–10 eller rett til særskild språkopplæring etter § 3–12.

§ 3–4 andre ledd skal lyde:

Elevane, lærlingane og lærekandidatane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med forskrifter etter første leddet og i samsvar med §§ 1–1 og 3–3 og forskrifter etter § 1–5.

§ 3–12 nytt fjerde ledd skal lyde:

Fylkeskommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

§ 4A–2 tredje ledd skal lyde:

For opplæring etter denne paragraf gjeld § 5–1 andre ledd bortsett frå siste punktum, og §§ 5–3, 5–4, 5–5 og 5–6 tilsvarende.

§ 4A–6 skal lyde:

§ 4A–6. Innhaldet i opplæringa

§ 1–1 gjeld så langt det passar for opplæring etter dette kapitlet. Læreplanar etter §§ 1–5, 2–3, 3–4 og 6–4 gjeld med dei tilpassingar som følgjer av dette kapitlet.

§ 4A–12 skal lyde:

§ 4A–12. Tilpassa opplæring

§ 1–3 første ledd gjeld tilsvarande for opplæring etter dette kapitlet.

§ 8–2 skal lyde:

§ 8–2. Organisering av elevane i klassar eller basisgrupper

I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal vareta deira behov for sosialt tilhør. For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør. Klassane, basisgruppene og gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg.

Klassen eller basisgruppa skal ha ein eller fleire lærarar (kontaktlærarar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld klassen eller basisgruppa og dei elevane som er der, mellom anna kontakten med heimen.

§ 13–3a andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Fylkeskommunen der ein institusjon ligg, har rett til refusjon av utgifter til opplæringa frå fylkeskommunen der pasienten var busett på det tidspunktet pasienten vart innlagd. Refusjonsretten er avgrensa til å gjelde pasientar i institusjonar som tilbyr tverrfagleg, spesialisert behandling for rusmiddelavhengige og pasientar i institusjonar innanfor det psykiske helsevernet.

Departementet gir forskrifter om refusjon av utgifter til opplæring av pasientar frå andre fylkeskommunar.

Ny § 13–3d skal lyde:

§ 13–3d. Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å sørgje for foreldresamarbeid

Kommunen og fylkeskommunen skal sørgje for samarbeid med foreldre, høvesvis i grunnskolen og i vidaregåande opplæring. Organiseringa av foreldresamarbeidet skal ta omsyn til lokale tilhøve. Departementet gir nærmare forskrifter.

§ 13–10 andre ledd skal lyde:

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2–12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2–12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14–1 fjerde ledd. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

II

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot blir det gjort følgjande endringar:

§ 2–3 andre ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om krav til læreplanen, vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon. Departementet gir forskrift om aktivitetar i grunnskolen som ikkje er opplæring i fag. Departementet kan også gi forskrift om fritak frå opplæring i sidemålet for elevar i grunnskolen som får særleg språkopplæring, om godskriving av tidlegare gjennomgått vidaregåande opplæring eller praksis, og om fritak for den praktiske delen av kompetansemåla i faget kroppsøving i den vidaregåande skolen.

§ 3–4 skal lyde:

§ 3–4. Organisering av elevane i klassar eller basisgrupper

I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal vareta deira behov for sosialt tilhør. For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør. Klassane, basisgruppene og gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg.

Klassen eller basisgruppa skal ha ein eller fleire lærarar (kontaktlærarar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld klassen eller basisgruppa og dei elevane som er der, mellom anna kontakten med heimen.

Ny § 3–4a skal lyde:

§ 3–4a. Tilpassa opplæring og tidleg innsats

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven.

På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørgje for at den tilpassa opplæringa i norsk eller samisk og matematikk mellom anna inneber særleg høg lærartettleik og særleg er retta mot elevar med svak dugleik i lesing og rekning.

§ 3–5 fjerde ledd skal lyde:

Heimkommunen eller heimfylket til eleven skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

Noverande fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 5–2 andre ledd ny bokstav k skal lyde:

k) drøfte den årlege rapporten om tilstanden i skolen som er utarbeidd etter tredje ledd.

§ 5–2 tredje ledd skal lyde:

Styret skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i gjeldande lover og forskrifter, og føresetnadene for godkjenninga blir oppfylte. Styret skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 7–2 tredje ledd. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i skolen knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø.

§ 6–1 fjerde ledd skal lyde:

Dei særskilde skolane for funksjonshemma får likevel alle driftsutgifter dekte ved statstilskot etter ein normalsats per elev per skoleår. Departementet kan gi forskrift om tilskotsordninga for dei særskilde skolane for funksjonshemma.

§ 6–2 andre ledd skal lyde:

Skolar som får statstilskot etter § 6–1 fjerde ledd, kan i særskilde tilfelle få dispensasjon til å krevje inn skolepengar.

Noverande andre ledd blir tredje ledd.

Noverande tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

III

I I punkt 4 i lov 9. januar 2009 nr. 4 om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen) blir det gjort følgjande endring:

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal § 13–3c lyde:

§ 13–3c. *Plikt for fylkeskommunen til å sørgje for rettleiing og kvalitetsutviklingstiltak*

Fylkeskommunen skal etter oppdrag frå departementet rettleie om og medverke til kvalitetsutviklingstiltak som m.a. kan gi god samanheng mellom grunnskole og vidaregåande opplæring. Departementet kan gi nærmare forskrifter om desse oppgåvene.

IV

Endringar i lov 9. januar 2009 nr. 4 om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen) trer i kraft straks. Elles tek lova til å gjelde på det tidspunkt Kongen fastset, og dei enkelte føresegnene kan setjast i verk til ulik tid.

19. juni Lov nr. 95 2009

Lov om voksenopplæring (voksenopplæringsloven)

Ot.prp.nr.87 (2008–2009), Innst.O.nr.114 (2008–2009) og Besl.O.nr.129 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Følgende lov oppheves:

Lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- 2 Lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).

Kapittel 1. Formål og virkeområde

§ 1. Formål

Formålet med denne loven er å fremme livslang læring ved å legge til rette for organiserte læringsaktiviteter ved siden av det formelle utdanningssystemet. Loven skal bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle, og slik fremme den enkeltes utvikling og møte behovene i samfunns- og arbeidslivet.

§ 2. Virkeområde

Loven gjelder godkjenning for statstilskudd for godkjente studieforbund og godkjente nettskoler, og vilkår for slikt tilskudd, jf. kapittel 2 og kapittel 3 i loven.

Loven gjelder videre vilkår for statstilskudd for skoler som 30. juni 2010 er godkjent og i drift etter kapittel 6A i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova), jf. kapittel 4 i loven, og skoler som blir godkjent etter § 17 annet ledd i denne loven.

Kongen gir forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 3. Definisjoner

I denne loven menes med:

- Studieforbund*: ideell og demokratisk organisasjon godkjent etter lovens § 5, som utfører oppgaver innenfor voksenopplæring, og som har flere medlemsorganisasjoner.
- Samisk studieforbund*: studieforbund av og blant samer.
- Medlemsorganisasjon i studieforbund*: organisasjon som utfører oppgaver innenfor voksenopplæring, og som er medlem av et studieforbund, jf. § 5 bokstav f.
- Nettskole*: ideell virksomhet godkjent etter lovens § 13 som har fjernundervisning som hovedformål.
- Fjernundervisning*: opplæring ved fjernkommunikasjon hvor lærer og deltager er adskilt i rom eller tid.

Kapittel 2. Studieforbund

§ 4. Overordnede mål for studieforbundenes opplæringsaktivitet

Studieforbundene skal drive sin opplæringsaktivitet på grunnlag av følgende overordnede mål:

- Å bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og legge grunnlag for bærekraftig utvikling ved å engasjere og utvikle aktive medborgere.
- Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon.
- Å bekjempe utstøting og bidra til inkludering.
- Å bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle og slik møte behov i et samfunn og arbeidsliv i stadig endring.
- Å styrke kulturelt mangfold og øke deltagelse i kulturlivet.
- Å være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlige utdanningstilbud for voksne.

§ 5. Godkjenning av studieforbund

Departementet kan etter søknad godkjenne et studieforbund for tilskudd etter loven.

I tillegg til å drive sin opplæringsvirksomhet i samsvar med § 4, må et studieforbund oppfylle følgende vilkår:

- Det må ha opplæring som hovedformål, og ellers ha et ideelt formål.
- Det må ha betegnelsen «studieforbund» i navnet.
- Det må ha en demokratisk oppbygning.
- Det må ha virksomhet over hele landet, herunder en regional organisasjonsmessig forankring.
- Studieforbundets kursvirksomhet må utgjøre et minimumsnivå. Departementet fastsetter minimumsnivået, samt regler for rapportering, i forskrift.
- Studieforbundet må ha et minimum antall medlemsorganisasjoner. Departementet fastsetter minimumstallet i forskrift.

Hva gjelder bestemmelsene i bokstavene d, e og f i annet ledd, fastsetter departementet i forskrift egne krav for samiske studieforbund. Hva gjelder bestemmelsen i bokstav e i annet ledd, fastsetter departementet i forskrift egne krav for politiske partiers studieforbund.

§ 6. Modell for statstilskudd til studieforbund

Studieforbund som er godkjent etter § 5 i loven, kan få statstilskudd.

Statstilskuddet består av følgende komponenter:

- Grunntilskudd.
- Opplæringstilskudd.
- Tilretteleggingstilskudd.

Departementet gir forskrift om kriterier for tilskudd, beregningsregler, rapportering og kontroll. Departementet kan i forskrift fastsette at andre organisasjoner enn godkjente studieforbund kan få statstilskudd i en overgangsperiode etter at denne loven trer i kraft.

Departementet fastsetter i forskrift egne bestemmelser om tilskudd for samiske studieforbund.

Kommuner og fylkeskommuner kan gi tilskudd til studieforbund ut fra kommunale og fylkeskommunale planer.

§ 7. Gratis bruk av undervisningslokaler

Undervisningslokaler der driftsutgiftene dekkes av det offentlige, skal etter søknad stilles vederlagsfritt til disposisjon for studieforbund og medlemsorganisasjoner ved avholdelse av kurs med tilskudd etter kapittel 2 i loven. Departementet gir nærmere forskrifter.

§ 8. Fellesorgan for studieforbund

Fellesorgan for studieforbund kan etter søknad få tilskudd til drift, samt til samordningsoppgaver overfor studieforbundene og oppgaver for departementet.

§ 9. Beskyttelse av betegnelsen studieforbund

Betegnelsen studieforbund kan bare benyttes som navn av organisasjoner som er godkjent som studieforbund etter loven, jf. § 5.

§ 10. Dokumentasjon på gjennomført opplæring

Deltagere på kurs med tilskudd etter kapittel 2 i loven skal ha dokumentasjon på gjennomført opplæring. Departementet gir nærmere forskrifter.

§ 11. Tilsyn og kontroll

Departementet fører tilsyn og kontroll med virksomhet som hører under dette kapittel, og skal i den sammenheng ha tilgang til relevant dokumentasjon.

§ 12. Reaksjonsformer

Dersom det blir oppdaget forhold i strid med loven, med forskrifter gitt i medhold av loven eller med forutsetningene for godkjenningen, kan departementet gi pålegg om å rette på forholdet.

Departementet kan holde tilbake statstilskuddet eller trekke tilbake godkjenningen dersom vilkår i loven, vilkår i forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen ikke blir oppfylt. Departementet kan også kreve tilbake for mye utbetalt tilskudd, og tilskuddsmidler som er brukt i strid med loven, forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen.

Kapittel 3. Nettskoler**§ 13. Godkjenning av nettskoler**

Departementet kan etter søknad godkjenne en nettskole for tilskudd etter loven.

Vilkårene for godkjenning etter første ledd er at nettskolen har et ideelt formål, og at den har fjernundervisning som hovedformål.

En godkjent nettskole skal drive på grunnlag av følgende overordnede mål:

- a) Å utvikle fjernundervisning som opplæringsmetode.
- b) Å gi tilgang til fleksibel og kvalitetssikret opplæring for å møte den enkeltes behov i samfunns- og arbeidsliv.
- c) Å utvikle opplæringstilbud tilrettelagt for den enkelte ut fra forutsetninger og behov.

§ 14. Tilskudd til nettskoler

Nettskoler som er godkjent etter § 13 i loven, og fellesorgan for disse, kan få statstilskudd til utvikling av undervisningsløsninger og læringsressurser, og til drift av fellesorgan.

Departementet kan gi forskrift om kriterier for tilskudd, behandling av tilskuddssøknader, rapportering og kontroll.

§ 15. Tilsyn og kontroll

Departementet fører tilsyn og kontroll med virksomhet som hører under dette kapittel, og skal i den sammenheng ha tilgang til relevant dokumentasjon.

§ 16. Reaksjonsformer

Dersom det blir oppdaget forhold i strid med loven, med forskrifter gitt i medhold av loven eller med forutsetningene for godkjenningen, kan departementet gi pålegg om å rette på forholdet.

Departementet kan holde tilbake statstilskuddet eller trekke tilbake godkjenningen dersom vilkår i loven, vilkår i forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen ikke blir oppfylt. Departementet kan også kreve tilbake for mye utbetalt tilskudd, og tilskuddsmidler som er brukt i strid med loven, forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen.

Kapittel 4. Diverse skoler**§ 17. Godkjenning av skoler**

Skoler som 30. juni 2010 er godkjent og i drift etter kapittel 6A i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskoleloven), har rett til statstilskudd og til å drive virksomhet etter dette kapitlet.

Departementet kan på grunnlag av søknad etter en samlet vurdering godkjenne driftsendringer og nye skoler etter dette kapitlet. Godkjenningen faller bort dersom ikke skolen starter opp sin virksomhet i løpet av tre skoleår etter at godkjenningen er gitt. Det samme gjelder dersom driften etter loven blir nedlagt.

Departementet kan i forskrift fastsette frister i forbindelse med søknad om godkjenning av driftsendringer og nye skoler.

Departementet kan gi forskrift om kjøp av opplæringstjenester.

§ 18. Krav til innhold og vurdering i opplæringen

Skolen skal drive etter læreplaner godkjent av departementet. Det må gå frem av planene hvilke vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal benytte. Skolen skal ha læreplaner som er på nivå over

grunnskoleopplæring. Skolen definerer selv sitt eget faglige og/eller verdimessige grunnlag. Opplæringen skal være på norsk eller samisk. Dersom særlige grunner tilsier det kan en skole, helt eller delvis, få godkjent annet undervisningsspråk enn norsk og samisk.

Departementet kan gi forskrift om vurdering av elever, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

Departementet kan gi forskrift om et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

§ 19. Inntak av elever

Skolene skal ha hele landet som inntaksområde.

Skolene skal ha et inntaksreglement som viser prioriteringen av søkere, dersom søkningen til skolen er større enn skolens kapasitet. Skolen kan i inntaksreglementet sette vilkår for inntak til skolen. Regler for prioritering av søkere og vilkår for inntak må være begrunnet ut fra saklige hensyn. Skolen avgjør i samsvar med reglementet hvilke av søkerne som skal tas inn.

Ved avgjørelse etter disse reglene gjelder forvaltningsloven. Avgjørelse om inntak er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2. Departementet er klageinstans.

§ 20. Kompetansekrav til undervisningspersonalet

Styret fastsetter krav til kompetanse, med mindre departementet i det enkelte tilfellet fastsetter noe annet.

Dersom det ikke er søkere som fyller kompetansekravene etter første ledd, kan andre ansettes midlertidig. Med mindre det er avtalt en kortere ansettelsesperiode, skal ansettelsen vare til og med 31. juli.

Ved ansettelse gjelder arbeidsmiljøloven §§ 13–3 og 13–4 og diskrimineringsloven §§ 4 og 7.

§ 21. Lønns- og arbeidsvilkår

Styret fastsetter de ansattes lønns- og arbeidsvilkår.

§ 22. Bortvisning

Skolen kan i ordensreglementet fastsette at elever som alvorlig eller flere ganger bryter reglementet, kan bortvises fra undervisningen. Elever kan bortvises i inntil fem dager. Daglig leder ved skolen vedtar bortvisning etter å ha rådført seg med elevens lærere.

Når en elev over tid har vist en opptreden som i alvorlig grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når en elev alvorlig forsømmer sine plikter, kan eleven etter vedtak av styret bortvises fra resten av det kurset eleven er tatt inn på.

Før det blir gjort vedtak om bortvisning, skal skolen vurdere andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Forvaltningsloven gjelder ved vedtak etter denne paragraf. Avgjørelse om bortvisning er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2. Departementet er klageinstans.

§ 23. Offentlige tilskudd, skolepenger mv.

Alt offentlig tilskudd og skolepenger for elevene skal komme elevene til gode. Dette innebærer blant annet at skolen ikke kan

- a) gi utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eierne eller deres nærstående, verken når skolen er i drift eller når driften blir nedlagt
- b) pådra seg kostnader i form av leieutgifter for eiendom eller lokale som tilhører skolens eiere eller deres nærstående, eller på annen måte pådra seg kostnader som kan innebære at alle offentlige tilskudd eller eiendeler fra elevene ikke kommer elevene til gode.

Departementet kan gi nærmere forskrift om forbud mot utbytte eller annen overføring som nevnt i bokstav a.

Skolene får statstilskudd til godkjent opplæring. Skolene får dekket 75 prosent av de driftsutgiftene som kommer inn under tilskuddsgrunnlaget ved statstilskudd. Tilskuddet blir regnet ut fra en normalsats. Forutsetningen er at elevene får undervisning som minst tilsvarer et halvt skoleår. Departementet kan gi forskrift om dokumentasjon for og om rapportering av elevtall.

Skolene kan kreve inn skolepenger. Styret fastsetter størrelsen på skolepengene. Skolepengene kan utgjøre inntil 25 prosent av tilskuddsgrunnlaget, med et beløp fastsatt av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleie eller kapitalkostnader. Departementet kan i særlige tilfeller gjøre tidsavgrenset unntak fra kravet.

Skolene kan pålegge elevene å holde seg med undervisningsmateriell og utstyr til eget bruk som opplæringen normalt gjør det nødvendig å ha, og de kan kreve betaling fra elevene for utgifter til å kopiere slikt materiell. Skolene kan ikke kreve noen form for betaling for opplæringen fra elever utover det som følger av denne bestemmelsen eller forskrift gitt i medhold av denne bestemmelsen. Departementet gir nærmere forskrift om adgangen til å ta betaling for opplæringen.

§ 24. Andre bestemmelser

Følgende bestemmelser i privatskoleloven gjelder så langt de passer for skoler etter kapittel 4:

- § 2–2 om krav til virksomheten til skolen, med unntak av tredje ledd. Dersom en skole etter kapittel 4 har færre enn 10 elever tre skoleår i sammenheng, faller godkjenningen bort.
- § 2–4 om krav til skoleanlegg og skolemiljø
- § 3–3 tredje ledd om skolegangen
- § 3–4 om tilpasset opplæring og organisering av elevene i grupper, med unntak av tredje ledd
- § 3–9 om ordensreglement og lignende

- § 4–1 om ledelse
- § 5–1 om styret, med unntak av bokstavene a og c
- § 5–2 om styrets oppgaver, med unntak av bokstavene a og e
- § 5–3 om elevråd, med unntak av første ledd første og annet punktum
- § 7–1 om budsjett, regnskap og rapportering
- § 7–3 om taushetsplikt.

§ 25. Tilsyn

Departementet fører tilsyn med skoler som driver sin virksomhet etter dette kapitlet og skal i den sammenheng ha tilgang til skoleanlegg og dokumentasjon.

Ved opphør av skoledriften kan departementet i alle tilfeller kreve tilbakeført gjenstående midler som skriver seg fra det offentlige tilskuddet.

Departementet kan gi forskrift som pålegger de ansvarlige for opplæringsvirksomheten og de som får opplæring, å gi opplysninger og delta i evalueringer og rapportere om forhold som er av betydning for evaluering av opplæringsvirksomheten.

§ 26. Reaksjonsformer

Dersom det blir oppdaget forhold i strid med dette kapitlet, med forskrifter gitt i medhold av dette kapitlet eller med forutsetningene for godkjenningen, kan departementet gi pålegg om å rette på forholdet.

Departementet kan holde tilbake statstilskuddet eller trekke tilbake godkjenningen dersom vilkår i dette kapitlet, vilkår i forskrifter gitt i medhold av dette kapitlet eller forutsetningene for godkjenningen ikke blir oppfylt. Departementet kan også kreve tilbake for mye utbetalt tilskudd, og tilskuddsmidler som er brukt i strid med dette kapitlet, forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen.

Første og annet ledd gjelder også dersom det er oppdaget forhold i strid med andre lover og forskrifter, og forholdet svekker tilliten til skolen.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

§ 27. Overgangsbestemmelser

Studieforbund som er godkjent etter lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven), beholder sin godkjenning i 3 år etter at denne loven trer i kraft, jf. § 31. Departementet kan etter søknad gi særskilt tilskudd til sammenslåing av studieforbund.

Frittstående fjernundervisningsinstitusjoner som er godkjent etter lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven), skal betegnes godkjente nettskoler etter at denne loven trer i kraft, jf. § 31, men beholder for øvrig sin godkjenning.

§ 28. Ikrafttredelse

Loven trer i kraft 1. januar 2010.

Kapittel 4 trer i kraft 1. juli 2010.

§ 29. Endringer i andre lover

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

1) Lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring oppheves.

2) I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal § 4A–4 annet ledd lyde:

Kommunen og fylkeskommunen kan nytte studieforbund, godkjente nettskolar og andre som gir tilbod om grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring for å oppfylle plikta til å gi opplæring til vaksne.

3) I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot gjøres følgende endringer:

§ 1–2a annet ledd skal lyde:

Lova gjeld ikkje skolar som er omfatta av folkehøyskoleloven, fagskoleloven, voksenopplæringsloven eller skolar som driv verksemda si etter opplæringslova § 2–12. Lova gjeld heller ikkje skolar som blir drivne av politiske grupper eller parti på partipolitisk grunnlag.

§ 6–1 femte ledd siste punktum oppheves.

19. juni Lov nr. 96 2009

Lov om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler

Ot.prp.nr.71 (2008–2009), Innst.O.nr.78 (2008–2009) og Besl.O.nr.100 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 5. og 10. juni 2009. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven).

I

I lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler gjøres det følgende endringer:

§ 1–4 annet ledd skal lyde:

(2) Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og Universitetet i Stavanger har et særskilt nasjonalt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museer med vitenskapelige samlinger og publikumsutstillinger. Departementet kan gi nærmere forskrift om samarbeid og arbeidsdeling mellom universitetene på dette området.

Ny § 1–7 skal lyde:

§ 1–7. Ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk

Universiteter og høyskoler har ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk.

§ 2–1 skal lyde:

- (1) NOKUT er et faglig uavhengig statlig forvaltningsorgan.
- (2) Formålet med NOKUTs virksomhet er å føre tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og fagskoleutdanning, gi generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning, og å stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene ved institusjonene. NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, fagskoleutdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.
- (3) I NOKUTs tilsynsarbeid etter denne lov skal NOKUT evaluere institusjonenes system for kvalitetssikring, akkreditere institusjoner og studietilbud og revidere gitt akkreditering. NOKUT skal også gi generell godkjenning av høyere utenlandsk utdanning.
- (4) NOKUT kan benytte seg av andre virkemidler og gjennomføre andre tiltak enn de som fremgår av tredje ledd, som er i tråd med formålet med NOKUTs virksomhet.
- (5) I sitt arbeid skal NOKUT søke å bistå institusjonene i deres utviklingsarbeid.
- (6) NOKUT skal gjennomføre evalueringer av betydning for å kunne bedømme kvaliteten i høyere utdanning. Departementet kan pålegge organet å foreta slike evalueringer.
- (7) Alle evalueringer som foretas av NOKUT er offentlige, og NOKUT skal bidra til at disse gjøres kjent.
- (8) NOKUTs vedtak overfor private institusjoner kan i forskrift unntas fra bestemmelsene om klage i forvaltningsloven kap. VI.

§ 3–9 første ledd skal lyde:

- (1) Universiteter og høyskoler skal sørge for at kandidatens kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende studium. Det skal være eksternt evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene.

§ 4–7 første og annet ledd skal lyde:

- (1) Styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, kan annullere eksamen eller prøve eller godkjenning av kurs hvis kandidaten
 - a) ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden har skaffet seg adgang til å gå opp til vedkommende eksamen eller prøve, eller til å delta i vedkommende kurs, eller
 - b) har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket ved avleggelsen av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs.
- (2) Styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, kan annullere godskriving eller godkjenning av utdanning, eller fritak for eksamen eller prøve, hvis kandidaten har oppnådd dette ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden.

§ 4–8 tredje og femte ledd skal lyde:

- (3) En kandidat som har opptrådt slik som beskrevet i § 4–7 første eller annet ledd, kan ved vedtak av styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5–1, utestenges fra institusjonen og fratas retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov i inntil ett år. Slik adgang til utestenging gjelder ikke for stipendiater ansatt ved institusjonen ph.d.-graden avlegges ved. Andre universiteter og høyskoler under denne lov skal informeres om vedtaket. Departementet gir nærmere regler om informasjonsrutiner mv.
- (5) Kandidaten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om bortvisning eller utestenging er reist, eventuelt fra skriftlig advarsel etter første ledd er gitt. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen.

§ 5–1 *Klagenemnd og særskilte nasjonale klageorgan* første ledd skal lyde:

- (1) Universiteter og høyskoler skal opprette en klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak og, etter styrets bestemmelse, andre klagesaker for kandidatene.

§ 5–2 annet og tredje ledd skal lyde:

- (2) Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for kandidatens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering.

I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 5–3.

(3) Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra kandidaten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

§ 5–3 første, tredje og fjerde ledd skal lyde:

(1) Kandidaten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse fremsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse, dersom kandidaten får meddelt karakteren elektronisk og kan fremsette krav om begrunnelse på tilsvarende måte, fremsettes innen én uke fra karakteren ble kunngjort. Ved annen type kunngjøring må krav om begrunnelse fremsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, likevel ikke mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

(3) Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelige for kandidatene etter at karakterer er fastsatt.

(4) En kandidat kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultat er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsetting eller klage over formelle feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av vurderingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra kandidaten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger. Ved bruk av løpende vurdering kan institusjonen bestemme om kandidaten skal fremsette klage etter vurdering av separat prøve, oppgave eller annen vurdering, eller om klage skal fremsettes når resultatet fra fag, emne eller emnegruppe er kunngjort.

§ 7–2 femte ledd skal lyde:

(5) Betegnelsen universitetssykehus kan bare benyttes av virksomhet som er godkjent som universitetssykehus etter nærmere regler fastsatt med hjemmel i spesialisthelsetjenesteloven § 4–1.

Gjeldende femte ledd blir sjette ledd.

§ 9–3 femte ledd skal lyde:

(5) Departementet kan i særlige tilfeller fastsette annen styresammensetning eller styreordning enn bestemt i første ledd eller fastsatt etter andre eller tredje ledd.

§ 9–4 femte ledd skal lyde:

(5) Departementet kan i særlige tilfeller forlenge styrets funksjonsperiode og styremedlemmenes tjenestetid.

Gjeldende femte ledd blir sjette ledd og gjeldende sjette ledd blir syvende ledd.

§ 10–4 første ledd skal lyde:

(1) Styret kan vedta at rektor skal ansettes på åremål. Slikt vedtak må treffes med tilslutning av minst to tredeler av styrets medlemmer. Styret selv foretar utlysning og ansettelse av rektor. Ansettelsesprosessen må sikre at rektor har faglig og ledelsmessig legitimitet, og at studentene og de ansatte blir hørt. Styret bestemmer om det skal foretas innstilling og hvem som skal innstille. Vedtak om at rektor skal ansettes på åremål kan omgjøres gjennom vedtak med tilslutning av minst to tredeler av styrets medlemmer.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 97 2009

Lov om dyrevelferd

Ot.prp.nr.15 (2008–2009), Innst.O.nr.56 (2008–2009) og Besl.O.nr.77 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 27. april og 12. mai 2009. Fremmet av Landbruks- og matdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Følgende lover oppheves:

- 1 Lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern.
- 2 Lov 19. april 2002 nr. 11 om endringer i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- 2 Lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.
- 3 Lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven).

Kapittel I Generelle bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr.

§ 2. Virkeområde

Loven omfatter forhold som påvirker velferd hos eller respekt for pattedyr, fugler, krypdyr, amfibier, fisk, tifotkreps, blekksprut og honningbier. Loven gjelder tilsvarende for utviklingsstadier av nevnte dyr dersom sanseapparatet tilsvarer utviklingsnivået hos levende dyr.

Loven gjelder med de begrensninger som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon for norsk landterritorium, territorialfarvann, i norsk økonomisk sone, på norske fartøy og luftfartøy, på innretninger på norsk kontinentalsokkel samt for Svalbard, Jan Mayen og bilandene. Kongen kan i forskrift fastsette særlige regler, herunder gjøre unntak fra lovens bestemmelser, for Svalbard, Jan Mayen og norske biland under hensyn til de stedlige forholdene.

§ 3. Generelt om behandling av dyr

Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

§ 4. Hjelpeplikt

Enhver som påtreffer et dyr som åpenbart er sykt, skadet eller hjelpeløst, skal så langt mulig hjelpe dyret. Dersom dyret er et dyr fra dyrehold eller storvilt, og det ikke er mulig å yte god nok hjelp, skal eieren eller politiet varsles umiddelbart.

Dersom det er åpenbart at dyret ikke kan leve eller bli friskt, kan den som påtreffer dyret avlive dette med det samme. Dyr fra dyrehold og storvilt skal ikke avlives i henhold til denne bestemmelsen dersom det lar seg gjøre å få tak i eieren, veterinær eller politiet innen rimelig tid.

Nødvendige utgifter til tiltak etter denne bestemmelsen skal staten betale, men utgifter knyttet til tiltak overfor dyr fra dyrehold kan kreves tilbake fra dyreholderen eller eieren.

Bestemmelsen i første og andre ledd gjelder tilsvarende for den som påfører dyr skade, men vedkommende kan ikke kreve dekning av staten for utgifter til hjelpetiltak.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om dekning av utgifter.

§ 5. Varsling

Enhver som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet. Varslingsplikten gjelder med de begrensninger som følger av annen lovgivning.

Enhver som får kjennskap til at et større antall ville eller forvillede dyr er utsatt for sykdom, skade eller annen lidelse utenom det normale, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet.

§ 6. Kompetanse og ansvar

Dyreholder skal sørge for at dyr blir ivaretatt av tilstrekkelig og faglig kompetent personell. Andre skal ha nødvendig kompetanse til den aktiviteten de utfører.

Foresatt skal ikke la barn under 16 år ha et selvstendig ansvar for dyr.

Dyreholder skal ikke overlate dyr til personer som det er grunn til å tro ikke kan eller vil behandle dyret forsvarlig.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om krav til opplæring og kompetanse, herunder om godkjenning og om autorisasjon av personell.

§ 7. Krav om registrering eller tillatelse

Kongen kan i forskrifter stille krav til etablering, plassering, utforming og drift av aktiviteter omfattet av denne loven, herunder om tillatelse og tilbaketrekking av tillatelse, melding, registrering og godkjenning og om bortfall av godkjenning.

§ 8. Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger

Dyreholder skal påse at driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger som brukes til dyr, er egnet til å ivareta hensynet til dyrenes velferd.

Den som markedsfører eller omsetter nye driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger til bruk på dyr eller i dyrehold, skal påse at disse er utprøvd og funnet egnet ut fra hensynet til dyrevelferd.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om omsetning og bruk av visse driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger samt om godkjenning og dokumentasjon av egnethet.

§ 9. Medisinsk og kirurgisk behandling

Medisinsk og kirurgisk behandling skal utføres på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte og ivareta dyrets funksjonsevne og livskvalitet.

Det skal ikke gjøres operative inngrep eller fjernes kroppsdeler på dyr uten at det foreligger forsvarlig grunn ut fra hensynet til dyrets helse. Det er likevel tillatt å foreta forsvarlig merking av dyr i dyrehold. Avhorning og kastrering er tillatt når det er nødvendig ut fra hensynet til dyrevelferd eller av andre særlige grunner.

Ved smertefulle inngrep skal det nyttes nødvendig bedøvelse og smertelindring.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om medisinsk og kirurgisk behandling, herunder fastsette vilkår for eller forby visse former for slik behandling og gjøre unntak fra andre ledd.

§ 10. Merking av dyr

Ved merking av dyr skal det benyttes forsvarlige metoder som ikke påfører dyret atferdsmessige begrensninger eller unødige påkjenninger og belastninger.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om krav til merking av dyr, herunder påby og forby merking og merkemetoder, påby at merkede dyr skal være registrert i et register og bestemme hvem som skal ha innsyn i registeret. Det kan i forskrifter fastsettes vilkår for at umerkede dyr kan omplasseres eller avlives uten vederlag til eventuell eier.

§ 11. Transport

Transport skal foregå på en måte som er til minst mulig belastning for dyret. Dyr skal kun transporteres når de er i en slik tilstand at det er forsvarlig å gjennomføre hele transporten.

Transportmiddelet skal være egnet ut fra hensynet til dyrenes sikkerhet og egenart. Dyr skal ha nødvendig tilsyn og stell under transporten.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om transport av dyr.

§ 12. Avliving

Avliving av dyr og håndtering i forbindelse med avlivingen skal skje på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Den som benytter bedøvings- eller avlivingsutstyr, skal påse at dette er egnet og vedlikeholdt.

Dyr som eies eller på annen måte holdes i menneskelig varetekt, skal bedøves før avliving. Bedøvingsmetoden skal gi bevissthetstap, og dyret skal være bevisstløst fra før avlivingen påbegynnes og til døden inntreffer. Krav om bedøvelse før avliving gjelder ikke hvis dyret avlives med en metode som gir umiddelbart bevissthetstap. Etter at avliving er utført, skal det påses at dyret er død.

Avliving i nødtilfelle skal i størst mulig grad skje i samsvar med første og andre ledd.

Avliving av dyr skal ikke skje som et selvstendig underholdnings- eller konkurranseelement.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om krav til miljø, utstyr og håndtering i forbindelse med avliving av dyr. Kongen kan gjøre unntak fra bestemmelsene i andre ledd for andre dyr enn landdyr og sjøpattedyr.

§ 13. Forsøk, undervisning og medisinsk virksomhet

For å kunne avle, holde, formidle, avlive eller bruke dyr til forsøk, til undervisning i annet enn alminnelig stell og håndtering, eller i medisinsk virksomhet, skal både institusjonen og den ansvarlige for den aktuelle aktiviteten ha tillatelse fra tilsynsmyndigheten.

Tillatelse etter første ledd kan ikke gis hvis formålet kan oppnås uten bruk av dyr, eller hvis dyrene kommer i fare for å bli utsatt for unødige påkjenninger og belastninger. Det skal ikke benyttes flere dyr enn nødvendig, og dyrene skal belastes minst mulig.

I tillatelse etter denne bestemmelsen kan det gjøres unntak fra lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 18 første ledd nr. 3, slik at andre enn veterinær eller fiskehelsebiolog kan iverksette fullstendig eller lokal bedøvelse av dyr.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om bruk av dyr i forsøk, undervisning og medisinsk virksomhet, herunder om forbud mot visse typer forsøk og medisinsk virksomhet, om forbud mot bruk av visse dyrearter i forsøk og medisinsk virksomhet, samt om tillatelse og om unntak fra krav om tillatelse.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelsene i lovens kapittel I og II for bruk av dyr i forsøk.

§ 14. Særskilte forbud

Det er forbudt å:

- a) utøve vold mot dyr,
- b) hensette dyr i hjelpeløs tilstand,
- c) ha seksuell omgang med eller foreta seksuelle handlinger med dyr, og
- d) bruke levende dyr som fôr eller agn.

§ 15. Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger

Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger skal utføres eller oppføres og holdes ved like slik at dyr ikke utsettes for fare for unødige påkjenninger og belastninger. Det skal ikke brukes piggråd i gjerde for å regulere dyrs ferdsel.

Den som er ansvarlig for bygningen, gjerdet og innretningen, skal føre nødvendig tilsyn med disse og gjennomføre nødvendige tiltak for å kunne oppdage, forebygge og avhjelpe fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om bygninger, gjerder o.l., herunder om forbud mot og fjerning av slike, samt om unntak fra forbudet mot å bruke piggråd i gjerde.

§ 16. Sporbarhet. Merking av produkter fra dyr

Kongen kan gi forskrifter om sporbarhet for dyr eller produkter fra dyr ut fra hensynet til dyrevelferd.

Kongen kan gi forskrifter om merking av produkter som stammer fra dyr, herunder om påbudte og frivillige merkeordninger.

§ 17. Omsetning mv. av produkter fra dyr

Kongen kan i forskrift begrense, stille krav til eller forby produksjon, omsetning, import og eksport av produkter fra dyr som er omfattet av denne loven. Dette gjelder med de begrensninger som følger av overenskomst med fremmed stat eller internasjonal organisasjon eller av folkeretten for øvrig.

§ 18. Adgang til sted og plikt til å yte bistand

Tilsynsmyndigheten skal ha uhindret adgang til sted eller lokale der det er grunn til å tro at det holdes dyr eller foregår annen aktivitet omfattet av loven. Dersom tilsynsmyndigheten ikke gis uhindret adgang og det er grunn til å tro at dyr er utsatt for unødige påkjenninger eller belastninger, kan tilsynsmyndigheten om nødvendig likevel ta seg inn med politiets bistand. Politiet skal ha tilsvarende adgang når de er anmodet av tilsynsmyndigheten om å bistå. Utenlandske inspektører kan delta i inspeksjoner mv. når det er nødvendig for å ivareta Norges internasjonale forpliktelser.

Enhver som blir ført tilsyn med skal vederlagsfritt stille nødvendige lokaler, inventar, arbeidshjelp og redskaper til disposisjon for utøvelse av tilsynet og ellers være behjelpelig med å legge til rette for tilsynet.

§ 19. Opplysningsplikt, dokumentasjon og kontrolltiltak

Dyreholder og andre som har plikter etter denne loven, skal på anmodning fra tilsynsmyndigheten gi opplysninger, melding, rapporter, dokumentasjon og innsyn i dokumenter som har betydning for tilsynsmyndighetens kontroll med etterlevelse av loven eller bestemmelser gitt i medhold av loven. Andre som har relevant informasjon, skal på anmodning fra tilsynsmyndigheten gi nødvendige opplysninger.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om innholdet i opplysnings- og dokumentasjonsplikten, og om plikt til å etablere og gjennomføre systematiske kontrolltiltak.

§ 20. Jakt, fangst og fiske

Jakt, fangst og fiske skal utøves på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Kongen kan til utfylling av første ledd gi nærmere forskrifter om jakt, fangst og fiske på villlevende dyr.

Kongen kan gi forskrifter om jakt, fangst og fiske på dyr som eies eller på annen måte holdes i menneskers varetekt, herunder om trening for slik aktivitet, samt forby eller stille krav om særskilt tillatelse for slik aktivitet.

§ 21. Innfangning og håndtering av villlevende dyr

Kongen kan gi forskrifter om innfangning og håndtering av villlevende dyr, herunder om vilkår for og forbud mot slike aktiviteter.

Kapittel II Særlige bestemmelser om dyrehold**§ 22. Generelle vilkår for hold av dyr**

Dyr skal bare holdes hvis de kan tilpasse seg holdet på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Kongen kan gi nærmere forskrifter som begrenser eller forbyr hold av visse dyrearter, raser eller avlslinjer.

§ 23. Dyrs levemiljø

Dyreholder skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gi mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig atferd. Dyrs levemiljø skal fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel.

Dyr skal ha adgang til egnet og trygt tilholdsrom utenom normal beiteperiode.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om krav til dyrs levemiljø, herunder om egnet og trygt tilholdsrom, tiltak for å forebygge, oppdage og bekjempe brann og om unntak fra krav om tilholdsrom.

§ 24. Tilsyn og stell

Dyreholder skal sikre at dyr får godt tilsyn og stell, herunder sikre at:

- a) fôr, beite og vann er av god kvalitet, dekker dyrets behov for næring og væske og fremmer god helse og velferd. Dyr skal ikke tvangsføres eller tvangsvannes, med mindre det skjer av dyrehelsemessig grunn,
- b) dyr beskyttes mot skade, sykdom, parasitter og andre farer. Syke og skadde dyr skal gis forsvarlig behandling og avlives om nødvendig,
- c) spredning av smitte begrenses, og
- d) dyr, der det er relevant, blir tilstrekkelig tamme til å kunne håndteres og stelles på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om krav til omfang av tilsyn og stell og om beskyttelse og behandling av dyr.

§ 25. Avl

Avl skal fremme egenskaper som gir robuste dyr med god funksjon og helse.

Det skal ikke drives avl, herunder ved bruk av genteknologiske metoder, som:

- a) endrer arveanlegg slik at de påvirker dyrs fysiske eller mentale funksjoner negativt, eller som viderefører slike arveanlegg,
- b) reduserer dyrs mulighet til å utøve naturlig atferd, eller
- c) vekker allmenne etiske reaksjoner.

Dyr med arveanlegg som nevnt i andre ledd, skal ikke brukes i videre avl.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om avl av dyr i strid med prinsippene i denne bestemmelsen.

§ 26. Trening, fremvisning, underholdning og konkurranser

Den som trener dyr og den som bruker dyr til fremvisning, underholdning og konkurranser samt arrangør for slike aktiviteter, skal påse at dyr:

- a) er i stand til å gjennomføre aktiviteten uten å bli utmattet eller skadet,
- b) ikke utsettes for eller er påvirket av midler eller behandling som kan gjøre aktiviteten dyrevelferdsmessig uforvarlig,
- c) ikke med hensikt påføres frykt, skade eller unødige påkjenninger og belastninger, og
- d) ikke trenes til eller brukes i kamper mot andre dyr eller mot mennesker.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om trening, fremvisning og konkurranser mv., herunder stille krav om særskilt tillatelse eller forby ulike former for slik aktivitet, forby bruk av visse dyrearter og forby visse former for midler og behandling.

Kongen kan gjøre unntak fra første ledd.

§ 27. Omsetning av dyr, ivaretagelse av andres dyr mv.

Den som selger eller overlater dyr til andre, skal gi den som overtar dyret nødvendig informasjon om forhold som er av betydning for dyrets velferd.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om import, eksport, omsetning, omplassering, utlodning, leie og lån av dyr samt om ervervsmessig ivaretagelse av andres dyr, herunder forbud mot slike aktiviteter. Kongen kan gi forskrifter om krav til medfølgende informasjon når dyr overføres fra en person til en annen.

§ 28. Utsetting av dyr i naturen

Dyr fra dyrehold kan bare settes ut i naturen for å bli villlevende når dyret har gode muligheter for å tilpasse seg og overleve i det nye miljøet.

Kongen kan i forskrift fastsette vilkår for eller forbud mot utsetting av dyr i naturen.

Kapittel III Administrative bestemmelser og sanksjoner**§ 29. Avgift og gebyr**

Kongen kan i forskrifter pålegge gebyr for å dekke kostnader med tilsyn, kontroll og særskilte tjenester etter denne loven eller forskrifter hjemlet i denne loven.

Kongen kan i forskrifter pålegge virksomheter omfattet av lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) å betale en avgift på næringsmidler. Avgiften skal dekke kostnader med tilsyn og kontroll etter denne loven med hold og bruk av dyr i produksjon av næringsmidler der kostnadene ikke dekkes av gebyr etter første ledd.

Kongen kan i forskrifter pålegge produsenter eller importører å betale en avgift på fôr til dyr som ikke brukes til produksjon av næringsmidler. Avgiften skal dekke kostnader med tilsyn og kontroll etter denne loven med hold og bruk av dyr som ikke blir brukt i produksjon av næringsmidler og der kostnadene ikke dekkes av gebyr etter første ledd.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om beregning av gebyrene og avgiftene, og om innkreving og innbetaling av disse.

Ved forsinket betaling av avgifter og gebyr skal det betales rente i samsvar med lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling.

Avgifter og gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 30. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige enkeltvedtak for å oppnå etterlevelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven.

Mattilsynet oppnevner dyrevernnemnder for å ivareta lekmansskjønnet i dyrevelferdsarbeidet. Nemndene er en del av Mattilsynet.

Kongen kan delegere myndighet til andre offentlige og private organer enn Mattilsynet og gi bestemmelser om hvem som er klageinstans i slike tilfeller.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om utøving av tilsynet og om oppnevning, sammensetning og drift av tilsynsorganer.

§ 31. Kompensasjon

Ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner grunnet rovvilt etter § 30, har dyreeier rett til økonomisk kompensasjon. Kongen kan gi nærmere forskrifter om rett til, vilkår for og utmåling av slik kompensasjon.

§ 32. Gjennomføring av pålegg, midlertidig forvaring av dyr mv.

Dersom pålegg fra tilsynsmyndigheten ikke etterkommes, det er ukjent hvem som er ansvarlig, eller det er nødvendig å få gjennomført tiltak raskt, kan tilsynsmyndigheten selv iverksette nødvendige tiltak.

Tilsynsmyndigheten eller politiet kan etter vedtak ta dyr i midlertidig forvaring eller på annen måte sørge for at dyret får nødvendig tilsyn og stell. Vedtak fattet av politiet faller bort om det ikke stadfestes av tilsynsmyndigheten innen 7 dager. Ansvar for dyr omfattet av politiets vedtak overføres til tilsynsmyndigheten når vedtaket stadfestes.

Midlertidig forvaring av dyr skal ikke vare lenger enn nødvendig. Dersom tilsynsmyndigheten finner at dyret ikke kan leveres tilbake til eier, skal dyret avlives. Hvis eieren samtykker, kan dyret likevel omplasseres eller selges.

Tiltak etter første og andre ledd kan gjennomføres for dyreholders regning. Skyldige beløp er tvangsgrunnlag for utlegg.

Politiet skal hjelpe til med gjennomføring av tilsyn og vedtak når tilsynsmyndigheten ber om det.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om gjennomføring av pålegg og midlertidig forvaring av dyr.

§ 33. Forbud mot aktiviteter omfattet av loven

Den som unnlater å etterkomme vesentlige pålegg eller grovt eller gjentatte ganger overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan av Mattilsynet ilegges nødvendige forbud mot aktiviteter omfattet av denne loven. Forbudet kan gjelde alle eller noen arter, en eller flere aktiviteter, for en viss periode eller inntil videre.

Domstolen kan i forbindelse med straffesak fastsette forbud som nevnt i første ledd.

§ 34. Overtredelsesgebyr

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan ilegges et overtredelsesgebyr av tilsynsmyndigheten. Gebyret skal stå i forhold til overtredelsens alvorlighetsgrad. Det kan videre tas hensyn til fortjeneste som den ansvarlige har hatt ved overtredelsen og tilsynsmyndighetens kostnader i tilknytning til kontrolltiltak og behandling av saken.

Vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om overtredelsesgebyr, herunder bestemmelser om fastsettelse og beregning av gebyret.

§ 35. Tvangsmulkt

Tilsynsmyndigheten kan ilegge tvangsmulkt i form av engangsmulkt eller løpende dagmulkt til den som unnlater å etterkomme et enkeltvedtak innen fastsatt frist.

Tvangsmulktens størrelse fastsettes under hensyn til hvor viktig det er at vedtaket gjennomføres, og hvilke kostnader det antas å medføre.

Tvangsmulkt kan fastsettes allerede i forbindelse med at et vedtak treffes når det anses nødvendig at fristen overholdes.

Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Tilsynsmyndigheten kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt.

§ 36. Etablering av dataregistre

Tilsynsmyndigheten kan opprette nye eller knytte seg til eksisterende dataregistre når det er nødvendig av hensyn til lovens formål, eller når det er nødvendig for å oppfylle internasjonale avtaler som Norge har inngått. Slike registre kan ikke uten samtykke fra den det gjelder inneholde personopplysninger som er sensitive i henhold til lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger § 2 nr. 8.

Kongen kan gi forskrifter om plikt til å avgi opplysninger til slike registre.

§ 37. Straff

Forsettlig eller grovt uaktsomt overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller vedtak gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebestemmelse. På samme måte straffes medvirkning.

Grov overtredelse straffes med fengsel inntil 3 år. Ved vurdering av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger, og graden av utvist skyld.

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder ikke for overtredelse av §§ 4, 5 og 6.

Kapittel IV Avsluttende bestemmelser

§ 38. Gjennomføring og utfylling

Kongen kan fastsette de forskrifter som er nødvendige for å oppfylle Norges forpliktelser som følge av EØS-avtalen, herunder at slike forskrifter i tilfelle motstrid skal gå foran denne loven.

§ 39. Endringer i andre lover

a. I lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell gjøres følgende endringer:

§ 14 Nødhjelp skal lyde:

Dyrehelsepersonell plikter snarest mulig etter anmodning å yte den hjelp vedkommende evner – personlig eller ved stedfortreder – når det etter tilgjengelige opplysninger må antas at øyeblikkelig hjelp er påtrengende nødvendig. Plikten faller bort ved gyldig forfall eller ved at hjelp i tide blir ytt av annet dyrehelsepersonell.

For den hjelp dyrehelsepersonell har ytt etter foregående ledd, kan hun eller han kreve en passende godtgjørelse fra staten dersom hun eller han ikke etter krav får betaling av rekvirenten eller den som har betalingsplikten. Dersom rekvirenten eller dyrehelsepersonellet selv har hjelpeplikt etter dyrevelferdsloven § 4 og dyret er viltlevende eller ikke har en kjent eier eller innehaver, kan dyrehelsepersonell kreve en passende godtgjørelse fra staten for nødvendig hjelp.

Departementet kan gi forskrifter om når øyeblikkelig hjelp er påtrengende nødvendig, hva som er nødvendig hjelp, passende godtgjørelse og om andre vilkår for godtgjørelse etter denne bestemmelsen.

§ 31 første ledd første punktum skal lyde:

Rådet skal være rådgiver for veterinærmyndighetene i disiplinærsaker, saker om forsvarlig virksomhet og saker av veterinærmedisinsk art.

b. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) gjøres følgende endringer:

§ 23 nr. 4 skal lyde:

4. at opplysninger gis videre når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å gi opplysningene videre,

§ 23 nr. 5 skal lyde:

5. at opplysninger gis videre når helsepersonell gjennom sin yrkesutøvelse har grunn til å tro at dyr blir utsatt for slik mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell at det anses rettmessig å gi opplysningene videre til Mattilsynet eller politiet eller

Nåværende nr. 5 blir ny nr. 6.

c. I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) skal § 20 oppheves.

§ 40. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Denne loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tidspunkt oppheves lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern samt lov 19. april 2002 nr. 11 om endringer i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern.

Forskrifter eller enkeltvedtak gitt i eller i medhold av lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern gjelder fortsatt inntil de blir opphevet.

19. juni Lov nr. 98 2009

Lov om endring av lov om odelsretten og åsetesretten, lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. og lov om jord mv.

Ot.prp.nr.44 (2008–2009), Innst.O.nr.90 (2008–2009) og Besl.O.nr.95 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 4. og 10. juni 2009. Fremmet av Landbruks- og matdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 21. februar 1930 om skifte.
- 2 Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom.
- 3 Lov 25. juni 1965 nr. 1 om forpaktning.
- 4 Lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten.
- 5 Lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven)
- 6 Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova).
- 7 Lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv.
- 8 Lov 27. mai 2005 nr. 31 om skog (skogbrukslova).

I

I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten gjøres følgende endringer:

§ 1 ny overskrift skal lyde:

§ 1. Kva det kan hevdast odel til. Definisjonar

§ 1 første ledd skal lyde:

Odelsrett kan hevdast til fast eiendom som nemnt i § 2. Slik eiendom blir kalla odlingsjord. Den som eig odlingsjord når odelshevdstida går ut, blir kalla odlar.

§ 2 skal lyde:

§ 2. Krav til arealstorleik

Ein eiendom blir rekna som odlingsjord når fulldyrka eller overflatedyrka jord på eiendomen er over 25 dekar, eller det produktive skogarealet på eiendomen er over 500 dekar.

Med til arealgrunnlaget blir rekna eiendomen sin del i realsameige.

§ 3 ny overskrift skal lyde:

§ 3. Grunn til bergverk, fabrikk og andre industrielle føretak

§ 3 første ledd skal lyde:

Odel kan ikkje hevdast på grunn som er teken i bruk til bergverk, fabrikk og andre industrielle føretak, når grunnen er etla til å tene det industrielle føremålet. Her tek ein og omsyn til slik framtidig utviding som det er rimeleg å rekne med.

§ 4 ny overskrift skal lyde:

§ 4. *Vatn, foss, elv, bruksrett og sameigepart*

§ 5 ny overskrift skal lyde:

§ 5. *Område med reguleringsplan*

§ 5 første ledd skal lyde:

Når eit område ved reguleringsplan er lagt ut til utbygging og anlegg, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur eller til forsvaret, kan grunn i området ikkje odlast.

§ 6 ny overskrift skal lyde:

§ 6. *Skjønn for å avgjere om ein eigedom er odlingsjord*

§ 6 skal lyde:

Når det kan vere tvil om ein eigedom er odlingsjord, kan den som har rettsleg interesse i det, få avgjort spørsmålet etter reglane om skjønn, jf. lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker kapittel 1. Innkalling til skjønnet kan skje i samsvar med reglane i lov 18. desember 1959 nr. 1 om mortifikasjon av skuldbrev mv. § 7 andre ledd.

Kapitteloverskriften i kapittel II skal lyde:

Kap. II. Odelsvilkår knytt til hevdstid og slektskap

§ 7 ny overskrift skal lyde:

§ 7. *Odelshevdstid*

§ 8 ny overskrift skal lyde:

§ 8. *Kven som har odelsrett*

§ 8 første ledd skal lyde:

Utanom odlaren får også etterkomarane hans odelsrett dersom nokon av foreldra, besteforeldra eller sysken av foreldra har ått heile eigedomen med odel. For etterkomarar av sameigaren med odelsrett krevst det likevel ikkje at foreldra eller besteforeldra som har odelsrett har ått heile eigedomen.

§ 9 ny overskrift skal lyde:

§ 9. *Odelsrett til barn født utanom ekteskap og adoptivbarn*

§ 10 ny overskrift skal lyde:

§ 10. *Odelshevdstid ved eigarskifte i hevdstida*

§ 11 ny overskrift skal lyde:

§ 11. *Tinglysing av odelsfridom før hevdstida er ute*

§ 11 første og annet ledd skal lyde:

Når eigar av odlingsjord tinglyser fråsegn om at eigedomen skal vere fri for odel, stoggar odelshevda. Ny hevd tar til når denne eller seinare eigar tinglyser at fråsegna skal slettast som hefte på eigedomen.

Gjeld det eigedom under samodling av ektemakar eller sambuarar (jfr. § 15), lyt dei begge skrive under fråsegna og i tilfelle fråsegn om sletting.

§ 12 ny overskrift skal lyde:

§ 12. *Odelsrettshavarane sin prioritet*

§ 12 skal lyde:

Av etterkomarane til odlaren går eldre sysken føre yngre med seg og si line, om ikkje anna går fram av eller blir fastsett med heimel i denne lova. Dette gjeld uansett kjønn og når etterkomarane er fødte.

Adoptivbarn går inn i den vanlege odelsrekkefølga, men med prioritet etter adopsjonstidspunktet. Er adoptivbarnet ektemaken eller sambuaren sitt særkullsbarn, kan barnet likevel ikkje få dårlegare prioritet enn det hadde før adopsjonen.

§ 13 ny overskrift skal lyde:

§ 13. *Ektemakar og sambuarar sin prioritet når dei samodlar*

§ 13 første ledd skal lyde:

Når jord er odla av ektemakar eller sambuarar i ekteskapsliknande forhold etter § 15 tredje eller fjerde stykket, får dei lik odelsprioritet. Har dei barn saman, får desse betre odelsrett enn særkullsbarn som den eine eller begge måtte ha. Mellom særkullsbarna går odelen etter § 12.

§ 13 nytt tredje ledd skal lyde:

Andre stykket gjeld tilsvarende når jord samodla etter § 15 fjerde stykket blir tatt over av ein av sambuarane.

§ 14 ny overskrift skal lyde:

§ 14. Odelsprioritet når odelsjorda består av fleire eigedomar

§ 14 annet og tredje ledd skal lyde:

Den som frå nokon av foreldra eller frå slektningar elles i rett oppstigande line har tatt over ein eigedom som fyller krava til odlingsjord, har ikkje førerett til fleire odelseigedomar, så lenge yngre sysken eller deira liner ikkje har fått kvar sin. Det same gjeld når nokon frå eigne sysken eller sysken av foreldra har tatt over eigedom som han har odelsrett til. Slik er det også der nokon av etterkomarane hans har tatt over eigedom frå slektningar i rett oppstigande line eller frå sysken av han.

Likt med overtaking som nemnt blir rekna at slik eigedom er løyst på odel eller kjøpt på tvangssal.

§ 14 tredje og fjerde ledd blir nytt fjerde og femte ledd.

Kapitteloverskriften i kapittel IV skal lyde:

Kap. IV. – Odelsvilkår knytt til eigedom som blir samodla av ektemakar eller sambuarar

§ 15 ny overskrift skal lyde:

§ 15. Odelsvilkår knytt til eigedom som blir samodla av ektemakar eller sambuarar

§ 15 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

Jord som ein ektemake i felleseige elles blir eigar av under ekteskapet, skal i høve til denne lova reknast for å vere ført inn i buet av begge ektemakane saman. Når slik eigedom høyrer til felleseiga i heile hevdstida, hevdar dei odelsrett for seg sjølve og for fellesbarn og særkullsbarn, jfr. § 13. Døyr ein av ektemakane før hevdstida er ute, får likevel fellesbarn og særkullsbarn odelsrett når den attlevande fullfører odelshevda.

Når sambuarar i ekteskapsliknande forhold blir eigarar av ein eigedom med like partar og sameiget varer i heile hevdstida, hevdar dei odelsrett for seg sjølve og for fellesbarn og særkullsbarn. Døyr ein av sameigarane før hevdstida er ute, får likevel fellesbarn og særkullsbarn odelsrett når den attlevande fullfører odelshevda. Som sambuar etter dette stykket reknar ein den som fyller vilkåra i arvelova § 28 a.

§ 16 ny overskrift skal lyde:

§ 16. Makesifte og kjøp av tilleggsjord

§ 16 fjerde og nytt femte ledd skal lyde:

Jord som blir lagt til ein eigedom som tilleggsjord, går inn under odel eller odling på den eigedomen jorda blir tillagt når departementet har godkjent kjøpet av di kjøparen bør få tilleggsjord, og jorda – dersom det er odelsjord – er gjort odelsfri i samsvar med reglane om odelsfrigjering eller foreldingstida er ute.

Tredje stykket andre og tredje punktum gjeld tilsvarende når makesifte som der nemnt skjer på annan måte enn ved voldgiftsjordskifte, dersom departementet godkjenner den nye ordninga.

§ 17 ny overskrift skal lyde:

§ 17. Oppløysing av sameige

§ 18 ny overskrift skal lyde:

§ 18. Overføring av sameigepart

Kapitteloverskriften i kapittel VI skal lyde:

Kap. VI. – Kven odelsrett kan gjerast gjeldande mot og allmenne avgrensingar i løysingsretten

§ 19 ny overskrift skal lyde:

§ 19. Mot kven ein kan gjere odelsrett gjeldande

§ 19 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Odelsrett kan òg gjerast gjeldande på skifte, jf. skiftelova § 62 og ekteskapslova § 66 andre stykket.

§ 19 tredje ledd skal lyde:

Den som har avhendt odelsjord, har ikkje løysingsrett mot kjøparen eller rettsetterfølgjaren hans, med atterhald for der jorda er fråseld eigaren ved tvangssal.

§ 20 skal lyde:

§ 20. *Kjøpstilbod ved sal til ein som ikkje har best odelsrett, eller til ein utan odelsrett*

Vil ein eigar avhende odelsjord, eller delar av odelsjorda, til ein som ikkje har best odelsrett, eller til ein som ikkje har odelsrett, og dei er samde om vilkåra, kan han gi tilbod om å gå inn i kjøpstilbodet på dei avtalte vilkåra til ein eller fleire av dei som har odelsrett.

Eigaren kan gi tilbod etter fyrste stykket sjølv om det ikkje ligg føre avtale med ein namngjeven person. Gir eigaren tilbod som nemnd i andre stykket første punktum, gjeld § 20 a tilsvarande.

Eigaren er ikkje bunden til å selje til nokon som har sagt seg viljug til å gå inn i kjøpstilbodet.

Reglane i første, andre og tredje stykket gjeld tilsvarande for tingretten eller ein bustyrar under offentleg skifte som vil gi slikt tilbod. For tilbod sett fram av tingretten eller bustyrar, gjeld også reglane i §§ 20 a til 20 c.

Ny § 20 a skal lyde:

§ 20 a. *Frist, formkrav og overformynderiet*

Ein eigar eller bustyrar som set fram kjøpstilbod som nemnt i § 20, kan setje ein frist for den som får tilbodet, til å seie ifrå om han vil gå inn i tilbodet. Fristen kan ikkje setjast kortare enn to månader rekna frå det tidspunktet tilbodet har kome fram til odelsrettshavaren.

Tilbod og svar skal vere skriftleg. Tilbod og svar kan likevel gjerast ved bruk av elektronisk medium dersom eigaren og den som får tilbodet, er samde om det.

Er det umyndige mellom dei som det er aktuelt å gi eit slikt tilbod, skal tilbodet også sendast overformynderiet.

Ny § 20 b skal lyde:

§ 20 b. *Konsekvensar av ikkje å gå inn i kjøpstilbodet, halde tilbodsfristen og å fremje krav om atterhald*

Dei som avslår kjøpstilbodet, eller som ikkje svarar innan fristen, kan ikkje løyse odelsjorda når jorda innan to år rekna frå tilbodsfristen gjekk ut blir avhenda på dei vilkår som var fastsett i tilbodet, og desse vilkåra lyt reknast som reelle og sakleg velgrunna. Har den som tek over odelsjorda odelsrett, blir den som fekk tilbodet ståande etter den som overtek og hans line i odelsrekkja.

Det blir ikkje rekna som avslag på tilbodet om det i svaret blir tatt atterhald om at vederlaget må fastsetjast i samsvar med reglane i odelslova § 49.

Ny § 20 c skal lyde:

§ 20 c. *Kostnader ved takst*

Har den som har motteke tilbod etter reglane i §§ 20 til 20 b, kravd takst over egedomen, jf. § 20 b andre stykket, ber han kostnadene i samsvar med reglane i skjønnslova § 42 første og andre stykket. Men er eigaren ikkje viljug til å selje til takstbeløpet, ber eigaren kostnadene der takstbeløpet er lågare enn tilbodsbeløpet. Ved angrep på taksten gjeld skjønnslova § 42 tredje stykket.

§ 21 ny overskrift skal lyde:

§ 21. *Løysingsnekt når samtykke til løysing vil vere klårt urimeleg*

§ 21 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Odelsløysing kan også i andre tilfelle nektast mot ein eigar med eller utan odelsrett, når det ville vere klårt urimeleg om løysingsmannen fekk drive eigaren bort.

Når ein odelsrettshavar krev egedomen utlagt til seg på skifte, og slikt utlegg vil vere klårt urimeleg i høve til ein annan loddeigar med dårlegare odelsrett, kan retten ta anna avgjerd ut frå dei synsmåtar som er nemnde i første stykket. Saka skal i så fall handsamast i saksmåls former.

§ 22 ny overskrift skal lyde:

§ 22. *Fråskild tomt, regulerte område og sameigepartar*

§ 23 ny overskrift skal lyde:

§ 23. *Løysingsrett ved skifte av tilhøva*

§ 24 ny overskrift skal lyde:

§ 24. *Løysingsrett til særskilt skyldsett småbruk*

§ 25 skal lyde:

§ 25. *Odelsfråskriving*

Ein odelsrettshavar kan ikkje overføre retten sin til ein annan. Men han kan skriftleg binde seg, anten andsynes einskilde eller i det heile, til ikkje å gjere den gjeldande.

§ 26 ny overskrift skal lyde:

§ 26. Løysingsrett for barn fødte etter avhending eller odelsfråskriving

Nåværende § 27 oppheves. Nåværende § 27 a blir ny § 27 og skal lyde:

§ 27. Utsetjing av sak om odelsløysing eller offentlig skifte ved søknad om konsesjon eller fritak frå driveplikt

Når det i samband med odelsløysing eller offentlig skifte blir søkt om konsesjon fordi buplikta ikkje skal oppfyllest, eller om fritak frå driveplikt, skal retten utsetje den endelege avgjerda i saka til konsesjons- eller fritaksspørsmålet er avgjort.

§ 28 skal lyde:

§ 28. Odelsløysing og tilbakesøking ved brot på bu- og driveplikt

Dersom ein odelrettshavar ikkje oppfyller vilkår om buplikt etter konsesjonslova § 5 andre stykket, eller driveplikt etter jordlova § 8, kan andre odelsrettshavarar innan fem år etter at overtakinga fann stad, søkje eigedomen løyst på odel utan hinder av om eigaren måtte ha betre odelsrett.

Har eigaren fått eigedomen ved odelsløysing, kan også saksøkte i løysingssaka søkje eigedomen tilbake når vilkår om bu- og driveplikt ikkje blir oppfylte. Det same gjeld om eigaren, før tidsfristen etter første stykket er ute, avhender eigedomen til nokon som ikkje har odelsrett. Som avhending blir også rekna forpakting eller annan liknande total bruksrett. Krav om tilbakesøking etter dette stykket står tilbake for odelsrettshavarane sin løysingsrett etter første stykket.

Når odelsløysinga eller tilbakesøkinga er fullført, fell odelsretten for den tidlegare eigaren bort. Er odelsløysinga eller tilbakesøkinga fullført av nokon som ikkje høyrer til den tidlegare eigaren si line, fell odelsretten bort også for denne line.

§ 29 oppheves.

§ 30 ny overskrift skal lyde:

§ 30. Når stat eller kommune har tatt over odelsjord

§ 30 første ledd skal lyde:

Dersom staten eller ein kommune har tatt over eller vil ta over odelsjord, og særlege grunnar taler for at odelsrett ikkje bør vere til hinder, kan Kongen ta avgjerd om odelsfrigjering.

§ 31 ny overskrift skal lyde:

§ 31. Erverv av tilleggsareal til landbrukseigedom

§ 31 første og nytt andre ledd skal lyde:

I den mon odelsrett vil kunne skippe ei eigedomstileigning som departementet har godkjent av di kjøparen bør få tilleggsjord, kan departementet fri slik jord for eldre odelsrett. Odelsfrigjering kan skje når det ikkje er tvil om at omsynet til odelsrettshavarane må vike av di eigedomstileigninga inneber ei god driftsmessig løysing.

Søknad om odelsfrigjering må setjast fram av eigaren innan to månader, rekna frå stemning i løysingssak blei forkynt for han.

§ 32 ny overskrift skal lyde:

§ 32. Oreigning, oreigningsliknande tilfelle og makeskifte

§ 33 ny overskrift skal lyde:

§ 33. Sakshandsaming

§ 33 første ledd skal lyde:

Før det blir tatt avgjerd om odelsfrigjering etter §§ 30 til 32, skal odelsretthavarane så langt det lar seg gjere, gjevast høve til å uttale seg om spørsmålet innan ein frist på ein månad. Overfor den som det er vanskeleg å gi individuelt varsel, er det nok med kunngjering i Norsk Lysingsblad og i ei avis som er ålment lesen på staden.

§ 33 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om sakshandsaminga.

Kapitteloverskriften i kapittel IX skal lyde:

Kap. IX. – Attlevande ektemake og sambuar sitt vern

§ 34 skal lyde:

§ 34. Attlevande sitt vern overfor barn og barnebarn

Er ein ektemake avliden og let etter seg odelsjord i felleseige med den attlevande som ikkje har best odelsrett, kan felles barn eller barnebarn ikkje ta eigedomen frå den attlevande før denne har fått alderspensjon eller full uførepensjon etter folketrygdloven og barnet har fylt 18 år. Når barnet (barnebarnet) har fylt 25 år, kan det også elles få rett til å overta eigedomen, når det under omsyn til begge partane ville vere klårt urimeleg om den attlevande skulle halde fram med å bruke eigedomen.

Desse reglane gjeld og om eigedomen var særlege for den avlidne, dersom det mellom ektemakane gjaldt slik eigeskipnad som nemnt i lov om ekteskap §§ 42 tredje ledd og 43.

Første stykket gjeld tilsvarende når attlevande i ekteskapsliknande sambuarforhold blir eigar av avlidnes odelsjord.

§ 35 ny overskrift skal lyde:

§ 35. Attlevande sitt vern overfor avlidne sitt særkullsbarn

§ 35 første ledd skal lyde:

Er ein ektemake avliden og let etter seg odelsjord i felleseige med den attlevande som ikkje har best odelsrett, kan ikkje særkullsbarn eller deira barn ta jorda frå den attlevande før barnet har fylt 18 år. Vernet kan lengjast utover dette tidspunktet når noko anna ville vere klårt urimeleg, omsyn tatt til begge partar.

§ 35 nytt tredje ledd skal lyde:

Første stykket gjeld tilsvarende når attlevande i ekteskapsliknande sambuarforhold vert eigar av avlidnes odelsjord.

§ 36 ny overskrift skal lyde:

§ 36. Attlevande sitt vern overfor andre odelsrettshavarar

§ 36 første og nytt annet ledd skal lyde:

Andre odelsrettshavarar enn dei som er nemnde i §§ 34 og 35 kan ikkje gjera gjeldande odelsrett mot den attlevande ektemaken, så framtidig eigedomen har vore i felleseige med den avlidne i minst fem år. Dette gjeld så lenge den attlevande ikkje har rett til pensjon som nemnt i § 34 første stykket, og vilkåret er elles at odelsrettshavaren ikkje kunne ha løyst eigedomen frå den avlidne ektemaken. Også før denne tid kan ein odelsrettshavar gjere odelsrett gjeldande til eigedomen når det ville vere klårt urimeleg om den attlevande skulle halde fram med å sitje med den.

§ 34 andre stykket og § 39 første stykket andre punktum gjeld tilsvarende.

Første stykket gjeld tilsvarende når attlevande i ekteskapsliknande sambuarforhold blir eigar av avlidnes odelsjord.

§ 37 ny overskrift skal lyde:

§ 37. Fleire eigedomar i buet

§ 38 skal lyde:

§ 38. Attlevande sin rett til gratis husrom

Når ein attlevande ektemake må gje frå seg eigedomen etter §§ 34 til 36, har han rett til høveleg gratis husrom dersom dette er mogleg og rimeleg med omsyn til interessene til overtakaren. Dette gjeld ikkje når vedkomande har flytta frå eigedomen for godt utan atterhald om husrom der.

§ 39 skal lyde:

§ 39. Bu- og driveplikt for attlevande

For at attlevande skal ha vern som nemnt i §§ 34 til 36, må han seinast frå eitt år etter at han blei eigar, bu på eigedomen og bruke han som sin reelle bustad, jf. konsesjonslova § 6, og drive eigedomen i samsvar med jordlova § 8. Den styresmakta som kan gi konsesjon etter konsesjonslova, kan gi dispensasjon frå buplikta etter første punktum. Den styresmakta som kan gi fritak frå driveplikt etter jordlova § 8 a, kan gi dispensasjon frå driveplikta.

Bruksretten fell bort om attlevande varig flytter frå eigedomen eller om eigedomen ikkje blir driven på forsvarleg måte.

Ny § 39 a skal lyde:

§ 39 a. Prosessreglar når odelsrettshavar krev eigedomen

Når ein odelsrettshavar krev eigedomen etter §§ 34 til 36, gjeld reglane i kapittel XIV.

§ 40 skal lyde:

§ 40. Frist for å gjere odelsretten gjeldande

Retten til odelsløysing må gjerast gjeldande innan seks månader frå den dagen då dokument som gir den nye eigaren full heimel blir tinglyst. Dette gjeld også overgang ved arv. Ved tvangssal blir foreldingsfristen rekna frå tinglysinga av tvangssalskøyte.

Reglane i første stykket gjeld likevel ikkje når ein eigar med odelsrett ikkje oppfyller buplikta etter konsesjonslova § 5 eller driveplikta etter jordlova § 8. Andre odelsrettshavarar som hadde odelsrett då eigaren fekk tinglyst heimel, kan i eit slikt tilfelle krevje å løyse eigedomen, dersom kravet blir sett fram før det tidsromet er ute som eigaren er pålagt buplikt for eller som følgjer av konsesjonslova § 5 andre stykket.

§ 41 ny overskrift skal lyde:

§ 41. Slektasitt tap av odelsrett

§ 42 skal lyde:

§ 42. Odelsrett og prioritet ved tilbakeføring, arv og tvangssal

Dersom ein eigar skøyter eigedomen tilbake til ein tidlegare eigar som han ættar frå, eller eigedomen fell tilbake til den tidlegare eigaren ved arv, eller den tidlegare eigaren kjøper eigedomen på tvangssal, blir den tidlegare eigars odelsrett ikkje rekna for å vere tapt, endå om han hadde best odelsrett og det er gått meir enn seks månader sidan den andre fekk tinglyst heimel. Stoda blir i dette tilfelle den same som om den opphavslege avhendaren hadde ått eigedomen heile tida.

Det same gjeld om ein son eller ei dotter som har tatt over odelsjord, skøyter den vidare til nokon av dei eldre syskena eller deira liner. Det same gjeld også om nokon av dei eldre syskena eller deira liner arvar eigedomen eller kjøper han på tvangssal.

§ 43 ny overskrift skal lyde:

§ 43. Løysingsrett og prioritet ved sal frå eigar med nedervd odelsrett

§ 43 første ledd skal lyde:

Ved friviljug avhending av odelsjord frå ein eigar med nedervd odelsrett, kan også dei eldre syskena og deira liner gjere odelsrett gjeldande, endå om eigaren har ått jorda med full heimel i meir enn seks månader. Men dei har prioritet etter seljarens line. Likt med friviljug avhending er arveovergang.

§ 44 ny overskrift skal lyde:

§ 44. Odelsmothevd

§ 45 oppheves.

§ 46 ny overskrift skal lyde:

§ 46. Skifte

§ 46 nytt annet punktum skal lyde:

I denne tida går det heller ingen foreldingsfrist for etterkomarane deira andsynes eigarane i buet.

§ 47 ny overskrift skal lyde:

§ 47. Ektemakar og sambuarar

§ 47 første ledd nytt annet punktum og nytt annet ledd skal lyde:

I denne tida går det heller ingen foreldingsfrist for odelsrettshavarar som ikkje kunne ha løyst eigedomen dersom ektemaken med odelsrett hadde ått eigedomen.

Første stykket gjeld tilsvarande der den eine i eit ekteskapsliknande sambuarforhold har heimel til eigedom som den andre har betre odelsrett til.

§ 48 ny overskrift skal lyde:

§ 48. Vernetilfella

§ 48 første ledd skal lyde:

Så lenge ein attlevande ektemake eller sambuar sit med ein eigedom med vern mot odelsløysing i medhald av §§ 34 til 36, jf. § 39, går det ingen foreldingsfrist for odelsrett til eigedomen. Dette gjeld og om odelsrettshavarane let den attlevande ektemaken eller sambuaren sitje med eigedomen ut over den tid som er fastsett i §§ 34 til 36.

§ 48 annet ledd oppheves, og tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 49 ny overskrift skal lyde:

§ 49. Odelstakst

§ 49 nytt annet ledd annet punktum skal lyde:

Når slik verdsetjing skjer ved skiftetakst, jf. skiftelova § 125, gjeld §§ 50 og 71 andre stykket tilsvarande så langt dei høver.

§ 50 skal lyde:

§ 50. Avløyasing av hefte

Hefte på eigedomen som blir dekte av takstverdien, kan løysingsmannen krevje avløyste, når dei er påhefta etter at foreldingsfristen tok til, jfr. § 40. Som slikt hefte blir rekna mellom anna kjøpekontrakt, forpaking, bortfeste av tomter, positive og negative servituttar, grunntyngsler, panterett og frådelling av tomt, også om tomta blir seld i foreldingstida. Det som her er sagt, gjeld også råderettar som er påhefta tidlegare, dersom dei er særleg tyngjande.

Avtale om forpaking for lengre tid enn 5 år og avtale om jordleige kan løysingsmannen seie opp med verknad frå første faredag som kjem eitt år etter oppseiinga, og etter at han har teke over eigedomen. Avtale om leige av husrom kan han seie opp etter reglane i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler § 9–6. Oppseiing etter dette stykket – som kan gjevast når løysingssak er reist – gjeld endå om avtala ikkje gjev høve til slik oppseiing.

§ 51 ny overskrift skal lyde:

§ 51. Kva åsetesrett er

§ 51 første ledd skal lyde:

Når eigaren av odelsjord eller odlingsjord døyr og jorda går i arv til etterkomarane hans, har ein av desse rett til på skifte å få denne utlagt til seg, på vilkår som går fram av dei etterfølgjande paragrafane. Denne retten, som blir kalla åsetesrett, gjeld ikkje sameigepart utan der resteigedomen er eigd av ektefellen eller sambuaren til arvelataren og arvingen er etterkomar også etter denne.

§ 51 tredje ledd skal lyde:

Reglane om bu- og driveplikt i konsesjonslova § 5 andre stykket og jordlova § 8 første stykket gjeld tilsvarande når ein åsetesarving tek over jord.

§ 52 ny overskrift skal lyde:

§ 52. Åsetesrekkefølgja

§ 52 tredje ledd skal lyde:

Særkullsbarn til ein ektemake eller ein sambuar har ikkje åsetesrett til jord som etter § 15 blir rekna ført inn i buet av den andre åleine. Gjeld det jord som etter § 15 tredje eller fjerde stykket kan samodlast, har fellesbarn betre åsetesrett enn særkullsbarn.

§ 53 ny overskrift skal lyde:

§ 53. Dei eigedomar åsetesretten gjeld for

§ 54 ny overskrift skal lyde:

§ 54. Deling av eigedom

§ 55 ny overskrift skal lyde:

§ 55. Odelsjord overteken med åsetesrett

§ 56 ny overskrift skal lyde:

§ 56. Åsetestakst

§ 56 første ledd skal lyde:

Åsetesarvingen har krav på at det ved skjøn blir fastsett ein overtakingspris som er rimeleg etter dei tilhøva som ligg føre. Verdsetjinga skal gjerast med særleg tanke på at overtakaren kan makte å bli sitjande med eigedomen. Åsetestakst må ikkje setjast høgare enn verdien av eigedomen ved odelstakst, jf. § 49.

§ 57 ny overskrift skal lyde:

§ 57. Etteroppgjer

§ 57 første ledd skal lyde:

Dersom nokon som har overtatt jord på skifte i medhald av åsetes- eller odelsrett eller ved odelsløysing, innan 10 år avhendar jorda med ein monaleg vinst, skal det skje eit etteroppgjer dersom dette blir kravt av nokon medarving eller av saksøkte i løysingssaka. Saksøkte i løysingssaka må vere syskenbarnet til saksøkjaren eller i nærare slektskap.

§ 57 nytt annet ledd skal lyde:

Det skal også skje eit etteroppgjer i samsvar med reglane i første stykket der jord er overført til ein etterkomar av eigaren etter åsetesliknande prinsipp. Det same gjeld der nokon har overtatt jord ved friviljug avhending dersom det må reknast med at det elles ville ha blitt odelsløysing.

Første ledd tredje og fjerde punktum blir nytt tredje ledd.

Nåværende annet ledd blir nytt fjerde ledd.

Tredje ledd blir nytt femte ledd og skal lyde:

Oreigning av ein eigedom eller delar av den blir i høve til reglane i denne paragrafen rekna likt med avhending. Det same gjeld feste eller grunnleige når feste- eller leigetida er minst 20 år, eller festaren eller leigaren, når tida er ute, har rett til fornying slik at tida samanlagt blir minst 20 år.

§ 58 ny overskrift skal lyde:

§ 58. Skadebot

§ 59 ny overskrift skal lyde:

§ 59. Tilhøvet til tvisteloven

§ 60 ny overskrift skal lyde:

§ 60. Stemning, saksøkte og verneting

§ 61 ny overskrift skal lyde:

§ 61. Kva stemninga må innehalde og forkynning

§ 62 ny overskrift skal lyde:

§ 62. Tilbakeskøyting

§ 63 skal lyde:

§ 63. Innskrenkingar i eigaren sin råderett etter at stemning er forkynt

Etter at stemning i odelsløysingssak er forkynt, må saksøkte ikkje gjere noko som fører til at eigedomen blir ringare.

Etter at stemninga er forkynt, må saksøkte ikkje hogge meir i skogen enn det som etter utrekning av skogbruksstyresmakta svarar til verdauken på grunn av tilveksten frå då av.

Etter krav frå saksøkte skal domaren gi skogbruksstyresmakta pålegg om utrekning som nemnt i andre stykket, og setje ein frist for når utrekninga skal vere gjort.

Om saksføreavinga for avgjerder skogbruksstyresmakta tar etter denne paragrafen og om klage over slike avgjerder, gjeld same reglar som for avgjerder etter lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk.

§ 64 ny overskrift skal lyde:

§ 64. Særskilt førehaving og dom

§ 65 ny overskrift skal lyde:

§ 65. Om rettsmøte, mekling, frifinningsdom og odelstakst

§ 66 ny overskrift skal lyde:

§ 66. Odelstakst, varsel og partsstilling for andre innehavarar av rettar

§ 67 ny overskrift skal lyde:

§ 67. Avløyasing og verdsetting av hefte

§ 68 ny overskrift skal lyde:

§ 68. Krav om ny odelstakst

§ 69 ny overskrift skal lyde:

§ 69. Rettsmøte til avslutting av løysingssaka og motsegner mot løysingskravet

§ 70 ny overskrift skal lyde:

§ 70. Om skøyte, betaling av løysingssum, overtaking av bruken og trygd for løysingssummen

§ 71 ny overskrift skal lyde:

§ 71. Avløsning av hefte

§ 72 ny overskrift skal lyde:

§ 72. Avgjerder etter §§ 70 og 71 i samband med odelstakst

§ 73 ny overskrift skal lyde:

§ 73. Eigedsretten sin overgang, vågnaden for hende på eigedomen og tilleggstakst

§ 74 ny overskrift skal lyde:

§ 74. Når saksøkjaren døyr eller misser rettsleg handleevne før løysingssaka er sluttført

§ 75 ny overskrift skal lyde:

§ 75. Saksøkjaren sitt tap av odelsrett

§ 76 ny overskrift skal lyde:

§ 76. Ved krav om tilbakesøkjing

§ 77 ny overskrift skal lyde:

§ 77. Ikraftsetting

§ 78 oppheves.

§ 79 ny overskrift skal lyde:

§ 79. Overgangsreglar

II

I lov 21. februar 1930 om skifte gjøres følgende endring:

§ 62 nytt andre ledd skal lyde:

Under offentlig skifte kan tingretten eller bobestyreren sette en frist på minst to måneder for de odels- eller åsetesberettigede loddeiere til å melde fra om det gjøres krav etter første ledd. Den som ikke melder fra innen fristen, taper sin rett til odelsløsning overfor den som eiendommen overføres til. Om boet overfører eiendommen til en med dårligere odelsprioritet, blir den som ikke gir melding stående etter erververen og dennes linje i odelsrekken.

III

I lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom gjøres følgende endring:

§ 12 første ledd annet punktum skal lyde:

Vedkjem saka ting som høyrer under fylkesmannen, helse- og sosialstyret, samferdslenemnda eller andre sakkunnige organ, skal dei til vanleg få høve til å seia si meining.

IV

I lov 25. juni 1965 nr. 1 om forpaktning gjøres følgende endring:

§ 11 annet ledd annet punktum skal lyde:

Skjøn som blir halde av dette utvalet, kan klagast til fylkesmannen.

V

I lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven) gjøres følgende endring:

§ 5 syvende ledd skal lyde:

Fylkesmannen kan krevje jordskifte i dei høve som § 2 første ledd bokstav f og g nemner.

VI

I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

§ 3. Handsaming av landbrukssaker

Kommunen, fylkesmannen og fylkeskommunen skal ha ansvaret for handsaminga av landbrukssaker. Departementet kan gi nærare føresegner om handsaminga av statlege landbrukssaker. Departementet kan gi kommunen og fylkeskommunen myndigheit til å gi fråsegner og ta avgjerd i landbrukssaker. Fylkesmannen kan med verknad for ein bestemt tidsperiode påleggje kommunar å sende inn fortløpande utskrift av alle avgjerder i ein eller

fleire sakstypar etter denne lova eller lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv.

§ 5 oppheves.

§ 6 skal lyde:

§ 6. Arbeidsoppgåver

På vegne av staten skal fylkesmannen og kommunen ta opp arbeidet med dei føremåla som er nemnde i § 1. Dei skal mellom anna arbeide ut planar for korleis jorda skal nyttast, hjelpa til med førebuing av grunnutnyttingsplanar som vedkjem landbruket etter plan- og bygningslova og gjera det arbeidet som dei vert pålagde ved lov eller ved vedtak av departementet.

§ 8 skal lyde:

§ 8. Driveplikt

Jordbruksareal skal drivast. Ny eigar må innan eitt år ta stilling til om han eller ho vil drive eigedomen sjølv eller leige bort jordbruksarealet etter føresegnene i andre ledd.

Driveplikta kan oppfyllest ved at arealet vert leigd bort som tilleggsjord til annan landbrukseigedom. Det er ein føresetnad for at driveplikta er oppfylt ved bortleige at leigeavtale er på minst 10 år om gongen utan høve for eigaren til å seie ho opp. Avtale må føre til driftsmessig gode løysingar og vere skriftleg. Avtaler som fører til driftsmessig uheldige løysingar, kan følgjast opp som brot på driveplikta. Ei leigeavtale som er i strid med andre, tredje eller fjerde punktum, kan ikkje gjerast gjeldande mellom partane eller i høve til offentlege styresmakter.

Finn departementet at jordbruksareal ikkje vert drive, kan eigaren påleggjast å leiga jorda bort for ei tid av inntil 10 år, eller at jorda skal plantast til med skog, eller tiltak av omsyn til kulturlandskapet. Om pålegg ikkje er etterkomme når fristen er ute, kan departementet gjera avtale om bortleige av heile eller delar av jorda for ei tid av inntil 10 år.

Ny § 8 a skal lyde:

§ 8 a. Fritak frå driveplikt

Departementet kan etter søknad gi fritak frå driveplikta etter § 8 anten heilt ut eller for ei viss tid.

Ved avgjerd av søknaden skal det leggjast vekt på kor viktig det er å halde jordbruksarealet i hevd, på bruksstorleiken, avkastningsevna på arealet og på om det i området der eigedomen ligg, er bruk for jordbruksarealet som tilleggsjord. Det skal òg leggjast vekt på søkjaren sin livssituasjon.

§ 19 skal lyde:

Kommunen og fylkesmannen fører tilsyn med at føresegnene i §§ 8, 9, 10, 11 og 12 vert haldne.

VII

I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. bebygd eiendom, ikke over 100 dekar, der fulldyrka og overflatedyrka jord ikke er mer enn 25 dekar.

§ 5 annet ledd skal lyde:

Ved erverv av bebygd eiendom hvor fulldyrka og overflatedyrka jord er mer enn 25 dekar, eller eiendommen består av mer enn 500 dekar produktiv skog, er konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 1 og 2 betinget av at erververen bosetter seg på eiendommen innen ett år og selv bebor den i minst 5 år. Som bebygd eiendom regnes her eiendom med bebyggelse som er eller har vært brukt som helårsbolig. Det samme gjelder eiendom med bebyggelse som ikke er tatt i bruk som helårsbolig, herunder eiendom med bebyggelse under oppføring dersom tillatelse til bebyggelse er gitt med sikte på boligformål. Erverver gjennlevende ektefelle eiendom fra sin avdøde ektefelle som eier eller ved uskifte, skal botiden gjennlevende har gjennomført før overtagelsen regnes mot pliktiden.

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Første og annet ledd gjelder tilsvarende for samboere i ekteskapslignende forhold. Som samboere etter bestemmelsen her regnes samboere som fyller vilkårene i arveloven § 28 a.

§ 6 skal lyde:

§ 6. (bopliktens innhold)

Erverver som etter § 5 annet ledd har boplikt på en eiendom, skal ta eiendommen som sin reelle bolig. En eiendom er tatt som reell bolig hvis eieren er registrert bosatt på eiendommen etter regler fastsatt i eller i medhold av lov 16. januar 1970 nr. 1 om folkeregistrering.

§ 7 første og annet ledd skal lyde:

For eiendom som omfattes av unntaket i § 4 første ledd nr. 2 eller 4, kan Kongen ved forskrift sette konsesjonsfriheten etter § 4 første ledd nr. 2 eller 4 og § 5 første ledd nr. 1 ut av kraft for:

1. bebygd eiendom som er eller har vært i bruk som helårsbolig,
2. eiendom med bebyggelse som ikke er tatt i bruk som helårsbolig, herunder eiendom med bebyggelse under oppføring, i områder som i reguleringsplan etter plan- og bygningsloven er regulert til boligformål,
3. ubebygd tomt som er regulert til boligformål.

Er det ikke fastsatt i forskrift etter første ledd at konsesjonsfriheten etter § 5 første ledd nr. 1 er satt ut av kraft, gjelder konsesjonsfriheten for nærstående etter § 5 første ledd nr. 1 bare dersom eieren har hatt tinglyst hjemmel til eiendommen de siste 5 årene forut for overdragelsen. Til denne eiertiden regnes også den tid andre som faller inn under § 5 første ledd nr. 1 i forhold til erververen har eid eiendommen. Dør eieren før 5-årsfristen er ute, gjelder konsesjonsfriheten etter § 5 første ledd nr. 1 fullt ut.

§ 7 femte ledd annet punktum oppheves.

§ 7 sjette ledd skal lyde:

Forskrifter etter første ledd kan bare fastsettes etter anmodning fra kommunen, og så langt det anses nødvendig for å hindre at eiendommer som bør brukes til helårsbolig blir brukt til fritidsformål.

§ 8 skal lyde:

§ 8. (forskrift om krav til opplysninger etter §§ 4, 5 og 7)

Departementet kan gi forskrifter om hvilke opplysninger som må foreligge for at et erverv kan sies å gå inn under §§ 4, 5 og 7, og om hva som er fulldyrka og overflatedyrka jord etter § 4 første ledd nr. 4.

§ 9 første ledd skal lyde:

Ved avgjørelsen av søknad om konsesjon for erverv av eiendom som skal nyttes til landbruksformål skal det legges særlig vekt på:

1. om den avtalte prisen tilgodeser en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling,
2. om erververs formål vil ivareta hensynet til bosettingen i området,
3. om ervervet innebærer en driftsmessig god løsning,
4. om erververen anses skikket til å drive eiendommen,
5. om ervervet ivaretar hensynet til helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskapet.

§ 9 nytt fjerde ledd skal lyde:

Første ledd nr. 1 og 4 gjelder ikke sak der nær slekt eller odelsberettiget søker konsesjon fordi de ikke skal oppfylle boplikten etter § 5 annet ledd. I slik sak skal det i tillegg til første ledd nr. 2, 3 og 5 blant annet legges vekt på eiendommens størrelse, avkastningsevne og husforhold. Søkerens tilknytning til eiendommen og søkerens livssituasjon kan tillegges vekt som et korrigerende moment.

§ 11 nytt annet ledd skal lyde:

Kongen skal ut fra hensynet til bosetting, helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskap ta stilling til om det er påkrevd å stille vilkår om boplikt, og om boplikten skal være en personlig plikt for eier.

§ 13 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan sette en frist for erververen til å søke konsesjon dersom:

1. tidsgrensen for tvangsbruk etter § 3 annet ledd overskrides.
2. erververen unnlater å bygge innen 5 år i strid med § 4 annet ledd.
3. erververen foretar bruksendring i strid med plan i henhold til § 4 tredje eller fjerde ledd.
4. erverver som nevnt i § 5 første ledd nr. 1 eller 2 ikke overholder boplikten etter § 5 annet ledd.
5. erverver som nevnt i § 5 første ledd nr. 5 ikke overholder fristen for videresalg.
6. kravet til bosetting etter § 7 tredje ledd jf. § 6 ikke overholdes.

§ 14 skal lyde:

§ 14. (forskrift om saksbehandlingen)

Kongen kan gi nærmere forskrifter som supplerer saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og loven her, herunder om at den ordinære saksgang skal fravikes for visse typer saker.

§ 17 første ledd skal lyde:

Kommunen og fylkesmannen skal føre kontroll med at vilkår som er satt for konsesjon, blir overholdt. Kommunen skal straks melde fra til fylkesmannen om forhold som nevnt i § 16 annet ledd. Det samme gjelder dersom kommunen får kjennskap til erverv som mangler nødvendig konsesjon etter denne loven.

§ 18 nytt annet punktum skal lyde:

Er konsesjon avslått fordi erververen ikke skal oppfylle vilkåret om boplikt etter § 5 annet ledd, skal erververen uten hensyn til det som er fastsatt i første punktum, få velge om han eller hun likevel vil oppfylle boplikten.

§ 19 skal lyde:

§ 19. (oversittelse av fastsatt frist)

Oversittes en frist som er fastsatt etter § 18 for avvikling av eiendomsserverv eller panthavers tvangsbruk, kan departementet uten varsel la eiendommen selge gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg så langt de passer. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven § 11–20 om det minste bud som kan stadfestes, gjelder ikke i slike tilfeller.

Oversittes en frist som er fastsatt etter § 18 når det gjelder rettigheter som nevnt i § 3 første ledd, kan departementet enten la rettigheten tvangsselge etter reglene i første ledd eller med bindende virkning erklære rettigheten for bortfalt.

VIII

I lov 27. mai 2005 nr. 31 om skog (skogbrukslova) gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd tredje punktum skal lyde:

Fylkesmannen, fylkeskommunen og kommunen har slikt mynde som følger av føresegnene i lova, forskrift fastsett av departementet og andre avgjerder om overføring av mynde.

§ 12 første ledd første punktum skal lyde:

Fylkesmannen kan gi forskrift om at skog skal vere vernskog når skogen tener som vern for annan skog eller gir vern mot naturskadar.

§ 21 skal lyde:

Vedtak kommunen gjer etter denne lova kan påklagast til fylkesmannen om ikkje departementet har fastsett annan klageinstans.

Departementet eller den departementet har gitt mynde er klageinstans for vedtak gjort av fylkesmannen eller fylkeskommunen i første instans.

IX

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene skal gjelde fra forskjellig tid.

I forbindelse med lovens ikrafttredelse gjelder følgende overgangsbestemmelser:

1. Endringene i odelsloven §§ 1, 2, 8, 12, 21, 40 til 48 og 78 får ikke virkning for forhold der det etter tidligere regler er oppstått anledning til å bruke odels- eller åsetesrett før endringen her tar til å gjelde.
2. Endringene i odelsloven §§ 6, 63, 69 og 70 gjelder bare der sak er reist etter ikrafttredelsen.
3. Ved samodling etter odelsloven § 15 tredje ledd siste punktum og fjerde ledd inngår også samodlingstid fra tiden før ikrafttredelsen.
4. Endringene i odelsloven §§ 20 til 20 c gjelder bare for tilbud som er satt fram etter ikrafttredelsen.
5. Endringen i odelsloven § 25 medfører ikke at avkall fra tiden før ikrafttredelsen blir virkningsløst.
6. Endringene i odelsloven §§ 34 til 39 gjelder ikke der en odelsberettiget eier er død før ikrafttredelsen.
7. Reglene om oppsigelse av leieforhold i odelsloven § 50 gjelder etter ikrafttredelsen selv om odelsretten kunne vært gjort gjeldende eller er gjort gjeldende før loven trer i kraft.
8. Ved lovbestemt boplikt som har oppstått etter tidligere konsesjonslov § 5 første ledd nr. 1 eller odelsloven § 27, får de nye bestemmelsene i konsesjonsloven §§ 5 annet ledd og 9 anvendelse selv om eiendommen er ervervet før loven trådte i kraft.
9. En eier som med landbruksmyndighetenes godkjenning oppfyller boplikt i henhold til gjeldende lov § 6 annet ledd eller odelsloven § 27 fjerde ledd, kan uten hinder av at bestemmelsen oppheves, fullføre boplikten innenfor rammen av godkjenningen.
10. Er boplikten etter gjeldende konsesjonslov § 5 annet ledd eller etter odelsloven § 27 brutt før loven trer i kraft, kan bruddet følges opp etter de nye reglene i odelsloven og konsesjonsloven.
11. Er driveplikten etter gjeldende konsesjonslov § 5 annet ledd eller etter odelsloven § 27 brutt før loven trer i kraft, kan bruddet følges opp etter de nye reglene i jordloven.
12. Er en søknad om konsesjon, driveplikt eller odelsfrigjøring ikke endelig avgjort når loven trer i kraft, skal forvaltningens behandling av søknaden følge de nye bestemmelsene selv om søknaden er innsendt før loven trådte i kraft. Det samme gjelder melding sendt kommunen etter konsesjonsloven § 6 annet ledd. Søknaden anses som endelig avgjort dersom klage ikke er mottatt innen klagefristens utløp, eller dersom forvaltningen har fattet avgjørelse i klagesaken.
13. Er en søknad om fritak fra boplikt ikke endelig avgjort når loven trer i kraft, skal forvaltningens behandling av søknaden følge någjeldende bestemmelser. Søknaden anses som endelig avgjort dersom klage ikke er mottatt innen klagefristens utløp, eller dersom forvaltningen har fattet avgjørelse i klagesaken.
14. En eier som eier jordbruksareal ved lovens ikrafttredelse har driveplikt i tråd med jordloven § 8.

19. juni Lov nr. 99 2009**Lov om endringer i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror**

Ot.prp.nr.47 (2008–2009), Innst.O.nr.87 (2008–2009) og Besl.O.nr.96 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 4. og 10. juni 2009. Fremmet av Landbruks- og matdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror.

I

I lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Fyremålet med lova er gjennom samyrke å fremja umsetnaden av kjøtt av storfe, sau, svin, fjørfe og reinsdyr, korn og oljefrø, mjølk, egg, pelsdyrskinn, poteter, grønsaker, frukt og bær.

§ 2 første og annet ledd skal lyde:

For å fremja fyremålet etter § 1 skal det vera eit omsetningsråd med 11 medlemer.

Departementet oppnemner medlemer med personlege varamedlemer for kvar av desse:

Norges Bondelag

Norsk Bonde og Småbrukarlag

Ein fellesrepresentant for Handelens- og Servicenæringens Hovedorganisasjon og Coop NKL BA

Tine BA

Nortura BA

Norske Felleskjøp

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Norsk Landbrukssamvirke

Ein fellesrepresentant for Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, Norges Frukt- og Grønnsaksgrossisters Forbund,

NHO Mat og Drikke og Norkorn

Landbruks- og matdepartementet.

§ 3 første ledd første og annet punktum skal lyde:

Departementet oppnemner leiår og nestleiar. Rådet er vedtaksført når 6 medlemer møter.

§ 3 tredje og fjerde ledd oppheves.

Nåværende femte ledd blir tredje ledd.

Nåværende sjette og syvende ledd blir fjerde og femte ledd og skal lyde:

Departementet kan gjeva nærare fyresegner um rekneskapsoppsettjninga, um emnet for meldinga og um kunngjering av rekneskap og melding. Departementet oppnemner revisor, som skal føre tilsyn med rekneskapa.

Oppgåvene med å førebu sakene for rådet, følgje opp vedtaka og krevje inn og administrere avgiftsmidlane vert lagt til det organet som departementet fastset. Til dette organet kan rådet delegere myndigheit til å treffe vedtak i saker som ikkje er av prinsipiell karakter.

§ 4 annet ledd første punktum skal lyde:

Utgiftene som staten har i samband med rekneskapsrevisjon og dei oppgåvene som nemnde i § 3 siste ledd, skal greidast ut av dei avgiftene som vert pålagde med heimel i denne lova.

§ 5 annet ledd skal lyde:

På grunnlag av dette kan Kongen for upp til 1 år um gongen leggja på avgifter ved umsetnaden av kjøtt av storfe, sau, svin, fjørfe og reinsdyr, korn og oljefrø, mjølk, egg, pelsdyrskinn, poteter, grønsaker, frukt og bær etter dei føresegnene som er nemde nedanfor.

§ 5 a skal lyde:

For å setja i verk produksjonsregulerande tiltak for mjølk som er fastsette i medhald av jordbruksavtalen eller Stortinget sitt vedtak, kan Kongen leggje ei avgift på omsetnaden av mjølk ut over tildelt part av den totale produksjonen (kvote), herunder mjølk som er produsert i strid med føresegner gitt i medhald av lova.

Departementet kan gje nærmare føresegner om kvote etter første ledd.

§ 11 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan med endeleg verknad gjera om Omsetningsrådet sine vedtak om bruk av avgiftspengar etter fyrste ledd dersom vedtaket er i strid med lov, føresegner, eller gjeldande jordbruksavtale.

§ 12 oppheves.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 100 2009

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)

Ot.prp.nr.52 (2008–2009), Innst.O.nr.100 (2008–2009) og Besl.O.nr.105 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 9. og 16. juni 2009. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Følgende lov oppheves:

Lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom.
- 2 Lov 16. juni 1961 nr. 15 om rettshøve mellom grannar (grannelova).
- 3 Lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter.
- 4 Lov 29. november 1968 om særlege råderettar over framand eiendom.
- 5 Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.
- 6 Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet.
- 7 Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v.
- 8 Lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett.
- 9 Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova).
- 10 Lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn.
- 11 Lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten (kystvaktloven).
- 12 Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).
- 13 Lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven).
- 14 Lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova).
- 15 Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).

Kapittel I Formål og virkeområde mv.

§ 1. (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

§ 2. (stedlig virkeområde)

Loven gjelder på norsk landterritorium, herunder innsjøer og vassdrag, og i Norges territorialfarvann.

For Svalbard og Jan Mayen gjelder lovens kapittel VII. Kongen kan bestemme at også andre bestemmelser gjelder for Svalbard og Jan Mayen. For øvrig gjelder lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard og lov 27. februar 1930 nr. 2 om Jan Mayen i stedet for loven her.

På kontinentalsokkelen og i jurisdiksjonsområder opprettet i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone (økonomiske soneloven) gjelder §§ 1, 3 til 5, 7 til 10, 14 til 16, 57 og 58 så langt de passer.

§ 3. (definisjoner)

I denne lov forstås med

- a) art: etter biologiske kriterier bestemte grupper av levende organismer;
- b) bestand: en gruppe individer av samme art som lever innenfor et avgrenset område til samme tid;
- c) biologisk mangfold: mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene;
- d) dyr: pattedyr, fugler, krypdyr, amfibier, fisk og virvelløse dyr;
- e) fremmed organisme: en organisme som ikke hører til noen art eller bestand som forekommer naturlig på stedet;
- f) genetisk materiale: gener og annet arvemateriale i ethvert biologisk materiale, som kan overføres til andre organismer med eller uten hjelp av teknologi, likevel ikke genetisk materiale fra mennesker;
- g) høsting: jakt, fangst, fiske og innsamling av planter eller plantedeler (medregnet bær og frukter) og sopp, i friluftsliv og næring;
- h) innførsel: kryssing av grense på land mot nabostat eller ilandføring fra områder utenfor lovens virkeområde;
- i) naturmangfold: biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning;
- j) naturtype: ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster;
- k) organisme: enkeltindivid av planter, dyr, sopp og mikroorganismer, inkludert alle deler som er i stand til å formere seg eller overføre genetisk materiale;
- l) planter: karplanter, moser og alger;
- m) sopp: sopp og lav;

- n) utsetting: utsetting, bevisst utslipp eller deponering som avfall av organismer i miljøet, eller i et innesluttet system der rømming ikke er utelukket;
- o) uttak: enhver form for avlving eller fjerning av hele eller deler av organismer fra naturen uansett formål;
- p) vilt: naturlig villevende landpattedyr, fugler, krypdyr og amfibier;
- q) virvelløse dyr: dyr uten ryggstøyle;
- r) økologisk funksjonsområde: område – med avgrensning som kan endre seg over tid – som oppfyller en økologisk funksjon for en art, slik som gyteområde, oppvekstområde, larvedriftsområde, vandrings- og trekkruiter, beiteområde, hiområde, myte- eller hårfellingsområde, overnattingsområde, spill- eller parringsområde, trekkvei, yngleområde, overvintringsområde og leveområde;
- s) økologisk tilstand: status og utvikling for funksjoner, struktur og produktivitet i en naturtypes lokaliteter sett i lys av aktuelle påvirkningsfaktorer;
- t) økosystem: et mer eller mindre velavgrenset og ensartet natursystem der samfunn av planter, dyr, sopp og mikroorganismer fungerer i samspill innbyrdes og med det ikke-levende miljøet.

Kapittel II Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk

§ 4. (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)

Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det arts mangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

§ 5. (forvaltningsmål for arter)

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer.

Det genetiske mangfold innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden.

§ 6. (generell aktsomhetsplikt)

Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

§ 7. (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

§ 13. (kvalitetsnormer for naturmangfold)

Kongen kan fastsette retningsgivende kvalitetsnormer for naturmangfoldet, bl.a. om forekomsten av en art eller utbredelsen eller økologisk tilstand av en naturtype.

Grenseverdier for forurensning eller kvalitetsmål for vassdrag fastsettes etter reglene i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) eller lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).

Blir en kvalitet fastsatt i en norm etter denne loven ikke nådd, eller er det fare for dette, bør myndigheten etter denne lov i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Planen kan bl.a. gå ut på at det fastsettes nærmere forskrifter med hjemmel i denne eller andre lover.

§ 14. (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser)

Tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Ved vedtak i eller i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.

Kapittel III Artsforvaltning**§ 15. (forvaltningsprinsipp)**

Høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås.

Høsting og annet uttak av viltlevende planter og sopp er tillatt så langt det ikke truer overlevelsen av den aktuelle bestanden eller begrenses ved lov eller vedtak med hjemmel i lov.

Bestemmelsene i første og annet ledd er ikke til hinder for lovlig ferdsel, landbruksvirksomhet eller annen virksomhet som skjer i samsvar med aktsomhetsplikten i § 6.

Høsting og annen utnyttelse av marine organismer reguleres av lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressursar (havressurslova).

§ 16. (høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk)

Vedtak om å tillate høsting av vilt treffes med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).

Vedtak om å tillate høsting av lakse- og innlandsfisk treffes med hjemmel i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. (lakse- og innlandsfiskloven).

Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd.

Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.

Tredje og fjerde ledd gjelder ikke ved vedtak om høsting av fremmede organismer.

§ 17. (alminnelige regler om annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk)

Smågnagere, krypdyr og lakse- og innlandsfisk kan avlives dersom det er nødvendig for å hindre skade på person eller eiendom.

Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan felle vilt under direkte angrep på bufe eller tamrein. Avliving og forsøk på avliving etter dette ledd skal straks meldes til politiet.

Avliving for å hindre at et dyr lider unødig er tillatt i samsvar med lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern (dyrevernlova). Det samme gjelder avliving for å bekjempe smittsom sykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser i samsvar med lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven).

§ 18. (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene)

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

- a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,
- b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,
- c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning,
- d) for innfanging til gjenoppbygging av bestander,
- e) for innfanging til lovlig oppdrettsvirksomhet,
- f) for forskning, undervisning eller taksonomisk virksomhet, eller
- g) som er fremmede organismer.

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak.

Kommunen kan gi tillatelse til uttak av hjortevilt og bever for å avverge skade etter § 18 første ledd bokstav b, samt til å fjerne beverbolig eller dam for å hindre vesentlig skade ved oversvømmelse. Tillatelser gitt av kommunen kan påklages til fylkesmannen.

§ 19. (erstatning for tap og følgekostnader når husdyr og tamrein blir drept eller skadet av rovvilt)

Når husdyr og tamrein blir drept eller skadet av rovvilt, yter staten full erstatning for tapet og følgekostnadene i samsvar med forskrift gitt av Kongen. Kongen kan også gi forskrift om tilbakekreving av uriktig utbetalt beløp.

§ 20. (uttak av virvelløse dyr)

Med mindre annet er bestemt, er det tillatt å

- a) avlive virvelløse dyr som er til plage eller skade,
- b) avlive fremmede virvelløse dyr,
- c) utta virvelløse dyr når det ikke truer bestanden i området.

Når myndigheten etter loven treffer tiltak etter første ledd bokstav a eller b, kan dette om nødvendig skje på andres faste eiendom.

Kongen kan gi forskrift eller treffe enkeltvedtak om høsting og annet uttak av landlevende virvelløse dyr.

Høsting og annen utnyttelse av marine viltlevende virvelløse dyr reguleres av havressurslova.

§ 21. (uttak av planter og sopp)

§ 15 annet ledd er ikke til hinder for at planter og sopp fjernes for å avverge skade på menneskers eller dyrs helse, på avling, skog eller annen eiendom, for å fjerne fremmede organismer, eller for å ivareta viktige samfunnsinteresser.

Myndigheten etter loven kan på andres eiendom iverksette tiltak for å avverge skade som nevnt i første ledd, og uttak for å beskytte naturlig forekommende arter og økosystemer.

Kongen kan gi forskrift eller treffe enkeltvedtak om høsting og annet uttak av planter og sopp som ikke reguleres av regler i eller med hjemmel i annen lov.

Høsting og annen utnyttelse av marine viltlevende plante- og sopparter reguleres av havressurslova.

§ 22. (ferdselsregulering i utmark)

For å hindre skade eller ulempe for planter eller dyr kan Kongen gi forskrift om gjennomføring av større arrangementer i utmark og for naturstudier, fotografering mv. og for ferdselsformer som i særlig grad kan være skadelig.

§ 23. (prioriterte arter)

Kongen i statsråd kan ved forskrift utpeke nærmere angitte arter som prioritert. Ved avgjørelsen legges vesentlig vekt på om

- a) arten har en bestandssituasjon eller bestandsutvikling som strider mot målet i § 5 første ledd,
- b) arten har en vesentlig andel av sin naturlige utbredelse eller genetiske særtrekk i Norge, eller
- c) det er internasjonale forpliktelser knyttet til arten.

I sjø anvendes bestemmelsen i første ledd bokstav b bare i særlige tilfeller.

Når det foreligger dokumentasjon for at en art etter vitenskapelige kriterier antas å ha en tilstand eller utvikling som vesentlig strider mot målet i § 5 første ledd, skal myndighetene etter loven – av eget tiltak eller etter krav fra en organisasjon eller andre med rettslig interesse – vurdere om det bør treffes vedtak etter første ledd.

Departementet kan ved forskrift avgjøre at en prioritering etter første ledd bokstav a faller bort når bestandsmålet i § 5 første ledd er nådd.

§ 24. (beskyttelsens innhold)

En forskrift om prioriterte arter etter § 23 første ledd kan

- a) fastsette forbud mot enhver form for uttak, skade eller ødeleggelse av en prioritert art eller bestemte bestander av den, og at reglene i §§ 15 til 22 bare gjelder så langt det følger av forskriften,
- b) gi regler om beskyttelse av visse typer økologiske funksjonsområder av mindre omfang. De hensyn som pålegges må ikke medføre en vesentlig vanskeliggjøring av igangværende bruk. Dersom summen av hensyn i etterkant av vedtaket gir restriksjoner som medfører en vesentlig vanskeliggjøring og et vesentlig tap, kan grunneier kreve at området vernes etter kapittel V eller at det gjøres unntak fra prioriteringen for de aktuelle områdene etter femte ledd. Bestemmelsen gjelder ikke i sjø,
- c) sette krav om å klarlegge følgene for arten av planlagte inngrep i dens funksjonsområder, herunder klarlegging av alternative funksjonsområder som kan bidra til å sikre bevaring av arten i samsvar med § 5 første ledd.

Forskriften kan gi regler om skjøtselstiltak i samsvar med § 47 når dette er nødvendig for å sikre bevaring av arten. Offentlige tilskuddsordninger skal så langt mulig bidra til å sikre bevaring av en prioritert art.

Gis det regler om beskyttelse av visse typer økologiske funksjonsområder for prioriterte arter etter første ledd bokstav b, der aktiv skjøtsel eller andre typer tiltak er en forutsetning for ivaretagelse av funksjonsområdet, skal staten legge frem en handlingsplan for å sikre slike områder. Det offentlige kan inngå nærmere avtale med grunneier eller rettighetshaver om skjøtsel av et økologisk funksjonsområde for prioriterte arter.

Samtidig med forskrift etter § 23 første ledd skal myndigheten vurdere om det for å bevare arten og dens genetiske mangfold er nødvendig å treffe ytterligere vedtak om økologiske funksjonsområder etter denne eller andre lover.

Myndigheten etter loven kan gjøre unntak fra forskrift etter § 23 dersom det ikke forringer artens bestandssituasjon eller bestandsutvikling, eller dersom vesentlige samfunnshensyn gjør det nødvendig.

§ 25. (bevaring av særskilte bestander)

Kongen kan fastsette særskilte forvaltnings- og beskyttelsestiltak, herunder totalfredning, av en bestand av en art når bestanden antas å ha genetiske særtrekk.

§ 26. (handel mv.)

For å gjennomføre konvensjon 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES) eller andre internasjonale forpliktelser, eller for øvrig for å bevare naturlig villlevende arter, kan Kongen gi forskrift om inn- og utførsel, transport, omsetning og oppbevaring eller besittelse av levende eller døde eksemplarer eller deler av slike.

§ 27. (bevaringstiltak utenom leveområdet og for domestiserte arter)

Hvis en art står i direkte fare for å bli utryddet, skal myndigheten etter loven her vurdere om det i tillegg til vedtak etter § 23 skal iverksettes bevaringstiltak utenfor leveområdet, hvis det kan bidra til å fremme artens overlevelse i naturen.

Kongen kan gi forskrift om særskilte bevaringstiltak for domestiserte arter for å bidra til målet i § 5 tredje ledd.

Kapittel IV Fremmede organismer

§ 28. (krav til aktsomhet)

Den som er ansvarlig for utsetting av levende eller levedyktige organismer i miljøet, skal opptre aktsomt, og så langt som mulig søke å hindre at utsettingen får uheldige følger for det biologiske mangfold. Utføres en utsetting i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

Den som setter i verk virksomhet eller tiltak som kan medføre spredning eller utslipp av levende eller levedyktige organismer til steder der de ikke forekommer naturlig, skal i rimelig utstrekning treffe tiltak for å hindre dette.

Dersom det oppstår skade på biologisk mangfold eller fare for alvorlig skade på biologisk mangfold som følge av utsetting eller utilsiktet utslipp av fremmede organismer, skal den ansvarlige umiddelbart varsle myndigheten etter loven her, og treffe tiltak i samsvar med §§ 69 og 70, med mindre slik melde- og tiltaksplikt følger av annen lov.

Kongen kan gi forskrift om virksomheter eller tiltak som kan medføre fare for spredning eller utilsiktet utslipp av organismer som ikke forekommer naturlig på stedet, og om varslingsplikten etter tredje ledd.

§ 29. (innførsel)

Levende eller levedyktige organismer kan bare innføres til Norge med tillatelse fra myndigheten etter denne loven.

Tar innførselen sikte på utsetting i miljøet, skal søknaden om tillatelse klarlegge de virkninger som utsettingen kan ha for det biologiske mangfold.

Tillatelse kan ikke gis hvis det er grunn til å anta at innførselen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Kongen kan gi forskrift om innførsel etter første ledd, herunder om krav til søknad og vilkår for tillatelsen. Kongen kan også gi forskrift om at bestemte organismer kan innføres uten tillatelse etter denne paragraf, eller fastsette forbud mot innførsel av bestemte organismer hvis det anses nødvendig for å unngå vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Med mindre annet er bestemt ved forskrift gitt av Kongen, kreves ikke tillatelse etter denne loven til innførsel av landlevende planter og nærmere bestemte husdyr. Det kreves heller ikke tillatelse for innførsel av biologiske plantevernmidler som det er gitt tillatelse til innførsel av i eller i medhold av annet lovverk.

§ 30. (alminnelige regler om utsetting)

Ingen må uten med hjemmel i § 31 eller tillatelse fra myndigheten etter denne loven sette ut

- a) organismer av arter og underarter som ikke finnes naturlig i Norge, herunder utenlandske treslag,
- b) vilt av arter, underarter eller bestander som ikke fra før finnes naturlig i distriktet,
- c) sette ut i sjø eller vassdrag organismer, unntatt av stedegen stamme, med mindre det foreligger tillatelse etter lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven),
- d) organismer som ikke fra før forekommer naturlig på stedet, dersom Kongen i forskrift har stilt krav om tillatelse til dette.

Søknad om tillatelse til utsetting etter første ledd skal klarlegge de virkninger som utsettingen kan ha for det biologiske mangfold. Kongen kan gi forskrift om krav til søknad.

Tillatelse kan ikke gis hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

§ 31. (utsetting uten særskilt tillatelse)

Utsetting kan skje dersom aktsomhetsplikten etter § 28 blir overholdt, av

- a) organismer som er innført med tillatelse etter § 29 første ledd, jf. annet ledd med sikte på utsetting,

- b) planter i hager, parkanlegg og andre dyrkede områder, hvis plantene ikke kan påregnes å spre seg utenfor området, samt norske treslag,
- c) biologiske plantevernmidler som det er gitt tillatelse til utsetting av i eller i medhold av annet lovverk,
- d) nærmere angitte organismer dersom Kongen har gitt forskrift om det.

Utsetting etter første ledd kan ikke skje i strid med forskrift etter § 30 første ledd bokstav d. Dette gjelder ikke norske treslag.

§ 32. (forholdet til andre lover)

Krav om tillatelse etter denne loven fritar ikke for tillatelse til innførsel eller utsetting etter annet lovverk. Trenger en innførsel eller utsetting tillatelse etter flere lover, skal myndighetene etter denne og andre lover sørge for samordnet saksbehandling. Kongen kan gi forskrift om slik samordning.

Reglene i §§ 28 til 31 gjelder ikke for genmodifiserte organismer som går inn under lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer (genteknologiloven).

Vurderinger etter dette kapitlet skal ikke omfatte hensyn til planters, dyrs og menneskers liv og helse som ivaretas av lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven) og matloven.

Kapittel V Områdevern

§ 33. (mål for områdevern)

Verneområder på land, i vassdrag og i sjø etter dette kapittel skal bidra til bevaring av

- a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap,
- b) arter og genetisk mangfold,
- c) truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter,
- d) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv,
- e) områder med særskilte naturhistoriske verdier,
- f) natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene,
- g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt, eller
- h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen.

Når det etter en annen lov treffes vedtak om å beskytte naturen i et område, bør det legges vekt på målene i første ledd. Inngår slike vedtak etter annen lov i en plan som omfatter områder beskyttet ved vedtak etter denne loven, kan Kongen gi regler for å sikre at beskyttelsen etter de forskjellige lovene samordnes i forhold til målet med planen.

§ 34. (forskrifter om verneområder)

Kongen i statsråd fastsetter det enkelte verneområde, jf. §§ 35 til 39, ved forskrift. Overfor grunneiere og rettighetshavere som blir berørt av forskriften, gjelder også forvaltningslovens regler om enkeltvedtak.

I forskriften angis verneområdets formål, herunder hvilke natur- og kulturverdier vernet skal ivareta og den tilstand som ønskes oppnådd med vernet, verneområdets grenser, berørte eiendommer og bestemmelser om bruk av området. Forskrift om verneområder i sjø skal angi om verneformålet gjelder sjøbunnen, vannsøylen, vannflaten eller en kombinasjon av disse.

Verneområdets geografiske utstrekning skal samsvare med verneformålet. Ved avgrensing av verneområdet skal det legges vekt på å ivareta økologiske funksjoner av betydning for verneformålet og økosystemets tåleevne mot ytre påvirkninger.

Innenfor den rammen som gjelder for den enkelte vernekategori, kan Kongen i forskriften forby eller regulere virksomhet eller ferdsel som i seg selv eller sammen med annen bruk kan motvirke formålet med vernet. Det kan fastsettes særskilte regler for forskjellige deler av området når det er forenlig med delområdets funksjon for verneformålet.

Verneforskriften skal ikke være til hinder for å videreføre bærekraftig bruk som bygger opp under verneformålet i et område.

§ 35. (nasjonalparker)

Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen. Ferdsel til fots i samsvar med friluftslovens regler er tillatt. Slik ferdsel kan bare begrenses eller forbys i avgrensede områder i en nasjonalpark, og bare dersom det er nødvendig for å bevare planter eller dyr, kulturminner eller geologiske forekomster.

Utkast til forvaltningsplan skal legges frem samtidig med vernevedtaket. Der det også er aktuelt med skjøtelsesplan, skal den inngå i forvaltningsplanen.

§ 36. (landskapsvernområder)

Som landskapsvernområde kan vernes natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.

I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammene av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkning av tiltakene i området. I forskriften kan det gis bestemmelser om hva som kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig, om krav til landskapsmessig tilpassing, og om ferdsel som ikke skjer til fots.

For de deler av landskapsvernområdet der bruk er en vesentlig forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det senest samtidig med vedtak om vern etter første ledd legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

Utkast til forvaltningsplan skal legges frem samtidig med vernevedtaket. Der det også er aktuelt med skjøtelsesplan, skal den inngå i forvaltningsplanen.

§ 37. (naturreservater)

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

§ 38. (biotopvernområder)

Som biotopvernområde kan vernes et område som har eller kan få særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere nærmere bestemte arter. Det kan fastsettes forbud mot virksomhet og ferdsel som kan påvirke eller forstyrre arten eller dens livsbetingelser. § 37 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 39. (marine verneområder)

Det kan opprettes verneområder i sjø for å beskytte marine verneverdier, herunder naturverdier som er økologiske betingelser for landlevende arter.

Som marine verneområder kan vernes områder som

- a) inneholder særegne eller representative økosystemer og som er uten tyngre naturinngrep,
- b) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- c) representerer en bestemt type natur,
- d) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- e) utgjør en spesiell geologisk forekomst,
- f) har særskilt naturvitenskapelig verdi, eller
- g) har særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere nærmere bestemte arter.

Verneområder i sjø kan opprettes for å oppfylle ett eller flere av målene i § 33 første ledd.

Verneområdet i sjø må angi om verneformålet og restriksjoner gjelder bunn, vannsøyle, overflate eller en kombinasjon av disse. For øvrig gjelder §§ 33, 34 og §§ 40 til 51 tilsvarende så langt de passer.

I et verneområde i sjø må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et verneområde i sjø kan vernes mot all virksomhet, forurensning, tiltak og bruk, med de begrensninger som følger av folkeretten. Restriksjoner på aktivitet skal stå i forhold til verneformålet.

Høsting og annen utnyttning av viltlevende marine ressurser reguleres etter havressurslova innenfor rammene av verneforskriften.

Marine områder der beskyttelsen kun består av nærmere bestemte regler om utøving av fiske, fastsettes etter havressurslova.

§ 40. (internasjonal status for verneområder)

Kongen kan ved forskrift gi et verneområde en særskilt status etter en internasjonal konvensjon om vern av natur- eller kulturmiljø. Den virkning som vedkommende konvensjon tillegger en slik status, gjelder også som norsk rett.

§ 41. (saksbehandling)

Når et arbeid med vern etter dette kapitlet tar til, skal det innenfor rammene av annet til tredje ledd samt §§ 42 og 43 legges til rette for en saksbehandling med best mulig samarbeid med grunneiere, rettighetshavere, berørte næringsinteresser og representanter for lokalbefolkningen, herunder utøvere av samisk kultur og utøvere av samisk

næring, kommunen og fylkeskommunen, Sametinget og andre berørte myndigheter. Det samme gjelder når grunneier eller rettighetshaver selv tilbyr områder for vern. Saksbehandlingen skal legge til rette for mest mulig klarhet om verneformål og verneverdier, lokal bruk og kunnskap om verneverdier, avgrensning av området og følger av vernet. Som ledd i saksbehandlingen skal det også innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området.

Forholdet til spørsmålet om samtidig oppstart av kommunalt og regionalt planarbeid etter lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen) skal avklares med kommunen og fylkeskommunen. Kongen kan gi forskrift om samordnet behandling av planer etter plan- og bygningsloven og vern etter denne lov.

§ 42. (kunngjøring av påtenkt verneforslag)

Vernemyndigheten skal kunngjøre verneforslaget, med de viktigste følger det antas å få, i minst én avis som er alminnelig lest på stedet. Forslag til verneområder i sjø skal kunngjøres på en måte som er hensiktsmessig for å gjøre berørte interesser kjent med forslaget. Grunneiere og rettighetshavere skal så vidt mulig underrettes ved brev og gis en rimelig frist for å komme med merknader før forslag utformes.

På et tidlig tidspunkt i saksforberedelsen, og i god tid før kunngjøringen, skal det søkes samarbeid med offentlige myndigheter, organisasjoner mv. som har særlig interesse i tiltaket. Utarbeidelse av forskrift skal skje i et samarbeid med berørte sentrale myndigheter.

§ 43. (høring av forslag til verneforskrift)

Forslaget til forskrift skal sendes på høring etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 37. Om varsling av grunneiere og rettighetshavere gjelder reglene i forvaltningsloven § 16. Forslaget legges ut til offentlig ettersyn på minst ett lett tilgjengelig sted og kunngjøres i Norsk Lysingsblad og i minst én avis som er alminnelig lest på stedet.

Høringsforslaget skal beskrive området som forslaget omfatter, herunder verneformål og verneverdier, avgrensning av området og andre verdier enn naturverdier, samt de følgene forslaget antas å få, og gi en frist på minst to måneder for uttalelse.

Forslaget legges frem til uttalelse for kommunen, fylkeskommunen og berørte statlige fagorganer, og for Sametinget hvis verneforslaget berører samiske interesser.

§ 44. (tiltak ved igangsatt saksbehandling)

Når det er foretatt kunngjøring etter § 42 kan et forvaltningsorgan uten videre avslå en søknad om tillatelse mv. til et tiltak i et område som inngår i verneforslaget. Tillatelse kan bare gis dersom tiltaket er uten nevneverdig betydning for forslaget. Når vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig kan Kongen likevel gi tillatelse til tiltaket.

Samtidig med, eller etter en kunngjøring som nevnt i § 42, kan departementet for hele eller deler av det foreslåtte verneområdet fastsette meldeplikt for tiltak som ikke trenger tillatelse etter annen lov. Meldeplikten kunngjøres på samme måte som verneforslaget. Høring etter forvaltningsloven § 37 første ledd gjennomføres etter at meldeplikten er bestemt, for å avgjøre om meldeplikten bør opprettholdes og om det bør fastsettes nærmere regler for meldeplikten.

Når det er foretatt kunngjøring etter § 42 kan offentlig myndighet ikke gi tilskudd til tiltak i et område som inngår i verneforslaget. Vernemyndigheten kan gjøre unntak fra dette dersom tiltaket er uten nevneverdig betydning eller er positivt for forslaget.

Kongen kan bestemme at reglene i første til tredje ledd helt eller delvis skal anvendes også før et verneforslag er kunngjort, hvis sentrale offentlige myndigheter har satt i gang samlet planlegging for vern.

Virkningene av første til fjerde ledd er begrenset til fire år etter at forslaget er kunngjort. Departementet kan forlenge virkningene med inntil to år.

§ 45. (midlertidig vern)

For å hindre skade på verneverdier kan departementet gi forskrift om midlertidig vern av bestemt angitte områder. Overfor private grunneiere og rettighetshavere som blir berørt av vedtaket, gjelder forvaltningslovens regler om enkeltvedtak.

Når en bestemt naturtype står i fare for å forsvinne, kan Kongen ved forskrift fastsette begrensninger og forbud mot virksomhet og ferdsel som ytterligere kan true naturtypens fortsatte eksistens.

For vedtak om midlertidig vern etter første og annet ledd gjelder ikke §§ 41 til 43. Når det treffes vedtak om midlertidig vern, skal saksbehandlingen fortsette uten ugrunnet opphold. Virkningen av vedtak om midlertidig vern er begrenset til fire år etter at vedtaket ble kunngjort. Departementet kan forlenge virkningen av det midlertidige vernevedtaket med inntil to år.

§ 46. (grunning og kunngjøring av vernevedtak)

I vedtak etter § 34 skal begrunnelsen gjøre rede for hvilket naturmangfold og andre verdier som er vernet i og med vernevedtaket, og hvordan det bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

Vedtak etter §§ 34 og 45 skal kunngjøres etter reglene i forvaltningsloven § 38 og i minst én avis som er alminnelig lest på stedet. Vedtak om verneområder i sjø bør kunngjøres på en måte som er hensiktsmessig for å gjøre berørte interesser kjent med vedtaket. Vedtaket skal meddeles grunneiere, rettighetshavere og kommuner i

verneområdet etter reglene i forvaltningsloven § 27. Kunngjøringen og meddelelsen skal gjøre oppmerksom på retten til erstatning etter § 50 og fristen etter § 51 første ledd.

Vernevedtaket skal tinglyses.

Vernevedtak skal være offentlig tilgjengelig i elektronisk form med tilhørende kart.

§ 47. (skjøtsel av verneområder)

I verneområder etter dette kapitlet kan forvaltningsmyndigheten foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak.

Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden slik den var da vernearbeidet tok til, jf. § 42 eller § 45 første ledd, kan ikke skje etter denne paragraf.

Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet, skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd.

Økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren.

Utkast til plan for skjøtsel av verneområdet skal om mulig legges frem samtidig med at verneforskriften blir fastsatt.

§ 48. (dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

§ 49. (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde)

Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6.

§ 50. (erstatning til eiere og rettighetshavere i verneområder)

En eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet som nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, biotopvernområde eller marint verneområde, har rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk. For bruk som trenger tillatelse fra offentlig myndighet, gjelder retten til erstatning bare hvis tillatelse er gitt før det er foretatt kunngjøring etter § 42.

Når vilkårene etter første ledd er oppfylt, fastsettes erstatningen for tap i igangværende bruk i samsvar med utmålingsreglene i lov 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved overføring av fast eiendom (ekspropriasjonserstatningslova). Ved anvendelsen av nevnte lov § 10 er det tidspunktet for vernevedtaket som skal legges til grunn.

Kongen fastsetter ved forskrift hva som regnes som igangværende bruk for virksomhet i henhold til

- a) utvinningstillatelse etter lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven),
- b) utmål etter lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk (bergverksloven),
- c) mineralloven.

§ 51. (fremgangsmåten ved fastsetting av erstatning)

Staten skal senest ett år etter at vernevedtaket ble truffet, gi tilbud om erstatning etter § 50 til en eier eller rettighetshaver som har fremsatt skriftlig krav om dette innen fire måneder fra vernevedtaket. Departementet kan forlenge fristen og kan også gi oppfriskning for oversittelse av fristen. Bestemmelser i lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) om oppfriskning gjelder så langt de passer.

Blir tilbudet ikke akseptert, kan eier eller rettighetshaver senest seks måneder etter at det ble gitt, sette frem krav for fylkesmannen om at staten begjærer rettslig skjønn for tingretten til fastsetting av erstatning etter § 50.

Skjønn holdes etter reglene i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosessloven) og reglene i dette ledd. Tingretten kan gi oppfriskning for oversittelse av fristen i annet ledd etter reglene i tvisteloven. For saksomkostninger ved underskjønn gjelder skjønnsprosessloven § 42. Ved overskjønn begjært av staten skal

staten dekke grunneierens nødvendige omkostninger. Ved overskjønn begjært av grunneieren får reglene i tvisteloven kapittel 20 anvendelse.

Kapittel VI Utvalgte naturtyper

§ 52. (utvalgte naturtyper)

For å fremme målet i § 4 kan Kongen i statsråd fastsette forskrift som angir bestemte naturtyper som utvalgte i hele eller deler av landet. Det kan i forskriften angis nærmere kriterier for hvilken type forekomster av naturtyper som omfattes av reglene i dette kapittel.

Ved avgjørelsen av om en naturtype skal bli utvalgt, skal det legges særlig vekt på om

- a) naturtypen har en utvikling eller tilstand som strider mot målet i § 4,
- b) naturtypen er viktig for en eller flere prioriterte arter,
- c) naturtypen har en vesentlig andel av sin utbredelse i Norge, eller
- d) det er internasjonale forpliktelser knyttet til naturtypen.

Når det foreligger dokumentasjon for at en naturtype etter vitenskapelige kriterier antas å ha en tilstand eller utvikling som vesentlig strider mot målet i § 4, skal myndighetene etter loven her – av eget tiltak eller etter krav fra en organisasjon eller andre med rettslig interesse – vurdere om det bør gis forskrift etter første ledd.

Ved utvelging av en naturtype der aktiv skjøtsel eller andre typer tiltak er en forutsetning for ivaretagelse av naturtypen, skal staten legge frem en handlingsplan for å sikre naturtypen.

§ 53. (utvelgingens generelle betydning)

Ved utøving av aktsomhetsplikten etter § 6 skal det tas særskilt hensyn til forekomster av utvalgte naturtyper for å unngå forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand.

Ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom skal det tas særskilt hensyn til forekomster av en utvalgt naturtype slik at forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand unngås. Før det treffes en beslutning om å gjøre inngrep i en forekomst av en utvalgt naturtype, må konsekvensene for den utvalgte naturtypen klarlegges. Kongen kan gi forskrift om utføring og behandling av en slik konsekvensanalyse.

Ved vurderingen av om den utvalgte naturtypes utbredelse eller økologiske tilstand forringes, skal det legges vekt på forekomstens betydning for den samlede utbredelse og kvalitet av naturtypen og om en tilsvarende forekomst kan etableres eller utvikles på et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av en slik forekomst.

Rettslig bindende plan etter plan- og bygningsloven som avklarer arealbruken for en forekomst av en utvalgt naturtype og som er vedtatt etter at forskrift etter § 52 er gitt, går foran reglene i første til tredje ledd.

Kommunen kan ved forskrift bestemme at reglene i §§ 53 til 56 også skal gjelde for kommunens forvaltning av forekomster av andre nærmere bestemte naturtyper i kommunen.

Det offentlige kan inngå nærmere avtale med grunneier eller rettighetshaver om skjøtsel av en forekomst av en utvalgt naturtype.

§ 54. (meldeplikt for skogbrukstiltak)

Skogbrukstiltak som berører forekomster av utvalgte naturtyper og som ikke krever tillatelse, skal meldes til kommunen før tiltaket iverksettes. Tilbakemelding fra kommunen skal foreligge før tiltaket utføres. Kommunen skal vurdere tiltaket etter reglene i § 53 annet og tredje ledd. Finner kommunen at tiltaket kan medføre forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand, kan kommunen nekte tiltaket eller gi nærmere pålegg om hvordan tiltaket skal gjennomføres i samsvar med reglene i lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk (skogbrukslova) § 6 fjerde ledd eller § 8 annet ledd. Frist for tilbakemelding kan fastsettes i forskrift etter § 52 første ledd.

§ 55. (meldeplikt for jordbrukstiltak)

Jordbrukstiltak som berører forekomster av utvalgte naturtyper og som ikke krever tillatelse, skal meldes til kommunen før tiltaket iverksettes. Tilbakemelding fra kommunen skal foreligge før tiltaket utføres. Kommunen skal vurdere tiltaket etter reglene i § 53 annet og tredje ledd. Finner kommunen at tiltaket kan medføre forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand, kan kommunen nekte tiltaket eller gi nærmere pålegg om hvordan tiltaket skal gjennomføres i samsvar med forskrift etter lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 11 første ledd.

Eiere eller brukere av jordbrukseiendommer som inneholder forekomster av utvalgte naturtyper, kan søke kommunen om godkjenning av miljøplan. Slik godkjenning innebærer at meldeplikten etter første ledd ikke gjelder for jordbrukstiltak som utføres i samsvar med planen.

§ 56. (kunngjøring og klage)

Tillatelse til tiltak i forekomster av en utvalgt naturtype skal kunngjøres i minst én avis som er alminnelig lest på stedet eller på den måten som følger av den enkelte lov. Ved utvalgte naturtyper i sjø skjer kunngjøringen på en måte som er hensiktsmessig for at berørte interesser kan bli kjent med tillatelsen.

Blir en tillatelse eller avslag på en tillatelse til tiltak i en forekomst av en utvalgt naturtype påklaget etter ellers gjeldende regler, skal overordnet miljøvernmyndighet få uttale seg til klagen.

Kommunen rapporterer om forekomster av utvalgte naturtyper gjennom de alminnelige rapporteringsrutinene mellom kommune og statlige myndigheter.

Kapittel VII Tilgang til genetisk materiale

§ 57. (forvaltning av genetisk materiale)

Genetisk materiale fra naturen er en felles ressurs som tilhører fellesskapet i Norge og forvaltes av staten. Utnyttingen skal være til mest mulig gagn for miljø og mennesker i både nasjonalt og internasjonalt perspektiv, der det også legges vekt på en hensiktsmessig fordeling av fordelene ved utnytting av genetisk materiale og slik at urfolks og lokalbefolkningers interesser ivaretas.

§ 58. (uttak og utnyttelse av genetisk materiale fra naturen)

Kongen kan fastsette at uttak fra naturen av biologisk materiale med formål om å utnytte det genetiske materiale eller utnytting av slikt materiale, krever tillatelse av departementet. Foreligger en tillatelse til uttak, kreves ikke ny tillatelse for senere utnytting, men vilkårene for tillatelsen gjelder tilsvarende for erververen av materialet eller resultatene fra uttaket. Uttak til offentlige samlinger og til bruk og videreforedling i jord- og skogbruk krever ikke tillatelse.

Første ledd innskrenker ikke den rett som en eier eller annen berettiget har på annet grunnlag til å nekte tilgang

- a) til det biologiske materialet, eller
- b) til grunnen

som det genetiske materialet hentes fra.

Myndigheten kan ved tillatelsen etter første ledd gjøre unntak fra bestemmelsene i kapittel III.

Kongen kan gi forskrift om hvilke opplysninger søknaden skal inneholde, herunder om opplysninger om bruk av urfolks eller lokalbefolknings kunnskap. I forskriften kan det også gis nærmere regler om hvilke vilkår som kan stilles, bl.a. kan det stilles vilkår om at fordeler fra utnytting av genetisk materiale tatt ut fra naturen innenfor norsk jurisdiksjon, skal tilfalle staten. Forskriften kan også angi hvordan grunneiernes, urfolks og lokalbefolkningens interesser ivaretas på en rimelig måte. Det kan stilles vilkår til videre utnytting av materiale som er nødvendige for å sikre at formålet i § 57 blir ivaretatt.

§ 59. (genetisk materiale i offentlige samlinger)

Offentlige samlinger skal forvaltes i samsvar med prinsippene i § 57. Den som forvalter samlingen, har plikt til å registrere og gjøre offentlig tilgjengelig hvilket genetisk materiale som tas ut av samlingen.

Med offentlig samling menes en samling av genetisk materiale som forvaltes av eller på vegne av staten og der enhver gis tilgang på nærmere bestemte vilkår.

Den som mottar genetisk materiale som stammer fra en offentlig samling, skal avstå fra i Norge eller i utlandet å kreve noen immaterialrett eller annen rettighet som begrenser bruken av materialet, herunder for bruk til mat- eller landbruksformål, med mindre det har skjedd en bearbeiding som har medført en vesentlig endring av materialet.

Dersom det etableres immaterialrettigheter på genetisk materiale i strid med tredje ledd, skal myndighetene etter loven vurdere å iverksette tiltak, eventuelt reise søksmål, for å sikre at formålet i § 57 blir ivaretatt.

Enhver kan påberope vilkår etter tredje ledd eller andre vilkår som er satt for uttaket, mot den som i strid med vilkårene søker å håndheve en immaterialrett.

Kongen kan gi nærmere forskrift om uttak fra samlinger, herunder stille vilkår som nevnt i § 58 fjerde ledd siste punktum.

For uttak av genetisk materiale som omfattes av traktat 3. november 2001 om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk eller av annen mellomstatlig avtale, gjelder de standardvilkår som er fastsatt etter avtalen.

§ 60. (genetisk materiale fra andre land)

Innførsel for utnytting i Norge av genetisk materiale fra en stat som krever samtykke for uttak eller utførsel, kan bare skje i samsvar med slikt samtykke. Den som rår over materialet, er bundet av de vilkår som er satt for samtykket. Staten kan håndheve vilkårene ved søksmål til fordel for den som har satt dem.

Når genetisk materiale fra et annet land utnyttes i Norge i forsknings- eller næringsøyemed, skal det følge med opplysninger om hvilket land det genetiske materialet er mottatt eller hentet fra (leverandørland). Hvis nasjonal rett i leverandørlandet krever samtykke til uttak av biologisk materiale, skal det følge med opplysning om slikt samtykke er innhentet.

Hvis leverandørlandet er et annet land enn opprinnelseslandet for det genetiske materialet, skal også opprinnelseslandet oppgis. Med opprinnelsesland menes det landet der materialet ble hentet ut fra sine naturlige omgivelser. Hvis nasjonal rett i opprinnelseslandet krever samtykke til uttak av genetisk materiale, skal det opplyses om slikt samtykke er innhentet. Er opplysningene etter dette leddet ukjent, skal det opplyses om dette.

Kongen kan gi forskrift om at det skal følge med opplysninger om det, hvis utnyttingen gjør bruk av lokalbefolkningers eller urfolks tradisjonelle kunnskap.

For materiale som omfattes av traktat 3. november 2001 om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk skal det, når dette materialet utnyttes i Norge i forsknings- eller næringsøyemed, følge med opplysninger om at materialet er ervervet i tråd med Standardavtalen under traktaten.

§ 61. (gjennomføringen av Den internasjonale traktaten om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk)

Kongen kan gi forskrift om gjennomføringen av traktat 3. november 2001 om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk i norsk rett. Forskriften kan gi nærmere presiseringer og unntak fra bestemmelsene i dette kapitlet.

Kapittel VIII Myndighet etter loven, tilsyn mv.**§ 62. (myndighet etter loven)**

Kongen er øverste myndighet etter denne loven.

Kongen kan bestemme at kommunen er myndighet etter nærmere angitte bestemmelser i eller i medhold av loven. Kongen kan instruere kommunene om utøvelsen av delegert myndighet etter bestemmelser gitt i eller i medhold av kapittel V. Kongen kan bestemme at et særskilt oppnevnt organ er forvaltningsmyndighet for et område vernet med hjemmel i kapittel V.

Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for vedtak truffet av kommunen etter denne loven, med mindre annet er bestemt. Fylkesmannen har klagerett over vedtak truffet av kommunen etter delegasjon.

Kongen kan gi forskrift om kommunenes utøvelse av myndighet eller oppgaver etter loven.

§ 63. (tilsyn)

Departementet fører tilsyn med miljøtilstanden og med at bestemmelsene gitt i og i medhold av loven blir overholdt. Tilsynsmyndigheten avgjør på hvilke områder det skal føres tilsyn. Tilsynsmyndigheten skal utøve kontroll i et slikt omfang at den kan avdekke regelbrudd.

Under utøvelse av tilsynet skal den som blir kontrollert eller den ansvarlige for virksomheten gi tilsynsmyndigheten nødvendig bistand og opplysninger. Tilsynsmyndigheten kan stanse personer, fartøyer og motorkjøretøyer dersom dette er nødvendig for utøvelsen av tilsynet. Det skal legges vekt på å føre et så effektivt tilsyn som forholdene tilsier med minst mulig belastning for miljøet.

Myndighetene skal gjennom råd, veiledning og opplysning arbeide for å fremme formålene med loven her.

§ 64. (gransking)

Når det er nødvendig for å utføre gjøremål etter loven, skal tilsynsmyndigheten eller politiet ha uhindret adgang til eiendom der det foregår virksomhet som kan påvirke naturmangfoldet, eller der naturmangfoldet kan antas å være påvirket. Tilsynsmyndigheten kan også kreve å få lagt frem og granske dokumenter eller annet materiale som kan ha betydning for gjøremål etter loven.

§ 65. (opplysningsplikt)

Enhver som har eller foretar seg noe som kan påvirke naturmangfoldet, plikter etter pålegg fra tilsynsmyndigheten og uten hinder av taushetsplikt å gi de opplysninger som tilsynsmyndigheten trenger for å utføre sine gjøremål etter denne lov.

Dersom det oppstår skade på naturmangfoldet eller fare for alvorlig slik skade som følge av aktiviteter som reguleres etter denne loven, skal den ansvarlige så fort som mulig varsle myndigheten etter loven, med mindre faren allerede er avverget eller skaden gjenopprettet.

§ 66. (internkontroll)

For å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven blir overholdt, kan departementet gi forskrift om internkontroll og internkontrollsystemer.

§ 67. (endring og omgjøring av tillatelser)

Myndigheten etter denne loven kan oppheve eller endre vilkårene i en tillatelse gitt i medhold av loven, eller sette nye vilkår, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake hvis

- det er nødvendig for å hindre uforutsette vesentlige skadevirkninger for naturmangfoldet,
- skadevirkningene kan minskes uten urimelig kostnad for tiltakshaveren,
- ny teknologi gjør det mulig å redusere ulemper for naturmangfoldet vesentlig,
- omgjøring eller endring er nødvendig for å nå kvalitetsnormer fastsatt etter § 13,
- tiltakshaveren overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, og overtredelsen er betydelig, gjentar seg eller vedvarer, eller
- det for øvrig følger av ellers gjeldende omgjøringsregler.

Tillatelse kan i alle tilfeller tilbakekalles eller endres når det er gått ti år etter at den ble gitt. Myndigheten kan lempe på begrensninger og vilkår i en tillatelse dersom erfaring viser at det kan skje uten skadevirkninger av betydning for naturmangfoldet.

Ved avgjørelser etter første og annet ledd skal det tas hensyn til kostnadene en endring eller omgjøring vil medføre for tiltakshaveren og de fordeler og ulemper endring eller omgjøring for øvrig vil medføre.

§ 68. (miljøvedtaksregister)

Kongen kan gi forskrift om opprettelse av et miljøvedtaksregister og plikt til å føre inn vedtak i registeret. Registeret skal bl.a. omfatte vedtak etter §§ 24 femte ledd, 34 første ledd, 45 første og annet ledd, 48 første ledd og vedtak som nevnt i 56 første ledd første punktum.

Kapittel IX Håndheving og sanksjoner

§ 69. (retting og avbøtende tiltak)

Myndigheten etter loven kan pålegge den ansvarlige å rette eller stanse forhold som er i strid med loven eller vedtak med hjemmel i loven.

Den som ved å overtre loven eller vedtak med hjemmel i loven forårsaker fare for forringelse av naturmangfoldet, skal sette i verk tiltak for å forhindre at slik forringelse skjer. Har forringelsen allerede inntrådt, gjelder plikten hindring av ytterligere forringelse og – om mulig – gjenoppretting av den tidligere tilstand for mangfoldet ved oppsamling, rydding, fjerning, planering eller andre egnede tiltak. Tiltak som i seg selv kan medføre miljøforringelse av noen betydning, skal bare iverksettes etter samtykke av myndigheten etter loven eller pålegg etter første ledd.

Plikten til forebygging, utbedring og gjenoppretting gjelder ikke i den utstrekning det i lys av kostnadene og virkningene av tiltakene, miljøvirkningene av overtredelsen og overtrederens skyld og økonomiske stilling, ville være særlig urimelig.

Tiltak etter denne paragrafen kan gå ut på avliving av fremmede organismer som overtredelsen gjelder, eller tilbakeføring av levende organismer til opprinnelsesstedet.

§ 70. (uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet)

Dersom det viser seg at tiltak i samsvar med loven eller vedtak i medhold av loven medfører vesentlige uforutsette konsekvenser for naturmangfoldet, skal den ansvarlige treffe rimelige tiltak for å avverge eller begrense skader og ulemper. Når det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige, kan myndighetene gi pålegg om gjenoppretting av den tidligere tilstand for mangfoldet.

Myndigheten etter loven kan pålegge den ansvarlige innen en fastsatt frist å utføre tiltak som nevnt i første ledd. Når det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige, kan myndigheten gi pålegg om gjenoppretting av den tidligere tilstand for mangfoldet.

§ 71. (direkte gjennomføring)

Blir et pålegg som inneholder krav som nevnt i § 69 første ledd eller § 70 annet ledd ikke etterkommet av den ansvarlige, kan myndigheten etter loven sørge for iverksetting av tiltakene. Myndigheten etter loven kan også sørge for iverksetting av tiltakene dersom disse haster av hensyn til naturmangfoldet, eller det ikke kan påvises en ansvarlig.

Utgifter til tiltak etter første ledd kan kreves dekket av den ansvarlige. Kravet er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 72. (bruk av andres eiendom ved gjennomføring av tiltak)

Er det nødvendig for gjennomføring av tiltak etter §§ 69, 70 eller 71, kan det gjøres bruk av den ansvarliges eiendom eller – om nødvendig – andres faste eiendom.

Blir det etter første ledd gjort bruk av andres faste eiendom, skal vedkommende ha erstatning av den ansvarlige for tap som skyldes skade og ulempe. Staten innestår for beløpet.

Er det nødvendig for å gjennomføre skjøtselstiltak etter § 47 kan myndighetene etter loven benytte motorferdsel på fast eiendom som ikke inngår i verneområdet.

§ 73. (tvangsmulkt)

For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven blir gjennomført, kan myndigheten etter loven fatte vedtak om tvangsmulkt.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av en bestemmelse er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som myndigheten etter loven har fastsatt. Tvangsmulkt kan fastsettes på forhånd dersom særlige grunner tilsier det, og løper da fra en eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom etterlevelse er umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige. Tvangsmulkt kan fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt.

Tvangsmulkt pålegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, en stiftelse eller et offentlig organ, skal tvangsmulkten vanligvis pålegges dette. Er tvangsmulkt pålagt et selskap som inngår i et konsern, kan påløpt tvangsmulkt også inndrives hos morselskap.

Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt. Avgjørelsen regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

§ 74. (miljøerstatning)

Den som overtrer bestemmelser i eller i medhold av denne loven eller bestemmelser som tjener til gjennomføring av mål og prinsipper i loven, skal etter pålegg fra myndigheten etter loven betale miljøerstatning til staten.

Avgjørelse av om pålegg skal gis og fastsetting av miljøerstatningens størrelse, skjer etter en samlet vurdering av de aktuelle miljøverdienes betydning, miljøskadens eventuelle omfang og varighet, sanksjoner pålagt overtrederen og omstendighetene for øvrig. Kongen kan gi forskrift om forenklet pålegg etter fastsatte satser for bestemte overtredelser.

Pålegg om miljøerstatning regnes som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Pålegg om miljøerstatning er tvangsgrunnlag for utlegg. Erstatningskravet kan også tas opp i straffesak. Blir erstatningskravet brakt inn for retten i straffesak, sivilts søksmål eller ved klage over utleggsforretning, kan retten prøve erstatningskravet fullt ut. Underretning om pålegget skal gi opplysning om reglene i leddet her.

Departementet kan frafalle kravet på miljøerstatning. Avgjørelsen regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Miljøerstatning etter denne loven ilegges ikke hvis det ilegges erstatning etter genteknologiloven eller forensningsloven.

At noen er ilagt miljøerstatning, er ikke til hinder for illeggelse av sanksjoner som f.eks. overtredelsesgebyr.

§ 75. (straff)

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i eller i medhold av §§ 15 til 18, §§ 20 til 22, § 24 første ledd bokstav a og b, § 25, § 26, § 28 annet til fjerde ledd, §§ 29 til 31, §§ 34 til 39, §§ 45, 54, 55, §§ 58 til 61, § 63 annet ledd første punktum, §§ 64 til 69 eller pålegg etter § 70.

Grov overtredelse av første ledd straffes med bot eller fengsel inntil tre år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, legges særlig vekt på om den har medført eller voldt fare for betydelig skade på naturmangfoldet, om skaden på naturmangfoldet må anses uopprettelig, graden av skyld, og om overtrederen har truffet forebyggende eller avbøtende tiltak.

Dersom en overtredelse av en eller flere av bestemmelsene som nevnt i første ledd samtidig innebærer overtredelse av andre lovers regler, gjelder naturmangfoldlovens regler om straff bare i den utstrekning tilsvarende straff ikke er hjemlet i vedkommende lov.

Kapittel X Avsluttende bestemmelser

§ 76. (ikrafttreden)

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan fastsette at loven skal tre i kraft til forskjellig tid for forskjellige bestemmelser eller forskjellige grupper av organismer.

§ 77. (overgangsbestemmelser)

Beslutninger om delegering av myndighet, forskrifter eller enkeltvedtak med hjemmel i bestemmelser som oppheves eller endres ved denne loven, står fortsatt ved lag inntil Kongen bestemmer annet. § 48 gjelder også for eldre vernevedtak. For en eier eller rettighetshaver som har fått områder vernet som nasjonalpark eller landskapsvernområde og der den ordinære fristen for å fremsette krav om erstatning ikke har gått ut 1. januar 2002, reguleres spørsmålet om erstatning av §§ 50 og 51 i denne lov. Kongen kan gi forskrifter med overgangsbestemmelser for tilpasning fra tidligere lovgivning til loven her.

§ 78. (endringer i andre lover)

1. Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom endres slik:

§ 2 første ledd nytt nr. 55 skal lyde:

55. Skjøtsel og istandsetjing til naturvernformål.

2. Lov 16. juni 1961 nr. 15 om rettshøve mellom grannar (grannelova) endres slik:

§ 2 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det skal jamvel takast omsyn til naturmangfoldet på staden.

§ 3 første ledd første punktum skal lyde:

Er det ikkje nemndande om å gjera for eigaren eller for naturmangfoldet på staden, må eigaren ikkje ha tre som er til skade eller serleg ulempe for grannen, nærare hus, hage, tun eller dyrka jord på granneeigedommen enn tredjeparten av trehøgda.

3. Lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter endres slik:

§ 8 b skal lyde:

Dersom en oppfinnelse gjelder eller anvender biologisk materiale eller tradisjonell kunnskap, skal det i patentsøknaden oppgis hvilket land oppfinneren mottok eller hentet materialet eller kunnskapen fra (leverandørland). Hvis nasjonal rett i leverandørlandet krever at det innhentes samtykke for uttak av biologisk materiale eller bruk av tradisjonell kunnskap, skal det opplyses i søknaden om slikt samtykke er innhentet.

Hvis leverandørlandet er et annet land enn opprinnelseslandet for det biologiske materialet eller den tradisjonelle kunnskapen, skal også opprinnelseslandet oppgis. Med opprinnelsesland menes for biologisk materiale det landet der materialet ble hentet ut fra sine naturlige omgivelser og for tradisjonell kunnskap det landet der kunnskapen ble utviklet. Hvis nasjonal rett i opprinnelseslandet krever at det innhentes samtykke for uttak av biologisk materiale eller bruk av tradisjonell kunnskap, skal det opplyses i søknaden om slikt samtykke er innhentet. Hvis opplysningene etter dette leddet ikke er kjent, skal søkeren opplyse om dette.

Opplysningsplikten for biologisk materiale etter første og annet ledd gjelder selv om oppfinneren har endret strukturen i det mottatte materialet. Opplysningsplikten gjelder ikke for biologisk materiale fra mennesker. Når

biologisk materiale er ervervet i samsvar med artikkel 12 nr. 2 og 3 i den internasjonale traktat om plantegenetiske ressurser for mat og jordbruk 3. november 2001, skal det i stedet for opplysninger som nevnt i første og annet ledd legges ved patentsøknaden kopi av standard materialoverdragelsesavtale som nevnt i artikkel 12 nr. 4 i traktaten.

Brudd på opplysningsplikten er straffbart så langt det følger av straffeloven § 166. Opplysningsplikten berører ikke behandlingen av patentsøknaden eller gyldigheten av patentet.

4. Lov 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eigedom endres slik:

§ 2 annet ledd skal lyde:

I avgjerda om noko er urimeleg skal det leggjast vekt på kva som er føremålet med retten, kva som er i samsvar med tida og tilhøva, og kva som høver til å fremje naturmangfaldet på staden.

5. Lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern oppheves.

6. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner endres slik:

§ 2 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Reglene om kulturminner og kulturmiljøer gjelder så langt de passer også for botaniske, zoologiske eller geologiske forekomster som det knytter seg kulturhistoriske verdier til.

Etter denne lov er det kulturhistorisk eller arkitektonisk verdifulle kulturminner og kulturmiljøer som kan vernes. Ved vurdering av verneverdier kan det i tillegg legges vekt på viktige naturverdier knyttet til kulturminnene.

§ 15 annet ledd skal lyde:

Byggverk og anlegg som kan fredes etter første ledd er bl.a. kulturminner som nevnt i § 4 første ledd bokstavene a til j uavhengig av alder, særskilte anlegg som parker, hageanlegg, alleer mv. og offentlige minnesmerker og andre steder som viktige historiske minner knytter seg til. Fredningen kan omfatte naturelementer når de bidrar til helheten i parker, hageanlegg, alleer mv.

§ 20 første ledd skal lyde:

Et kulturmiljø kan fredes av Kongen for å bevare områdets kulturhistoriske verdi. Fredningen kan omfatte naturelementer når de bidrar til å skape områdets egenart.

7. Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet endres slik:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven)

§ 1 skal lyde:

§ 1. (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

§ 3 oppheves.

Overskriften i kapittel III skal lyde:

Kapittel III. Vilt i fangenskap

§ 7 skal lyde:

§ 7. (forbud mot vilt i fangenskap)

Ingen skal holde vilt i fangenskap med mindre annet følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov.

Kongen kan gi forskrift om adgang til å holde vilt i fangenskap, og om oppdrett, farming og utsetting av vilt i innhegnet område. I forskriften kan det settes krav om tillatelse og særskilte håndhevingsregler for å stanse ulovlig virksomhet.

§ 8 oppheves.

Overskriften i kapittel IV skal lyde:

Kapittel IV. Jaktbare arter og jakttider

§§ 11–14 a oppheves.

§ 24 første ledd annet punktum skal lyde:

Bruk av fangstredskaper er forbudt mot annet vilt enn smågnagere og krypdyr, om ikke annet følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov.

§ 25 første ledd annet punktum skal lyde:

Bruk av kjemikalier eller gift til avliving av annet vilt enn smågnagere og krypdyr, er forbudt.

§ 26 nr. 8 og 9 oppheves.

§ 47 oppheves.

§ 48 første ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder forlatte egg, egg som oppbevares ulovlig, fallvilt og vilt som er avlivet i medhold av naturmangfoldloven §§ 16 og 18.

§ 48 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder når hjortevilt eller bever er felt med tillatelse av kommunen etter naturmangfoldloven.

§ 51 annet ledd skal lyde:

Vederlag for felling i henhold til naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b kan fastsettes av departementet.

§ 56 første ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som overtrer regler gitt i eller i medhold av denne lov dersom ikke forholdet rammes av strengere straffebud. Under særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 2 år anvendes. Gjelder overtredelsen også naturmangfoldloven, skal straffebestemmelsen i naturmangfoldloven § 75 anvendes.

8. Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. endres slik:

§ 1 første punktum skal lyde:

Lovens formål er å sikre at naturlige bestander av anadrome laksefisk, innlandsfisk og deres leveområder samt andre ferskvannsorganismer forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens mangfold og produktivitet bevares.

§ 4 oppheves.

§ 7 annet ledd oppheves. Tredje og fjerde ledd blir nytt annet og tredje ledd.

§ 7 femte ledd blir nytt fjerde ledd og skal lyde:

Annet ledd gjelder ikke for kraftutbyggingstiltak som krever konsesjon etter lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer eller vannressursloven, og heller ikke for andre tiltak som krever konsesjon etter vannressursloven, med mindre formålet med tiltaket er å øke fangsten av fisk på stedet, forskyve fangsten av fisk i vassdraget, eller forandre én eller flere arters produksjon, bestandsstørrelse eller utbredelse.

§§ 8 og 9 oppheves.

§ 33 første ledd første punktum skal lyde:

I samsvar med naturmangfoldloven og formålet i loven her kan Kongen tillate fiske etter anadrome laksefisk.

§ 34 skal lyde:

Kongen gir forskrift om regulering av fiske etter innlandsfisk i samsvar med naturmangfoldloven, herunder om redskapstyper, redskapsbruk og stenging av vassdrag av hensyn til fangst av ål. Det kan gis særskilte regler for forskjellige områder eller vassdrag. Ved fastsetting av forskrifter for vassdrag hvor det går anadrome laksefisk, skal det tas hensyn til denne bestanden.

§ 49 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller opprettholdt ved loven eller vilkår fastsatt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år dersom forholdet ikke rammes av et strengere straffebud. Under særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel i inntil 2 år anvendes. Gjelder overtredelsen også naturmangfoldloven, skal straffebestemmelsen i naturmangfoldloven § 75 anvendes.

9. Lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett endres slik:

§ 4 tredje ledd skal lyde:

I søknaden skal det opplyses om tidligere utnyttelse av sorten som etter § 2 første ledd bokstav d kan være til hinder for meddelelse av planteforedlerrett, eller det skal opplyses at sorten ikke er utnyttet på en slik måte. I søknaden skal det dessuten opplyses om opprinnelsen for plantematerialet som ligger til grunn for sorten og tradisjonell kunnskap som er brukt ved foredlingen i samsvar med lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter § 8 b første til tredje ledd. Brudd på opplysningsplikten etter annet punktum er straffbart så langt det følger av straffeloven § 166, men opplysningsplikten berører ikke behandlingen av søknaden eller gyldigheten av planteforedlerretten.

10. Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) endres slik:

§ 11 først ledd annet punktum skal lyde:

Føresegnene kan mellom anna ta sikte på å hindra erosjon og regulera bruk og lagring av gjødsel og andre innsatsvarer i produksjon, samt å ta omsyn til særlige naturverdiar.

11. Lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn endres slik:

§ 2 første ledd skal lyde:

Oppsynet skal føre kontroll med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av:

- lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet,
- lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag,
- lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner,
- lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall, i den utstrekning departementet bestemmer,
- lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet,
- lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v., og
- lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold

blir overholdt.

Departementet kan gi forskrift om at oppsynet skal føre kontroll med overholdelsen av bestemmelser gitt i medhold av plan- og bygningsloven så langt disse er gitt for å gjennomføre naturmangfoldloven kapittel VI (utvalgte naturtyper).

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir nye tredje, fjerde og femte ledd.

§ 2 nytt sjette ledd skal lyde:

Oppsynet har rett til å ferdes med bruk av motorkjøretøy, båt eller luftfartøy når dette er nødvendig for utføring av oppsynets oppgaver. Motorferdsel skal skje så skånsomt og begrenset som forholdene tillater.

12. Lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten (kystvaktloven) endres slik:

§ 11 første ledd skal lyde:

Kystvakten kan føre kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av følgende lover blir overholdt

- a. lov om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) kapittel 5.
- b. lov av 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet,
- c. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven),
- d. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner,
- e. lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven),
- f. lov av 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt,
- g. lov av 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v.

13. Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) endres slik:

§ 18 første punktum skal lyde:

Vassdragsmyndigheten kan ved forskrift eller enkeltvedtak fastsette om et vassdragstiltak trenger konsesjon etter § 8 eller gi forskrift om at visse vassdragstiltak eller vassdragstiltak i nærmere angitte områder eller typer områder skal meldes til vassdragsmyndigheten.

§ 33 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) bestemmelser i vedtak etter naturmangfoldloven kapittel V, eller

§ 33 annet ledd første punktum skal lyde:

For så vidt vassdraget går inn under vedtak etter naturmangfoldloven kapittel V, gjelder reglene i og i medhold av naturmangfoldloven istedenfor loven her.

14. Lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) endres slik:

§ 15 første ledd litra b) skal lyde:

- b) vedtatte vernetiltak etter kapittel V i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold

15. Lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) endres slik:

§ 7 nytt tredje ledd skal lyde:

Det er forbode å setje ut organismar og levande rogn utan løyve frå departementet. Departementet kan i forskrift eller enkeltvedtak gjere unntak frå forbodet i første punktum.

16. Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plandelen) endres slik:

§ 35–1 nr. 8 skal lyde:

8. I lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) gjøres følgende endringer:

§ 8 siste ledd første og andre punktum skal lyde:

Tillatelse i medhold av første ledd skal ikke innhentes for bygge- og anleggstiltak som er i samsvar med reguleringsplan som er vedtatt etter denne lovs ikrafttreden. Tilsvarende gjelder for områder som i kommuneplanens arealdel er utlagt til bebyggelse og anlegg, og der vedkommende myndighet etter loven her har sagt seg enig i arealbruken.

§ 9 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første og andre ledd får tilsvarende anvendelse ved utarbeiding av reguleringsplan.

§ 22 nr. 1 skal lyde:

Når et arbeid med fredning etter denne lov (jf. §§ 15, 19 og 20) starter opp skal det tas kontakt med berørte fylkeskommuner og kommuner for å drøfte avgrensning av området, innhold i fredningsbestemmelser og spørsmål om samtidig oppstart av kommunalt eller regionalt planarbeid og spørsmål for øvrig av betydning for kommunens og fylkeskommunens planarbeid. Kongen kan gi forskrift om samordnet behandling av planer etter plan- og bygningsloven og fredning etter denne lov.

19. juni Lov nr. 101 2009

Lov om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven)

Ot.prp.nr.43 (2008–2009), Innst.O.nr.89 (2008–2009) og Besl.O.nr.94 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 4. og 10. juni 2009. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Følgende lover oppheves:

- 1 Lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster.
- 2 Lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsforekomster.
- 3 Lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster.
- 4 Lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v.
- 2 Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom.
- 3 Lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv.

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Lovens formål

Formålet med loven er å fremme og sikre samfunnsmessig forsvarlig forvaltning og bruk av mineralressursene i samsvar med prinsippet om en bærekraftig utvikling.

§ 2. Hensyn ved forvaltning og bruk av mineralressursene

Innenfor rammen av § 1 skal forvaltning og bruk av mineralressursene etter denne lov ivareta hensynet til:

- a) verdiskaping og næringsutvikling,
- b) naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv,
- c) omgivelsene og nærliggende områder under drift,
- d) miljømessige konsekvenser av utvinning, og
- e) langsiktig planlegging for etterbruk eller tilbakeføring av området.

§ 3. Saklig virkeområde

Loven gjelder aktiviteter som har til formål å kartlegge mineralske ressurser med sikte på utvinning.

Loven gjelder ethvert uttak av mineralske forekomster. Loven gjelder likevel ikke uttak som hovedsakelig er en del av annen utnyttelse av grunnen.

Departementet kan gi forskrift om hvilke aktiviteter eller uttak som omfattes av loven. Tilsvarende kan bestemmes av Direktoratet for mineralforvaltning ved enkeltvedtak.

§ 4. Stedlig virkeområde

Loven gjelder på norsk territorium med unntak av Svalbard. Loven gjelder ikke utenfor den private eiendomsrettens grenser i sjø.

§ 5. Forholdet til annet regelverk

Tillatelser etter denne lov erstatter ikke krav om tillatelse, godkjenning, arealplan eller konsesjon etter annen lovgivning. Leting, undersøkelse, utvinning og drift på mineralske forekomster kan bare utøves innenfor de begrensninger som følger av denne lov og annen lovgivning.

§ 6. Forholdet til folkeretten

Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

§ 7. Lovens mineral kategorier

Med statens mineraler menes i denne lov:

- a) metaller med egenvekt 5 gram/cm³ eller høyere, herunder krom, mangan, molybden, niob, vanadium, jern, nikkel, kobber, sink, sølv, gull, kobolt, bly, platina, tinn, sink, zirkonium, wolfram, uran, kadmium og thorium og malmer av slike metaller. Dette gjelder likevel ikke alluvialt gull,
- b) metallene titan og arsen og malmer av disse,
- c) magnetkis og svovelkis.

Med grunneiers mineraler menes i denne lov alle mineraler som ikke er statens mineraler etter første ledd. Dette gjelder likevel ikke petroleum etter lov 4. mai 1973 nr. 21 om undersøkelser etter og utvinning av petroleum i grunnen under norsk landområde.

Kapittel 2. Leting

§ 8. Leteretten

Enhver kan lete etter mineralske forekomster på fremmed grunn med de begrensninger som følger av denne lov og annen lovgivning. Leteretten omfatter ikke innsamling av mineraler som ligger utenfor lovens formål og virkeområde.

Letingen skal ikke være til hinder for andres undersøkelse, utvinning og drift etter denne lov.

§ 9. Leterettens omfang

Leteren kan foreta arbeider i grunnens overflate som er nødvendige for å påvise mineralske forekomster.

Inngrep som kan medføre skade av betydning, kan ikke foretas uten samtykke fra grunneieren og brukeren av grunnen.

§ 10. Varslingsplikt

Leteren skal varsle grunneieren og brukeren av grunnen senest en uke før letingen igangsettes. Varsling kan skje muntlig eller skriftlig. Dersom det er forbundet med urimelig ulempe å varsle muntlig eller skriftlig, kan varsling skje ved kunngjøring i en avis som er alminnelig lest på stedet.

Ved leting i Finnmark skal leter i tillegg skriftlig varsle Sametinget, Finnmarkseiendommen som grunneier og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften. Når det er praktisk mulig, skal siidaene, jf. lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindriftsloven) § 51, varsles muntlig. Varsling skal skje så tidlig som mulig og senest to uker før leting startes.

Departementet kan gi forskrift om varslingsplikten og om unntak fra denne.

Kapittel 3. Undersøkelse av grunneiers mineraler

§ 11. Avtale om undersøkelsesrett

Den som vil undersøke forekomster av grunneiers mineraler, må inngå avtale med grunneieren. Dersom avtale ikke kommer i stand, kan det søkes om ekspropriasjon, jf. § 37.

§ 12. Prøveuttak

I tillegg til avtale med grunneier krever prøveuttak særskilt tillatelse fra Direktoratet for mineralforvaltning. Med prøveuttak menes uttak som er nødvendig for å vurdere forekomstens drivverdighet. Tillatelse til prøveuttak kan ikke gis for uttak av mer enn 2 000 m³ masse unntatt i særlige tilfeller. Det kan settes vilkår for tillatelsen.

Før tillatelse gis, skal Direktoratet for mineralforvaltning gi grunneieren, brukeren av grunnen, fylkesmannen, fylkeskommunen og kommunen anledning til å uttale seg.

Undersøker skal skriftlig varsle Direktoratet for mineralforvaltning minst tre uker før arbeidene igangsettes. Direktoratet for mineralforvaltning skal varsle kommunen, fylkeskommunen og fylkesmannen.

Ved prøveuttak i Finnmark gjelder § 17 andre til sjetten ledd tilsvarende.

Kapittel 4. Undersøkelse av statens mineraler

§ 13. Søknad om undersøkelsesrett

Den som vil sikre seg rett til å undersøke forekomster av statens mineraler, må søke Direktoratet for mineralforvaltning om undersøkelsesrett. Undersøkelsesrett kan bare nektes dersom søkeren tidligere har brutt vesentlige bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov.

Undersøkeren kan bare få én undersøkelsesrett i samme område.

Den som har utvinningsrett til forekomst av statens mineraler kan ikke søke om undersøkelsesrett i samme område.

I Finnmark skal Direktoratet for mineralforvaltning orientere grunneieren, Sametinget, det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften og kommunen om tillatelsen.

§ 14. Forholdet til andre rettighetshavere

Undersøkere med samme prioritet i et område har lik rett til å foreta undersøkelser.

En undersøker kan ikke uten samtykke foreta undersøkelser i området til en annen undersøker med bedre prioritet eller en utvinner av forekomst av statens mineraler.

§ 15. Undersøkelsesområdet

Departementet kan gi forskrift om undersøkelsesområdet, herunder om dets form og størrelse.

§ 16. Prioritet

Undersøkerens prioritet i et undersøkelsesområde regnes fra den dagen søknaden om undersøkelsesrett kommer inn til Direktoratet for mineralforvaltning.

Departementet kan gi forskrift om beregningen av undersøkerens prioritet.

§ 17. Søknad om undersøkelser i Finnmark

I Finnmark gir ikke undersøkelsesretten rett til å foreta undersøkelser eller prøveuttak før Direktoratet for mineralforvaltning har gitt særskilt tillatelse til dette.

Undersøker skal i rimelig utstrekning fremskaffe opplysninger om direkte berørte samiske interesser i området som skal undersøkes.

Særskilt tillatelse kan avslås dersom hensynet til samiske interesser taler imot at søknaden innvilges. Ved vurderingen skal det legges vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur, reindrift, næringsutøvelse og samfunnsliv. Innvilges søknaden, kan det settes vilkår for å ivareta disse hensyn.

Ved behandlingen av søknaden skal Direktoratet for mineralforvaltning gi grunneieren, Sametinget, kommunen og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften anledning til å uttale seg.

Dersom Sametinget eller grunneieren går imot at søknaden innvilges, skal søknaden avgjøres av departementet.

Hvis departementet innvilger søknaden i tilfeller som nevnt i femte ledd, har klage til Kongen fra Sametinget eller grunneieren oppsettende virkning.

§ 18. Varslingsplikt

Undersøker skal skriftlig varsle Direktoratet for mineralforvaltning, grunneieren og brukeren av grunnen om undersøkelsene minst tre uker før arbeidene igangsettes. Direktoratet for mineralforvaltning skal varsle kommunen, fylkeskommunen og fylkesmannen.

I Finnmark skal undersøker i tillegg skriftlig varsle Sametinget og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften. Når det er praktisk mulig, skal siidaene, jf. reindriftsloven § 51, varsles muntlig.

Varselet skal inneholde en plan for arbeidene og for atkomsten til og i undersøkelsesområdet, en redegjørelse for mulige skader som kan oppstå og for hvilke tiltak som skal settes i verk for å hindre slike skader.

Departementet kan gi forskrift om varslingsplikten.

§ 19. Undersøkelsesrettens innhold

Undersøkeren kan gjøre nødvendige undersøkelser for å vurdere om det finnes en forekomst av mineraler med en slik rikholdighet, størrelse og beskaffenhet at den kan antas å være drivverdig, eller å bli drivverdig innen rimelig tid. Undersøkelsesretten omfatter nødvendig tilgang til grunnen for å foreta undersøkelsene, herunder midlertidig lagringsplass. Undersøkelsesretten omfatter ikke veirett.

Inngrep i grunnen som kan medføre vesentlig skade kan bare foretas med samtykke fra eieren og brukeren av grunnen.

§ 20. Prøveuttak

Prøveuttak krever særskilt tillatelse fra Direktoratet for mineralforvaltning. Med prøveuttak menes uttak som er nødvendig for å vurdere forekomstens drivverdighet. Tillatelse til prøveuttak kan ikke gis for uttak av mer enn 2 000 m³ masse unntatt i særlige tilfeller. Det kan settes vilkår for tillatelsen. § 12 andre og tredje ledd gjelder tilsvarende.

Ved prøveuttak i Finnmark gjelder § 17 andre til sjetten ledd tilsvarende.

§ 21. Sikkerhetsstillelse

Hvis eieren eller brukeren av grunnen krever det, skal undersøkeren stille sikkerhet for kostnader til sikringstiltak etter § 49, opprydding etter § 50 og for det ansvaret som kan oppstå etter § 52.

Twist om omfanget av sikkerhetsstillelsen avgjøres ved skjønn, jf. § 53. Før slik twist er avgjort, må undersøkelser ikke finne sted uten skjønnsrettens samtykke.

§ 22. Opphør av undersøkelsesretten

Undersøkelsesretten opphører når syv år er gått fra den dagen den ble utferdiget, eller når forlenget frist etter § 23 er utløpt. Fristen på syv år løper først fra den dagen undersøkeren får best prioritet i undersøkelsesområdet.

Når søknad om utvinningsrett eller forlengelse av undersøkelsesretten er kommet inn til Direktoratet for mineralforvaltning før utløpet av fristen etter første ledd, opphører undersøkelsesretten tidligst 30 dager etter avslag på søknaden eller tidligst samtidig med tildelingen av utvinningsretten.

§ 23. Forlengelse av undersøkelsesretten

Direktoratet for mineralforvaltning kan forlenge fristen etter § 22 første ledd første punktum med inntil tre år, dersom søkeren sannsynliggjør at undersøkelsene ikke kan bli fullført innen fristen på grunn av ekstraordinære forhold som ikke skyldes søkeren.

Har det vært twist om undersøkelsesretten eller om adgangen til å foreta undersøkelser, kan Direktoratet for mineralforvaltning etter søknad forlenge fristen etter § 22 første ledd første punktum med like lang tid som arbeidene har vært forhindret på grunn av tvisten.

Søknad om forlengelse må være kommet inn til Direktoratet for mineralforvaltning før utløpet av fristene etter

§ 22.

§ 24. Karantene ved opphør av undersøkelsesrett eller utvinningsrett

Den som tidligere har hatt en undersøkelsesrett med best prioritet, kan ikke få ny undersøkelsesrett i samme undersøkelsesområde før ett år etter at undersøkelsesretten opphørte.

Den som tidligere har hatt utvinningsrett til forekomst av statens mineraler, kan ikke få ny undersøkelsesrett i samme utvinningsområde før ett år etter at utvinningsretten opphørte.

§ 25. Undersøkelsesrapporter, måledata og prøvemateriale

Departementet kan gi forskrift om undersøkerens plikt til å utarbeide, lagre og sende inn undersøkelsesrapporter, måledata og prøvemateriale.

§ 26. Overdragelse av undersøkelsesrett

Undersøkelsesrett kan overdras. Overdragelsen skal godkjennes av Direktoratet for mineralforvaltning. Ved overdragelse gjelder §§ 13 og 27 tilsvarende. Søknad om godkjenning skal sendes Direktoratet for mineralforvaltning uten ugrunnet opphold etter at avtale om overdragelsen er inngått.

Hvis noen erverver mer enn 50 prosent av samtlige eierandeler eller stemmeberettigede eierandeler i et selskap med undersøkelsesrett, og erververen eller annen person eller selskap som nevnt i § 27 første ledd allerede har en undersøkelsesrett i samme eller overlappende område, skal den ene rettigheten enten avhendes eller begjæres slettet.

Direktoratet for mineralforvaltning skal fastsette en frist for avhending eller begjæring om sletting. Oversittes fristen, skal Direktoratet for mineralforvaltning slette en av rettighetene.

§ 27. Likestilling av personer og selskaper med søker

Følgende personer eller selskaper skal likestilles med søkeren ved anvendelsen av § 13 andre og tredje ledd og § 24:

- a) ektefelle eller person som søkeren bor sammen med i ekteskapsliknende forhold,
- b) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken av søkeren,
- c) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt i bokstav a,
- d) selskap innen samme konsern som søkeren,
- e) selskap der søkeren selv eller sammen med noen som nevnt i bokstav a til d eier mer enn 50 prosent av samtlige eierandeler eller stemmeberettigede eierandeler, og
- f) person som selv eller sammen med noen som nevnt i bokstav a til e eier mer enn 50 prosent av samtlige eierandeler eller stemmeberettigede eierandeler i søkeren.

Direktoratet for mineralforvaltning kan gjøre unntak fra første ledd ved enkeltvedtak.

Kapittel 5. Utvinningsrett til grunneiers mineraler**§ 28. Avtale om utvinningsrett**

Den som vil utvinne forekomst av grunneiers mineraler, må inngå avtale med grunneieren. Dersom avtale ikke kommer i stand, kan det søkes om ekspropriasjon, jf. § 37.

Kapittel 6. Utvinningsrett til statens mineraler**§ 29. Søknad om utvinningsrett**

Undersøker med best prioritet kan søke Direktoratet for mineralforvaltning om utvinningsrett. Utvinningsrett skal gis når søkeren sannsynliggjør at det i undersøkelsesområdet finnes en forekomst av statens mineraler med en slik rikholdighet, størrelse og beskaffenhet at den kan antas å være drivverdig, eller å bli drivverdig innen rimelig tid. Det kan ikke tildeles flere utvinningsretter i samme område.

Dersom søknaden gjelder områder som ikke er dekket av området for undersøkelsesretten, regnes søknaden også som søknad om undersøkelsesrett. Søknaden får prioritet fra den dagen søknaden kom inn til Direktoratet for mineralforvaltning.

Undersøkere med samme prioritet har lik rett til å søke utvinningsrett. Blir utvinningsrett gitt til flere enn én, får de retten i fellesskap, med mindre partene blir enige om en annen ordning. Ved uenighet om utnyttelsen av utvinningsretten, kan hver av dem kreve fellesskapet oppløst. Lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige § 15 gis anvendelse så langt den passer.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i forbindelse med tildeling av utvinningsrett.

§ 30. Utvinningsrett i Finnmark

Bestemmelsene i § 17 gjelder tilsvarende for utvinningsrett i Finnmark.

§ 31. Utvinningsområdet

Departementet kan gi forskrift om utvinningsområdet, herunder om form, størrelse og merking.

§ 32. Utvinningsrettens innhold

Utvinner kan ta ut og nyttiggjøre seg alle forekomster av statens mineraler i utvinningsområdet. Forekomst av grunneiers mineraler kan tas ut så langt det er nødvendig for å ta ut forekomst av statens mineraler.

Utvinner kan nyttiggjøre seg forekomst av grunneiers mineraler som blir tatt ut i medhold av første ledd. Dette gjelder likevel ikke hvis Direktoratet for mineralforvaltning før driften settes i gang finner at mineralforekomstene åpenbart kan utnyttes selvstendig. Grunneieren eller den som utleder sin rett fra vedkommende, har i slike tilfeller

rett til enten å overta mineralforekomstene mot å betale utvinneren av forekomst av statens mineraler et vederlag, eller å overlate utnyttelsen til utvinneren av forekomst av statens mineraler mot at denne betaler et vederlag. Tvist om vederlagets størrelse avgjøres ved skjønn, jf. § 53.

§ 33. Opphør av utvinningsrett

Utvinningsrett opphører når

- a) driftskonsesjon etter § 43 ikke er gitt innen ti år fra den dagen utvinningsretten ble gitt,
- b) uttaket ikke faller inn under lovens krav om driftskonsesjon og det er gått mer enn ti år fra den dagen utvinningsretten ble gitt uten at drift er satt i gang,
- c) forlenget frist etter § 34 er utløpt, eller
- d) ett år er gått siden driftskonsesjonen bortfalt.

Dersom det er søkt om driftskonsesjon etter § 43 eller om forlengelse etter § 34 og søknaden avslås, opphører utvinningsretten tidligst 30 dager etter avslaget. Utvinneren beholder sin rett i den delen av utvinningsområdet som ikke er omfattet av søknaden om driftskonsesjon inntil fristen etter første ledd bokstav a eller en forlenget frist etter § 34 er løpt ut.

§ 34. Forlengelse av utvinningsrett

Direktoratet for mineralforvaltning kan forlenge fristen etter § 33 første ledd bokstav a og b med inntil ti år av gangen. Forlengelse av fristen bør normalt gis dersom forekomsten må anses å være en rimelig reserve for søkerens drift. En søknad om forlengelse må være kommet inn til Direktoratet for mineralforvaltning innen fristen i § 33 første ledd bokstav a til c.

§ 35. Overdragelse av utvinningsrett

Ved overdragelse av utvinningsrett gjelder § 26 tilsvarende.

§ 36. Tinglysing

Utvinningsrett skal tinglyses i grunnboken.

Overdragelse og pantsettelse av utvinningsrett får rettsvern ved tinglysing i grunnboken. Det samme gjelder for andre rettsstiftelser i utvinningsretten dersom ikke annet er bestemt i forskrift i medhold av tredje ledd.

Departementet kan gi forskrift om tinglysing etter første og andre ledd.

Kapittel 7. Ekspropriasjon

§ 37. Ekspropriasjon av grunneiers mineraler

Enhver kan søke Direktoratet for mineralforvaltning om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å undersøke om det finnes forekomst av grunneiers mineraler med en slik rikholdighet, størrelse og beskaffenhet at den kan antas å være drivverdig, eller å bli drivverdig innen rimelig tid.

Enhver kan søke departementet om tillatelse til ekspropriasjon av

- a) forekomst av grunneiers mineraler,
- b) nødvendig grunn og rettigheter for utvinning, herunder atkomst til forekomsten,
- c) nødvendig grunn og rettigheter til foredling av grunneiers mineraler.

Ved vurderingen av om ekspropriasjon skal innvilges skal det legges vekt på om søker har undersøkt forekomsten.

Det kan settes vilkår for ekspropriasjonstillatelsen.

§ 38. Ekspropriasjon av grunn og rettigheter for undersøkelse og utvinning av statens mineraler

Undersøkeren kan søke Direktoratet for mineralforvaltning om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å kunne foreta undersøkelsen. Dersom det er en undersøker med bedre prioritet i undersøkelsesområdet, skal tillatelse til ekspropriasjon bare gis hvis vedkommende samtykker.

Utvinner av forekomst av statens mineraler kan søke departementet om tillatelse til ekspropriasjon av

- a) nødvendig grunn og rettigheter for utvinning, og
- b) nødvendig grunn og rettigheter til foredling av mineraler.

Det kan settes vilkår for ekspropriasjonstillatelsen.

§ 39. Erstatning

Ved ekspropriasjon av rett til å utvinne forekomst av grunneiers mineraler etter § 37 andre ledd bokstav a skal erstatningen fastsettes på grunnlag av markedspris og uavhengig av påregnelighetskravet i lov 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved oreigning av fast eiendom (ekspropriasjonserstatningslova) §§ 5 og 6. Erstatningen skal settes til en avgift per utvunnet enhet av mineralet hvis ikke særlige grunner taler mot dette. Det kan fastsettes en minsteavgift som skal betales uavhengig av produksjonens størrelse.

Ved ekspropriasjon etter § 37 første ledd og andre ledd bokstav b og c og § 38 skal det ytes erstatning etter ekspropriasjonserstatningslova.

Tilkjente erstatninger fastsettes til årlige beløp. Engangserstatning kan likevel fastsettes dersom særlige grunner foreligger.

Hver av partene kan kreve at erstatningen skal fastsettes ved nytt skjønn når det er gått ti år siden erstatningen ble fastsatt.

Blir driften nedlagt, bortfaller erstatningen fra og med kalenderåret etter nedleggelsen.

§ 40. Alminnelige ekspropriasjonsregler

Om ikke annet er bestemt i dette kapittel, gjelder bestemmelsene i lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom (oreigningslova) og ekspropriasjonerstatningslova så langt de passer ved ekspropriasjon etter §§ 37 og 38.

Er det satt vilkår om at retten som eksproprieres skal anvendes på en bestemt måte innen en viss frist, og fristen oversittes, kan den opprinnelige eieren eller rettighetshaveren kreve ekspropriasjonsvedtaket omgjort.

Bestemmelsene i § 17 andre til sjetten ledd gjelder tilsvarende ved behandling av søknader om tillatelse til ekspropriasjon i Finnmark.

Kapittel 8. Drift

§ 41. Bergfaglig forsvarlig drift

Drift på mineralforekomster skal skje på en bergfaglig forsvarlig måte.

§ 42. Meldepliktige uttak

Ved uttak over 500 m³ masse skal det sendes melding til Direktoratet for mineralforvaltning. Meldingen skal sendes inn minst 30 dager før oppstart av drift.

I særlige tilfeller kan Direktoratet for mineralforvaltning kreve fremlagt driftsplan. Direktoratet for mineralforvaltning kan bestemme at drift ikke kan settes i gang før driftsplanen er godkjent.

§ 43. Konesjonspliktige uttak (driftskonesjon)

Samlet uttak av mineralforekomster på mer enn 10 000 m³ masse krever driftskonesjon fra Direktoratet for mineralforvaltning. Ethvert uttak av naturstein krever driftskonesjon. Prøveuttak etter §§ 12 og 20 krever ikke driftskonesjon.

Driftskonesjon kan bare gis til den som har utvinningsrett. Ved vurdering av om driftskonesjon skal gis, skal det legges vekt på om søker er skikket til å utvinne forekomsten. Det kan settes vilkår i konesjonen. Driftsområdet skal fastsettes i konesjonen. Søknaden om driftskonesjon skal inneholde driftsplan.

Konesjonen kan tidsbegrenses. Det kan bestemmes at konesjonen skal revideres etter en nærmere angitt tid. Konesjonen kan uansett revideres hvert tiende år.

Bestemmelsene i § 17 andre til sjetten ledd gjelder tilsvarende ved behandling av søknader om driftskonesjon i Finnmark.

Departementet kan gi forskrifter om

- a) driftskonesjon og unntak fra krav om driftskonesjon,
- b) krav til faglige kvalifikasjoner hos personell som forestår drift av mineralforekomster etter denne lov, samt regler om godkjenning av tilsvarende kompetanse for borgere fra EØS-området.

§ 44. Melding om igangsetting og stans av drift

For konesjonspliktige tiltak etter § 43 skal det sendes inn melding til Direktoratet for mineralforvaltning før drift startes, stanses midlertidig eller legges ned.

§ 45. Bortfall av driftskonesjon

En driftskonesjon bortfaller hvis ikke driften er satt i gang senest fem år etter at den ble gitt. Det samme gjelder hvis driften blir innstilt i mer enn ett år. Direktoratet for mineralforvaltning kan forlenge fristen etter første og andre punktum. Fristen etter andre punktum kan forlenges med inntil tre år av gangen. Det kan settes vilkår for forlengelsen.

Driftskonesjon faller også bort dersom

- a) utvinningsretten slettes,
- b) avtalen om rett til å utnytte forekomst av grunneiers mineraler opphører, eller
- c) skjønn ikke er krevd innen ett år etter at ekspropriasjonstillatelse er gitt etter § 37 andre ledd bokstav a.

§ 46. Opplysninger om drift

Departementet kan gi forskrift om plikt til å sende inn driftsrapport til Direktoratet for mineralforvaltning og om rapportens innhold.

Kapittel 9. Generelle bestemmelser

§ 47. Områder unntatt fra leting og undersøkelse

Det kan ikke letes og undersøkes i områder som omfattes av lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven).

Leter og undersøker må ikke uten samtykke fra grunneieren, brukeren av grunnen og vedkommende myndighet lete eller undersøke i:

- a) innmark,
- b) industriområder, herunder massetak, brudd eller gruve i drift,
- c) område som ligger mindre enn 100 meter fra bygning brukt til permanent eller midlertidig bolig, herunder hytte,
- d) område for anlegg for allmennyttige formål og steder som ligger mindre enn 20 meter fra slike anlegg,

- e) område som hører til militært anlegg eller øvingsområde,
- f) nedlagte gruveområder, herunder bergvelter og avgangsdeponier.

Departementet kan i forskrift fastsette at andre ledd skal gjelde tilsvarende for andre områder enn de som er nevnt i andre ledd.

Direktoratet for mineralforvaltning kan etter søknad bestemme at forekomst av statens mineraler kan undersøkes i områder som nevnt i andre ledd dersom fordelene ved undersøkelsene er større enn den skade og ulempe det vil påføre grunneieren og brukeren av grunnen.

§ 48. Varsomhetsplikt

Arbeider etter denne lov skal utføres med varsomhet slik at skadene ikke blir større enn nødvendig, og slik at arbeidene ikke fører til unødvendig forurensning eller unødvendig skade på miljøet.

§ 49. Sikringsplikt

Undersøker, utvinner og driver av mineralforekomster skal iverksette og vedlikeholde sikringstiltak for hele området slik at arbeidene ikke medfører fare for mennesker, husdyr eller tamrein. Utvinner og driver har tilsvarende sikringsplikt for gruveåpninger, tipper og utlagte masser utenfor rettighetsområdet med tilknytning til området.

Utvinnere og drivers sikringsplikt etter første ledd gjelder også for tidligere arbeider som er foretatt av andre.

Området skal være varig sikret når arbeidene avsluttes.

Departementet kan gi forskrift om hvordan åpninger i grunnen og andre inngrep i terrenget skal sikres og om vedlikeholdet av sikringstiltakene.

§ 50. Oppryddingsplikt

Undersøker, utvinner og driver av mineralforekomster skal sørge for forsvarlig opprydding av området mens arbeidene pågår og etter at disse er avsluttet. Direktoratet for mineralforvaltning kan fastsette en frist for når oppryddingen skal være avsluttet.

§ 51. Dekning av kostnader ved opprydding og sikring

Direktoratet for mineralforvaltning kan pålegge den som vil foreta eller har satt i gang undersøkelser, herunder prøveuttak, eller drift på mineralforekomster, å stille økonomisk sikkerhet for gjennomføring av sikringstiltak etter § 49 og oppryddingstiltak etter § 50.

Departementet kan gi forskrift om krav til sikkerhetsstillelsen.

§ 52. Erstatningsplikt

Leteren plikter uten hensyn til skyld å erstatte skade som arbeidene påfører grunnen, bygninger eller anlegg. Første punktum gjelder tilsvarende for den ulempe som påføres grunneieren eller brukeren av grunnen.

For undersøker av forekomst av statens mineraler gjelder første ledd tilsvarende. Det samme gjelder for undersøker av forekomst av grunneiers mineraler, dersom ikke erstatningsansvaret er regulert i avtale med grunneier.

Twist om krav om erstatning avgjøres ved skjønn, jf. § 53.

§ 53. Skjønn

Skjønn etter §§ 21, 32, 52 og 57 skal holdes som rettslig skjønn.

Nødvendige utgifter som etter lovverket er forbundet med et skjønn etter §§ 21, 32, 52 og 57 dekkes av leteren, undersøkeren og utvinneren. Ved overskjønn gjelder likevel lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 54 a.

Skjønnsretten kan foreta de granskinger av eiendommen som skjønnsretten finner nødvendig. Volder granskningen tap eller ulempe, fastsettes erstatningen for dette under skjønnet.

§ 54. Krav til søknader og bruk av elektronisk kommunikasjon

Departementet kan gi forskrift om

- a) hvilke opplysninger søknader skal inneholde, om bruk av bestemte søknadsskjemaer og om søkerens plikt til å gi tilleggsopplysninger, og
- b) bruk av elektronisk kommunikasjon.

Kapittel 10. Gebyrer og avgifter

§ 55. Behandlings- og tilsynsgebyr

Departementet kan gi forskrift om gebyrer for behandling av søknader og for tilsyn etter denne lov.

§ 56. Årsavgift til staten

Undersøker og utvinner av forekomst av statens mineraler skal betale en årlig avgift til staten for undersøkelsesrett og utvinningsrett. Avgiftenes størrelse fastsettes i forskrift etter tredje ledd.

Avgiftene skal betales forskuddsvis til Direktoratet for mineralforvaltning innen 15. januar. Blir avgiftene ikke betalt innen fristen, skal en tilleggsavgift på 50 prosent betales innen 30. april samme år. Direktoratet for mineralforvaltning kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra dette. Rettigheten faller bort dersom tilleggsavgiften ikke blir betalt innen fristen.

Departementet kan gi forskrift om størrelsen på årsavgift etter første ledd og om betalingen av disse.

Departementet kan gi forskrift om at den som utvinner forekomst av statens mineraler skal betale en årlig avgift til staten.

§ 57. Årsavgift til grunneieren

Utvinner av forekomst av statens mineraler skal betale grunneieren en årlig avgift på 0,5 prosent av omsetningsverdien av det som utvinnes. Avgiften for det enkelte år forfaller til betaling 31. mars året etter.

Er det flere grunneiere i utvinningsområdet, fordeles avgiften mellom dem i forhold til det areal hver av dem eier i utvinningsområdet.

Twist om beregningen eller fordelingen av avgiften avgjøres ved skjønn, jf. § 53.

Departementet kan gi forskrift om beregningen av årsavgiften og om plikt til å føre protokoll for beregningen.

§ 58. Forhøyet grunneieravgift i Finnmark

For utvinning av statens mineraler på Finnmarkseiendommens grunn kan departementet ved forskrift fastsette en høyere årsavgift til grunneier enn angitt i § 57 første ledd første punktum.

Kapittel 11. Tilsyn

§ 59. Tilsyn

Direktoratet for mineralforvaltning skal føre tilsyn med at

- a) undersøkelse, herunder prøveuttak, og drift foregår på en bergfaglig forsvarlig måte i samsvar med lovens krav,
- b) vilkår, godkjent driftsplan og pålegg gitt i eller i medhold av denne lov overholdes,
- c) sikrings- og oppryddingsplikten etterleves, og
- d) arbeider ikke fører til unødvendig forurensning eller unødvendig skade på miljøet.

§ 60. Undersøkelser og rett til opplysninger ved tilsyn

Direktoratet for mineralforvaltning skal ved tilsyn ha uhindret tilgang til områder og anlegg og kunne foreta nødvendige undersøkelser av slike områder og anlegg.

Tiltakshaver plikter etter pålegg å legge frem for Direktoratet for mineralforvaltning opplysninger, dokumenter eller annet materiale av betydning for tilsynet. Når særlige grunner tilsier det, kan slike opplysninger etter pålegg kreves av andre.

Utgiftene til tilsyn kan kreves dekket av den som tilsynet retter seg mot.

§ 61. Internkontroll

Departementet kan gi forskrift om internkontroll og internkontrollsystemer for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven overholdes.

Kapittel 12. Forvaltningstiltak og administrative sanksjoner

§ 62. Pålegg

Direktoratet for mineralforvaltning kan gi pålegg om å rette eller stanse forhold som er i strid med bestemmelser eller vedtak gitt i eller i medhold av loven. I pålegget skal det settes en frist for oppfyllelse.

§ 63. Umiddelbar iverksetting ved Direktoratet for mineralforvaltning

Hvis den ansvarlige ikke etterkommer pålegg om tiltak gitt i eller i medhold av loven, kan Direktoratet for mineralforvaltning sørge for å iverksette tiltaket.

Tiltak kan iverksettes uten forutgående pålegg dersom det er nødvendig for å avverge overhengende fare, eller dersom det etter omstendighetene vil være urimelig byrdefullt å finne frem til den ansvarlige.

Utgiftene til iverksettingen kan kreves dekket av den ansvarlige. Krav om utgiftsdekning er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 64. Midlertidig stans av virksomhet

Hvis den ansvarlige ikke etterkommer pålegg om tiltak gitt i eller i medhold av loven, kan Direktoratet for mineralforvaltning kreve midlertidig stans av virksomheten.

Direktoratet for mineralforvaltning kan iverksette midlertidig stans av virksomheten uten forutgående pålegg dersom dette er nødvendig for å avverge overhengende fare.

Utgiftene til å stanse virksomheten kan kreves dekket av den ansvarlige. Krav om utgiftsdekning er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 65. Endring og tilbakekall av tillatelse mv.

Departementet og Direktoratet for mineralforvaltning kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelse etter loven eller forskrift i medhold av loven, eller sette nye vilkår, og om nødvendig trekke tillatelsen tilbake dersom

- a) det foreligger grov eller gjentatt overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven,
- b) innehaveren av tillatelsen ikke etterkommer pålegg etter § 62,
- c) tillatelsen er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning,
- d) vesentlige forutsetninger som lå til grunn for å gi tillatelsen er bortfalt, eller
- e) det for øvrig følger av ellers gjeldende omgjøringsregler.

Endring og tilbakekall av tillatelse etter første ledd kan gjøres tidsbegrenset. Tidsbegrenset endring og tilbakekall kan gjøres betinget av at bestemte forhold utbedres eller endres.

Ved avgjørelser etter paragrafen her skal det tas hensyn til det økonomiske tapet og de ulempene som det må påregnes at en endring eller et tilbakekall vil påføre innehaveren av tillatelsen, og de fordelene og ulempene som endringen eller tilbakekallet for øvrig vil medføre.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om endring og tilbakekall av tillatelser.

§ 66. Tvangsmulkt

For å sikre at bestemmelsene i loven eller vedtak i medhold av loven blir gjennomført, kan Direktoratet for mineralforvaltning treffe vedtak om tvangsmulkt som tilfaller statskassen.

Tvangsmulkten kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter fristen for retting av forholdet. Dersom særlige grunner tilsier det, kan tvangsmulkt fastsettes på forhånd, og løper da fra en eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forholdet varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom manglende etterlevelse skyldes forhold utenfor den ansvarliges kontroll. Tvangsmulkt kan fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt.

Tvangsmulkt ilegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, skal tvangsmulkten som hovedregel ilegges dette. Er tvangsmulkt ilagt et selskap som inngår i et konsern, kan påløpt tvangsmulkt også inndrives hos morselskap. Er flere ansvarlige etter vedtak om tvangsmulkt, hefter de solidarisk for betaling av tvangsmulkten.

Pålegg om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Direktoratet for mineralforvaltning kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt tvangsmulkt.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tvangsmulkt, herunder om tvangsmulktenes størrelse og varighet, fastsettelse av tvangsmulkt og frafall av påløpt tvangsmulkt.

§ 67. Overtredelsesgebyr

Direktoratet for mineralforvaltning kan pålegge den som har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, å betale et pengebeløp til statskassen (overtredelsesgebyr). Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser. Et foretak kan ikke ilegges overtredelsesgebyr dersom overtredelsen skyldes forhold utenfor foretakets kontroll.

Ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmålingen skal det blant annet legges vekt på hvor alvorlig overtredelsen er og graden av skyld.

Vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om overtredelsesgebyr, herunder om vilkår for å ilegge overtredelsesgebyr, om størrelsen på overtredelsesgebyret, om rente og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall og om frafall av ilagt overtredelsesgebyr.

Kapittel 13. Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

§ 68. Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

§ 69. Overgangsbestemmelser

1. Søknader etter lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk (bergverksloven), lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster (kalkstensloven), lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsforekomster (kvartsloven), lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster (mineralavståingsloven), lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. og lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. (industrikonsesjonsloven) kapittel II, jf. kapittel V, som er innkommet til rette instans før lovens ikrafttreden, behandles etter nevnte regelverk.
2. Mutingsbrev etter bergverksloven kapittel 3 gir fra lovens ikrafttreden samme rett som undersøkelsesrett etter denne lov og med samme prioritet som mutingsbrevet hadde etter bergverksloven § 16. Fristen i § 22 første ledd regnes fra utstedelsen av mutingsbrevet.
3. Utmål etter bergverksloven kapittel 4 gir fra lovens ikrafttreden samme rett som utvinningsrett etter denne lov. Fristen i § 33 første ledd bokstav a løper fra utstedelsen av utmålet. Bestemmelsene i § 45 første ledd gjelder fra lovens ikrafttreden med mindre annet følger av konsesjonsvilkår gitt før dette tidspunktet.
4. Bestemmelsen i § 20 er ikke til hinder for at den som ved lovens ikrafttreden har igangsatt prøvedrift med hjemmel i industrikonsesjonsloven, fortsetter slik virksomhet i inntil ett år etter lovens ikrafttreden.
5. Igangværende drift med konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 13, ervervskonsesjon etter kalkstensloven, kvartsloven og konsesjonsloven kan fortsette driften uten hinder av § 43 på de vilkår som gjelder etter konsesjonen. Konsesjonsvilkår som strider mot denne lovens øvrige regler med unntak av § 45 første ledd, skal likevel vike. Direktoratet for mineralforvaltning kan etter søknad endre vilkårene i konsesjonen. Direktoratet for mineralforvaltning kan dersom særlige grunner tilsier det, likevel kreve at tiltakshaver søker driftskonsesjon etter § 43.

6. Ved lovens ikrafttredelse skal drivere på mineralressurser som ikke faller inn under nr. 5 sende melding og driftsplan til Direktoratet for mineralforvaltning. Igangværende drift på mineralressurser som ikke faller inn under nr. 5 skal innen fem år fra lovens ikrafttredelse oppfylle kravene i § 43. Direktoratet for mineralforvaltning kan i det enkelte tilfelle fravike denne tidsfristen.
7. Igangværende virksomheter omfattes av § 51 fem år fra lovens ikrafttreden.
8. For igangværende drift på forekomst av statens mineraler kan departementet fastsette en gradvis opptapping av årlig avgift til grunneier de fem første årene etter lovens ikrafttredelse.

§ 70. Endringer i andre lover

Når loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster oppheves.
2. Lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsforekomster oppheves.
3. Lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster oppheves.
4. Lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk oppheves.
5. Lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. endres slik:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om erverv av vannfall m.v.

§ 11, § 12, § 13, § 17, § 18, § 28, § 40 og § 41a oppheves.

§ 29 skal lyde:

Avtale som måtte komme i strid med bestemmelse i § 36, kan bare forlanges fullbyrdet såfremt konsesjon til ervervet blir meddelt.

Håndgivelse eller annen rettshandel, hvorved noen betinger seg rett til å erverve eiendomsrett eller annen rettighet til vannfall, taper sin gyldighet etter 5 års forløp. Er den tinglyst, skal den ved fristens utløp slettes av grunnboken.

6. Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eignedom endres slik:

§ 30 nr. 8 og nr. 17 oppheves.

Ny § 30 nr. 32 skal lyde:

Lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven)

7. Lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. endres slik:

§ 2 andre ledd skal lyde:

Loven omfatter ikke erverv

1. som er konsesjonspliktige etter lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv. kapittel I,
2. som er konsesjonspliktige etter lov 29. juni 1990 nr. 50 kapittel 3 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.,
3. som har sitt grunnlag i ekspropriasjonstillatelse etter lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) § 37 andre ledd og § 38 andre ledd,
4. som er nødvendig for drift på mineralsk forekomst når erververen sender søknad om driftskonsesjon etter lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) § 43 og driftskonsesjon innvilges.

19. juni Lov nr. 102 2009

Lov om endringer i sjøloven (registrering og rettsvern for pant i skrog m.m.)

Ot.prp.nr.85 (2008–2009), Innst.O.nr.91 (2008–2009) og Besl.O.nr.127 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 16. juni 2009. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven).

I

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) gjøres følgende endringer:

§ 31 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Slik registrering av skip omfatter også skrog, større seksjoner av skrog eller hovedmaskineri bygget ved verksted utenfor riket dersom levering fra det utenlandske verkstedet har funnet sted.

Nåværende annet, tredje og fjerde punktum blir nytt tredje, fjerde og femte punktum.

§ 43 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Det samme gjelder dersom skroget, større seksjoner av skroget eller hovedmaskineri bygges ved et utenlandsk verksted og levering fra det utenlandske verkstedet har funnet sted.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 103 2009

Lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven)

Ot.prp.nr.70 (2008–2009), Innst.O.nr.82 (2008–2009) og Besl.O.nr.126 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 16. juni 2009. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Jf. EØS-avtalen vedlegg X nr. 1 (direktiv 2006/123/EF) Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 14. juni 1912 nr. 1 om anlegg av taugbaner, løipestrenger mv.
- 2 Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven).
- 3 Lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).
- 4 Lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkløven).
- 5 Lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v.
- 6 Vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4.
- 7 Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).
- 8 Lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven).
- 9 Lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven).
- 10 Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet.
- 11 Lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene.
- 12 Lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoløven).
- 13 Lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven).
- 14 Lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiløven).
- 15 Lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl.
- 16 Lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddelloven).
- 17 Lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven).
- 18 Lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere.
- 19 Lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet (serveringsloven).
- 20 Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- 21 Lov 4. juni 1999 nr. 37 om lov om endringer i rettergangslovene m.m. (kildeværn og offentlighet i rettspleien).
- 22 Lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.
- 23 Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- 24 Lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven).
- 25 Lov 17. desember 2004 nr. 101 om europeisk meldeplikt for tekniske regler (EØS-høringsloven).
- 26 Lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteløven).
- 27 Lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling.
- 28 Lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd.

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1. Lovens formål

Lovens formål er å gjøre det enklere å etablere tjenestevirksomhet og yte grenseoverskridende tjenester, samtidig som et høyt kvalitetsnivå på tjenester og tvingende allmenne hensyn ivaretas, i samsvar med EØS-avtalen vedlegg X punkt 1 (direktiv 2006/123/EF) om tjenester i det indre marked.

§ 2. Lovens alminnelige virkeområde

Loven gjelder for tjenester som går inn under EØS-avtalen del III kapittel 3.

Loven griper ikke inn i organisering og finansiering av offentlige tjenester, herunder plikter knyttet til utøvelsen av disse.

Loven griper ikke inn i utøvelsen av grunnleggende rettigheter.

Loven gjelder ikke for Svalbard.

§ 3. Avgrensninger i lovens saklige virkeområde

Loven gjelder ikke for

- a) arbeidsretten, herunder retten til å forhandle og inngå tariffavtaler, og retten til arbeidskamp
- b) utleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak
- c) trygdlovgivningen
- d) sosialtjenester vedrørende boliger, barneomsorg og støtte til trengende familier og personer gitt av eller på oppdrag av det offentlige eller av frivillige organisasjoner
- e) helsetjenester
- f) finansielle tjenester

- g) elektroniske kommunikasjonstjenester og kommunikasjonsnettverk og tilknyttede anlegg og tjenester, på områder fastsatt i forskrift i medhold av § 27
- h) tiltak for å beskytte eller fremme kulturelt eller språklig mangfold, eller mangfold i media
- i) audiovisuelle tjenester og radiokringkasting
- j) transporttjenester, herunder havnetjenester, som går inn under EØS-avtalen del III kapittel 6
- k) pengespillvirksomhet
- l) private vakttjenester
- m) posttjenester

§ 4. *Forholdet til annen lovgivning*

Bestemmelser i lov og forskrift som gjennomfører Norges forpliktelser etter EØS-avtalen når det gjelder adgang til eller utøvelse av tjenestevirksomhet, går ved motstrid foran bestemmelser i loven her.

Loven griper ikke inn i internasjonale-privatrettslige regler.

§ 5. *Definisjoner*

I denne loven betyr

- a) tjeneste: økonomisk virksomhet av foretak eller selvstendig næringsdrivende, normalt mot betaling, jf. EØS-avtalen artikkel 37
- b) tjenesteyter: enhver statsborger i en EØS-stat og ethvert foretak etablert i en EØS-stat, som tilbyr eller yter en tjeneste, jf. EØS-avtalen artikkel 34
- c) tjenestemottaker: enhver statsborger i en EØS-stat, enhver person som har rettigheter etter EØS-avtalen og ethvert foretak etablert i en EØS-stat, som mottar eller ønsker å motta en tjeneste, jf. EØS-avtalen artikkel 34
- d) etableringsstat: den EØS-stat der tjenesteyteren er etablert
- e) etablering: utøvelse av økonomisk virksomhet av en tjenesteyter for et ubestemt tidsrom, ved bruk av en fast infrastruktur som tjenesten ytes fra, jf. EØS-avtalen artikkel 31
- f) tillatelsesordning: enhver fremgangsmåte som krever at tjenesteyteren eller tjenestemottakeren skal henvende seg til ansvarlig myndighet for å få en uttrykkelig eller stilltiende avgjørelse om adgang til eller utøvelse av tjenestevirksomhet
- g) krav: plikter, forbud, vilkår eller begrensninger som følger av lov eller forskrift, rettspraksis eller forvaltningspraksis, eller som følger av bransjeorganers regler eller kollektive regler som yrkessammenslutninger eller andre yrkesorganisasjoner har vedtatt innenfor rammen av sin rettslige uavhengighet. Regler fastsatt i tariffavtaler fremforhandlet av partene i arbeidslivet skal ikke anses som krav
- h) tvingende allmenne hensyn: hensyn anerkjent som dette i rettspraksis fra EF- og EFTA-domstolen, herunder hensynet til offentlig orden og sikkerhet, folkehelsen og miljøvern
- i) ansvarlig myndighet: et organ som har til oppgave å regulere eller føre tilsyn med tjenestevirksomhet, enten det er et forvaltningsorgan, en domstol eller et bransjeorgan, eller en yrkessammenslutning eller annen yrkesorganisasjon som innenfor rammen av sin rettslige uavhengighet på en kollektiv måte regulerer adgang til eller utøvelse av tjenestevirksomhet
- j) EØS-stat: enhver EFTA- eller EU-stat som er part i EØS-avtalen
- k) lovregulert yrke: yrkesvirksomhet fastsatt i forskrift i medhold av § 27, som krever bestemte kvalifikasjoner

Kapittel 2 Kontaktpunkt og dokumentasjon

§ 6. *Kontaktpunkt*

En tjenesteyter har rett til å bruke et elektronisk kontaktpunkt til å fullføre alle fremgangsmåter som er nødvendige for å starte og utøve tjenestevirksomhet, herunder innlevering av dokumentasjon, melding, registrering og søknader, og få svar på disse.

Første ledd kommer ikke til anvendelse på fremgangsmåter, herunder kontroll fra ansvarlig myndighet, som etter sin art ikke kan gjennomføres elektronisk.

Kontaktpunktet skal viderebringe en henvendelse som det mottar, til ansvarlig myndighet. Gjelder det en frist for å rette henvendelse til ansvarlig myndighet, er det tilstrekkelig at henvendelsen er registrert mottatt i kontaktpunktet innen fristens utløp.

§ 7. *Rett til informasjon gjennom kontaktpunktet*

En tjenesteyter eller tjenestemottaker kan kreve oppdaterte og elektronisk tilgjengelige opplysninger gjennom kontaktpunktet om

- a) krav som gjelder for tjenesteytere etablert i riket, særlig krav som knytter seg til fremgangsmåter for å starte og utøve tjenestevirksomhet, og hvordan de til vanlig blir forstått og anvendt
- b) hvordan ansvarlig myndighet kan kontaktes direkte
- c) vilkår og fremgangsmåte for å få tilgang til offentlige registre og databaser om tjenesteytere og tjenester
- d) klageadgang ved tvist mellom tjenesteyteren eller tjenestemottakeren og ansvarlig myndighet, mellom tjenesteytere eller mellom en tjenesteyter og en tjenestemottaker
- e) sammenslutninger og organisasjoner der en tjenesteyter eller tjenestemottaker kan få praktisk hjelp
- f) betydningen av og kriteriene for å anvende merker og andre kvalitetsangivelser knyttet til tjenester

Tjenestemottaker skal ved henvendelse til kontaktpunktet også få generelle opplysninger om krav for å starte og utøve tjenestevirksomhet i andre EØS-stater, herunder regler om forbrukervern.

§ 8. Dokumentasjon for at krav er oppfylt

En tjenesteyter eller tjenestemottaker som må legge frem et dokument for å vise at et krav er oppfylt, kan i stedet legge frem et dokument utstedt i en annen EØS-stat når det tjener samme formål eller viser at tilsvarende krav er oppfylt.

Ansvarlig myndighet kan kreve at et dokument utstedt i en annen EØS-stat blir fremlagt i norsk oversettelse. Et slikt dokument kan ikke kreves fremlagt i original, bekreftet kopi eller bekreftet oversettelse uten at dette følger av bestemmelser i lov eller forskrift som gjennomfører Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, eller er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn.

Kapittel 3 Tjenesteyters rett til å etablere seg

§ 9. Forbudte krav ved etablering av tjenestevirksomhet

Retten til å starte og utøve tjenestevirksomhet kan ikke gjøres betinget av krav som direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat.

Følgende krav kan heller ikke gjøres gjeldende:

- a) forbud mot etablering i flere EØS-stater eller forbud mot å stå i registre eller være tilknyttet bransjeorganer eller sammenslutninger i flere EØS-stater
- b) krav som begrenser retten til å velge om etablering skal skje som hovedforretningssted eller som filial, agentur eller datterselskap
- c) krav om at norske tjenesteytere skal ha tilsvarende adgang til å starte og utøve tjenestevirksomhet i EØS-staten der tjenesteyteren allerede er etablert
- d) krav om en konkret vurdering av potensielle eller faktiske økonomiske virkninger av tjenesten, om det er behov for eller etterspørsel etter tjenesten i markedet, eller om virksomheten er egnet i lys av økonomiske mål fastsatt av ansvarlig myndighet
- e) krav om medvirkning fra konkurrerende næringsdrivende i behandling av søknad om tillatelse eller andre enkeltvedtak knyttet til retten til å starte og utøve tjenestevirksomhet
- f) krav om at finansiell sikkerhetsstillelse eller forsikringstegning skal skje hos foretak som er etablert i riket
- g) krav om å være registrert i riket på forhånd eller å ha utøvd tjenestevirksomheten her tidligere

Annet ledd bokstav e gjelder ikke hvis ansvarlig myndighet er et bransjeorgan, en yrkessammenslutning eller annen yrkesorganisasjon.

§ 10. Tillatelse for tjenestevirksomhet

Krav om tillatelse til å starte og utøve tjenestevirksomhet eller kriteriene for å gi tillatelse gjelder bare hvis tillatelsesordningen eller kriteriet

- a) verken direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat,
- b) er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, og
- c) er egnet og nødvendig for å oppnå formålet med tillatelsesordningen eller kriteriet.

En tjenesteyter som allerede er etablert i en EØS-stat, kan ikke i forbindelse med søknad om tillatelse pålegges krav eller kontroll som etter sitt formål i hovedsak svarer til det som tjenesteyteren allerede har oppfylt i en EØS-stat.

Tillatelse gir tjenesteyteren adgang til å starte og utøve tjenestevirksomhet i hele riket. Tillatelse kan begrenses til hver enkelt etablering eller til et bestemt geografisk område, dersom begrensningen er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn.

§ 11. Saksbehandlingsfrister og gebyr mv.

Saksbehandlingsfristen for tillatelsesordningen regnes fra den dagen da nødvendig dokumentasjon har kommet inn til ansvarlig myndighet. Fristen kan forlenges én gang dersom sakens kompleksitet gjør det nødvendig. Fristforlengelsen skal begrunnes, og den skal meddeles søkeren før den opprinnelige fristen er ute.

Er fristen ute, anses tillatelse gitt, om ikke annet er fastsatt i eller med hjemmel i lov.

Etter å ha mottatt søknad med nødvendig dokumentasjon skal ansvarlig myndighet så raskt som mulig gi søkeren et foreløpig svar. Det foreløpige svaret skal opplyse om den frist som gjelder for saksbehandlingen, at tillatelse skal anses gitt dersom søknaden ikke er avgjort før fristens utløp, i de tilfellene dette får anvendelse, og klageadgang. Mangler nødvendig dokumentasjon fra søkeren, skal denne så snart som mulig oppfordres til å gi fullstendig dokumentasjon og opplyses om at saksbehandlingsfristen først løper fra det er gjort.

Gebyr for saksbehandlingen skal være rimelig og ikke overstige kostnadene ved saksbehandlingen.

§ 12. Forholdet til forvaltningsloven ved søknad om tillatelse

For tillatelse som anses gitt i henhold til § 11 annet ledd, gjelder ikke forvaltningsloven §§ 23, 24, 25, 27 og 35 første ledd bokstav b. Frist for å sende meldinger etter forvaltningsloven § 35 tredje ledd annet punktum løper fra tidspunktet tillatelsen anses gitt.

Fristforlengelse i medhold av § 11 første ledd annet punktum er ikke enkeltvedtak.

Forvaltningsloven § 11 a annet og tredje ledd gjelder ikke ved søknad om tillatelse.

§ 13. Varigheten av tillatelse

En tillatelse kan bare tidsbegrenses når

- a) det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn,
- b) antall tillatelser er begrenset ut fra tvingende allmenne hensyn, og
- c) tillatelsen ved utløpet av tidsbegrensningen fornyes uten videre eller dersom vilkårene for tillatelse fortsatt er oppfylt.

Paragrafen er ikke til hinder for vilkår om at tillatelsen faller bort om ikke virksomheten starter innen en bestemt frist.

§ 14. Særregler ved begrenset antall tillatelser

Er antall tillatelser begrenset på grunn av knapphet på naturressurser eller teknisk kapasitet, skal saksbehandlingen innledes med offentlig kunngjøring. Tillatelse kan bare gis for begrenset tid. Ved utløp kan tillatelsen ikke forlenges uten videre eller innebære andre fordeler for tidligere innehaver eller noen som har særlige forbindelser til innehaver. Tildelt tillatelse kunngjøres offentlig.

§ 11 annet ledd får ikke anvendelse på tillatelser som beskrevet i første ledd.

§ 15. Innehaverens plikt til å gi informasjon

Innehaveren av en tillatelse skal gi ansvarlig myndighet opplysning om

- a) opprettelse av datterselskaper som skal benytte tillatelsen
- b) endringer som gjør at vilkårene for tillatelsen ikke lenger er til stede

Kapittel 4 Midlertidig grenseoverskridende tjenesteyting**§ 16. Rett til å yte grenseoverskridende tjenester**

En tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat har rett til å yte tjenester her i riket.

Krav som gjøres gjeldende overfor tjenesteyter må

- a) verken direkte eller indirekte forskjellsbehandle på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat,
- b) være begrunnet i hensyn til offentlig orden og sikkerhet, folkehelsen eller miljøvern, og
- c) være egnet og nødvendig for å oppnå formålet med kravet.

§ 17. Unntak fra hovedregelen

§ 16 gjelder ikke for

- a) tjenester av allmenn økonomisk interesse
- b) grenseoverskridende tjenesteyting for lovregulerte yrker, som nevnt i forskrift i medhold av § 27
- c) krav om at en tjeneste bare kan ytes av tjenesteytere innenfor et bestemt yrke
- d) innkreving av gjeld gjennom domstolene
- e) krav om visum, oppholdstillatelse eller meldeplikt for statsborgere fra andre stater enn EØS-stater, når dette er forenlig med Schengen-konvensjonen
- f) immaterielle rettigheter
- g) registrering av kjøretøyer leaset i en annen EØS-stat

§ 16 gjelder heller ikke for bestemmelser i lov eller forskrift som gjennomfører forpliktelser etter EØS-avtalen som nevnt i forskrift i medhold av § 27.

§ 18. Unntak i enkeltsaker

§ 16 er ikke til hinder for at ansvarlig myndighet i særlige tilfeller treffer egnede og nødvendige tiltak overfor en tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat, for å ivareta sikkerheten ved tjenesten.

Tiltak i henhold til første ledd kan treffes kun dersom reglene for sikkerhetstiltaket ikke er harmonisert gjennom EØS-avtalen, og

- a) ansvarlig myndighet har bedt etableringsstaten om å treffe tiltak, i samsvar med forskrift gitt i medhold av § 27, og
- b) etableringsstaten ikke har truffet slike tiltak eller har truffet tiltak som ikke gir tilstrekkelig vern.

§ 19. Rettigheter for tjenestemottakere

Det kan ikke gjøres gjeldende krav overfor en tjenestemottaker som begrenser retten til å motta tjenester fra en tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat.

Det kan ikke gjøres gjeldende krav overfor en tjenestemottaker fra en annen EØS-stat som forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat. Tilsvarende forskjellsbehandling må heller ikke forekomme i en tjenesteyters alminnelige avtalevilkår. Første og annet punktum er likevel ikke til hinder for at det settes særskilte vilkår for å motta tjenesten når dette er begrunnet i objektive forhold.

Kapittel 5 Informasjonsplikt og ansvarsforsikring for tjenester mv.**§ 20. Informasjon til tjenestemottakere**

Tjenesteyteren skal uten særskilt forespørsel opplyse tjenestemottaker om

- a) tjenesteyterens navn, foretaksform, adresse og andre opplysninger som gjør at tjenestemottakeren kan henvende seg raskt og direkte til tjenesteyteren

- b) registrering i Foretaksregisteret eller annet offentlig register, med tilstrekkelige opplysninger til å identifisere tjenesteyteren
- c) ansvarlig myndighet eller kontaktpunkt, dersom det kreves tillatelse for virksomheten
- d) for lovregulerte yrker, tjenesteyterens yrkestittel og hvilken EØS-stat tittelen er gitt i, samt ethvert bransjeorgan, enhver yrkesorganisasjon eller lignende hvor tjenesteyteren er registrert
- e) tjenesteyterens alminnelige avtalevilkår, herunder avtalevilkår om verneting og hvilken stats lov som skal gjelde for avtalen
- f) garantier som ikke følger av ufravikelig lov eller forskrift
- g) prisen for tjenesten, hvis den er fastsatt på forhånd i en prisliste eller på annen måte
- h) hovedinnholdet av tjenesten, hvis det ikke fremgår av sammenhengen
- i) obligatorisk forsikring eller annen sikkerhet som dekker tjenesteyterens yrkesansvar, herunder stedlig dekningsområde og kontakthinformatjon til forsikringsgiver eller annen yter av sikkerhet
- j) eventuell adgang til utenrettslig tvisteløsning som tjenesteyter er omfattet av, og hvor tjenestemottaker kan få informasjon om ordningen og vilkårene for å benytte den

Tjenesteyteren skal på forespørsel fra tjenestemottakeren opplyse om

- a) prisen for tjenesten dersom den ikke er fastsatt på forhånd eller, om det ikke er mulig å gi nøyaktig pris, et prisoverslag eller oversikt over hvordan prisen beregnes
- b) for lovregulerte yrker, en henvisning til profesjonsregler i tjenesteyterens etableringsstat og hvordan reglene kan innhentes
- c) når det er av betydning for den aktuelle tjenesten, virksomhet på flere fagområder eller samarbeid med andre tjenesteytere og om tiltak som er iverksatt for å unngå interessekonflikter
- d) bransjenormer og andre regler for god atferd som gjelder for tjenesteyterens virksomhet, hvor de finnes elektronisk og på hvilket språk

Tjenesteyteren skal gi eller gjøre opplysningene etter paragrafen her tilgjengelige for tjenestemottakeren på en klar måte før avtale blir inngått. Opplysninger som nevnt i første ledd bokstav j og annet ledd bokstav c skal fremgå av alt informasjonsmateriale som beskriver tjenesten i detalj.

§ 21. Ansvarsforsikring og sikkerhet

Ved etablering her i riket gjelder ikke krav om obligatorisk ansvarsforsikring eller sikkerhet for tjenesteyter som allerede gjennom etablering i en annen EØS-stat er dekket av ansvarsforsikring eller sikkerhet som i det all vesentlige svarer til den obligatoriske ordningen. Gir ansvarsforsikringen eller sikkerheten bare delvis dekning, gjelder kravet om obligatorisk forsikring eller sikkerhet for den delen som ikke er dekket i etableringsstaten.

En obligatorisk ansvarsforsikring eller sikkerhet for tjenestevirksomheten kan oppfylles av kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper i enhver EØS-stat.

§ 22. Markedsføring i lovregulerte yrker

Tjenesteytere i lovregulerte yrker har rett til å drive markedsføring av sin virksomhet og tjenester innenfor rammen av yrkesetiske regler og særskilt lovgivning. Slike begrensninger skal være begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, være egnet og nødvendig for å oppnå formålet med begrensningen, og skal ikke innebære forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat. Begrensningene skal ikke innebære et totalforbud mot markedsføring.

§ 23. Virksomhet på flere områder

En tjenesteyter står fritt til å yte flere slags tjenester eller til å yte tjenester i samarbeid med andre tjenesteytere.

Første ledd er ikke til hinder for å sette krav knyttet til virksomhet på flere områder til

- a) tjenesteytere i lovregulerte yrker, så langt dette er berettiget for å sikre etterlevelse av yrkesetiske regler, og nødvendig for å sikre tjenesteyterens uavhengighet og upartiskhet
- b) tjenesteytere innenfor sertifisering, akkreditering, utprøving og teknisk kontroll, så langt dette er berettiget for å sikre tjenesteyterens uavhengighet og upartiskhet

Kapittel 6 Tilsyn og administrativt samarbeid

§ 24. Tilsynskompetanse

Ansvarlig myndighet kan føre tilsyn med at en tjenesteyter som er etablert i en annen EØS-stat, overholder krav stilt i samsvar med §§ 16 og 17. For andre krav kan ansvarlig myndighet foreta inspeksjoner og andre undersøkelser når de er forholdsmessige og ikke begrunnet ut fra at tjenesteyteren er etablert i annen EØS-stat.

Loven begrenser ikke ansvarlig myndighets kompetanse til å føre tilsyn med tjenesteyter etablert i riket.

§ 25. Bistandsplikt overfor myndigheter i en annen EØS-stat

Ansvarlig myndighet skal ved begrunnet forespørsel fra myndighet i annen EØS-stat yte bistand ved tilsyn med tjenesteytere. Bistanden skal gis uten ugrunnet opphold, innenfor rammen av norsk lov og i samsvar med forskrift gitt i medhold av § 27.

Bistand i henhold til første ledd omfatter

- a) å gi informasjon om og foreta inspeksjon og andre undersøkelser av tjenesteytere og tjenesteyting som er nødvendig for andre EØS-staters tilsyn

- b) å føre tilsyn med og gi opplysninger om tjenesteytere etablert her i riket som midlertidig yter tjenester i annen EØS-stat
- c) å gi opplysninger om endelige avgjørelser om sanksjoner og avgjørelser om konkursskarantene som er ilagt en tjenesteyter, som har direkte betydning for dennes faglige dyktighet eller pålitelighet

Ansvarlig myndighet kan ikke avstå fra å føre tilsyn med eller vedta sanksjoner mot en tjenesteyter etablert i riket, fordi tjenesten er utført eller har voldt skade i en annen EØS-stat.

Myndighet i annen EØS-stat skal gis samme tilgang til registre over tjenesteytere som ansvarlig myndighet har.

Ansvarlig myndighet kan anmode myndighet i annen EØS-stat om bistand på samme vilkår som fastsatt i annet ledd, jf. første ledd første punktum.

Opplysninger som ansvarlig myndighet får oversendt etter første og femte ledd, kan bare brukes i den saken som ligger til grunn for forespørselen. Tjenesteyteren skal underrettes hvis opplysninger gis i tråd med annet ledd bokstav c.

§ 26. Varslingsplikt for ansvarlig myndighet

Ansvarlig myndighet skal straks varsle tilsvarende myndigheter i andre EØS-stater og EFTAs overvåkinsorgan i samsvar med forskrift gitt i medhold av § 27, dersom den blir kjent med en fare for alvorlig skade på personers helse eller sikkerhet eller for miljøet, som voldes

- a) av en tjenesteyter som er etablert i riket og yter tjenester i andre EØS-stater, eller
- b) ved et alvorlig forhold av en tjenesteyter uavhengig av dennes tilknytning til riket.

Kapittel 7 Avsluttende bestemmelser

§ 27. Forskrifter

Kongen kan gi forskrifter til gjennomføring av loven i samsvar med EØS-retten. Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler for tillatelsesordninger til utfylling av reglene i loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

§ 28. Ikrafttreden

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

§ 29. Endringer i andre lover

Når loven trer i kraft, endres andre lover slik:

1. I lov 14. juni 1912 nr. 1 om anlegg av taugbaner, løpestrenger mv., skal ny § 19a lyde:

Når det gjelder regler om tillatelser, konsesjoner m.m. som kreves for å utføre virksomhet regulert av denne lov, kan departementet gi forskrifter om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

2. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 131a nytt fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tillatelse til fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Kapittel 11 ny del IIIa skal lyde:

IIIa Forholdet til tjenesteloven

§ 233a. Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av dette kapittel, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven og forvaltningsloven.

3. I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endringer:

§ 15 skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra

tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Nåværende § 15 blir ny § 16.

4. I lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. skal ny § 51 lyde:

Departementet kan for godkjenning etter §§ 13b, 38a, 38c og 45b gi saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

5. I lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v., skal § 31 første ledd nytt annet og tredje punktum lyde:

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

6. I vegtrafikkloven 18. juni 1965 nr. 4 skal ny § 43a lyde:

§ 43a. Forholdet til tjenesteloven

Når det gjelder regler om godkjenninger, kompetansebevis m.m. som i medhold av vegtrafikkloven kreves for å utføre visse typer virksomhet, kan departementet gi forskrifter om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

7. I lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker skal § 13 b første ledd nr. 6, 7 og ny nr. 8 lyde:

6. at forvaltningsorganet anmelder eller gir opplysninger (jfr. også nr. 5) om lovbrudd til påtalemyndigheten eller vedkommende kontrollmyndighet, når det finnes ønskelig av allmenne omsyn eller forfølgning av lovbruddet har naturlig sammenheng med angiverorganets oppgaver,
7. at forvaltningsorganet gir et annet forvaltningsorgan opplysninger (samordning) som forutsatt i lov om Oppgaveregisteret,
8. at forvaltningsorganet gir et forvaltningsorgan i en annen EØS-stat opplysninger som forutsatt i tjenesteloven.

8. I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester skal § 7 lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om godkjenning av produkt, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

9. I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall gjøres følgende endringer:

§ 85 overskriften skal lyde:

(forholdet til forvaltningsloven og tjenesteloven)

§ 85 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tillatelse etter kap. 3, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

10. I lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet, § 26 skal ny nr. 11 lyde:

11. om saksbehandlingen til utfylling av reglene i tjenesteloven for autorisasjon av preparanter og av jegerprøveinstruktører, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

11. I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene skal § 4a–4 lyde:

§ 4a–4. (Meldingsplikt og godkjenning)

I forskrifter etter § 4a–1 annet ledd kan det gis nærmere bestemmelser om meldingsplikt til kommunestyret for den som planlegger eller iverksetter virksomhet som etter sin art kan ha innvirkning på helsen, eller endring i slik virksomhet.

I forskriftene kan det videre fastsettes at virksomheter som det etter første ledd kan kreves melding om, skal være godkjent av kommunestyret. Nærmere bestemmelser om slik godkjenning kan gis i forskriftene, herunder om saksbehandlingsregler til utfylling av tjenesteloven. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn. I forskriftene kan bestemmes at fylkesmannen gir godkjenning dersom slik virksomhet berører flere kommuner. Berører virksomheten flere fylker, kan bestemmes at departementet gir godkjenning. Det kan videre gis bestemmelser om klageordning i tilfelle hvor fylkesmannen eller departementet gir godkjenning. I forskriftene kan det bestemmes at Mattilsynet 1 gir godkjenning av drikkevann og vannforsyningsanlegg, og regler om klage over slike vedtak.

Kommunestyret kan ved godkjenning sette vilkår for å ivareta hensynet til folks helse, jfr. § 1–2 og § 4a–1.

Dersom nødvendig godkjenning ikke foreligger, eller vilkår ikke oppfylles, kan kommunestyret kreve virksomheten stanset. Stansning kan bare kreves dersom ulempene stansningen vil medføre, står i rimelig forhold til den helsefare som unngås. Stansning kan om nødvendig gjennomføres med bistand fra politiet.

12. I lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav, skal § 5 syvende ledd nytt annet og tredje punktum lyde:

Til utfylling av reglene i tjenesteloven kan Kongen gi forskrift om behandling av inkassobevilling, herunder om frister og rettsvirkninger ved fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

13. I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v., skal ny § 1–11 lyde:

§ 1–11. Saksbehandlingsregler

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for bevillinger og andre tillatelser i loven her, herunder om saksbehandlingsfrister og rettsvirkninger av fristoverskridelser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

14. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m., skal § 7–6 nytt tredje ledd lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for konsesjoner etter §§ 4–1 og 4–5 i denne lov, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven.

15. I lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl, skal ny § 7a lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for godkjenning etter §§ 2 og 4 herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse.

Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

16. I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler, skal ny § 26a lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for godkjenning av virksomheter som driver med forskrivning, tilvirkning, distribusjon mv. av medisinfôr til dyr, fugler, fisk og andre akvatiske organismer, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

17. I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart, skal nytt annet ledd til § 15–4 lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for godkjenning av autorisert verksted, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

18. I lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere, skal § 13 nytt annet ledd lyde:

Kredittilsynet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, for autorisasjon som regnskapsfører og regnskapsførerselskap, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

19. I lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet, skal § 10 lyde:

§ 10. Behandlingsfrist

Kommunene skal ta stilling til bevilningssøknaden så raskt som mulig og senest innen 60 dager.

Kommunen skal så raskt som mulig gi søkeren et foreløpig svar med opplysning om den frist som gjelder for saksbehandlingen og om klagerett.

Saksbehandlingsfristen regnes fra det tidspunkt da søkeren har gitt kommunen all nødvendig dokumentasjon. Mangler nødvendig dokumentasjon fra søkere, skal denne så snart som mulig oppfordres til å gi fullstendig dokumentasjon og opplyses om at saksbehandlingsfristen først løper fra det er gjort.

Fristen kan forlenges én gang dersom sakens kompleksitet gjør det nødvendig. Fristforlengelsen skal begrunnes og skal meddeles søkeren før den opprinnelige fristen er ute.

Bevilning anses ikke for gitt selv om fristen er ute.

20. I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa, skal § 2–12 nytt femte ledd lyde:

Departementet kan gi forskrift om sakshandsamingsreglar til utfylling av reglane i tjenesteloven om godkjenning av private grunnskolar etter føresegna her, medrekna sakshandsamingsfrist og rettsverknader av fristoverskriding. Unntak frå tjenesteloven § 11 annet ledd kan berre gjerast når det er grunnlagt med tvingande allmenne omsyn, medrekna omsynet til barn og unge under opplæring. Sakshandsamingsreglane kan vike av frå reglane i forvaltningslova.

21. I lov 5. juni 1999 nr. 37¹ om lov om endringer i rettergangslovene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien), del II skal nytt fjerde ledd i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene ny § 131 lyde:

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tillatelse til fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

¹ Skal vel være 4. juni 1999 nr. 37.

22. I lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell, skal ny § 9a lyde:

§ 9a. Forholdet til tjenesteloven

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse.

Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven og forvaltningsloven.

23. I lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, skal § 43 første ledd ny bokstav f lyde:

- f) saksbehandlingen til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

24. I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet § 7, skal nytt femte og sjette ledd lyde:

Tjenesteloven § 11 annet ledd om automatisk innvilgelse gjelder ikke for godkjenninger etter denne paragraf.

Kongen kan i forskrift fastsette særskilte saksbehandlingsfrister for godkjenninger etter denne paragraf.

25. I lov 17. desember 2004 nr. 101 om europeisk meldeplikt for tekniske regler gjøres følgende endringer:

Gjeldende kapittel VI blir nytt kapittel VII. Gjeldende §§ 16 til 17 blir nye §§ 19 til 20.

Nytt kapittel VI med §§ 16 til 18 skal lyde:

Kapittel VI Meldeplikt for krav til tjenestevirksomhet

§ 16. Virkeområde for kapittel VI

For §§ 17 og 18 skal tjenesteloven kapittel 1 gjelde.

§ 17. Meldeplikt for visse krav til tjenestevirksomhet i riket

Forslag til følgende krav til å starte og utøve tjenestevirksomhet i riket skal meldes til EFTAs overvåkingsorgan gjennom departementet:

- a) kvantitative eller geografiske begrensninger,
- b) plikt for tjenesteyter til å ha en bestemt juridisk form,
- c) krav knyttet til eierskap i et foretak,

- d) krav om at en tjeneste bare kan ytes av tjenesteytere innenfor et bestemt yrke, unntatt krav som gjelder lovregulerte yrker som reguleres av EØS-avtalen vedlegg VII punkt 1 (direktiv 2005/36/EF) om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.
- e) krav om minste antall ansatte,
- f) krav om minstepriser eller høyeste priser for en tjeneste, og
- g) krav om å yte andre nærmere angitte tjenester sammen med hovedytelsen.

Meldingen skal inneholde forslag til krav på norsk og engelsk og skal vise at kravet

- a) verken direkte eller indirekte forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap eller etableringsstat,
- b) er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, og
- c) er egnet og nødvendig for å oppnå formålet med kravet.

§ 18. Meldeplikt for krav til tjenesteytere fra annen EØS-stat

Forslag til krav som kan gjøres gjeldende overfor en tjenesteyter fra en annen EØS-stat i henhold til tjenesteloven §§ 16 og 17, skal meldes til EFTAs overvåkingsorgan gjennom departementet.

Meldingen skal inneholde forslag til krav på norsk og engelsk og skal vise at kravet

- a) verken direkte eller indirekte forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap eller etableringsstat,
- b) er begrunnet ut fra hensynet til offentlig orden og sikkerhet, folkehelsen eller miljøvern, og
- c) er egnet og nødvendig for å oppnå formålet med kravet.

26. I lov av 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling, skal § 2–3 nytt fjerde ledd lyde:

(4) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelse til å drive eiendomsmegling, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

27. I lov av 27. februar 2009 nr. 10 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser skal § 5 nytt annet ledd lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tildeling av vederlagsfrie kvoter etter §§ 7 og 8 og for godkjenning av den kvotepliktiges rapportering av klimagassutslipp etter § 17, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

28. I lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd, skal ny § 30a lyde:

§ 30a. Forholdet til tjenesteloven

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse.

Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven og forvaltningsloven.

19. juni Lov nr. 104 2009

Lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet

Ot.prp.nr.48 (2008–2009), Innst.O.nr.106 (2008–2009) og Besl.O.nr.106 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 9. og 16. juni 2009. Fremmet av Olje- og energidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet.

I

I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 2–1 første ledd skal lyde:

Etter åpning av et område i henhold til § 3–1 kan departementet tildele juridisk person tillatelse til undersøkelse etter petroleum i begrensede områder av havbunnen eller i dens undergrunn. Undersøkelsestillatelse kan også tildeles fysisk person hjemmehørende i en EØS-stat.

§ 3–9 tredje ledd skal lyde:

Kongen skal ved tildeling fastsette hvor stor del av området for utvinningstillatelsen rettighetshaver kan kreve forlengelse for etter annet ledd. Departementet kan etter søknad samtykke i at rettighetshaver beholder mer enn det området som er fastsatt ved tildeling etter bestemmelsen her.

§ 4–8 første ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan bestemme at innretninger som omfattes av §§ 4–2 og 4–3 og som eies eller brukes av rettighetshaver, kan brukes av andre hvis hensynet til rasjonell drift eller samfunnsmessige hensyn tilsier det, og departementet finner at slik bruk ikke er til urimelig fortrengsel for rettighetshavers eget behov eller for en som allerede er sikret rett til bruk.

§ 4–8 annet ledd skal lyde:

Avtale om bruk av innretninger som omfattes av § 4–2 og § 4–3, skal forelegges departementet til godkjenning med mindre departementet bestemmer noe annet. Departementet kan ved godkjenning av avtale etter første punktum eller hvis det ikke oppnås enighet om slik avtale innen rimelig tid, samt ved pålegg etter første ledd, fastsette tariff og andre vilkår eller senere endre de vilkårene som er blitt avtalt, godkjent eller fastsatt, for å sikre at prosjekter blir gjennomført ut fra hensynet til ressursforvaltning og at eieren av innretningen gis en rimelig fortjeneste blant annet ut fra investering og risiko.

§ 4–8 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan, på tilsvarende vilkår som nevnt i første ledd første punktum, bestemme at innretninger kan brukes av andre i forbindelse med behandling, transport og lagring av CO₂. Annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 4–9 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan fastsette at lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker ikke skal gjelde for den som har et særlig operatøransvar etter første ledd.

§ 5–3 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom en tillatelse eller andel i tillatelse overdras, jf. § 10–12 første ledd, skal den overdragende rettighetshaver være subsidiært økonomisk ansvarlig overfor de øvrige rettighetshavere for kostnadene ved gjennomføringen av vedtak om disponering. Den overdragende rettighetshaver skal også være subsidiært ansvarlig overfor staten dersom utgifter knyttet til departementets vedtak om tiltak jf. sjette ledd ikke dekkes av rettighetshaver eller annen ansvarlig. Det økonomiske ansvar etter første og annet punktum beregnes på grunnlag av størrelsen på den overdratte andel og fremmes mot overdragende rettighetshaver etter fradrag for skatteverdien av kostnadene som pådras ved gjennomføringen av disponeringsvedtaket. Den overdragende rettighetshavers forpliktelser består ved senere overdragelser av andelen eller deler av denne, likevel slik at krav først skal rettes mot det selskap som sist overdro andelen. Det økonomiske ansvaret er begrenset til kostnader knyttet til innretninger, herunder brønner, som eksisterte på overdragelsestidspunktet.

§ 5–3 tredje, fjerde, femte og sjette ledd blir hhv. nytt fjerde, femte, sjette og syvende ledd.

§ 9–5 annet og tredje ledd oppheves.

§ 10–1 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

Når det foreligger særlige grunner, kan departementet påby at petroleumsvirksomheten stanses i nødvendig utstrekning eller sette særlige vilkår for fortsettelse.

Når vedtak som nevnt i tredje ledd er begrunnet i forhold som ikke skyldes rettighetshaver, kan departementet etter søknad forlenge det tidsrom som tillatelsen gjelder for og i rimelig utstrekning lempet på de forpliktelser som påhviler rettighetshaver.

§ 10–18 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi pålegg om at fartøy som driver undersøkelse etter petroleum skal ha om bord og bruke utstyr som overvåker og rapporterer aktiviteten til fartøyet, som for eksempel satellittporingsutstyr og ferdskrivers.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 105 2009

Lov om endringer i energiloven

Ot.prp.nr.62 (2008–2009), Innst.O.nr.104 (2008–2009) og Besl.O.nr.107 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 9. og 16. juni 2009. Fremmet av Olje- og energidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lov:

Lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven).

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) gjøres følgende endringer:

§ 1–4 skal lyde:

§ 1–4. (Statens anlegg)

Lovens bestemmelser i §§ 2–2 annet og tredje ledd, 3–2, 3–3, 3–4, 3–6, 10–2 og 10–3 gjelder ikke for statens anlegg.

§ 3–1 første ledd første punktum skal lyde:

Anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi, kan ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon.

§ 3–1 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan ved forskrift fastsette unntak fra konsesjonsplikt etter denne bestemmelse for nærmere bestemte lavspenningsanlegg.

§ 3–2 første ledd skal lyde:

Innen et område kan konsesjon gis for bygging, eierskap og drift av anlegg for fordeling av elektrisk energi mellom spenningsnivåer som fastsettes av departementet.

Ny § 3–4 skal lyde:

§ 3–4. (Tilknytningsplikt)

Alle som innehar konsesjoner for nettanlegg etter dette kapittel, har plikt til å tilknytte nye anlegg for produksjon av elektrisk energi og nye anlegg for uttak av elektrisk energi som ikke omfattes av § 3–3, og om nødvendig investere i nettanlegg. Den samme plikten gjelder ved produksjons- og forbruksøkninger som medfører behov for investeringer i nett. Plikten til å foreta nødvendige investeringer i nettanlegg etter denne bestemmelsen gjelder alle konsesjonærer der tilknytningen utløser et investeringsbehov.

Departementet kan gi unntak fra tilknytnings- og investeringsplikten for produksjon, dersom tiltaket ikke er samfunnsmessig rasjonelt.

Departementet kan i ekstraordinære tilfeller gi unntak fra tilknytnings- og investeringsplikten for forbruk.

Nåværende §§ 3–4 og 3–5 blir nye §§ 3–5 og 3–6.

§ 5–1 første ledd første punktum skal lyde:

Fjernvarmeanlegg kan ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon.

II

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 106 2009

Lov om endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og i vannressursloven (utleie av vannkraftproduksjon mv.)

Ot.prp.nr.66 (2008–2009), Innst.O.nr.105 (2008–2009) og Besl.O.nr.108 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 9. og 16. juni 2009. Fremmet av Olje- og energidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v.
- 2 Lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer.
- 3 Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).

I

I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. gjøres følgende endringer:

§ 4 tredje ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan gi samtykke til at eksisterende bruksretter, tidsbegrensede langsiktige disposisjonsretter og leieforhold som nevnt i første ledd overdras til foretak mv. som nevnt i § 2 første ledd i forbindelse med omorganisering eller liknende.

§ 4 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan gi samtykke til at foretak mv. som oppfyller vilkårene i § 2 første ledd, kan erverve tidsubegrenset medeierskap til vannkraftproduksjon.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Eier av utbygde konsesjonspliktige vannfallsrettigheter kan inngå avtale med driftsoperatør om drift og vedlikehold av kraftverk og tilhørende anlegg for en periode inntil 15 år.

Eier av utbygde konsesjonspliktige vannfallsrettigheter kan inngå avtale om utleie av kraftverk og tilhørende anlegg til en leietaker for en periode inntil 15 år. Fremleie er ikke tillatt.

Avtaler etter første og annet ledd må godkjennes av departementet. Eier av utbygde konsesjonspliktige vannfallsrettigheter er ansvarlig for all bortsetting i henhold til konsesjoner meddelt etter denne lov, lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer (vassdragsreguleringsloven), lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) eller tidligere vassdragslovgivning.

Kongen gir nærmere forskrifter om vilkårene for å inngå avtaler etter første og annet ledd, herunder om krav til eiers organisasjon og kompetanse, krav om kompetanse og stedlig representasjon for driftsoperatører og leietakere og om ikrafttredelse.

II

I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer gjøres følgende endringer:

§ 12 post 17 skal lyde:

Det er adgang til i konsesjonen å oppstille ytterligere betingelser, herunder pålegg om opprettelse av næringsfond, for den enkelte kommune, når dette i det enkelte tilfelle finnes påkrevd av allmenne hensyn eller til ivaretagelse av private interesser som blir skadelidende. Fondet forfaller til betaling når konsesjonen gis. For næringsfondet gjelder for øvrig bestemmelsene i § 11 post 2 annet ledd annet til siste punktum, post 3 og post 4 så langt de passer. Blir ytelser til slike fond fastsatt som årlige innbetalinger skal det årlige beløp justeres på samme måte som fastsatt for årlige erstatninger i § 16 post 5 sjuende ledd.

§ 25 skal lyde:

§ 25. Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov.

Betalingsfristen for ilagt gebyr er fire uker fra vedtakstidspunktet. Ilagt gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Krav på gebyr innkreves av Statens innkrevingssentral. Innkrevingssentralen kan inndrive kravet ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2–7. Innkrevingssentralen kan også inndrive kravet ved å stifte utleggs pant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevingssentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7–9 første ledd.

Dersom en overtredelse som kan medføre overtredelsesgebyr etter første ledd er begått av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket. Dette gjelder selv om overtredelsesgebyr ikke kan ilegges noen enkeltperson. Med foretak menes her selskap, enkeltpersonforetak, stiftelse, forening eller annen sammenslutning, bo eller offentlig virksomhet.

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av sanksjonen skal det særlig legges vekt på;

- a) overtredelsens grovhet,
- b) om overtreder ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme overtrederes interesser,
- d) om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse,
- f) overtrederes økonomiske evne.

III

I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann gjøres følgende endringer:

Ny § 60a skal lyde:

§ 60a. (*Overtredelsesgebyr*)

Vassdragsmyndighetene kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov. Det samme gjelder slik overtredelse av vilkår fastsatt i eller i medhold av konsesjon etter tidligere lovgivning om vassdragene.

Betalingsfristen for ilagt gebyr er fire uker fra vedtakstidspunktet. Ilagt gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Krav på gebyr innkreves av Statens innkrevingssentral. Innkrevingssentralen kan inndrive kravet ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2–7. Innkrevingssentralen kan også inndrive kravet ved å stifte utleggs pant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevingssentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7–9 første ledd.

Dersom en overtredelse som kan medføre overtredelsesgebyr etter første ledd er begått av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket. Dette gjelder selv om overtredelsesgebyr ikke kan ilegges noen enkeltperson. Med foretak menes her selskap, enkeltpersonforetak, stiftelse, forening eller annen sammenslutning, bo eller offentlig virksomhet.

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmåling av sanksjonen skal det særlig legges vekt på:

- a) overtredelsens grovhet,
- b) om overtreder ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme overtrederes interesser,
- d) om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse,
- f) overtrederes økonomiske evne.

IV

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

19. juni Lov nr. 107 2009

Lov om endringer i jernbaneloven, jernbaneansvarsloven og COTIF-loven

Ot.prp.nr.63 (2008–2009), Innst.O.nr.71 (2008–2009) og Besl.O.nr.87 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 26. mai og 4. juni 2009. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Jf. EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 24g (direktiv 2007/59/EF). Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 10. juni 1977 nr. 73 om jernbaneansvar (jernbaneansvarsloven).
- 2 Lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven).
- 3 Lov 10. desember 2004 nr. 82 om Overenskomst om internasjonal jernbanetraffikk (COTIF-loven).

I

I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1. (Lovens virkeområde)

Loven gjelder anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane, forstadsbane og lignende sporbundet transportmiddel. Loven gjelder også faste og løse innretninger og all aktivitet knyttet til jernbane.

§ 3 d skal lyde:

§ 3 d. (Krav til personell med oppgaver knyttet til sikkerheten ved jernbane samt behandling av opplysninger mv.)

Fører av rullende materiell og annet personell som skal utføre oppgaver knyttet til sikkerheten ved jernbane må oppfylle de vilkår som tilsynsmyndigheten fastsetter om kvalifikasjoner, alder, helse, fysisk og psykisk skikkethet, vandel, edruskap, utdanning, opplæring og trening m.m. Tilsynsmyndigheten kan kreve at personell nevnt i første punktum skal ha sertifisering som viser at de oppfyller vilkårene. Sertifiseringen kan bestå av en offentlig godkjenning og en intern godkjenning gitt av den som driver jernbanevirksomhet.

Tilsynsmyndigheten kan behandle opplysninger om forhold nevnt i første ledd samt gi nærmere forskrifter om behandlingen av personopplysninger knyttet til sertifisering av personell.

Tilsynsmyndigheten kan gi nærmere forskrifter om hvilke personellgrupper som skal omfattes av første ledd, og om utstedelse, fornyelse og tilbakekall mv. av intern godkjenning gitt av den som driver jernbanevirksomhet.

Ny § 3 e skal lyde:

§ 3 e. (Krav til leger og psykologer mv.)

Tilsynsmyndigheten kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om godkjenning av leger og psykologer som skal vurdere om personell nevnt i § 3 d første ledd, oppfyller de kravene til helse, fysisk og psykisk skikkethet som er gitt med hjemmel i § 3 d.

Personer med godkjenning etter første ledd plikter uavhengig av annen lovpålagt taushetsplikt å rapportere til tilsynsmyndigheten om forhold som er av betydning for å oppnå eller inneha godkjenning etter § 3 d. Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for tilsynsmyndigheten og som i slike tilfeller mottar eller behandler opplysninger som er undergitt strengere taushetsplikt enn det som følger av forvaltningsloven, er underlagt tilsvarende strenge taushetsplikt.

Ny § 3 f skal lyde:

§ 3 f. (Opplæring mv.)

Tilsynsmyndigheten kan i forskrift stille nærmere krav til personer og virksomheter som driver opplæring, eksaminering og evaluering mv. av personell som er omfattet av § 3 d.

§ 3 e blir ny § 3 g og skal lyde:

§ 3 g. (Tilbakekall av offentlig godkjenning mv.)

Tilsynsmyndigheten kan tilbakekalle den offentlige godkjenningen etter § 3 d første ledd for bestemt tid, inntil videre eller for resten av gyldighetstiden, dersom innehaveren i eller utenfor tjeneste gjør seg skyldig i forseelse av betydning for tjenesten eller om han ellers ikke oppfyller vilkårene for den offentlige godkjenningen.

Den offentlige godkjenningen skal tilbakekalles for minst ett år dersom innehaveren blir ilagt straff for overtredelse av forbudet i §§ 3 a eller 3 b. Dersom innehaveren i de siste 5 år er ilagt straff for en av de nevnte overtredelser, skal den offentlige godkjenningen tilbakekalles for alltid.

Når tilsynsmyndigheten finner grunn til å anta at det foreligger et forhold som kan begrunne tilbakekall, kan den straks sette den offentlige godkjenningen ut av kraft inntil spørsmålet om tilbakekall er avgjort. Er det innledet politietterforskning mot innehaveren, har politiet tilsvarende adgang til å sette den offentlige godkjenningen ut av kraft, men ikke for lenger tid enn 3 uker uten samtykke fra tilsynsmyndigheten.

Tilsynsmyndigheten kan fastsette nærmere bestemmelser om tilbakekall av den offentlige godkjenningen etter paragrafen her, samt i enkeltvedtak sette ned tilbakekallstiden under minstetiden fastsatt i annet ledd, når det foreligger særdeles formildende omstendigheter og tilbakekall for så lang tid som fastsatt vil virke urimelig hardt.

Når den offentlige godkjenningen er tilbakekalt eller satt ut av kraft, skal dokumentet innleveres til tilsynsmyndigheten.

Ny § 7 c skal lyde:

§ 7 c. (Passasjerrettigheter)

Kongen kan gi forskrift om gjennomføring og utfylling av Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1371/2007 av 23. oktober 2007 om jernbanepassasjerers rettigheter og forpliktelser med senere endringer, herunder om gebyr for etablering og drift av klageorgan etter denne.

§ 11 skal lyde:

§ 11. (Tilsyn)

Departementet eller den myndighet som departementet bestemmer, fører tilsyn med at bestemmelser gitt i eller i medhold av loven overholdes.

Enhver plikter etter pålegg fra tilsynsmyndigheten å gi de opplysninger den krever for å utføre sine oppgaver, samt for samme formål å gi tilsynsmyndigheten tilgang til anlegg, utstyr, annet materiell, dokumenter mv.

Tilsynsmyndigheten kan gi pålegg om korrigerende tiltak.

Tilsynsmyndigheten kan påby stans av driften helt eller delvis når sikkerhetsmessige hensyn krever det. Om nødvendig kan den kreve politiets hjelp til å gjennomføre påbudet.

Departementet kan videre tilbakekalle tillatelse gitt i medhold av loven ved brudd på vilkår eller krav som er satt for virksomheten.

II

I lov 10. juni 1977 nr. 73 om jernbaneansvar skal § 2 nye tredje og fjerde ledd lyde:

Fra lovens regler om ansvaret i kapittel II jf. kapittel IV unntas også befordring som er omfattet av Europaparlaments- og rådsforordning (EF) 2007/1371 av 23. oktober 2007 om jernbanepassasjerers rettigheter og forpliktelser, jf. jernbaneloven § 7 c. Første punktum omfatter bare jernbanevirksomhet som trafikkerer det nasjonale jernbanenettet, jf. jernbaneloven § 8.

Der det gjelder unntak fra transportørens ansvar etter reglene i Bilag I artikkel 26 nr. 2 bokstav a og c i nevnte forordning, jf. også artikkel 33 nr. 1, skal det likevel svares erstatning etter reglene om ansvarsgrunnlaget i §§ 3 og 4 jf. § 12 annet ledd i loven her. Begrensningsbeløpet for skade på reisegods som nevnt i Bilag I artikkel 33 nr. 1 i nevnte forordning, jf. Bilag 1 artikkel 34, skal følge reglene i § 5 første ledd. For ansvaret etter første og annet punktum gjelder ellers reglene i forordningen.

III

I lov 10. desember 2004 nr. 82 om Overenskomst om internasjonal jernbanetrafikk skal § 2 a nytt annet punktum lyde:

For befordring som er omfattet av Europaparlaments- og rådsforordning (EF) 2007/1371 av 23. oktober 2007 om jernbanepassasjerers rettigheter og forpliktelser, jf. jernbaneloven § 7 c, gjelder reglene i første punktum med tillegg av reglene i nevnte forordning.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

19. juni Lov nr. 108 2009**Lov om endringer i yrkestransportlova og jernbaneloven**

Ot.prp.nr.60 (2008–2009), Innst.O.nr.74 (2008–2009) og Besl.O.nr.86 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hv. 26. mai og 4. juni 2009. Fremja av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgjande lover:

- 1 Lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven).
- 2 Lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova).

I

Lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova) blir endra slik:

§ 5 skal lyde:

§ 5. Løyve for godstransport med motorvogn

(1) Den som mot vederlag vil drive godstransport med motorvogn eller motorvogn med tilhengar, med tillaten totalvekt over ei vektgrense som vert nærare fastsett av departementet må ha løyve. Det same gjeld den som utfører godstransport mot vederlag med motorvogn som elles er fritaken frå kravet til løyve i medhald av § 16, når transporten kan sjåast som ledd i næringsverksemd. § 4 andre ledd gjeld tilsvarande.

(2) Som motorvogn etter denne lova reknast varebil, lastebil, kombinert bil og trekkbil tillaten brukt på offentlig veg.

§ 8 skal lyde:

§ 8. Tildeling av løyve ved konkurranse

(1) Tildeling av løyve etter §§ 6 og 7 kan skje ved konkurranse.

(2) Reglane i arbeidsmiljøloven §§ 16–2 til 16–7, om arbeidstakarane sine rettar ved overdraging av verksemd gjeld tilsvarande når løyvet blir tildelt ved konkurranse, dersom verksemda etter konkurranse blir driven med same type transportmiddel som før.

(3) Løyvestyresmakta skal informere dei som vil delta i konkurransen, om kor mange tilsette den verksemda har som no har løyvet knytt til den rutetenesta konkurransen gjeld, og om deira alder, ansiennitet og lønns- og arbeidsvilkår.

(4) Løyvestyresmakta kan krevje informasjonen nemnt i tredje ledd frå den som har løyve etter §§ 6 eller 7.

(5) Den som får tildelt løyve gjennom konkurranse, må forplikte seg til å sikre at dei tilsette som direkte arbeider med å oppfylle kontrakten, får lønns- og arbeidsvilkår som ikkje er dårlegare enn det som følgjer av gjeldande landsomfattande tariffavtale, eller det som elles er normalt for vedkommande stad og yrke. Tilsvarande plikt gjeld òg for underleverandørar.

(6) Andre til femte ledd gjeld òg når konkurranse blir gjennomført av administrasjonsselskap på oppdrag frå løyvestyresmakta.

(7) Departementet kan gje nærare forskrift om konkurranse.

§ 16 fjerde ledd blir oppheva.

I §§ 22, 24 og 27 skal uttrykket «anbod» endrast til «konkurranse».

§ 37 a tredje ledd skal lyde:

Kjøresetel blir utferda for 10 år. For person som er fylt 60 år blir kjøresetelen utferda for 5 år, men ikkje lenger enn til innehavaren fyller 75 år. Etter fylte 70 år må gyldig legeattest som ikkje er eldre enn 1 år, takast med for at kjøresetelen skal vere gyldig. Dersom særlege helseforhold tilseier det, skal perioden kjøresetelen er gyldig for setjast kortare.

I § 37 h første ledd andre punktum skal «Statens helsetilsyn» endrast til «Helsedirektoratet».

Ny § 40 a skal lyde:

§ 40 a. Lovbrotsgеbyr

(1) Den som med vilje eller aktløyse bryt § 38, kan påleggjast lovbrotsgеbyr. Når slikt lovбrot er gjort av nokon som har handla på vegne av eit føretak, kan lovbrotsgеbyr påleggjast føretaket. Dette gjeld sjølv om lovbrotsgеbyr ikkje kan bli pålagd nokon einskild person. Med føretak er her meint selskap, enkeltmannsføretak, stifting, foreining eller anna samanslutning, bu eller offentlig verksemd. Lovbrotsgеbyr kan påleggjast av tenestemann frå politiet og Statens vegvesen, eller av annan offentlig tenestemann som departementet har gjeve rett til å føre kontroll etter denne lova.

(2) Når ikkje anna er bestemt, er fristen for å betale lovbrotsgеbyr fire veker.

(3) Endeleg vedtak om lovbrotsgеbyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

(4) Departementet kan gje forskrifter om fastsetjing og gjennomføring av pålegg om lovbrotsgеbyr.

Forskriftene kan innehalde reglar om rente og tilleggsgebyr dersom lovbrotsgebyr ikkje blir betalt ved forfall, og om at også andre enn den som er pålagt sanksjonen, er ansvarleg for at dette blir betalt.

II

Lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven) blir endra slik:

Ny § 8 g skal lyde:

§ 8 g. *(Arbeidstakernes rettigheter ved konkurranse om avtale om persontransport med jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane)*

Reglene i arbeidsmiljøloven §§ 16–2 til 16–7 om arbeidstakernes rettigheter ved virksomhetsoverdragelse gjelder tilsvarende ved konkurranse om avtale om persontransport med jernbane, dersom virksomheten etter konkurransen blir drevet med samme type transportmiddel som før.

Oppdragsgiveren skal informere de som vil delta i konkurransen, om hvor mange ansatte i den virksomheten som driver den transporten oppdraget gjelder, som blir berørt av konkurransen, og om deres ansiennitet, alder og lønns- og arbeidsvilkår.

Fylkeskommunen kan i forbindelse med slik konkurranse kreve informasjonen nevnt i andre ledd, utlevert fra enhver virksomhet som driver persontransport med jernbane.

Den som får tildelt avtale om persontransport med jernbane gjennom konkurranse, må forplikte seg til å sikre at de ansatte som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, får lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av gjeldende landsomfattende tariffavtale, eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke. Tilsvarende plikt gjelder også for underleverandører.

III

Iverksettning og overgangsføresegner

1. Lova gjeld frå 1. januar 2010.
2. Endringar i yrkestransportlova § 8 gjeld likevel frå 1. september 2009.
3. Endringar i jernbaneloven § 8 g gjeld likevel frå 1. september 2009.
4. Endringar i yrkestransportlova § 37 a gjeld likevel frå 1. juli 2009.
5. Endringar i yrkestransportlova §§ 5 og 16 gjeld likevel frå den tid Kongen fastset.
6. Endringar i yrkestransportlova § 8 andre til fjerde ledd og jernbaneloven § 8 g gjeld berre for konkurransar som er lyst ut etter at lova tek til å gjelde.
7. Lovbrotsgebyr etter yrkestransportlova § 40 a kan berre påleggjast for brot på § 38 som har skjedd etter at lova tek til å gjelde.

19. juni Lov nr. 109 2009

Lov om overføring av rettigheter og forpliktelser ved omklassifisering av veg etter vegloven § 62 tredje ledd i forbindelse med forvaltningsreformen

Ot.prp.nr.68 (2008–2009), Innst.O.nr.83 (2008–2009) og Besl.O.nr.91 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 2. og 10. juni 2009. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endringer i følgende lover:

- 1 Veglov 21. juni 1963 nr. 23.
- 2 Vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4.

§ 1. Formål

Formålet med denne loven er å regulere visse overgangsspørsmål som oppstår ved omklassifiseringen av veg etter reglene i vegloven § 62 tredje ledd, i forbindelse med at ansvaret for øvrig riksvegnett med tilhørende riksvegferjeforbindelser overføres fra staten til fylkeskommunene og Oslo kommune fra 1. januar 2010.

§ 2. Overføring av rettigheter og forpliktelser

Ved omklassifiseringen nevnt i § 1 av øvrig riksveg med tilhørende riksvegferjeforbindelser til fylkesveg overtar fylkeskommunen statens privatrettslige rettigheter og forpliktelser knyttet til vegen og riksvegferjeforbindelsen med frigjørende virkning for staten. Samtidig overføres offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser mv. som staten innehar for vegen, til fylkeskommunen. Ved slik omklassifisering av riksveg til kommunal veg i Oslo overtar Oslo kommune statens rettigheter og forpliktelser mv. etter reglene i første og annet punktum.

Ved omklassifiseringen nevnt i § 1 av fylkesveg til riksveg overtar staten fylkeskommunens privatrettslige rettigheter og forpliktelser knyttet til vegen med frigjørende virkning for fylkeskommunen. Samtidig overføres offentlige rettigheter, konsesjoner, tillatelser mv. som fylkeskommunen innehar for vegen, til staten. Ved slik omklassifisering av kommunal veg til riksveg overtar staten kommunens rettigheter og forpliktelser etter reglene i første og annet punktum.

Fordringshavere og andre rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at overføringen utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

Ved uenighet mellom stat og fylkeskommune eller Oslo kommune om hvilke rettigheter eller forpliktelser mv. som er overtatt etter reglene i første og annet ledd, kan hvert av organene bringe spørsmålet inn for Kongen til avgjørelse. Søksmål om spørsmål som nevnt i første punktum kan bringes inn for de alminnelige domstolene først når muligheten til å få saken avgjort av Kongen er nyttet. Kongens avgjørelse etter første punktum har ingen virkning overfor private fordringshavere og rettighetshavere. Annet punktum gjelder ikke for søksmål mot eller fra private fordringshavere og rettighetshavere.

§ 3. Endringer i andre lover

1. I veglov 21. juni 1963 nr. 23 gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd oppheves.

§ 10 nytt tredje ledd skal lyde:

Når det gjeld arbeid med saker som gjeld fylkesvegar, er det fylkeskommunen som har ansvaret som arbeidsgjevar etter reglane i skadeserstatningslova § 2–1 for dei tilsette ved regionvegkontoret.

Nåværende tredje ledd blir fjerde ledd.

§ 16 første punktum skal lyde:

Departementet gir nærare føresegnar om drift og vedlikehald av offentlig veg.

§ 29 annet ledd første punktum skal lyde:

Byggegrensene skal gå i ein avstand på 50 meter frå riksveg og fylkesveg og 15 meter frå kommunal veg.

§ 29 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Føresegnene i dette leddet gjeld dersom ikkje anna følgjer av føresegnene i tredje, fjerde og femte ledd.

§ 29 nytt fjerde ledd skal lyde:

For fylkesveg kan fylkeskommunen for særskilt fastsett strekning sette byggegrensa til ein mindre avstand enn den som er nemnt i andre ledd, likevel ikkje mindre enn 15 meter.

§ 29 nåværende fjerde til sjette ledd blir femte til sjuende ledd.

§ 29 femte ledd første punktum skal lyde:

Ved kryss i plan mellom

- 1) offentlege vegar,
- 2) offentlege vegar og andre vegar som er opne for allmen ferdsle,
- 3) offentlege vegar og jarnveg eller sporveg,

skal byggegrensa følgje den rette lina mellom punkt på midtlina åt vegane (jernbana, sporvegen) 60 meter frå skjeringspunktet åt midtlinene ved kryss med riksveg og fylkesveg og 40 meter frå skjeringspunktet ved andre kryss.

§ 29 sjette ledd første punktum skal lyde:

Før det blir tatt avgjerd etter tredje, fjerde eller femte ledd, skal vedkomande kommune få høve til å seie si meining.

§ 40 annet ledd siste punktum oppheves.

§ 52 nytt annet ledd skal lyde:

Omregistrering i grunnboka eller matrikkelen i samband med overføring av vegmyndighet skjer ved namneendring. Det skal ikkje betales dokumentavgift etter § 6 i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift eller rettsgebyr etter § 21 i lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr ved overføringa.

§ 62 nye tredje og fjerde ledd skal lyde:

Samferdselsdepartementet kan med samtykke frå Stortinget ta opp veg som riksveg og gjere vedtak om at riksveg vert gjort om til fylkesveg eller kommunal veg i samband med gjennomføring av forvaltningsreforma utan at føresegnene i §§ 3 og 7 er følgt.

Departementet gjev nærare føresegnar som pålegg fylkeskommunane, kommunane og private å innhente, kvalitetssikre, formidle og standardisere data som gjeld det offentlege vegnett og trafikken på det, og å dekke utgifter i samband med dette.

2. I vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 skal § 40 a nytt annet ledd lyde:

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om at fylkeskommunen, i Oslo Oslo kommune, pålegges å utarbeide og gjennomføre ulike tiltak knyttet til trafiksikkerhet.

§ 4. Ikrafttredelse

1. Endringene i vegloven § 62 tredje ledd trer i kraft straks.
2. Loven ellers gjelder fra 1. januar 2010.

19. juni Lov nr. 110 2009**Lov om endringer i helsepersonelloven**

Ot.prp.nr.83 (2008–2009), Innst.O.nr.122 (2008–2009) og Besl.O.nr.149 (2008–2009). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 15. og 18. juni 2009. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Endring i følgende lov:

Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).

I

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. skal § 53 lyde:

§ 53. Tildeling av autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning

Helsedirektoratet eller den det bemyndiger gir autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning mot nærmere fastsatt godtgjørelse. Helsedirektoratet eller den det bemyndiger gir også rett til å utøve yrke som helsepersonell midlertidig i Norge uten norsk autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning, jf. § 52 første ledd. Departementet kan i forskrift pålegge den enkelte utdanningsinstitusjon og andre med utdanningsansvar å gi autorisasjon for utdanninger der det ikke kreves praktisk tjeneste (turnustjeneste), jf. § 48 andre ledd bokstav b.

Helsedirektoratet eller den det bemyndiger kan nekte en søker autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller rett til å utøve yrke som helsepersonell midlertidig i Norge uten norsk autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning, hvis det foreligger omstendigheter som ville gitt grunnlag for tilbakekall etter § 57.

Vedtak etter bestemmelsens første og andre ledd er enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Hvis det er grunn til å tro at tilbakekallsgrunn foreligger, kan Helsedirektoratet eller den det bemyndiger pålegge helsepersonell å underkaste seg undersøkelser som omtalt i § 60.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

15. juni Nr. 669 2009**Forskrift om samvirke mellom bestemmelsen i plan- og bygningsloven 14. juni 1985 nr. 77 og bestemmelsene i plan- og bygningsloven 27. juni 2008 nr. 71**

Hjemmel: Fastsatt av Miljøverndepartementet 15. juni 2009 med hjemmel lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) § 34–2 siste ledd. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

§ 1. Virkeområde

Forskriften angir hvordan reglene i plandelen skal virke sammen med de ikke opphevede reglene i plan- og bygningsloven 14. juni 1985 nr. 77, kapittel VIII–XXI, heretter kalt pbl.85.

§ 2. Tiltak

I § 1–6 i plandelen, skal første ledd vise til § 93 i pbl.85 i stedet for til § 20–1. I annet ledd, første punktum skal det i stedet for til kapittel 20 vises til kapittel XVI. Saksbehandling, ansvar og kontroll, i pbl.85. I annet punktum skal det i stedet for oppstillingen i a)–c) vises til § 93 annet ledd i pbl.85.

§ 3. Felles behandling av plan- og byggesak

I § 1–7 i plandelen skal det i stedet for til § 21–4, i tillegg til § 12–5 i plandelen også vises til § 95 i pbl.85.

§ 4. Rettsvirkning av kommuneplanens arealdel

I § 11–6 tredje ledd i plandelen skal det i stedet for til § 20–1 a–m vises til § 93 i pbl.85.

§ 5. Generelle bestemmelser til kommuneplanens arealdel

I § 11–9 nr. 2 i plandelen skal det i stedet for til § 17–2 vises til § 64b i pbl.85.

I nr. 3 første punktum skal det i stedet for til § 18–1 vises til § 67 i pbl.85. I annet punktum skal det i stedet for til § 27–5 vises til § 66a i pbl.85.

I nr. 5 skal det i stedet for til § 28–7 og § 31–6 vises til § 69 og § 91a i pbl.85.

§ 6. Bestemmelser til arealformål

I § 11–10 nr. 5 i plandelen skal det i stedet for til § 20–4 vises til § 86 i pbl.85.

§ 7. Reguleringsplan

I § 12–1 tredje ledd i plandelen skal det i stedet for til § 20–1 vises til § 93 i pbl.85.

§ 8. Rettsvirkning av reguleringsplan

I § 12–4 andre ledd i plandelen skal det i stedet for til § 31–2 vises til § 87 i pbl.85.

I tredje ledd skal det i stedet for til § 20–1 a–m, § 20–2 og § 20–3 vises til § 81, § 86a, § 86b og § 93 i pbl.85. I fjerde ledd skal det i stedet for kapittel 16 vises til kapittel VIII i pbl.85. I siste ledd, siste punktum, skal det i stedet for § 21–9 vises til § 96 i pbl.85.

§ 9. Bestemmelser i reguleringsplan

I § 12–7 nr. 8 i plandelen skal det i stedet for til § 27–5 vises til § 66a i pbl.85. Tilknytningsplikt til fjernvarmeanlegg vil være avhengig av kommunal vedtekt til § 66a.

§ 10. Grunneiers rett til å kreve innløsning ved kommuneplanens arealdel

Bestemmelsene i § 21. Innløsning i pbl.85 gjelder fortsatt og skal anvendes også på innløsningskrav på planer vedtatt etter ny plandel.

§ 11. Grunneiers rett til å kreve innløsning ved reguleringsplan

Bestemmelsene i § 42. Grunneiers rett til å kreve innløsning i pbl.85, gjelder fortsatt og skal anvendes også på innløsningskrav på planer etter ny plandel.

§ 12. Erstatning for tap ved reguleringsplan

Bestemmelsen i § 32. Erstatning for tap ved reguleringsplan i pbl.85 skal fortsatt gjelde og skal anvendes også mot erstatningskrav som følge av planer vedtatt etter ny plandel.

§ 13. Dispensasjon

Bestemmelsene i § 19–1, § 19–2, § 19–3 og § 19–4 gjelder også for behandlingen av søknader om dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av pbl.85. Søknader som er sendt kommunen før ny plandel trer i kraft skal behandles etter § 7 i pbl.85.

I § 19–1 i plandelen skal det i første punktum i stedet for til § 21–3 vises til § 94 i pbl.85. I annet punktum skal det i stedet for kapittel 20 vises til § 93 i pbl.85.

§ 14. Opparbeidelsesplikt

§ 67 og § 67a i pbl.85 som fortsatt gjelder skal også gjelde for planer vedtatt med hjemmel i plandelen.

§ 15. Utbyggingsavtaler

Kapittel XI–A i pbl.85 gjelder også for kommunale arealplaner som er vedtatt i medhold av plandelen.

§ 16. Gebyr

§ 109. Gebyr i pbl.85 skal også gjelde for behandlingen av private forslag til detaljregulering etter plandelen. Adgangen til å kreve gebyr er begrenset til kommunens arbeide med forslaget inntil det besluttes at planen skal fremmes, jf. § 12–11 i plandelen.

§ 17. Sanksjoner

Kapitlene XVIII og XIX i pbl.85 skal også gjelde ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av plandelen.

I § 110 nr. 4 i pbl.85 skal det også vises til dispensasjon etter kapittel 19 i plandelen og til § 11–6 og § 12–4 i plandelen. I § 111 nr. 1 i pbl.85 skal det også vises til § 19–3 i plandelen. I § 112 nr. 1. i pbl.85 skal det også vises til påbud eller forbud gitt i eller i medhold av bestemmelsene i plandelen.

§ 18. Vedtekter

Vedtekter gitt i medhold av § 67 nr. 3, § 69 nr. 4, § 78 tredje ledd, § 85 tredje ledd og § 91a første ledd i pbl.85, etter ikrafttreden av plandelen, faller bort senest åtte år etter tidspunktet for ikrafttreden av plandelen, jf. § 34–2 niende ledd.

§ 19. Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft 1. juli 2009.

Kommentarer til de enkelte bestemmelser**Kommentar til § 1**

Forskriften er nødvendig fordi bestemmelsene i plandelen nå viser til byggesaksbestemmelser som ennå ikke er trådt i kraft. Forskriftene er av rent teknisk karakter og innebærer ingen rettslige endringer.

Kommentar til § 2

§ 1–6 i plandelen angir hvilke tiltak som omfattes av loven. De bestemmelser det vises til i byggesaksdelen er ennå ikke satt i kraft. Forskriften viser til de relevante bestemmelsene i pbl.85.

Det er ikke vist til § 85 om midlertidige eller transportable bygninger, konstruksjoner eller anlegg i pbl.85. Det innebærer at slike tiltak i utgangspunktet ikke vil bli omfattet av byggeforbudet langs sjøen i § 1–8 eller av rettsvirkningen av planer etter § 11–6 eller § 12–7. Plasseringen av slike tiltak vil da frem til ny byggesaksdel trer i kraft, styres av § 85 i pbl.85 og av de kommunale vedtekter som er gitt til denne bestemmelsen. Av § 85 første ledd fremgår det at midlertidige eller transportable bygninger, konstruksjoner eller anlegg ikke må plasseres slik at de

hindrer allmenn ferdsel eller friluftsliv eller på annen måte fører til vesentlige ulemper for omgivelsene. Det forutsettes at kommunen ved vurderingen av om disse kriteriene er oppfylt legger stor vekt på hensynet bak det generelle byggeforbudet i strandsone og forliggende planer etter plan- og bygningsloven.

Kommentar til § 3

Bestemmelsen skal sikre at plandelens hjemmel for felles behandling av plan- og byggesak skal kunne tas i bruk når loven trer i kraft ved at det vises til de fortsatt gjeldende bestemmelsene om behandlingen av byggesøknaden i § 95 i pbl.85.

Kommentar til § 4

§ 11–6 tredje ledd i plandelen fastslår at kommuneplanens arealdel skal følges ved avgjørelse av søknad om tillatelse eller ved forståelsen av hva som er tiltak. Forskriften viser til den fortsatt gjeldende bestemmelse i § 93 om tiltak som krever søknad og tillatelse, i pbl.85.

Kommentar til § 5

Frem til ny byggesaksdel trer i kraft vil rammene i de bestemmelser det vises til i pbl.85 gjelde.

Generelle bestemmelser etter § 11–9 i plandelen skal erstatte kommunale vedtekter etter pbl.85. § 11–9 nr. 2 gir hjemmel for å gi bestemmelse om innholdet i utbyggingsavtaler. Forskriften viser til bestemmelsene om utbyggingsavtaler i pbl.85 som fortsatt gjelder.

Nr. 3 gir hjemmel for å gi bestemmelser om krav til nærmere angitte løsninger for vannforsyning, avløp, veg og annen transport i forbindelse med bygge- og anleggstiltak. Forskriften viser til bestemmelser i § 67 om krav om opparbeiding av veg, og hovedledninger for vann- og avløpsvann og § 66a om fjernvarmeanlegg, i pbl.85 som fortsatt gjelder og som omhandler forhold det kan gis bestemmelser om. Disse bestemmelsene inneholder også hjemler for å gi kommunale vedtekter. Bestemmelsene i § 11–9 skal erstatte disse vedtektene. Når byggesaksdelen av loven trer i kraft vil disse hjemlene falle bort. De bør derfor ikke benyttes etter at plandelen er trådt i kraft, jf. § 17 i forskriftene nedenfor.

Nr. 5 gir bl.a. hjemmel for å gi bestemmelser om leke- og uteoppholdsarealer, frikjøp av parkeringsplasser og utnyttning av boligmassen. Forskriften viser til § 69 om den ubebygde del av tomta og fellesareal og § 91a om bruksendring og riving av bolig i pbl.85, som fortsatt gjelder. Disse bestemmelsene inneholder også hjemler for å gi kommunale vedtekter. Bestemmelsene i § 11–9 skal erstatte disse vedtektene. Når byggesaksdelen av loven trer i kraft vil disse hjemlene falle bort. De bør derfor ikke benyttes etter at plandelen er trådt i kraft, jf. § 17 i forskriftene nedenfor.

Kommentar til § 6

§ 11–10 nr. 5 i plandelen gir hjemmel for å gi bestemmelser til arealformålet Forsvaret i kommuneplanens arealdel. Forskriften viser til § 86 om hemmelige militære anlegg i pbl.85, som fortsatt gjelder.

Kommentar til § 7

§ 12–1 i plandelen angir hvilke tiltak som krever reguleringsplan. For slike tiltak kan det ikke gis byggetillatelse før reguleringsplan foreligger. Forskriften viser til § 93 om tiltak som krever søknad og tillatelse i pbl.85, som fortsatt gjelder.

Kommentar til § 8

§ 12–4 i plandelen har bestemmelser om rettsvirkningen av reguleringsplan. Andre ledd omtaler spesielt bruksendring. Forskriften viser til § 87 om endring reparasjon eller bruksendring mv. av bestående bygg i pbl.85, som fortsatt gjelder.

Tredje ledd fastslår at reguleringsplanen skal følges ved avgjørelse av søknad om tillatelse mv. Forskriften viser til § 8 om driftsbygninger i landbruket, § 86a om mindre tiltak på bebygd eiendom, § 86b om byggearbeid innenfor en enkelt bedrifts eiendom og § 93 om tiltak som krever søknad og tillatelse etter pbl.85, som fortsatt gjelder.

Fjerde ledd fastslår at reguleringsplan er grunnlag for ekspropriasjon. Forskriften viser til kapittel VIII om ekspropriasjon i pbl.85, som fortsatt gjelder.

Siste ledd omhandler frist for å sette i gang bygge- og anleggstiltak etter planen og forholdet til rammetillatelse. Forskriften viser til § 96 om bortfall av tillatelse i pbl.85, som fortsatt gjelder.

Kommentar til § 9

§ 12–7 i plandelen gir hjemmel for å gi bestemmelser til reguleringsplan. Etter nr. 8 kan det settes krav om tilrettelegging for forsyning av vannbåren varme til ny bebyggelse. Forskriften viser til § 66a om fjernvarmeanlegg i pbl.85, som fortsatt regulerer dette forholdet. Det innebærer at det må fortsatt være gitt kommunal vedtekt etter § 66a for å kreve tilknytning til fjernvarmeanlegg.

Kommentar til § 10

Plandelen har egne bestemmelser om grunneiers rett til å kreve innløsning ved kommuneplanens arealdel i kapittel 15. På grunn av den nære sammenhengen med ekspropriasjonsbestemmelsene i den nye byggesaksdelen iverksettes ikke kapittel 15 i plandelen nå. Det betyr at § 21 i pbl.85 fortsatt regulerer dette spørsmålet.

Kommentar til § 11

Plandelen har egne bestemmelser om grunneiers rett til å kreve innløsning ved reguleringsplan i kapittel 15. På grunn av den nære sammenhengen med ekspropriasjonsbestemmelsene i den nye byggesaksdelen iverksettes ikke kapittel 15 i plandelen nå. Det betyr at § 42 i pbl.85 fortsatt regulerer dette spørsmålet.

Kommentar til § 12

Plandelen har egne regler i kapittel 15 som regulerer erstatningsplikten for tap ved reguleringsplan. På grunn av den nære sammenhengen med ekspropriasjonsbestemmelsene i den nye byggesaksdelen iverksettes ikke kapittel 15 i plandelen nå. Det betyr at § 32 i pbl.85 fortsatt regulerer dette spørsmålet.

Kommentar til § 13

§ 7 om dispensasjon i pbl.85 oppheves ved ikrafttredden av ny plandel. Første ledd i § 13 i forskriften sikrer at det fortsatt kan gis dispensasjoner fra bestemmelsene fastsatt i eller i medhold av byggesaksdelen. Det legges til grunn at de nye bestemmelsene i kapittel 19 i plandelen skal gjelde fra søknadstidspunktet slik at søknader om dispensasjon som er sendt kommunen før plandelen trer i kraft behandles etter gammelt regelverk.

§ 19–1 om søknad om dispensasjon, viser til § 21–3 om nabovarsel i byggesaksdelen. Forskriften viser til reglene om dette i § 94 om søknad om tillatelse og nabovarsel og til § 93 om tiltak som krever søknad og tillatelse i pbl.85, som fortsatt skal gjelde.

Kommentar til § 14

Hensikten med bestemmelsen er å presisere at § 67 om opparbeiding av veg og hovedledning for vann- og avløpsvann og § 67a om opparbeiding fellesareal og av parkbelte i industriområdet også gjelder for planer utarbeidet i medhold av ny plandel.

Kommentar til § 15

Hensikten med bestemmelsen er å presisere at kapittel XI–A om utbyggingsavtaler i pbl.85, som fortsatt gjelder, også skal kunne anvendes på planer utarbeidet etter ny plandel.

Kommentar til § 16

Hensikten med bestemmelsen er å presisere at § 109 om gebyr i pbl.85, som fortsatt gjelder, også skal kunne brukes som hjemmel kommunens behandling av private forslag til detaljregulering etter ny plandel.

Kommentar til § 17

Hensikten med bestemmelsen er å presisere at kapitlene XVIII om straffeansvar og XIX om ulovlig byggearbeid, også skal kunne anvendes på overtredelser av bestemmelsen i plandelen.

Kommentar til § 18

Hensikten med bestemmelsen er å presisere at eventuelle vedtekter som kommunen gir i medhold av bestemmelser i pbl.85 som er foreslått opphevet i ny byggesaksdel, følger regelen i § 34–2, niende ledd i plandelen om at de faller bort senest åtte år etter tidspunktet for ikrafttredden av plandelen.

Kommentar til § 19

Forskriften trer i kraft samtidig med ny plandel til plan- og bygningsloven.

19. juni Nr. 670 2009**Forskrift om endring i forskrift for Norsk kulturråd**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i stortingsvedtak 11. desember 1964, stortingsvedtak 16. juni 2009 og Kongeriget Norges Grundlov 17. mai 1814 § 3. Fremmet av Kultur- og kirkedepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

I

I forskrift 27. august 1965 nr. 3554 for Norsk kulturråd gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2. Rådet skal ha 10 medlemmer med fire numeriske varamedlemmer som oppnevnes av Kongen etter tilråding fra Kultur- og kirkedepartementet. Kongen oppnevner rådets leder og nestleder. Oppnevningene gjelder for fire år. Oppnevningene skal være rullerende slik at halvparten av medlemmene oppnevnes hvert annet år. Oppnevningene skal gjelde fra 1. januar etter valgår.

Ny § 2a skal lyde:

§ 2a. Som overgangsordning ved første oppnevning etter de nye reglene oppnevnes halvparten av medlemmene og varamedlemmene slik at de virker fra 1. juli 2009 til 31. desember 2009, og den andre halvparten fra 1. juli 2009 til 31. desember 2011.

II

Ikraftsetting

Endringene trer i kraft straks.

19. juni Nr. 671 2009

Ikraftttredelse av lov 19. juni 2009 nr. 105 om endringer i energiloven

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 105 om endringer i energiloven del II. Fremmet av Olje- og energidepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) trer i kraft fra 1. januar 2010.

19. juni Nr. 672 2009

Ikraftttredelse av lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet (tjenesteloven)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet (tjenesteloven) § 28. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Loven trer i kraft fra 28. desember 2009.

19. juni Nr. 673 2009

Ikraftttredelse av lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) § 68. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Loven trer i kraft fra 1. januar 2010.

19. juni Nr. 674 2009

Forskrift om unnatak frå konkurranselova for samarbeid mv. for einskilde grupper privatpraktiserande legar, psykologar og fysioterapeutar

Heimel: Fastsett ved kgl.res. 19. juni 2009 med heimel i lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) § 3 andre ledd. Fremja av Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

§ 1. Føremål

Føremålet med denne forskrifta er å avgrense bruken av forboda i konkurranselova mot avtaler om basisgodtgjering/driftstilskot og takstar som vert inngått mellom staten, ved Helse- og omsorgsdepartementet, dei regionale helseføretaka og KS på den eine sida, og Den norske legeforening, Norsk Psykologforening og Norsk Fysioterapeutforbund på den andre sida.

§ 2. Unnatak for samarbeid innan grupper av helsepersonell som har avtale med helseføretak eller kommune om drift av privat praksis

Konkurranselova § 10 og § 11 vert ikkje nytta på avtaler, avgjerder, samordna praksis mellom, eller einsidige handlingar gjort av legar, psykologar, fysioterapeutar eller deira organisasjonar. Dette gjeld berre når handlingane er naudsynte for å kunne forhandle fram og gjennomføre avtaler mellom desse, staten og kommunane om basisgodtgjering/driftstilskot og takstar.

§ 3. Plikt til å påvise heimel

På førespurnad frå konkurransestyresmaktene pliktar alle som vil nytte unnataket i § 2 å gjere greie for kva for avtale nemnd i § 2, som regulerer forholdet.

§ 4. Virketid

Forskrifta trer i kraft straks og gjeld i 3 år.

19. juni Nr. 675 2009**Ikraftsetting av lov 19. juni 2009 nr. 94 om endringer i opplæringslova og privatskolelova**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 94 om endringer i opplæringslova og privatskolelova del IV. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Loven trer i kraft 1. august 2009, med unntak av endringene i privatskolelova § 3–4a som trer i kraft 1. august 2011. Det følger av lovvedtaket at endringene i lov 9. januar 2009 nr. 4 om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen) trer i kraft ved sanksjonering.

19. juni Nr. 676 2009**Ikraftsetting av lov 19. juni 2009 nr. 96 om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 96 om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler del II. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Loven trer i kraft 1. august 2009.

19. juni Nr. 677 2009**Ikraftsetting av lov 19. juni 2009 nr. 46 om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 46 om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.) del IV. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Loven gjelder fra 1. juli 2009.

19. juni Nr. 678 2009**Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov 19. juni 2009 nr. 46 om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 46 om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.) del II og IV. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Kongens myndighet etter loven del II delegeres til Finansdepartementet.

Kongens myndighet etter loven del IV til å fastsette overgangsregler delegeres til Finansdepartementet.

19. juni Nr. 679 2009**Ikraftsetting av lov 19. juni 2009 nr. 65 om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2009 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 65 om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet § 5. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 19. juni 2009 kl. 16.45.

Loven gjelder fra 1. januar 2010.

Oversikt over rettelser som er inntatt i 2009-årgangen

År	Feil i hefte nr.	Side	Gjelder	Se rettelse i nr.
2005	11	1835	Forskrift nr. 1055	1
2006	13	1642	Forskrift nr. 1081	5
2007	8	1199	Forskrift nr. 904	2
2007	12	1669, 1670, 1671	Forskrift nr. 1369	3
2008	3	525, 526, 544	Forskrift nr. 240	2
2008	4	627	Lov nr. 9	3
2008	4	639	Forskrift nr. 1809	2
2008	6	1028	Forskrift nr. 559	2
2008	13	1774	Forskrift nr. 1266	1
2009	1	149	Forskrift nr. 1617	2
2009	1	157	Forskrift nr. 1622	3
2009	2	294	Forskrift nr. 153	5
2009	2	295	Forskrift nr. 154	5
2009	3	466	Forskrift nr. 240	4
2009	4	565	Lov nr. 22	5

B-PostAbonnement

Returadresse:

Lovdata
Postboks 2016, Vika
N-0125 Oslo

NORSK LOVTIDEND

Avd I Lover og sentrale forskrifter
Avd II Regionale og lokale forskrifter

Utgiver: Justis- og politidepartementet
Redaksjon: Stiftelsen Lovdata

Manuskripter for kunngjøring

Manuskripter sendes i ett eksemplar med kunngjøringskjema til Lovdata:

Med E-post: ltavd1@lovdata.no for avdeling I
ltavd2@lovdata.no for avdeling II

Elektronisk: Se Lovdatas nettsted (www.lovdata.no).

Med post: Norsk Lovtidend
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Bestilling av abonnement

Med post: Samme adresse som over.

Elektronisk: Se Lovdatas nettsted.

		Norge	Norden	Verden
Abonnement for 2009 koster	Avd I	kr 1140	kr 1700	kr 2360
	Avd. I og II	kr 1430	kr 2470	kr 3480

Innholdet i heftene vil bli kunngjort fortløpende på Lovdatas nettsted – www.lovdata.no
- også en versjon av den trykte utgaven av heftet i PDF-format vil være tilgjengelig.
På samme sted finnes ajourførte versjoner av lovene og sentrale og lokale forskrifter.

Samlemapper: Det vil bli sendt ut etiketter for bruk på ringpermer.

Alle andre henvendelser om Norsk Lovtidend kan rettes til:

Lovdata
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Tlf. 23 11 83 00
Fax 23 11 83 01
E-post: lovtid@lovdata.no